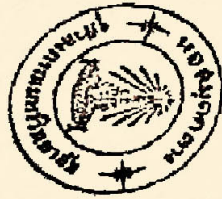
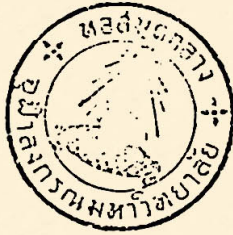

ชุดที่ ๒ ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ ๒๗ ๖๑ ๗๐

ชุมนุมสงคณิ

294.311
๗ ๑๗ ๙
ค. ๓๔๐. ๓

สยามรัฐสุด เต็มใจ

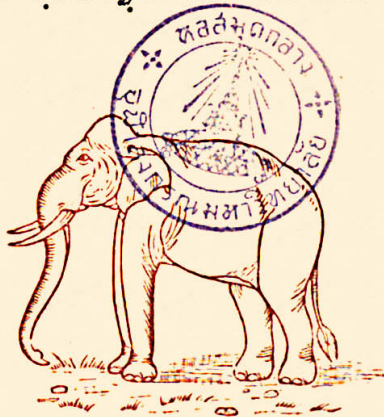
อภิธรรมปิฎกเถ กัมมสังคณี

ฉริตตมณเฑน มหาตมณเฑน อาทอ ไสริตา

เชมจาริตถเฑเรน ชมุตติโตกาจริเยน

ปนุ ไสริตา

ราชปุมุเชน สยามรัฐวาตีนา มหาชเนน มุฑาทาปีตา

สยามรัฐสุต ราชธานี

มหามกุฏราชวิทยาลัยเขน ปกาสิตา

พุมุชปรีนิพุมานา ๒๔๗๐

34508.

มีกรรมสิทธิตามพระราชบัญญัติ

กรุงเทพ ฯ

โรงพยาบาลวิเศษกุล ถนนสามเสน

สยามรัฐศาสตร์ เทวัญการมฤกธา

เทวัญกัม พุทฺธวงนํ นาม พุทฺธสฺส ภควโต ชมฺมวณฺยสฺส สโมชานํ
โหติ ๑ คณฺจ ยาว ทพฺหํ ติวฺชติ ตาว พุทฺธปริศาย ชมฺมาปฺปิตฺติ
โสภติ ๑ เตน พุทฺธสาธโนปคฺคณฺมภา อคฺคิยราชาโน พุทฺธสาวกานํ
พถํ อหุปฺปะเทนฺตา ภควโต ชมฺมวณฺยํ สงฺคํตี อโรปฺปาเปตฺวา โปตฺถเกสฺสุ
ติชฺชาเปสฺสุ ๑ เขตเทว เตสํ จริยวคฺคํ ๑

อปรภาเค พุทฺธสฺส ภควโต ปรีนิพฺพานา ฉคฺคิยํสงฺฆจฺจเรตฺส
จคฺคสฺสตาธิเกสฺสุ ทฺวํสฺสุ สงฺฆจฺจเรตฺสเสสฺสุ อคฺคิยเกสฺสุ จฺจเรตฺส
นาม สยามานํ ปิยฆารราชา ตินฺนํ นีฏกานํ กิยโยโส ปคฺคณฺภาวํ
ปคฺคณฺโถ ตทา ตินีฏกเร เถรานุคฺเคเร พุทฺธสฺส ภควโต เทวัญกัม
พุทฺธวงนํ โสชฺชาเปตฺวา สยามรัฐสฺมํ ปจฺมํ มุทฺธาเปตี ๑ คมฺปน
คคฺค คคฺค วิสฺสชฺชาปิตฺตาย อิทานิ อนนฺตฺวิจฺจํ โหติ อคฺคิยคฺคํ ๑
คสฺมาຍํ ปฺน มุทฺธาเปตฺวํ สมนฺปคฺคิยกาโตเยว ๑

อภีจ โช อิมสฺมํ สงฺฆจฺจเร กาทกโต มหาชฺชิวาโร นาม
มหารราชา มรณาสฺนฺนกาเถ มม กาทกคฺคสฺส อนฺตฺสฺสวณฺคฺคณฺย โย
โกจิ พุทฺธสาธนฺนปกรโณ คนฺโถ มุทฺธามิโต โหตฺติ อาณาเปตี ๑
อถ ปรมินฺโถ มหาปชาธิปโก นาม มหารราชา อิมสฺมํ กาเถ รชฺชํ
กาเรนฺโถ มยฺหํ เชฏฺฐภาตฺตฺรณฺโย มโนรตฺสสฺส สมิชฺชนคฺคณฺย เทวัญกัม
พุทฺธวงนเมว มุทฺธาเปตฺวพฺพคฺคณฺยติ วิจฺฉินฺตีว ชินฺนรตฺสฺสวราชปฺปมฺเช

๒

สุยามรรฐษัตรี เตมีฏการมฤกกา

เตมีฏเก เกรานุคฤเว อาราเซตวา ปุพเพ มุทิติ ปุณ โสชาเปตวา
ตตต มุททาปเน อตตโน ฆนึ ปริจจชิตุ สุยามรรฐษัตรี มหาชนึ
สมาทเปตี ฯ

เอวมิติ ตินุณึ มีฏกานึ สมุทภูติ สุยามรรฐษัตรี เตมีฏกั
ราชปุมุเชน สุยามรรฐษัตรีนา มหาชนเนน พุทษตต ภคจโต
ปรีนิพพานา จตตตตาริกานึ ทวีนึ สหตตตมปุริ อฏษตฏชียา
วตตตตมจจเยน มุททาเปตु อารทชึ ฯ

ยึ อิมตต เตมีฏกตต มุททามิตตตวา ปุณณึ ปตตติ ตตต
ปตติ มหาจวิราจุมหาราชตต ชานโต อูปกปตตु ฯ

อมีจ

เขมี อนัฆา ตุรตา จ สนโต
อนาคูราโถ ตุชิตา อเวรี
เทวา มนุสสา จ ปชา จ เสรี
ภทธานุสตี จ สทา ภวณตี ฯ

กิตฺตฺนปฺตฺตํ
 มาติกา

อภิษมฺมมาติกา	องฺเก ๓
สํกฺคตฺตฺนมาติกา	” ๗

จิตฺตฺตฺนปฺปาทกณฺฑํ

กุตฺตา กามาจฺจรา	
ปทภาชนียํ	” ๘
โกฏฺฐสาธวาโร	” ๒๓
สํญฺญตฺตวาโร	” ๓๓
เสถํานิ มหากุตฺตจิตฺตฺตานิ	” ๓๖
กุตฺตา รุปฺปาจฺจรา	
กตฺติณชฺฌมานิ	” ๔๔
อภิปายตฺตนาณิ	” ๖๐
จิโมกฺขานิ	” ๗๔
พฺพหุํมวิทฺถารชฺฌมานิ	” ๗๕
อสุกฺขชฺฌมานิ	” ๗๗
กุตฺตา อรุปฺปาจฺจรา	
อรุปฺปชฺฌมานิ	” ๗๘

กุดฺดา ฆมฺมา เคนฺฎมิกกา หน้ํนาทิกเกทา	องฺเก ๗๘
กุดฺดา โถกฺกุตฺตรา	
ปทภาชน้ํย	” ๘๓
โกฏฺฐาสดฺวาโร	” ๘๗
ปฏฺธิปทา	” ๘๘
เสถํมา มคฺคตา	” ๑๐๖
อกฺกุดฺดา ฆมฺมา	
ปทภาชน้ํย	” ๑๐๘
โกฏฺฐาสดฺวาโร	” ๑๑๕
เสถํมานิ อกฺกุดฺตจิตฺตานิ	” ๑๓๖
อพฺยยากตา ฆมฺมา	
กามาจรวิปาคา	” ๑๒๘
รูปาจรวิปาคา	” ๑๔๓
อรูปทฺวารวิปาคา	” ๑๔๔
โถกฺกุตฺตรวิปาคา	” ๑๔๖
อกฺกุดฺตวิปาคา	” ๑๗๓
กามาจรกิริยา	” ๑๗๗
รูปาจรกิริยา	” ๑๘๓
อรูปาจรกิริยา	” ๑๘๒

กิตติชนปศุสัตว์

ง

รูปกษัตริย์

อพยพจากเตตส์ รามเมตส์ รูปสังกะสี

มาติกา

องุ่น ๓๘๔

เฮกกนิทเทไธ

” ๓๘๕

ทุกนิทเทไธ

” ๓๘๕

ติกนิทเทไธ

” ๒๒๗

จตุกุกนิทเทไธ

” ๒๔๓

ปณจกาทินิทเทไธ

” ๒๕๕

นิทเทปกษัตริย์

ติเก นิทเทไป

” ๒๕๘

เทตส์โคจกเก นิทเทไป

” ๒๗๓

จุนทรทูกเก นิทเทไป

” ๒๗๗

ฮาสวโคจกเก นิทเทไป

” ๒๘๓

สณโยชนโคจกเก นิทเทไป

” ๒๘๔

คณโคจกเก นิทเทไป

” ๒๘๐

โอสโคจกเก นิทเทไป

” ๒๘๕

โยคโคจกเก นิทเทไป

” ”

นีวรนโคจกเก นิทเทไป

” ”

ปรามาสโคจกเก นิทเทไป

” ๓๐๐

มทรทูกเก นิทเทไป

” ๓๐๒

อุปาทานโคจรุณเฑ นิกฺเขโป	อํงเฑ ๓๐๖
กิตเตสํโคจรุณเฑ นิกฺเขโป	” ๓๓๐
มีฏจิทฺตุเฑ นิกฺเขโป	” ๓๓๘
สํตฺตุนํตฺติกทฺตุเฑ นิกฺเขโป	” ๓๒๖
อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	
ตฺติเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๔๐
เหตฺตฺโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๕๓
จฺจนฺตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๕๔
อาสํวโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๕๕
สํมฺมวเฑชนโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๕๗
คณฺถโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๖๐
โอยโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๖๒
โยคโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ”
นํวรณโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ”
ปรามาสํโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๖๕
มหนฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๖๖
อุปาทานโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๖๘
กิตเตสํโคจรุณเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๗๒
มีฏจิทฺตุเฑ อตฺตฺตฺตฺตฺ	” ๓๗๔

ไตรชนปตฺตํ

อสุทฺถกปาไซ	สุทฺถกปาไซ	อจุเก
ปญฺญาอาโตโก	ปญฺญาอาโตโก	„ ๓๕
โสมนสุตฺติหุทฺธิ	โสมนสุตฺติหุทฺธิ	„ ๒๕
โหด	โหติ	„ ๔๕. ๓๗๔
อริยา	อริยา	„ ๔๖
สุทฺธาปฏิปทํ	สุทฺธาปฏิปทํ	„ ๓๐๓
อิหฺนุทฺติหุทฺธิ	อิหฺนุทฺติหุทฺธิ	„ ๒๔๘
อปริยาปนฺนา	อปริยาปนฺนา	„ ๒๖๔. ๒๖๗
ทฺฐิตคฺคตํ	ทฺฐิตคฺคตํ	„ ๒๘๒
จคฺคตํ	จคฺคตํ	„ ๓๓๓
อคฺคตํ	อคฺคตํ	„ ๓๓๔
อปากโต	อปากโต	„ ๓๔๓

รวมมณา ชมฺมา อุปฺปมาณารวมมณา ชมฺมา ทัฬหา ชมฺมา มชฺฌนิมา-
 ชมฺมา ปณฺธตา ชมฺมา มิจฺฉนฺตคฺคินฺนิตา ชมฺมา สมฺมตคฺคินฺนิตา ชมฺมา
 อนินฺนิตา ชมฺมา มคฺคการวมมณา ชมฺมา มคฺคเหตุกา ชมฺมา มคฺคา-
 จิปฺปติโน ชมฺมา อุปฺปนฺนา ชมฺมา อนุปฺปนฺนา ชมฺมา อุปฺปาทิโน-
 ชมฺมา อคฺคตา ชมฺมา อนาคตา ชมฺมา ปจฺจุอุปฺปนฺนา ชมฺมา อคฺคตา-
 รวมมณา ชมฺมา อนาคตารวมมณา ชมฺมา ปจฺจุอุปฺปนฺนารวมมณา ชมฺมา
 อชฺฌตฺตชมฺมา พหิทฺฐา ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺฐา ชมฺมา อชฺฌตฺ-
 ตารวมมณา ชมฺมา พหิทฺฐารวมมณา ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺฐารวมมณา-
 ชมฺมา สนิทฺสฺสนสฺสปรุฏฺฐา ชมฺมา อนิทฺสฺสนสฺสปรุฏฺฐา ชมฺมา อนิ-
 ทฺสฺสนาปรุฏฺฐา ชมฺมา ฯ

พาวถฺตติ ติกฺกมาตฺติกา ฯ

[๒] เหตุ ชมฺมา นเหตุ ชมฺมา สเหตุกา ชมฺมา อเหตุกา-
 ชมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา ชมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตา ชมฺมา เหตุเจว-
 ชมฺมา สเหตุกาจ สเหตุกาเจว ชมฺมานจเหตุ เหตุเจว ชมฺมา เหตุ-
 สมฺปยุตฺตาจ เหตุสมฺปยุตฺตาเจว ชมฺมานจเหตุ นเหตุ ไช ปน
 ชมฺมา สเหตุกาบี อเหตุกาบี ฯ

เหตุโคจฺจณฺถิ ฯ

[๓] สปรุฏฺฐยา ชมฺมา อปรุฏฺฐยา ชมฺมา สจฺจตา ชมฺมา
 อสจฺจตา ชมฺมา สนิทฺสฺสนา ชมฺมา อนิทฺสฺสนา ชมฺมา สปรุฏฺฐยา-
 ชมฺมา อปรุฏฺฐยา ชมฺมา ฐมฺบิโน ชมฺมา อฐมฺบิโน ชมฺมา โถกฺกียา-

ขมฺมา โลกุตฺตวรา ขมฺมา เกณจิวิญญेຍยา ขมฺมา เกณจินวิญญेຍยา ขมฺมา ฯ

ฐฬหุตฺรทฺถํ ฯ

[๔] ชาติวรา ขมฺมา โนชาติวรา ขมฺมา ชาติวรา ขมฺมา อนาคตวรา-
ขมฺมา ชาติวรสํปยุตฺตา ขมฺมา ชาติววิปยุตฺตา ขมฺมา ชาติวรา-
เจว ขมฺมา ชาติวราจ ชาติวราเจว ขมฺมา โนจ ชาติวรา ชาติวราเจว-
ขมฺมา ชาติวรสํปยุตฺตาจ ชาติวรสํปยุตฺตาเจว ขมฺมา โนจ ชาติวรา
ชาติววิปยุตฺตา ไซ ปน ขมฺมา ชาติวารามี อนาคตวารามี ฯ

ชาติวโคจฺจถํ ฯ

[๕] สญฺโฆชนา ขมฺมา โนสญฺโฆชนา ขมฺมา สญฺโฆชนินฺยา-
ขมฺมา อสญฺโฆชนินฺยา ขมฺมา สญฺโฆชนสํปยุตฺตา ขมฺมา สญฺโฆ-
ชนวิปยุตฺตา ขมฺมา สญฺโฆชนาเจว ขมฺมา สญฺโฆชนินฺยาจ สญฺ-
โฆชนินฺยาเจว ขมฺมา โนจ สญฺโฆชนา สญฺโฆชนาเจว ขมฺมา สญฺ-
โฆชนสํปยุตฺตาจ สญฺโฆชนสํปยุตฺตาเจว ขมฺมา โนจ สญฺโฆชนา
สญฺโฆชนวิปยุตฺตา ไซ ปน ขมฺมา สญฺโฆชนินฺยามี อสญฺโฆชนิน-
นฺยามี ฯ

สญฺโฆชนโคจฺจถํ ฯ

[๖] คนฺถา ขมฺมา โนคนฺถา ขมฺมา คนฺถนินฺยา ขมฺมา อกนฺถ-
นินฺยา ขมฺมา คนฺถสํปยุตฺตา ขมฺมา คนฺถวิปยุตฺตา ขมฺมา คนฺถา-
เจว ขมฺมา คนฺถนินฺยาจ คนฺถนินฺยาเจว ขมฺมา โนจ คนฺถา คนฺถาเจว-

ชมาคณุตัมปยุตฺตาจ คณุตัมปยุตฺตาเจวชมาโนจคณฺธา คณฺถ-
วิปยุตฺตา ไซ ปน ชมา คณฺถนิยามิ อคณฺถนิยามิ ฯ

คณฺถโคจฺจกั ฯ

[๗] โอชาชมา โนโอชาชมา โอชนิยาชมา อโนช-
นิยาชมา โอชตัมปยุตฺตาชมา โอชวิปยุตฺตาชมา โอชา-
เจวชมา โอชนิยาจ โอชนิยาเจวชมา โนจโอชา โอชาเจว-
ชมาโอชตัมปยุตฺตาจ โอชตัมปยุตฺตาเจวชมาโนจโอชา โอช-
วิปยุตฺตา ไซ ปน ชมา โอชนิยามิ อโนชนิยามิ ฯ

โอชโคจฺจกั ฯ

[๘] โยคาชมา โนโยคาชมา โยคนิยาชมา อโยคนิยา-
ชมา โยคตัมปยุตฺตาชมา โยควิปยุตฺตาชมา โยคาเจว-
ชมา โยคนิยาจ โยคนิยาเจวชมา โนจโยคา โยคาเจวชมา-
โยคตัมปยุตฺตาจ โยคตัมปยุตฺตาเจวชมาโนจโยคา โยควิป-
ยุตฺตา ไซ ปน ชมา โยคนิยามิ อโยคนิยามิ ฯ

โยคโคจฺจกั ฯ

[๘] นีวรณาชมา โนนีวรณาชมา นีวรณิยาชมา อนี-
วรณิยาชมา นีวรณตัมปยุตฺตาชมา นีวรณวิปยุตฺตาชมา
นีวรณาเจวชมา นีวรณิยาจ นีวรณิยาเจวชมา โนจนีวรณา
นีวรณาเจวชมานีวรณตัมปยุตฺตาจ นีวรณตัมปยุตฺตาเจวชมา-
โนจนีวรณา นีวรณวิปยุตฺตา ไซ ปน ชมา นีวรณิยามิ

อนัตตวณินิยามี ๑

นัตตวณโคจรณกั ๑

[๓๐] ปรามาสา ธมฺมา โนปรามาสา ธมฺมา ปรามมฺหุชา ธมฺมา
อปรามมฺหุชา ธมฺมา ปรามาสํสํปยุตฺตา ธมฺมา ปรามาสํวิปยุตฺตา-
ธมฺมา ปรามาสา เจว ธมฺมา ปรามมฺหุชา ๑ ปรามมฺหุชา เจว ธมฺมา-
โน ๑ ปรามาสา ปรามาสํวิปยุตฺตา โส ปน ธมฺมา ปรามมฺหุชา มี
อปรามมฺหุชา มี ๑

ปรามาสโคจรณกั ๑

[๓๑] ตํวรมมฺณา ธมฺมา อนารมฺมณา ธมฺมา จิตฺตา ธมฺมา
โนจิตฺตา ธมฺมา เจตสีกา ธมฺมา อเจตสีกา ธมฺมา จิตฺตสํ-
ปยุตฺตา ธมฺมา จิตฺตวิปยุตฺตา ธมฺมา จิตฺตตํตฺถุชา ธมฺมา จิตฺต-
วีสํตฺถุชา ธมฺมา จิตฺตสํมฺหุชานา ธมฺมา โนจิตฺตสํมฺหุชานา ธมฺมา
จิตฺตสํหฺกฺโก โน ธมฺมา โนจิตฺตสํหฺกฺโก โน ธมฺมา จิตฺตานุปฺวิวตฺติโน ธมฺมา
โนจิตฺตานุปฺวิวตฺติโน ธมฺมา จิตฺตตํตฺถุสํมฺหุชานา ธมฺมา โนจิตฺต-
ตํตฺถุสํมฺหุชานา ธมฺมา จิตฺตตํตฺถุสํมฺหุชานสํหฺกฺโก โน ธมฺมา โน-
จิตฺตตํตฺถุสํมฺหุชานสํหฺกฺโก โน ธมฺมา จิตฺตตํตฺถุสํมฺหุชานานุปฺวิวตฺ-
ติโน ธมฺมา โนจิตฺตตํตฺถุสํมฺหุชานานุปฺวิวตฺติโน ธมฺมา อชฺฌตฺ-
ติกา ธมฺมา พาหิรา ธมฺมา อุปาทา ธมฺมา โนอุปาทา ธมฺมา อุปา-
ทินฺนา ธมฺมา ออุปาทินฺนา ธมฺมา ๑

มหนตฺรทฺกั ๑

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[๓๒] อุปาทานา ชมฺมา โนอุปาทานา ชมฺมา อุปาทานิยา ชมฺมา
 อนุปาทานิยา ชมฺมา อุปาทานสํปยุตฺตา ชมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺ-
 ตา ชมฺมา อุปาทานา เจว ชมฺมา อุปาทานิยา จ อุปาทานิยา เจว-
 ชมฺมา โน จ อุปาทานา อุปาทานา เจว ชมฺมา อุปาทานสํปยุตฺตา จ
 อุปาทานสํปยุตฺตา เจว ชมฺมา โน จ อุปาทานา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา
 โส ปน ชมฺมา อุปาทานิยามิ อนุปาทานิยามิ ฯ

อุปาทานโคจฺจกั ฯ

[๓๓] กิเตสํ ชมฺมา โนกิเตสํ ชมฺมา ตํกิเตสิกา ชมฺมา อตํ-
 กิเตสิกา ชมฺมา ตํกิตฺติฐํ ชมฺมา อตํกิตฺติฐํ ชมฺมา กิเตส-
 สํปยุตฺตา ชมฺมา กิเตสวิปฺปยุตฺตา ชมฺมา กิเตสํ เจว ชมฺมา ตํ-
 กิเตสิกา จ ตํกิเตสิกา เจว ชมฺมา โน จ กิเตสํ กิเตสํ เจว ชมฺมา-
 ตํกิตฺติฐํ จ ตํกิตฺติฐํ เจว ชมฺมา โน จ กิเตสํ กิเตสํ เจว ชมฺมา-
 กิเตสสํปยุตฺตา จ กิเตสสํปยุตฺตา เจว ชมฺมา โน จ กิเตสํ กิเตส-
 วิปฺปยุตฺตา โส ปน ชมฺมา ตํกิเตสิกามิ อตํกิเตสิกามิ ฯ

กิเตสโคจฺจกั ฯ

[๓๔] ทสฺสเนน ปหาคพฺพา ชมฺมา นทสฺสเนน ปหาคพฺพา ชมฺมา
 ภาวนาย ปหาคพฺพา ชมฺมา. น ภาวนาย ปหาคพฺพา ชมฺมา ทสฺสเนน-
 ปหาคพฺพเหตุกา ชมฺมา นทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา ชมฺมา ภาว-
 นาย ปหาคพฺพเหตุกา ชมฺมา น ภาวนาย ปหาคพฺพเหตุกา ชมฺมา สวิ-
 ตกฺกา ชมฺมา อวิตฺกฺกา ชมฺมา สวิจฺจาวา ชมฺมา อวิจฺจาวา ชมฺมา

ศัพท์คดีกา ขมฺมา อศัพท์คดีกา ขมฺมา ศัพท์คดีกา ขมฺมา นศัพท์คดีกา-
 ขมฺมา ศัพท์คดีกา ขมฺมา นศัพท์คดีกา ขมฺมา อศัพท์คดีกา ขมฺมา
 นอศัพท์คดีกา ขมฺมา กามาจรา ขมฺมา นกามาจรา-
 ขมฺมา รูปาจรา ขมฺมา นรูปาจรา ขมฺมา อรูปาจรา ขมฺมา
 นอรูปาจรา ขมฺมา ปริยาปณา ขมฺมา อปริยาปณา ขมฺมา นิย-
 ยานิกา ขมฺมา อนิยายานิกา ขมฺมา นียตา ขมฺมา อนิยายตา ขมฺมา
 ศอศุตรา ขมฺมา นศุตรา ขมฺมา ศรณา ขมฺมา อรณา ขมฺมา ฯ

ปฎิจิทุกิ ฯ

อภิมมมาตีกา ฯ

[๓๕] วิชฺชาภาคิโน ขมฺมา อวิชฺชาภาคิโน ขมฺมา วิชฺชูปมา-
 ขมฺมา อวิชฺชูปมา ขมฺมา พาดธา ขมฺมา ปณฺทิตา ขมฺมา กณฺหา-
 ขมฺมา ศุคฺคา ขมฺมา ตปฺนียา ขมฺมา อตปฺนียา ขมฺมา อธิวฺจนา-
 ขมฺมา อธิวฺจนปถา ขมฺมา นิรฺตฺติ ขมฺมา นิรฺตฺติปถา ขมฺมา ปณฺ-
 ญตฺติ ขมฺมา ปณฺญตฺติปถา ขมฺมา นามณฺจ รูปณฺจ อวิชฺชาจ
 ภวตฺตฺนหาจ ภวทฺธิจฺจ วิภวทฺธิจฺจ ศสฺสทฺธิจฺจ อจฺเจท-
 ทฺธิจฺจ อนนฺตวาทฺธิจฺจ อนนฺตวาทฺธิจฺจ ปุพฺพนฺตานุทฺธิจฺจ
 อปรนฺตานุทฺธิจฺจ อหิริกณฺจ อโนคฺตปฺปณฺจ หิริจฺจ โอตฺตปฺ-
 ปณฺจ ไทวจฺจศสฺสตาจ ปาปมิตฺตตาจ โสวจฺจศสฺสตาจ กตฺตยาณ-
 มิตฺตตาจ อวปฺตฺติกฺุศฺสตาจ อวปฺตฺติวฺจฺจจฺจกฺุศฺสตาจ สฺมาปฺตฺติ-
 กฺุศฺสตาจ สฺมาปฺตฺติวฺจฺจจฺจกฺุศฺสตาจ ชาตฺกฺุศฺสตาจ มนฺตฺติการ-

จิตตูปปาตกณฑ์

ปทภาชนีย์

[๑๖] กตเม ฐมา กุสลา ยสฺมึ สฺมเย กามาจจวี กุสลํ
 จิตฺตํ อูปปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสทกตํ ฌาณสํปยุตฺตํ รุปรารมฺมณํ
 วา สทฺททารมฺมณํ วา คนฺธทารมฺมณํ วา รสทารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพทาร-
 มฺมณํ วา ฐมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมึ สฺมเย
 ผสฺสโส โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตกฺโก โหติ วจาโร โหติ ปீติ โหติ สฺขํ โหติ จิตฺตสฺสเสกฺกคฺคา
 โหติ สทฺธิทฺธิทฺธิ โหติ วจิยฺยทฺธิทฺธิ โหติ สทฺธิทฺธิทฺธิ โหติ สมาริ-
 ทฺธิทฺธิ โหติ ปณฺณทฺธิทฺธิ โหติ มนินฺทฺธิทฺธิ โหติ โสมนสฺสสินฺทฺธิทฺธิ โหติ
 สวีตินฺทฺธิทฺธิ โหติ สฺมมาทฺธิทฺธิ โหติ สฺมมาตฺตํ กปฺโป โหติ สฺมมา-
 วายาโม โหติ สฺมมาสฺติ โหติ สฺมมาสฺมาชิ โหติ สทฺธาพตํ โหติ
 วจิยพตํ โหติ สทฺธิพตํ โหติ สมาริพตํ โหติ ปณฺญาพตํ โหติ
 หิริพตํ โหติ โอตฺตปฺปพตํ โหติ อโตโก โหติ อโทโส โหติ
 อโมโห โหติ อนภิชฺฐณา โหติ อพฺยาปาโท โหติ สฺมมาทฺธิทฺธิ
 โหติ หิริ โหติ โอตฺตปฺปํ โหติ กายปฺปสฺสทฺธิ โหติ จิตฺตปฺปสฺ-
 สทฺธิ โหติ กายตฺตทฺธา โหติ จิตฺตตฺตทฺธา โหติ กายมฺมทฺธา โหติ
 จิตฺตมฺมทฺธา โหติ กายกมฺมณฺณตฺธา โหติ จิตฺตกมฺมณฺณตฺธา โหติ
 กายปาคฺคณฺณตฺธา โหติ จิตฺตปาคฺคณฺณตฺธา โหติ กายชฺชทฺธา โหติ

จิตตฺตฺรกกตา โหติ สติ โหติ สมนฺชฌณํ โหติ สมนโถ โหติ
วิปัสสนา โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน
ตสฺมึ สมนเย อณฺเณมี อตฺถิ ปญฺิจฺจสฺมนฺุปรนฺนา อรฺุมีโน ชฺมา
ธิเม ชฺมา กุสฺตา ฯ

[๓๗] กตโม ตสฺมึ สมนเย ผลฺโส โหติ โย ตสฺมึ สมนเย
ผลฺโส ผลฺสนา สมนฺผลฺสนา สมนฺผลฺลิตฺตฺตํ อยํ ตสฺมึ สมนเย ผลฺโส โหติ ฯ

[๓๘] กตมา ตสฺมึ สมนเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สมนเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺผลฺลฺลฺชา เจตฺถิํ สํตํ เจตฺถิํ สฺขํ เจโต-
สฺมฺผลฺลฺลฺชา สํตํ สฺขํ เวทยิตฺถิ เจโตสฺมฺผลฺลฺลฺชา สํตตา สฺขตา เวทนา
อยํ ตสฺมึ สมนเย เวทนา โหติ ฯ

[๓๙] กตมา ตสฺมึ สมนเย สมนฺญา โหติ ยา ตสฺมึ สมนเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺผลฺลฺลฺชา สมนฺญา สมนฺชานนา สมนฺชานิตฺตฺตํ
อยํ ตสฺมึ สมนเย สมนฺญา โหติ ฯ

[๔๐] กตมา ตสฺมึ สมนเย เจตนา โหติ ยา ตสฺมึ สมนเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺผลฺลฺลฺชา เจตนา สมนฺเจตนา สมนฺเจตยิตฺตฺตํ
อยํ ตสฺมึ สมนเย เจตนา โหติ ฯ

[๔๑] กตมํ ตสฺมึ สมนเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึ สมนเย จิตฺตํ มโน
มานสํ ททยํ ปณฺุทริ มโน มนายนคณํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณก-
ชนฺุชฺ ตฺชฺชา มโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺผลฺลฺลฺชา อิทํ ตสฺมึ สมนเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๔๒] กตโม ตสฺมึ สมนเย วิตฺกโก โหติ โย ตสฺมึ สมนเย

ตฤโก วิตฤโก สงฺกฏโป อပ္ปนา พุยฺปนา เจตโส อภินิโรปนา
สมฺมาสงฺกฏโป อยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิตฤโก โหติ ฯ

[๒๓] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย จาโร
วิจาโร อญฺวิจาโร อุตฺวิจาโร จิตฺตสฺส อญฺสญฺชนตา อญฺเปกฺขนตา
อยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ ฯ

[๒๔] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย ปีติ โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย ปีติ
ปฺราโมชฺชํ อปฺโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทกฺขยํ
อตฺตมณฺตา จิตฺตสฺส อยํ ตสฺมึํ สฺมเย ปีติ โหติ ฯ

[๒๕] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺขํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย เจตสิกํ
สํตํ เจตสิกํ สฺขํ เจโตสฺมฺมสฺสํ สํตํ สฺขํ เวทียํ เจโตสฺมฺมสฺสชา
สํตตา สฺชา เวทนา อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺขํ โหติ ฯ

[๒๖] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสเสกฺกคฺคา โหติ ยา ตสฺมึํ
สมฺเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนฺจิตฺติ อจฺจฺจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป
อวิสาหฺมมานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาชิพฺตํ สฺมฺมาสฺมาชิ อยํ
ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสเสกฺกคฺคา โหติ ฯ

[๒๗] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺทฺชินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
สฺทฺชา สฺทฺทฺหํนา โอกပ္ปนา อภิปฺปสาโท สฺทฺชา สฺทฺชินฺทฺริยํ
สฺทฺชาพฺตํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺทฺชินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๘] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย วิริยฺนฺทฺริยํ โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย
เจตสีโก วิริยารมฺโโก นิกฺกโม ปฺรกฺกโม อญฺยาโม ฉายาโม

อตุตฺสาโห อตุตฺสัฬหฺที่ ทาโม จิตฺติ อตฺถิตฺตปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา
อนิกฺขิตฺตจฺจรฺตา จฺรตฺมฺปรกฺคาโห วิริยํ วิริยนิทฺทริยํ วิริยพถํ ตฺมฺมา-
วายาโม อิทํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย วิริยนิทฺทริยํ โหติ ฯ

[๒๘] กตมํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย ตฺตินิทฺทริยํ โหติ ยทา ตตฺถมฺมี ตฺมเย
ตฺติ อนุตฺตตฺติ ปฏฺฐิตฺตตฺติ ตฺติ ตฺรณตา จารณตา อปฺปีตาปนตา
อตฺมมฺุสฺสนตา ตฺติ ตฺตินิทฺทริยํ ตฺติพถํ ตฺมฺมาตฺติ อิทํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย
ตฺตินิทฺทริยํ โหติ ฯ

[๓๐] กตมํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย ตฺมาจฺฉินิทฺทริยํ โหติ ยทา ตตฺถมฺมี ตฺมเย
จิตฺตตฺตฺต จิตฺติ ตฺณจฺจิตฺติ อจฺจจฺจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺกเขโป อวิสาหาจฺ-
มานตฺตา ตฺมโถ ตฺมาจฺฉินิทฺทริยํ ตฺมาจฺฉพถํ ตฺมฺมาตฺมาจฺฉิ อิทํ ตตฺถมฺมี
ตฺมเย ตฺมาจฺฉินิทฺทริยํ โหติ ฯ

[๓๑] กตมํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย ปญฺณนิทฺทริยํ โหติ ยทา ตตฺถมฺมี ตฺมเย
ปญฺณา ปชานนา วิจโย ปวิจโย จมฺมวิจโย สตฺตถฺจฺจนา อุตฺตถฺจฺจนา
ปจฺจจฺจปถฺจฺจนา ปญฺจจฺจจํ โกสฺตฺตํ เนปฺพญฺณํ เวทพฺพยา จินฺดา
อฺอุปปริกฺขธา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปสฺสฺสนา ตฺมฺปชฺชญฺณํ ปโตโท
ปญฺณา ปญฺณนิทฺทริยํ ปญฺณาพถํ ปญฺณาตฺตํ ปญฺณาปาสาโท
ปญฺณาอาโตโก ปญฺณาโอภาโส ปญฺณาปชฺชโรโต ปญฺณวารคณํ อโมโห
จมฺมวิจโย ตฺมฺมาทิจฺจิจิ อิทํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย ปญฺณนิทฺทริยํ โหติ ฯ

[๓๒] กตมํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย มนินิทฺทริยํ โหติ ยํ ตตฺถมฺมี ตฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปญฺจาทริ มโน มนายคณํ มนินิทฺทริยํ

วิญญาณํ วิญญาณกฺขนุโช คชฺชา มโนวิญญาณชาตุ อิทํ คตฺถํ
สํเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๓] กตมํ คตฺถํ สํเย โสมนสฺสฺสฺนฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถํ
สํเย เจตสิกํ สํคํ เจตสิกํ สฺสฺชํ เจโตสฺมมฺสฺสฺสฺชํ สํคํ สฺสฺชํ
เวทียํ เจโตสฺมมฺสฺสฺสฺชา สํคตา สฺสฺชา เวทนา อิทํ คตฺถํ สํเย
โสมนสฺสฺสฺนฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๔] กตมํ คตฺถํ สํเย ชฺวีตฺนฺทฺริยํ โหติ โย เตสํ อรฺบฺบํ
สมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปฺนา ยปฺนา อิริยนา วตฺตนา ปาตนา ชฺวีตํ
ชฺวีตฺนฺทฺริยํ อิทํ คตฺถํ สํเย ชฺวีตฺนฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๕] กตมา คตฺถํ สํเย สํมาทิจฺจํ โหติ ยา คตฺถํ
สํเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย สมฺมวิจโย สฺตฺตกฺขณา
อฺปฺลกฺขณา ปจฺจฺปฺลกฺขณา ปญฺชิจฺจํ โกสฺสฺถํ เนปฺพณํ เวทพฺยา
จินฺตา อฺปฺปริกฺขา ภูริ เมชา ปริณายิกา วิปฺสฺสนา สํปชฺชณํ
ปโตโท ปญฺญา ปญฺณินฺทฺริยํ ปญฺญาพถํ ปญฺญาสฺสฺถํ ปญฺญา-
ปาสาโท ปญฺญาอาโตโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺชโศโต ปญฺญา-
รตฺถํ อโมโห สมฺมวิจโย สํมาทิจฺจํ อยํ คตฺถํ สํเย สํมาทิจฺจํ
โหติ ฯ

[๓๖] กตโม คตฺถํ สํเย สํมาตฺถกฺกฺโป โหติ โย คตฺถํ
สํเย ตกฺโก วิตกฺโก ตฺถกฺกฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภิ-
นิโรปนา สํมาตฺถกฺกฺโป อยํ คตฺถํ สํเย สํมาตฺถกฺกฺโป โหติ ฯ

[๓๗] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺมาวាយโม โหติ โย ตสฺมึํ
 สฺมเย เจตสีโก วิริยารมฺภโก นิกฺกโม ปฺรกฺกโม อุกฺขยาโม วายาโม
 อุตฺตสาโห อุตฺตโสฬหึํ ทาโม ชิติ อสตีตปฺรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา
 อนิกฺขิตฺตชฺรตา ชฺรตฺมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยนฺทฺริยํ วิริยพฺถํ สฺมฺมา-
 วายาโม อयํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺมาวាយโม โหติ ฯ

[๓๘] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺมาสตี โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
 สตี อนุตฺตสตี ปฺฏิสฺตสตี สตี สฺรณฺตา ชารณฺตา อปปีตาปนฺตา
 อตฺมมฺุสนฺตา สตี สตีนฺทฺริยํ สตีพฺถํ สฺมฺมาสตี อยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 สฺมฺมาสตี โหติ ฯ

[๓๙] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺมาสฺมาชิ โหติ ยา ตสฺมึํ
 สฺมเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนฺจิตฺติ อจฺจฺจิตฺติ อวิสํหาโร อวิกฺเขโป
 อวิสํหาหฺมานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาชิพฺถํ สฺมฺมาสฺมาชิ อยํ
 ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺมาสฺมาชิ โหติ ฯ

[๔๐] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺทฺชาพฺถํ โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
 สฺทฺชา สฺทฺทฺหนา โยกปฺปนา อภิปฺปสาโท สฺทฺชา สฺทฺชินฺทฺริยํ
 สฺทฺชาพฺถํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺทฺชาพฺถํ โหติ ฯ

[๔๑] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย วิริยพฺถํ โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย
 เจตสีโก วิริยารมฺภโก นิกฺกโม ปฺรกฺกโม อุกฺขยาโม วายาโม อุตฺตสาโห
 อุตฺตโสฬหึํ ทาโม ชิติ อสตีตปฺรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺต-
 ชฺรตา ชฺรตฺมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยนฺทฺริยํ วิริยพฺถํ สฺมฺมาวายาโม

อิทํ คตฺถมํ สมเย วิริยพถํ โหติ ฯ

[๔๖] กตมํ คตฺถมํ สมเย สติพถํ โหติ ยถา คตฺถมํ สมเย สติ อนุตฺตสฺติ ปฏฺฐิตฺตสฺติ สติ สรณตา ขารณตา อปฺปิตาปนตา อสมมุสฺสนตา สติ สตินทฺธิริยํ สติพถํ สมฺมาสฺติ อิทํ คตฺถมํ สมเย สติพถํ โหติ ฯ

[๔๗] กตมํ คตฺถมํ สมเย สมาริพถํ โหติ ยถา คตฺถมํ สมเย จิตฺตตฺตสฺส จิตฺติ สณฺจิจิตฺติ อวฺจฺจิจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺกเขโป อวิสาหฺรฺมานสฺตา สมโถ สมารินทฺธิริยํ สมาริพถํ สมฺมาสฺมาริ อิทํ คตฺถมํ สมเย สมาริพถํ โหติ ฯ

[๔๘] กตมํ คตฺถมํ สมเย ปญฺญาพถํ โหติ ยถา คตฺถมํ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชฺมฺมวิจโย สุตฺตกฺขณา อุตฺตกฺขณา ปจฺจุปฺตกฺขณา ปญฺทิจฺจุ โภสฺสุตฺตํ เนปฺพญฺญํ เวทฺทพฺยา จินฺตฺตา อุตฺตปริกฺขธา ฐวฺรํ เมธา.ปริณายิกา วิปฺสฺสฺสนา สมฺปชฺชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินทฺธิริยํ ปญฺญาพถํ ปญฺญาสฺสตุถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญอธฺาโลโก ปญฺญาโสภาโส ปญฺญาปชฺุไซโต ปญฺญารตฺถนํ อโมโห ชฺมฺมวิจโย สมฺมาทิจฺจฺจฺอิ อิทํ คตฺถมํ สมเย ปญฺญาพถํ โหติ ฯ

[๔๙] กตมํ คตฺถมํ สมเย หิริพถํ โหติ ยํ คตฺถมํ สมเย หิริยติ หิริยิตฺตพฺเพน หิริยติ ปาปกานํ อกฺุสฺตานํ ชฺมฺมานํ สฺมาปคฺติยา อิทํ คตฺถมํ สมเย หิริพถํ โหติ ฯ

[๕๐] กตมํ คตฺถมํ สมเย โอตฺตปฺปพถํ โหติ ยํ คตฺถมํ สมเย

โศคฺคปฺปติ โศคฺคปฺปิตฺตพฺเพน โศคฺคปฺปติ ปาปกาณํ อกฺุสฺสานํ ฆมฺมานํ
สฺมาปคฺคิตฺยา อิทํ คฺคฺคํ สฺมเย โศคฺคปฺปตฺตํ โหติ ฯ

[๔๗] กตโม คฺคฺคํ สฺมเย อโลโก โหติ โย คฺคฺคํ สฺมเย
อโลโก อคฺคฺคภูฏานา อคฺคฺคภูฏิตคฺคฺคํ อสฺวาราคิ อสฺวารชฺชนา อสฺวารชฺชิตคฺคฺคํ
อนภิชฺชณา อโลโก กุสฺสณฺณํ อยํ คฺคฺคํ สฺมเย อโลโก โหติ ฯ

[๔๘] กตโม คฺคฺคํ สฺมเย อโทโส โหติ โย คฺคฺคํ สฺมเย
อโทโส อคฺคฺคภูฏานา อคฺคฺคภูฏิตคฺคฺคํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺชโร อโทโส
กุสฺสณฺณํ อยํ คฺคฺคํ สฺมเย อโทโส โหติ ฯ

[๔๘] กตโม คฺคฺคํ สฺมเย อโมโห โหติ ยา คฺคฺคํ สฺมเย
ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ฆมฺมวิจโย สฺตถฺตกฺคฺคณา อฺปถกฺคฺคณา
ปจฺจกฺคฺคณา ปณฺทิจฺจํ โกสฺสณฺณํ เหนฺนฺณณํ เวภพฺยา จินฺตา อฺป-
ปริกฺคฺคา ภูฏํ เมธา ปริณายิกา วิปฺสฺสนา สฺมฺปชฺชณฺณํ ปโตโท
ปญฺญา ปณฺณินทฺคฺคิยํ ปณฺณนาพตฺตํ ปณฺณนาสคฺคฺคํ ปณฺณนาปาสาโท
ปณฺณนาอาโลโก ปณฺณนาโอภาโส ปณฺณนาปชฺชโรโต ปณฺณนาเรคฺคฺคํ
อโมโห ฆมฺมวิจโย สฺมฺมาทิจฺชิจิ อโมโห กุสฺสณฺณํ อยํ คฺคฺคํ
สมฺมเย อโมโห โหติ ฯ

[๔๙] กตมา คฺคฺคํ สฺมเย อนภิชฺชณา โหติ โย คฺคฺคํ สฺมเย
อโลโก อคฺคฺคภูฏานา อคฺคฺคภูฏิตคฺคฺคํ อสฺวาราคิ อสฺวารชฺชนา อสฺวารชฺชิตคฺคฺคํ
อนภิชฺชณา อโลโก กุสฺสณฺณํ อยํ คฺคฺคํ สฺมเย อนภิชฺชณา โหติ ฯ

[๕๐] กตโม คฺคฺคํ สฺมเย อพฺยาปาโท โหติ โย คฺคฺคํ สฺมเย

อโทโส อทุสณา อทุสิตคตฺ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส
กุดตมฺถึ อยํ คตฺถมึ สฺมเย อพฺยาปาโท โหติ ฯ

[๕๒] กตมา คตฺถมึ สฺมเย สฺมฺมาทิฏฺฐิ โหติ ยถา คตฺถมึ สฺมเย
ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย สตฺถกฺขณา อุตฺถกฺขณา
ปจฺจุปฺถกฺขณา ปญฺจิจฺจุํ โกสฺตฺถํ เนปฺพญฺญํ เวทพฺยา จินฺตา
อฺุปปริกฺขธา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปฺสฺสณา สฺมฺปชฺชญฺญํ ปโตโท
ปญฺญา ปญฺญินฺหุทฺธิยํ ปญฺญาพตฺถํ ปญฺญาสฺตฺถํ ปญฺญาปาสาโท
ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโสภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญาวรทนต์ อโมโห
ชฺมฺมวิจโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อยํ คตฺถมึ สฺมเย สฺมฺมาทิฏฺฐิ โหติ ฯ

[๕๓] กตมา คตฺถมึ สฺมเย หิริ โหติ ยํ คตฺถมึ สฺมเย
หิริยติ หิริยตฺพเพน หิริยติ ปาปกาณํ อกฺุสฺตธาณํ ชฺมฺมานํ สฺมาปคฺติยา
อยํ คตฺถมึ สฺมเย หิริ โหติ ฯ

[๕๔] กตมํ คตฺถมึ สฺมเย โอตฺตปฺปํ โหติ ยํ คตฺถมึ สฺมเย
โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตฺพเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกาณํ อกฺุสฺตธาณํ ชฺมฺมานํ
สฺมาปคฺติยา อิทํ คตฺถมึ สฺมเย โอตฺตปฺปํ โหติ ฯ

[๕๕] กตมา คตฺถมึ สฺมเย กายปฺปสฺสฺสทฺธิ โหติ ยถา คตฺถมึ
สฺมเย เวทนาภฺขนฺชฺสฺส สฺมฺมาภฺขนฺชฺสฺส สฺงฺขารภฺขนฺชฺสฺส ปสฺสฺสทฺธิ
ปฏฺธิปฺปสฺสฺสทฺธิ ปสฺสฺสมฺภนา ปฏฺธิปฺปสฺสฺสมฺภนา ปฏฺธิปฺปสฺสฺสมฺภิตคตฺถํ อยํ
คตฺถมึ สฺมเย กายปฺปสฺสฺสทฺธิ โหติ ฯ

[๕๖] กตมา คตฺถมึ สฺมเย จิตฺตปฺปสฺสฺสทฺธิ โหติ ยถา คตฺถมึ

สังเขย วิญญาณกฺขนฺธํ ปรตฺตํทฺธิ ปฺปฏิปฺปรตฺตํทฺธิ ปรตฺตํมฺภนา
ปฺปฏิปฺปรตฺตํมฺภนา ปฺปฏิปฺปรตฺตํมฺภิตฺตํ อยํ ตตฺถมํ สังเขย จิตฺตปฺปรตฺตํทฺธิ
โหติ ฯ

[๕๗] กตมา ตตฺถมํ สังเขย กายตฺถุตา โหติ ยถา ตตฺถมํ สังเขย
เวทนา กฺขนฺธํ สังขาร กฺขนฺธํ ปรตฺตํทฺธิ ตฺถุตา ตฺถุ-
ปฺริณามตา อทฺทฺชนตา อจิตฺตณตา อยํ ตตฺถมํ สังเขย กายตฺถุตา
โหติ ฯ

[๕๘] กตมา ตตฺถมํ สังเขย จิตฺตตฺถุตา โหติ ยถา ตตฺถมํ สังเขย
วิญญาณ กฺขนฺธํ ตฺถุตา ตฺถุปฺริณามตา อทฺทฺชนตา อจิตฺตณตา
อยํ ตตฺถมํ สังเขย จิตฺตตฺถุตา โหติ ฯ

[๕๙] กตมา ตตฺถมํ สังเขย กายมฺหุตา โหติ ยถา ตตฺถมํ สังเขย
เวทนา กฺขนฺธํ สังขาร กฺขนฺธํ ปรตฺตํทฺธิ มฺหุตา มทฺทวตา
อภกฺขพตา อภกฺขิตตา อยํ ตตฺถมํ สังเขย กายมฺหุตา โหติ ฯ

[๖๐] กตมา ตตฺถมํ สังเขย จิตฺตมฺหุตา โหติ ยถา ตตฺถมํ สังเขย
วิญญาณ กฺขนฺธํ มฺหุตา มทฺทวตา อภกฺขพตา อภกฺขิตตา อยํ
ตตฺถมํ สังเขย จิตฺตมฺหุตา โหติ ฯ

[๖๑] กตมา ตตฺถมํ สังเขย กายกมฺมณฺณตา โหติ ยถา ตตฺถมํ
สังเขย เวทนา กฺขนฺธํ สังขาร กฺขนฺธํ ปรตฺตํทฺธิ กมฺมณฺณตา
กมฺมณฺณคฺคํ กมฺมณฺณภาโว อยํ ตตฺถมํ สังเขย กายกมฺมณฺณตา
โหติ ฯ

[๖๒] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตกมฺมณฺเฑตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส กมฺมณฺเฑตา กมฺมณฺเฑตฺตํ กมฺมณฺเฑภาโว อयํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตกมฺมณฺเฑตา โหติ ฯ

[๖๓] กตมา ตสฺมึ สฺมเย กายปาคฺคณฺเฑตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สณฺเฑนากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ปคฺคณา ปคฺคณฺตํ ปคฺคณาโว อยํ ตสฺมึ สฺมเย กายปาคฺคณฺเฑตา โหติ ฯ

[๖๔] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตปาคฺคณฺเฑตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ปคฺคณา ปคฺคณฺตํ ปคฺคณาโว อยํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตปาคฺคณฺเฑตา โหติ ฯ

[๖๕] กตมา ตสฺมึ สฺมเย กายุชฺชกตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สณฺเฑนากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส อุชฺชตา อุชฺชกตา อชิเมหตา อวฺงกตา อกฺกุฏิตตา อยํ ตสฺมึ สฺมเย กายุชฺชกตา โหติ ฯ

[๖๖] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตฺชฺชกตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส อุชฺชตา อุชฺชกตา อชิเมหตา อวฺงกตา อกฺกุฏิตตา อยํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตฺชฺชกตา โหติ ฯ

[๖๗] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สติ โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ชารณตา อปีตาปนตา อสฺมมุสฺสนตา สติ สตินฺทริยํ สติพถํ สฺมมาสติ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สติ โหติ ฯ

[๖๘] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺปชฺชณฺเฑ โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย สฺสุตฺตกฺขณา อฺปฺตกฺขณา

ปัจจุปลกฺขณา ปณฺฑิตฺตํ โภคฺคํ เหนฺนํ เวทฺทฺยา จินฺตฺตา
 อฺปปริกฺขา ฐฺวํ เมธา ปริณายิกา วิปลฺลฺลา สฺมฺปนฺณํ ปโตโต
 ปณฺณํ ปณฺณินฺทรฺยํ ปณฺณพทํ ปณฺณาสฺคํ ปณฺณาปาสาทิ
 ปณฺณาอาโตโก ปณฺณาโสภาโส ปณฺณาปฺชฺชโต ปณฺณารคฺนํ
 อโมหํ ฐมฺมวฺจโย สฺมฺมาทฺธิจฺฉิ อิทํ คตฺถํ สฺมเย สฺมฺปนฺณํ
 โหติ ฯ

[๖๘] กตโม คตฺถํ สฺมเย สฺมโก โหติ ยา คตฺถํ สฺมเย
 จิตฺตฺตํ จิตฺติ สฺนฺจิตฺติ อวฺจฺจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฺว-
 มาณสฺตา สฺมโก สฺมาจฺฉินฺทรฺยํ สฺมาจฺพทํ สฺมฺมาสฺมาจฺ อโย คตฺถํ
 สฺมเย สฺมโก โหติ ฯ

[๖๙] กตมา คตฺถํ สฺมเย วิปลฺลฺลา โหติ ยา คตฺถํ สฺมเย
 ปณฺณํ ปชานฺนา วฺจโย ปวิจฺโย ฐมฺมวฺจโย สฺตฺตฺกฺขณา อฺปตฺกฺขณา
 ปฺจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิตฺตํ โภคฺคํ เหนฺนํ เวทฺทฺยา จินฺตฺตา
 อฺปปริกฺขา ฐฺวํ เมธา ปริณายิกา วิปลฺลฺลา สฺมฺปนฺณํ ปโตโต
 ปณฺณํ ปณฺณินฺทรฺยํ ปณฺณพทํ ปณฺณาสฺคํ ปณฺณาปาสาทิ
 ปณฺณาอาโตโก ปณฺณาโสภาโส ปณฺณาปฺชฺชโต ปณฺณารคฺนํ
 อโมโห ฐมฺมวฺจโย สฺมฺมาทฺธิจฺฉิ อโย คตฺถํ สฺมเย วิปลฺลฺลา โหติ ฯ

[๗๐] กตโม คตฺถํ สฺมเย ปคฺคาโห โหติ โย คตฺถํ สฺมเย
 เจตฺตโถ วิริยารมฺภโถ นิภกฺโถ ปฺรคฺกโถ อฺยุยาโถ วายาโถ
 อฺสุสฺสาโถ อฺสุสฺสพฺพฺหํ ทาโม อิติ อสฺสิจฺฉปฺรคฺกมฺตา อนิกฺขิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตา

อนิกุชิตชรรตา ชุรตมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยินทฺวิริยํ วิริยพถํ สมนฺมา-
จายาโม อยํ ตสฺมึํ สมนฺเย ปคฺคาโห โหติ ฯ

[๗๒] กคโม ตสฺมึํ สมนฺเย อวิกฺเขโป โหติ ยา ตสฺมึํ สมนฺเย
จิตฺตสฺส จิตฺติ สณฺจจิตฺติ ออฏฺฐจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฺร-
มานสฺตา สมนฺโถ สมนฺชินทฺวิริยํ สมนฺชิพถํ สมนฺมาสฺมาชิ อยํ ตสฺมึํ
สมนฺเย อวิกฺเขโป โหติ ฯ

[๗๓] เย วา ปน ตสฺมึํ สมนฺเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา
อฐฺบิโน ชฺมฺมา อิเม ชฺมฺมา กุสฺตา ฯ

ปทภาชนียํ นิฏฺฐิตํ ฯ

ปจฺมภาณวารํ ฯ

[๗๔] ตสฺมึํ โช ปน สมนฺเย จตฺตาโร ชฺนฺชา โหนฺติ ทฺวายนานิ
โหนฺติ เทว ชฺาคุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ อฏฺฐินทฺวิริยานิ
โหนฺติ ปณฺจจฺจิกํ ฉานํ โหติ ปณฺจจฺจิกโก มคฺโค โหติ สฺตฺต
พตานิ โหนฺติ ตโย เหตุ โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ เอกา เวทนา
โหติ เอกา สณฺญา โหติ เอกา เจตนา โหติ เอกํ จิตฺตํ โหติ
เอโก เวทนาภฺชฺนุโห โหติ เอโก สณฺญาภฺชฺนุโห โหติ เอโก สงฺขาร-
ภฺชฺนุโห โหติ เอโก วิญฺญาณภฺชฺนุโห โหติ เอกํ มนายนํ โหติ
เอกํ มนินทฺวิริยํ โหติ เอกา มโนวิญฺญาณชฺาคุ โหติ เอกํ ชฺมฺมายตนํ
โหติ เอกา ชฺมฺมชฺาคุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึํ สมนฺเย อณฺเณมี
อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา อฐฺบิโน ชฺมฺมา อิเม ชฺมฺมา กุสฺตา ฯ

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[๑๕] กตเม ตสฺมึ สฺมเย จตุตฺตารโ ชนฺธา โหนฺติ เวทนาทฺชฺชโ
 สญฺญาทฺชฺชโ สงฺขารทฺชฺชโ วิญฺญาณทฺชฺชโ ฯ กตโม ตสฺมึ
 สฺมเย เวทนาทฺชฺชโ โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย เจตสิกํ สํตํ เจตสิกํ
 สฺมึ เจโตสฺมฺมฺสฺสฺสํ สํตํ สฺมึ เวทยิตฺตํ เจโตสฺมฺมฺสฺสฺสชา สํตฺตา สฺมึ
 เวทนา อยํ ตสฺมึ สฺมเย เวทนาทฺชฺชโ โหติ ฯ กตโม ตสฺมึ
 สฺมเย สญฺญาทฺชฺชโ โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย สญฺญา สญฺชานนา
 สญฺชานิตฺตํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สญฺญาทฺชฺชโ โหติ ฯ กตโม
 ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารทฺชฺชโ โหติ สฺมึ สฺมึ เจตนา วิตฺตโก
 วิจฺจโร ปิตี จิตฺตสฺสํสํสํคฺคตา สํทฺชฺชทฺชฺชํ วิริยทฺชฺชํ สติทฺชฺชํ
 สํมาทฺชฺชํ ปณฺณทฺชฺชํ สํวิตฺททฺชฺชํ สํมาทฺชฺชํ สํมาสงฺกปฺโป
 สํมาจฺจยาโม สํมาสฺสติ สํมาสํมาทฺชฺชํ สํทฺชฺชพฺพํ วิริยพฺพํ สติพฺพํ
 สํมาทฺชฺชํ ปณฺณพฺพํ หิริพฺพํ โอตฺตปฺพพฺพํ อโลโก อโทโส
 อโมโห อภิษฺฎา อพฺยาปาโท สํมาทฺชฺชํ หิริ โอตฺตปฺพํ
 กายปฺพพฺพํ จิตฺตปฺพพฺพํ กายตฺตทฺชฺชํ จิตฺตตฺตทฺชฺชํ กายมฺทฺชฺชํ
 จิตฺตมฺทฺชฺชํ กายกมฺมณฺณตฺตา จิตฺตกมฺมณฺณตฺตา กายปาคฺคณฺณตฺตา
 จิตฺตปาคฺคณฺณตฺตา กายชฺชทฺชฺชํ จิตฺตชฺชทฺชฺชํ สติ สํปฺชณฺณํ สํโม
 วิปฺสฺสนา ปคฺคทาโ อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย
 อณฺเณปํ อตฺถิ ปญฺจจสฺมฺมฺปฺพนา อรฺหิโน รมฺมา ชฺเชตฺตวา เวทนาทฺชฺช
 ทฺชฺชํ ชฺเชตฺตวา สญฺญาทฺชฺชํ ชฺเชตฺตวา วิญฺญาณทฺชฺชํ อยํ ตสฺมึ
 สฺมเย สงฺขารทฺชฺชโ โหติ ฯ กตโม ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณทฺชฺชโ

โหติ ยํ ตสฺมี สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน
มนายคณํ มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโฆ คชฺชา มโน-
วิญฺญาณชาตุ อยํ ตสฺมี สฺมเย วิญฺญาณกฺขนฺโฆ โหติ ฯ อิมะ
ตสฺมี สฺมเย จตฺตวโร ชนฺธา โหนฺติ ฯ

[๗๖] กตมานิ ตสฺมี สฺมเย ทฺวายนานิ โหนฺติ มนายคณํ
ชฺมฺมายคณํ ฯ กตมํ ตสฺมี สฺมเย มนายคณํ โหติ ยํ ตสฺมี
สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายคณํ มนินฺทริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโฆ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมี
สฺมเย มนายคณํ โหติ ฯ กตมํ ตสฺมี สฺมเย ชฺมฺมายคณํ โหติ
เวทนากฺขนฺโฆ สฺนฺนฺวากฺขนฺโฆ สฺงฺขารกฺขนฺโฆ อิทํ ตสฺมี สฺมเย
ชฺมฺมายคณํ โหติ ฯ อิมานิ ตสฺมี สฺมเย ทฺวายนานิ โหนฺติ ฯ

[๗๗] กตมา ตสฺมี สฺมเย เทว ชาตุโย โหนฺติ มโนวิญฺญาณ-
ชาตุ ชฺมฺมฺชาตุ ฯ กตมา ตสฺมี สฺมเย มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ
ยํ ตสฺมี สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายคณํ
มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโฆ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ
อยํ ตสฺมี สฺมเย มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ ฯ กตมา ตสฺมี สฺมเย
ชฺมฺมฺชาตุ โหติ เวทนากฺขนฺโฆ สฺนฺนฺวากฺขนฺโฆ สฺงฺขารกฺขนฺโฆ
อยํ ตสฺมี สฺมเย ชฺมฺมฺชาตุ โหติ ฯ อีมา ตสฺมี สฺมเย เทว
ชาตุโย โหนฺติ ฯ

[๗๘] กตเม ตสฺมี สฺมเย ตโย ออาหารา โหนฺติ ผสฺสฺสาหาโร

มโนสยเจตนาหาโร วิญญาณาหาโร ฯ กตโม ตสฺมึํ สฺมเย
 ผลุสฺสาหาโร โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย ผลุสฺโส มุสฺสนา สฺมมุสฺสนา
 สฺมมุสฺสิตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย ผลุสฺสาหาโร โหติ ฯ กตโม
 ตสฺมึํ สฺมเย มโนสยเจตนาหาโร โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย เจตนา
 สยเจตนา สยเจตยิตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย มโนสยเจตนาหาโร
 โหติ ฯ กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิญญาณาหาโร โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 จิตฺตํ มโน มานสํ ททยํ ปณฺทวํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญญาณํ
 วิญญาณกฺขนฺโส คชฺชา มโนวิญญาณชาตุ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 วิญญาณาหาโร โหติ ฯ ยิเม ตสฺมึํ สฺมเย ตโย ออาหารา โหนติ ฯ

[๗๘] กตมานิ ตสฺมึํ สฺมเย อฏฺฐชินฺทฺริยานิ โหนติ สทฺธิชินฺทฺริยํ
 วิริยชินฺทฺริยํ สติชินฺทฺริยํ สมารชินฺทฺริยํ ปณฺณชินฺทฺริยํ มนินฺทฺริยํ โสมนสฺสชิน-
 ทฺริยํ ชฺวีตชินฺทฺริยํ ฯ กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สทฺธิชินฺทฺริยํ โหติ ยา
 ตสฺมึํ สฺมเย สทฺธา สทฺทหนา โยกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา
 สทฺธิชินฺทฺริยํ สทฺธาพถํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สทฺธิชินฺทฺริยํ โหติ ฯ
 กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย วิริยชินฺทฺริยํ โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย เจตสีโก
 วิริยารมฺโภ นิกฺกโม ปฺรกกโม อฺยุยาโม วายาโม อฺสุสฺสาโห
 อฺสุสฺสพฺหํ ทาโม จิตฺติ อสฺสิตฺตปฺรกกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺต-
 รุรตา รุรสมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยชินฺทฺริยํ วิริยพถํ สฺมมาวายาโม
 อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย วิริยชินฺทฺริยํ โหติ ฯ กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สติชินฺทฺริยํ
 โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย สติ อณฺุสฺสติ ปฏฺฐิสฺสติ สติ สฺรณตา

ฆารณตา อปิตาปนตา อสมมุสนตา สติ สตินุทริยํ สติพัตถํ สมุมาสติ
 อิทํ ศสฺมึ สฺมเย สตินุทริยํ โหติ ฯ กตมํ ศสฺมึ สฺมเย สฺมาชินุทริยํ
 โหติ ยถา ศสฺมึ สฺมเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนุจิติ อวฺยจิติ อวิสาหาโร
 อวิกฺเขโป อวิสาหฺวमानสฺตา สฺมโก สฺมาชินุทริยํ สฺมาชิพตํ สฺมมา-
 สฺมาชิ อิทํ ศสฺมึ สฺมเย สฺมาชินุทริยํ โหติ ฯ กตมํ ศสฺมึ สฺมเย
 ปณฺณินุทริยํ โหติ ยถา ศสฺมึ สฺมเย ปณฺณวา ปชานนา วิจโย
 ปวิจโย ชมฺมุวิจโย สฺตฺตฺกฺขณา อฺปฺตฺกฺขณา ปจฺจุปฺตฺกฺขณา ปณฺณิกิจฺจํ
 โภสฺสฺสํ เหนฺปฺณณํ เวทฺพยา จินฺตา อฺปฺปริกฺขา ภูริ เมธา ปริณายิกา
 วิปฺสฺสนา สฺมฺปชณฺณํ ปโตโท ปณฺณวา ปณฺณินุทริยํ ปณฺณา-
 พตํ ปณฺณาสฺสฺสํ ปณฺณาปาสาโท ปณฺณาฮาโตโก ปณฺณาโยภาโส
 ปณฺณาปชฺชฺชโต ปณฺณาารคณํ อโมโห ชมฺมุวิจโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อิทํ
 ศสฺมึ สฺมเย ปณฺณินุทริยํ โหติ ฯ กตมํ ศสฺมึ สฺมเย มนินุทริยํ โหติ
 ยํ ศสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทฺยํ ปณฺฑรํ มโน มนายคณํ
 มนินุทริยํ วิณฺณาณํ วิณฺณาณกฺขนฺโห คชฺชา มโนวิณฺณาณชาตุ
 อิทํ ศสฺมึ สฺมเย มนินุทริยํ โหติ ฯ กตมํ ศสฺมึ สฺมเย โสมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 โหติ ยํ ศสฺมึ สฺมเย เจตฺสํ สํตํ เจตฺสํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส เจโตสฺมฺมสฺสฺส
 สํตํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส เจโตสฺมฺมสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สํตา สฺสา เวทนา อิทํ ศสฺมึ
 สฺมเย โสมนสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โหติ ฯ กตมํ ศสฺมึ สฺมเย ชฺวีตฺตินุทริยํ
 โหติ โย เคตํ อรฺุปฺนํ ชมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปนา ยาปนา อิริยนา
 วตฺตนา ปาตนา ชฺวีตํ ชฺวีตฺตินุทริยํ อิทํ ศสฺมึ สฺมเย ชฺวีตฺตินุทริยํ

โหติ ฯ อิมานิ ตสฺมึํ สฺมเย อฏฺฐชินฺทฺริยานิ โหนฺติ ฯ

[๘๐] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย ปณฺจจฺจิกํ ฌานํ โหติ วิตกฺโก
 วิจฺจโร ปิํติ สฺขํ จิตฺตสฺสํเสกคฺคตา ฯ กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิตกฺโก
 โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา
 พฺยปฺปนา เจตโส อภินโรปนา สฺมมาสงฺกปฺโป อยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 วิตกฺโก โหติ ฯ กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิจฺจโร โหติ โย ตสฺมึํ
 สฺมเย จาโร วิจฺจโร อหุวิจฺจโร อฺปฺปวิจฺจโร จิตฺตสฺสํ อหุสฺสชฺชนตา
 อหุเปกฺขชฺชนตา อยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิจฺจโร โหติ ฯ กตมา ตสฺมึํ
 สฺมเย ปิํติ โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย ปิํติ ปาโมชฺชํ ชาโมทนา
 ปโมทนา หาโส ปหาโส วิคฺติ โชทคฺยํ อคฺคตมฺนตา จิตฺตสฺสํ
 อยํ ตสฺมึํ สฺมเย ปิํติ โหติ ฯ กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺขํ โหติ
 ยํ ตสฺมึํ สฺมเย เจตสิกํ สํคํ เจตสิกํ สฺขํ เจโตสฺมมฺสฺสํ สํคํ
 สฺขํ เวทยิตฺตํ เจโตสฺมมฺสฺสํชา สํคตา สฺขตา เวทนา อิทํ ตสฺมึํ
 สฺมเย สฺขํ โหติ ฯ กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกคฺคตา โหติ
 ยา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํ จิตฺติ สฺนฺจิจิตฺติ อฏฺฐจิจิตฺติ อวิสาหาโร
 อวิกฺเขโป อวิสาหฺฆมานสฺคตา สฺมโถ สฺมารินฺทฺริยํ สฺมาริพฺถํ สฺมมา-
 สฺมาริ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกคฺคตา โหติ ฯ อิทํ ตสฺมึํ
 สฺมเย ปณฺจจฺจิกํ ฌานํ โหติ ฯ

[๘๑] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย ปณฺจจฺจิกโก มคฺคโก โหติ สฺมมาทิจฺจ
 สฺมมาสงฺกปฺโป สฺมมาวายาโม สฺมมาสฺคิ สฺมมาสฺมาริ ฯ กตมา

ตสัม สัมเย สัมมาทิฏฐิ โหติ ยา ตสัม สัมเย ปญญา ปชานนา
 วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย สลฺลตฺตชญา อุลฺลตฺตชญา ปจฺจุปฺลตฺตชญา
 ปญฺทิจฺจุ โกสลฺลตฺตํ เนปฺปญฺจํ เวทพฺพยา จินฺตยา อฺปฺปปริกฺขยา ภูริ เมชา
 ปริณายิกา วิปฺสฺสณา สัมปชจณํ ปโตโท ปญญา ปญฺณินฺทฺริยํ
 ปญญาพถํ ปญญาสคฺคํ ปญญาปาสาโท ปญญาอาโตโก ปญญา-
 โอภาโส ปญญาปชฺชโยโต ปญญาารตฺนํ อโมโห ชมฺมวิจโย สัมมา-
 ทิฏฐิ อຍံ ตสัม สัมเย สัมมาทิฏฐิ โหติ ฯ กตโม ตสัม
 สัมเย สัมมาสงฺกมฺโป โหติ โย ตสัม สัมเย ตกฺโก วิตกฺโก
 สงฺกมฺโป อปฺปณา พฺยปฺปณา เจตโส อภินิโรปนา สัมมาสงฺกมฺโป
 อຍံ ตสัม สัมเย สัมมาสงฺกมฺโป โหติ ฯ กตโม ตสัม สัมเย
 สัมมาวាយาโม โหติ โย ตสัม สัมเย เจตติโก วิริยารมฺภो
 นิกฺกโม ปฺรทฺกโม อฺยฺยยาโม วายาโม อฺสฺสสาโห อฺสฺสโสฬฺหํ ทาโม จิตฺติ
 อสฺสิตฺตปฺรทฺกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺตจฺจฺรตา จฺจฺรสมฺပคฺคาโห
 วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพถํ สัมมาวាយาโม อຍံ ตสัม สัมเย
 สัมมาวាយาโม โหติ ฯ กตมา ตสัม สัมเย สัมมาสฺติ โหติ ยา
 ตสัม สัมเย สฺติ อนฺุสฺสฺติ ปฺฏิสฺสฺติ สฺติ สฺรณฺตา ชารณฺตา
 อปฺปิตาปนฺตา อสฺมฺมุสฺนฺตา สฺติ สฺตินฺทฺริยํ สฺติพถํ สัมมาสฺติ อຍံ
 ตสัม สัมเย สัมมาสฺติ โหติ ฯ กตโม ตสัม สัมเย สัมมาสมาธิ
 โหติ ยา ตสัม สัมเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนฺจฺติ อจฺจุจฺติ อวิสาหาโร
 อวิกฺเขโป อวิสาหฺจฺมานสฺตา สฺมโဂ สฺมาจฺินฺทฺริยํ สฺมาจฺิพถํ สัมมา-

สมาธิ อัย คตฺถัม สมนเย สมนฺมาสมฺมาธิ โหติ ฯ อัย คตฺถัม สมนเย
ปณฺจจฺติโก มคฺโค โหติ ฯ

[๘๒] กตฺมานิ คตฺถัม สมนเย สคฺค พถานิ โหหนฺติ สทฺทฺชาพตํ
วิริยพตํ สติพตํ สฺมาธิพตํ ปณฺญาพตํ หิริพตํ โอตฺตบฺปปพตํ ฯ
กตมํ คตฺถัม สมนเย สทฺทฺชาพตํ โหติ ยถา คตฺถัม สมนเย สทฺทฺชา
สทฺทฺทหนา โอกบฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺทฺชา สทฺทฺชินฺทฺทฺริยํ สทฺทฺชาพตํ
อิทํ คตฺถัม สมนเย สทฺทฺชาพตํ โหติ ฯ กตมํ คตฺถัม สมนเย วิริยพตํ
โหติ โย คตฺถัม สมนเย เจตฺติโก วิริยารมฺภโก นิฏฺกโม ปฺรคฺกโม
อฺยุยาโม วายาโม อุตฺถสาโห อุตฺถโสฬฺหิ ทาโม ชาติ อสฺสิจิตฺตปฺรคฺกมตา
อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺตจฺจฺรตา รุสฺสมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยินฺทฺทฺริยํ
วิริยพตํ สมนฺมาวายาโม อิทํ คตฺถัม สมนเย วิริยพตํ โหติ ฯ กตมํ
คตฺถัม สมนเย สติพตํ โหติ ยถา คตฺถัม สมนเย สติ อสนฺุสฺสติ ปฺฏิสฺสติ
สฺติ สฺรณฺตา ชารณฺตา อปฺปีตาปนฺตา อสฺมฺมุสฺสนฺตา สฺติ สฺตินฺทฺทฺริยํ
สฺติพตํ สมนฺมาสฺติ อิทํ คตฺถัม สมนเย สติพตํ โหติ ฯ กตมํ คตฺถัม
สมนเย สฺมาธิพตํ โหติ ยถา คตฺถัม สมนเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สณฺุจฺติ
อวฺจฺจฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฺฆฺมานสฺตา สมนฺโถ สมนฺชินฺทฺทฺริยํ
สฺมาธิพตํ สมนฺมาสมฺมาธิ อิทํ คตฺถัม สมนเย สฺมาธิพตํ โหติ ฯ กตมํ
คตฺถัม สมนเย ปณฺญาพตํ โหติ ยถา คตฺถัม สมนเย ปณฺญา ปชานนา
วิจโย ปวิจโย ขมฺมวิจโย สตฺถกฺขณา อฺปปตฺกฺขณา ปจฺจฺอุปตฺกฺขณา
ปณฺทฺทฺจฺจํ โภสฺถถํ เหนฺปฺญณฺณํ เวทฺทฺทฺยา จินฺดา อฺปปวิกรฺขา ภูริ เมธา

ปริณายิกา วิปัสสนา สมุชฌณัม ปโตโท ปณณา ปณณินทริยัม
 ปณณาพถัม ปณณาตถกัม ปณณาปาสาทิ ปณณาธาลโก ปณณา-
 โอภาโส ปณณาปชโชโต ปณณารคณัม อโมโห ชุมมวโจโย สมุมาทิจฺจ
 อิทํ ตสฺมึ สฺมเย ปณณาพถัม โหติ ฯ กตมึ ตสฺมึ สฺมเย หิริพถัม
 โหติ ยัม ตสฺมึ สฺมเย หิริยติ หิริยิตพฺเพน หิริยติ ปาปกาณัม
 อกฺกุสฺสตาณัม ชุมมานัม สฺมาปตฺติยา อิทํ ตสฺมึ สฺมเย หิริพถัม โหติ ฯ
 กตมึ ตสฺมึ สฺมเย โอตฺตปฺปพถัม โหติ ยัม ตสฺมึ สฺมเย โอตฺตปฺป-
 โอตฺตปฺปมิตฺตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกาณัม อกฺกุสฺสตาณัม ชุมมานัม สฺมาปตฺติยา
 อิทํ ตสฺมึ สฺมเย โอตฺตปฺปพถัม โหติ ฯ อิมานิ ตสฺมึ สฺมเย สตฺต-
 พถานิ โหนติ ฯ

[๔๓] กตเม ตสฺมึ สฺมเย ทโย เหตุ โหนติ อโลโก อโทโส
 อโมโห ฯ กตโม ตสฺมึ สฺมเย อโลโก โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
 อโลโก อตุพฺภนา อตุพฺภิตฺตํ อธาวาโค อธารชฺชนา อธารชฺชิตฺตํ
 อนภิชฺชณา อโลโก กุสฺสตมฺหุตํ อยัม ตสฺมึ สฺมเย อโลโก โหติ ฯ
 กตโม ตสฺมึ สฺมเย อโทโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย อโทโส
 อทฺฐนา อทฺฐิตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสฺสตมฺหุตํ
 อยัม ตสฺมึ สฺมเย อโทโส โหติ ฯ กตโม ตสฺมึ สฺมเย อโมโห
 โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย ปณณา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชุมมวโจโย
 สตฺตกฺขณา อฺปตฺกฺขณา ปจฺจุปตฺกฺขณา ปณฺทิจฺจุ โกสฺสตฺตํ เนปฺปณณัม
 เวทพฺยา จินฺดา อฺปปริกฺขา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปัสสนา

สัมปชฌณํ ปโตโท ปณฺญา ปณฺณินทฺริยํ ปณฺญาพถํ ปณฺญาสคฺคํ
 ปณฺญาปาสาทิ ปณฺญาอาโตโก ปณฺญาโอภาโส ปณฺญาปชฺไชโต
 ปณฺญารตนํ อโมโห ชมฺมุวโจโย สฺมฺมาทิจฺจํ อโมโห กุสฺสมฺมุตํ อยํ
 ตสฺมึํ สฺมเย อโมโห โหติ ฯ อิมํ ตสฺมึํ สฺมเย ตโย เหตุ โหนติ ฯ

[๘๕] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย เอกโก ผสฺโส โหติ โย ตสฺมึํ
 สฺมเย ผสฺโส ผุสฺสา สฺมฺมุสฺสา สฺมฺมุสฺสิตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 เอกโก ผสฺโส โหติ ฯ

[๘๕] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย เอกา เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 เจตสิกํ สํคํ เจตสิกํ สฺมุํ เจโตสฺมฺผสฺสํ สํคํ สฺมุํ เวทียติ
 เจโตสฺมฺผสฺสํ สํคํ สฺมุํ เวทนา อยํ ตสฺมึํ สฺมเย เอกา
 เวทนา โหติ^๑ ฯ

[๘๖] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย เอกา สฺมฺมฺมา โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
 สฺมฺมฺมา สฺมฺมฺมานนา สฺมฺมฺมานิตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย เอกา
 สฺมฺมฺมา โหติ^๒ ฯ

[๘๗] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย เอกา เจตนา โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
 เจตนา สฺมฺมฺมฺมา สฺมฺมฺมฺมาเจตยิตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สฺมเย เอกา เจตนา
 โหติ^๓ ฯ

๓-๒-๓ อิมานิ ปทภาชานานิ ปุริเมหิ น สฺเมหติ ฯ ตคฺคํ หิ ตชฺชาม
 นโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมุสฺสํ สฺมุํ ฯ ตชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมุสฺสํ
 สฺมุํ หิสฺสํติ ฯ ตสฺมา ตคฺคํ อติเรกํ วา อิชฺช อุนํ วา สฺมุํ ฯ

[๘๗] กตมํ ตสฺมํ สฺมเย เขกํ จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมํ สฺมเย จิตฺตํ
 มโน มานสํ ททยํ ปณฺฑริ มโน มนายคณํ มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณกฺขนฺโห ตชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมํ สฺมเย เขกํ
 จิตฺตํ โหติ ฯ

[๘๘] กตโม ตสฺมํ สฺมเย เอโก เวทนากฺขนฺโห โหติ ยํ
 ตสฺมํ สฺมเย เจตสีกํ สํคํ เจตสีกํ สฺมุํ เจโตสฺมฺมสฺสฺสํ สํคํ สฺมุํ
 เวทยิตํ เจโตสฺมฺมสฺสฺสชา สํคตา สฺมุชา เวทนา อยํ ตสฺมํ สฺมเย
 เอโก เวทนากฺขนฺโห โหติ ฯ

[๘๙] กตโม ตสฺมํ สฺมเย เอโก สฺมฺมกฺขนฺโห โหติ ยา
 ตสฺมํ สฺมเย สฺมฺมวา สฺมฺมชานนา สฺมฺมชานิตตฺตํ อยํ ตสฺมํ สฺมเย
 เอโก สฺมฺมกฺขนฺโห โหติ ฯ

[๙๐] กตโม ตสฺมํ สฺมเย เอโก สฺมฺมวารกฺขนฺโห โหติ สฺสฺโส
 เจตนา จิตฺกโถ วิจาโร ปิติ จิตฺตสฺสํคคฺคตา สฺทฺชินฺทริยํ วิริยฺนฺทริยํ
 สฺตฺตินฺทริยํ สฺมาริณฺทริยํ ปณฺณินฺทริยํ ชฺวีตฺตินฺทริยํ สฺมฺมาทิฏฺฐิ สฺมฺมา-
 สงฺกปฺโป สฺมฺมาวายาโม สฺมฺมาสฺติ สฺมฺมาสมฺมาชิ สฺทฺชาพถํ วิริยพถํ
 สฺติพถํ สฺมาริพถํ ปณฺณาพถํ หิริพถํ โอตฺตปฺปพถํ อโถโก อโถโส
 อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท สฺมฺมาทิฏฺฐิ หิริ โอตฺตปฺปํ
 กายปฺปสฺสํทฺธิ จิตฺตปฺปสฺสํทฺธิ กายตฺทฺตา จิตฺตตฺทฺตา กายมฺุทฺตา
 จิตฺตมฺุทฺตา กายกมฺฺมณฺณตา จิตฺตกมฺฺมณฺณตา กายปํคฺคณฺณตา
 จิตฺตปํคฺคณฺณตา กายชฺชกฺตา จิตฺตชฺชกฺตา สฺติ สฺมฺปชฺชณฺณํ สฺมโถ

วิปัสสนา ปคฺคาโห อจฺกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ
อคฺคิ ปฏฺฐิจฺจสฺมฺปฺปฺนฺนา อรฺุบีโน ชฺมฺมา จฺเปตฺวา เวทนาถฺนฺหึ
จฺเปตฺวา สฺนฺนาถฺนฺหึ จฺเปตฺวา วิญฺญาณถฺนฺหึ อຍံ ตสฺมึ สฺมเย
เฮโก สงฺขารถฺนฺหฺโร โหติ ฯ

[๘๒] กตโม ตสฺมึ สฺมเย เฮโก วิญฺญาณถฺนฺหฺโร โหติ ยํ
ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ ทหฺยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายตฺนํ
มโนมฺหฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณถฺนฺหฺโร คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ
อຍံ ตสฺมึ สฺมเย เฮโก วิญฺญาณถฺนฺหฺโร โหติ ฯ

[๘๓] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย เฮกํ มนายตฺนํ โหติ ยํ ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ ทหฺยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายตฺนํ มโนมฺหฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณถฺนฺหฺโร คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึ
สฺมเย เฮกํ มนายตฺนํ โหติ ฯ

[๘๔] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย เฮกํ มโนมฺหฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ ทหฺยํ ปณฺฑิตรี มโน มนายตฺนํ มโนมฺหฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณถฺนฺหฺโร คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึ
สฺมเย เฮกํ มโนมฺหฺริยํ โหติ ฯ

[๘๕] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เอกา มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ ยํ
ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ มโน มานสํ ฯ เป ฯ คชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ
อຍံ ตสฺมึ สฺมเย เอกา มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ ฯ

[๘๖] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย เฮกํ ชฺมฺมายตฺนํ โหติ เวทนาถฺนฺหฺโร

สฺยตวาโรชฺชโร สงฺขารกฺขณฺโช อิทํ ตสฺมึ สฺมเย เอกํ ชมฺมายตํ โหติ ฯ

[๘๗] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เอกา ชมฺมชาตุ โหติ เวทนากฺขณฺโช
สฺยตวาโรชฺชโร สงฺขารกฺขณฺโช อयํ ตสฺมึ สฺมเย เอกา ชมฺมชาตุ
โหติ ฯ

[๘๘] เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา
อวฺฐีโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ

โกฏฺฐาสวารี ฯ

[๘๘] ตสฺมึ โช ปน สฺมเย ชมฺมา โหนฺติ ชนฺชา โหนฺติ
ชยตนาณิ โหนฺติ ชาตุโย โหนฺติ อหาราา โหนฺติ อีนฺทฺริยานิ
โหนฺติ ฉานํ โหติ มคฺโค โหติ พตานิ โหนฺติ เหตุ โหนฺติ
ผลฺโส โหติ เวทนา โหติ สฺยตวา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ
โหติ เวทนากฺขณฺโช โหติ สฺยตวา กฺขณฺโช โหติ สงฺขารกฺขณฺโช
โหติ วิญฺญาณกฺขณฺโช โหติ มนายตํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ
มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ ชมฺมายตํ โหติ ชมฺมชาตุ โหติ เย
วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อวฺฐีโน
شمฺมา อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ

[๓๐๐] กตเม ตสฺมึ สฺมเย ชมฺมา โหนฺติ เวทนากฺขณฺโช
สฺยตวาโรชฺชโร สงฺขารกฺขณฺโช วิญฺญาณกฺขณฺโช อิเม ตสฺมึ สฺมเย
شمฺมา โหนฺติ ฯ

[๓๐๑] กตเม ตสฺมึ สฺมเย ชนฺชา โหนฺติ เวทนากฺขณฺโช

สังฆณาภุชฺโช สงฺฆารภุชฺโช วิณฺณวณภุชฺโช อิมे ตสฺมึ สฺมเย
ขฺนชา โหนฺติ ฯ

[๓๐๒] กตมานิ ตสฺมึ สฺมเย อายตฺตานิ โหนฺติ มฺนายตฺนํ
ขมฺมายตฺนํ อิมานิ ตสฺมึ สฺมเย อายตฺตานิ โหนฺติ ฯ

[๓๐๓] กตมา ตสฺมึ สฺมเย ชาติโย โหนฺติ มโนวิณฺณวณชาติ
ขมฺมชาติ อิมา ตสฺมึ สฺมเย ชาติโย โหนฺติ ฯ

[๓๐๔] กตเม ตสฺมึ สฺมเย ออาหารา โหนฺติ ผสฺสํอาหาร
มโนสฺสเจตนาหารา วิณฺณวณอาหารา อิมे ตสฺมึ สฺมเย ออาหารา
โหนฺติ ฯ

[๓๐๕] กตมานิ ตสฺมึ สฺมเย อินฺทฺริยานิ โหนฺติ สฺทฺธิอินฺทฺริยํ
วิริยอินฺทฺริยํ สฺตฺธิอินฺทฺริยํ สฺมาธิอินฺทฺริยํ ปณฺณอินฺทฺริยํ มนินฺทฺริยํ สฺมฺนสฺ-
สฺธิอินฺทฺริยํ สฺวีตฺธิอินฺทฺริยํ อิมานิ ตสฺมึ สฺมเย อินฺทฺริยานิ โหนฺติ ฯ

[๓๐๖] กตมึ ตสฺมึ สฺมเย ฌานํ โหติ วิตกฺโก วิจาโร
ปฺปติ สฺขํ จิตฺตสฺสํกคฺคตา อิทํ ตสฺมึ สฺมเย ฌานํ โหติ ฯ

[๓๐๗] กตโม ตสฺมึ สฺมเย มคฺโค โหติ สฺมฺมาทิฏฺฐิ สฺมฺมา-
สงฺกปฺโป สฺมฺมาวาจาโม สฺมฺมาสฺติ สฺมฺมาสฺมาริ อयํ ตสฺมึ สฺมเย
มคฺโค โหติ ฯ

[๓๐๘] กตมานิ ตสฺมึ สฺมเย พถานิ โหนฺติ สฺทฺธาพถํ วิริยพถํ
สฺติพถํ สฺมาริพถํ ปณฺณพถํ หิริพถํ โอตฺตปฺปพถํ อิมานิ ตสฺมึ
สฺมเย พถานิ โหนฺติ ฯ

[๓๐๘] กตเม ตสฺมึ สฺมเย เหตุ โหนฺติ อโถโก อโถโส.
อโมโห อิมะ ตสฺมึ สฺมเย เหตุ โหนฺติ ฯ

[๓๑๐] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ผลโส โหติ ฯเปฯ อัย ตสฺมึ
สฺมเย ผลโส โหติ ฯ

[๓๑๑] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ฯเปฯ อัย ตสฺมึ
สฺมเย เวทนา โหติ ฯ

[๓๑๒] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺญา โหติ ฯเปฯ อัย ตสฺมึ
สฺมเย สฺมฺญา โหติ ฯ

[๓๑๓] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ฯเปฯ อัย ตสฺมึ
สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๓๑๔] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฯเปฯ อัย ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๓๑๕] กตโม ตสฺมึ สฺมเย เวทนามุขฺนุโห โหติ ฯเปฯ อัย
ตสฺมึ สฺมเย เวทนามุขฺนุโห โหติ ฯ

[๓๑๖] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺญามุขฺนุโห โหติ ฯเปฯ อัย
ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺญามุขฺนุโห โหติ ฯ

[๓๑๗] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารมุขฺนุโห โหติ ฯเปฯ อัย
ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารมุขฺนุโห โหติ ฯ

[๓๑๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณมุขฺนุโห โหติ ฯเปฯ
อัย ตสฺมึ สฺมเย วิญฺญาณมุขฺนุโห โหติ ฯ

[๑๑๘] กตมํ คตฺถมํ สํเย มนายตฺนํ โหติ ฯ เป ฯ อิทํ คตฺถมํ
สํเย มนายตฺนํ โหติ ฯ

[๑๑๙] กตมํ คตฺถมํ สํเย มนินทฺริยํ โหติ ฯ เป ฯ อิทํ คตฺถมํ
สํเย มนินทฺริยํ โหติ ฯ

[๑๒๐] กตมา คตฺถมํ สํเย มโนวิญญานชาตุ โหติ ฯ เป ฯ
อัยํ คตฺถมํ สํเย มโนวิญญานชาตุ โหติ ฯ

[๑๒๑] กตมํ คตฺถมํ สํเย ชมฺมายตฺนํ โหติ เวทนาภุชฺโธ
สญฺญาภุชฺโธ สงฺขารภุชฺโธ อิทํ คตฺถมํ สํเย ชมฺมายตฺนํ โหติ ฯ

[๑๒๒] กตมา คตฺถมํ สํเย ชมฺมชาตุ โหติ เวทนาภุชฺโธ
สญฺญาภุชฺโธ สงฺขารภุชฺโธ อัยํ คตฺถมํ สํเย ชมฺมชาตุ โหติ ฯ

[๑๒๓] เย วา ปน คตฺถมํ สํเย อญฺเฌมฺปิ อตฺถิ ปฏิจฺจุสฺมฺบุปฺปนา
อฏฺฐมฺปิโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ

สฺสญฺเจตฺตวาโร ฯ
ปจฺมํ จิตฺตํ ฯ

[๑๒๔] กตเม ชมฺมา กุสฺตา ยสฺมํ สํเย กามาจฺจวํ กุสฺลํ
จิตฺตํ อฺบุปฺปนํ โหติ โสมนสฺสสฺสทกฺตํ ฌานสฺมฺบุยฺยตฺตํ สสงฺขารเณ
รฺูปารมฺมณํ วา ฯ เป ฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺก
คตฺถมํ สํเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
شمฺมา กุสฺตา ฯ เป ฯ

ทฺตฺติยํ จิตฺตํ ฯ

[๓๒๖] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย กามาจวี กุสฺสํ
 จิตฺตํ อุมฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสํสํหคฺตํ ฌานวิบฺบยุคฺตํ รูปารมฺมณํ
 วา ๑ เปฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คสฺมึ สฺมเย
 ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ สณฺเณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตกฺโก โหติ วจาโร โหติ ปิตี โหติ สฺขํ โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา
 โหติ สทฺธิชฺทฺธิยํ โหติ วจิยฺยชฺทฺธิยํ โหติ สติชฺทฺธิยํ โหติ สมาริชฺทฺธิยํ
 โหติ มนินฺทฺธิยํ โหติ โสมนสฺสตีชฺทฺธิยํ โหติ ชีวิตินฺทฺธิยํ โหติ สฺมฺมา-
 สงฺกปฺโป โหติ สฺมฺมาจายาโม โหติ สฺมฺมาสตี โหติ สฺมฺมาสฺมาชิ
 โหติ สทฺธาพถํ โหติ วจิยพถํ โหติ สตีพถํ โหติ สมาริพถํ
 โหติ หิริพถํ โหติ อิตฺตปฺปพถํ โหติ อโตโก โหติ อโทโส
 โหติ อนภิชฺฌา โหติ อพฺยาปาทโ โหติ หิริ โหติ อิตฺตปฺปํ
 โหติ กายปฺปสฺสทฺธิ โหติ จิตฺตปฺปสฺสทฺธิ โหติ กายตฺถุตา
 โหติ จิตฺตตฺถุตา โหติ กายมฺุตา โหติ จิตฺตมฺุตา โหติ
 กายกมฺฺมณฺเณตา โหติ จิตฺตกมฺฺมณฺเณตา โหติ กายปาคฺุณฺเณตา
 โหติ จิตฺตปาคฺุณฺเณตา โหติ กายชฺุคฺคา โหติ จิตฺตชฺุคฺคา โหติ
 สตี โหติ สฺมโก โหติ ปคฺคาโ โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย
 วา ปน คสฺมึ สฺมเย อณฺเณปํ อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺุณฺโ
 ชมฺมา อิม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๓๒๗] คสฺมึ โช ปน สฺมเย จตฺตาโร ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนานี
 โหนฺติ เทจฺ ชาติโย โหนฺติ ตโย อาหารา โหนฺติ สตฺติชฺทฺธิยานี

โหนติ ปณฺจกฺกิ ฌานํ โหติ จตุรฺกฺกโก มคฺโค โหติ ฌ พทานิ
 โหนติ เทจฺ เหตุ โหนติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ เอกํ
 ฆมฺมา ยคณํ โหติ เอกา ฆมฺมชาตุ โหติ เย วา ปน คสฺมึ
 สฺมเย อญฺเฌเบ็ฏิ อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺุเบ็ฏิโน ฆมฺมา อิเม
 ฆมฺมา กุสฺสตา ๑ เป ๑

[๓๒๘] กตโม คสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
 วิตฺถโก วิจฺจโร มึติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา สฺทฺฆินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ
 สฺตินฺทฺริยํ สฺมาชินฺทฺริยํ ฐีวิตินฺทฺริยํ สฺมฺมาสฺงฺกฺกโป สฺมฺมาจฺจยาโม
 สฺมฺมาสฺตติ สฺมฺมาสฺมาชิ สฺทฺชาพลํ วิริยพลํ สฺติพลํ สฺมาชิพลํ หิริ-
 พลํ โอตฺตปฺพลํ อโลโก อโทโส อนภิชฺฌมา อพฺยาปาโท หิริ
 โอตฺตปฺเบ็ฏิ กายปฺพลํสฺทฺฆิ จิตฺตปฺพลํสฺทฺฆิ กายตฺตฺตฺตา จิตฺตตฺตฺตา
 กายมฺทฺตฺตา จิตฺตมฺทฺตฺตา กายกมฺมณฺณตฺตา จิตฺตกมฺมณฺณตฺตา กาย-
 ปาคฺคณฺณตฺตา จิตฺตปาคฺคณฺณตฺตา กายชฺชกฺตา จิตฺตชฺชกฺตา สฺติ สฺมโถ
 ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อญฺเฌเบ็ฏิ
 อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺุเบ็ฏิโน ฆมฺมา ๑ เปตฺวา เวทนา กฺขนฺธิ
 ๑ เปตฺวา สฺณวฺยา กฺขนฺธิ ๑ เปตฺวา วิมฺบวฺณ กฺขนฺธิ อยํ คสฺมึ สฺมเย
 สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ ๑ เป ๑ อิเม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑ เป ๑

คตฺติยํ จิตฺตํ ๑

[๓๒๘] กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยคณํ สฺมเย กามาจฺจริ กุสฺสํ
 จิตฺตํ อฺุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสํสฺทคฺคํ ฌานวิปฺปยุคฺคํ สฺงฺขาราเวน

รูปารมฺมณํ ฉา ฯ เป ฯ ชุมมารมฺมณํ ฉา ยํ ยํ ฉา ปนารพฺก
ตฺถมฺมํ สํมเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
ชฺมมา กุสฺตา ฯ เป ฯ

จตุตฺถํ จิตฺตํ ฯ

[๓๓๐] กตเม ชฺมมา กุสฺตา ยสฺมิมฺหิ สํมเย กามาวจเร กุสฺถํ
จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสทฺทํ ฌานสํมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ
ฉา สทฺทารมฺมณํ ฉา คนฺชารมฺมณํ ฉา รตฺถารมฺมณํ ฉา โผฏฺฐพฺหา
รมฺมณํ ฉา ชฺมมารมฺมณํ ฉา ยํ ยํ ฉา ปนารพฺก ตฺถมฺมํ สํมเย
ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
วิตกฺโก โหติ วิจาโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺเสกฺกคฺคา โหติ
สทฺทชินฺทฺริยํ โหติ วิริยชินฺทฺริยํ โหติ สติชินฺทฺริยํ โหติ สฺมาชินฺทฺริยํ
โหติ ปญฺณชินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ อฺเปกฺกชินฺทฺริยํ โหติ
สํวิตินฺทฺริยํ โหติ สํมาทิฏฺฐิ โหติ สํมาตงฺกฺกโป โหติ สํมา
วายาโม โหติ สํมาสตี โหติ สํมาสมาธิ โหติ สทฺทชาตํ โหติ
วิริยพตํ โหติ สตีพตํ โหติ สฺมาธิพตํ โหติ ปญฺญาพตํ โหติ
หิริพตํ โหติ โอตฺตฺตฺตพตํ โหติ อโลโก โหติ อโทโส โหติ
อโมโห โหติ อนภิชฺฌา โหติ อพฺยาปาโท โหติ สํมาทิฏฺฐิ โหติ
หิริ โหติ โอตฺตฺตฺตํ โหติ กายปฺปสฺสสทฺทชิ โหติ จิตฺตปฺปสฺสสทฺทชิ
โหติ กายตฺถุตา โหติ จิตฺตตฺถุตา โหติ กายมฺุทฺตา โหติ
จิตฺตมฺุทฺตา โหติ กายกมฺุณฺณตา โหติ จิตฺตกมฺุณฺณตา โหติ

กายปาคุณฺณตา โหติ จิตฺตปาคุณฺณตา โหติ กายชุกตา โหติ
 จิตฺตชุกตา โหติ สติ โหติ สมนฺปรณฺณํ โหติ สมนโถ โหติ
 วิปัสสนา โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน
 ตสฺมึํ สมนเย อณฺเณปึํ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนฺนา อรฺหึโณ ชฺมฺมา
 อึเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๓๓] กตโม ตสฺมึํ สมนเย ผลฺโสํ โหติ โย ตสฺมึํ สมนเย
 ผลฺโสํ ผลฺสนา สมนฺผลฺสนา สมนฺผลฺลิตฺตคฺคํ อยํ ตสฺมึํ สมนเย ผลฺโสํ
 โหติ ฯ กตมา ตสฺมึํ สมนเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึํ สมนเย
 ตชฺชามโนวึญฺญาณชาตฺตสมฺผลฺลสฺสํ เจตตึกํ เนวสํตํ นาสํตํ เจโต-
 สมนฺผลฺลสฺสํ อทุกฺขมฺลฺลสฺสํ เวทยิตฺตํ เจโตสมนฺผลฺลสฺสชา อทุกฺขมฺลฺลสฺสชา เวทนา
 อยํ ตสฺมึํ สมนเย เวทนา โหติ ฯ เป ฯ กตมา ตสฺมึํ สมนเย
 อฺุเปกฺขา โหติ ยํ ตสฺมึํ สมนเย เจตตึกํ เนวสํตํ นาสํตํ เจโต-
 สมนฺผลฺลสฺสํ อทุกฺขมฺลฺลสฺสํ เวทยิตฺตํ เจโตสมนฺผลฺลสฺสชา อทุกฺขมฺลฺลสฺสชา เวทนา
 อยํ ตสฺมึํ สมนเย อฺุเปกฺขา โหติ ฯ เป ฯ กตมึํ ตสฺมึํ สมนเย
 อฺุเปกฺขินฺหฺหฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สมนเย เจตตึกํ เนวสํตํ นาสํตํ
 เจโตสมนฺผลฺลสฺสํ อทุกฺขมฺลฺลสฺสํ เวทยิตฺตํ เจโตสมนฺผลฺลสฺสชา อทุกฺขมฺลฺลสฺสชา
 เวทนา อึทํ ตสฺมึํ สมนเย อฺุเปกฺขินฺหฺหฺริยํ โหติ ฯ เย วา ปน
 ตสฺมึํ สมนเย อณฺเณปึํ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนฺนา อรฺหึโณ ชฺมฺมา
 อึเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๓๔] ตสฺมึํ โข ปน สมนเย จตฺตารอ ชฺนฺชา โหณฺติ ทฺุวยตฺตนาณิ

โหนติ เทว ชาตุโย โหนติ ตโย อาหารา โหนติ อฏฺฐินทฺริยานิ
โหนติ จตุรงฺกิกํ ฌานํ โหติ ปณฺจกฺติโก มคฺโค โหติ สคฺต พทานิ
โหนติ ตโย เทสุ โหนติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกํ ชมฺมา ยคนิ
โหติ เอกา ชมฺมาชาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อณฺเวยี
อคฺติ ปฏฺิจฺจสมฺบุปฺปนา อรฺุณิโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา กุสฺธา ๑เป ๑

[๑๓๓] กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโซ โหติ ผสฺโส
เจตนา วิตกฺโก วิจาวุ จิตฺตสฺสเอกคฺคตา สทฺธิทฺธิยํ วิริยทฺธิยํ
สตีทฺธิยํ สฺมาชิทฺธิยํ ปณฺณิทฺธิยํ ชีวีตีทฺธิยํ สฺมมาทฺธิยํ
สฺมมาสงฺกปฺโป สฺมมาวายาโม สฺมมาสตี สฺมมาสมาชิ สทฺธาพถํ
วิริยพถํ สตีพถํ สฺมาชิพถํ ปณฺณาพถํ หิริพถํ โอตฺตปฺพพถํ อโถโก
อโถโส อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโต สฺมมาทฺธิยํ หิริ
โอตฺตปฺพํ กายปฺปสฺสทฺธิ จิตฺตปฺปสฺสทฺธิ กายตฺหุตา จิตฺต-
ตฺหุตา กายมฺหุตา จิตฺตมฺหุตา กายกมฺมณฺเวยตา จิตฺตกมฺมณฺเวยตา
กายปาคฺคณฺเวยตา จิตฺตปาคฺคณฺเวยตา กายชฺชุกตา จิตฺตชฺชุกตา สตี
สฺมปฺชณฺเวยํ สมโล วิปสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา
ปน ตสฺมึ สมเย อณฺเวยี อคฺติ ปฏฺิจฺจสมฺบุปฺปนา อรฺุณิโน
شمฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา สณฺเวยาทฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา
วิณฺเวยานทฺขนฺธิ อย์ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโซ โหติ ๑เป ๑
อิเม ชมฺมา กุสฺธา ๑เป ๑

ปณฺจมนํ จิตฺตํ ๑

[๓๓๔] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย กามาจจฺริ กุสฺสํ
 จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสํหคฺคํ ฌานสํปยุตฺตํ สฺสงฺฆาเรน
 รูปารมฺมณํ วา ๑ เปฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ
 ตสฺมึ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ๑ เปฯ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เปฯ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ๑ เปฯ

ฉฏฺฐํ จิตฺตํ ๑

[๓๓๕] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย กามาจจฺริ กุสฺสํ
 จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ โหติ อฺเปกฺขาสํหคฺคํ ฌานวิปฺยุตฺตํ รูปารมฺมณํ
 วา ๑ เปฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมึ สฺมเย
 ฝสฺโส โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตกฺโก โหติ วิจาโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา โหติ
 สทฺธิทฺธิยํ โหติ วิริยทฺธิยํ โหติ สติทฺธิยํ โหติ สฺมาธิทฺธิยํ
 โหติ มนินทฺธิยํ โหติ อฺเปกฺขินทฺธิยํ โหติ สํวิตฺธินทฺธิยํ โหติ สฺมฺมา-
 สฺงกฺกโป โหติ สฺมฺมาจายาโม โหติ สฺมฺมาสฺติ โหติ สฺมฺมาสฺมาธิ
 โหติ สทฺธาพถํ โหติ วิริยพถํ โหติ สติพถํ โหติ สฺมาธิพถํ
 โหติ หิริพถํ โหติ โอตฺตปฺพพถํ โหติ อโถโก โหติ อโถโส
 โหติ อนภิชฺฌา โหติ อพฺยาปาโท โหติ หิริ โหติ โอตฺตปฺปํ
 โหติ กายปฺปสฺสทฺธิ โหติ จิตฺตปฺปสฺสทฺธิ โหติ กายตฺถุตา
 โหติ จิตฺตตฺถุตา โหติ กายมฺฤตา โหติ จิตฺตมฺฤตา โหติ
 กายกมฺมณฺณตา โหติ จิตฺตกมฺมณฺณตา โหติ กายปฺภาคฺคณฺณตา

โหติ จิตฺตปาคุณฺณตา โหติ กายชุกฺตา โหติ จิตฺตชุกฺตา โหติ
สตี โหติ สมฺโภ โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย
วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อรฺุบีโน
ชฺมฺมา อิม ชฺมฺมา กุดฺตา ๑เป ๑

[๓๓๖] ตสฺมึ โช ปน สฺมเย จตฺตาโร ชฺนฺธา โหนฺติ ทฺวายนานิ
โหนฺติ เทว ชาตฺุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ สฺตฺติณฺทฺริยานิ
โหนฺติ จตฺตฺตฺติโก ฉานํ โหติ จตฺตฺตฺติโก มคฺโค โหติ ฉ พถานิ
โหนฺติ เทว เหตุ โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกํ ชฺมฺมายตฺนํ
โหติ เอกา ชฺมฺมาตฺุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี
อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อรฺุบีโน ชฺมฺมา อิม ชฺมฺมา กุดฺตา ๑เป ๑

[๓๓๗] กตฺโม ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารกฺขนฺโช โหติ ผสฺโส
เจตนา วิตฺตโก วิจาโร จิตฺตสฺสํกคฺคตา สฺทฺชฺนฺทฺริยํ วิริยฺนฺทฺริยํ
สฺตฺติณฺทฺริยํ สฺมาชฺนฺทฺริยํ ชฺวีตฺติณฺทฺริยํ สฺมฺมาสงฺกปฺโป สฺมฺมาวายาโม
สฺมฺมาสฺติ สฺมฺมาสฺมาชิ สฺทฺชาพฺถํ วิริยพฺถํ สฺติพฺถํ สฺมาชิพฺถํ
หิริพฺถํ โอตฺตปฺพพฺถํ อโลโก อโทโส อนภิชฺชฺมา อพฺยาปาโท
หิริ โอตฺตปฺปํ กายปฺปสฺสํทฺธิ จิตฺตปฺปสฺสํทฺธิ กายตฺหฺตา จิตฺต-
ตฺหฺตา กายมฺุทฺตา จิตฺตมฺุทฺตา กายกมฺฺมณฺณตา จิตฺตกมฺฺมณฺณตา
กายปาคุณฺณตา จิตฺตปาคุณฺณตา กายชุกฺตา จิตฺตชุกฺตา สฺติ
สมฺโภ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี
อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อรฺุบีโน ชฺมฺมา จเปตฺวา เวทนาทฺขนฺชิ

ชฺเปตฺวา สณฺเณวาทุชฺชํ ชฺเปตฺวา วิญฺเณวาทุชฺชํ ยถํ คตฺถมํ สมเย
สงฺฆารกฺขณโห โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

สงฺคตมํ จิตฺตํ ฯ

[๑๓๗] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถํมํ สมเย กามาจจวํ กุสฺสํ
จิตฺตํ อุนฺปนฺนํ โหติ อุนฺเปกฺขาสหคํ ฌานวิปฺปยุตฺตํ สงฺฆาเรน
รูปารมฺมณํ วา ฯ เป ฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺก
คตฺถมํ สมเย ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม
شمฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

อชฺชมํ จิตฺตํ ฯ

กามาจจวอชฺชมหากุสฺสตจิตฺตานิ ฯ

ทุตฺติยภาณจวํ ฯ

[๑๓๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถํมํ สมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ วิวิจฺจ อกุสฺสเดหิ ชมฺเมหิ สวิตฺถกํ สวิจวํ
วิเวกชํ ปิตีสุชํ ปชมํ ฌานํ อุนฺสุมฺปชฺช วิหริติ ปชจํกสิณํ คตฺถมํ
สมเย ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา
กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๑๔๐] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถํมํ สมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิตฺถกวิจวานํ อุนฺสุมฺมา อชฺชมคฺคํ สมนฺปสาทนํ เจตฺโส

• อโศ ปวี เหววรูป เปชฺชานเถ ปวีโฆसान อิม ชมฺมา กุสฺสตาติ อิทเมตฺถ เวทิตพฺพํ ฯ

เอโกทิกาวัง อวิกตกถัง อวิจาร์ สมาริซัง ปิติสุขัง ทุติยัม ฌวานัง ออุปสมฺบรชช
 วิหริติ ปชวักกสถินัง ตสฺมิมิ สมเย ฌตฺโส โหติ เวทนา โหติ
 สณฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ ปิตี โหติ สุขัง โหติ
 จิตฺตสฺสเดกคฺคตา โหติ สทฺธิทฺธิริยํ โหติ วิริยทฺธิริยํ โหติ สติทฺธิริยํ
 โหติ สมาริทฺธิริยํ โหติ ปณฺณณิทฺธิริยํ โหติ มนินทฺธิริยํ โหติ โสภ-
 นสฺสทฺธิริยํ โหติ ชฺชวิตินทฺธิริยํ โหติ สมฺมาทิกฺขิณี โหติ สมฺมา-
 วายาโม โหติ ฯ เป ฯ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺกเขโป โหติ เย
 วา ปน ตสฺมิมิ สมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปฺนฺนา อรฺุมีโน
 ชฺมฺมา อิมะ ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๑๔๓] ตสฺมิมิ โห ปน สมเย จตฺตารโ ชนฺชา โหนฺติ ทุวายนานิ
 โหนฺติ เทว ชาตฺโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ อฏฺุจิทฺธิริยานิ
 โหนฺติ ติวจกิตฺถัง ฌวานัง โหติ จตฺตฺรจกิตฺถโก มกฺโข โหติ สตฺต พถานิ
 โหนฺติ ตโย เหตุ โหนฺติ เอโก ฌตฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกัง ชฺมฺมายตฺถัน
 โหติ เอกา ชฺมฺมชาตฺถุ โหติ เย วา ปน ตสฺมิมิ สมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปฺนฺนา อรฺุมีโน ชฺมฺมา อิมะ ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๑๔๔] กตโม ตสฺมิมิ สมเย สงฺฆารกฺกฺขนฺโจ โหติ ฌตฺโส
 เจตนา ปิตี จิตฺตสฺสเดกคฺคตา สทฺธิทฺธิริยํ วิริยทฺธิริยํ สติทฺธิริยํ
 สมาริทฺธิริยํ ปณฺณณิทฺธิริยํ ชฺชวิตินทฺธิริยํ สมฺมาทิกฺขิณี สมฺมาวายาโม
 ฯ เป ฯ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน ตสฺมิมิ สมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปฺนฺนา อรฺุมีโน ชฺมฺมา ชฺเปตฺตวา เวทนาทฺกฺกฺขนฺชฺ

ขเปตฺวา สญฺญาทฺทฺชฺชํ ขเปตฺวา วิญฺญาณทฺทฺชฺชํ อยํ ตสฺมํ
สํเย สงฺขารทฺทฺชฺชโ โหติ ฯ เปฯ อิเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ เปฯ

[๓๔๓] กตเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สํเย รุปรูปปคฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ ปิตฺติยา ฯ วิวาคา อฺุเปกฺชโก ฯ วิหริติ สโต ฯ
สํปชชาโม สฺุชฺชจ กายเณ ปฏฺฐิตฺเวเทติ ยนฺตํ อริยา อํจิทฺทฺชฺชติ
อฺุเปกฺชโก สติมา สฺุชฺชวิทฺทฺชฺชติ คตฺติยํ ฌานํ อฺุปลสํปชฺช วิหริติ
ปจฺจวักกสฺสณํ ตสฺมํ สํเย ผลฺโส โหติ เวทนา โหติ สญฺญา
โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ สฺุชฺชํ โหติ จิตฺตสฺุเสกคฺคตา โหติ
สฺุทฺชฺชิตฺทฺชฺชํ โหติ วิริยิตฺทฺชฺชํ โหติ สฺุตฺทฺชฺชํ โหติ สฺุมาชฺชิตฺทฺชฺชํ โหติ
ปณฺณิตฺทฺชฺชํ โหติ มนินฺทฺชฺชํ โหติ สฺุสมนสฺุตฺทฺชฺชํ โหติ สฺุชฺชิตฺทฺชฺชํ
โหติ สฺุมาทฺชฺชิจฺชํ โหติ สฺุมาวายาโม โหติ ฯ เปฯ ปคฺคาโ
โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน ตสฺมํ สํเย อณฺเณปํ อตฺถิ
ปฏฺฐิจฺชสฺุปลปฺนนา อรฺุมีโน ชฺมฺมา อิเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ เปฯ

[๓๔๔] ตสฺมํ โช ปน สํเย จตฺตารโ ชนฺชา โหนฺติ ทฺุวายนานิ
โหนฺติ เทจฺจ ชฺาตุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ อฏฺฐชฺชิตฺทฺชฺชานิ
โหนฺติ ทฺุจฺจกิตฺกํ ฌานํ โหติ จตฺตรฺจกิตฺโก มคฺโค โหติ สฺุตฺต พถานิ
โหนฺติ ตโย เทจฺจ โหนฺติ เอโก ผลฺโส โหติ ฯ เปฯ เอกํ ชฺมฺมายตฺนํ
โหติ เอกา ชฺมฺมชฺาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมํ สํเย อณฺเณปํ
อตฺถิ ปฏฺฐิจฺชสฺุปลปฺนนา อรฺุมีโน ชฺมฺมา อิเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ฯ เปฯ

[๓๔๕] กตโม ตสฺมํ สํเย สงฺขารทฺทฺชฺชโ โหติ ผลฺโส

เจตนา จิตฺตตฺถเสกฺกคฺคา สทฺทฺชินฺทฺริยํ วิริยฺชินฺทฺริยํ สติชินฺทฺริยํ สมา-
 ชินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยํ ชีวิตฺติชินฺทฺริยํ สมนฺมาทิจฺจํ สมนฺมาวายาโม ๑ เป ๑
 ปคฺคาโท อวิกฺกเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สมนฺเย อณฺเณมี อตฺถิ
 ปฏิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺุบีโน ธมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺรชนฺธิ ชฺเปตฺวา
 สณฺเณทฺรชนฺธิ ชฺเปตฺวา วิณฺณนาทฺรชนฺธิ อญฺิ ตสฺมึ สมนฺเย สจฺ-
 ชารทฺรชนฺธิ โหติ ๑ เป ๑ อิม ธมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๕๖] กตเม ธมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สมนฺเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ สจฺจสฺส ๑ ปหานา ทฺกฺกสฺส ๑ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺส-
 โทมนสฺสํ อตฺถงฺกมา อทฺกฺกสมฺสฺสํ อฺุเปกฺกชาติปาริสฺสทฺธิ จตฺตํ
 ฌานัน อฺุปสฺมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจํกถินัน ตสฺมึ สมนฺเย สสฺสํ โหติ
 เวทนา โหติ สณฺเณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ อฺุเปกฺกธา
 โหติ จิตฺตตฺถเสกฺกคฺคา โหติ สทฺทฺชินฺทฺริยํ โหติ วิริยฺชินฺทฺริยํ โหติ
 สติชินฺทฺริยํ โหติ สมาชินฺทฺริยํ โหติ ปณฺณินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ
 โหติ อฺุเปกฺกชินฺทฺริยํ โหติ ชีวิตฺติชินฺทฺริยํ โหติ สมนฺมาทิจฺจํ โหติ
 สมนฺมาวายาโม โหติ ๑ เป ๑ ปคฺคาโท โหติ อวิกฺกเขโป โหติ เย
 วา ปน ตสฺมึ สมนฺเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺุบีโน
 ธมฺมา อิม ธมฺมา กุสฺสตา ๑ เป ๑

[๑๕๗] ตสฺมึ โข ปน สมนฺเย จตฺตาโร ชนฺธา โหนฺติ ทฺุวยคฺคานนิน
 โหนฺติ เทว ธาตุโย โหนฺติ คโย อหารา โหนฺติ อญฺิชินฺทฺริยานิน
 โหนฺติ ทฺุองคฺคิกัน ฌานัน โหติ จตฺตงฺกโก มคฺโค โหติ สจฺจตฺต พตฺตานิน

โหนติ ตโย เหตุ โหนติ เอโก ผสโส โหติ ฯเปฯ เอกํ มฺมายตนํ
โหติ เอกา มฺมชาคฺ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ
อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรฺหึโน มฺมา อิเม มฺมา กุสฺตา ฯเปฯ

[๑๕๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสโส
เจตนา จิตฺตสฺสํกคฺคตา สทฺธิทฺทวิํ วิริยทฺทวิํ สติทฺทวิํ สมา
ชิทฺทวิํ ปณฺณิทฺทวิํ ชฺชิตฺติทฺทวิํ สฺมมาทิจฺฉิ สฺมมาวายาโม ฯเปฯ
ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ
ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรฺหึโน มฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺทวิํ ชฺเปตฺวา
สณฺณาทฺทวิํ ชฺเปตฺวา วิณฺณาทฺทวิํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สงฺ
ขารกฺขนฺโห โหติ ฯเปฯ อิเม มฺมา กุสฺตา ฯ

จตุกกนโย . ๖

[๑๕๙] กตเม มฺมา กุสฺตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯเปฯ ปจฺมึ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ
ปจฺจวักกฺสณิํ ตสฺมึ สฺมเย ผสโส โหติ ฯเปฯ อวิกฺเขโป โหติ
ฯเปฯ อิเม มฺมา กุสฺตา ฯ

[๑๕๐] กตเม มฺมา กุสฺตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ อจิตฺตํ วิจารมคฺคํ สฺมาชิชฺชํ ปิตีสุชฺชํ ทฺทวิํ ฌานํ
อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจวักกฺสณิํ ตสฺมึ สฺมเย ผสโส โหติ เวทนา
โหติ สณฺณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิจาโร โหติ
ปิตี โหติ สุชฺชํ โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา โหติ สทฺธิทฺทวิํ โหติ

วิจารณ์ุทฺธิโย โหติ สตินุทฺธิโย โหติ สมารินุทฺธิโย โหติ ปณฺณินุทฺธิโย
 โหติ มนินุทฺธิโย โหติ โสมนสฺสินุทฺธิโย โหติ ชีวิตินุทฺธิโย โหติ
 สมฺมาทิฏฺฐิโย โหติ สมฺมาวาชาโม โหติ ๑เป ๑ ปคฺคาโห โหติ
 อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สมฺเย อณฺเณมี อคฺคิ
 ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อรฺหฺมณิ ชมฺมา อิม ชมฺมา กุสฺสตา ๑เป ๑

[๑๕๓] ตสฺมึ โช ปน สมฺเย จตฺตาวโร ชนฺชา โหนฺติ ทฺวารคณานิ
 โหนฺติ เทว ชาคฺโข โหนฺติ คโย ออาหารา โหนฺติ อฏฺุจฺฉินุทฺธิยานิ
 โหนฺติ จตฺตฺรคฺคิโก ฌานัน โหติ จตฺตฺรคฺคิโก มคฺคโค โหติ สคฺค
 พถานิ โหนฺติ คโย เหตุ โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกํ
 ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชาคฺ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
 สมฺเย อณฺเณมี อคฺคิ ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อรฺหฺมณิ ชมฺมา อิม
 ชมฺมา กุสฺสตา ๑เป ๑

[๑๕๔] กตโม ตสฺมึ สมฺเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส
 เจตนา วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา สทฺธิณุทฺธิโย วิจารณ์ุทฺธิโย
 สตินุทฺธิโย สมารินุทฺธิโย ปณฺณินุทฺธิโย ชีวิตินุทฺธิโย สมฺมาทิฏฺฐิโย
 สมฺมาวาชาโม ๑เป ๑ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ
 สมฺเย อณฺเณมี อคฺคิ ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อรฺหฺมณิ ชมฺมา ชเปตฺวา
 เวทฺนากฺขนฺธิ ชเปตฺวา สณฺเณากฺขนฺธิ ชเปตฺวา วิญฺเณณกฺขนฺธิ อยํ
 ตสฺมึ สมฺเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ๑เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๕๕] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สมฺเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคิ

ภาเวติ จิตกุกิจจารานํ ออุปสงฺมา ฯเปฯ คติยํ ฌานํ ออุปสงฺมปชฺช
 วิหริติ ปจฺจวักกิสฺสํ คตฺถมํ สฺมเย ฆสฺโส โหติ เวทนา โหติ สฺนฺญา
 โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ ปิตี โหติ สุขํ โหติ จิตฺตสฺสเดกกุกฺคตา
 โหติ สทฺธิชฺนฺทฺริยํ โหติ วิริยชฺนฺทฺริยํ โหติ สติชฺนฺทฺริยํ โหติ สฺมาชิชฺนฺทฺริยํ
 โหติ ปณฺณชิชฺนฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ สฺมนสฺสชิชฺนฺทฺริยํ โหติ
 ชฺวีตชิชฺนฺทฺริยํ โหติ สฺมมาทิจฺฉิ โหติ สฺมมาวายาโม โหติ ฯเปฯ
 ปคฺคาโห โหติ อวิกฺกเขโป โหติ เย วา ปน คตฺถมํ สฺมเย
 อณฺเณมี อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมุปฺปนฺหา อรฺหฺมโน ชฺมมา อิเม ชฺมมา
 กุสฺสตา ฯเปฯ

[๑๕๔] คตฺถมํ โห ปน สฺมเย จตฺตาวโร ชฺนฺชา โหณฺติ ทฺวารยฺตฺตานานิ
 โหณฺติ เทว ชฺาตฺโย โหณฺติ ตโย ออาหารา โหณฺติ อฏฺฐชิชฺนฺทฺริยานิ
 โหณฺติ ทิวจฺจิกํ ฌานํ โหติ จตฺตฺรจฺจิกโก มคฺโค โหติ สตฺต พถานิ
 โหณฺติ ตโย เทว โหณฺติ เอโก ฆสฺโส โหติ ฯเปฯ เอกํ ชฺมมายตฺนํ
 โหติ เอกา ชฺมมชฺาตฺ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ สฺมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมุปฺปนฺหา อรฺหฺมโน ชฺมมา อิเม ชฺมมา กุสฺสตา ฯเปฯ

[๑๕๕] กตโม คตฺถมํ สฺมเย สงฺฆารกฺขนฺโห โหติ ฆสฺโส
 เจตนา ปิตี จิตฺตสฺสเดกกุกฺคตา สทฺธิชฺนฺทฺริยํ วิริยชฺนฺทฺริยํ สติชฺนฺทฺริยํ
 สฺมาชิชฺนฺทฺริยํ ปณฺณชิชฺนฺทฺริยํ ชฺวีตชิชฺนฺทฺริยํ สฺมมาทิจฺฉิ สฺมมาวายาโม
 ฯเปฯ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน คตฺถมํ สฺมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมุปฺปนฺหา อรฺหฺมโน ชฺมมา ชฺเปตฺตวา เวทฺนากฺขนฺชํ

ชเปตวา สณฺณากุชฺชนฺโห ชเปตวา วิณฺณณากุชฺชนฺโห ยมฺ คตฺถมฺ
สํเย สงฺฆารกุชฺชนฺโห โหติ ฯ เป ฯ อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๕๖] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมฺ ํ สํเย รุปฺปูปคฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ ปิตียา จ วิราคา ฯ เป ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสฺมปชฺช วิหริติ
ปจฺจวักกสฺสณฺ คตฺถมฺ ํ สํเย ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ สณฺญา
โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ สฺขํ โหติ จิตฺตสฺสเสกคฺคตา โหติ
สทฺธิชฺชนฺทฺริยํ โหติ วิริยชฺชนฺทฺริยํ โหติ สติชฺชนฺทฺริยํ โหติ สฺมาชฺชนฺทฺริยํ
โหติ ปณฺณชฺชนฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ สมนสฺสชฺชนฺทฺริยํ โหติ
ชฺชวิตินฺทฺริยํ โหติ สฺมฺมาทิจฺฉิ โหติ สฺมฺมาวาयाโม โหติ ฯ เป ฯ
ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน คตฺถมฺ ํ สํเย อณฺเวยมฺ
อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺหฺมฺโน ชมฺมา อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๓๕๗] คตฺถมฺ ํ โห ปน สํเย จตุตฺตารโ ชนฺธา โหณฺติ ทฺวายนฺนา
โหณฺติ เทว ชาคฺโย โหณฺติ ตโย ออาหารา โหณฺติ อฏฺฐชฺชนฺทฺริยานิ
โหณฺติ ทฺวจฺจิกํ ฌานํ โหติ จตุรฺจฺจิกโก มคฺโค โหติ สทฺต พถานิ
โหณฺติ ตโย เหตุ โหณฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกํ
ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชฺชาตุ โหติ เย วา ปน คตฺถมฺ ํ
สํเย อณฺเวยมฺ ํ อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺหฺมฺโน ชมฺมา อิมะ
ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๓๕๘] กตโม คตฺถมฺ ํ สํเย สงฺฆารกุชฺชนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
จิตฺตสฺสเสกคฺคตา สทฺธิชฺชนฺทฺริยํ วิริยชฺชนฺทฺริยํ สติชฺชนฺทฺริยํ สฺมาชฺชนฺทฺริยํ

ปณฺณินทฺริยํ ชีวิตินทฺริยํ สํมาทิฏฺฐิ สํมาวาจาโม ๑ เป ๑
 ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สมนฺเย อณฺเณมี อตฺถิ
 ปฏิจฺจสํปฺปนฺนา อรฺหมีโน ชมฺมา ๑เปตฺวา เวทนาทฺตฺตํ ๑เปตฺวา
 สณฺณาทฺตฺตํ ๑เปตฺวา วิณฺณยานทฺตฺตํ อยํ ตสฺมึ สมนฺเย สํ-
 ขารทฺตฺตฺโต โหติ ๑เป ๑ อิมํ ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๕๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สมนฺเย รูปฺปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑เป ๑ ปณฺจมี ฌานํ อฺปสํปชฺช วิหริติ
 ปชฺวีกฺกสิณํ ตสฺมึ สมนฺเย ผลฺโส โหติ เวทนา โหติ สณฺณวา
 โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา
 โหติ สทฺตฺตฺตฺตํ โหติ วิริยํ โหติ สติณฺทฺริยํ โหติ สฺมา-
 จินฺทฺริยํ โหติ ปณฺณินทฺริยํ โหติ มนินทฺริยํ โหติ อฺเปกฺจินทฺริยํ
 โหติ ชีวิตินทฺริยํ โหติ สํมาทิฏฺฐิ โหติ สํมาวาจาโม โหติ
 ๑เป ๑ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
 สมนฺเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏิจฺจสํปฺปนฺนา อรฺหมีโน ชมฺมา อิมํ
 ชมฺมา กุสฺสตา ๑เป ๑

[๑๖๐] ตสฺมึ โข ปน สมนฺเย จตุตฺตาริ ชนฺธา โหนฺติ ทฺวายนฺตานิ
 โหนฺติ เทว ชาติโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ อฏฺฐินทฺริยานิ
 โหนฺติ ทฺวจฺฉิโก ฌานํ โหติ จตุรฺกฺติโก มคฺโค โหติ สตฺต พทานิ
 โหนฺติ ตโย เหตุ โหนฺติ เอโก ผลฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกํ
 ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชาติ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ

ถ่มเย อญฺเฌนึ อตฺถิ ปฏิจฺจสํมุปฺปนฺหา อรฺุณฺโณ ชมฺมา อึเม
ชมฺมา กุสฺสตา ฯ ๑ ๒ ๑

[๓๖๑] กตโม ตสฺมึ ถ่มเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
จิตฺตสฺสํกคฺคตา สทฺธิทฺธิยํ วิริยฺยทฺธิยํ สติทฺธิยํ สมาริณฺทฺธิยํ
ปญฺณินฺทฺธิยํ ฐีวิตินฺทฺธิยํ สมนฺมาทฺธิยํ สมนฺมาวาจาโม ฯ ๑ ๒ ๑
ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ ถ่มเย อญฺเฌนึ อตฺถิ
ปฏิจฺจสํมุปฺปนฺหา อรฺุณฺโณ ชมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา
สญฺญาทฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา วิญฺญาณทฺขนฺธิ อปฺ สทฺสมึ ถ่มเย สงฺ-
ขารกฺขนฺโห โหติ ฯ ๑ ๒ ๑ อึเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

ปณฺจกนโย ฯ

[๓๖๒] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ ถ่มเย รุปรูปตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหที ฯ ๑ ๒ ๑ ปจฺมํ ฉานํ อฺุปสํปชฺช
วิหฺรติ ทฺุทฺธาปฏฺิพทํ ทนฺธาภิณฺณํ ปจฺจกสฺสิณํ ตสฺมึ ถ่มเย ผสฺโส
โหติ ฯ ๑ ๒ ๑ อวิกฺเขโป โหติ ฯ ๑ ๒ ๑ อึเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๖๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ ถ่มเย รุปรูปตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหที ฯ ๑ ๒ ๑ ปจฺมํ ฉานํ อฺุปสํปชฺช
วิหฺรติ ทฺุทฺธาปฏฺิพทํ อฺุปฺภาภิณฺณํ ปจฺจกสฺสิณํ ตสฺมึ ถ่มเย ผสฺโส
โหติ ฯ ๑ ๒ ๑ อวิกฺเขโป โหติ ฯ ๑ ๒ ๑ อึเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๖๔] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ ถ่มเย รุปรูปตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหที ฯ ๑ ๒ ๑ ปจฺมํ ฉานํ อฺุปสํปชฺช

วิหริติ สุขาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ ปจฺจวักกสฺสिณํ คตฺถมํ สฺมเย ผตฺถโส
โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ ๑ เป ฯ อิเม ขมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๑๖๕] กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว ภาเมหิ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมปชฺช
วิหริติ สุขาปฏิปทํ ชิปรฺปาภินฺณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ คตฺถมํ สฺมเย ผตฺถโส
โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ ๑ เป ฯ อิเม ขมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๑๖๖] กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิตถฺกวจิหารานํ อฺปสฺมา ฯ ๑ เป ฯ ทฺถิยํ ฌานํ ฯ ๑ เป ฯ
คฺติยํ ฌานํ ฯ ๑ เป ฯ จตฺตุถํ ฌานํ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ ฯ ๑ เป ฯ
ปญฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมปชฺช วิหริติ ทฺถุขาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ ปจฺจวักก
สฺสิณํ ฯ ๑ เป ฯ ทฺถุขาปฏิปทํ ชิปรฺปาภินฺณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ฯ ๑ เป ฯ สุขา
ปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ฯ ๑ เป ฯ สุขาปฏิปทํ ชิปรฺปาภินฺณํ
ปจฺจวักกสฺสิณํ คตฺถมํ สฺมเย ผตฺถโส โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ
๑ เป ฯ อิเม ขมฺมา กุสฺสตา ฯ

จตฺถโส ปฏิปทา ฯ

[๑๖๗] กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว ภาเมหิ ฯ ๑ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมปชฺช
วิหริติ ปริตฺตํ ปริตฺตคารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ คตฺถมํ สฺมเย ผตฺถโส
โหติ ฯ ๑ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ ๑ เป ฯ อิเม ขมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๑๖๘] กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา

มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
วิหฺรติ ปฺริตฺตํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺสํ
โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๖๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปรุปรตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
วิหฺรติ อฺปฺปมาณํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺสํ
โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๗๐] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปรุปรตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
วิหฺรติ อฺปฺปมาณํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ตสฺมึํ สฺมเย
ฆสฺสํ โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๗๑] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปรุปรตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิตฺกุกฺกจิจฺวารานํ อฺปสฺมา ๑เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตฺติยํ
ฌานํ ๑เป ๑ จตฺตุถํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑เป ๑ ปญฺจมํ
ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ปฺริตฺตํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ๑เป ๑
ปฺริตฺตํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ๑เป ๑ อฺปฺปมาณํ ปฺริตฺตาร
มฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ ๑เป ๑ อฺปฺปมาณํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจํกสฺสิณํ
ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺสํ โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมะ
شمฺมา กุสฺสตา ๑

จตฺตารี อารมฺมณานิ ๑

[๓๗๒] กตเม ฐมา กุสตา ยถัม สเม รุปปรตติยา
 มคคิ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมึ ฉานํ อุตฺมปชฺช
 วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักฺกสฺส
 ตถัม สเม ฆสฺสโต โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม
 ฐมา กุสตา ๑ กตเม ฐมา กุสตา ยถัม สเม รุปปรตติยา
 มคคิ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมึ ฉานํ อุตฺมปชฺช
 วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ ปริตฺตํ อปรมาณารมฺมณํ ปจฺจวัก-
 กสฺส ตถัม สเม ฆสฺสโต โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑
 อิม ฐมา กุสตา ๑ กตเม ฐมา กุสตา ยถัม สเม
 รุปปรตติยา มคคิ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมึ ฉานํ
 อุตฺมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ อปรมาณํ ปริตฺตา-
 รมฺมณํ ปจฺจวักฺกสฺส ตถัม สเม ฆสฺสโต โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ ๑เป ๑ อิม ฐมา กุสตา ๑ กตเม ฐมา กุสตา ยถัม
 สเม รุปปรตติยา มคคิ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมึ
 ฉานํ อุตฺมปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ อปรมาณํ
 อปรมาณารมฺมณํ ปจฺจวักฺกสฺส ตถัม สเม ฆสฺสโต โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม ฐมา กุสตา ๑

[๓๗๓] กตเม ฐมา กุสตา ยถัม สเม รุปปรตติยา
 มคคิ ภาเวติ วิจิจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจฺมึ ฉานํ อุตฺมปชฺช
 วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทํ ฐปภาภินฺณํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักฺกสฺส

ศตมัม ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเซไป ไหติ ๑เป ๑ อิเม
 ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศมัม ส้มเย รุรูปปคตติยา
 มคคั ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจัม ฌานัน อุปสมฺปชฺช
 จิหฺรติ ทุกฺขาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจว
 กสฺสินํ ศตมัม ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเซไป ไหติ ๑เป ๑
 อิเม ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศมัม ส้มเย
 รุรูปปคตติยา มคคั ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจัม ฌานัน
 อุปสมฺปชฺช จิหฺรติ ทุกฺขาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณํ อปฺปมาณํ ปริตฺตา
 รมฺมณํ ปจฺจวกสฺสินํ ศตมัม ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเซไป
 ไหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศมัม
 ส้มเย รุรูปปคตติยา มคคั ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจัม
 ฌานัน อุปสมฺปชฺช จิหฺรติ ทุกฺขาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณํ อปฺปมาณํ
 อปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจวกสฺสินํ ศตมัม ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑
 อวิกุเซไป ไหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑

[๑๗๕] กตเม ชมุมา กุสตา ยศมัม ส้มเย รุรูปปคตติยา มคคั
 ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจัม ฌานัน อุปสมฺปชฺช จิหฺรติ
 สฺชฺชปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวกสฺสินํ ศตมัม
 ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเซไป ไหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา
 กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศมัม ส้มเย รุรูปปคตติยา มคคั
 ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจัม ฌานัน อุปสมฺปชฺช จิหฺรติ

สุชาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ ปริตฺตํ อပ္ปมาณารมฺมณํ ปจฺจกฺกสฺสिณํ
 ตสฺมํ สฺมเย ฉลฺสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ฯ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย รุပ္ฺรูปฺปตฺตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามฺเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อပ္ปสมฺปชฺช
 วิหฺรติ สุชาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ อပ္ปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปจฺจกฺกสฺสิณํ
 ตสฺมํ สฺมเย ฉลฺสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ฯ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย รุပ္ฺรูปฺปตฺตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามฺเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อပ္ปสมฺปชฺช
 วิหฺรติ สุชาปฏิปทํ ทนฺธาภินฺนํ อပ္ปมาณํ อပ္ปมาณารมฺมณํ
 ปจฺจกฺกสฺสิณํ ตสฺมํ สฺมเย ฉลฺสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ
 ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๗๕] กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย รุပ္ฺรูปฺปตฺตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ วิวิจฺเจว กามฺเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อပ္ปสมฺปชฺช วิหฺรติ
 สุชาปฏิปทํ ชินฺปาภินฺนํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปจฺจกฺกสฺสิณํ ตสฺมํ
 สฺมเย ฉลฺสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา
 กุสฺสตา ฯ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย รุပ္ฺรูปฺปตฺตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ วิวิจฺเจว กามฺเมหิ ฯ เป ฯ ปจฺจํ ฌานํ อပ္ปสมฺปชฺช วิหฺรติ
 สุชาปฏิปทํ ชินฺปาภินฺนํ ปริตฺตํ อပ္ปมาณารมฺมณํ ปจฺจกฺกสฺสิณํ
 ตสฺมํ สฺมเย ฉลฺสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ฯ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย รุပ္ฺรูปฺปตฺตฺติยา

มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหฺรติ สฺุชาปฺปฏิปทํ ฌิปปาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสिณํ
 ตสฺมึํ สฺมเย ฌตฺโถ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม
 ธมฺมา กุสฺสตา ๑ กตฺเม ธมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย ฐฺฐปฺปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหฺรติ สฺุชาปฺปฏิปทํ ฌิปปาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ
 ปจฺจวักกสฺสิณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฌตฺโถ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 ๑ เป ๑ อิม ธมฺมา กุสฺสตา ๑

[๓๗๖] กตฺเม ธมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย ฐฺฐปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ วิตฺกถฺวิจฺจารานํ ฐฺฐปฺปมา ๑ เป ๑ ทฺุคฺคิยํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ตฺุคฺคิยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จคฺคฺคฺกํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ปญฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ ทฺุชฺชาภินฺณํ ปฺริตฺตํ
 ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ ทฺุชฺชาภินฺณํ ปฺริตฺตํ
 อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ ทฺุชฺชาภินฺณํ
 อฺปฺปมาณํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ ทฺุชฺชา-
 ภินฺณํ อฺปฺปมาณํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ฌิปปาภินฺณํ ปฺริตฺตํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ฌิปปาภินฺณํ ปฺริตฺตํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑ ทฺุชฺชา-
 ปฺปฏิปทํ ฌิปปาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ ปฺริตฺตารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ ๑ เป ๑
 ทฺุชฺชาปฺปฏิปทํ ฌิปปาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ อฺปฺปมาณารมฺมณํ ปจฺจวักกสฺสิณํ

๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ ทนุชาภินุณั ปริตตุ์ ปริตตุตารมมณั ปจจกัถิณั
 ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ ทนุชาภินุณั ปริตตุ์ อปุปมาณารมมณั ปจจกั
 ถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ ทนุชาภินุณั อปุปมาณั ปริตตุตารมมณั
 ปจจกัถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ ทนุชาภินุณั อปุปมาณั อปุปมาณาร
 มมณั ปจจกัถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ อิปุปาภินุณั ปริตตุ์
 ปริตตุตารมมณั ปจจกัถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ อิปุปาภินุณั ปริตตุ์
 อปุปมาณารมมณั ปจจกัถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ อิปุปาภินุณั
 อปุปมาณั ปริตตุตารมมณั ปจจกัถิณั ๑ เป ๑ สุธาปฏิปัตถ์ อิปุปาภินุณั
 อปุปมาณั อปุปมาณารมมณั ปจจกัถิณั ตสุมี สมเย ผสุโส ไหติ
 ๑ เป ๑ อวิกุเขไป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม อมมา กุสตา ๑

โสฬสกุชตุฏักั ๑

[๓๗๗] กตเม อมมา กุสตา ยสุมี สมเย รุปุปปตติยา
 มคคั ภาเวติ อวิจเจว กามเอหิ ๑ เป ๑ ปจจมี ฉานัน อุปสมปชช
 อีหริติ อวาไปถิณั ๑ เป ๑ เตโสถิณั ๑ เป ๑ วาโยถิณั ๑ เป ๑
 นัตถิณั ๑ เป ๑ มีถิณั ๑ เป ๑ โถหิตถิณั ๑ เป ๑ โอทาต
 ถิณั ตสุมี สมเย ผสุโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกุเขไป ไหติ ๑ เป ๑
 อิเม อมมา กุสตา ๑

อฏฐกัถิณั โสฬสกุชตุฏักั ๑

[๓๗๘] กตเม อมมา กุสตา ยสุมี สมเย รุปุปปตติยา มคคั
 ภาเวติ อชฌณตตุ์ อรูปุสณณั พหิทุชา รุปานิ ปสสุติ ปริตตุทานิ

คานิ อภิกุญฺย ชานามิ ปัสสัสมัตติ วิวิจฺเจว กามเหที ๑เป ๑ ปจฺม
 ฉานันฺ อุตฺตมฺปชฺช วิหฺรติ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา
 กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูป-
 สฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปรานิ ปัสสัตติ ปริตฺตคานิ คานิ อภิกุญฺย ชานามิ
 ปัสสัสมัตติ วิตถกฺกวจิรารานํ อุตฺตมา ๑เป ๑ ทุคฺคิยํ ฉานันฺ ๑เป ๑
 ตคฺคิยํ ฉานันฺ ๑เป ๑ จตฺตถํ ฉานันฺ ๑เป ๑ ปจฺม ฉานันฺ ๑เป ๑
 ปญฺจมนฺ ฉานันฺ อุตฺตมฺปชฺช วิหฺรติ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๑๗๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปรานิ ปัสสัตติ ปริตฺตคานิ
 คานิ อภิกุญฺย ชานามิ ปัสสัสมัตติ วิวิจฺเจว กามเหที ๑เป ๑ ปจฺม
 ฉานันฺ อุตฺตมฺปชฺช วิหฺรติ กุฏฺฐาปฏฺธิปทํ ทนฺชานิกฺกณฺณํ ตสฺมึ สฺมเย
 ผสฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปรานิ ปัสสัตติ ปริตฺตคานิ คานิ อภิกุญฺย
 ชานามิ ปัสสัสมัตติ วิวิจฺเจว กามเหที ๑เป ๑ ปจฺม ฉานันฺ อุตฺตมฺปชฺช
 วิหฺรติ กุฏฺฐาปฏฺธิปทํ อธิปภาณิกฺกณฺณํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ

อรูปสังคณั พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตทานิ ตานิ อภิภุชฺช ชานามิ
 ปสฺสสามีติ วิจิจฺจเวท กามเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสฺมฺพชฺช วิหริติ
 สฺสุชาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ คสฺมิมิ สฺมเย ฉสฺโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺกเขโป โหติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา
 ยสฺมิมิ สฺมเย รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสังคณั
 พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตทานิ ตานิ อภิภุชฺช ชานามิ ปสฺสสามีติ
 วิจิจฺจเวท กามเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสฺมฺพชฺช วิหริติ สฺสุชาปฺปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺนํ คสฺมิมิ สฺมเย ฉสฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ
 ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมิมิ
 สฺมเย รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสังคณั พหิทฺฐา
 รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตทานิ ตานิ อภิภุชฺช ชานามิ ปสฺสสามีติ
 วิตฺถกฺกวจิรารานํ อฺอุปสฺมา ๑เป ๑ ทุตฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ
 ๑เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑เป ๑ ปณฺจมํ ฌานํ
 อุปสฺมฺพชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ ๑เป ๑ ทฺถุชาปฺปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺนํ ๑เป ๑ สฺสุชาปฺปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ ๑เป ๑ สฺสุชาปฺปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺนํ คสฺมิมิ สฺมเย ฉสฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ
 ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺสตา ๑

จสฺโส ปฺปฏิปทา ๑

[๓๘๐] กตฺเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมิมิ สฺมเย รูปฺปปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสังคณั พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตทานิ ตานิ

อภิกุญฺช ชานามิ ปัสสัสมัตี วิจิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปชัมี ฉานัน
 อุปัสมฺปชฺช วิหริตี ปริตฺตํ ปริตฺตาคารมฺมณํ ตสฺมี สฺมเย ผสฺโส
 โหตี ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหตี ๑เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺสา ๑
 กตเม ชมฺมา กุสฺสา ยสฺมี สฺมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวตี
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปัสสตี ปริตฺตานิ ตานิ
 อภิกุญฺช ชานามิ ปัสสัสมัตี วิจิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปชัมี ฉานัน
 อุปัสมฺปชฺช วิหริตี อปฺปรมาณํ ปริตฺตาคารมฺมณํ ตสฺมี สฺมเย ผสฺโส
 โหตี ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหตี ๑เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺสา ๑
 กตเม ชมฺมา กุสฺสา ยสฺมี สฺมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวตี
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปัสสตี ปริตฺตานิ ตานิ
 อภิกุญฺช ชานามิ ปัสสัสมัตี วิตถฺกวจิจฺจารานํ อูปัสมา ๑เป ๑ ทฺติย
 ฉานัน ๑เป ๑ ตฺติย ฉานัน ๑เป ๑ จตฺตํ ฉานัน ๑เป ๑ ปชัมี ฉานัน
 ๑เป ๑ ปญฺจม ฉานัน อุปัสมฺปชฺช วิหริตี ปริตฺตํ ปริตฺตาคารมฺมณํ
 ๑เป ๑ อปฺปรมาณํ ปริตฺตาคารมฺมณํ ตสฺมี สฺมเย ผสฺโส โหตี
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหตี ๑เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺสา ๑

เทว อารมฺมณานิ ๑

[๓๘๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสา ยสฺมี สฺมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ
 ภาเวตี อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปัสสตี ปริตฺตานิ ตานิ
 อภิกุญฺช ชานามิ ปัสสัสมัตี วิจิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปชัมี ฉานัน
 อุปัสมฺปชฺช วิหริตี ทฺถกฺขาปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ ปริตฺตํ ปริตฺตาคารมฺมณํ

ศรั้งมี ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ ๑เป ๑ อิเม
 ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศรั้งมี ส้มเย รูปุปปตฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตานิ
 ตานิ อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ
 ฉานํ อฺปสฺสมฺปชฺช จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ ทนฺชาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ
 ปริตฺตารมฺมณํ ศรั้งมี ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป
 ไหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา
 ยศรั้งมี ส้มเย รูปุปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ
 พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตานิ ตานิ อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํสามิติ
 วิวิจฺเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฉานํ อฺปสฺสมฺปชฺช จิหฺรติ ทฺกฺขา-
 ปฏฺธิปทํ อฺปฺปภาภินฺณํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ศรั้งมี ส้มเย ผัสโส
 ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑
 กตเม ชมุมา กุสตา ยศรั้งมี ส้มเย รูปุปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตานิ ตานิ
 อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฉานํ
 อฺปสฺสมฺปชฺช จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ อฺปฺปภาภินฺณํ อฺปฺปมาณํ ปริตฺตาร-
 มฺมณํ ศรั้งมี ส้มเย ผัสโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ
 ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา กุสตา ยศรั้งมี
 ส้มเย รูปุปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา
 รูปานิ ปสฺสตี ปริตฺตานิ ตานิ อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว

กามะหิ ๑ เป ๑ ปจมี ฌานัน ุปลสมุปชช วิหริติ สุชาปฏิปท
 ทนุชาภินณัน ปริตุค ปริตุคตารมมณัน ๓ สุมมี สมเย ฌสโส ไหติ
 ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม ฌมมา กุสตา ๑ กตเม
 ฌมมา กุสตา ยสุมมี สมเย ฐรูปปคตติยา มคค ภาเวติ อชฌคค
 อรูปสณณัน พหิทุชา ฐปานิ ปสสติ ปริตุคตานิ ตานิ อภิภุย ฌานามิ
 ปสสสามีติ วิวิจเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจมี ฌานัน ุปลสมุปชช วิหริติ
 สุชาปฏิปท ทนุชาภินณัน ุปลมาณัน ปริตุคตารมมณัน ๓ สุมมี สมเย
 ฌสโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม ฌมมา กุสตา ๑
 กตเม ฌมมา กุสตา ยสุมมี สมเย ฐรูปปคตติยา มคค ภาเวติ
 อชฌคค อรูปสณณัน พหิทุชา ฐปานิ ปสสติ ปริตุคตานิ ตานิ
 อภิภุย ฌานามิ ปสสสามีติ วิวิจเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจมี ฌานัน
 ุปลสมุปชช วิหริติ สุชาปฏิปท ฐิปปาภินณัน ปริตุค ปริตุคตารมมณัน
 ๓ สุมมี สมเย ฌสโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม
 ฌมมา กุสตา ๑ กตเม ฌมมา กุสตา ยสุมมี สมเย ฐรูปปคตติยา
 มคค ภาเวติ อชฌคค อรูปสณณัน พหิทุชา ฐปานิ ปสสติ ปริตุคตานิ
 ตานิ อภิภุย ฌานามิ ปสสสามีติ วิวิจเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจมี
 ฌานัน ุปลสมุปชช วิหริติ สุชาปฏิปท ฐิปปาภินณัน ุปลมาณัน
 ปริตุคตารมมณัน ๓ สุมมี สมเย ฌสโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ไหติ
 ๑ เป ๑ อิเม ฌมมา กุสตา ๑ กตเม ฌมมา กุสตา ยสุมมี
 สมเย ฐรูปปคตติยา มคค ภาเวติ อชฌคค อรูปสณณัน พหิทุชา

รูปานิ ปรสฺสตี ปริตฺตานิ ตานิ อภิภุชฺช ชานามิ ปรสฺสํมตี
 วิตฺตกฺกจิจฺจารานํ อฺปฺสฺมา ๑เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ
 ๑เป ๑ จตฺตฺถิ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ ๑เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ
 อฺปฺสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตี ทฺถฺชฺชปฏิบัติ ทนฺชฺชปฏิบัติ ปริตฺตํ ปริตฺตการมฺมณํ
 ๑เป ๑ ทฺถฺชฺชปฏิบัติ ทนฺชฺชปฏิบัติ อฺปฺปฺมาณํ ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑
 ทฺถฺชฺชปฏิบัติ อฺปฺปภาวปฏิบัติ ปริตฺตํ ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑ ทฺถฺชฺช-
 ปฏิบัติ อฺปฺปภาวปฏิบัติ อฺปฺปฺมาณํ ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑ สฺชฺชปฏิบัติ
 ทนฺชฺชปฏิบัติ ปริตฺตํ ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑ สฺชฺชปฏิบัติ ทนฺชฺชปฏิบัติ
 อฺปฺปฺมาณํ ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑ สฺชฺชปฏิบัติ อฺปฺปภาวปฏิบัติ ปริตฺตํ
 ปริตฺตการมฺมณํ ๑เป ๑ สฺชฺชปฏิบัติ อฺปฺปภาวปฏิบัติ อฺปฺปฺมาณํ ปริตฺตการ-
 มฺมณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฌตฺถํ โหตี ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหตี ๑เป ๑
 อิม ฌมา กุสฺสตา ๑

อฏฺฐกฺกชฺชตฺถกฺก ๑

[๑๘๒] กตเม ฌมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รฺฐปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวตี อชฺชตฺถกฺกํ อรฺฐปฺสฺสณํ พหิตฺถา รูปานิ ปรสฺสตี ปริตฺตานิ
 สฺวณฺณทฺถฺชฺชณฺณานิ ตานิ อภิภุชฺช ชานามิ ปรสฺสํมตี วิจิจฺเจว
 กามเหตี ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ อฺปฺสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตี ตสฺมึํ สฺมเย
 ฌตฺถํ โหตี ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหตี ๑เป ๑ อิม ฌมา
 กุสฺสตา ๑ กตเม ฌมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รฺฐปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวตี อชฺชตฺถกฺกํ อรฺฐปฺสฺสณํ พหิตฺถา รูปานิ ปรสฺสตี ปริตฺตานิ

สุกุณณทพพณณานิ ตานิ อภิกุຍ ขานามิ ปัสสัสมัติ วิตกุก-
 วิจารณ์ วุปลัสมั ๑เป ๑ ทุคิยั ฉานัน ๑เป ๑ ตคิยั ฉานัน ๑เป ๑
 จตุคุกั ฉานัน ๑เป ๑ ปจัม ฉานัน ๑เป ๑ ปณจัม ฉานัน อุปลัสมุปชช
 วิหริติ ตลัมมิ สมเย สลัสโส โหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑
 อิเม ชมมา กุสตา ๑

อิทมมึ อฏฐกุกุคุกั ๑

[๓๘๓] กตเม ชมมา กุสตา ยลัมมิ สมเย รุปุปรคคิตยา มคคั
 ภาเวติ อชคคคั อรูปัสลณณั พหิทุชา รุปานิ ปัสสัติ อปุปมาณานิ
 ตานิ อภิกุຍ ขานามิ ปัสสัสมัติ วิจิจุเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจัม
 ฉานัน อุปลัสมุปชช วิหริติ ตลัมมิ สมเย สลัสโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑ กตเม ชมมา
 กุสตา ยลัมมิ สมเย รุปุปรคคิตยา มคคั ภาเวติ อชคคคั อรูป-
 สลณณั พหิทุชา รุปานิ ปัสสัติ อปุปมาณานิ ตานิ อภิกุຍ
 ขานามิ ปัสสัสมัติ วิตกุกุวิจารณ์ วุปลัสมั ๑เป ๑ ทุคิยั ฉานัน
 ๑เป ๑ ตคิยั ฉานัน ๑เป ๑ จตุคุกั ฉานัน ๑เป ๑ ปจัม ฉานัน
 ๑เป ๑ ปณจัม ฉานัน อุปลัสมุปชช วิหริติ ตลัมมิ สมเย สลัสโส
 โหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑

[๓๘๔] กตเม ชมมา กุสตา ยลัมมิ สมเย รุปุปรคคิตยา มคคั
 ภาเวติ อชคคคั อรูปัสลณณั พหิทุชา รุปานิ ปัสสัติ อปุปมาณานิ
 ตานิ อภิกุຍ ขานามิ ปัสสัสมัติ วิจิจุเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจัม

ฌานํ อุลลัมปะชช วิหริติ ทุกฺขาปฏฺฐิเปทํ ทนฺหาภินฺณํ ตสฺมึํ สมฺเย
 ฌสฺโส ्हติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हติ ๑เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตฺเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
 อภิกฺขุຍ ขานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุลลัมปะชช วิหริติ ทุกฺขาปฏฺฐิเปทํ ฆิปฺปาภินฺณํ ตสฺมึํ สมฺเย ฌสฺโส
 ्हติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हติ ๑เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตฺเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
 อภิกฺขุຍ ขานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุลลัมปะชช วิหริติ สฺฐาปฏฺฐิเปทํ ฆิปฺปาภินฺณํ ตสฺมึํ สมฺเย ฌสฺโส
 ्हติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हติ ๑เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตฺเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
 อภิกฺขุຍ ขานามิ ปสฺสํสามิติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุลลัมปะชช วิหริติ สฺฐาปฏฺฐิเปทํ ฆิปฺปาภินฺณํ ตสฺมึํ สมฺเย ฌสฺโส
 ्हติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हติ ๑เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตฺเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
 อภิกฺขุຍ ขานามิ ปสฺสํสามิติ วิตถฺกวจิอารานํ วูปสฺมา ๑เป ๑ ทฺถิยํ

ณานั ๑เป ๑ คติยั ณานั ๑เป ๑ จตุตถั ณานั ๑เป ๑ ปจมี
 ณานั ๑เป ๑ ปญจมี ณานั อรูปสมบุตต วิหริติ ทุกขาปฏิปทั
 ทนุชาภินุณั ๑เป ๑ ทุกขาปฏิปทั อธิปภาภินุณั ๑เป ๑ สุขาปฏิปทั
 ทนุชาภินุณั ๑เป ๑ สุขาปฏิปทั อธิปภาภินุณั ตสุมั สมเย
 ผลุโส โหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑
 จตลุโส ปฏิปทา ๑

[๓๘๕] กตเม ชมุมา กุสตา ยลุมั สมเย รุปรูปตติยา มคคั
 ภาเวติ อชฌตคั อรูปสณณั พหิทุชา รุปรานิ ปลุสตี อปุปมาณานิ
 ตานิ อภิภุยช ชานามิ ปลุสตามัติ วิวิจเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจมี
 ณานั อรูปสมบุตต วิหริติ ปริตคั อปุปมาณารมณณั ตลุมั สมเย
 ผลุโส โหติ ๑เป ๑ อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑
 กตเม ชมุมา กุสตา ยลุมั สมเย รุปรูปตติยา มคคั ภาเวติ อชฌตคั
 อรูปสณณั พหิทุชา รุปรานิ ปลุสตี อปุปมาณานิ ตานิ อภิภุยช
 ชานามิ ปลุสตามัติ วิวิจเจว กามเอหิ ๑เป ๑ ปจมี ณานั อรูปสมบุตต
 วิหริติ อปุปมาณั อปุปมาณารมณณั ตลุมั สมเย ผลุโส โหติ
 ๑เป ๑ อวิกุเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมุมา กุสตา ๑ กตเม ชมุมา
 กุสตา ยลุมั สมเย รุปรูปตติยา มคคั ภาเวติ อชฌตคั อรูปสณณั
 พหิทุชา รุปรานิ ปลุสตี อปุปมาณานิ ตานิ อภิภุยช ชานามิ ปลุสตามัติ
 วิตถกถิจารานั อรูปสมา ๑เป ๑ ทุติยั ณานั ๑เป ๑ คติยั ณานั
 ๑เป ๑ จตุตถั ณานั ๑เป ๑ ปจมี ณานั ๑เป ๑ ปญจมี

ฉานํ อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑
อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฉลฺโส โหติ ๑ เป ๑
อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

เทว อารมฺมณานิ ๑

[๓๘๖] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปฺปปฺตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ
ตานิ อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํมํติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฉานํ
อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถขาปฏฺธิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณาร-
มฺมณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฉลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย
รูปฺปปฺตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา รูปานิ
ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํมํติ วิวิจฺเจว
กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฉานํ อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถขาปฏฺธิปทํ
ทนฺทภาณิณฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฉลฺโส
โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑
กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปฺปปฺตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
อชฺฌตฺตํ อรูปฺสณฺณํ พหิทฺฐา รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
อภิกฺขุยฺย ชานามิ ปสฺสํมํติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฉานํ
อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถขาปฏฺธิปทํ อปฺปภาณิณฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณาร-
มฺมณํ ตสฺมึํ สฺมเย ฉลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ

๑ เป ๑ อิเม ชมุมา กุสเถ ๑ กตเม ชมุมา กุสเถ ยถัม
 สเม รุปุปตติยา มคคั ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสณฺณํ พหิทฺธา
 รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ อภิกุญฺช ชานามิ ปสฺสํสามีติ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสฺมฺปชฺช จิหฺรติ ทุกฺขา-
 ปฏฺิบทํ ชฺิปปากิณฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ คตฺถัม สเม
 ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมุมา
 กุสเถ ๑ กตเม ชมุมา กุสเถ ยถัม สเม รุปุปตติยา มคคั
 ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสณฺณํ พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ
 ตานิ อภิกุญฺช ชานามิ ปสฺสํสามีติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปสฺมฺปชฺช จิหฺรติ สฺุชฺาปฏฺิบทํ ทนฺชาภิณฺณํ ปวิคฺตํ อปฺปมาณาร-
 มฺมณํ คตฺถัม สเม ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชมุมา กุสเถ ๑ กตเม ชมุมา กุสเถ ยถัม
 สเม รุปุปตติยา มคคั ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสณฺณํ พหิทฺธา
 รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ อภิกุญฺช ชานามิ ปสฺสํสามีติ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสฺมฺปชฺช จิหฺรติ สฺุชฺาปฏฺิบทํ
 ทนฺชาภิณฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ คตฺถัม สเม ผสฺโส
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมุมา กุสเถ ๑
 กตเม ชมุมา กุสเถ ยถัม สเม รุปุปตติยา มคคั ภาเวติ
 อชฺฌตฺตํ อรูปสณฺณํ พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ ตานิ
 อภิกุญฺช ชานามิ ปสฺสํสามีติ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ

อุปสมฺปชฺช วิหริติ สฺขาปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปาภินฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณา-
 รมฺมณํ คตฺถมํ สฺมเย ๘๓๕ โหติ ๑ เป ๑ อจฺจฺกฺเขโป โหติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ๑ กตฺเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ
 สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรฺูปสฺสณฺณํ พหิทฺฐา
 รุปรานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ คานิ อภิภฺยฺย ชานามิ ปสฺสตี สฺมตี
 วิจฺจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ สฺขา-
 ปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปาภินฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ คตฺถมํ สฺมเย
 ๘๓๕ โหติ ๑ เป ๑ อจฺจฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมฺมา
 กุสฺสตา ๑ กตฺเม ชฺมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย รุปรูปปคฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรฺูปสฺสณฺณํ พหิทฺฐา รุปรานิ ปสฺสตี อปฺปมาณานิ
 คานิ อภิภฺยฺย ชานามิ ปสฺสตี สฺมตี วิตฺถกฺกวิจฺจฺจํ อปฺปมา ๑ เป ๑
 ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ปจฺจํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ กุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ทนฺชฺชาภินฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ กุชฺชาปฺปฏิปทํ ทนฺชฺชา-
 ภินฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ กุชฺชาปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปา-
 ภินฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ กุชฺชาปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปา-
 ภินฺณํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ สฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชฺชา-
 ภินฺณํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ สฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชฺชาภินฺณํ
 อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ สฺขาปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปาภินฺณํ ปริตฺตํ
 อปฺปมาณารมฺมณํ ๑ เป ๑ สฺขาปฺปฏิปทํ ชิฺนฺปาภินฺณํ อปฺปมาณํ

อุปฺปมาณารมฺมณํ คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
โหติ ฯ เป ฯ อิมे ชมฺมา กุสฺลา ฯ

อปรํ อฏฺฐกฺขตฺตํ ฯ

[๓๘๗] กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยตฺถมํ สฺมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานี ปสฺสตี อุปฺปมาณานี
สุวณฺณทฺพพฺณฺณานี ตานี อภิกฺขุยฺชานามิ ปสฺสํมํติ วิจิจฺเจว
กามเอหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช วิหริติ คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส
โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมे ชมฺมา กุสฺลา ฯ
กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยตฺถมํ สฺมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานี ปสฺสตี อุปฺปมาณานี สุวณฺณ-
ทฺพพฺณฺณานี ตานี อภิกฺขุยฺชานามิ ปสฺสํมํติ วิคกฺกวิจฺจวณฺ
วุปฺปมา ฯ เป ฯ ทฺตฺถิยํ ฌานํ ฯ เป ฯ ตตฺถิยํ ฌานํ ฯ เป ฯ จตฺตํ
ฌานํ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ ฯ เป ฯ ปญฺจมํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช วิหริติ
คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมे
شمฺมา กุสฺลา ฯ

อิทมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตํ ฯ

[๓๘๘] กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยตฺถมํ สฺมเย รุปฺปปตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสฺสณฺณํ พหิทฺธา รุปานี ปสฺสตี นีถานี
นีถวณฺณานี นีถนิตฺถสฺสณานี นีถนินาถานี ตานี อภิกฺขุยฺชานามิ
ปสฺสํมํติ วิจิจฺเจว กามเอหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺปมฺปชฺช

จิหฺรติ ตสฺมึํ สมฺเย ฉสฺสํ โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ
 ฯ เป ฯ อิมํ ชมฺมา กุสฺลตา ฯ กตฺเม ชมฺมา กุสฺลตา ยสฺมึํ
 สมฺเย รุปฺปปรตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺชตฺตํ อรฺุปรสฺสณฺเฑํ พหิทฺธา
 รฺุปานิ ปสฺสํติ ปิตานิ ปิตวณฺณานิ ปิตฺนิตสฺสํหานิ ปิตฺนิกาสาณิ
 ฯ เป ฯ โดหิตกานิ โดหิตกวณฺณานิ โดหิตกนิตสฺสํหานิ โดหิตก-
 นิกาสาณิ ฯ เป ฯ โอทาทานิ โอทาทวณฺณานิ โอทาทนิตสฺสํหานิ
 โอทาทนิกาสาณิ ตานิ อภิภฺยุชฺช ชานามิ ปสฺสํมํติ วิวิจฺเจว กามเหติ
 ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺุปรสฺมฺปชฺช จิหฺรติ ตสฺมึํ สมฺเย ฉสฺสํ
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมํ ชมฺมา กุสฺลตา ฯ เป ฯ

อิมานิมิ อภิภายตฺตานิ สํสฺสํกฺขตฺตฺตานิ ฯ

[๓๘๘] กตฺเม ชมฺมา กุสฺลตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปรตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ รฺุเปํ รฺุปานิ ปสฺสํติ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ
 ฌานํ อฺุปรสฺมฺปชฺช จิหฺรติ ตสฺมึํ สมฺเย ฉสฺสํ โหติ ฯ เป ฯ
 อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมํ ชมฺมา กุสฺลตา ฯ กตฺเม ชมฺมา
 กุสฺลตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปรตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺชตฺตํ อรฺุปร-
 สฺสณฺเฑํ พหิทฺธา รฺุปานิ ปสฺสํติ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ
 ฌานํ อฺุปรสฺมฺปชฺช จิหฺรติ ตสฺมึํ สมฺเย ฉสฺสํ โหติ ฯ เป ฯ
 อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมํ ชมฺมา กุสฺลตา ฯ กตฺเม ชมฺมา
 กุสฺลตา ยสฺมึํ สมฺเย รุปฺปปรตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สฺสํนฺติ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺุปรสฺมฺปชฺช จิหฺรติ ตสฺมึํ สมฺเย

ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺลา ฯ เป ฯ
อิมานีมี ตึณิ วิโมกฺขานิ โสฬสฺกฺขตฺตฺกานิ ฯ

[๓๘๐] กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี สฺมเย รุပ္ฺรูปฺตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฉานํ อุปฺสํมุขฺช วิหฺรติ
เมตฺตาสฺหคฺคํ ตสฺมี สฺมเย ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺลา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี
สมฺเย รุပ္ฺรูปฺตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตฺถกฺกจิจฺจารานํ อุปฺสํมา ฯ เป ฯ
ทฺติยํ ฉานํ อุปฺสํมุขฺช วิหฺรติ เมตฺตาสฺหคฺคํ ตสฺมี สฺมเย
ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา
กุสฺลา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี สฺมเย รุပ္ฺรูปฺตฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ ปิตฺติยา จ วิราคา ฯ เป ฯ ตฺติยํ ฉานํ อุปฺสํมุขฺช วิหฺรติ
เมตฺตาสฺหคฺคํ ตสฺมี สฺมเย ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺลา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี
สมฺเย รุပ္ฺรูปฺตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ
ปจฺมํ ฉานํ อุปฺสํมุขฺช วิหฺรติ เมตฺตาสฺหคฺคํ ตสฺมี สฺมเย
ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺลา ฯ
กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี สฺมเย รุပ္ฺรูปฺตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
อวิตฺถกํ จิจฺจารมคฺคํ สฺมาริขํ ปิตฺตฺตฺตํ ทฺติยํ ฉานํ อุปฺสํมุขฺช
วิหฺรติ เมตฺตาสฺหคฺคํ ตสฺมี สฺมเย ผลฺโส ไหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
ไหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺลา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมี

สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตถุกฺกวจิอารานํ ฐปฺสฺมา ๑ เป ๑
 ตฺติยํ ฌานํ ฐปฺสฺมปฺชฺช วิหริติ เมตฺตตาสฺสทคฺคํ ตสฺมึํ สัมเข
 ฌสฺสโต โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฆมฺมา
 กุสฺสตา ๑ กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ ปฺปติยา ๑ วิวาคา ๑ เป ๑ จตฺตุถํ ฌานํ ฐปฺสฺมปฺชฺช
 วิหริติ เมตฺตตาสฺสทคฺคํ ตสฺมึํ สัมเข ฌสฺสโต โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ
 สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺจุเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺฉมํ
 ฌานํ ฐปฺสฺมปฺชฺช วิหริติ กรฺุณาสฺสทคฺคํ ตสฺมึํ สัมเข ฌสฺสโต
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตถุกฺกวจิอารานํ ฐปฺสฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ
 ๑ เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตุถํ ฌานํ ฐปฺสฺมปฺชฺช วิหริติ
 กรฺุณาสฺสทคฺคํ ตสฺมึํ สัมเข ฌสฺสโต โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ
 สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺจุเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺฉมํ
 ฌานํ ฐปฺสฺมปฺชฺช วิหริติ มุทิตาสฺสทคฺคํ ตสฺมึํ สัมเข ฌสฺสโต
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฆมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตเม ฆมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สัมเข รุปุปฺปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตถุกฺกวจิอารานํ ฐปฺสฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ

๑ เป ๑ ปจมี ฉานี ๑ เป ๑ จตุตุถิ ฉานี อุปสุมุปชช วิหริติ
 มุทิตาสหคคิ คตัมมี สมเย ผสโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกุเชโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑ กตเม ชมมา กุสตา ยตัมมี
 สมเย ฐูปปตติยา มคคิ ภาเวติ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑
 จตุตุถิ ฉานี อุปสุมุปชช วิหริติ อุปเปกขาสหคคิ คตัมมี สมเย
 ผสโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกุเชโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑
 จตุตาริ พุรัมหมวิหารขณานานิ โสฬสกุชตุคฺกานิ ๑

[๑๘๓] กตเม ชมมา กุสตา ยตัมมี สมเย ฐูปปตติยา
 มคคิ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจมี ฉานี อุปสุมุปชช
 วิหริติ อุกุชมาตถสณฺณาสหคคิ คตัมมี สมเย ผสโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกุเชโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑ กตเม ชมมา กุสตา
 ยตัมมี สมเย ฐูปปตติยา มคคิ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑
 ปจมี ฉานี อุปสุมุปชช วิหริติ วินิตถสณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ วิปฺพุพก-
 สณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ วิจฺฉินฺทกถสณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ วิกฺขายิตก-
 สณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ วิกฺขิตฺตกถสณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ หตฺวิกฺขิตฺตก-
 สณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ โถหิตกถสณฺณาสหคคิ ๑ เป ๑ ปฺพุพกสณฺณา-
 สหคคิ ๑ เป ๑ อฏฺฐิจิถสณฺณาสหคคิ คตัมมี สมเย ผสโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกุเชโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมมา กุสตา ๑ เป ๑

อสุภขณานิ โสฬสกุชตุคฺกิ ๑

ฐปาวจรกุสตี ๑

[๓๘๒] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อรูปฺปปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ สฺพฺพโส ฐปฺสณฺณานํ สฺมตฺติกฺกมา ปฏิขฺสณฺณานํ อตฺถงฺกมา
 นานตฺตณฺณานํ อมนสฺสิกาธา อากาสาณญฺจายตฺนสฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส
 ๑ ปหานา ๑ เป ๑ ๑ตฺตํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคํ
 ตสฺมึ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา
 กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อรูปฺปปตฺติยา มคฺคํ
 ภาเวติ สฺพฺพโส อากาสาณญฺจายตฺนํ สฺมตฺติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตฺน-
 สฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ ๑ตฺตํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหฺรติ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคํ ตสฺมึ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย
 อรูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตฺนํ สฺมตฺติกฺกมฺม
 อากิณฺจญฺจายตฺนสฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ ๑ตฺตํ ฌานํ
 อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคํ ตสฺมึ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา
 ยสฺมึ สฺมเย อรูปฺปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺพโส อากิณฺจญฺจายตฺนํ
 สฺมตฺติกฺกมฺม เวนสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตฺนสฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส ๑ ปหานา
 ๑ เป ๑ ๑ตฺตํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคํ ตสฺมึ สฺมเย
 ฝสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑
 ๑ตฺตาวี อรูปฺชฺฌานานี โสฬสฺสทคฺคฺกานี ๑

อรฺุปาจรกุสฺสํ ๑

[๑๘๓] กตเม ฐมา กุดตา ยลุมิ สเมเย กามาจจวิ กุดถิ
 จิตฺติ อุนฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสทฺทํ ฌานสฺมฺปนฺนํ หินํ ๑ เป ๑
 มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิริยา-
 ชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ จิตฺตาชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ ภูมฺมํชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 ฌนฺทาชิปเตยฺยํ หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑
 วิริยาชิปเตยฺยํ หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ จิตฺตาชิปเตยฺยํ
 หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ภูมฺมํชิปเตยฺยํ
 หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ตลฺลุมิ สเมเย ฌตฺถํ โหติ
 ๑ เป ๑ อจฺจิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมเ ฐมา กุดตา ๑ กตเม
 ฐมา กุดตา ยลุมิ สเมเย กามาจจวิ กุดถิ จิตฺติ อุนฺปนฺนํ
 โหติ โสมนสฺสสทฺทํ ฌานสฺมฺปนฺนํ สสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ โสมนสฺส-
 สทฺทํ ฌานวิปฺปนฺนํ ๑ เป ๑ โสมนสฺสสทฺทํ ฌานวิปฺปนฺนํ
 สสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ อุนฺเปกฺขาสทฺทํ ฌานสฺมฺปนฺนํ ๑ เป ๑ อุนฺเปกฺขาส-
 สทฺทํ ฌานสฺมฺปนฺนํ สสงฺฆาเรน ๑ เป ๑ อุนฺเปกฺขาสทฺทํ ฌาน-
 วิปฺปนฺนํ ๑ เป ๑ อุนฺเปกฺขาสทฺทํ ฌานวิปฺปนฺนํ สสงฺฆาเรน หินํ
 ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 วิริยาชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ จิตฺตาชิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ
 หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ วิริยาชิปเตยฺยํ
 หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ จิตฺตาชิปเตยฺยํ
 หินํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ตลฺลุมิ สเมเย ฌตฺถํ

โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺลา ๑
กามาจรกุสฺลํ ๑

[๓๘๕] กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมึ สฺมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ
ภาเวติ วิจิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺถมฺปชฺช วิหริติ
ปจฺจวักฺกสฺสณํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ
๑ เป ๑ วิริยาธิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ จิตฺตาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ อิมฺสาธิปเตยฺยํ
๑ เป ๑ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑
วิริยาธิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑
จิตฺตาทิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑
อิมฺสาธิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี ตสฺมึ สฺมเย
ผลโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺลา ๑
กตเม ชมฺมา กุสฺลา ยสฺมึ สฺมเย รุปฺปปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
จิตฺตูกิจฺจารานํ อุปฺถมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตติยํ ฌานํ
๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปณฺจมํ ฌานํ
อุปฺถมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจวักฺกสฺสณํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี
๑ เป ๑ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิริยาธิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ จิตฺตาทิปเตยฺยํ
๑ เป ๑ อิมฺสาธิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ
๑ เป ๑ ปณฺตี ๑ เป ๑ วิริยาธิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑
ปณฺตี ๑ เป ๑ จิตฺตาทิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี
๑ เป ๑ อิมฺสาธิปเตยฺยํ หีนํ ๑ เป ๑ มชฺฌิมํ ๑ เป ๑ ปณฺตี

คตฺถิมิ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯเปฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯเปฯ อิม
ขมฺมา กุดตา ฯ

รูปาวจรกุดถิ ฯ

[๑๘๕] กตเม ขมฺมา กุดตา ยถฺมิมิ สฺมเย อรูปูปปตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺโส รุปฺสณฺณานํ สฺมตฺติกฺกมา ปฏฺิขสฺณฺณานํ
อตุลฺกฺมา นานคฺตฺสณฺณานํ อมนสฺสการา อากาสาณญฺายตนสฺณฺณา-
สฺหคฺคํ สฺขสฺสํ ๑ ปหานา ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ
หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี ฯเปฯ กนฺหาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ
วิริยาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ จิตฺตาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ ฌิมฺสาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ
กนฺหาชิปเตยฺยํ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี ฯเปฯ
วิริยาชิปเตยฺยํ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี ฯเปฯ
จิตฺตาชิปเตยฺยํ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี ฯเปฯ
ฌิมฺสาชิปเตยฺยํ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี คตฺถิมิ สฺมเย
ผสฺโส โหติ ฯเปฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯเปฯ อิม ขมฺมา
กุดตา ฯ กตเม ขมฺมา กุดตา ยถฺมิมิ สฺมเย อรูปูปปตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺโส อากาสาณญฺายตนํ สฺมตฺติกฺกมฺม วิญฺญา-
ณญฺายตนสฺณฺณาสฺหคฺคํ สฺขสฺสํ ๑ ปหานา ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ
อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ ปณฺตี ฯเปฯ
กนฺหาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ วิริยาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ จิตฺตาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ
ฌิมฺสาชิปเตยฺยํ ฯเปฯ กนฺหาชิปเตยฺยํ หีนํ ฯเปฯ มชฺฌิมิ ฯเปฯ

ปณัตติ ๑ เป ๑ วิริยาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑
 ปณัตติ ๑ เป ๑ จิตฺตฺธาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑
 ปณัตติ ๑ เป ๑ วัมมัสสาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ
 ตสฺมิมิ สมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม
 ขมฺมา กุสฺสตา ๑ กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยสฺมิมิ สมเย อรูปฺปฺปคฺติยา
 มคฺคิ ภาเวติ สฺพฺพโส วิญฺญาณญายตนํ สมตฺติกฺกมฺม อากิณฺ
 ญญาณยตนสฺสณฺณาสฺสทคฺคิ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตฺถิ ฌานํ
 อฺปฺสํมฺปฺชฺช วิหฺรติ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ ๑ เป ๑
 ฌนฺทฺธาธิปไตยย์ ๑ เป ๑ วิริยาธิปไตยย์ ๑ เป ๑ จิตฺตฺธาธิปไตยย์ ๑ เป ๑
 วัมมัสสาธิปไตยย์ ๑ เป ๑ ฌนฺทฺธาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑
 ปณัตติ ๑ เป ๑ วิริยาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ
 ๑ เป ๑ จิตฺตฺธาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ ๑ เป ๑
 วัมมัสสาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ ตสฺมิมิ สมเย
 ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ขมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตฺเม ขมฺมา กุสฺสตา ยสฺมิมิ สมเย อรูปฺปฺปคฺติยา มคฺคิ ภาเวติ
 สฺพฺพโส อากิณฺญญาณยตนํ สมตฺติกฺกมฺม เหนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายตน
 สฺสณฺณาสฺสทคฺคิ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตฺถิ ฌานํ อฺปฺสํมฺปฺชฺช
 วิหฺรติ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ ๑ เป ๑ ฌนฺทฺธาธิปไตยย์
 ๑ เป ๑ วิริยาธิปไตยย์ ๑ เป ๑ จิตฺตฺธาธิปไตยย์ ๑ เป ๑ วัมมัสสาธิปไตยย์
 ๑ เป ๑ ฌนฺทฺธาธิปไตยย์ หีนั ๑ เป ๑ มชฺฌิมิ ๑ เป ๑ ปณัตติ ๑ เป ๑

วิชาธิปไตยย์ หัน ๑ เป ๑ มชฺฌิม ๑ เป ๑ ปณต ๑ เป ๑
 จิตฺตาธิปไตยย์ หัน ๑ เป ๑ มชฺฌิม ๑ เป ๑ ปณต ๑ เป ๑
 จมฺฐาธิปไตยย์ หัน ๑ เป ๑ มชฺฌิม ๑ เป ๑ ปณต ๑ สมฺมเย
 ผสฺโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺตา ๑
 อรฺุภาวจรกุสฺถ ๑

[๓๘๖] กตเม ชมฺมา กุสฺตา ยสฺมึ สมฺเย โลกุตฺตว ฌานํ
 ภาเวติ นียยานิกํ อปจยคามํ ทิจฺจิกคานํ ปทานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหที วิวิจฺจ อกฺุสฺเตหี ชมฺเมหี สฺวิตกฺกํ
 สฺวิจฺวารํ วิเวกขํ ปิตฺตํ ปจฺมํ ฌานํ อฺุปสฺมฺปชฺช วิหริตี ทฺุทฺธาปฺปฏิปทํ
 ทนฺธาภิณฺเณ สฺมฺมเย ผสฺโส ไหติ เวทนา ไหติ สฺนฺญา
 ไหติ เจตนา ไหติ จิตฺตํ ไหติ วิตกฺโก ไหติ วิจฺจาโร ไหติ
 ปิตฺติ ไหติ สฺขํ ไหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา ไหติ สฺทฺุชฺชนฺทฺุริยํ ไหติ
 วิริยฺนฺทฺุริยํ ไหติ สฺตฺินฺทฺุริยํ ไหติ สฺมาชฺชนฺทฺุริยํ ไหติ ปณฺณินฺทฺุริยํ
 ไหติ มนฺินฺทฺุริยํ ไหติ สฺมฺนสฺสฺนฺทฺุริยํ ไหติ สฺวีตฺินฺทฺุริยํ ไหติ
 อนฺณณตณฺณสฺสํมฺตฺินฺทฺุริยํ ไหติ สฺมฺมาทิจฺจํ ไหติ สฺมฺมาสฺงกฺกโป
 ไหติ สฺมฺมาจฺจา ไหติ สฺมฺมากมฺมฺนโต ไหติ สฺมฺมาอาสฺสํโว ไหติ
 สฺมฺมาวาจาโม ไหติ สฺมฺมาสฺติ ไหติ สฺมฺมาสฺมาชิ ไหติ สฺทฺุทฺทพถํ
 ไหติ วิริยพถํ ไหติ สฺติพถํ ไหติ สฺมาชิพถํ ไหติ ปณฺณพถํ
 ไหติ หิริพถํ ไหติ โสคฺคปฺปพถํ ไหติ อโลโก ไหติ อโทโส ไหติ

อโมโท โหติ อนภิขุณา โหติ อพฺยาปาทโ โหติ สัมมาทิฏฺฐิ โหติ
 หิริ โหติ โอตฺตปฺปโย โหติ กายปฺปสฺสํทฺธิ โหติ จิตฺตปฺปสฺสํทฺธิ โหติ
 กายตฺถตา โหติ จิตฺตตฺถตา โหติ กายมฺกฺกตา โหติ จิตฺตมฺกฺกตา โหติ
 กายกมฺมณฺณตา โหติ จิตฺตกมฺมณฺณตา โหติ กายปาคฺคณฺณตา โหติ
 จิตฺตปาคฺคณฺณตา โหติ กายชฺชกฺกตา โหติ จิตฺตชฺชกฺกตา โหติ สติ
 โหติ สัมปชฺชณฺณ โหติ สมนโถ โหติ วิปสฺสณา โหติ ปคฺคคาโ
 โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สมนเย อณฺเณมี อตฺถิ
 ปฏิจฺจสมุทฺตปฺปนา อรฺหิโน ชมฺมา อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๓๘๗] กตโม ตสฺมึ สมนเย ผลฺโส โหติ โย ตสฺมึ สมนเย
 ผลฺโส ผลฺลนา สมนฺลลนา สมนฺลลิตฺตํ อโย ตสฺมึ สมนเย ผลฺโส โหติ ฯ

[๓๘๘] กตมา ตสฺมึ สมนเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สมนเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตฺตมฺลลสฺสํ เจตฺถิํ สํตํ เจตฺถิํ สฺขํ เจโต-
 สมนฺลลสฺสํ สํตํ สฺขํ เวทิตํ เจโตสมนฺลลสฺสชา สํตชา สฺชา เวทนา
 อโย ตสฺมึ สมนเย เวทนา โหติ ฯ

[๓๘๙] กตมา ตสฺมึ สมนเย สมนฺนา โหติ ยา ตสฺมึ สมนเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตฺตมฺลลสฺสชา สมนฺนา สมนฺชานนา สมนฺชานิตฺตํ
 อโย ตสฺมึ สมนเย สมนฺนา โหติ ฯ

[๓๙๐] กตมา ตสฺมึ สมนเย เจตนา โหติ ยา ตสฺมึ สมนเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตฺตมฺลลสฺสชา เจตนา สมนฺเจตนา สมนฺเจตนิตฺตํ
 อโย ตสฺมึ สมนเย เจตนา โหติ ฯ

[๒๐๓] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ
มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑิตํ มโน มนายตนํ มนินฺทริยํ วิญฺญาณํ
วิญฺญาณกฺขนฺโธ อชฺชวา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย
จิตฺตํ โหติ ฯ

[๒๐๔] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิตฺตโก โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย
ตฺตโก วิตฺตโก สงฺกฺโรโป อปรฺปนา พฺยปรฺปนา เจตโส อภินิโรปรฺนา
สฺมมาสงฺกฺโรโป มคฺคกํ มคฺคปริยาปนํ อयํ ตสฺมึํ สฺมเย วิตฺตโก
โหติ ฯ

[๒๐๕] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย
จาโร วิจาโร อญฺวิจาโร อฺยวิจาโร จิตฺตสฺส อญฺสฺนฺชนตา อญฺ-
เปกฺชนตา อยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ ฯ

[๒๐๖] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย ปิตฺติ โหติ ยา ตสฺมึํ สฺมเย
ปิตฺติ ปาโมชฺสํ อปาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทกฺยํ
อตฺตมนตา จิตฺตสฺส ปิตฺติสฺมฺโพชฺฌงฺโก อยํ ตสฺมึํ สฺมเย ปิตฺติ
โหติ ฯ

[๒๐๗] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺขํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
เจตสิกํ สํตํ เจตสิกํ สฺขํ เจตสฺมฺมุสฺสํ สํตํ สฺขํ เวทิตฺติ
เจตสฺมฺมุสฺสํชา สํตา สฺขา เวทนา อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺขํ
โหติ ฯ

[๒๐๘] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํกฺกตา โหติ ยา ตสฺมึํ

สัมเย จิตฺตํ จิตฺติ สณฺณจิตฺติ อวฺชฺชจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺกเขโป
อวิสาหฺมมานสตา สมนโถ สมารินฺทฺริยํ สมาริพฺถํ สฺมมาสฺมาชิ
สฺมาชิสมฺโพชฺฌนฺโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย
จิตฺตํเสกฺกคฺคตา โหติ ฯ

[๒๐๗] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย สฺทฺธินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย สฺทฺธา สฺทฺทฺหนา โยกปฺปนา อภิปฺปตาโท สฺทฺธา สฺทฺธินฺทฺริยํ
สฺทฺธาพฺถํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย สฺทฺธินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๐๘] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย วิริยฺนฺทฺริยํ โหติ โย ตสฺมึ
สฺมเย เจตสีโก วิริยารมฺโภ นิฏฺโถ ปฺรกฺกโม อฺยุยาโม วายาโม
อฺสุสฺสาโห อฺสุสฺสํพฺหํ ภาโม ฐิติ อสฺสิตฺตปฺรกฺกมตา อนิกฺกิตฺตจฺจนฺทตา
อนิกฺกิตฺตจฺจฺรตา จฺรสมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยฺนฺทฺริยํ วิริยพฺถํ สฺมมา-
วายาโม วิริยสมฺโพชฺฌนฺโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึ
สฺมเย วิริยฺนฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๐๙] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย สฺตฺธินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย สฺตฺติ อฺนุสฺสฺตฺติ ปฺริยฺสฺสฺตฺติ สฺตฺติ สฺวณฺตา ชารณฺตา อปฺปิตาปนฺตา
อสมฺมุสฺสนฺตา สฺตฺติ สฺตฺธินฺทฺริยํ สฺตฺติพฺถํ สฺมมาสฺตฺติ สฺตฺติสมฺโพชฺฌนฺโค
มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย สฺตฺธินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๑๐] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย สฺมารินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตํ จิตฺติ สณฺณจิตฺติ อวฺชฺชจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺกเขโป
อวิสาหฺมมานสตา สมนโถ สมารินฺทฺริยํ สมาริพฺถํ สฺมมาสฺมาชิ

สมาธิสมโพชฌงโค มคฺคกฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึํ สมเย
สมาธิทฺธิยํ โหติ ฯ

[๒๑๑] กตมํ ตสฺมึํ สมเย ปญฺฉินทฺธิยํ โหติ ยถา ตสฺมึํ
สมเย ปญฺฉา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมุวิจโย สลฺลทฺทชฌนา
อฺปฺลทฺทชฌนา ปจฺจุปฺลทฺทชฌนา ปญฺทิจฺจุํ โภสฺลฺลํ เนปฺปญฺฉํ เวทพฺพยา
จินฺดา อฺปฺปริทฺธา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปสฺสณา สมนฺปชฌณฺ
ปโตโท ปญฺฉา ปญฺฉินทฺธิยํ ปญฺฉาพถํ ปญฺฉาสคฺคํ ปญฺฉา-
ปาสาโท ปญฺฉาอาโตโก ปญฺฉาโอภาโส ปญฺฉาปชฺชโต ปญฺฉา-
วตฺถํ อโมโห ชมฺมุวิจโย สมนฺมาทิจฺจุํ ชมฺมุวิจยสมฺโพชฌงโค มคฺคกฺคํ
มคฺคปริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึํ สมเย ปญฺฉินทฺธิยํ โหติ ฯ

[๒๑๒] กตมํ ตสฺมึํ สมเย มนินทฺธิยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปญฺชาทํ มโน มนายตฺถํ มนินทฺธิยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโห ตชฺชชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึํ
สมเย มนินทฺธิยํ โหติ ฯ

[๒๑๓] กตมํ ตสฺมึํ สมเย โสมนสฺสสินทฺธิยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ
สมเย เจตสฺสํ สํตํ เจตสฺสํ สฺขํ เจโตสมฺมสฺสสฺสํ สํตํ สฺขํ
เวทยิตฺถํ เจโตสมฺมสฺสสฺสา สํตา สฺชา เวทนา อิทํ ตสฺมึํ สมเย
โสมนสฺสสินทฺธิยํ โหติ ฯ

[๒๑๔] กตมํ ตสฺมึํ สมเย ชีวิตินทฺธิยํ โหติ โย เตสํ
อฺรุปฺปํ ชมฺมานํ อายุํ จิตฺติ ยปฺนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาถนา

ชีวิติ ชีวิตินทฺริยํ อิทํ ตสฺมึํ สํเย ชีวิตินทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๓๕] กตมํ ตสฺมึํ สํเย อนนฺตณตณฺตสํมัตินทฺริยํ โหติ
ยา เตสํ ชมฺมานํ อนนฺตณตณฺตํ อชฺชฺชํ อปฺปคฺคตณฺตํ อจิตฺตณฺตํ
อตฺตจฺฉนิกตณฺตํ ตฺตจฺฉนิกทฺริยาย ปณฺณวา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺม-
วิจโย ตฺตตฺตทฺตทฺตนา อุตฺตทฺตทฺตนา ปจฺจทฺตทฺตทฺตนา ปณฺทฺตทฺตจํ โกตฺตตฺตํ
นฺนปฺปณฺณํ เวทพฺพยา จินฺตนา อุตฺตปฺปทฺตทฺตนา ภูริ เมธา ปรีณายิกา
จิตฺตตฺตทฺตนา สํปชชณฺณํ ปโตโท ปณฺณวา ปณฺณณินทฺริยํ ปณฺณวาพตํ
ปณฺณวาตตฺตํ ปณฺณวาปาสํโต ปณฺณวาอาโลโก ปณฺณวาโอภาโส
ปณฺณวาปชฺชชโต ปณฺณวารตฺตํ อโมโห ชมฺมวิจโย สํมมาทฺตทฺตจิจิ
ชมฺมวิจยสํโพชฺชณฺณจโค มคฺคทฺตจํ มคฺคทฺตปฺปรียาปฺนํ อิทํ ตสฺมึํ
สํเย อนนฺตณตณฺตสํมัตินทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๓๖] กตมา ตสฺมึํ สํเย สํมมาทฺตทฺตจิจิ โหติ ยา ตสฺมึํ
สํเย ปณฺณวา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย ตฺตตฺตทฺตทฺตนา
อุตฺตทฺตทฺตทฺตนา ปจฺจทฺตทฺตทฺตนา ปณฺทฺตทฺตจํ โกตฺตตฺตํ นฺนปฺปณฺณํ
เวทพฺพยา จินฺตนา อุตฺตปฺปทฺตทฺตนา ภูริ เมธา ปรีณายิกา จิตฺตตฺตทฺตนา
สํปชชณฺณํ ปโตโท ปณฺณวา ปณฺณณินทฺริยํ ปณฺณวาพตํ ปณฺณวาตตฺตํ
ปณฺณวา-
ปาสํโต ปณฺณวาอาโลโก ปณฺณวาโอภาโส ปณฺณวาปชฺชชโต ปณฺณวา-
รตฺตํ อโมโห ชมฺมวิจโย สํมมาทฺตทฺตจิจิ ชมฺมวิจยสํโพชฺชณฺณจโค มคฺคทฺตจํ
มคฺคทฺตปฺปรียาปฺนํ อยํ ตสฺมึํ สํเย สํมมาทฺตทฺตจิจิ โหติ ฯ

[๒๓๗] กตโม ตสฺมึํ สํเย สํมมาตฺตทฺตทฺตไป โหติ โย ตสฺมึํ

สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกนฺโโป อปฺปนา พุยฺยปฺปนา เจตโส
อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกนฺโโป มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนฺนํ อยํ ตสฺมึ
สมเย สมฺมาสงฺกนฺโโป โหติ ฯ

[๒๓๘] กตฺมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาจฺจา โหติ ยา ตสฺมึ
สมเย จคฺคฺหิ จจฺทฺจฺจฺริเตหิ อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวรมณํ อภิรียา
อกรณํ อนชฺฌาปตฺติ เวตาอนติกฺกโม เสตฺฐาโต สมฺมาจฺจา มคฺคกฺกํ
มคฺคปฺริยาปฺนฺนํ อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาจฺจา โหติ ฯ

[๒๓๙] กตฺโม ตสฺมึ สมเย สมฺมากมฺมฺนฺโต โหติ ยา
ตสฺมึ สมเย ตฺถิ กายทฺจฺจฺริเตหิ อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวรมณํ
อภิรียา อกรณํ อนชฺฌาปตฺติ เวตาอนติกฺกโม เสตฺฐาโต สมฺมา-
กมฺมฺนฺโต มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนฺนํ อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมา-
กมฺมฺนฺโต โหติ ฯ

[๒๔๐] กตฺโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาอาชฺโฉ โหติ ยา ตสฺมึ
สมเย มิจฺฉาอาชฺโฉ อารติ วิรติ ปฏฺวิวิรติ เวรมณํ อภิรียา อกรณํ
อนชฺฌาปตฺติ เวตาอนติกฺกโม เสตฺฐาโต สมฺมาอาชฺโฉ มคฺคกฺกํ
มคฺคปฺริยาปฺนฺนํ อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาอาชฺโฉ โหติ ฯ

[๒๔๑] กตฺโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาจฺยาโม โหติ โย ตสฺมึ
สมเย เจตสฺสโก วิรียารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุตฺถยาโม จฺยาโม
อุตฺถสาโห อุตฺถโสฬหฺหิ ภาโม ฐิติ อสฺสิจฺฉปฺรกฺกมฺตา อนิกฺกฉิตฺตจฺฉนฺนฺตฺตา
อนิกฺกฉิตฺตจฺฉรฺตา อุตฺถสมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยนฺทฺริยํ วิริยพถํ สมฺมา-

วាយโม วิริยสมุโพชฌงโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนํ อยํ ตสฺมึ
สฺมเย สฺมมาวាយโม โหติ ฯ

[๒๒๒] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺมมาสฺติ โหติ ยถา ตสฺมึ
สฺมเย สฺติ อหุสฺสฺติ ปฏิสฺสฺติ สฺติ สฺรณฺตา ชารณฺตา อปฺปีตาปฺนตา
อสมฺมุสฺนตา สฺติ สฺตินุทฺริยํ สฺติพฺถํ สฺมมาสฺติ สฺติสมุโพชฌงโค
มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺมมาสฺติ โหติ ฯ

[๒๒๓] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺมมาสฺมาชิ โหติ ยถา ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนฺจฺจิตฺติ อจฺจฺจิตฺติ อวิสํหาโร อวิจฺเจโป
อวิสํหาฏฺมานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินุทฺริยํ สฺมาชิพฺถํ สฺมมาสฺมาชิ
สฺมาชิสมุโพชฌงโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย
สฺมมาสฺมาชิ โหติ ฯ

[๒๒๔] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย สฺทฺชาพฺถํ โหติ ยถา ตสฺมึ
สฺมเย สฺทฺชา สฺทฺทฺหนา โยกปฺปนา อภิปฺปสาโท สฺทฺชา สฺทฺชินุทฺริยํ
สฺทฺชาพฺถํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย สฺทฺชาพฺถํ โหติ ฯ

[๒๒๕] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย วิริยพฺถํ โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
เจตฺสีโก วิริยารมฺโห นิกฺกโม ปฺรกฺกโม อฺยฺยาโม วายาโม
อฺสฺสาโห อฺสฺโสฬฺหํ ทาโม ชิตฺติ อสฺถิตฺตปฺรกฺกมฺตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทฺตา
อนิกฺขิตฺตจฺรฺตา ชุสฺมปฺคฺคาโห วิริยํ วิริยินุทฺริยํ วิริยพฺถํ สฺมมา-
วายาโม วิริยสมุโพชฌงโค มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนํ อิทํ ตสฺมึ
สฺมเย วิริยพฺถํ โหติ ฯ

[๒๒๖] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สติพถํ โหติ ยถา ตสฺมึํ สฺมเย
 สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ชารณตา อมิตาปนตา
 อสฺมมุสฺสนตา สติ สตินุทฺธิยํ สติพถํ สฺมมาสฺติ สติสฺมโพรหฺมงฺโก
 มคฺคกฺกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย สติพถํ โหติ ฯ

[๒๒๗] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺมาธิพถํ โหติ ยถา ตสฺมึํ
 สฺมเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สณฺจิติ อวฺชฺจิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป
 อวิสาหฺมานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺธิยํ สฺมาธิพถํ สฺมมาสฺมาธิ
 สฺมาธิสฺมโพรหฺมงฺโก มคฺคกฺกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย
 สฺมาธิพถํ โหติ ฯ

[๒๒๘] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย ปญฺญาพถํ โหติ ยถา ตสฺมึํ
 สฺมเย ปญฺญา ปชานหา วิจโย ปวิจโย รมฺมวิจโย สดฺดกฺขณา
 อฺปฺตกฺขณา ปจฺจฺปฺตกฺขณา ปญฺทิจฺจํ โทสฺสถํ เหนฺปฺญณฺํ เวทฺพยา
 จินฺตา อฺปฺปริกฺขธา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปฺสฺสณา สฺมปฺชณฺณํ
 ปโตโท ปญฺญา ปญฺณินฺทฺธิยํ ปญฺญาพถํ ปญฺญาสฺสถํ ปญฺญา-
 ปาสาโท ปญฺญาอาโตโก ปญฺญาโฆภาโส ปญฺญาปฺชฺชฺชโต ปญฺญา-
 รตนํ อโมโห รมฺมวิจโย สฺมมาทิจฺชฺชํ รมฺมวิจยสฺมโพรหฺมงฺโก มคฺคกฺกํ
 มคฺคปริยาปนฺนํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย ปญฺญาพถํ โหติ ฯ

[๒๒๙] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย หิริพถํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 หิริยติ หิริยตฺพเพน หิริยติ ปาปกานํ อกฺุสฺตานํ รมฺมานํ สฺมาปฺคฺติยา
 อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย หิริพถํ โหติ ฯ

[๒๓๐] กตมํ คตฺถมํ สํมเย โอตฺตปฺปพฺถํ โหติ ยํ คตฺถมํ
 สํมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตฺตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกาณํ อกฺุสฺตานํ
 ชฺมุมาณํ สฺมาปคฺคิตฺยา อิทํ คตฺถมํ สํมเย โอตฺตปฺปพฺถํ โหติ ฯ

[๒๓๑] กตโม คตฺถมํ สํมเย อโลโก โหติ โย คตฺถมํ สํมเย
 อโลโก อตุพฺภนา อตุพฺภิตคฺคํ อสํวราโค อสํวรชฺชนา อสํวรชฺชิตคฺคํ
 อนภิชฺฌา อโลโก กุสฺสณฺฏํ อยํ คตฺถมํ สํมเย อโลโก โหติ ฯ

[๒๓๒] กตโม คตฺถมํ สํมเย อโทโส โหติ โย คตฺถมํ สํมเย
 อโทโส อทฺุสฺนา อทฺุสฺสิตคฺคํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺชโร อโทโส
 กุสฺสณฺฏํ อยํ คตฺถมํ สํมเย อโทโส โหติ ฯ

[๒๓๓] กตโม คตฺถมํ สํมเย อโมโห โหติ ยา คตฺถมํ สํมเย
 ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชฺมุมฺวิจโย สฺตถฺกขณา อฺุปลถฺกขณา
 ปจฺจุปลถฺกขณา ปญฺชิจฺจุํ โกสฺสถฺถํ เหมญฺจณฺ์ เวทพฺยา จินฺตา อฺุป-
 ปริกฺขา ภูริ เมชา ปริณายิกา วิปสฺสฺนา สํปชฺชณฺ์ ปโตโท ปญฺญา
 ปญฺฉินฺทริยํ ปญฺญาพถํ ปญฺญาสฺสถฺถํ ปญฺญาปาสาทอ ปญฺญา-
 อาโตโก ปญฺญาโสภาโส ปญฺญาปชฺชโรโต ปญฺญารตนํ อโมโห
 ชฺมุมฺวิจโย สํมาทิฏฺฐิ ชฺมุมฺวิจยสํโพชฺฌงฺโก มคฺคกฺคํ มคฺค-
 ปริยาปนํ อยํ คตฺถมํ สํมเย อโมโห โหติ ฯ

[๒๓๔] กตมา คตฺถมํ สํมเย อนภิชฺฌา โหติ โย คตฺถมํ สํมเย
 อโลโก อตุพฺภนา อตุพฺภิตคฺคํ อสํวราโค อสํวรชฺชนา อสํวรชฺชิตคฺคํ
 อนภิชฺฌา อโลโก กุสฺสณฺฏํ อยํ คตฺถมํ สํมเย อนภิชฺฌา โหติ ฯ

[๒๓๕] กตโม ตตัมมี ส้มเย อพฺยาปาทอ โหติ โย ตตัมมี
ส้มเย อโทโส อทฺฐณา อทฺฐิตคฺคฺคํ อพฺยาปาทอ อพฺยาปชฺชโร อโทโส
กุดตมฺมุตํ อยํ ตตัมมี ส้มเย อพฺยาปาทอ โหติ ฯ

[๒๓๖] กตมา ตตัมมี ส้มเย สัมมาทิจฺฉิ โหติ ยา ตตัมมี
ส้มเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺมวิจโย สตฺตกฺขณา
อฺปฺลตฺกฺขณา ปจฺจุปฺลตฺกฺขณา ปญฺทิจฺจํ โถสฺตฺตํ เนปฺมุณํ เวทพฺยา
จินฺดา อฺปฺปริกฺขา ภฺวํ เมชา ปริณายิตา วิปฺสฺสณา สัมปชฺชณฺณํ
ปโตโท ปญฺญา ปญฺณินฺทริยํ ปญฺญาพถํ ปญฺญาสฺสคฺคํ ปญฺญา-
ปาสาทอ ปญฺญาอาโตโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺชโรโต ปญฺญา-
รตนํ อโมโห ชมฺมวิจโย สัมมาทิจฺฉิ ชมฺมวิจยสฺมโพรณฺจโค มคฺคจฺจํ
มคฺคปริยาปนฺนํ อยํ ตตัมมี ส้มเย สัมมาทิจฺฉิ โหติ ฯ

[๒๓๗] กตมา ตตัมมี ส้มเย หิริ โหติ ยํ ตตัมมี ส้มเย
หิริยติ หิริยิตพฺเพน หิริยติ ปาปกานํ อกฺุสฺตานํ ชมฺมานํ สฺมาปคฺติยา
อยํ ตตัมมี ส้มเย หิริ โหติ ฯ

[๒๓๘] กตมํ ตตัมมี ส้มเย โอตฺตปฺปํ โหติ ยํ ตตัมมี ส้มเย
โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกฺุสฺตานํ ชมฺมานํ
สฺมาปคฺติยา อิทํ ตตัมมี ส้มเย โอตฺตปฺปํ โหติ ฯ

[๒๓๙] กตมา ตตัมมี ส้มเย กายปฺปสฺสฺสทฺธิ โหติ ยา ตตัมมี
ส้มเย เวทนาภฺขนฺชสฺส สณฺณาภฺขนฺชสฺส สงฺขารภฺขนฺชสฺส ปสฺสฺสทฺธิ
ปฏฺิปปสฺสฺสทฺธิ ปสฺสฺสมุภานา ปฏฺิปปสฺสฺสมุภานา ปฏฺิปปสฺสฺสมุภิตคฺคํ ปสฺสฺสทฺธิ-

ตมฺโพชฺฌงฺโก อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย กายปฺปตฺตํทฺธิ โหติ ฯ

[๒๔๐] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตปฺปตฺตํทฺธิ โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย วิญฺญาณกฺขนฺธตฺตํ ปตฺตํทฺธิ ปฺฏิปฺปตฺตํทฺธิ ปตฺตํมฺภนา ปฺฏิปฺปตฺตํมฺภนา ปฺฏิปฺปตฺตํมฺภิตฺตํทฺธิ ปตฺตํทฺธิตมฺโพชฺฌงฺโก อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตปฺปตฺตํทฺธิ โหติ ฯ

[๒๔๑] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย กายตฺทฺธา โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย เวทนา กฺขนฺธตฺตํ ตมฺภวากฺขนฺธตฺตํ ตงฺขารกฺขนฺธตฺตํ ตฺทฺธา ตฺทฺพิริณามตา อทฺนฺชนตา อวิตฺถณฺนตา อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย กายตฺทฺธา โหติ ฯ

[๒๔๒] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตตฺทฺธา โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย วิญฺญาณกฺขนฺธตฺตํ ตฺทฺธา ตฺทฺพิริณามตา อทฺนฺชนตา อวิตฺถณฺนตา อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตตฺทฺธา โหติ ฯ

[๒๔๓] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย กายมฺุทฺธา โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย เวทนา กฺขนฺธตฺตํ ตมฺภวากฺขนฺธตฺตํ ตงฺขารกฺขนฺธตฺตํ มฺุทฺธา มทฺทฺทฺวา อกฺกขพฺตา อภินฺนตา อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย กายมฺุทฺธา โหติ ฯ

[๒๔๔] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตมฺุทฺธา โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย วิญฺญาณกฺขนฺธตฺตํ มฺุทฺธา มทฺทฺทฺวา อกฺกขพฺตา อภินฺนตา อยฺ ติตฺถิมิ ตมฺเย จิตฺตมฺุทฺธา โหติ ฯ

[๒๔๕] กตมา ตตฺถิมิ ตมฺเย กายกมฺุมณฺณฺวา โหติ ยถา ตตฺถิมิ ตมฺเย เวทนา กฺขนฺธตฺตํ ตมฺภวากฺขนฺธตฺตํ ตงฺขารกฺขนฺธตฺตํ กมฺุมณฺณฺวา

กมฺมณฺณตฺตํ กมฺมณฺณภาโว อโย ตสฺมึ สฺมเย กายกมฺมณฺณตา
โหติ ฯ

[๒๕๖] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตกมฺมณฺณตา โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย วิญญาณกฺขนฺธสฺสํ กมฺมณฺณตา กมฺมณฺณตฺตํ กมฺมณฺณภาโว
อโย ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตกมฺมณฺณตา โหติ ฯ

[๒๕๗] กตมา ตสฺมึ สฺมเย กายปาคฺคณฺณตา โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย เวทนาภกฺขนฺธสฺสํ สฺณวาทกฺขนฺธสฺสํ สงฺขารกฺขนฺธสฺสํ ปคฺคณา
ปคฺคณตฺตํ ปคฺคณาโว อโย ตสฺมึ สฺมเย กายปาคฺคณฺณตา โหติ ฯ

[๒๕๘] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตปาคฺคณฺณตา โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย วิญญาณกฺขนฺธสฺสํ ปคฺคณา ปคฺคณตฺตํ ปคฺคณาโว อโย
ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตปาคฺคณฺณตา โหติ ฯ

[๒๕๙] กตมา ตสฺมึ สฺมเย กายชฺชกตา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
เวทนาภกฺขนฺธสฺสํ สฺณวาทกฺขนฺธสฺสํ สงฺขารกฺขนฺธสฺสํ ชฺชกตา ชฺชกตา
อชิเมหตา อวฺงกตา อภฺยฺยิตตา อโย ตสฺมึ สฺมเย กายชฺชกตา โหติ ฯ

[๒๕๐] กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตชฺชกตา โหติ ยา ตสฺมึ
สฺมเย วิญญาณกฺขนฺธสฺสํ ชฺชกตา ชฺชกตา อชิเมหตา อวฺงกตา
อภฺยฺยิตตา อโย ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตชฺชกตา โหติ ฯ

[๒๕๑] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺติ โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
สฺติ อหุสฺสฺติ ปฏฺยฺยสฺสฺติ สฺติ สฺรณตา ชารณตา อปปีตาปนตา
อตฺตมฺมุสฺสนตา สฺติ สฺติหุทฺธิยํ สฺติพถํ สฺมฺมาสฺติ สฺติสฺมฺโพชฺชณฺจโค

มคฺคกํ มคฺคปริยาปนํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺติ โหติ ฯ

[๒๕๒] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺปชฺฌณํ โหติ ยถา ตสฺมึ
สฺมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ฌมฺมวิจโย สฺตฺตกฺขณา
อฺปฺตกฺขณา ปจฺจฺปฺตกฺขณา ปญฺทิจฺจํ โกสฺสฺสํ เหนฺปฺญณํ เวทพฺยา
จินฺดา อฺปฺปวิจฺจา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปฺสฺสนา สฺมฺปชฺฌณํ
ปโตโท ปญฺญา ปญฺณินฺทฺริยํ ปญฺญาพฺถํ ปญฺญาสฺสฺสํ ปญฺญา-
ปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺไซโต ปญฺญา-
วตฺถํ อโมโห ฌมฺมวิจโย สฺมฺมาทิจฺฉิ ฌมฺมวิจยสฺมฺโพชฺฌนฺโค มคฺคกํ
มคฺคปริยาปนํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺปชฺฌณํ โหติ ฯ

[๒๕๓] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺมโถ โหติ ยถา ตสฺมึ สฺมเย
จิตฺตสฺสํ จิตฺติ สฺนฺจิตฺติ อวฺจฺจิตฺติ อวิสฺสหาโร อวิกฺเขโป อวิสฺสาหฺว-
มานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาธิพฺถํ สฺมฺมาสฺมาธิ สฺมาธิ-
สฺมฺโพชฺฌนฺโค มคฺคกํ มคฺคปริยาปนํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺมโถ
โหติ ฯ

[๒๕๔] กตมา ตสฺมึ สฺมเย วิปฺสฺสนา โหติ ยถา ตสฺมึ
สฺมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ฌมฺมวิจโย สฺตฺตกฺขณา
อฺปฺตกฺขณา ปจฺจฺปฺตกฺขณา ปญฺทิจฺจํ โกสฺสฺสํ เหนฺปฺญณํ เวทพฺยา
จินฺดา อฺปฺปวิจฺจา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปฺสฺสนา สฺมฺปชฺฌณํ
ปโตโท ปญฺญา ปญฺณินฺทฺริยํ ปญฺญาพฺถํ ปญฺญาสฺสฺสํ ปญฺญา-
ปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺไซโต ปญฺญา-

รตนํ อโมโห ชมฺมวโจ โส มํมาทิจฺจ ชมฺมวโจสมฺโพชฺฌงฺโก
มคฺคกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย คสฺมึ สฺมเย วิปสฺสนา โหติ ฯ

[๒๕๕] กตโม คสฺมึ สฺมเย ปคฺคาโห โหติ โย คสฺมึ
สมฺเย เจตสีโก วิริยารมฺภो นิกฺกโม ปรรกฺกโม อุตฺถาโม วายาโม
อุตฺถาโห อุตฺถโสฬสํ ทาโม จิตฺติ อสฺสิตปรรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา
อนิกฺขิตฺตจฺรตา ชุรสมฺปคฺคาโห วิริยํ วิริยนฺทริยํ วิริยพฺถํ สฺมมา-
วายาโม วิริยสมฺโพชฺฌงฺโก มคฺคกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย คสฺมึ
สมฺเย ปคฺคาโห โหติ ฯ

[๒๕๖] กตโม คสฺมึ สฺมเย อวิกฺเขโป โหติ ยา คสฺมึ
สมฺเย จิตฺตสฺส จิตฺติ สฺนฺจจิตฺติ อวฺจฺจจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป
อวิสาหฺมมานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทริยํ สฺมาชิพฺถํ สฺมมาสฺมาชิ
สฺมาชิสมฺโพชฺฌงฺโก มคฺคกํ มคฺคปริยาปนฺนํ อโย คสฺมึ สฺมเย
อวิกฺเขโป โหติ ฯ

[๒๕๗] เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏิจฺจสมฺุปฺปนฺนา
อรูปีโน ชมฺมา อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๒๕๘] คสฺมึ โส ปน สฺมเย จตฺตวโร ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนฺนา
โหนฺติ เทว ชาตุโย โหนฺติ ตโย อาทวโร โหนฺติ นวินฺทริยานิ
โหนฺติ ปณฺจจฺจิกํ ฉานํ โหติ อฏฺสงฺกโก มคฺโค โหติ สฺตฺต พถานิ
โหนฺติ ตโย เหตุ โหนฺติ เอโก สฺสโส โหติ เอกา เวทนา โหติ
एका สฺนฺฉนา โหติ เอกา เจตนา โหติ เอกํ จิตฺตํ โหติ เอโก

เวทนาภุชฺชโ โหติ เอโก สญฺญาภุชฺชโ โหติ เอโก สงฺขารภุชฺชโ
 โหติ เอโก วิญฺญาณภุชฺชโ โหติ เอกํ มนายตนํ โหติ เอกํ
 มนินฺทริยํ โหติ เอกา มโนวิญฺญาณชาตุ โหติ เอกํ ชมฺมายตนํ
 โหติ เอกา ชมฺมชาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึํ สมเย อญฺเฌมึ
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อวฺฐมึโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๒๕๘] กตโม ตสฺมึํ สมเย สงฺขารภุชฺชโ โหติ ผสฺโส เจตนา
 วิตกฺโก วิจาโร ปิตฺติ จิตฺตสฺสํเสกฺกตฺตา สทฺธิทฺธิยํ วิริยทฺธิยํ
 สติทฺธิยํ สมาริทฺธิยํ ปญฺเฌนฺทฺธิยํ ชฺวีตินฺทฺธิยํ อนนฺดณฺตณฺตสฺสํ
 ตินฺทฺธิยํ สมนฺมาทฺธิจฺจि สมนฺมาสงฺกปโป สมนฺมาจฺจา สมนฺมากมฺมฺนฺโต
 สมนฺมาอาชฺโฉ สมนฺมาจฺยาโม สมนฺมาสฺติ สมนฺมาสฺมาชิ สทฺธาพตฺ
 วิริยพตฺ สติพตฺ สมาริพตฺ ปญฺเฌพตฺ หิริพตฺ โอตฺตปฺพตฺ อโดโก
 อโทโส อโมโห อนภิชฺชณา อพฺยาปาทิ สมนฺมาทฺธิจฺจิ หิริ โอตฺตปฺปํ
 กายปฺปสฺสฺสทฺธิ จิตฺตปฺปสฺสฺสทฺธิ กายตฺตทฺธา จิตฺตตฺตทฺธา กายมฺุทฺธา
 จิตฺตมฺุทฺธา กายกมฺฺมณฺตทฺธา จิตฺตกมฺฺมณฺตทฺธา กายปฺภาควณฺตทฺธา
 จิตฺตปฺภาควณฺตทฺธา กายชฺชุกฺกา จิตฺตชฺชุกฺกา สติ สมนฺปชฺชณฺณํ สมนฺโก
 วิปสฺสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน ตสฺมึํ สมเย อญฺเฌมึ
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อวฺฐมึโน ชมฺมา จเปตฺวา เวทนาภุชฺชชฺ
 จเปตฺวา สญฺญาภุชฺชชฺ จเปตฺวา วิญฺญาณภุชฺชชฺ อยํ ตสฺมึํ สมเย
 สงฺขารภุชฺชโ โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

[๒๖๐] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ

ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจมี ฉานัง อุตฺมมฺพชฺช วิหริตี
ทุกฺขาปรฏิปทัง ทนฺชาภินฺณณัง คตฺถมี สฺมเย ฉตฺถโส โหตี ๑ เป ๑
อวิกฺเขโป โหตี ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๒๖๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมี สฺมเย โถกุดฺตรัง ฉานัง
ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจมี ฉานัง อุตฺมมฺพชฺช วิหริตี
ทุกฺขาปรฏิปทัง ชิปฺปาภินฺณณัง คตฺถมี สฺมเย ฉตฺถโส โหตี ๑ เป ๑
อวิกฺเขโป โหตี ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๒๖๒] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมี สฺมเย โถกุดฺตรัง ฉานัง
ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจมี ฉานัง อุตฺมมฺพชฺช วิหริตี
สุชฺชาปรฏิปทัง ทนฺชาภินฺณณัง คตฺถมี สฺมเย ฉตฺถโส โหตี ๑ เป ๑
อวิกฺเขโป โหตี ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๒๖๑] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมี สฺมเย โถกุดฺตรัง ฉานัง
ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจมี ฉานัง อุตฺมมฺพชฺช วิหริตี
สุชฺชาปรฏิปทัง ชิปฺปาภินฺณณัง คตฺถมี สฺมเย ฉตฺถโส โหตี ๑ เป ๑
อวิกฺเขโป โหตี ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

[๒๖๔] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมี สฺมเย โถกุดฺตรัง ฉานัง

ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
 ปตฺติยา วิตถกถิจารานัง ออุปสฺมา ๑ เป ๑ ทุติยิ ฌานัง ๑ เป ๑
 คติยิ ฌานัง ๑ เป ๑ จตุตถิ ฌานัง ๑ เป ๑ ปจมี ฌานัง ๑ เป ๑
 ปญจมี ฌานัง ออุปสมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏิปทัง ทนฺชาภินฺณณิ ๑ เป ๑
 ทุกฺขาปฏิปทัง ชิปปาภินฺณณิ ๑ เป ๑ สฺฐาปฏิปทัง ทนฺชาภินฺณณิ ๑ เป ๑
 สฺฐาปฏิปทัง ชิปปาภินฺณณิ คสฺมี สมเย ผลฺโส ไหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

สฺฐุทธิกปฏิปทา ๑

[๒๖๕] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมี สมเย โถกุกฺคฺคฺร ฌานัง
 ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง ปหานาย ปจมาย ภูมिया
 ปตฺติยา วิจิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจมี ฌานัง ออุปสมฺปชฺช วิหริติ
 สฺฐณฺณคิ คสฺมี สมเย ผลฺโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมี
 สมเย โถกุกฺคฺคฺร ฌานัง ภาเวติ นียยานิกัง อปจยคามิ ทิฏฐิจิตตานัง
 ปหานาย ปจมาย ภูมिया ปตฺติยา วิตถกถิจารานัง ออุปสฺมา ๑ เป ๑
 ทุติยิ ฌานัง ๑ เป ๑ คติยิ ฌานัง ๑ เป ๑ จตุตถิ ฌานัง ๑ เป ๑
 ปจมี ฌานัง ๑ เป ๑ ปญจมี ฌานัง ออุปสมฺปชฺช วิหริติ สฺฐณฺณคิ
 คสฺมี สมเย ผลฺโส ไหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ ๑ เป ๑ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ๑

สฺฐณฺณคิ ๑

[๒๖๖] กตเม ชมฺมา กุสฺตา ยถฺมํ สฺมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺมฺยา
 ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทุฏฺฐาปฏฺฐิพทํ ทนฺธาภินฺณํ สฺนฺณตํ ตถฺมํ สฺมเย ฝสฺโส โหติ
 ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ กตเม
 ชมฺมา กุสฺตา ยถฺมํ สฺมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ
 อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺมฺยา ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทุฏฺฐาปฏฺฐิพทํ
 อฺปฺปาภินฺณํ สฺนฺณตํ ตถฺมํ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
 โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺตา ยถฺมํ
 สฺมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ
 ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺมฺยา ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ
 ฌานํ อฺปฺสฺมฺปชฺช วิหฺรติ สฺฐาปฏฺฐิพทํ ทนฺธาภินฺณํ สฺนฺณตํ ตถฺมํ
 สฺมเย ฝสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา
 กุสฺตา ฯ กตเม ชมฺมา กุสฺตา ยถฺมํ สฺมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺมฺยา
 ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 สฺฐาปฏฺฐิพทํ อฺปฺปาภินฺณํ สฺนฺณตํ ตถฺมํ สฺมเย ฝสฺโส โหติ ฯ เป ฯ
 อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺตา ฯ กตเม ชมฺมา
 กุสฺตา ยถฺมํ สฺมเย โถกุตฺตวํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ

ทิวฺจิกคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิตกุกิจจารานํ
 อฺปสฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ คตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตุตฺถํ
 ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหริติ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ ทนฺชาภินฺณํ สฺถฺลณฺตํ ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ
 อฺปฺปภาภินฺณํ สฺถฺลณฺตํ ๑ เป ๑ สฺธาปฏฺธิปทํ ทนฺชาภินฺณํ สฺถฺลณฺตํ
 ๑ เป ๑ สฺธาปฏฺธิปทํ อฺปฺปภาภินฺณํ สฺถฺลณฺตํ คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑

สฺถฺลณฺตมฺมตฺกปฏฺธิปทา ๑

[๒๖๗] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ สฺมเย โถกุกฺตฺรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิวฺจิกคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเอหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ
 อฺปฺปณฺนิหิตํ คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺถมํ
 สฺมเย โถกุกฺตฺรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิวฺจิกคานํ
 ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิตกุกิจจารานํ อฺปสฺมา ๑ เป ๑
 ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ คตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ อฺปฺปณฺนิหิตํ
 คตฺถมํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ๑

อฺปฺปณฺนิหิตํ ๑

[๒๖๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมํ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ
 ทฺถุชาปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ อปฺปณฺหิตํ ตถัมมํ สมเย ผลฺโส ्हิติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมํ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ
 อปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว
 กาเมหิ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺนํ อปฺปณฺหิตํ ตถัมมํ สมเย ผลฺโส ्हิติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา
 กุสฺสตา ยถัมมํ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ
 ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ
 ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ สฺฐาปฏิปทํ ทนฺหาภินฺนํ
 อปฺปณฺหิตํ ตถัมมํ สมเย ผลฺโส ्हิติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑ กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมํ สมเย
 โลกุตฺตริ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปชฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฌานํ
 อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ สฺฐาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺนํ อปฺปณฺหิตํ ตถัมมํ สมเย
 ผลฺโส ्हิติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ๑
 กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยถัมมํ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ

ឧបទយកាមី វិញ្ញុទិតតានំ បុហនាយ ឋង្គមាយ ភូមិយា ឋតុតិយា វិចកុក-
 វិទារាវំ ធូប្រស្មា ។ ឃេ ។ កុតិយំ ធានំ ។ ឃេ ។ គតិយំ ធានំ ។ ឃេ ។
 ទតុតុតំ ធានំ ។ ឃេ ។ ឋង្គមំ ធានំ ។ ឃេ ។ ឋល្យទមំ ធានំ ធូប្រស្មុឋ
 វិវរតិ កុកុឋាឋធិបតំ កុកុឋាភិល្លលំ ឧប្រណិហិតំ ។ ឃេ ។ កុកុឋាឋធិបតំ
 ឋឋឋឋាភិល្លលំ ឧប្រណិហិតំ ។ ឃេ ។ ឋុឋាឋធិបតំ កុកុឋាភិល្លលំ ឧប្រណិហិតំ
 ។ ឃេ ។ ឋុឋាឋធិបតំ ឋឋឋឋាភិល្លលំ ឧប្រណិហិតំ កុសុំមី សមយេ ផសុតៃ
 តៃតិ ។ ឃេ ។ ឧវិកុខេ ឋៃ តៃតិ ។ ឃេ ។ ឋិមេ ធម្មតា កុសុតា ។

ឧប្រណិហិតមុតកឋធិបតា ។

[២២៨] កតមេ ធម្មតា កុសុតា យសុំមី សមយេ តៃកុតុតុវំ មគុកំ
 ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឥតិឋធូទ្រានំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ
 សម្មម្មឋធានំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឋិកុឋិឋាតំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ឋិកុឋិឋិយំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឋតំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ឋៃឋធូធូកំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឥតុតុំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ សមតំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ធម្មំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ឋនុតំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឋាយតនំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ឋាតុំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឋាហារំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ផសុតំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ វេកនំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ សល្លលំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។ តៃកុតុតុវំ ឋេកនំ ភាវេតិ ។ ឃេ ។
 តៃកុតុតុវំ ឋិតុតំ ភាវេតិ ឋិយុយានិកំ ឧបទយកាមី វិញ្ញុទិតតានំ បុហនាយ
 ឋង្គមាយ ភូមិយា ឋតុតិយា វិវិឋុឋេវ កាមេតិ ។ ឃេ ។ ឋង្គមំ ធានំ

อุปสมฺบฺชช วิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺิปปทํ ทนฺชาภินฺณํ คฺสฺมึ สฺมเย ฉฺสฺโส
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา กุสฺตา ๑ เป ๑
 วุสฺติ มหายนา ๑

[๒๗๐] กตเม ชฺมมา กุสฺตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺิยา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว ภาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺบฺชช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฏฺิปปทํ ทนฺชาภินฺณํ ฉนฺทาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิวฺยาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 จิตฺตาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วุสฺมฺสาชฺิปปเตยฺยํ คฺสฺมึ สฺมเย ฉฺสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา กุสฺตา ๑ เป ๑ กตเม ชฺมมา
 กุสฺตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ
 ทิวฺจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมฺิยา ปตฺติยา จิตฺกฺกวิจฺจารานํ อฺอุปสมฺ
 ๑ เป ๑ ทฺุติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺุติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตุถํ ฌานํ
 ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปณฺจมํ ฌานํ อุปสมฺบฺชช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฏฺิปปทํ ทนฺชาภินฺณํ ฉนฺทาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิวฺยาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 จิตฺตาชฺิปปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วุสฺมฺสาชฺิปปเตยฺยํ คฺสฺมึ สฺมเย ฉฺสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา กุสฺตา ๑ เป ๑ กตเม ชฺมมา
 กุสฺตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตรํ มคฺคํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ
 สฺติปฏฺุจฺจานํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ สฺมมฺบฺปฺรชานํ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ อิทฺธิวํ ภาเวติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ พถํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ โพชฺฌนํ ภาเวติ

๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ สจฺจํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ สมถิํ ภาวเตติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ชมฺมํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ชนฺธิํ ภาวเตติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ อายตฺนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ชาติํ ภาวเตติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ออาหารํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ฆตฺตํ ภาวเตติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ เวทนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ สญฺญํ ภาวเตติ
 ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ เจตนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ จิตฺตํ ภาวเตติ
 นียฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิวฺจฺจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา ย ภูมียา ปตฺติยา
 วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฌานํ อปฺตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขา-
 ปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิริยาธิปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 จิตฺตาธิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ วัมฺสาธิปเตยฺยํ ตสฺสมี สมเย ฆตฺตํ โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ๑ เป ๑

อธิปติ

ปจฺจโม มคฺโค ๑

[๒๗๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยตฺสมี สมเย โลกุตฺตฺรํ ฌานํ
 ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปจยคามิํ กามราคพฺยาปาทานํ ตนฺทวาทาย
 ทุตฺติยาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฌานํ
 อปฺตมฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺฺณํ ตสฺสมี สมเย ฆตฺตํ
 โหติ ๑ เป ๑ อณฺณินทฺริยํ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑
 อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ๑ เป ๑

ทุตฺติโย มคฺโค ๑

[๒๗๒] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย โดกุดฺตรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยาคามึํ กามรคฺคพฺยาปาทานํ ฌนฺวเตสฺสํปฺปหานาย
 คติยาย ญฺมึยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเทหิ ฯ เป ฯ ปจฺมึ ฌานํ อฺป-
 สฺมฺปชฺช. วิหริติ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ ทนฺหาภินฺนํ ตสฺมึํ สฺมเย ผสฺโส
 โหติ ฯ เป ฯ ฌณฺณินฺทฺริยํ โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ
 อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

คติโย มคฺโค ฯ

[๒๗๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ยสฺมึํ สฺมเย โดกุดฺตรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยาคามึํ รุปราค อรุปราค มาน อฺทฺทฺชฺช อวิชฺชาย
 ฌนฺวเตสฺสํปฺปหานาย จคฺคตฺถาย ญฺมึยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเทหิ
 ฯ เป ฯ ปจฺมึ ฌานํ อฺป-
 สฺมฺปชฺช. วิหริติ ทฺกฺขาปฏฺธิปทํ ทนฺหาภินฺนํ
 ตสฺมึํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ ฌณฺณินฺทฺริยํ โหติ ฯ เป ฯ
 อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๒๗๔] กตมึํ ตสฺมึํ สฺมเย ฌณฺณินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึํ
 สฺมเย เตสฺสํ ชมฺมานํ ฌาตานํ ทิฏฺฐานํ ปตฺตฺตานํ วิทิตานํ สจฺจ-
 กตานํ สจฺจกิริยาย ปณฺณวา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ชมฺม-
 วิจโย สตฺถกฺขณา อฺปตฺถกฺขณา ปจฺจฺปตฺถกฺขณา ปณฺทิจฺจํ โกสฺสตฺถํ
 เนปฺพณฺณํ เวทพฺยา จินฺดา อฺปปริกฺขา ภูริ เมธา ปริณายิกา
 วิปสฺสณา สฺมฺปชฺชณฺณํ ปโตโต ปณฺณวา ปณฺณินฺทฺริยํ ปณฺณวาพตํ
 ปณฺณวาสจฺจํ ปณฺณวาปาสาโท ปณฺณวาธาโตโก ปณฺณวาโอภาโส

ปณฺณวปฺชฺไฮโต ปณฺณวรคณํ อโมโห ชมฺมวิจโย สฺมมาทิฏฺฐิ ชมฺม-
 วจฺยสฺมฺโพชฺฌงฺโก มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนํ อิทํ ศสฺมํ สฺมเย
 อณฺณินฺทฺริยํ โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ เย วา ปน ศสฺมํ
 สฺมเย อณฺณเณปํ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺนฺนา อรฺหฺมณิ ชมฺมา อิเม
 ชมฺมา กุสฺสตา ฯ

จตุตฺถโก มคฺโค ฯ

โตกฺกตฺตฺร จิตฺตํ ฯ

[๒๗๕] กุตเม ชมฺมา อกุสฺสตา ยสฺมํ สฺมเย อกุสฺสํ จิตฺตํ
 อปฺปฺนํ โหติ โสมนสฺสํสํหคคํ ทิฏฺฐิคคสฺมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา
 สํททารมฺมณํ วา คนฺขารมฺมณํ วา รสํารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพาร-
 มฺมณํ วา ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ศสฺมํ สฺมเย
 ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ สณฺณวา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตกฺโก โหติ วจฺจาโร โหติ ปิตี โหติ สฺขํ โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา
 โหติ วจฺริยินฺทฺริยํ โหติ สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ
 โสมนสฺสํสฺนฺทฺริยํ โหติ สฺวจิตินฺทฺริยํ โหติ มิจฺฉนาทิฏฺฐิ โหติ มิจฺฉนา-
 สงฺกปฺโป โหติ มิจฺฉนาวายาโม โหติ มิจฺฉนาสฺมาชิ โหติ วจฺริยพถํ
 โหติ สฺมาชิพถํ โหติ อหิริกพถํ โหติ อโนตฺตปฺปพถํ โหติ โถโก
 โหติ โมโห โหติ อภิชฺฌา โหติ มิจฺฉนาทิฏฺฐิ โหติ อหิริกํ
 โหติ อโนตฺตปฺปํ โหติ สฺมโล โหติ ปคฺคาโ โหติ อวิกฺเขโป

โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌบี อตุถิ ปฏิจฺจสุมฺปุปฺปนา
อฏฺฐิโน ชฺมฺมา อิมे ชฺมฺมา อภุสฺสา ฯ

[๒๗๖] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ฉสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ฉสฺโส ผุสฺสา สฺมฺผุสฺสา สฺมฺผุสฺสิตฺตํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย ฉสฺโส โหติ ฯ

[๒๗๗] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสุมฺผุสฺสชฺ เอตฺถิํ สํทํ เอตฺถิํ สฺชํ เจโต-
สฺมฺผุสฺสชฺ สํทํ สฺชํ เวทยิตํ เจโตสฺมฺผุสฺสชา สํทา สฺชวา เวทนา
อยํ ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ฯ

[๒๗๘] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺญณา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสุมฺผุสฺสชา สฺญณา สฺญฆานนา สฺญฆานิตฺตํ
อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺญณา โหติ ฯ

[๒๗๙] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
ตฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺสุมฺผุสฺสชา เจตนา สฺญเจตนา สฺญเจตยิตฺตํ
อยํ ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๒๘๐] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ ทหยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโห ตฺชฺชา มโนวิญฺญาณชาตฺ อิทํ ตสฺมึ
สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๒๘๑] กตโม ตสฺมึ สฺมเย วิตฺกฺโก โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ตฺกฺโก วิตฺกฺโก สฺกฺกฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปฺปนา

มิจฺฉาสงฺกปฺโป อयํ ตสฺมึํ สมฺเย วิตฺถโก โหติ ฯ

[๒๘๒] กตโม ตสฺมึํ สมฺเย วิจฺจโร โหติ โย ตสฺมึํ สมฺเย
จฺจโร วิจฺจโร อนุวิจฺจโร อฺปนฺนวิจฺจโร จิตฺตตฺถสฺส อนุสฺนฺชนตา อฺนุ-
เปกฺขชนตา อยํ ตสฺมึํ สมฺเย วิจฺจโร โหติ ฯ

[๒๘๓] กตมา ตสฺมึํ สมฺเย ปฺปิตฺติ โหติ ยา ตสฺมึํ สมฺเย
ปฺปิตฺติ ปาโมชฺชํ อมาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทกฺขํ
ชตฺตมนตา จิตฺตตฺถสฺส อยํ ตสฺมึํ สมฺเย ปฺปิตฺติ โหติ ฯ

[๒๘๔] กตมํ ตสฺมึํ สมฺเย สฺขํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สมฺเย เจตฺตํ
สํตํ เจตฺตํ สฺขํ เจตฺตมฺมุสฺสสฺสํ สํตํ สฺขํ เวทิตํ เจตฺตมฺมุสฺสสฺสา
สํตตา สฺขตา เวทนา อิทํ ตสฺมึํ สมฺเย สฺขํ โหติ ฯ

[๒๘๕] กตมา ตสฺมึํ สมฺเย จิตฺตตฺถสฺสเกกฺกตา โหติ ยา ตสฺมึํ
สมฺเย จิตฺตตฺถสฺส จิตฺติ สณฺขจิตฺติ อวฺชฺชจิตฺติ อวิสํหาโร อวิกฺเขโป
อวิสํหาหฺมมานสฺสตา สมฺโถ สมารินฺทฺริยํ สมาริพฺถํ มิจฺฉาสมาริ อยํ
ตสฺมึํ สมฺเย จิตฺตตฺถสฺสเกกฺกตา โหติ ฯ

[๒๘๖] กตมํ ตสฺมึํ สมฺเย วิริยินฺทฺริยํ โหติ โย ตสฺมึํ สมฺเย
เจตฺตโก วิริยารมฺภो นิกฺกโม ปรรกฺกโม อฺยุยาโม วายาโม อฺสุสฺสาโห
อฺสุสฺโสพฺหึ ทาโม ฐิติ อสฺสิจิตฺตปรรกฺกตา อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺ-
ขิตฺตจฺจรตา อฺรุตฺตมฺปนฺนคาโห วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพฺถํ มิจฺฉาเวทฺยาโม
อิทํ ตสฺมึํ สมฺเย วิริยินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๘๗] กตมํ ตสฺมึํ สมฺเย สมารินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมึํ สมฺเย

จิตตัสส จิติ สณฺขจิติ อภฺยจิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฺร-
มานสฺวา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาชิพฺถํ มิจฺฉาสฺมาชิ อิทํ คตฺถมํ
สฺมเย สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๘๘] กตมํ คตฺถมํ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ ททญํ ปณฺชาเร มโน มนายตฺนํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ คชฺชา มโนวิญฺญาณธาตุ อิทํ คตฺถมํ
สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๘๙] กตมํ คตฺถมํ สฺมเย โสมนสฺสฺสินฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถมํ
สฺมเย เจตสิกํ สํวตํ เจตสิกํ สฺสํ เจโตสฺมมฺสฺสฺสํ สํวตํ สฺสํ เวทยิตฺถํ
เจโตสฺมมฺสฺสฺสา สํวตา สฺสา เวทนา อิทํ คตฺถมํ สฺมเย โสมนสฺ-
สฺสินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๙๐] กตมํ คตฺถมํ สฺมเย ชฺวีตฺตินฺทฺริยํ โหติ โย เตถํ อรฺุปํ
ฆมฺมานํ ชาติ จิติ ยปฺนา ยวปฺนา อิริยนา จตฺตนา ปาตนา ชฺวีตฺติ
ชฺวีตฺตินฺทฺริยํ อิทํ คตฺถมํ สฺมเย ชฺวีตฺตินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๒๙๑] กตมา คตฺถมํ สฺมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ ยา คตฺถมํ สฺมเย
ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคทฺนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิจิวีสฺสูกายิกํ ทิฏฺฐิจิวปฺนทิกตํ
ทิฏฺฐิสฺสณฺโณชนํ คาโห ปฏฺฐิกคาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมกฺโค
มิจฺฉาปโป มิจฺฉคตฺตํ ติตฺถายตฺนํ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ คตฺถมํ สฺมเย
มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ ฯ

[๒๙๒] กตโม คตฺถมํ สฺมเย มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ โย คตฺถมํ

สมเย ตกโก วิตกโก สงกปะโป อปะปะนา พุยปะปะนา เจตโส
อภินิโรปะนา มิจฺจนาสงกปะโป อัย คตฺถัมมิ สมเย มิจฺจนาสงกปะโป
โหติ ฯ

[๒๘๓] กตโม คตฺถัมมิ สมเย มิจฺจนาวายาโม โหติ โย คตฺถัมมิ
สมเย เจตโสโก วิริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรรกฺกโม อุกฺกยาโม วายาโม
อุตฺถสาโห อุตฺถโสพุทฺธี ภาโม ฐิติ อสฺสิตฺตปรรกฺกมตา อนิกฺกขิตฺตจฺจนฺทตา
อนิกฺกขิตฺตจฺจรรตา ชุรตฺถมฺปะคฺคาโห วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพฺถํ มิจฺจนา-
วายาโม อัย คตฺถัมมิ สมเย มิจฺจนาวายาโม โหติ ฯ

[๒๘๔] กตโม คตฺถัมมิ สมเย มิจฺจนาตฺถมาชิ โหติ ยา คตฺถัมมิ
สมเย จิตฺตตฺถสฺส จิตฺติ สณฺนจิตฺติ อวฺชฺชจิตฺติ อวิตฺถาหาโร อวิกฺกเขโป
อวิตฺถาหฺจฺจมานตฺถตา สมนโถ สฺมาชิทฺทฺริยํ สฺมาชิพฺถํ มิจฺจนาตฺถมาชิ อัย
คตฺถัมมิ สมเย มิจฺจนาตฺถมาชิ โหติ ฯ

[๒๘๕] กตมํ คตฺถัมมิ สมเย วิริยพฺถํ โหติ โย คตฺถัมมิ สมเย
เจตโสโก วิริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรรกฺกโม อุกฺกยาโม วายาโม อุตฺถสาโห
อุตฺถโสพุทฺธี ภาโม ฐิติ อสฺสิตฺตปรรกฺกมตา อนิกฺกขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺก-
ขิตฺตจฺจรรตา ชุรตฺถมฺปะคฺคาโห วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพฺถํ มิจฺจนาวายาโม
อิทํ คตฺถัมมิ สมเย วิริยพฺถํ โหติ ฯ

[๒๘๖] กตมํ คตฺถัมมิ สมเย สฺมาชิพฺถํ โหติ ยา คตฺถัมมิ สมเย
จิตฺตตฺถสฺส จิตฺติ สณฺนจิตฺติ อวฺชฺชจิตฺติ อวิตฺถาหาโร อวิกฺกเขโป อวิตฺถา-
หฺจฺจมานตฺถตา สมนโถ สฺมาชิทฺทฺริยํ สฺมาชิพฺถํ มิจฺจนาตฺถมาชิ อิทํ

คสุมี สเมเย สมาริพถัง โหติ ฯ

[๒๘๗] กตมํ คสุมี สเมเย อหิริกพถัง โหติ ยํ คสุมี สเมเย น หิริยติ หิริยิตพฺเพน น หิริยติ ปาปกาณํ อภุสถานํ รุเมมานํ สมารปคฺติยา อิทํ คสุมี สเมเย อหิริกพถัง โหติ ฯ

[๒๘๘] กตมํ คสุมี สเมเย อโนคฺคปฺพถัง โหติ ยํ คสุมี สเมเย น โอคฺคปฺพติ โอคฺคปฺพิตพฺเพน น โอคฺคปฺพติ ปาปกาณํ อภุสถานํ รุเมมานํ สมารปคฺติยา อิทํ คสุมี สเมเย อโนคฺคปฺพถัง โหติ ฯ

[๒๘๙] กตโม คสุมี สเมเย โถโก โหติ โย คสุมี สเมเย โถโก ลุพฺภนา ลุพฺภิตคฺคํ สํวาคํ สํวชฺชนา สํวชฺชิตคฺคํ อภิชฺฌา โถโก อภุสถมฺมํ อयํ คสุมี สเมเย โถโก โหติ ฯ

[๓๐๐] กตโม คสุมี สเมเย โมโห โหติ ยํ คสุมี สเมเย อญฺญาณํ อหสฺสํ อนภิสํโย อนนฺุโพโซ อสํมุโพโซ อปฺปฏิเวโส อสงฺคาหนา อปริโยคาหนา อสํเปกฺขนา อปฺปจฺจเวกฺขณา อปฺปจฺจกฺขมมํ ทุมเมชฺฌํ พาดยํ อสํปชฺฌณํ โมโห ปโมโห สมโมโห อวิชฺชา อวิชฺไชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยฺยจฺานํ อวิชฺชาตงฺคิ โมโห อภุสถมฺมํ อยํ คสุมี สเมเย โมโห โหติ ฯ

[๓๐๑] กตมา คสุมี สเมเย อภิชฺฌา โหติ โย คสุมี สเมเย โถโก ลุพฺภนา ลุพฺภิตคฺคํ สํวาคํ สํวชฺชนา สํวชฺชิตคฺคํ อภิชฺฌา โถโก อภุสถมฺมํ อยํ คสุมี สเมเย อภิชฺฌา โหติ ฯ

[๓๐๒] กตมา คสุมี สเมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ ยา คสุมี

สฺมเย ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคคํ ทิฏฺฐิคคหํ ทิฏฺฐิกนฺตํวโร ทิฏฺฐิจิวิสุภายิกํ
 ทิฏฺฐิจิวิปฺพนทิตํ ทิฏฺฐิสสฺสโยชนํ คาโห ปฏฺฐิกคาโห อภินิเวโส ปรา-
 มาโส กุขมฺมคฺโค มิจฺฉาปโป มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายคณํ วิปริยเสศฺคาโห
 อยํ คตฺถมํ สฺมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ ฯ

[๓๐๓] กตมํ คตฺถมํ สฺมเย อหิริกํ โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย
 น หิริยติ หิริยตฺทฺเพน น หิริยติ ปาปกานํ อภุสฺสานํ ขมฺมานํ
 สฺมาปคฺติยา อิทํ คตฺถมํ สฺมเย อหิริกํ โหติ ฯ

[๓๐๔] กตมํ คตฺถมํ สฺมเย อโนตฺตฺตฺตํ โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย
 น โอตฺตฺตฺตํ โอตฺตฺตฺตฺทฺเพน น โอตฺตฺตฺตํ ปาปกานํ อภุสฺสานํ
 ขมฺมานํ สฺมาปคฺติยา อิทํ คตฺถมํ สฺมเย อโนตฺตฺตํ โหติ ฯ

[๓๐๕] กตโม คตฺถมํ สฺมเย สฺมโถ โหติ ยา คตฺถมํ สฺมเย
 จิตฺตตฺถสฺส จิตฺติ สฺนฺจจิตฺติ อวฺจฺจจิตฺติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฺว-
 มานสฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาธิพลํ มิจฺฉาสฺมาธิ อยํ คตฺถมํ
 สฺมเย สฺมโถ โหติ ฯ

[๓๐๖] กตโม คตฺถมํ สฺมเย ปคฺคาโห โหติ โย คตฺถมํ
 สฺมเย เจตฺสโถ วิริยารมฺโห นิกฺกโม ปรรกฺกโม อฺยฺยาโม วายาโม
 อุตฺถสาโห อุตฺถโสฬฺหํ ทาโม ฐิติ อสฺถิตฺตปรรกฺกมฺตา อนิกฺกิตฺตฺตฺตฺตฺตํ
 อนิกฺกิตฺตฺตฺตฺตฺตา ขุสฺสมฺมปคฺคาโห วิริยํ วิริยินฺทฺริยํ วิริยพลํ มิจฺฉา-
 วายาโม อยํ คตฺถมํ สฺมเย ปคฺคาโห โหติ ฯ

[๓๐๗] กตโม คตฺถมํ สฺมเย อวิกฺเขโป โหติ ยา คตฺถมํ

สฺมเย จิตฺตตฺส จิตฺติ สฺนฺจฺจิตฺติ อวฺจฺจิตฺติ อวิตฺถาหาโร อวิกฺกเขโป
อวิตฺถาหฺมมานตฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาชิพฺตํ มิจฺฉาตฺมาชิ อยฺ
ตฺสฺมึ สฺมเย อวิกฺกเขโป โหติ ฯ

[๓๐๘] เย วา ปน ตฺสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจ-
สฺมฺบุปฺปนา อวฺฐึโน ชมฺมา อึเม ชมฺมา อภุสฺตา ฯ

[๓๐๘] ตฺสฺมึ โช ปน สฺมเย จตฺตาโร ชนฺธา โหนฺติ ทฺวยคฺคานิ
โหนฺติ เทว ชาทฺโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ปณฺจอินฺทฺริยานิ
โหนฺติ ปณฺจกฺกิถํ ฉานํ โหติ จตฺรังฺกิถो มคฺโค โหติ จตฺตาริ
พฺทานิ โหนฺติ เทว เหตุ โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯเปฯ เอกํ
ชมฺมายคฺคํ โหติ เอกา ชมฺมชาทฺ โหติ เย วา ปน ตฺสฺมึ สฺมเย
อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา อวฺฐึโน ชมฺมา อึเม ชมฺมา
อภุสฺตา ฯเปฯ

[๓๓๐] กตฺโม ตฺสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโช โหติ ผสฺโส เจตนา
วิตกฺโก วิจาโร มึติ จิตฺตตฺสเสกคฺคตา วิริยอินฺทฺริยํ สฺมาชินฺทฺริยํ
ชฺวีตฺติอินฺทฺริยํ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ มิจฺฉาตฺงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาตฺมาชิ
วิริยพฺตํ สฺมาชิพฺตํ อหิริทพฺตํ อนินฺตฺตปฺปพฺตํ โถโก โมโห อภิชฺฌา
มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ อหิริกํ อนินฺตฺตปฺปํ สฺมโถ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป
เย วา ปน ตฺสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา
อวฺฐึโน ชมฺมา จเปตฺวา เวทนากฺขนฺหํ จเปตฺวา สฺนฺนคฺคาณฺหํ
จเปตฺวา วิณฺณวณฺณกฺขนฺหํ อยฺ ตฺสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโช โหติ

๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อภุสฺสตา ๑

[๓๓๑] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ อฺปฺปฺพนํ
โหติ โสมนสฺสํสํหคตํ ทิฏฺฐิจิตฺตสฺมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ वा
๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณํ वा ยํ ยํ वा ปนารพฺภ ตสฺมึ สฺมเย ผลฺโส
โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อภุสฺสตา ๑ เป ๑

[๓๓๒] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ
อฺปฺปฺพนํ โหติ โสมนสฺสํสํหคตํ ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ वा
สทฺถารมฺมณํ वा คนฺธารมฺมณํ वा รสํารมฺมณํ वा โสฏฺฐพฺพาร-
มฺมณํ वा ชมฺมารมฺมณํ वा ยํ ยํ वा ปนารพฺภ ตสฺมึ
สฺมเย ผลฺโส โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ
จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก โหติ วิจาโร โหติ มึติ โหติ สฺขํ โหติ
จิตฺตสฺสํกคฺคตา โหติ วิริยนฺทฺริยํ โหติ สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ
โหติ โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ สํวัตินฺทฺริยํ โหติ มิจฺจนาสงฺกปโป โหติ
มิจฺจนาวายาโม โหติ มิจฺจนาสมาธิ โหติ วิริยพถํ โหติ สฺมาธิพถํ
โหติ อหิริกพถํ โหติ อโนตฺตปฺปพถํ โหติ โลโก โหติ โมโห
โหติ อภิชฺฌา โหติ อหิริกํ โหติ อโนตฺตปฺปํ โหติ สฺมโถ
โหติ ปคฺคาโ โหติ อวิกฺเขโป โหติ เข वा ปน ตสฺมึ สฺมเย
อณฺเณมี อคฺคิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา อวฺฐึโน ชมฺมา อิมะ ชมฺมา
อภุสฺสตา ๑ เป ๑

[๓๓๓] ตสฺมึ โฆ ปน สฺมเย จตฺตาโร ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนานิ

โหนติ เทว ชาตุโย โหนติ ตโย อาหารา โหนติ ปณฺจอินฺทฺรียานี
 โหนติ ปณฺจจฺตุทิกํ ฉานํ โหติ ติวฺจฺจิกโก มคฺคโค โหติ จตฺตารี
 พถานี โหนติ เทว เหตุ โหนติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกํ
 ชมฺมา ยตนํ โหติ เอกา ชมฺมา ชาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมिํ สมเย
 อณฺเวยี อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรฺหฺมณิโน ชมฺมา อิมे ชมฺมา
 อภุสฺธา ฯ เป ฯ

[๓๑๕] กตโม ตสฺมिํ สมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
 วิตกฺโก วิจาโร ปิตี จิตฺตสฺสเถกคฺคตา วิริยอินฺทฺรียํ สมานินฺทฺรียํ
 สวีตินฺทฺรียํ มิจฺฉาสํกฺกมฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาชิ วิริยพฺถํ
 สมาสิปฺถํ อหิริกพฺถํ อนินฺตฺตปฺปพฺถํ โถโก โมโห อภิชฺฌา
 อหิริกํ อนินฺตฺตปฺปมฺปี สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน
 ตสฺมिํ สมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรฺหฺมณิโน ชมฺมา
 สเปตฺวา เวทนา กฺขนฺชํ สเปตฺวา สณฺณนา กฺขนฺชํ สเปตฺวา วิณฺณนา
 ณกฺขนฺชํ อยํ ตสฺมिํ สมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฯ เป ฯ อิมे
 ชมฺมา อภุสฺธา ฯ เป ฯ

[๓๑๕] กตเม ชมฺมา อภุสฺธา ยสฺมिํ สมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ อฺปฺปนฺนํ
 โหติ โสมนสฺสสฺสทคฺคํ ทิฏฺฐจิกตฺตวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน ฐปารมฺมณํ วา
 ฯ เป ฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมिํ สมเย ผสฺโส
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิมे ชมฺมา อภุสฺธา ฯ เป ฯ

[๓๑๖] กตเม ชมฺมา อภุสฺธา ยสฺมिํ สมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ

อุปปนฺหนํ โหติ อุเปกฺขาสทกตํ ทิฏฺฐิจิตตสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ वा
 สทฺทวารมฺมณํ वा คนฺธารมฺมณํ वा รสํารมฺมณํ वा โผฏฺฐัพฺพาร-
 มฺมณํ वा รมฺมารมฺมณํ वा ยํ ยํ वा ปนารพฺภ คตฺถมํ สมฺเย
 ผลฺลสํ โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตฺถโก โหติ วิจฺจโร โหติ อุเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสเสกฺกคฺคา โหติ
 วิริยนฺทฺริยํ โหติ สมารินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ อุเปกฺخينฺทฺริยํ
 โหติ สํวิตินฺทฺริยํ โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ
 มิจฺฉาฉายาโม โหติ มิจฺฉาสมาธิ โหติ วิริยพลํ โหติ สมาริพลํ
 โหติ อหิริกพลํ โหติ อโนคฺคปฺปพลํ โหติ โถโก โหติ โมโห
 โหติ อภิชฺฌา โหติ มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ อหิริกํ โหติ อโนคฺคปฺปํ
 โหติ สมนโต โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย वा
 ปน คตฺถมํ สมฺเย อญฺเฌมํ อตฺถิ ปฏิจฺจสฺสมุပ္ปนฺนา อรฺุมีโน รมฺมา
 อิมะ รมฺมา อภุสฺสา ฯ

[๓๓๗] กตโม คตฺถมํ สมฺเย ผลฺลสํ โหติ โย คตฺถมํ สมฺเย
 ผลฺลสํ ผลฺลนา สมนฺผลฺลนา สมนฺผลฺลิตตฺตํ อยํ คตฺถมํ สมฺเย ผลฺลสํ
 โหติ ฯ กตมา คตฺถมํ สมฺเย เวทนา โหติ ยํ คตฺถมํ สมฺเย
 ตฺชฺชามโนวิญญาณชาตฺถสมฺผลฺลสฺสํ เจตสิกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโต-
 สมนฺผลฺลสฺสํ อทุกฺขมฺสฺสํ เวทิตํ เจโตสมนฺผลฺลสฺสา อทุกฺขมฺสฺสา เวทนา
 อยํ คตฺถมํ สมฺเย เวทนา โหติ ฯ เปฯ กตมา คตฺถมํ สมฺเย อุเปกฺขา
 โหติ ยํ คตฺถมํ สมฺเย เจตสิกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโตสมนฺผลฺลสฺสํ

อภุทฺทวมฺสฺสํ เวทียิตฺตํ เจโตสฺสมุสฺสฺสชา อภุทฺทวมฺสฺสชา เวทณา อัยํ ตสฺมึ
 สฺมเย อูเปกฺขชา โหติ ๑เป ๑ กตมํ ตสฺมึ สฺมเย อูเปกฺขินฺหุทฺธิยํ โหติ
 ยํ ตสฺมึ สฺมเย เจตตํ เนวธํ นาสํตํ เจโตสฺสมุสฺสฺสํ อภุทฺทวมฺสฺสํ
 เวทียิตฺตํ เจโตสฺสมุสฺสฺสชา อภุทฺทวมฺสฺสชา เวทณา อิทํ ตสฺมึ สฺมเย
 อูเปกฺขินฺหุทฺธิยํ โหติ ๑เป ๑ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี
 อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺหีโน รมฺมา อิม รมฺมา อภุสฺสตา ๑

[๓๓๘] ตสฺมึ โส ปน สฺมเย จตฺตารโ ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนานี
 โหนฺติ เทว ชาคฺคโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ปณฺจินฺหุทฺธิยานี
 โหนฺติ จตฺตฺจกิตฺตํ ฉานํ โหติ จตฺตฺจกิตฺตํ มคฺคโค โหติ จตฺตฺจ
 พถานี โหนฺติ เทว เทว โหนฺติ เอโก สฺสฺสํ โหติ ๑เป ๑ เอกํ
 รมฺมายตํ โหติ เอกา รมฺมชาคฺค โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย
 อณฺเวยี อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺหีโน รมฺมา อิม รมฺมา
 อภุสฺสตา ๑เป ๑

[๓๓๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ สฺสฺสํ เจตนา
 วิตฺกโก วิจฺจโร จิตฺตสฺสฺสํกคฺคตา อวิริยนฺหุทฺธิยํ สฺมาจฺนฺหุทฺธิยํ ชฺวิตินฺหุทฺธิยํ
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ มิจฺฉาสฺงกฺกโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสฺมาจิ อวิริยพถํ
 สฺมาจิพถํ อหิริกพถํ อนฺนคฺคปฺพถํ โตโก โมโห อภิชฺชณา
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ อหิริกํ อนฺนคฺคปฺปํ สฺมโถ ปคฺคคาโห อวิกฺเขโป
 เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺหีโน
 รมฺมา ชฺเปตฺตวา เวทนาภุทฺทฺธิ ชฺเปตฺตวา สฺมฺมฺนภุทฺทฺธิ ชฺเปตฺตวา

วิณญาณกฺขณฺหิ อยํ ตสฺมึํ สมเย สงฺขารกฺขณฺโห โหติ ฯเปฯ
อิมะ รามมา อกฺุสตา ฯ

[๓๒๐] กตเม รามมา อกฺุสตา ยสฺมึํ สมเย อกฺุสถํ จิตฺตํ อฺุปรนฺหนํ
โหติ อฺุปรกฺุชาสฺสทกฺุทํ ทิฏฺฐจิกฺุคตสฺมฺปรยฺุคฺุทํ สงฺขารานะ รุปรารมฺมณฺนํ วา
ฯเปฯ รามารมฺมณฺนํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺก ตสฺมึํ สมเย ผลฺุโส
โหติ ฯเปฯ อวิกฺุเขไป โหติ ฯเปฯ อิมะ รามมา อกฺุสตา ฯเปฯ

[๓๒๑] กตเม รามมา อกฺุสตา ยสฺมึํ สมเย อกฺุสถํ จิตฺตํ
อฺุปรนฺหนํ โหติ อฺุปรกฺุชาสฺสทกฺุทํ ทิฏฺฐจิกฺุคตวิปรยฺุคฺุทํ รุปรารมฺมณฺนํ วา
สงฺกฺุทารมฺมณฺนํ วา คนฺุขารมฺมณฺนํ วา วสฺวารมฺมณฺนํ วา โผฏฺุชพฺุพฺุทา-
รมฺมณฺนํ วา รามารมฺมณฺนํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺก ตสฺมึํ สมเย
ผลฺุโส โหติ เวทนา โหติ สณฺุณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
จิตฺกฺุโก โหติ วิจาโร โหติ อฺุปรกฺุชา โหติ จิตฺตสฺสเสกฺุคฺุคฺุตา โหติ
วิริยํทฺุริยํ โหติ สมาริณฺทฺุริยํ โหติ มนินฺทฺุริยํ โหติ อฺุปรกฺุชินฺทฺุริยํ
โหติ สํวิตินฺทฺุริยํ โหติ มิจฺุฉาสงฺกฺุไป โหติ มิจฺุฉาวายาโม โหติ
มิจฺุฉาสมาธิ โหติ วิริยพฺุถํ โหติ สมาริพฺุถํ โหติ อหิริกพฺุถํ โหติ
อนินฺทฺุคฺุปรพฺุถํ โหติ โถโก โหติ โมโห โหติ อภิขฺุฉา โหติ
อหิริกํ โหติ อนินฺทฺุคฺุปรํ โหติ สมโถ โหติ ปคฺุคาโห โหติ
อวิกฺุเขไป โหติ เย วา ปน ตสฺมึํ สมเย อณฺุณเณมี อคฺุติ
ปฺุฏฺุจฺุจสฺมฺปรนฺหนานา อรฺุมีโน รามมา อิมะ รามมา อกฺุสตา ฯเปฯ

[๓๒๒] ตสฺมึํ โห ปน สมเย จตฺุคาโร ชนฺุชา โหนฺุติ ทฺุวายนานานิ

โหนฺติ เทว ธาตุโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ ปณฺจินทฺริยานิ
 โหนฺติ จตุรํคิกํ ฉานํ โหติ ติวจฺคิโก มคฺโค โหติ จตุตฺตาริ
 พทานิ โหนฺติ เทว เหตุ โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 เอกํ ชมฺมายนํ โหติ เอกา ชมฺมธาทุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
 สมฺเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนํ อรฺหฺมณิ ชมฺมา อิมะ
 ชมฺมา อภุสฺสตา ๑ เป ๑

[๓๒๓] กตโม ตสฺมึ สมฺเย สงฺฆารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
 วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺสเอกคฺคตา วิริยนทฺริยํ สมฺมาชินทฺริยํ ชฺวีตินุ-
 ทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาชิ วิริยพฺถํ สมฺมาชิ-
 พถํ อหิริกพถํ อนินฺตปฺปพถํ โถโก โมโห อภิชฺฌา อหิริกํ
 อนินฺตปฺปมึ สมฺโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สมฺเย
 อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนํ อรฺหฺมณิ ชมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาภุ-
 ทฺทํ ชฺเปตฺวา สณฺเณภุทฺทํ ชฺเปตฺวา วิณฺณภุทฺทํ อยํ ตสฺมึ
 สมฺเย สงฺฆารกฺขนฺโห โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อภุสฺสตา ๑

[๓๒๔] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สมฺเย อภุสฺสํ จิตฺตํ
 อฺปนฺนํ โหติ อฺปนฺนํ หคฺคํ ทิวจฺคิโกวิปฺยตฺตํ สสงฺฆาเรณ รูปา-
 รมฺมณํ วา ๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภา
 ตสฺมึ สมฺเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมะ
 ชมฺมา อภุสฺสตา ๑ เป ๑

[๓๒๕] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สมฺเย อภุสฺสํ จิตฺตํ

อุปฺปนฺนํ โหติ โทมนตฺตสฺสทคฺคํ ปฏฺยตฺตมฺปยุตฺตํ ฐปารมฺมณํ วา
 สทฺทธารมฺมณํ วา คณฺฐารมฺมณํ วา รัสธารมฺมณํ วา โฉฏฺฐพฺพาว-
 รมฺมณํ วา ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คตฺถมํ สฺมเย
 ผสฺสโต โหติ เวทนา โหติ สฉฺฉนา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ
 โหติ วิตถฺโก โหติ วิจฺจโร โหติ ทฺถุชฺชํ โหติ จิตฺตตฺตสฺสทคฺคตา
 โหติ วิริยฺนทฺทริยํ โหติ สฺมาชิณฺทฺทริยํ โหติ มนินฺทฺทริยํ โหติ
 โทมนตฺตสินฺทฺทริยํ โหติ ชฺวีตินฺทฺทริยํ โหติ มิจฺฉาตฺตงฺกปฺโป โหติ
 มิจฺฉาตฺตวาโย โหติ มิจฺฉาตฺตมาชิ โหติ วิริยพฺถํ โหติ สฺมาชิพฺถํ
 โหติ อหิริกพฺถํ โหติ อโนตฺตปฺปพฺถํ โหติ โทโส โหติ โมโห
 โหติ พฺยาปาทโ โหติ อหิริกํ โหติ อโนตฺตปฺปํ โหติ สฺมโถ โหติ
 ปคฺคาโ โหติ อวิกฺเขโป โหติ เย วา ปน คตฺถมํ สฺมเย อญฺเฌมํ
 อตฺถิ ปฏฺยจฺจตฺตมฺปฺปนฺนา อรฺหิโน ชมฺมา อิมะ ชมฺมา อกฺกุตฺตา ฯ

[๓๒๖] กตโม คตฺถมํ สฺมเย ผสฺสโต โหติ โย คตฺถมํ สฺมเย
 ผสฺสโต ผุตฺตนา สฺมผุตฺตนา สฺมผุตฺตคฺคตฺตํ อยํ คตฺถมํ สฺมเย ผสฺสโต
 โหติ ฯ กตมา คตฺถมํ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย
 คชฺชามโนวิญญาณชาตฺตมฺผสฺสตฺตํ เจตสีกํ อตฺตํ เจตสีกํ ทฺถุชฺชํ
 เจโตตฺตมฺผสฺสตฺตํ อตฺตํ ทฺถุชฺชํ เวทยิตฺตํ เจโตตฺตมฺผสฺสตฺตนา อตฺตนา ทฺถุชฺชา
 เวทนา อยํ คตฺถมํ สฺมเย เวทนา โหติ ฯ เป ฯ กตมํ คตฺถมํ
 สฺมเย ทฺถุชฺชํ โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย เจตสีกํ อตฺตํ เจตสีกํ
 ทฺถุชฺชํ เจโตตฺตมฺผสฺสตฺตํ อตฺตํ ทฺถุชฺชํ เวทยิตฺตํ เจโตตฺตมฺผสฺสตฺตนา อตฺตนา

ทุกฺขา เวทนา อิทํ คตฺถมํ สฺมเย ทุกฺขํ โหติ ฯ เป ฯ กตมํ
 คตฺถมํ สฺมเย โทมนสฺสสินฺหุริยํ โหติ ยํ คตฺถมํ สฺมเย เจตสีกํ
 อสํตํ เจตสีกํ ทุกฺขํ เจโตสฺมมฺมุตฺตํ อสํตํ ทุกฺขํ เวทิตํ เจโต-
 สฺมมฺมุตฺตชา อสํตา ทุกฺขา เวทนา อิทํ คตฺถมํ สฺมเย โทมนสฺสสินฺหุริยํ
 โหติ ฯ เป ฯ กตโม คตฺถมํ สฺมเย โทโส โหติ โย คตฺถมํ สฺมเย
 โทโส ทฺฐนา ทฺฐิตคฺคํ พฺยาปคฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตคฺคํ วิโรโซ
 ปฏิวิโรโซ จณฺทิกกํ อสุโรโป อนตฺตมณฑา จิตฺตสฺส อยํ คตฺถมํ
 สฺมเย โทโส โหติ ฯ เป ฯ กตโม คตฺถมํ สฺมเย พฺยาปาโท โหติ
 โย คตฺถมํ สฺมเย โทโส ทฺฐนา ทฺฐิตคฺคํ พฺยาปคฺติ พฺยาปชฺชนา
 พฺยาปชฺชิตคฺคํ วิโรโซ ปฏิวิโรโซ จณฺทิกกํ อสุโรโป อนตฺตมณฑา
 จิตฺตสฺส อยํ คตฺถมํ สฺมเย พฺยาปาโท โหติ ฯ เป ฯ เย วา ปน
 คตฺถมํ สฺมเย อณฺเวยมี อคฺคิ ปฏิจฺจสฺสมุปฺปนฺหา อรฺหีโน ชมฺมา
 อิเม ชมฺมา อภุสฺสตา ฯ

[๓๒๗] คตฺถมํ โห ปน สฺมเย จตฺตาริ ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนฺยานี
 โหนฺติ เทว ชาคฺคโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ปณฺจสินฺหุริยานี
 โหนฺติ จตฺตฺรจฺจิกกํ ฌานํ โหติ ติวจฺจิกโก มคฺโค โหติ จตฺตาริ
 พถานี โหนฺติ เทว เหตุ โหนฺติ เอโก มสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกํ
 ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชาคฺ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ
 สฺมเย อณฺเวยมี อคฺคิ ปฏิจฺจสฺสมุปฺปนฺหา อรฺหีโน ชมฺมา อิเม
 ชมฺมา อภุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๓๒๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฝสฺโส
 เจตนา วิตถโก วิจาโร จิตฺตสฺสเสถกฺคตา วิริยนฺทฺริยํ สฺมาชินฺทฺริยํ
 ฐฺวีตฺตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสฺมาชิ วิริยพถํ
 สฺมาชิพถํ อหิริกพถํ อโนตฺตปฺปพถํ โทโส โมโห พฺยาปาโท
 อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สฺมโถ ปคฺคาโห อวิกฺกเขโป เย วา ปน
 ตสฺมึ สฺมเย อฉฺเชวปี อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺพปฺนนา อรฺมฺบิโน ชมฺมา
 ฐฺเปตฺวา เวทนากฺขนฺชํ ฐฺเปตฺวา สฉฺฉวากฺขนฺชํ ฐฺเปตฺวา วิณฺณว
 ณฺกฺขนฺชํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฯ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา อภุสฺสตา ฯ

[๓๒๙] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ
 อฺพฺปฺนฺนํ โหติ โทมนสฺสสฺสทคฺคํ ปฏิฆสฺมฺพยุคฺคํ สสงฺขารเณ รูปา
 รมฺมณํ วา ฯ เป ฯ ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมึ
 สฺมเย ฝสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา อภุสฺสตา ฯ เป ฯ

[๓๓๐] กตเม ชมฺมา อภุสฺสตา ยสฺมึ สฺมเย อภุสฺสํ จิตฺตํ
 อฺพฺปฺนฺนํ โหติ อฺพฺเปกฺขาสฺสทคฺคํ วิจิจฺฉฺฉาสฺมฺพยุคฺคํ รูปารมฺมณํ วา
 สทฺทการมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสฺสารมฺมณํ วา โฉฐฐฺพพฺพา
 รมฺมณํ วา ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมึ สฺมเย
 ฝสฺโส โหติ เวทนา โหติ สฉฺฉวา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ
 วิตถโก โหติ วิจาโร โหติ อฺพฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสเสถกฺคตา โหติ

วิจารณ์ุทฺธิยํ โหติ มนินุทฺธิยํ โหติ อุนฺเปกฺชินุทฺธิยํ โหติ ชฺวีตินุทฺธิยํ
 โหติ มิจฺฉาสงฺกมฺโป โหติ มิจฺฉาวายาโม โหติ วิจารณ์ุทฺธิยํ โหติ
 อหิริกพถํ โหติ อโนตฺตปฺปพถํ โหติ วิจิจฺฉิญา โหติ โมโห
 โหติ อหิริกํ โหติ อโนตฺตปฺปมํ โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺเขโป
 โหติ เย วา ปน ตสฺมึํ สมฺเย อณฺเณมฺปิ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา
 อรฺุมีโน ชมฺมา อิม ชมฺมา ออกุสเถ ๑

[๓๓๑] กตโม ตสฺมึํ สมฺเย ผลุโส โหติ โย ตสฺมึํ สมฺเย
 ผลุโส ผลุสนา สมนุสนา สมนุสฺสิตตฺตํ อยํ ตสฺมึํ สมฺเย ผลุโส
 โหติ ๑ เป ๑ กตมา ตสฺมึํ สมฺเย จิตฺตสฺสเถกคฺคตา โหติ ยา
 ตสฺมึํ สมฺเย จิตฺตสฺส จิตฺติ อยํ ตสฺมึํ สมฺเย จิตฺตสฺสเถกคฺคตา
 โหติ ๑ เป ๑ กตมา ตสฺมึํ สมฺเย วิจิจฺฉิญา โหติ ยา ตสฺมึํ สมฺเย
 กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมตฺติ วิจิจฺฉิญา เทวพฺพทํ เทวชาปโก
 สํสโย อเนกํสฺสคาโห อสํบุปฺปนา ปริสํบุปฺปนา อปฺริโยคาหนา ตมฺภิตตฺตํ
 จิตฺตสฺส มโนวึเตโฆ อยํ ตสฺมึํ สมฺเย วิจิจฺฉิญา โหติ ๑ เป ๑
 เย วา ปน ตสฺมึํ สมฺเย อณฺเณมฺปิ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺบุปฺปนา
 อรฺุมีโน ชมฺมา อิม ชมฺมา ออกุสเถ ๑

[๓๓๒] ตสฺมึํ โฆ ปน สมฺเย จตฺตาโร ชนฺธา โหนฺติ ทฺวายนฺตานิ
 โหนฺติ เทว ชาตุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ จตฺตาริ อินฺทฺริยานิ
 โหนฺติ จตฺตวจฺฉิกํ ฉวานํ โหติ ทฺววจฺฉิกโก มคฺโค โหติ ตัณฺนิ พถานิ
 โหนฺติ เอโก เหตุ โหติ เอโก ผลุโส โหติ ๑ เป ๑ เอกํ ชมฺมายนฺตํ

โหติ เอกา ชมฺมชฺาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึํ สฺมเย อญฺเฌมึ
อตุถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺุปฺปนฺนา อรฺุมีโน ชมฺมา อิม ชมฺมา อกฺุสฺตา ๑เป ๑

[๓๓๓] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย สงฺขารกฺุขฺนฺโห โหติ ผฺุโส เจตนา
วิตกฺโก วิจฺาโร จิตฺตสฺสํกคฺคตา วิริยฺนฺทุริยํ ชฺฺิตินฺทุริยํ มิจฺฉา-
สงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม วิริยพฺลํ อหิริกพฺลํ อโนตฺตปฺปพฺลํ วิจฺิ-
กิจฺฉา โมโห อหิริกํ อโนตฺตปฺปมึ ปคฺคาโห เย วา ปน ตสฺมึํ
สฺมเย อญฺเฌมึ อตุถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺุปฺปนฺนา อรฺุมีโน ชมฺมา ชฺฺเปตฺวา
เวทนา กฺุขฺนฺโห ชฺฺเปตฺวา สฺมฺเฌน กฺุขฺนฺโห ชฺฺเปตฺวา วิญฺญาณกฺุขฺนฺโห
อຍံ ตสฺมึํ สฺมเย สงฺขารกฺุขฺนฺโห โหติ ๑เป ๑ อิม ชมฺมา อกฺุสฺตา ๑

[๓๓๔] กตเม ชมฺมา อกฺุสฺตา ยสฺมึํ สฺมเย อกฺุสฺลํ จิตฺตํ
อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺุชฺาสฺสทคฺคํ อุกฺุชฺจสฺมฺุปฺยตุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา
สฺททารมฺมณํ วา คนฺชารมฺมณํ วา รสฺารมฺมณํ วา โผฏฺุชฺพพารมฺมณํ
วา ชมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺก ตสฺมึํ สฺมเย ผฺุโส
โหติ เวทนา โหติ สฺมฺเฌน โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก
โหติ วิจฺาโร โหติ อุเปกฺุชฺา โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา โหติ วิริยฺนฺทุริยํ
โหติ สฺมาชิณฺทุริยํ โหติ มนินฺทุริยํ โหติ อุเปกฺุชฺินฺทุริยํ โหติ
ชฺฺิตินฺทุริยํ โหติ มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ มิจฺฉาวายาโม โหติ
มิจฺฉาสฺมาชิ โหติ วิริยพฺลํ โหติ สฺมาชิพฺลํ โหติ อหิริกพฺลํ โหติ
อโนตฺตปฺปพฺลํ โหติ อุกฺุชฺจํ โหติ โมโห โหติ อหิริกํ โหติ
อโนตฺตปฺปมึ โหติ สฺมโถ โหติ ปคฺคาโห โหติ อวิกฺุเชโป โหติ

เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺุณฺโณ
รฺุมา อิม รฺุมา อภุสฺธา ฯ

[๓๓๕] กตฺโม ตสฺมึ สฺมเย ผฺุสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ผฺุสฺโส ผฺุสนฺา สฺมฺผฺุสนฺา สฺมฺผฺุสฺสิตฺตฺตํ อํ ตสฺมึ สฺมเย ผฺุสฺโส
โหติ ฯ เป ฯ กตฺมึ ตสฺมึ สฺมเย อฺุทฺทฺจํ โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
จิตฺตฺสฺส อฺุทฺทฺจํ อวฺุปฺสฺโม เจตฺโส วิภฺุเขปฺโ ภนฺตฺตํ จิตฺตฺสฺส
อิทํ ตสฺมึ สฺมเย อฺุทฺทฺจํ โหติ ฯ เป ฯ เย วา ปน ตสฺมึ
สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺุณฺโณ รฺุมา อิม
รฺุมา อภุสฺธา ฯ เป ฯ

[๓๓๖] ตสฺมึ โห ปน สฺมเย จตฺตฺวาโร ฆนฺธา โหนฺติ ทฺุวยตฺนานิ
โหนฺติ เทว ธาตุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ปญฺจินฺทฺุรฺยานิ
โหนฺติ จตฺตฺวฺุทฺกํ ฌานํ โหติ ติวฺุทฺกโก มคฺโค โหติ จตฺตฺวา
รฺุณานิ โหนฺติ เอโก เหตุ โหติ เอโก ผฺุสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกํ
รฺุมา ยตฺนํ โหติ เอกา รฺุมา ธาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺุณฺโณ รฺุมา อิม
รฺุมา อภุสฺธา ฯ เป ฯ

[๓๓๗] กตฺโม ตสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผฺุสฺโส เจตนา
วิตฺกฺโก วิจาโร จิตฺตฺสฺสเอกคฺคฺคา วิริยินฺทฺุรฺยํ สฺมาธินฺทฺุรฺยํ ชฺุวิตฺติ-
ทฺุรฺยํ มิจฺฉาสฺงฺกฺปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสฺมาธิ วิริยพฺุทฺ สฺมาธิ-
พฺุทฺ อหิริกพฺุทฺ อนินฺทฺุคฺคฺปฺพพฺุทฺ อฺุทฺทฺจํ โมโห อหิริกํ อนินฺทฺุคฺคฺปฺพ

สัมโถ ปคฺคาโห อธิกฺเขโป เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมฺปี
 อคฺคิ ปฏฺิจจสฺมฺบุปฺปนา อวฺฐึโน ชฺมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺทฺนฺชํ
 ชฺเปตฺวา สฺมฺณาทฺทฺนฺชํ ชฺเปตฺวา วิญฺญาณทฺทฺนฺชํ อຍံ ตสฺมึ สฺมเย
 สฺงฺขารทฺทฺนฺชโ หิติ ฯ เป ฯ อิเม ชฺมฺมา อกฺุสฺတာ ฯ
 ทฺวาทฺส อกฺุสฺตจิตฺตานิ ฯ

[๓๓๘] กตเม ชฺมฺมา อพฺยาทตา ยสฺมึ สฺมเย กามาจฺรฺสฺส
 กุสฺสฺส กมฺมฺสฺส กตฺตา อฺุปฺจิตฺตา วิปากํ จกฺขฺวิญฺญาณํ
 อฺุปฺปนํ โหติ อฺุเปกฺขาสฺสทฺทํ รฺุปรามฺมณํ ตสฺมึ สฺมเย ฉสฺสไธ
 โหติ เวทนา โหติ สฺมฺณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ อฺุเปกฺข
 โหติ จิตฺตฺสฺสทฺทฺกฺกตา โหติ มนินฺทฺวิยํ โหติ อฺุเปกฺขินฺทฺวิยํ โหติ
 สฺวิตินฺทฺวิยํ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมฺปี อคฺคิ
 ปฏฺิจจสฺมฺบุปฺปนา อวฺฐึโน ชฺมฺมา อิเม ชฺมฺมา อพฺยาทตา ฯ

[๓๓๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ฉสฺสไธ โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
 ฉสฺสไธ ฉฺสนา สฺมฺฉฺสนา สฺมฺฉฺสทฺทํ อຍံ ตสฺมึ สฺมเย ฉสฺสไธ
 โหติ ฯ

[๓๔๐] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
 ตฺทฺชาจกฺขฺวิญฺญาณชาตฺสฺมฺสฺสฺสํ เจตสิกํ เหวธํ นาสํ เจโต-
 สฺมฺสฺสฺสํ อทฺทฺทฺมฺสฺสํ เวยยิตํ เจโตสฺมฺสฺสฺสชา อทฺทฺทฺมฺสฺสฺสชา เวทนา
 อຍံ ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ฯ

[๓๔๓] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺญา โหติ ยถา ตสฺมึํ สฺมเย
คชฺชาจกฺขุวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมฺสฺสฺสา สฺมฺญา สฺมฺชานนา สฺมฺชานิตํคฺคํ
อภึํ ตสฺมึํ สฺมเย สฺมฺญา โหติ ฯ

[๓๔๔] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย เจตนา โหติ ยถา ตสฺมึํ สฺมเย
คชฺชาจกฺขุวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมฺสฺสฺสา เจตนา สฺมฺเจตนา สฺมฺเจตยิตํคฺคํ
อภึํ ตสฺมึํ สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๓๔๕] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ
มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑริ มโน มนายคณํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ
วิญฺญาณกฺขนฺโฆ คชฺชา จกฺขุวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมฺสฺสฺสา อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย
จิตฺตํ โหติ ฯ

[๓๔๖] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
เจตสีกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโตสฺมฺมฺสฺสฺสํ อทุกฺขมฺสฺสํ เวทยิตํ เจโต-
สฺมฺมฺสฺสฺสา อทุกฺขมฺสฺสฺสา เวทนา อภึํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา โหติ ฯ

[๓๔๗] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกฺกคฺคตา โหติ ยถา ตสฺมึํ
สฺมเย จิตฺตสฺสํ จีติ อภึํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกฺกคฺคตา โหติ ฯ

[๓๔๘] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑริ มโน มนายคณํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโฆ คชฺชา จกฺขุวิญฺญาณชาตฺสฺมฺมฺสฺสฺสา อิทํ ตสฺมึํ
สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๔๙] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ

สัมเม เจตสิกั นวตํ นวตํ เจโตสัมมุตตํ อทุกขมตฺตํ เวทียคิ
เจโตสัมมุตตชา อทุกขมตฺตชา เวทนา อิทํ ตสฺมึ สัมเม อูปะ
กฺขินทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๔๘] กตมึ ตสฺมึ สัมเม ชีวิตินทฺริยํ โหติ โย เคสํ อรูปํ
ขมฺมานํ อายุ จีติ ยปนา ยปนา อวิยนา วุตฺตนา ปาถนา ชีวิตํ
ชีวิตินทฺริยํ อิทํ ตสฺมึ สัมเม ชีวิตินทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๔๙] เย วา ปน ตสฺมึ สัมเม อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา
อรูปีโน ขมฺมา อิม ขมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๓๕๐] ตสฺมึ โช ปน สัมเม จตฺตารโ ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายตนา
โหนฺติ เทว ธาตุโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ ตฺตฺนินทฺริยานิ
โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกา จกฺขุวิญญาณชาตุ โหติ
เอกํ ขมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ขมฺมชาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
สัมเม อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปีโน ขมฺมา อิม
ขมฺมา อพฺยาคตา ฯ เป ฯ

[๓๕๑] กตโม ตสฺมึ สัมเม สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
จิตฺตตฺถกฺกตา ชีวิตินทฺริยํ เย วา ปน ตสฺมึ สัมเม อญฺเฌมึ
อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปีโน ขมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนาทฺขนฺชํ
ชฺเปตฺวา สญฺญาทฺขนฺชํ ชฺเปตฺวา วิญญาณทฺขนฺชํ อยํ ตสฺมึ สัมเม
สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฯ เป ฯ อิม ขมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๓๕๒] กตเม ขมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สัมเม กามาจฺจรสฺส

กุสฺลสฺส กมุสฺส กตฺตคา อฺปฺจิตฺตคา วิปากํ โสติวิญฺญาณํ อฺปฺปนฺนํ
 โหติ อฺเปกฺขาสฺสทฺทํ สทฺทารมฺมณํ ๑ เป ๑ ฆานวิญฺญาณํ อฺปฺปนฺนํ
 โหติ อฺเปกฺขาสฺสทฺทํ คนฺชารมฺมณํ ๑ เป ๑ ฐิวฺหาวิญฺญาณํ อฺปฺปนฺนํ
 โหติ อฺเปกฺขาสฺสทฺทํ รัสถารมฺมณํ ๑ เป ๑ กายวิญฺญาณํ อฺปฺปนฺนํ
 โหติ สฺสทฺทํ โฆฏฺฐพฺพารมฺมณํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 เวทนา โหติ สฺนฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ สฺสํ โหติ
 จิตฺตสฺสเกกฺกคา โหติ มนินฺทุริยํ โหติ สฺสอินฺทุริยํ โหติ ฐิวฺดินฺทุริยํ
 โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏิจฺจสฺมฺปนฺนา
 อวฺปฺโน ชมฺมา อิม ชมฺมา อพฺยากตา ๑

[๓๕๓] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
 ผสฺโส ผุสฺสา สฺมฺผุสฺสา สฺมฺผุสฺสิตฺตํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑

[๓๕๔] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชากายวิญฺญาณชาคฺคฺสมฺผสฺสํ กายิกํ สํทํ กายิกํ สฺสํ กาย-
 สฺมฺผสฺสํ สํทํ สฺสํ เวทียิตํ กายสฺมฺผสฺสชา สํทวา สฺสวา เวทนา
 อยํ ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ๑

[๓๕๕] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺนฺญา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชากายวิญฺญาณชาคฺคฺสมฺผสฺสชา สฺนฺญา สฺนฺชานนา สฺนฺชานิตฺตํ
 อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺนฺญา โหติ ๑

[๓๕๖] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชากายวิญฺญาณชาคฺคฺสมฺผสฺสชา เจตนา สฺนฺเจตนา สฺนฺเจตียิตฺตํ

อัย คตฺถัมมึ สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๓๕๗] กตมํ คตฺถัมมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ คตฺถัมมึ สฺมเย จิตฺตํ มโน
มานตํ หทยํ ปณฺฑิตํ มโน มนายตณํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญา-
ณกฺขนฺโธ ตชฺชา กายวิญฺญาณชาตุ อิทํ คตฺถัมมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๓๕๘] กตมํ คตฺถัมมึ สฺมเย สฺตฺถิ โหติ ยํ คตฺถัมมึ สฺมเย ฉายิกํ
สํวตํ กายิกํ สฺตฺถิ กายสํมฺเสตฺถสฺสํ สํวตํ สฺตฺถิ เวทียิตํ กายสํมฺเสตฺถชา
สํวตา สฺตฺธา เวทนา อิทํ คตฺถัมมึ สฺมเย สฺตฺถิ โหติ ฯ

[๓๕๙] กตมา คตฺถัมมึ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกคฺคฺคตา โหติ ยา คตฺถัมมึ
สฺมเย จิตฺตสฺสํ จิตฺติ อัย คตฺถัมมึ สฺมเย จิตฺตสฺสํเสกคฺคฺคตา โหติ ฯ

[๓๖๐] กตมํ คตฺถัมมึ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถัมมึ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานตํ หทยํ ปณฺฑิตํ มโน มนายตณํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ
วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชา กายวิญฺญาณชาตุ อิทํ คตฺถัมมึ สฺมเย
มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๖๑] กตมํ คตฺถัมมึ สฺมเย สฺตฺถินฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถัมมึ สฺมเย
กายิกํ สํวตํ กายิกํ สฺตฺถิ กายสํมฺเสตฺถสฺสํ สํวตํ สฺตฺถิ เวทียิตํ กาย-
สํมฺเสตฺถชา สํวตา สฺตฺธา เวทนา อิทํ คตฺถัมมึ สฺมเย สฺตฺถินฺทฺริยํ
โหติ ฯ

[๓๖๒] กตมํ คตฺถัมมึ สฺมเย ชฺชวิตินฺทฺริยํ โหติ โย เคถํ อรุปฺปํ
ขมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปฺปนา ยปฺปนา อิริยนา วตฺตนา ปาตนา ชฺชวิติ
ชฺชวิตินฺทฺริยํ อิทํ คตฺถัมมึ สฺมเย ชฺชวิตินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๖๓] เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏฺิจจ-
สฺมฺปนฺนา อรฺุณฺโณ ชมฺมา อิม ชมฺมา อพฺยงกตา ฯ

[๓๖๔] คสฺมึ โห อปฺน สฺมเย จตฺตารโ ชนฺชา โหนฺติ ทฺวายนฺนา
โหนฺติ เทจ ชาคฺุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ตฺตฺนฺทฺริยานิ
โหนฺติ เขโก ผสฺโส โหติ ฯเปฯ เอกา กายวิญฺญาณชาคฺุ โหติ
เอกํ ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชาคฺุ โหติ เย วา ปน คสฺมึ
สฺมเย อญฺเฌมึ อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อรฺุณฺโณ ชมฺมา อิม
shmama opyagkata ฯเปฯ

[๓๖๕] กตโม คสฺมึ สฺมเย สงฺขารกฺุชฺโ โหติ ผสฺโส เจตนา
จิตฺตสฺสํกคฺคตา ชฺวิตินฺทฺริยํ เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อญฺเฌมึ
อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อรฺุณฺโณ ชมฺมา จฺเปตฺวา เวทนากฺุชฺชํ
จฺเปตฺวา สฺมฺณากฺุชฺชํ จฺเปตฺวา วิญฺญาณกฺุชฺชํ อยํ คสฺมึ สฺมเย
สงฺขารกฺุชฺโ โหติ ฯเปฯ อิม ชมฺมา อพฺยงกตา ฯ

กุตฺตวิปกาณิ ปญฺจ วิญฺญาณานิ ฯ

[๓๖๖] กตเม ชมฺมา อพฺยงกตา ยสฺมึ สฺมเย กามาวจรสฺส
กุตฺตสฺสํ กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา อฺุปจิตฺตฺตา วิปกา มโนชาคฺุ อฺุปนฺนา
โหติ อฺุเปกฺุชาสฺสคฺคตา รฺุปรามฺมณา วา ฯเปฯ โฉฐจฺุพฺพารมฺมณา
วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ เวทนา
โหติ สฺมฺณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตฺกฺุโก โหติ
วิจาโร โหติ อฺุเปกฺุชา โหติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา โหติ มฺุณินฺทฺริยํ

โหติ อุกฺเขจฺจิทฺทวิํ โหติ ชฺชวิตฺติทฺทวิํ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
สฺมเย อฏฺเฒเย อคฺคิ ปฏฺิจจสฺมฺปนฺนา อฏฺฐิโน ฆมฺมา อิม
ฆมฺมา อพฺยาจตา ฯ

[๑๖๗] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ผสฺโส ผสฺนา สฺมฺผสฺนา สฺมฺผสฺสิตฺตํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯ

[๑๖๘] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย
คฺขรฺสามโนชาตฺสฺมฺผสฺสฺชํ เจตสิกํ เหนวตํ นาทํ เจโตสฺมฺผสฺสฺชํ
อทุกฺขมสฺสํ เวทิตํ เจโตสฺมฺผสฺสฺชา อทุกฺขมสฺสฺชา เวทนา อยํ
ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ฯ

[๑๖๙] กตมา ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺญา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
คฺขรฺสามโนชาตฺสฺมฺผสฺสฺชา สฺมฺญา สฺมฺญานนา สฺมฺญานิตฺตํ อยํ
ตสฺมึ สฺมเย สฺมฺญา โหติ ฯ

[๑๗๐] กตมา ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ยา ตสฺมึ สฺมเย
คฺขรฺสามโนชาตฺสฺมฺผสฺสฺชา เจตนา สฺมฺเจตนา สฺมฺเจตยิตฺตํ อยํ
ตสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๑๗๑] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ
มโน มานสํ หทยํ ปณฺทวํ มโน มนายตฺนํ มนินฺทวิํ วิญฺญาณํ
วิญฺญาณกฺขนฺโธ คฺขรฺชา มโนชาตฺสฺมฺผสฺสฺชํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๑๗๒] กตโม ตสฺมึ สฺมเย วิตฺกฺโก โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ตฺกฺโก วิตฺกฺโก สํกฺกฺโป อปฺปนา พฺยฺปปนา เจตโส อภินิโรปนา

อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิตฺถโก โหติ ฯ

[๓๗๓] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย จาโร
 วิจาโร อญฺวิจาโร อฺปฺวิจาโร จิตฺตสฺส อญฺสฺนฺชนตา อญฺเปกฺชนตา
 อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ ฯ

[๓๗๔] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 เจตสีกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโตสฺมฺมสฺสํ อทุกฺขมสฺสํ เวทียตี
 เจโตสฺมฺมสฺสํ อทุกฺขมสฺสํ เวทนา อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา
 โหติ ฯ

[๓๗๕] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํกฺกตา โหติ ยา ตสฺมึํ
 สฺมเย จิตฺตสฺสํ จิตฺติ อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสํกฺกตา โหติ ฯ

[๓๗๖] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ
 มโน มานสํ ททยํ ปณฺทวํ มโน มนํายตํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณกฺขนฺโร ตชฺชา มโนชฺชา อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๗๗] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ
 สฺมเย เจตสีกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโตสฺมฺมสฺสํ อทุกฺขมสฺสํ เวทียตี
 เจโตสฺมฺมสฺสํ อทุกฺขมสฺสํ เวทนา อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขินฺทฺริยํ
 โหติ ฯ

[๓๗๘] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย ชฺวีตินฺทฺริยํ โหติ โย เตสํ อรฺุปํ
 ชฺมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปนา ยปนา อิริยนา วตฺตนา ปาตนา ชฺวีตติ
 ชฺวีตินฺทฺริยํ อิทํ ตสฺมึํ สฺมเย ชฺวีตินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๗๘] เย วา ปน คสุมิ สมเย อญญเณมี อคฺคิ ปฏิจฺจ-
สมุปฺปนฺนา อรูปฺปิโน ชมฺมา อิมे ชมฺมา อพฺยากตา ฯ

[๓๗๙] คสุมิ โส ปน สมเย จตฺตารโ ชนฺธา โหนฺติ ทฺวายนฺทานิ
โหนฺติ เทว ชาตฺตโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ตฺตณฺนทฺริยานิ
โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกา มโนชฺชาตฺ โหติ เอกํ
ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชฺชาตฺ โหติ เย วา ปน คสุมิ
สมเย อญญเณมี อคฺคิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปฺปิโน ชมฺมา อิมे
ชมฺมา อพฺยากตา ฯ เป ฯ

[๓๘๐] กตโม คสุมิ สมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผสฺโส เจตนา
จิตฺตโก วิจฺจโร จิตฺตสฺสเอกคฺคตา ชฺชิตฺตทฺริยํ เย วา ปน คสุมิ
สมเย อญญเณมี อคฺคิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปฺปิโน ชมฺมา ชฺเชตฺตฺวา
เวทฺนากฺขนฺธิ ชฺเชตฺตฺวา สณฺณวากฺขนฺธิ ชฺเชตฺตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธิ อยํ
คสุมิ สมเย สงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฯ เป ฯ อิมे ชมฺมา อพฺยากตา ฯ
กฺุสฺตวิปากา มโนชฺชาตฺ ฯ

[๓๘๑] กตเม ชมฺมา อพฺยาปาทอ ยสฺมि สมเย กามาจฺจรสฺส
กฺุสฺตสฺส กมฺมสฺส กตฺตฺตา อฺุปจิตฺตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณชฺชาตฺ
อฺุปฺปนฺนา โหติ สฺสเมนฺตฺสสฺสทคฺคตา ฐปารมฺมณา วา ฯ เป ฯ ชมฺมา-
รมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คสุมิ สมเย ผสฺโส โหติ
เวทฺนา โหติ สณฺณวา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ จิตฺตโก
โหติ วิจฺจโร โหติ ปฺปิติ โหติ สฺสํ โหติ จิตฺตสฺสเอกคฺคตา โหติ

มณินฺทฺริยํ โหติ โสมนสฺสฺสฺนฺทฺริยํ โหติ ชฺวีตฺนฺทฺริยํ โหติ เย วา
ปนฺนํ คตฺถํ สํเย อคฺคณฺเฌ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสํนุสฺสนํ อรฺุณฺโณ ชมฺมา
อิมํ ชมฺมา อพฺยํกตา ฯ

[๓๘๓] กตโม คตฺถํ สํเย ฉตฺถํ โหติ โย คตฺถํ สํเย
ฉตฺถํ ฉตฺถํ สํนุสฺสนํ สํนุสฺสฺนํ สํนุสฺสฺนํ อยํ คตฺถํ สํเย ฉตฺถํ โหติ ฯ

[๓๘๔] กตมา คตฺถํ สํเย เวทนา โหติ ยํ คตฺถํ สํเย
คฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺถํฉตฺถํ เจตฺถิํ สํตํ เจตฺถิํ สฺขํ เจโต-
สํนุสฺสฺนํ สํตํ สฺขํ เวทฺยิํ เจโตสํนุสฺสฺนํ สํตํ สฺขํ เวทนา
อยํ คตฺถํ สํเย เวทนา โหติ ฯ

[๓๘๕] กตมา คตฺถํ สํเย สญฺญา โหติ ยา คตฺถํ สํเย
คฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺถํฉตฺถํ สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตฺถํ
อยํ คตฺถํ สํเย สญฺญา โหติ ฯ

[๓๘๖] กตมา คตฺถํ สํเย เจตนา โหติ ยา คตฺถํ สํเย
คฺชฺชามโนวิญฺญาณชาตฺถํฉตฺถํ เจตนา สญฺเจตนา สญฺเจตยิตฺถํ
อยํ คตฺถํ สํเย เจตนา โหติ ฯ

[๓๘๗] กตมํ คตฺถํ สํเย จิตฺตํ โหติ ยํ คตฺถํ สํเย จิตฺตํ
มโน มานสํ ททฺยํ ปณฺทวํ มโน มนายนํ มณินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ
วิญฺญาณกฺขณฺโง คฺชฺชา มโนวิญฺญาณชาตฺถํ อิทํ คตฺถํ สํเย
จิตฺตํ โหติ ฯ

[๓๘๘] กตโม คตฺถํ สํเย วิตฺถโก โหติ โย คตฺถํ สํเย

ตฤโก วิตฤโก สฤกบโป อปฺปนา พฺยบฺปนา เจตโส อภินิโรปนา
อัย คตฺถัม สฺมเย วิตฤโก โหติ ฯ

[๓๘๘] กตโม คตฺถัม สฺมเย วิจาโร โหติ โย คตฺถัม สฺมเย จาโร
วิจาโร อหุวิจาโร อหุวิจาโร จิตฺตตฺถ สฺมเย อหุสฺมฺมชฺชตา อหุเปกฺกชฺชตา
อัย คตฺถัม สฺมเย วิจาโร โหติ ฯ

[๓๘๙] กตมา คตฺถัม สฺมเย ปิตฺติ โหติ ยา คตฺถัม สฺมเย ปิตฺติ
ปาโมชฺชํ อปาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺคฺย
อตฺตมมชฺชตา จิตฺตตฺถ อัย คตฺถัม สฺมเย ปิตฺติ โหติ ฯ

[๓๙๐] กตมํ คตฺถัม สฺมเย สฺสํ โหติ ยํ คตฺถัม สฺมเย เจตสิกํ
สํวตฺตํ เจตสิกํ สฺสํ เจตฺตสฺมฺมสฺสํ สํวตฺตํ สฺสํ เวทิตํ เจตฺตสฺมฺมสฺสชฺชา
สํวตฺตชฺชา เวทนา อิทํ คตฺถัม สฺมเย สฺสํ โหติ ฯ

[๓๙๑] กตมา คตฺถัม สฺมเย จิตฺตตฺถกคฺคตา โหติ ยา
คตฺถัม สฺมเย จิตฺตตฺถ จิตฺติ อัย คตฺถัม สฺมเย จิตฺตตฺถกคฺคตา
โหติ ฯ

[๓๙๒] กตมํ คตฺถัม สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ คตฺถัม สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ ททํ ปณฺทวํ มโน มนายคณํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺกชฺชชฺช คชฺชชฺชา มโนวิญฺญาณชฺชา อิทํ คตฺถัม
สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๙๓] กตมํ คตฺถัม สฺมเย สฺสํ โหติ ยํ คตฺถัม
สฺมเย เจตสิกํ สํวตฺตํ เจตสิกํ สฺสํ เจตฺตสฺมฺมสฺสํ สํวตฺตํ สฺสํ

เวทียตี เจโตสฺมมุตฺตธา สํตา สฺฐา เวทนา อิทํ ตสฺมึ สฺมเย
โสมนสฺสึนฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๘๕] กตมํ ตสฺมึ สฺมเย ชฺวีตฺนฺทฺริยํ โหติ โย เตสํ
อฺรูปีนํ ชมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปนา ยปนา อิริยนา วุตฺตนา ปาตนา
ชฺวีตํ ชฺวีตฺนฺทฺริยํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย ชฺวีตฺนฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๓๘๖] เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจ-
สฺมฺพุปฺพนา อฺรูปีโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๓๘๗] ตสฺมึ โช ปน สฺมเย จตฺตาโร ชนฺธา โหนฺติ ทฺวายนฺนา
โหนฺติ เทว ชาตฺโย โหนฺติ ตโย อารวฺวา โหนฺติ ตฺนฺนฺทฺริยานิ
โหนฺติ เอโก ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกา มโนวฺยญฺจนาชฺฐ โหติ
เอกํ ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชฺฐ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺพุปฺพนา อฺรูปีโน ชมฺมา อิเม
شمฺมา อพฺยาคตา ฯ เป ฯ

[๓๘๘] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ ผลฺโส
เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺสํกคฺคตา ชฺวีตฺนฺทฺริยํ เย
วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเวยี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺพุปฺพนา อฺรูปีโน
شمฺมา ชฺเปตฺวา เวทนากฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา สฺมฺเวทกฺขนฺธิ ชฺเปตฺวา
วิญฺญานกฺขนฺธิ อยํ ตสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ ฯ เป ฯ
อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ฯ

กุตฺตวิปากา โสมนสฺสํสํหคฺคา มโนวฺยญฺจนาชฺฐ ฯ

[๓๘๘] กตเม ชมมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย กามาจฺจรสฺส
 กุสฺตสฺส กมฺมสฺส กตฺตฺตา อฺปฺจิตฺตฺตา วิปากา มโนวิญญาณชาตุ
 อฺปฺปฺนฺนา โหติ อฺเปกฺขาสฺสทคฺตา รุปรามมฺณา วา ฯ เป ฯ ชมมา-
 รามมฺณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ คสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 เวทนา โหติ สฺนฺญา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตฺกฺโก โหติ
 วิจฺจโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสเสกฺคฺคฺตา โหติ มนินฺทุทฺริยํ
 โหติ อฺเปกฺขินฺทุทฺริยํ โหติ สํวิตฺตินฺทุทฺริยํ โหติ เย วา ปน คสฺมึ
 สฺมเย อณฺเณปํ อคฺคิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺนฺนา อรฺหฺโณ ชมมา อิม
 ชมมา อพฺยากตา ฯ

[๔๐๐] กตโม คสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ โย คสฺมึ สฺมเย ผสฺโส
 ผสฺนา สฺมฺผสฺนา สฺมฺผสฺสิตฺตํ อยํ คสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ฯ

[๔๐๑] กตมา คสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ คสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตุสฺมฺผสฺสํ เจตสิกํ เนวสํคํ นาสํคํ เจโต-
 สฺมฺผสฺสํ อทฺกฺขมฺสฺสํ เวทิตํ เจโตสฺมฺผสฺสชา อทฺกฺขมฺสฺสา เวทนา
 อยํ คสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ฯ

[๔๐๒] กตมา คสฺมึ สฺมเย สฺนฺญา โหติ ยา คสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตุสฺมฺผสฺสชา สฺนฺญา สฺนฺขานนา สฺนฺขานิตฺตํ
 อยํ คสฺมึ สฺมเย สฺนฺญา โหติ ฯ

[๔๐๓] กตมา คสฺมึ สฺมเย เจตนา โหติ ยา คสฺมึ สฺมเย
 ตชฺชามโนวิญญาณชาตุสฺมฺผสฺสชา เจตนา สฺนฺเจตนา สฺนฺเจตยิตฺตํ

อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย เจตนา โหติ ฯ

[๔๐๔] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ ททํ ปรนุทฺทํ มโน มนายคณํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนุโ ๕ ขชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึํ
สมฺเย จิตฺตํ โหติ ฯ

[๔๐๕] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิตฺกฺโก โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย
ตฺกฺโก วิตฺกฺโก สงฺกฺกฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา
อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิตฺกฺโก โหติ ฯ

[๔๐๖] กตโม ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ โย ตสฺมึํ สฺมเย จาโร
วิจาโร อณุวิจาโร อฺปนฺวิจาโร จิตฺตสฺส อณุสฺนฺชนตา อณุเปกฺขนตา
อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย วิจาโร โหติ ฯ

[๔๐๗] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
เจตสีกํ เนวสาตํ นาสาตํ เจโตสฺมฺมฺสฺสํ อทุกฺขมฺสฺสํ เวทียิตํ เจโต-
สฺมฺมฺสฺสชา อทุกฺขมฺสฺสชา เวทนา อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย อฺเปกฺขา โหติ ฯ

[๔๐๘] กตมา ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสเสกฺกฺคตา โหติ ยา ตสฺมึํ
สมฺเย จิตฺตสฺส จิตฺติ อัยํ ตสฺมึํ สฺมเย จิตฺตสฺสเสกฺกฺคตา โหติ ฯ

[๔๐๙] กตมํ ตสฺมึํ สฺมเย มนินฺทฺริยํ โหติ ยํ ตสฺมึํ สฺมเย
จิตฺตํ มโน มานสํ ททํ ปรนุทฺทํ มโน มนายคณํ มนินฺทฺริยํ
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนุโ ๕ ขชฺชา มโนวิญฺญาณชาตุ อิทํ ตสฺมึํ
สมฺเย มนินฺทฺริยํ โหติ ฯ

[๔๓๐] กตมํ คตฺถมํ สํมเย อุกฺกุชฺชินทฺธิยํ โหติ ยํ คตฺถมํ
สํมเย เจตสีกํ เนวธํคํ นาสํคํ เจโตสํมุสฺสํสํ อทฺทกฺขมสฺสํ เวทียคํ
เจโตสํมุสฺสํสชา อทฺทกฺขมสฺสชา เวทนา อิทํ คตฺถมํ สํมเย อุกฺกุ-
ชฺชินทฺธิยํ โหติ ฯ

[๔๓๑] กตมํ คตฺถมํ สํมเย ชฺวีตินทฺธิยํ โหติ โย เตสํ อรฺหฺมณํ
สมุมาโน อายุ จีติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาตนา ชฺวีต-
ชฺวีตินทฺธิยํ อิทํ คตฺถมํ สํมเย ชฺวีตินทฺธิยํ โหติ ฯ

[๔๓๒] เย วา ปน คตฺถมํ สํมเย อณฺเณมีย์ อตฺถิ ปฏฺิจฺจ-
สํมุปรุพฺพนา อรฺหฺมโณ สมุมา อิเม สมุมา อพฺยาคตา ฯ

[๔๓๓] คตฺถมํ โส ปน สํมเย จตฺตารุ ชนฺธา โหนฺติ ทฺวารยนานิ
โหนฺติ เทว ธาตุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ คณฺเณทฺธิยานิ
โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกา มโนวิญญานชาตุ โหติ
เอกํ สมุมายตฺถํ โหติ เอกา สมฺมธาทุ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ
สํมเย อณฺเณมีย์ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสํมุปรุพฺพนา อรฺหฺมโณ สมุมา อิเม
สมุมา อพฺยาคตา ฯ เป ฯ

[๔๓๔] กตโม คตฺถมํ สํมเย สงฺขารกฺขณฺโห โหติ ผสฺโส
เจตนา วิตฺกโก วิจาโร จิตฺตสฺสํกคฺคตา ชฺวีตินทฺธิยํ เย วา
ปน คตฺถมํ สํมเย อณฺเณมีย์ อตฺถิ ปฏฺิจฺจสํมุปรุพฺพนา อรฺหฺมโณ
สมุมา ชฺเปตฺตวา เวทนาทฺธิยํ ชฺเปตฺตวา สณฺเณทฺธิยํ ชฺเปตฺตวา
วิญญานกฺขณฺโห อยํ คตฺถมํ สํมเย สงฺขารกฺขณฺโห โหติ ฯ เป ฯ

อิเม ชมฺมา อพฺยากตา ฯ

กุสฺสฺสฺสฺสฺส วิปាកา อฺเปกฺกขาสฺสฺสฺส หคฺคา มโนวิญญฺณาวณชฺาตุ ฯ

[๔๓๕] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย กามาวจรสฺสฺส
 กุสฺสฺสฺสฺส กมฺมสฺสฺส กตฺตฺตา อฺปฺจิตฺตฺตา วิปាកา มโนวิญญฺณาวณชฺาตุ
 อฺปฺปฺนฺนา โหติ โสฺมนสฺสฺสฺสฺส หคฺคา ฅาณสฺมฺปฺยฺตฺตา ฯ เป ฯ โสฺมนสฺสฺส-
 สฺส หคฺคา ฅาณสฺมฺปฺยฺตฺตา สฺสฺสฺสฺสฺส ๑ เป ฯ โสฺมนสฺสฺสฺส หคฺคา
 ฅาณวิปฺยฺตฺตา ๑ เป ฯ โสฺมนสฺสฺสฺส หคฺคา ฅาณวิปฺยฺตฺตา สฺสฺสฺสฺส ๑
 เป ฯ อฺเปกฺกขาสฺส หคฺคา ฅาณสฺมฺปฺยฺตฺตา ๑ เป ฯ อฺเปกฺกขาสฺส หคฺคา
 ฅาณสฺมฺปฺยฺตฺตา สฺสฺสฺสฺส ๑ เป ฯ อฺเปกฺกขาสฺส หคฺคา ฅาณ-
 วิปฺยฺตฺตา ๑ เป ฯ อฺเปกฺกขาสฺส หคฺคา ฅาณวิปฺยฺตฺตา สฺสฺสฺส ๑
 เป ฯ รุปรารมฺมณฺา ฉา ๑ เป ฯ ชมฺมารมฺมณฺา ฉา ยํ ยํ ฉา ปนารพฺก
 ตสฺมึํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป โหติ ๑ เป ฯ อิเม
 ชมฺมา อพฺยากตา ๑ เป ฯ

[๔๓๖] อโถโก อพฺยากตฺมฺตํ ๑ เป ฯ อโถโส อพฺยากตฺมฺตํ
 ๑ เป ฯ อโมโห อพฺยากตฺมฺตํ ๑ เป ฯ อิเม ชมฺมา อพฺยากตา ฯ
 อฏฺฐํ มหาวิปាកา ฯ

[๔๓๗] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปรูปปฺตฺติยา
 มกฺกํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑ เป ฯ ปจฺจํ ฅานํ อฺปฺตฺมฺปฺชฺช
 วิหฺรติ ปจฺจํ กสฺสํ ตสฺมึํ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ฯ อวิกฺกฺเขโป

โหติ ๑ เป ๑ อิเม รามมา กุตถา ตถเสว รุปาวจรตัส กุตตตัส
 กมมตัส กตคฺคา อูปจิตคฺคา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺม
 ฌานํ อูปตมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจํกตฺธิณํ ตถมํ สมเย ผลุโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม รามมา อพฺยากตา ๑ กตเม
 รามมา อพฺยากตา ยถมํ สมเย รุปฺปูปคฺติยา มคฺคํ ภาเวติ
 วิตกฺกวจิอารานํ อูปตมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ
 ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺม ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจม
 ฌานํ อูปตมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจํกตฺธิณํ ตถมํ สมเย ผลุโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม รามมา กุตถา ตถเสว
 รุปาวจรตัส กุตตตัส กมมตัส กตคฺคา อูปจิตคฺคา วิปากํ สฺขตัส จ
 ปหานา ๑ เป ๑ ปญฺจม ฌานํ อูปตมฺปชฺช วิหริติ ปจฺจํกตฺธิณํ
 ตถมํ สมเย ผลุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม
 รามมา อพฺยากตา ๑ เป ๑

รูปาวจรวิปากา ๑

[๕๓๘] กตเม รามมา อพฺยากตา ยถมํ สมเย อรูปฺปูปคฺติยา
 มคฺคํ ภาเวติ สฺพโส รุปตณฺณานํ สมตฺติกกมา ปฏิฆตณฺณานํ
 อตฺถงฺคมา นานตฺตตณฺณานํ อมนตฺติการา อากาสาณญฺจายตณฺณยา
 สหคฺคํ สฺขตัส จ ปหานา ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ อูปตมฺปชฺช
 วิหริติ ตถมํ สมเย ผลุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑

อิมะ ชฺมฺมา กุสฺสตา ตถฺุเสว อรฺุปรฺาจรฺุตฺ กุสฺสตฺุสฺ กมฺมตฺุสฺ
 กตฺตฺุตา อฺุปรฺิจิตฺตฺุตา วิปรฺากํ สฺพฺุโพสฺ ฐฺุปรฺุสฺญฺานํ สฺมตฺิภฺุทฺทมา
 ปฏฺิฆตฺุสฺญฺานํ อตฺุถฺุคฺคมา นํานตฺุคฺคตฺุสฺญฺานํ อมฺนตฺิการฺา อากาธา-
 นญฺายตฺนตฺุสฺญฺานํหคฺคํ สฺุขฺุสฺส ๑ ปฺหานา ๑เป ๑ จตฺุคฺคํ ฌานํ
 อฺุปรฺุสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตฺิ ตถฺุมี สฺมเย สฺสุโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺุเขไป
 โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชฺมฺมา อพฺุยาคตา ๑

[๔๑๘] กตฺเม ชฺมฺมา อพฺุยาคตา ยตฺุมี สฺมเย อรฺุปรฺุปรฺุปรฺุติยา
 มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺุโพสฺ อากาธาณญฺายตฺนํ สฺมตฺิภฺุทฺทมฺม วิญฺญฺาน-
 ญญายตฺนตฺุสฺญฺานํหคฺคํ สฺุขฺุสฺส ๑ ปฺหานา ๑เป ๑ จตฺุคฺคํ ฌานํ
 อฺุปรฺุสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตฺิ ตถฺุมี สฺมเย สฺสุโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺุเขไป
 โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชฺมฺมา กุสฺสตา ตถฺุเสว อรฺุปรฺาจรฺุตฺ กุสฺสตฺุสฺ
 กมฺมตฺุสฺ กตฺตฺุตา อฺุปรฺิจิตฺตฺุตา วิปรฺากํ สฺพฺุโพสฺ อากาธาณญฺายตฺนํ
 สฺมตฺิภฺุทฺทมฺม วิญฺญฺานญฺายตฺนตฺุสฺญฺานํหคฺคํ สฺุขฺุสฺส ๑ ปฺหานา
 ๑เป ๑ จตฺุคฺคํ ฌานํ อฺุปรฺุสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตฺิ ตถฺุมี สฺมเย สฺสุโส
 โหติ ๑เป ๑ อวิกฺุเขไป โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชฺมฺมา อพฺุยาคตา ๑

[๔๒๐] กตฺเม ชฺมฺมา อพฺุยาคตา ยตฺุมี สฺมเย อรฺุปรฺุปรฺุปรฺุติยา
 มคฺคํ ภาเวติ สฺพฺุโพสฺ วิญฺญฺานญฺายตฺนํ สฺมตฺิภฺุทฺทมฺม อากิณฺ-
 จญฺายตฺนตฺุสฺญฺานํหคฺคํ สฺุขฺุสฺส ๑ ปฺหานา ๑เป ๑ จตฺุคฺคํ ฌานํ
 อฺุปรฺุสฺมฺปฺชฺช วิหฺรตฺิ ตถฺุมี สฺมเย สฺสุโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺุเขไป
 โหติ ๑เป ๑ อิมะ ชฺมฺมา กุสฺสตา ตถฺุเสว อรฺุปรฺาจรฺุตฺ กุสฺสตฺุสฺ

กมฺมตฺถํ กตฺตฺตา อฺปจิตฺตฺตา วิปาทํ สํพฺพโส วิณฺณณายตนํ
สํตติกุมฺม อากิณฺณณายตนํสณฺณตฺถกคฺคํ สฺขตฺถํ จ ปหานา
๑ เป ๑ จตฺตฺถํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ ตฺถมฺมํ สํเย ฆตฺถํ
โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ขมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๒๓] กตฺเม ขมฺมา อพฺยากตา ยตฺถมฺมํ สํเย อรฺรูปปฺตฺติยา
มคฺคํ ภาเวติ สํพฺพโส อากิณฺณณายตนํ สํตติกุมฺม เหนวตฺถณานา
สณฺณตฺถกคฺคํ สฺขตฺถํ จ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตฺถํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช
วิหริติ ตฺถมฺมํ สํเย ฆตฺถํ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑
อิเม ขมฺมา กุตฺถา ตฺถเสว อรฺปา
วจฺจตฺถํ กุตฺถตฺถํ กมฺมตฺถํ กตฺตฺตา อฺปจิตฺตฺตา วิปาทํ สํพฺพโส
อากิณฺณณายตนํ สํตติกุมฺม เหนวตฺถณานา สณฺณตฺถกคฺคํ สฺขตฺถํ
จ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตฺถํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ
ตฺถมฺมํ สํเย ฆตฺถํ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม
ขมฺมา อพฺยากตา ๑

อรฺปา วจฺจวิปาทา ๑

[๔๒๔] กตฺเม ขมฺมา อพฺยากตา ยตฺถมฺมํ สํเย โถกฺกตฺถํ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา
ปฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ
ทฺถฺชาปฺฏิปทํ ทนฺหาภินฺณํ ตฺถมฺมํ สํเย ฆตฺถํ โหติ ๑ เป ๑

อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม รมฺมา กุสฺสตา คฺคฺเสว โลกุตฺตฺรคฺคฺส
 กุสฺสคฺคฺส ฌานคฺคฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ
 ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชช วิหฺรติ กุทฺชาปฺฐิปทํ ทนฺชากิณฺณํ
 สฺสณฺณคฺคํ คฺคฺมํ สฺมเย ฌสฺโส โหติ ๑เป ๑ อณฺณินฺทฺริยํ โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม รมฺมา อพฺยยากตา ๑

[๔๒๓] กตฺเม รมฺมา อพฺยยากตา ยสฺมํ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฌานํ
 ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺฉมาย ฐฺมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชช วิหฺรติ
 กุทฺชาปฺฐิปทํ ทนฺชากิณฺณํ คฺคฺมํ สฺมเย ฌสฺโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม รมฺมา กุสฺสตา คฺคฺเสว โลกุตฺตฺรคฺคฺส
 กุสฺสคฺคฺส ฌานคฺคฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ
 ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชช วิหฺรติ กุทฺชาปฺฐิปทํ ทนฺชากิณฺณํ
 อนิมีคฺคํ คฺคฺมํ สฺมเย ฌสฺโส โหติ ๑เป ๑ อณฺณินฺทฺริยํ โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม รมฺมา อพฺยยากตา ๑

[๔๒๔] กตฺเม รมฺมา อพฺยยากตา ยสฺมํ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฌานํ
 ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺฉมาย ฐฺมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺฉมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชช วิหฺรติ
 กุทฺชาปฺฐิปทํ ทนฺชากิณฺณํ คฺคฺมํ สฺมเย ฌสฺโส โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม รมฺมา กุสฺสตา คฺคฺเสว โลกุตฺตฺรคฺคฺส
 กุสฺสคฺคฺส ฌานคฺคฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ

๑เป ๑ ปจมี ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณํ
อฺปฺปณฺธิทิตฺตํ คตฺถมี สํเย ฌตฺถโส โทติ ๑เป ๑ ปณฺณณินฺทฺริยํ โทติ
๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โทติ ๑เป ๑ อิเม ชฺมฺมา อพฺพยากตา ๑

[๕๒๕] กตเม ชฺมฺมา อพฺพยากตา ยตฺถมี สํเย โถกฺกฺตฺตฺวํ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปคฺคฺติยา วิตกฺกฺกฺจวารานํ วฺฐตฺถมา ๑เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตฺติยํ
ฌานํ ๑เป ๑ จคฺคฺตฺถํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจมี ฌานํ ๑เป ๑ ปณฺจมนํ
ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑
ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณํ สฺถฺมฺมตฺถนฺติ วิปาโก ๑เป ๑ ทฺถุชาปฏฺธิปทํ
ทนฺธาภิณฺณณนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑ ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณํ อนิมนฺตฺถนฺติ
วิปาโก ๑เป ๑ ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑ ทฺถุชา-
ปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณํ อปฺปณฺธิทิตฺถนฺติ วิปาโก คตฺถมี สํเย ฌตฺถโส
โทติ ๑เป ๑ อวิกฺกฺเขโป โทติ ๑เป ๑ อิเม ชฺมฺมา อพฺพยากตา ๑

[๕๒๖] กตเม ชฺมฺมา อพฺพยากตา ยตฺถมี สํเย โถกฺกฺตฺตฺวํ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปคฺคฺติยา วิตฺถุจฺเจว กามะหิ ๑เป ๑ ปจมี ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ
ทฺถุชาปฏฺธิปทํ ชฺมฺปฺภาภิณฺณณํ ๑เป ๑ สฺถฺชาปฏฺธิปทํ ทนฺธาภิณฺณณํ ๑เป ๑
สฺถฺชาปฏฺธิปทํ ชฺมฺปฺภาภิณฺณณํ ๑เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ
๑เป ๑ จคฺคฺตฺถํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจมี ฌานํ ๑เป ๑ ปณฺจมนํ
ฌานํ อุปตมฺปชฺช วิหริติ สฺถฺชาปฏฺธิปทํ ชฺมฺปฺภาภิณฺณณนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑

สุชาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณํ สุณฺณตฺนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ สุชาปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺณตฺนฺติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ สุชาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณํ อนินฺนิตฺตฺนฺติ
 วิปาโก ๑ เป ๑ สุชาปฏิปทํ ชิปฺปาภินฺณตฺนฺติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ สุชาปฏิปทํ
 ชิปฺปาภินฺณํ อปฺปณฺนิตฺตฺนฺติ วิปาโก ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม รมฺมา อพฺยงคฺคา ๑

สุทฺธิกปฏิปทา ๑

[๔๒๗] กตเม รมฺมา อพฺยงคฺคา ยสฺมึํ สฺมเย โลกุตฺตฺรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคฺคํ ทิวฺจิกตฺานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 สุณฺณตํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑
 อิม รมฺมา กุสฺลา ตสฺสฺสฺว โลกุตฺตฺรตฺสฺส กุสฺลตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺคา
 ภาวิตฺตฺคา วิปาทํ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช
 วิหฺรติ สุณฺณตํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิม รมฺมา อพฺยงคฺคา ๑

[๔๒๘] กตเม รมฺมา อพฺยงคฺคา ยสฺมึํ สฺมเย โลกุตฺตฺรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคฺคํ ทิวฺจิกตฺานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 สุณฺณตํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑
 อิม รมฺมา กุสฺลา ตสฺสฺสฺว โลกุตฺตฺรตฺสฺส กุสฺลตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺคา
 ภาวิตฺตฺคา วิปาทํ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช

วิหริติ อนิมิต्तํ ตสฺมึ สมเย ผสุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อพฺยาจตา ๑

[๔๒๘] กตเม ชมฺมา อพฺยาจตา ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยาคามํ ทิวฺจิกตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมึ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ
สฺสฺสณฺณตํ ตสฺมึ สมเย ผสุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑
อิมะ ชมฺมา กุสฺสตา ตสฺสเสว โลกุตฺตรสฺส กุสฺสสฺส ฌานสฺส กตฺตฺตา
ภาวิตฺตฺตา วิปาทํ วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมึ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
วิหริติ อฺปฺปนฺนิตฺตํ ตสฺมึ สมเย ผสุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อพฺยาจตา ๑

[๔๓๐] กตเม ชมฺมา อพฺยาจตา ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตริ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยาคามํ ทิวฺจิกตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปคฺคิยา วิตถฺกวิจฺจารานํ อฺปสฺมา ๑ เป ๑ ทฺตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺตฺติยํ
ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมึ ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมึ
ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริติ สฺสฺสณฺณตฺตํ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสฺสณฺณตฺตํ
วิปาโก ๑ เป ๑ สฺสฺสณฺณตฺตํ กุสฺสํ ๑ เป ๑ อนิมิตฺตฺตํ วิปาโก
๑ เป ๑ สฺสฺสณฺณตฺตํ กุสฺสํ ๑ เป ๑ อฺปฺปนฺนิตฺตํ วิปาโก ตสฺมึ
สมเย ผสุโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา
อพฺยาจตา ๑

สฺสฺสณฺณตํ ๑

[๔๓๓] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตวฺ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ สฺนฺณตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส ्हิติ ๑เป ๑
 อวิกฺเขโป ्हิติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺลา ตสฺเสว โลกุตฺตวฺสฺส
 กุสฺลสฺส ฌานสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ
 ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ
 สฺนฺณตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส ्हิติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ
 ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๓๔] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตวฺ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภินฺณํ สฺนฺณตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส ्हิติ
 ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา กุสฺลา ตสฺเสว
 โลกุตฺตวฺสฺส กุสฺลสฺส ฌานสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ
 ทนฺชาภินฺณํ อนิมิตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส ्हิติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป
 ्हิติ ๑เป ๑ อิมे ชมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๓๕] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตวฺ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกฺคานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา

ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ
 ทฺถวาทฺตฺตํ ทนฺธาภินฺนํ สฺสณฺณํ คตฺถํ สมเย ฆตฺถํ โหติ
 ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ฆมฺมา กุสฺสตา คตฺถํ
 โถกฺกตฺตํ กุสฺสํ ฌานํ กตฺตวาทฺตํ ภาวิตฺตวาทฺตํ วิปาทํ วิวิจฺเจว
 กาเมหิ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺถวาทฺตํ
 ทนฺธาภินฺนํ อปฺปณฺนิตํ คตฺถํ สมเย ฆตฺถํ โหติ ๑เป ๑
 อวิกฺกเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ฆมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๓๔] กตเม ฆมฺมา อพฺยากตา ยตฺถํ สมเย โถกฺกตฺตํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิตฺถกฺกวิจฺจวาทํ อฺปตฺมา ๑เป ๑ ทฺตฺติยํ ฌานํ ๑เป ๑ คตฺติยํ
 ฌานํ ๑เป ๑ ฆตฺตํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑เป ๑ ปณฺญํ
 ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ ทฺถวาทฺตํ ทนฺธาภินฺนํ สฺสณฺณํ
 กุสฺสํ ๑เป ๑ ทฺถวาทฺตํ ทนฺธาภินฺนํ สฺสณฺณํ วิปาทํ ๑เป ๑
 ทฺถวาทฺตํ ทนฺธาภินฺนํ สฺสณฺณํ กุสฺสํ ๑เป ๑ ทฺถวาทฺตํ
 ทนฺธาภินฺนํ อนินฺนิตฺตํ วิปาทํ ๑เป ๑ ทฺถวาทฺตํ ทนฺธาภินฺนํ
 สฺสณฺณํ กุสฺสํ ๑เป ๑ ทฺถวาทฺตํ ทนฺธาภินฺนํ อปฺปณฺนิตฺตํ
 วิปาทํ คตฺถํ สมเย ฆตฺถํ โหติ ๑เป ๑ อวิกฺกเขโป โหติ ๑เป ๑
 อิเม ฆมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๓๕] กตเม ฆมฺมา อพฺยากตา ยตฺถํ สมเย โถกฺกตฺตํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา

ปตฺติยา วิจิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขฺยาปฺปฏิปทํ ฌิปรฺภาภินฺณํ สฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส ทนฺหาภินฺณํ
 สฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส ฌิปรฺภาภินฺณํ สฺสฺสฺส ๑ เป ๑ ทฺกฺติยํ
 ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ
 ฌานํ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ สฺสฺสฺสฺสฺส
 ฌิปรฺภาภินฺณํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺสฺส ฌิปรฺภาภินฺณํ
 สฺสฺสฺสฺสฺส วิปาโก ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺสฺส ฌิปรฺภาภินฺณํ สฺสฺสฺสฺส
 กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺส ฌิปรฺภาภินฺณํ อนินฺนิตฺตฺตฺต วิปาโก ๑ เป ๑
 สฺสฺสฺสฺส ฌิปรฺภาภินฺณํ สฺสฺสฺสฺสฺส กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสฺสฺสฺส
 ฌิปรฺภาภินฺณํ อปฺปณฺนิตฺตฺต วิปาโก ตสฺมึ สฺมเย สฺสฺสฺส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ชมฺมา อพฺพยากตา ๑

สฺสฺสฺสฺสฺส

[๔๓๖] กตฺเม ชมฺมา อพฺพยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร
 ฌานํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺยคฺคํ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปตฺติยา วิจิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหฺรติ อปฺปณฺนิตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย สฺสฺสฺส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิม ชมฺมา กุสฺสตา ตสฺสฺส โลกุตฺตฺรตฺส กุสฺสตฺส
 ฌานตฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปาทํ วิจิจฺเจว กามเหที ๑ เป ๑
 ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อปฺปณฺนิตฺตํ ตสฺมึ สฺมเย สฺสฺส
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ชมฺมา อพฺพยากตา ๑

[๕๓๗] กตเม ชมฺมา อพฺยาจตา ยตฺถมํ สํเย โลกุตฺตวํ
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิโก อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช
 วิหริติ อฺปฺปณฺหิตํ ตตฺถมํ สํเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
 โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺลตา ตตฺถเสว โลกุตฺตรตฺถสฺส กุสฺลตฺถสฺส
 ฌานตฺถสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ
 ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ อนิมิตฺตํ ตตฺถมํ สํเย ผสฺโส
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา อพฺยาจตา ฯ

[๕๓๘] กตเม ชมฺมา อพฺยาจตา ยตฺถมํ สํเย โลกุตฺตวํ
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิโก อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช
 วิหริติ อฺปฺปณฺหิตํ ตตฺถมํ สํเย ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป
 โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุสฺลตา ตตฺถเสว โลกุตฺตรตฺถสฺส กุสฺลตฺถสฺส
 ฌานตฺถสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ
 ฌานํ อฺปตฺมฺปชฺช วิหริติ สฺสญฺเจตํ ตตฺถมํ สํเย ผสฺโส โหติ
 ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา อพฺยาจตา ฯ

[๕๓๙] กตเม ชมฺมา อพฺยาจตา ยตฺถมํ สํเย โลกุตฺตวํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิโก อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺติยา วิตฺถกฺกวจิหารานํ อฺปตฺมา ฯ เป ฯ ทฺติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ
 ทฺติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ ๑ตฺตฺถํ ฌานํ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ ฯ เป ฯ

ปณฺจมนํ ฅานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ อฺปฺปณฺหิตนฺตฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑
 อฺปฺปณฺหิตนฺตฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ อฺปฺปณฺหิตนฺตฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ อนิมนฺตฺตฺติ
 วิปาโก ๑ เป ๑ อฺปฺปณฺหิตนฺตฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณตฺตฺติ วิปาโก
 ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม
 ชมฺมา อพฺยากตา ๑

สฺสทฺธิกอฺปฺปณฺหิตํ ๑

[๔๔๑] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฅานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา
 ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฅานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขฺชาปฺปฏิปทํ ทนฺชฺชาภินฺณํ อฺปฺปณฺหิตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ตสฺสฺสว
 โลกุตฺตฺรตฺสฺส กุสฺสตฺสฺส ฅานตฺสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฅานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขฺชาปฺปฏิปทํ
 ทนฺชฺชาภินฺณํ อฺปฺปณฺหิตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๔๓] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฅานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปชฺมาย ภูมียา
 ปตฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปชฺมํ ฅานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขฺชา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺชฺชาภินฺณํ อฺปฺปณฺหิตํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา กุสฺสตา ตสฺสฺสว โลกุตฺตฺรตฺสฺส

กุตตลุตฺต ฌานลุตฺต กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิชาถํ วิชาเจว ภาเมหิ
๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช วิชาหริ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ
อนิมิตฺตํ ตลฺลํ สมเย สลฺลํ โหติ ๑ เป ๑ อวิชาเจวไป โหติ
๑ เป ๑ อิม ฌมา อพฺยาทตา ๑

[๔๔๒] กตเม ฌมา อพฺยาทตา ยลฺลํ สมเย โถกุตฺตรํ
ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ติฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
ภุมิยา ปตฺติยา วิชาเจว ภาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช
วิชาหริ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ อปฺปณฺธิทํ ตลฺลํ สมเย สลฺลํ
โหติ ๑ เป ๑ อวิชาเจวไป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฌมา กุตฺตา ตลฺลํ
โถกุตฺตรลุตฺต กุตฺลลุตฺต ฌานลุตฺต กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิชาถํ วิชาเจว
ภาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช วิชาหริ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ
ทนฺทภาณิณฺณํ สฺสณฺณํ ตลฺลํ สมเย สลฺลํ โหติ ๑ เป ๑ อวิชาเจวไป
โหติ ๑ เป ๑ อิม ฌมา อพฺยาทตา ๑

[๔๔๓] กตเม ฌมา อพฺยาทตา ยลฺลํ สมเย โถกุตฺตรํ
ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ติฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
ภุมิยา ปตฺติยา วิตถกฺกวจารานํ อุตฺตมา ๑ เป ๑ ทุติยํ ฌานํ
๑ เป ๑ ตติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ
๑ เป ๑ ปญฺจมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช วิชาหริ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ
อปฺปณฺธิทณฺติ กุตฺตํ ๑ เป ๑ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ อปฺปณฺธิทณฺติ
วิชาโก ๑ เป ๑ ทุทฺทชาปฺปฏิปทํ ทนฺทภาณิณฺณํ อปฺปณฺธิทณฺติ กุตฺตํ

๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฏฺปิทํ ทนฺชากฺกณฺณํ อนฺนํคฺคณฺนํ วิปาโก ๑ เป ๑
 ทฺกฺขาปฏฺปิทํ ทนฺชากฺกณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺนํ กุสฺสํ ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฏฺปิทํ
 ทนฺชากฺกณฺณํ สฺสณฺณคฺคณฺนํ วิปาโก ตสฺมํ สมนฺเย ฉสฺสํ โหติ ๑ เป ๑
 อจฺจเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมํ ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๔๔] กตฺเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมํ สมนฺเย โถกฺกตฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นฺนํยานํ อปฺยาคามํ ทฺกฺกํคฺคณฺนํ ปฺพนาถํ ปจฺจมา
 ญมฺมํ ปคฺคตฺยา วิจฺจํเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฌานํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ
 วิหริติ ทฺกฺขาปฏฺปิทํ ชฺนํปภาณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺนํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ
 ทนฺชากฺกณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺนํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภาณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ
 ๑ เป ๑ ทฺคฺคิยํ ฌานํ ๑ เป ๑ คคฺคิยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ
 ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปณฺณํ ฌานํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ วิหริติ
 สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภาณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ
 ชฺนํปภาณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ วิปาโก ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภา
 ณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภาณฺณํ
 อนฺนํคฺคณฺณ วิปาโก ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภาณฺณํ อปฺปณฺนํคฺคณฺณ
 กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสณฺณคฺคณฺณ ชฺนํปภาณฺณํ สฺสณฺณคฺคณฺณ วิปาโก ตสฺมํ
 สมนฺเย ฉสฺสํ โหติ ๑ เป ๑ อจฺจเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมํ ชมฺมา
 อพฺยาคตา ๑

อปฺปณฺนํคฺคณฺณวิปาภา ๑

[๔๔๕] กตเม ขมุมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตรํ
 มคฺคํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ สฺติปญฺจจํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ
 สฺมมุปรุชานํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ อินฺทฺริยํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ พถํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ โพษณฺจกํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ สจฺจํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ สมถํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ ขมุมนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ ขนฺธํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ ธายคณํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ ธาตุํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ อาหารํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ ฆสฺสํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ เวทนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ สณฺณํ ภาวเตติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตรํ เจตนํ ภาวเตติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตรํ จิตฺตํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามิํ ทิวฺจิจิตฺตานํ ปหานาย
 ปจฺจมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเอหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฌานํ
 อฺปฺสฺมฺปรุชฺช วิหฺรติ ทฺกุขาปฺฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ ตสฺมึ สฺมเย ฆสฺสํ
 โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ขมุมา กุสฺสตา ตสฺสํ
 โลกุตฺตรสฺสํ กุสฺสสฺสํ จิตฺตสฺสํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปาทํ วิวิจฺเจว
 กามเอหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฌานํ อฺปฺสฺมฺปรุชฺช วิหฺรติ ทฺกุขาปฺฏิปทํ
 ทนฺธาภิณฺณํ สฺสณฺณํ ๑ เป ๑ อนิมิตฺตํ ๑ เป ๑ อปฺปณฺนิหิตํ ตสฺมึ
 สฺมเย ฆสฺสํ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ขมุมา
 อพฺยาคตา ๑ เป ๑

วีสฺติ มหานยา ๑

[๔๔๖] กตเม รุมมา อพยพาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา
 ญฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช
 จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺิพทํ ทนฺธาภิณฺณํ ฌนฺทาชฺิปเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม รุมมา กุสฺสตา ตสฺเสว
 โลกุตฺตฺรสฺสํ กุสฺสสฺสํ ฌานสฺสํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺิพทํ
 ทนฺธาภิณฺณํ สฺนฺณตฺตํ ฌนฺทาชฺิปเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม รุมมา อพยพาคตา ฯ

[๔๔๗] กตเม รุมมา อพยพาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา
 ญฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช
 จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺิพทํ ทนฺธาภิณฺณํ ฌนฺทาชฺิปเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย
 ผสฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม รุมมา กุสฺสตา
 ตสฺเสว โลกุตฺตฺรสฺสํ กุสฺสสฺสํ ฌานสฺสํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช จิหฺรติ ทฺกฺขาปฏฺิพทํ
 ทนฺธาภิณฺณํ อนิมิตฺตํ ฌนฺทาชฺิปเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ
 ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม รุมมา อพยพาคตา ฯ

[๔๔๘] กตเม รุมมา อพยพาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา

ภุมิยา ปตฺติยา วิจิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช
 วิหริติ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ ๓ สฺมึ ๓ สมเย
 ๓ สฺโต โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมํ ฌมฺมา กุสฺลา
 ๓ สฺเสว โถกฺกตฺตวสฺส กุสฺลสฺส ฌานสฺส กตฺตคา ภาวิตฺตคา วิปាកํ
 วิจิจฺเจว กาเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฏฺิพทํ
 ทนฺหาภินฺณํ อปฺปนฺนิตฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ ๓ สฺมึ ๓ สมเย ๓ สฺโต โหติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฌมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๔๘] กตเม ฌมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ ๓ สมเย โถกฺกตฺตว ฌานํ
 ภาเวติ นิชฺยานิกํ อปฺจยคามิํ ทิวฺจิจฺจิตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภุมิยา
 ปตฺติยา วิตฺถกฺกจิจฺจวณํ อุตฺตมา ๑ เป ๑ ๓ สฺมึ ๓ ฌานํ ๑ เป ๑ ๓ สฺมึ
 ๓ ๑ เป ๑ จตฺตํ ๓ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ๓ ๑ เป ๑ ปญฺจมํ
 ๓ ๑ เป ๑ อุตฺตมฺปชฺช วิหริติ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ
 กุสฺลํ ๑ เป ๑ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ สฺนฺนํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ
 วิปាកํ ๑ เป ๑ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ
 ๑ เป ๑ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ อนิมิตฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ
 วิปាកํ ๑ เป ๑ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ
 ๑ เป ๑ ทฺถุชาปฏฺิพทํ ทนฺหาภินฺณํ อปฺปนฺนิตฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ
 วิปាកํ ๓ สฺมึ ๓ สมเย ๓ สฺโต โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ
 ๑ เป ๑ อิม ฌมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๔๙] กตเม ฌมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ ๓ สมเย โถกฺกตฺตว ฌานํ

ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิวฺจิกคานํ ปหานาย ปจฺจมา ย ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฉานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ทฺกุชฺชาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ
 ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ ทฺกุชฺชํ ฉานํ ๑ เป ๑ คตฺติยํ ฉานํ ๑ เป ๑
 จคฺคตฺถํ ฉานํ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฉานํ ๑ เป ๑ ปณฺจมี ฉานํ อฺปสฺมฺปชฺช
 วิหฺรติ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑
 สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ สฺสุชฺชตฺถํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑
 สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ชฺปิปฺภาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ
 ชฺปิปฺภาภินฺณํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺสุชฺชาปฺปฏิปทํ ชฺปิปฺภาภินฺณํ
 อปฺปณฺนิหิตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก คตฺถํ สฺมเย ฉตฺถํ โหติ ๑
 ๑ เป ๑ อวิภฺเจไป โหติ ๑ เป ๑ อิม รมฺมา อพฺยยากตา ๑

[๔๕๓] กตเม รมฺมา อพฺยยากตา ยตฺถมี สฺมเย โลกุตฺตวํ ฉานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิวฺจิกคานํ ปหานาย ปจฺจมา ภูมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฉานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 สฺสุชฺชตฺถํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ คตฺถํ สฺมเย ฉตฺถํ โหติ ๑ เป ๑ อวิภฺเจไป
 โหติ ๑ เป ๑ อิม รมฺมา กุสฺสตา คตฺถํ โลกุตฺตวํ กุสฺสตฺถํ
 ฉานตฺถํ กตฺถตา ภาวิตฺถตา วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑
 ปจฺจมี ฉานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ สฺสุชฺชตฺถํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ คตฺถํ

สมเย ผลโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ ๑เป ๑ อิเม รมฺมา
อพฺยาคตา ๑

[๔๕๒] กตเม รมฺมา อพฺยาคตา ยถฺมึ สมเย โถกฺกตฺรฺ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามฺเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชฺช วิหฺรติ
สุญฺญตํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตถฺมึ สมเย ผลโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป
ไหติ ๑เป ๑ อิเม รมฺมา กุสฺสตา ตถฺเสว โถกฺกตฺรฺสฺส กุสฺสตฺส
ฌานตฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปํกํ วิวิจฺเจว กามฺเหติ ๑เป ๑
ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชฺช วิหฺรติ อนิมิตฺตํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตถฺมึ
สมเย ผลโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ ๑เป ๑ อิเม รมฺมา
อพฺยาคตา ๑

[๔๕๓] กตเม รมฺมา อพฺยาคตา ยถฺมึ สมเย โถกฺกตฺรฺ ฌานํ
ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
ปฺตฺติยา วิวิจฺเจว กามฺเหติ ๑เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชฺช วิหฺรติ
สุญฺญตํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตถฺมึ สมเย ผลโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป
ไหติ ๑เป ๑ อิเม รมฺมา กุสฺสตา ตถฺเสว โถกฺกตฺรฺสฺส กุสฺสตฺส
ฌานตฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปํกํ วิวิจฺเจว กามฺเหติ ๑เป ๑
ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํปฺชฺช วิหฺรติ อปฺปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตถฺมึ
สมเย ผลโส ไหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป ไหติ ๑เป ๑ อิเม รมฺมา
อพฺยาคตา ๑

[๔๕๔] กตเม ฌมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย โลกุตฺตวิ ฌานํ
 ภาเวติ นิยุยานิกํ ขปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา ย ภูมียา
 ปตฺตติยา วิตกฺกวิจารานํ อฺปสฺมา ๑เป ๑ ทฺตติยํ ฌานํ ๑เป ๑ ตตฺติยํ
 ฌานํ ๑เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ ๑เป ๑ ปญฺจมํ
 ฌานํ อฺปสฺมปฺชฺช วิหริติ สฺสณฺณตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑
 สฺสณฺณตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑เป ๑ สฺสณฺณตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ
 กุสฺลํ ๑เป ๑ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑เป ๑ สฺสณฺณตํ
 ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ ๑เป ๑ อปฺปณฺหิตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยนฺติ วิปาโก
 ตสฺมึํ สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม
 ฌมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๕๕] กตเม ฌมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย โลกุตฺตวิ ฌานํ
 ภาเวติ นิยุยานิกํ ขปฺยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺจมา ย ภูมียา
 ปตฺตติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมปฺชฺช วิหริติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺทาทิปเตยฺยํ สฺสณฺณตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ สฺมเย
 ผลฺโส โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม ฌมฺมา กุสฺลตา
 ตสฺสเสว โลกุตฺตวิ กุสฺลตสฺส ฌานตสฺส กตฺตภา ภาวิตฺตภา วิปากํ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ๑เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมปฺชฺช วิหริติ ทฺกฺขา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺทาทิปเตยฺยํ สฺสณฺณตํ ฉนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ สฺมเย ผลฺโส
 โหติ ๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิม ฌมฺมา อพฺยากตา ๑

[๔๕๖] กตเม ฌมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย โลกุตฺตวิ ฌานํ

ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐจิกตานิ ปหานาย ปจฺจมา ย ภูมียา
 ปตฺตติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺจมา ฌานํ อปฺสํมปฺชช วิหริติ
 ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ สฺสณฺณตํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ สมฺเย
 ผลฺโส ्हติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ्हติ ฯ เป ฯ อิม ฌมา กุสฺลา
 ตสฺสเสว โลกุกฺตฺรตฺสฺส กุสฺลตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺจมา ฌานํ อปฺสํมปฺชช วิหริติ ทุกฺขา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ อนิมิตฺตํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ สมฺเย ผลฺโส
 ्हติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ्हติ ฯ เป ฯ อิม ฌมา อพฺยากตา ฯ

[๔๕๗] กตเม ฌมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สมฺเย โลกุกฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐจิกตานิ ปหานาย ปจฺจมา
 ภูมียา ปตฺตติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺจมา ฌานํ อปฺสํมปฺชช
 วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ สฺสณฺณตํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ
 สมฺเย ผลฺโส ्हติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ्हติ ฯ เป ฯ อิม ฌมา
 กุสฺลา ตสฺสเสว โลกุกฺตฺรตฺสฺส กุสฺลตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา
 วิปากํ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺจมา ฌานํ อปฺสํมปฺชช วิหริติ
 ทุกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภินฺณํ อปฺปณฺนิตํ ฌนฺทาทิปเตยฺยํ ตสฺมึํ สมฺเย
 ผลฺโส ्हติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป ्हติ ฯ เป ฯ อิม ฌมา อพฺยากตา ฯ

[๔๕๘] กตเม ฌมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สมฺเย โลกุกฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐจิกตานิ ปหานาย ปจฺจมา
 ภูมียา ปตฺตติยา วิตฺถกฺกวจารานํ อปฺสํมา ฯ เป ฯ ทฺตฺติยํ ฌานํ ฯ เป ฯ

คติยัม ฌานัม ๑ เป ๑ จตุตถัม ฌานัม ๑ เป ๑ ปจัม ฌานัม ๑ เป ๑
 ปณจัม ฌานัม ออุปสมุขช วิหริติ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ วิปาโก ๑ เป ๑ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ อนิมิตฺตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ วิปาโก ๑ เป ๑ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ ทุกุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ อปฺปนฺนิตฺตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ วิปาโก คตฺถัม สมเย ฆสฺโส โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อพฺยพกตา ๑

[๔๕๘] กตเม ชมฺมา อพฺยพกตา ยสฺมิมิ สมเย โดกุกุตรวิ
 ฌานัม ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี ทิจฺจิกิตฺตานิ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปตฺติยา วิจิจฺเจว กามะเท ๑ เป ๑ ปจัม ฌานัม ออุปสมุขช
 วิหริติ ทุกุชาปฏิปทํ ฌิปฺปาภินณณํ สุนณตํ ฌนุทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑
 สฺุชาปฏิปทํ ทนุชาภินณณํ สุนณตํ ฌนุทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ สฺุชาปฏิปทํ
 ฌิปฺปาภินณณํ สุนณตํ ฌนุทาทิปเตยฺยํ ๑ เป ๑ ทฺุติยัม ฌานัม ๑ เป ๑
 คติยัม ฌานัม ๑ เป ๑ จตุตถัม ฌานัม ๑ เป ๑ ปจัม ฌานัม ๑ เป ๑
 ปณจัม ฌานัม ออุปสมุขช วิหริติ สฺุชาปฏิปทํ ฌิปฺปาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺุชาปฏิปทํ ฌิปฺปาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ วิปาโก ๑ เป ๑ สฺุชาปฏิปทํ ฌิปฺปาภินณณํ สุนณตํ
 ฌนุทาทิปเตยฺยนุติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺุชาปฏิปทํ ฌิปฺปาภินณณํ อนิมิตฺตํ

ฉนุททธิปะเตยฺยหุติ วิปาโก ๑ เป ๑ สฺฐาปะฐิปะทํ ฐิปะปาภินุณฺณํ สฺฐณฺณคํ
 ฉนุททธิปะเตยฺยหุติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ สฺฐาปะฐิปะทํ ฐิปะปาภินุณฺณํ อปะปะณิหิตํ
 ฉนุททธิปะเตยฺยหุติ วิปาโก ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हติ ๑ เป ๑
 อวิกุเขโป ्हติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา อพฺยากตา ๑

[๔๖๐] กตเม ชฺมมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย โถกุกุคฺคํ
 ฉนํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปะจยคามึํ ทิวฺจิจิตตานํ ปหานาย ปจฺจมา
 ฐฺมिया ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฉนํ อุปสฺมปะชฺช
 วิหริติ อปะปะณิหิตํ ฉนุททธิปะเตยฺยํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हติ
 ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ्हติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา กุสฺลตา ตสฺเสว
 โถกุกุคฺครสฺสํ กุสฺลตฺสสํ ฉนตฺสํ กตคฺคตา ภาวิตคฺคตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฉนํ อุปสฺมปะชฺช วิหริติ อปะปะณิหิตํ
 ฉนุททธิปะเตยฺยํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हติ ๑ เป ๑ อวิกุเขโป
 ्हติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา อพฺยากตา ๑

[๔๖๑] กตเม ชฺมมา อพฺยากตา ยสฺมึํ สฺมเย โถกุกุคฺคํ
 ฉนํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปะจยคามึํ ทิวฺจิจิตตานํ ปหานาย ปจฺจมา
 ฐฺมिया ปคฺคิยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฉนํ อุปสฺมปะชฺช
 วิหริติ อปะปะณิหิตํ ฉนุททธิปะเตยฺยํ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हติ
 ๑ เป ๑ อวิกุเขโป ्हติ ๑ เป ๑ อิเม ชฺมมา กุสฺลตา ตสฺเสว
 โถกุกุคฺครสฺสํ กุสฺลตฺสสํ ฉนตฺสํ กตคฺคตา ภาวิตคฺคตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺจํ ฉนํ อุปสฺมปะชฺช วิหริติ อนิมิตฺตํ ฉนุทธา-

ชิปเตยฺยํ คตฺถํมํ สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฐมฺมา อพฺพยากตา ๑

[๔๖๒] กตเม ฐมฺมา อพฺพยากตา ยตฺถํมํ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฌานํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺพยคํมํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อปฺปณฺหิตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ คตฺถํมํ สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฐมฺมา กุสฺสตา คตฺถํมํ โลกุตฺตฺรคตฺถํ กุสฺสคตฺถํ ฌานคตฺถํ กตฺถตา ภาวิตฺถตา วิปาถํ วิวิจฺเจว กามเหติ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ สฺมฺมณฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยํ คตฺถํมํ สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ฐมฺมา อพฺพยากตา ๑

[๔๖๓] กตเม ฐมฺมา อพฺพยากตา ยตฺถํมํ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฌานํ ภาวเตติ นียฺยานิกํ อปฺพยคํมํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา ปตฺติยา วิตฺถกฺกวิจฺจารานํ อฺปสฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ ตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปณฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ อปฺปณฺหิตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ อปฺปณฺหิตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ อปฺปณฺหิตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ อนิมิตฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ อปฺปณฺหิตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ กุสฺสํ ๑ เป ๑ สฺมฺมณฺตํ ฌนฺทาชิปเตยฺยนฺติ วิปาโก คตฺถํมํ สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑

อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๔๖๔] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย
 ภูมียา ปตฺตติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช
 วิหฺรติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภิณฺณํ อปฺปณฺนิตํ ฉนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ
 สฺมเย ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา
 กุสฺสตา ตสฺสฺเสว โลกุตฺตฺรตฺสฺส กุสฺสตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา
 วิปាកํ วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภิณฺณํ อปฺปณฺนิตํ ฉนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย
 ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา
 อพฺยาคตา ฯ

[๔๖๕] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตฺร ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺจยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตานํ ปหานาย ปจฺมาย ภูมียา
 ปตฺตติยา วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺชาภิณฺณํ อปฺปณฺนิตํ ฉนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย
 ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา กุสฺสตา
 ตสฺสฺเสว โลกุตฺตฺรตฺสฺส กุสฺสตฺสฺส ฌานตฺสฺส กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปាកํ
 วิวิจฺเจว กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺชาภิณฺณํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ สฺมเย ผลฺโส
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิม ชมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๔๖๖] กตเม ชมฺมา อพฺยงกตา ยถฺมํ สฺมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ
 ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกตํ ปหานาย ปจฺมาย ญฺมียา
 ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ อปฺปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยํ ตสฺมํ สฺมเย
 ผสฺโส ्हิติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา กุสฺลา
 ตสฺสํว โลกุตฺตรสฺสํ กุสฺลสฺสํ ฌานสฺสํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา วิปากํ
 วิวิจฺเจว กามะหิ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขา-
 ปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ สฺมฺมตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยํ ตสฺมํ สฺมเย ผสฺโส
 ्हิติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิมะ ชมฺมา อพฺยงกตา ๑

[๔๖๗] กตเม ชมฺมา อพฺยงกตา ยถฺมํ สฺมเย โลกุตฺตรํ
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามํ ทิวฺจิกตํ ปหานาย ปจฺมาย
 ญฺมียา ปตฺติยา วิตฺกฺกวิจฺจารานํ อฺปสฺมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ตฺติยํ ฌานํ ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ ๑ เป ๑ ปจฺมํ ฌานํ ๑ เป ๑
 ปณฺจมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ อปฺ-
 ปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 อปฺปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 อปฺปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 อนิมิตฺตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ วิปาโก ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 อปฺปณฺนิหิตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ กุสฺลํ ๑ เป ๑ ทฺกฺขาปฺปฏิปทํ ทนฺธาภิณฺณํ
 สฺมฺมตํ ฌนฺทาชฺปเตยฺยนฺติ วิปาโก ตสฺมํ สฺมเย ผสฺโส ्हิติ

๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ร่มมา อพฺยาคตา ๑

[๔๖๘] กตเม ร่มมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตวฺ
 ฉานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺยคามี ฺทิจฺจํจิตฺตํ ปฺหานาย ปฺชํมาย
 ฎฺมียา ปฺตฺติยา วิกฺกฺเขว กามะหิ ๑ เป ๑ ปฺจํ ฉานํ อฺปฺสํปฺชช
 วิกฺรติ ทุฏฺฐาปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑
 สฺฐาปฺฏิปทํ ทุฏฺฐาภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑ สฺฐา-
 ปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑ ทุคฺคิยํ
 ฉานํ ๑ เป ๑ คฺคิยํ ฉานํ ๑ เป ๑ จตฺตุถํ ฉานํ ๑ เป ๑ ปฺจํ
 ฉานํ ๑ เป ๑ ปญฺจํ ฉานํ อฺปฺสํปฺชช วิกฺรติ สฺฐาปฺฏิปทํ
 ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ ฎฺสํ ๑ เป ๑ สฺฐา-
 ปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ วิกฺปํโก ๑ เป ๑
 สฺฐาปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ ฎฺสํ ๑ เป ๑
 สฺฐาปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อหิมิตฺตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ วิกฺปํโก ๑ เป ๑
 สฺฐาปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ อฺปฺปณฺนิตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ ฎฺสํ ๑ เป ๑
 สฺฐาปฺฏิปทํ ฺชปฺปํภินฺณํ สฺสณฺนตํ ญฺทํชิปฺเตยฺยนฺติ วิกฺปํโก ๑ เป ๑
 สฺมเย ฝสฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิม ร่มมา
 อพฺยาคตา ๑

[๔๖๙] กตเม ร่มมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย โลกุตฺตวฺ มคฺคํ
 ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตวฺ สฺติปฺชฺจํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตวฺ
 สฺมมฺปฺชานํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตวฺ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ ๑ เป ๑

โลกุตฺตฺรํ ชินฺทริยํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ พถํ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ โพชฅณฺคํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ สจฺจํ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ สมถํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ ชมฺมํ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ ชนฺธิ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ อายตน์ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ ชาตํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ อาหารํ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ ผสฺสํ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ เวทน์ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ สณฺฑณฺ์ ภาเวติ ๑ เป ๑ โลกุตฺตฺรํ เจตน์ ภาเวติ ๑ เป ๑
 โลกุตฺตฺรํ จิตฺตํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺปยคามํ ทิฏฺฐิจิตฺตानํ ปหานาย
 ปจฺจมา ยมฺมียา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ
 อฺปฺปสํมฺปชฺช วิหฺรติ ทฺถุชาปฺปฏิปทํ ทนฺทราภินฺณณํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ
 สมฺเย ผสฺสํ โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมํ ชมฺมา
 กุสฺสตา ตสฺสเสว โลกุตฺตฺรํ สจฺจํ สจฺจํ จิตฺตํ สจฺจํ กตฺตฺตา ภาวิตฺตฺตา
 วิปាកํ วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑ เป ๑ ปจฺจมํ ฌานํ อฺปฺปสํมฺปชฺช วิหฺรติ
 ทฺถุชาปฺปฏิปทํ ทนฺทราภินฺณณํ สฺสณฺฑณฺ์ ๑ เป ๑ อนิมิตฺตํ ๑ เป ๑
 อปฺปนิหิตํ ฌนฺทาชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑ วิริยาชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑ จิตฺตา-
 ชิปฺเตยฺยํ ๑ เป ๑ ฌมฺมํสาชิปฺเตยฺยํ ตสฺมึ สมฺเย ผสฺสํ โหติ ๑ เป ๑
 อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิมํ ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

ปจฺจมมคฺคฺคฺวิปาโก ๑

[๔๗๐] กตฺเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สมฺเย โลกุตฺตฺรํ
 ฌานํ ภาเวติ นียฺยานิกํ อปฺปยคามํ กามราคพฺยุยาปาทานํ ตนฺทราจาย

ทุติยาย ภูมียา ปตุติยา ฯ เป ฯ กามราคพยาปาทานํ อนนตเสถปฺปหานาย
 คติยาย ภูมียา ปตุติยา ฯ เป ฯ ฐปราค อฐปราคมาน อุกุชฺช
 อวิชฺชชาย อนนตเสถปฺปหานาย จตุตถาย ภูมียา ปตุติยา วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺฉมํ ฌานํ อุปสมฺมุปฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ
 ทนฺชาภินฺนํ คตฺถมํ สฺมเย ฆตฺถโส โหติ ฯ เป ฯ อนฺนนิทฺธิยํ โหติ
 ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ ฯ เป ฯ อิเม ชมฺมา กุตฺถา คตฺถเสว
 โถกฺกตฺถวสฺส กุตฺถวสฺส ฌานวสฺส กตฺถตา ภาวิตฺถตา วิปากํ วิวิจฺเจว
 กามเหติ ฯ เป ฯ ปจฺฉมํ ฌานํ อุปสมฺมุปฺปชฺช วิหริติ ทุกฺขาปฺปฏิปทํ
 ทนฺชาภินฺนํ สฺสฺสฺสํ คตฺถมํ สฺมเย ฆตฺถโส โหติ ฯ เป ฯ อนฺนนิทฺธิยํ
 โหติ ฯ เป ฯ อวิกฺกเขโป โหติ เย วา ปน คตฺถมํ
 สฺมเย อนฺนนิทฺธิยํ อตฺถิ ปญฺจจฺฉมฺมุปฺปหานา อฐมฺปิโน ชมฺมา อิเม
 ชมฺมา อพฺยากตา ฯ

[๔๗๑] กตโม คตฺถมํ สฺมเย ฆตฺถโส โหติ โย คตฺถมํ สฺมเย
 ฆตฺถโส ฆตฺถนา สฺมฺฆตฺถนา สฺมฺฆตฺถิตฺถํ อยํ คตฺถมํ สฺมเย ฆตฺถโส โหติ
 ฯ เป ฯ กตมํ คตฺถมํ สฺมเย อนฺนนิทฺธิยํ โหติ ยา เตสํ
 อนฺนนิทฺธิยํ ชมฺมานํ อนฺนนิทฺธิยํ ปชานนา วิจโย ปวิจโย
 ชมฺมวิจโย สตฺถกฺขณา อฺปตฺถกฺขณา ปจฺจฺปตฺถกฺขณา ปณฺทิจฺจํ โภสฺสํ
 เนปฺปญฺญํ เวทฺทฺธา จินฺตา อฺปปริกฺขธา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปัสสนา
 สฺมฺมุปฺปชฺชณฺณํ ปโตโท ปณฺณวา ปณฺณนิทฺธิยํ ปณฺณวาพถํ ปณฺณวสฺสํ
 ปณฺณวาปสาโท ปณฺณวาอาโลโก ปณฺณวาโอภาโส ปณฺณวาปชฺชโรโต

ปณฺณวารตฺนํ อโมโห ชมฺมวិโจโย สฺมมาทิฏฺฐิ ชมฺมวិจยสฺมโพชฺฌงฺโก
 มคฺคกฺกํ มคฺคปฺริยาปฺนุํ อิทํ ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณตาทินฺทฺริยํ โหติ
 ๑เป ๑ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมปฺปฺนุณา
 อรฺุบีโน ชมฺมา อิม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

โตกฺุตฺตฺรวิปาโก ๑

[๔๗๒] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย อภุสฺสทสฺส
 กมฺมสฺส กตฺตฺตา อฺุปฺจิตฺตฺตา วิปาถํ จกฺขฺวิณฺณณํ อฺุปฺปฺนุํ โหติ
 อฺุเปกฺขาสฺสทฺทํ รุปรารมฺมณํ ๑เป ๑ สฺสทฺวิณฺณณํ อฺุปฺปฺนุํ โหติ
 อฺุเปกฺขาสฺสทฺทํ สฺทฺทารมฺมณํ ๑เป ๑ ฆานวิณฺณณํ อฺุปฺปฺนุํ โหติ
 อฺุเปกฺขาสฺสทฺทํ คนฺธารมฺมณํ ๑เป ๑ ชิวฺหาวิณฺณณํ อฺุปฺปฺนุํ โหติ
 อฺุเปกฺขาสฺสทฺทํ รสฺวารมฺมณํ ๑เป ๑ กายวิณฺณณํ อฺุปฺปฺนุํ โหติ
 ทฺุกฺขสฺสทฺทํ โณฏฺฐํพฺพารมฺมณํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ เวทนา
 โหติ สฺมณฺา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ ทฺุกฺขํ โหติ
 จิตฺตสฺสเสกฺกฺกตา โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ ทฺุกฺขินฺทฺริยํ โหติ ชิวฺตินฺทฺริยํ
 โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมปฺปฺนุณา
 อรฺุบีโน ชมฺมา อิม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๗๓] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
 ผสฺโส ผุสฺณา สฺมฺผุสฺณา สฺมฺผุสฺสิตฺตํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ ๑
 กตมา ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ยํ ตสฺมึ สฺมเย ตชฺชากาย-

วิมฺพฌาณชาตุสฺมฺมุตฺตํ ภายิกํ อสํคํ ภายิกํ ทุกฺขํ ภายสฺมฺมุตฺตํ
 อสํคํ ทุกฺขํ เวทียติ ภายสฺมฺมุตฺตํ อสํคตา ทุกฺขตา เวทนา อยํ
 ตสฺมึ สฺมเย เวทนา โหติ ๑เป ๑ กตมํ ตสฺมึ สฺมเย ทุกฺขํ โหติ
 ยํ ตสฺมึ สฺมเย ภายิกํ อสํคํ ภายิกํ ทุกฺขํ ภายสฺมฺมุตฺตํ อสํคํ
 ทุกฺขํ เวทียติ ภายสฺมฺมุตฺตํ อสํคตา ทุกฺขตา เวทนา อิทํ ตสฺมึ
 สฺมเย ทุกฺขํ โหติ ๑เป ๑ กตมํ ตสฺมึ สฺมเย ทุกฺขินทฺริยํ โหติ
 ยํ ตสฺมึ สฺมเย ภายิกํ อสํคํ ภายิกํ ทุกฺขํ ภายสฺมฺมุตฺตํ อสํคํ
 ทุกฺขํ เวทียติ ภายสฺมฺมุตฺตํ อสํคตา ทุกฺขตา เวทนา อิทํ ตสฺมึ
 สฺมเย ทุกฺขินทฺริยํ โหติ ๑เป ๑ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺมฺมโน ธรรมมา อิเม ธรรมมา อพฺยากตา ๑

[๔๗๕] ตสฺมึ โห ปน สฺมเย จตุตฺตาริ ชฺนฺชา โหนฺติ ทฺวายนานิ
 โหนฺติ เทจ ชาติโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ตฺถินฺทฺริยานิ
 โหนฺติ เอโก สฺสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกา ภายวิมฺพฌาณชาตุ โหติ
 เอกํ ธรรมายตนํ โหติ เอกา ธรรมชาตุ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
 สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺมฺมโน ธรรมมา อิเม
 ธรรมมา อพฺยากตา ๑เป ๑

[๔๗๖] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโห โหติ สฺสฺโส เจตนา
 จิตฺตสฺสฺสฺกตฺตตา ชฺวิตินทฺริยํ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี
 อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนา อรฺมฺมโน ธรรมมา ชฺเปตฺตวา เวทนาทฺขนฺชํ
 ชฺเปตฺตวา สฺมฺพฌาณกฺขนฺชํ ชฺเปตฺตวา วิมฺพฌาณกฺขนฺชํ อยํ ตสฺมึ สฺมเย

สงฺฆารกฺขณฺโห โหติ ๑เป ๑ อิม ฐมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๗๖] กตเม ฐมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย อภฺยาสวฺยวาทกมฺมสฺส กตคฺคา อฺปจิตคฺคา วิปกา มโนชาตฺถ อฺปฺปนฺนา โหติ อฺเปกฺขาสทคฺคา รุปรามมฺณา วา ๑เป ๑ โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วายํ ยํ วา ปนารพฺภ คสฺมึ สฺมเย สฺสฺโส โหติ เวทนา โหติ สณฺเณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก โหติ วิจาวโร โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตสฺสทกฺคคฺคา โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ อฺเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ ชฺชวิตินฺทฺริยํ โหติ เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺหฺมณฺโณ ฐมฺมา อิม ฐมฺมา อพฺยาคตา ๑เป ๑

[๔๗๗] คสฺมึ โห ปน สฺมเย จตฺตาวโร ฐนฺธา โหนฺติ ทฺวารยตฺตนา โหนฺติ เทว ชาตฺถโย โหนฺติ ตโย อหารวา โหนฺติ ตฺตณินฺทฺริยานิ โหนฺติ เขโก สฺสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกา มโนชาตฺถ โหติ เอกํ ฐมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ฐมฺมชาตฺถ โหติ เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺหฺมณฺโณ ฐมฺมา อิม ฐมฺมา อพฺยาคตา ๑เป ๑

[๔๗๘] กตโม คสฺมึ สฺมเย สงฺฆารกฺขณฺโห โหติ สฺสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาวโร จิตฺตสฺสทกฺคคฺคา ชฺชวิตินฺทฺริยํ เย วา ปน คสฺมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺหฺมณฺโณ ฐมฺมา ชฺชเปตฺวา เวทนาภฺยวาทํ ชฺชเปตฺวา สณฺเณภฺยวาทํ ชฺชเปตฺวา

วิญญาณกฺขณฺหิ อํยํ คตฺถมํ สํมเย สงฺขารกฺขณฺโห โหติ ฯ ๑ เป ฯ
อิเม ฐมา อพฺยาคตา ฯ

[๔๗๘] กตเม ฐมา อพฺยาคตา ยตฺถมํ สํมเย อกฺุตตฺถสฺส
กมฺมตฺถสฺส กตฺตฺตา อฺุปรจิตฺตฺตา วิปกา มโนวิญญาณชาตฺุ อฺุปรปฺนนา
โหติ อฺุปรกฺุชาตฺุหคฺตา รฺุปรารมฺมณา วา ฯ ๑ เป ฯ ฐมารมฺมณา
วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภํ คตฺถมํ สํมเย ผลฺุสํ โหติ เวทนา โหติ
สณฺุณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตฺกฺุโก โหติ วิจาโร
โหติ อฺุปรกฺุชา โหติ จิตฺตฺถสฺสเกกฺุคฺตา โหติ มนินฺทฺุริยํ โหติ
อฺุปรกฺุชินฺทฺุริยํ โหติ ชฺุวิตินฺทฺุริยํ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ สํมเย
อณฺุณเณมี อตฺุถิ ปฏฺุิจฺุจสฺมฺุปรปฺนนา อรฺุมีโน ฐมา อิเม ฐมา
อพฺยาคตา ฯ ๑ เป ฯ

[๔๗๙] คตฺถมํ โห ปน สํมเย จตฺตาโร ชนฺุชา โหนฺุติ ทฺุวายนานิ
โหนฺุติ เทว ชาตฺุโย โหนฺุติ ตโย ออาหารา โหนฺุติ ตฺุณฺุณฺุทฺุริยานิ
โหนฺุติ เอโก ผลฺุสํ โหติ ฯ ๑ เป ฯ เอกา มโนวิญญาณชาตฺุ โหติ
เอถํ ฐมายคฺนํ โหติ เอกา ฐมฺุชาตฺุ โหติ เย วา ปน คตฺถมํ
สํมเย อณฺุณเณมี อตฺุถิ ปฏฺุิจฺุจสฺมฺุปรปฺนนา อรฺุมีโน ฐมา อิเม
ฐมา อพฺยาคตา ฯ ๑ เป ฯ

[๔๘๐] กตโม คตฺถมํ สํมเย สงฺขารกฺขณฺโห โหติ ผลฺุสํ
เจตนา วิตฺกฺุโก วิจาโร จิตฺตฺถสฺสเกกฺุคฺตา ชฺุวิตินฺทฺุริยํ เย วา ปน
คตฺถมํ สํมเย อณฺุณเณมี อตฺุถิ ปฏฺุิจฺุจสฺมฺุปรปฺนนา อรฺุมีโน ฐมา ชฺุเปตฺุวา

เวทนาภุชฺหิ ๙เปตฺวา สณฺณาภุชฺหิ ๙เปตฺวา วิณฺณวณฺณภุชฺหิ อยํ
 ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารภุชฺหิ โหติ ๑เป ๑ อิม ชมฺมา อพฺยากตา ๑
 อภุสฺสทวิปากา อพฺยากตา ๑

[๔๘๒] กตเม ชมฺมา อพฺยากตา ยสฺมึ สฺมเย มโนชาคู
 อูปฺปนฺนา โหติ กิริยา เณ กุสฺสตา นาคุสฺสตา น จ กมฺมวิปากา
 อูปฺเภกฺขาสฺสทกฺคา รูปารมฺมณา วา ๑เป ๑ โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา
 ยํ ยํ วา ปนารพฺภ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ
 สณฺณา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตฺกโก โหติ วิจโร
 โหติ อูปฺเภกฺขา โหติ จิตฺตสฺสทกฺคฺคา โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ
 อูปฺเภกฺขินฺทฺริยํ โหติ ๙วิตฺตินฺทฺริยํ โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย
 อณฺเณปปี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อวฺฐึโน ชมฺมา อิม ชมฺมา
 อพฺยากตา ๑

[๔๘๓] ตสฺมึ ๒ ปน สฺมเย จตฺตาโร ชนฺธา โหนฺติ ทฺวารยตฺตานา
 โหนฺติ เทว ชาคฺโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ ตฺถินฺทฺริยานิ
 โหนฺติ เณโก ผสฺโส โหติ ๑เป ๑ เอกา มโนชาคู โหติ เอกํ
 ชมฺมายตฺนํ โหติ เอกา ชมฺมชาคู โหติ เย วา ปน ตสฺมึ
 สฺมเย อณฺเณปปี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อวฺฐึโน ชมฺมา อิม
 ชมฺมา อพฺยากตา ๑เป ๑

[๔๘๔] กตโม ตสฺมึ สฺมเย สงฺขารภุชฺหิ โหติ ผสฺโส เจตนา

วิตุกโก วิจาโร จิตฺตสังกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ เย วา ปน ตสฺมึ
สฺมเย อฏฺเฒบี อคฺคิ ปฏฺิจจสํปฺปนา อรฺุบีโน ชมฺมา ชฺเปตฺวา
เวทนาทฺทฺทฺชฺชํ ชฺเปตฺวา สฺมฺเฏวาทฺทฺทฺชฺชํ ชฺเปตฺวา วิญฺญาณทฺทฺชฺชํ อຍ
ตสฺมึ สฺมเย สงฺฆารทฺทฺทฺชฺชํ โหติ ๑เป ๑ อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๘๕] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย มโนวิญฺญาณชาตุ
อุปฺปนา โหติ ทฺริยา เนว กุสฺตา นากุสฺตา น จ กมฺมวิปากา
โสมนตฺตสฺสทคฺคา รุปรามมฺณา วา ๑เป ๑ ชมฺมารมฺมณา วา ยํ
ยํ วา ปนารพฺท ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ สฺมฺเฏ
โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตุกโก โหติ วิจาโร โหติ
บีติ โหติ สฺชํ โหติ จิตฺตสังกคฺคตา โหติ วิริยินฺทฺริยํ โหติ
สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ โสมนตฺตสินฺทฺริยํ โหติ ชีวิตินฺทฺริย
โหติ เย วา ปน ตสฺมึ สฺมเย อฏฺเฒบี อคฺคิ ปฏฺิจจสํปฺปนา
อรฺุบีโน ชมฺมา อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๘๖] กตโม ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย
ผสฺโส ผุสฺนา สฺมฺผุสฺนา สฺมฺผุสฺตคฺคตํ อຍ ตสฺมึ สฺมเย ผสฺโส
โหติ ๑เป ๑ กตมา ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตสังกคฺคตา โหติ ยา
ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตตฺต จิตฺติ สฺนฺจิจฺติ อวฺจฺจิจฺติ อวิสฺทาหาโร อวิกฺเขโป
อวิสฺทาหฺมฺมานตฺตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ สฺมาชิพฺตํ อຍ ตสฺมึ สฺมเย
จิตฺตสังกคฺคตา โหติ ๑เป ๑ กตมํ ตสฺมึ สฺมเย วิริยินฺทฺริย
โหติ โย ตสฺมึ สฺมเย เจตสีโก วิริยารมฺโภ นิกฺกโม ปฺรทฺกโม

อุยฺยาโม วายาโม อุตฺถาโห อุตฺถโสฬหํ ทาโม ชิตฺติ อสฺสิตฺตปรกฺกมตา
อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา อนิกฺขิตฺตจฺจรตา ชฺรุตฺมปฺกคาโห วิริยํ วิริยฺนฺทฺริยํ
วิริยพฺถํ อิทํ ตสฺมํ สฺมเย วิริยฺนฺทฺริยํ โหติ ฯ กตมํ ตสฺมํ
สฺมเย สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ ยา ตสฺมํ สฺมเย จิตฺตตฺถสฺส จิตฺติ สฺนฺจจิตฺติ
อวฺจฺจจิตฺติ อวิธํหาโร อวิกฺกเชโป อวิธํหาหฺมมานสฺสตา สฺมโถ สฺมาชินฺทฺริยํ
สฺมาชิพฺถํ อิทํ ตสฺมํ สฺมเย สฺมาชินฺทฺริยํ โหติ ฯ เป ฯ เย วา
ปนฺ ตสฺมํ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺมฺมีโน ชฺมฺมา
อิมเ ชฺมฺมา อพฺยากตา ฯ

[๔๘๗] ตสฺมํ โห ปนฺ สฺมเย จตฺตาวโร ชฺนฺชา โหนฺติ ทฺวายคณานิ
โหนฺติ เทว ชาตฺโย โหนฺติ ตโย อหารา โหนฺติ ปณฺจอินฺทฺริยานิ
โหนฺติ เอโถ ผลฺโส โหติ ฯ เป ฯ เอกา มโนวิญฺญาณชาตฺ
โหติ เอกํ ชฺมฺมายคณํ โหติ เอกา ชฺมฺมชาตฺ โหติ เย วา ปน
ตสฺมํ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺมฺมีโน ชฺมฺมา อิมเ
ชฺมฺมา อพฺยากตา ฯ เป ฯ

[๔๘๘] กตโม ตสฺมํ สฺมเย สฺงฺขารกฺกชฺชโห โหติ ผลฺโส
เจตนา วิตฺกโก วิจาโร ปฺปิตฺติ จิตฺตตฺถสฺสคฺคตา วิริยฺนฺทฺริยํ
สฺมาชินฺทฺริยํ ชฺวีตฺนฺทฺริยํ เย วา ปนฺ ตสฺมํ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ
ปฏฺิจฺจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺมฺมีโน ชฺมฺมา ชฺเปตฺวา เวทนากฺกชฺชํ ชฺเปตฺวา
สฺนฺจเวทนากฺกชฺชํ ชฺเปตฺวา วิญฺญาณกฺกชฺชํ อยํ ตสฺมํ สฺมเย สฺงฺขา-
รฺกฺกชฺชโห โหติ ฯ เป ฯ อิมเ ชฺมฺมา อพฺยากตา ฯ

[๔๘๘] กตเม ขมมา อพฺยาคตา ยตฺถมึ สฺมเย มโนวิญญานชาตุ
 อฺปฺปนฺนา โหติ ทิรียา เหว กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ กมฺมวิปากา
 อฺเปกฺขาสฺสทคฺคา รุปรามฺมณา วา ๑ เป ๑ ขมมารมฺมณา วา ยํ
 ยํ วา ปนารพฺก ตตฺถมึ สฺมเย ผสฺโส โหติ เวทนา โหติ
 สฺมยฺวา โหติ เจตนา โหติ จิตฺตํ โหติ วิตกฺโก โหติ วิจาร์
 โหติ อฺเปกฺขา โหติ จิตฺตตฺถกฺคคฺคา โหติ วิริยฺนฺทฺริยํ โหติ
 สฺมาชิณฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ อฺเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ ชฺวีตฺนฺทฺริยํ
 โหติ เย วา ปน ตตฺถมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา
 อรฺุมีโน ขมมา อิมे ขมมา อพฺยาคตา ๑ เป ๑

[๔๘๙] ตตฺถมึ โฆ ปน สฺมเย จตฺตาริ ชฺนฺชา โหนฺติ ทฺวายตนาหิ
 โหนฺติ เทว ชาตุโย โหนฺติ ตโย ออาหารา โหนฺติ ปณฺจินฺทฺริยานิ
 โหนฺติ เอโก ผสฺโส โหติ ๑ เป ๑ เอกา มโนวิญญานชาตุ โหติ
 เอกํ ขมมายตฺนํ โหติ เอกา ขมฺมชาตุ โหติ เย วา ปน ตตฺถมึ
 สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา อรฺุมีโน ขมมา อิมे
 ขมมา อพฺยาคตา ๑ เป ๑

[๔๙๐] กตโม ตตฺถมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโฆ โหติ ผสฺโส
 เจตนา วิตกฺโก วิจาร์ จิตฺตตฺถกฺคคฺคา วิริยฺนฺทฺริยํ สฺมาชิณฺทฺริยํ
 ชฺวีตฺนฺทฺริยํ เย วา ปน ตตฺถมึ สฺมเย อณฺเณมี อตฺถิ ปฏฺิจจสฺมฺปฺปนฺนา
 อรฺุมีโน ขมมา สฺเปตฺวา เวทนา กฺขนฺชํ สฺเปตฺวา สฺมยฺวา กฺขนฺชํ
 สฺเปตฺวา วิญญานกฺขนฺชํ อยํ ตตฺถมึ สฺมเย สฺงฺขารกฺขนฺโฆ โหติ

๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพุทธากตา ๑

[๔๘๖] กตเม ชมฺมา อพุทธากตา ยตฺถมฺมี สฺมเย มโนวิญญานชาตุ
 อฺบุปฺปนา โหติ กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น จ กมฺมวิปากา
 โสฺมนตฺถสฺสทคฺคา ฅาณตฺมฺปยุตฺตา ๑ เป ๑ โสฺมนตฺถสฺสทคฺคา ฅาณ-
 ตฺมฺปยุตฺตา ตฺถงฺขารเณ ๑ เป ๑ โสฺมนตฺถสฺสทคฺคา ฅาณวิปฺปยุตฺตา
 ๑ เป ๑ โสฺมนตฺถสฺสทคฺคา ฅาณวิปฺปยุตฺตา ตฺถงฺขารเณ ๑ เป ๑
 อฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ฅาณตฺมฺปยุตฺตา ๑ เป ๑ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ฅาณ-
 ตฺมฺปยุตฺตา ตฺถงฺขารเณ ๑ เป ๑ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ฅาณวิปฺปยุตฺตา
 ๑ เป ๑ อฺเปกฺขาสฺสทคฺคา ฅาณวิปฺปยุตฺตา ตฺถงฺขารเณ รูปารมฺมณา
 ฉา ๑ เป ๑ ชมฺมารมฺมณา ฉา ยํ ยํ ฉา ปฺนารพฺภ ตตฺถมฺมี สฺมเย
 ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพุทธากตา ๑

[๔๘๗] อโตโก อพุทธากตฺมฺถํ ๑ เป ๑ อโทโส อพุทธากตฺมฺถํ
 ๑ เป ๑ อโมโห อพุทธากตฺมฺถํ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพุทธากตา ๑
 กามาวจรกิริยา ๑

[๔๘๘] กตเม ชมฺมา อพุทธากตา ยตฺถมฺมี สฺมเย รูปาวจรํ
 ฅานํ ภาวเตติ กิริยํ เหนว กุสฺสํ นากุสฺสํ น จ กมฺมวิปากํ
 ทิฏฺฐชฺมมตฺถสฺสทคฺคา วิจิจฺเจว กามเมทึ ๑ เป ๑ ปจฺจมฺ ฅานํ อฺบุตฺมฺปชฺช
 วิหริติ ปจฺจกฺกตฺถิณํ ตตฺถมฺมี สฺมเย ผลฺโส โหติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป
 โหติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพุทธากตา ๑ เป ๑

[๔๘๕] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึํ สฺมเย รุปราวจฺรึ ฌานึ
 ภาเวติ กิริยึํ เหนว กุสฺลํ นากุสฺลํ น ๑ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐชฺรรมฺมสุขวิหารึ
 วิตกฺกวจิหารานึ ฐปฺสฺมา ๑ เป ๑ กุติยึ ฌานึ ๑ เป ๑ ตติยึ ฌานึ
 ๑ เป ๑ จตุตฺถึ ฌานึ ๑ เป ๑ ปจฺจมี ฌานึ ๑ เป ๑ ปญฺจมี
 ฌานึ ฐปฺสฺมปชฺช วิหริติ ปจฺจกฺกสิณึ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हิติ
 ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑ เป ๑
 รุปราวจฺรกีริยา ๑

[๔๘๖] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึํ สฺมเย อรุปราวจฺรึ
 ฌานึ ภาเวติ กิริยึํ เหนว กุสฺลํ นากุสฺลํ น ๑ กมฺมวิปากํ
 ทิฏฺฐชฺรรมฺมสุขวิหารึ สฺพฺโส ฐปฺสฺมฌานึ สฺมติกฺกมา ปฏฺธิสฺสฌานึ
 อตฺถกฺกมา นานตฺตสฺสฌานึ อมนสิการา อากาสาณญฺจายตนสฺสฌานา
 สฺหคตึ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ จตุตฺถึ ฌานึ ฐปฺสฺมปชฺช
 วิหริติ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हิติ ๑ เป ๑ อวิกฺเขโป ्हิติ
 ๑ เป ๑ อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ๑

[๔๘๗] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา ยสฺมึํ สฺมเย อรุปราวจฺรึ
 ฌานึ ภาเวติ กิริยึํ เหนว กุสฺลํ นากุสฺลํ น ๑ กมฺม
 วิปากํ ทิฏฺฐชฺรรมฺมสุขวิหารึ สฺพฺโส อากาสาณญฺจายตนึ สฺมติกฺกมฺ
 วิญฺญาณญฺจายตนสฺสฌานา สฺหคตึ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑ เป ๑ จตุตฺถึ
 ฌานึ ฐปฺสฺมปชฺช วิหริติ ตสฺมึํ สฺมเย ฆสฺโส ्हิติ ๑ เป ๑

อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ๑

[๕๙๘] กตเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย อรูปาวจรฺ
ณานํ ภาเวติ กิริยํ เหว กุสฺลํ นากุสฺลํ น ๑ กมฺม-
วิปากํ ทิฏฺฐชฺมุมสุขวิหารํ สฺพฺพโส วิญฺเฌาณญายตนํ สฺมติกุมฺม
อากิณฺญณฺญาตนฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑เป ๑ จตุคฺคํ
ณานํ อุปสฺมปฺชฺช วิหริติ ตสฺมึ สฺมเย สฺสโส โหติ ๑เป ๑
อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ๑

[๕๙๙] กตเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ยสฺมึ สฺมเย อรูปาวจรฺ
ณานํ ภาเวติ กิริยํ เหว กุสฺลํ นากุสฺลํ น ๑ กมฺม-
วิปากํ ทิฏฺฐชฺมุมสุขวิหารํ สฺพฺพโส อากิณฺญณฺญาตนํ สฺมติกุมฺม
เนวสณฺณานาสณฺญาตนฺสณฺณาสฺสทคฺคํ สฺขสฺส ๑ ปหานา ๑เป ๑
จตุคฺคํ ฌานํ อุปสฺมปฺชฺช วิหริติ ตสฺมึ สฺมเย สฺสโส โหติ
๑เป ๑ อวิกฺเขโป โหติ ๑เป ๑ อิเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ๑

[๕๐๐] อโตโก อพฺยาคตมฺมุตํ ๑เป ๑ อโทโส อพฺยาคตมฺมุตํ
๑เป ๑ อโมโห อพฺยาคตมฺมุตํ ๑เป ๑ อิเม ชฺมุมา อพฺยาคตา ๑
อรูปาวจรกิริยา ๑
จิตฺตุปฺปาทกณฺฑํ ๑

๑ อยํ ปาฬิ ปริมาหิ น สฺเมติ ปริมา หิ กามาวจรวิปากกิริยาสุ-
เขว ทิสฺสนฺติ น อณฺเณคฺค ๑ วิจาเรตุวา คเหตพฺพิ ๑

รูปกณฺฐํ

[๕๐๑] กตเม ชมฺมา อพฺยาคตา กุสฺตาทุสฺตานิ ชมฺมานิ
วิปาทา กามาจฺจรา รุปราจฺจรา อรุปราจฺจรา อปริยาปนฺนา เวทนาภุ-
ชฺนโร สณฺณาทุชฺนโร สงฺขารกุชฺนโร วิณฺณาทนกุชฺนโร เย ๑
shmā gīriyā nēva kusāta nākusāta n ๑ kmūmvipāta saphi ๑
rūpi osangkhata ๑ sathu imē shmā apyākata ๑

[๕๐๒] ตตฺถ กตฺมํ สฺฟพฺมํ รุมี จตฺตาวโร ๑ มหาภูตา จตฺตุนิ ๑
มหาภูตานิ อฺปาทาย รุมี อิทํ อฺจฺจติ สฺฟพฺมํ รุมี ๑

[๕๐๓] สฺฟพฺมํ รุมี นเหตุ อเหตุกํ เหตุวิปฺปยุตฺตํ สฺมฺปฺปจฺย
สงฺขตํ รุมี โลกียํ สํสํวํ สณฺโฆชนียํ คนฺถนียํ โอชนียํ โยคนียํ
นักรณียํ ปฺรามญฺจํ อฺปาทานียํ สงฺกิตฺเตสํกํ อพฺยาคตํ อนารมฺมณํ
อเจตฺเตสํกํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ เหนววิปาก นวิปากชมฺมชมฺมํ อสงฺกิตฺติฏฺฐ-
สงฺกิตฺเตสํกํ นสํจิตฺตกุสํจิจาวํ นอจิตฺตกุสํจิจาวมตฺตํ อจิตฺตกุสํจิจาวํ
นมีตฺติสํหคตํ นสํขตฺสํหคตํ นอฺเปกฺขาสํหคตํ เหนวทสฺสํเนน นภาวนาย-
ปฺหาคพฺพํ เหนวทสฺสํเนน นภาวนาย ปฺหาคพฺพเหตุกํ เหนวอาจฺยคามิ-
นอฺปจฺยคามิ เหนวเสกฺขนาเสกฺขํ ปฺริตฺตํ กามาจฺจรํ นรุปราจฺจรํ น-
อรุปราจฺจรํ ปฺริยาปนฺนํ โนอฺปฺริยาปนฺนํ อนิยตํ อนิยฺยานิกํ อฺป-
ปนฺนํ ฉหิ วิณฺณาทนฺหิ วิณฺณเวยฺยํ อนิจฺจํ ชฺรภาภิตฺตํ เอวํ เอก-
วิเชน รูปสงฺคโห ๑

เอกกํ ๑

[๕๐๕] ทฺวิเชน รุปลงฺกโห อตฺถิ รุปลํ อฺปาทา อตฺถิ รุปลํ โน อฺปาทา
 อตฺถิ รุปลํ อฺปาทินฺนํ อตฺถิ รุปลํ อฺนุปาทินฺนํ อตฺถิ รุปลํ อฺปาทินฺนุปาทานิยํ
 อตฺถิ รุปลํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ อตฺถิ รุปลํ ๕ นิตฺตํ อตฺถิ รุปลํ ๕ นิตฺตํ
 อตฺถิ รุปลํ ๕ ปฺปฏฺธิ อตฺถิ รุปลํ ๕ ปฺปฏฺธิ อตฺถิ รุปลํ อฺนุทฺธิ อตฺถิ รุปลํ
 อฺนุทฺธิ อตฺถิ รุปลํ มหาภูตํ อตฺถิ รุปลํ นมหาภูตํ อตฺถิ รุปลํ อฺวิมฺบคฺติ
 อตฺถิ รุปลํ อฺวิมฺบคฺติ อตฺถิ รุปลํ จิตฺตํ มุจฺจํ อตฺถิ รุปลํ นจิตฺตํ มุจฺจํ
 อตฺถิ รุปลํ จิตฺตํ หฤ อตฺถิ รุปลํ นจิตฺตํ หฤ อตฺถิ รุปลํ จิตฺตานุปริวดคฺติ
 อตฺถิ รุปลํ นจิตฺตานุปริวดคฺติ อตฺถิ รุปลํ อชฺฌคฺติ อตฺถิ รุปลํ พาทิวิ อตฺถิ
 รุปลํ โอิพาทิวิ อตฺถิ รุปลํ สฺซุณฺนิ อตฺถิ รุปลํ ทฺเว อตฺถิ รุปลํ สฺนฺติเก ๑ อตฺถิ
 รุปลํ จกฺขุสฺมมฺส
 อตฺถิ รุปลํ จกฺขุสฺมมฺส
 รุปลํ จกฺขุสฺมมฺส
 ๑ เป ๑ สฺณณาย ๑ เป ๑ เจตนาย
 ๑ เป ๑ จกฺขุวิมฺบคฺตํ ๑ อตฺถิ รุปลํ จกฺขุวิมฺบคฺตํ ๑ อตฺถิ รุปลํ
 อตฺถิ รุปลํ โสฺตํ ๑ เป ๑ ฆานสฺมมฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑ ชิวิหา
 สฺมมฺสฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑ กายสฺมมฺสฺสฺสฺสฺส ๑ อตฺถิ รุปลํ กายสฺมมฺสฺสฺสฺส
 ๑ อตฺถิ รุปลํ กายสฺมมฺสฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑ สฺณณาย ๑ เป ๑
 เจตนาย ๑ เป ๑ กายวิมฺบคฺตํ ๑ อตฺถิ รุปลํ กายวิมฺบคฺตํ
 ๑ อตฺถิ รุปลํ จกฺขุสฺมมฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑ อตฺถิ รุปลํ จกฺขุสฺม
 สฺมมฺสฺสฺส ๑ อตฺถิ รุปลํ จกฺขุสฺมมฺสฺสฺสฺส ๑ เป ๑
 สฺณณาย ๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ จกฺขุวิมฺบคฺตํ ๑ อตฺถิ รุปลํ
 อตฺถิ รุปลํ จกฺขุวิมฺบคฺตํ ๑ อตฺถิ รุปลํ โสฺตํ ๑

๑ เป ๑ ฆานตมฺผลตฺตตฺต ๑ เป ๑ ฐิตฺทาสมฺผลตฺตตฺต ๑ เป ๑ กาย-
 ตมฺผลตฺตตฺต อารมฺมณฺ อตฺถิ ฐมฺ กายตมฺผลตฺตตฺต น อารมฺมณฺ อตฺถิ-
 ฐมฺ กายตมฺผลตฺตตฺต ชาย เวทนาย ๑ เป ๑ ตมฺนาย ๑ เป ๑ เจตนาย
 ๑ เป ๑ กายวิญญาณตฺต อารมฺมณฺ อตฺถิ ฐมฺ กายวิญญาณตฺต น-
 อารมฺมณฺ ๑ อตฺถิ ฐมฺ จกฺขายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ นจกฺขายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ-
 ใสตฺตคณฺ อตฺถิ ฐมฺ นใสตฺตคณฺ อตฺถิ ฐมฺ ฆานายคณฺ ๑ เป ๑
 ฐิตฺทายคณฺ ๑ เป ๑ กายายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ นกายายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ-
 ฐปายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ นฐปายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ ตฺถทฺทายคณฺ ๑ เป ๑ คนฺช-
 ยคณฺ ๑ เป ๑ รัสายคณฺ ๑ เป ๑ โฉฏฺชพฺพายคณฺ อตฺถิ ฐมฺ นโฉฏฺชพฺพ-
 ยคณฺ ๑ อตฺถิ ฐมฺ จกฺขุชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ นจกฺขุชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ ใสตฺชชาตฺ
 ๑ เป ๑ ฆานชฺชาตฺ ๑ เป ๑ ฐิตฺทาชฺชาตฺ ๑ เป ๑ กายชฺชาตฺ อตฺถิ-
 ฐมฺ นกายชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ ฐปชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ นฐปชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ-
 ตฺถทฺทชฺชาตฺ ๑ เป ๑ คนฺชชฺชาตฺ ๑ เป ๑ รัสชฺชาตฺ ๑ เป ๑ โฉฏฺชพฺพ-
 ชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ นโฉฏฺชพฺพชฺชาตฺ ๑ อตฺถิ ฐมฺ จกฺขุชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ น-
 จกฺขุชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ ใสตฺตชฺชทฺริยํ ๑ เป ๑ ฆานชฺชทฺริยํ ๑ เป ๑ ฐิตฺทชฺช-
 ทฺริยํ ๑ เป ๑ กายชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ นกายชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ อตฺถิ ฐมฺ-
 ทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ นอตฺถิ ฐมฺ ทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ ปรฺริตฺตชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ นปรฺริ-
 ตฺตชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ ฐิตฺตชฺชทฺริยํ อตฺถิ ฐมฺ นฐิตฺตชฺชทฺริยํ ๑ อตฺถิ ฐมฺ กาย-
 วิญฺเฒคฺคิ อตฺถิ ฐมฺ นกายวิญฺเฒคฺคิ อตฺถิ ฐมฺ วจฺฉวิญฺเฒคฺคิ อตฺถิ ฐมฺ-
 นวจฺฉวิญฺเฒคฺคิ อตฺถิ ฐมฺ อากาสชฺชาตฺ อตฺถิ ฐมฺ นอากาสชฺชาตฺ อตฺถิ-

รมุํอาโปชาตุ อตฺถิรมุํอาโปชาตุ อตฺถิรมุํรูปสํสํตหุตา อตฺถิ-
 รมุํรูปสํสํนตหุตา อตฺถิรมุํรูปสํสํมฺหุตา อตฺถิรมุํรูปสํสํนมฺหุตา
 อตฺถิรมุํรูปสํสํกมฺมณฺณตา อตฺถิรมุํรูปสํสํนกมฺมณฺณตา อตฺถิ-
 รมุํรูปสํสํอุปฺจโย อตฺถิรมุํรูปสํสํนอุปฺจโย อตฺถิรมุํรูปสํสํนหฺตติ
 อตฺถิรมุํรูปสํสํนสํหฺตติ อตฺถิรมุํรูปสํสํชวรา อตฺถิรมุํรูปสํสํนชวรา
 อตฺถิรมุํรูปสํสํอนิฺจฺจตา อตฺถิรมุํรูปสํสํนอนิฺจฺจตา อตฺถิรมุํกพฺหิ-
 กาวโรอาหาโร อตฺถิรมุํนกพฺหิภาโรอาหาโร เอวํ ทฺวิเชน รุปร-
 ังคโห ๑

ทฺถิ ๑

[๕๐๕] ทฺวิเชน รุปรังคโห ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํอุปาทา ยนฺตํรมุํ-
 พาหิรํคํอตฺถิอุปาทา อตฺถิโนอุปาทา ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํอุปาทินฺนํ
 ยนฺตํรมุํพาหิรํคํอตฺถิอุปาทินฺนํ อตฺถิอุปาทินฺนํ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํ-
 คํอุปาทินฺนุปาทานิยํ ยนฺตํรมุํพาหิรํคํอตฺถิอุปาทินฺนุปาทานิยํ อตฺถิ-
 อุปาทินฺนุปาทานิยํ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํอนิทสํสํนํ ยนฺตํรมุํพาหิรํ-
 คํอตฺถิสํนิทสํสํนํ อตฺถิอนิทสํสํนํ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํสํปฺปฏฺธิยํ ยนฺตํ-
 รมุํพาหิรํคํอตฺถิสํปฺปฏฺธิยํ อตฺถิสํปฺปฏฺธิยํ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํอินฺทฺริยํ
 ยนฺตํรมุํพาหิรํคํอตฺถิอินฺทฺริยํ อตฺถิอินฺทฺริยํ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํ-
 คํนมหากฺภูตํ ยนฺตํรมุํพาหิรํคํอตฺถินมหากฺภูตํ อตฺถินมหากฺภูตํ ยนฺตํ-
 รมุํอชฺฌตฺถิกํคํนิวิณฺณตฺติ ยนฺตํรมุํพาหิรํคํอตฺถินิวิณฺณตฺติ อตฺถินิ-
 วิณฺณตฺติ ยนฺตํรมุํอชฺฌตฺถิกํคํนจิตฺตสํมฺภูจฺจํ ยนฺตํรมุํพาหิรํคํ-

อตฺถิ จิตฺตํ มุจฺจํ อตฺถิ นจิตฺตํ มุจฺจํ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ น-
 จิตฺตํ หุ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ อตฺถิ จิตฺตํ หุ อตฺถิ นจิตฺตํ หุ ยนฺตํ-
 ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ นจิตฺตํ นุปริวตฺติ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ อตฺถิ จิตฺตํ นุปริวตฺติ
 อตฺถิ นจิตฺตํ นุปริวตฺติ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ ไอพาริกํ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิร-
 ตํ อตฺถิ ไอพาริกํ อตฺถิ สฺสุมํ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ สฺนติเก ยนฺตํ-
 ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ อตฺถิ ทฺเว อตฺถิ สฺนติเก ฯ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ จกฺขุสฺม-
 ฬสฺสํ สฺสํ นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ อตฺถิ จกฺขุสฺม ฬสฺสํ สฺสํ วตฺถุ อตฺถิ-
 จกฺขุสฺม ฬสฺสํ สฺสํ นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ อตฺถิ จกฺขุสฺม ฬสฺสํ ชาย เวท-
 นาย ฯ เป ฯ สญฺญา ย ฯ เป ฯ เจตนาย ฯ เป ฯ จกฺขุวิญญาณสฺส-
 นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ อตฺถิ จกฺขุวิญญาณสฺสํ วตฺถุ อตฺถิ จกฺขุ-
 วิญญาณสฺสํ นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ โสตฺส มฺฬสฺสํ สฺสํ ฯ เป ฯ ฆาณ-
 สฺม ฬสฺสํ สฺสํ ฯ เป ฯ ชิวกาสฺม ฬสฺสํ สฺสํ ฯ เป ฯ กายสฺม ฬสฺสํ สฺสํ นวตฺถุ
 ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ อตฺถิ กายสฺม ฬสฺสํ สฺสํ วตฺถุ อตฺถิ กายสฺม ฬสฺสํ สฺสํ-
 นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ กายสฺม ฬสฺสํ ชาย เวทนาย ฯ เป ฯ สญฺญา ย
 ฯ เป ฯ เจตนาย ฯ เป ฯ กายวิญญาณสฺสํ นวตฺถุ ยนฺตํ ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ-
 ตํ อตฺถิ กายวิญญาณสฺสํ วตฺถุ อตฺถิ กายวิญญาณสฺสํ นวตฺถุ ฯ ยนฺตํ-
 ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ จกฺขุสฺม ฬสฺสํ สฺสํ นอรรมฺมณํ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ อตฺถิ-
 จกฺขุสฺม ฬสฺสํ สฺสํ นอรรมฺมณํ อตฺถิ จกฺขุสฺม ฬสฺสํ สฺสํ นอรรมฺมณํ ยนฺตํ-
 ฐมฺปิ อชฺชฌตฺถิ กํ ตํ จกฺขุสฺม ฬสฺสํ ชาย เวทนาย ฯ เป ฯ สญฺญา ย ฯ เป ฯ
 เจตนาย . ฯ เป ฯ จกฺขุวิญญาณสฺสํ นอรรมฺมณํ ยนฺตํ ฐมฺปิ พาหิรํ ตํ-

อตฺถิจกฺขุวิญญานํ อารมฺมณํ อตฺถิจกฺขุวิญญานํ อารมฺมณํ
 ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ โสตฺถมฺมณฺตํ ๑ เป ๑ อานตฺมณฺตํ ๑ เป ๑
 ชิวฺหาตฺมณฺตํ ๑ เป ๑ กายตฺมณฺตํ อารมฺมณํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พา-
 หิรํ ตํ อตฺถิกายตฺมณฺตํ อารมฺมณํ อตฺถิกายตฺมณฺตํ อารมฺมณํ
 ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ กายตฺมณฺตํ ชาย เวทนาย ๑ เป ๑ สณฺณาย
 ๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ กายวิญญานํ อารมฺมณํ ยนฺตํ ฐปฺปํ-
 พาหิรํ ตํ อตฺถิกายวิญญานํ อารมฺมณํ อตฺถิกายวิญญานํ อ-
 อารมฺมณํ ๑ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ นจฺกฺชายตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ
 อตฺถิจกฺชายตฺนํ อตฺถินจฺกฺชายตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ โสตฺถายตฺนํ
 ๑ เป ๑ นฆานายตฺนํ ๑ เป ๑ นชิวฺหายตฺนํ ๑ เป ๑ นกายายตฺนํ
 ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ อตฺถิกายายตฺนํ อตฺถินกายายตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ-
 อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ นรฺพายตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ อตฺถินรฺพายตฺนํ อตฺถินรฺพาย-
 ยตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ นตฺทฺทายตฺนํ ๑ เป ๑ นคฺนฺชายตฺนํ ๑ เป ๑
 นรตฺถายตฺนํ ๑ เป ๑ นโณฏฺชพฺพายตฺนํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ อตฺถินโณฏฺชพฺพ-
 ยตฺนํ อตฺถินโณฏฺชพฺพายตฺนํ ๑ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ นจฺกฺชฺชาตฺยํ ยนฺตํ
 ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ อตฺถิจกฺชฺชาตฺยํ อตฺถินจกฺชฺชาตฺยํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ
 โสตฺถชฺชาตฺยํ ๑ เป ๑ นฆานชฺชาตฺยํ ๑ เป ๑ นชิวฺหาชฺชาตฺยํ ๑ เป ๑ นกาย-
 ชฺชาตฺยํ ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ อตฺถิกายชฺชาตฺยํ อตฺถินกายชฺชาตฺยํ ยนฺตํ
 ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ นรฺพชฺชาตฺยํ ยนฺตํ ฐปฺปํ พาหิรํ ตํ อตฺถินรฺพชฺชาตฺยํ อตฺถินรฺพ-
 ชฺชาตฺยํ ยนฺตํ ฐปฺปํ อชฺชณฺตคฺคิํ ตํ นตฺทฺทชฺชาตฺยํ ๑ เป ๑ นคฺนฺชชฺชาตฺยํ ๑ เป ๑

นรตชาตฺ ๑ เป ๑ นโณชฺพพชาตฺ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ โณชฺพพ
 ชาตฺ อตฺถิ นโณชฺพพชาตฺ ๑ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ นจกฺขุหฺทริยํ ยนฺตํ
 รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ อตฺถิ จกฺขุหฺทริยํ อตฺถิ นจกฺขุหฺทริยํ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ
 ตํ นโสติหฺทริยํ ๑ เป ๑ นฆานินฺทริยํ ๑ เป ๑ นชฺวฺหิหฺทริยํ ๑ เป ๑
 นกายินฺทริยํ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ อตฺถิ กายินฺทริยํ อตฺถิ นกายินฺทริยํ
 ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นชฺวฺหิหฺทริยํ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ ชฺวฺหิหฺทริยํ
 อตฺถิ นชฺวฺหิหฺทริยํ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นปริสฺสินฺทริยํ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ
 ตํ อตฺถิ ปริสฺสินฺทริยํ อตฺถิ นปริสฺสินฺทริยํ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นชฺวฺจิตฺ
 ทริยํ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ ชฺวฺจิตฺทริยํ อตฺถิ นชฺวฺจิตฺทริยํ ๑ ยนฺตํ
 รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นกายวิมฺบตฺติ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ กายวิมฺบตฺติ
 อตฺถิ นกายวิมฺบตฺติ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นวจฺวิมฺบตฺติ ยนฺตํ รุมี
 พาทิรํ ตํ อตฺถิ วจฺวิมฺบตฺติ อตฺถิ นวจฺวิมฺบตฺติ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ
 ตํ นอากาตฺชาตฺ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ อากาตฺชาตฺ อตฺถิ นอากาตฺชาตฺ
 ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ นอาโปชาตฺ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ อาโปชาตฺ
 อตฺถิ นอาโปชาตฺ ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ รุปลฺลํ นลหฺตฺตา ยนฺตํ รุมี
 พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปลฺลํ นลหฺตฺตา อตฺถิ รุปลฺลํ นลหฺตฺตา ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ
 ตํ รุปลฺลํ นมฺหฺตฺตา ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปลฺลํ นมฺหฺตฺตา อตฺถิ รุปลฺลํ
 นมฺหฺตฺตา ยนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ ตํ รุปลฺลํ นกมฺมณฺณตฺตา ยนฺตํ รุมี พาทิรํ
 ตํ อตฺถิ รุปลฺลํ นกมฺมณฺณตฺตา อตฺถิ รุปลฺลํ นกมฺมณฺณตฺตา ยนฺตํ รุมี
 อชฺฌตฺตํ ตํ รุปลฺลํ นอุปฺจโย ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปลฺลํ นอุปฺจโย

อตฺถิรฺรูปสฺส นนฺอุปายโย ยนฺตํ รุมี อชฺชณฺตตฺกํ ตํ รุปสฺส นนฺตตฺติ ยนฺตํ
 รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ ยนฺตํ รุมี อชฺช-
 ณฺตตฺกํ ตํ รุปสฺส นนฺตตฺติ ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ อตฺถิ-
 รุปสฺส นนฺตตฺติ ยนฺตํ รุมี อชฺชณฺตตฺกํ ตํ รุปสฺส นนฺตตฺติ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ
 พาทิรํ ตํ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ อตฺถิ รุปสฺส นนฺตตฺติ ยนฺตํ รุมี
 อชฺชณฺตตฺกํ ตํ น กพฺพิกาโร อหาวโร ยนฺตํ รุมี พาทิรํ ตํ อตฺถิ กพฺพิกาโร-
 อหาวโร อตฺถิ น กพฺพิกาโร อหาวโร เขวํ ติวฺจิเชน รุปสงฺคโห ๑
 ติกํ ๑

[๕๐๖] จตฺตพฺพิเชน รุปสงฺคโห ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ อฺปา-
 ทินฺนํ อตฺถิ อฺปาทินฺนํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ อฺปาทินฺนํ อตฺถิ-
 อฺปาทินฺนํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ อฺปาทินฺนํ อฺปาทานิยํ อตฺถิ อฺปา-
 ทินฺนํ อฺปาทานิยํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ อฺปาทินฺนํ อฺปาทานิยํ อตฺถิ-
 อฺปาทินฺนํ อฺปาทานิยํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ สบฺบปฺปฺฏิฆํ อตฺถิ อฺปฺปฺปฺฏิฆํ
 ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ สบฺบปฺปฺฏิฆํ อตฺถิ อฺปฺปฺปฺฏิฆํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาท-
 ตํ อตฺถิ โอิพาริกํ อตฺถิ สฺสุมํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ โอิพาริกํ อตฺถิ-
 สฺสุมํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทาทํ อตฺถิ ทูเร อตฺถิ สนฺตติเก ยนฺตํ รุมี อฺปาทาท-
 ตํ อตฺถิ ทูเร อตฺถิ สนฺตติเก ๑ ยนฺตํ รุมี อฺปาทินฺนํ ตํ อตฺถิ สนฺตติสฺสํ
 อตฺถิ อนฺตติสฺสํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทินฺนํ ตํ อตฺถิ สนฺตติสฺสํ อตฺถิ อนฺตติสฺสํ
 ยนฺตํ รุมี อฺปาทินฺนํ ตํ อตฺถิ สบฺบปฺปฺฏิฆํ อตฺถิ อฺปฺปฺปฺฏิฆํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทินฺน-
 ตํ อตฺถิ สบฺบปฺปฺฏิฆํ อตฺถิ อฺปฺปฺปฺฏิฆํ ยนฺตํ รุมี อฺปาทินฺนํ ตํ อตฺถิ มหาภูตํ

อตฺถิสังฺหติเก ยนฺตํรูปํนมหาภูตํคํอตฺถิทูเร อตฺถิสังฺหติเก ฯ ทิฏฺฐจํ
สํคํ มุคํ วิณฺณวาทํ รูปํ เอวํ จตฺตพิเชน รุปสังคโห ฯ

จตฺตกํ ฯ

[๕๐๗] ปณฺจวิเชน รุปสังคโห ปชฺฉวฺชชาตฺถุ อวาปชาตฺถุ เตโชชาตฺถุ
วาโยชาตฺถุ ยณฺจ รูปํ อูปาทา เอวํ ปณฺจวิเชน รุปสังคโห ฯ

ปณฺจกํ ฯ

[๕๐๘] ฉพฺพิเชน รุปสังคโห จกฺขุวิณฺณเมยฺยํรูปํ โสตฺถวิณฺณเมยฺยํ-
รูปํ ฆานวิณฺณเมยฺยํรูปํ ชิวกฺขวิณฺณเมยฺยํรูปํ กายวิณฺณเมยฺยํรูปํ มโน-
วิณฺณเมยฺยํรูปํ เอวํ ฉพฺพิเชน รุปสังคโห ฯ

ฉกฺกํ ฯ

[๕๐๙] สตฺตวิเชน รุปสังคโห จกฺขุวิณฺณเมยฺยํรูปํ โสตฺถวิณฺณเมยฺยํ-
รูปํ ฆานวิณฺณเมยฺยํรูปํ ชิวกฺขวิณฺณเมยฺยํรูปํ กายวิณฺณเมยฺยํรูปํ มโน-
ชาตฺถุวิณฺณเมยฺยํรูปํ มโนวิณฺณวาทชาตฺถุวิณฺณเมยฺยํรูปํ เอวํ สตฺตวิเชน
รูปสังคโห ฯ

สตฺตกํ ฯ

[๕๑๐] อฏฺฐวิเชน รุปสังคโห จกฺขุวิณฺณเมยฺยํรูปํ โสตฺถวิณฺณเมยฺยํ-
รูปํ ฆานวิณฺณเมยฺยํรูปํ ชิวกฺขวิณฺณเมยฺยํรูปํ กายวิณฺณเมยฺยํรูปํ อตฺถิสัง-
สํมณฺสํสํ อตฺถิทุกฺกขสํมณฺสํสํ มโนชาตฺถุวิณฺณเมยฺยํรูปํ มโนวิณฺณวาท-
ชาตฺถุวิณฺณเมยฺยํรูปํ เอวํ อฏฺฐวิเชน รุปสังคโห ฯ

อฏฺฐกํ ฯ

[๕๓๑] นววิเชน รูปต่งคโท จกขุณทุริย โสติณทุริย ฆานินทุริย
ชีวจินทุริย กายินทุริย อิตถินทุริย ปุริสสินทุริย ชีวิตินทุริย ยณจ รุปี
นอินทุริย เอว นววิเชน รูปต่งคโท ฯ

นวกั ฯ

[๕๓๒] ทตังวิเชน รูปต่งคโท จกขุณทุริย โสติณทุริย ฆานินทุริย
ชีวจินทุริย กายินทุริย อิตถินทุริย ปุริสสินทุริย ชีวิตินทุริย นอินทุริย
รูปอติตตปปฏิฆิ อติตตปปฏิฆิ เอว ทตังวิเชน รูปต่งคโท ฯ

ทตังกั ฯ

[๕๓๓] เอกาทตังวิเชน รูปต่งคโท จกขายคณิ โสตายคณิ ฆานา
ยคณิ ชีวจายคณิ กายายคณิ รูปายคณิ สททายคณิ คณขายคณิ รตธา
ยคณิ โผฏฐพพายคณิ ยณจ รุปี อนิทตตังน อปปฏิฆิ มุขมายคณปரிய
ปนุณี เอว เอกาทตังวิเชน รูปต่งคโท ฯ

เอกาทตังกั ฯ

มาติกา ฯ

[๕๓๔] ตัพพั รุปี นเหตุเมว อเหตุกเมว เหตุวิปยุตตเมว
ตตปจายเมว ต่งขตเมว รูปเมว โลกียเมว ตาสวเมว สณโฆชนียเมว
คณถนียเมว โหชนียเมว โยคนียเมว นีวรณียเมว ปรามฐุชเมว
อุปาทานียเมว ต่งกิตตีกเมว อพยากตเมว อนารมมณเมว อเจตตีก
เมว จิตตวิปยุตตเมว นววิปาก นววิปากมมุขมมุขเมว ตต่งกิตตีก
ต่งกิตตีกเมว นตังกิตตีกตังจารเมว นตังกิตตีกตังจารมตตเมว อตังกิตตีก

อวิจารเมว นบีตีสหคตเมว นสุขสหคตเมว นอุเปกฺขาสหคตเมว
 เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหาคพฺพเมว เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปหา-
 คพฺพเหตุกเมว เนวอาจยคามินอปจยคามิเมว เนวเสกฺขนาเสกฺขเมว
 ปริตฺตเมว กามาวจรเมว นรูปาวจรเมว นอรูปาวจรเมว ปรียา-
 ปนฺนเมว โนอปรียาปนฺนเมว อนียตเมว อนิยฺยานิกเมว อุปฺปนฺนํ
 จหิ วิณฺญาเนหิ วิณฺญेยฺยเมว อนิจฺจเมว ชราก็ญฺตเมว เอวํ
 เอกวิเรน รุปสังคโห ฯ

เอกนิตฺเทโส ฯ

[๕๑๕] กตมนฺตํ รุํปี อุปาทา จกฺขายตฺนํ โสิตายตฺนํ ฆานายตฺนํ
 ชิวฺหายตฺนํ กายายตฺนํ รุํปายตฺนํ สทฺทายตฺนํ คนฺชายตฺนํ วสฺสํ
 อิตฺถินฺทฺริยํ ปฺริสฺถินฺทฺริยํ ชิวฺตฺถินฺทฺริยํ กายวิณฺณตฺตํ วจฺวิณฺณตฺตํ
 อากาสฺรชาตฺตํ รุํปสฺสํ ตฺหุตฺตา รุํปสฺสํ มุทฺตฺตา รุํปสฺสํ กมฺมณฺณตฺตา
 รุํปสฺสํ อุปฺจโย รุํปสฺสํ สํนตฺติ รุํปสฺสํ ชรตฺตา รุํปสฺสํ อนิจฺจตฺตา
 กพฺพิทฺทาโร อาหาโร ฯ

[๕๑๖] กตมนฺตํ รุํปี จกฺขายตฺนํ ยํ จกฺขํ จกฺขุญฺหํ มหาภูตฺตานํ
 อุปาทาย ปสฺสํ โท อตฺตภาวปรียาปนฺโน อนิทสฺสโน สंपฺปฏฺธิโย เยน
 จกฺขุณา อนิทสฺสเนน สंपฺปฏฺธิเชน รุํปี สนิทสฺสํ สंपฺปฏฺธิมํ ปสฺสํ
 วา ปสฺสํติ วา ปสฺสํสฺสํติ วา ปสฺสํเส วา จกฺขุํเปตํ จกฺขฺยา-
 ยตฺนํเปตํ จกฺขุรชาตฺตํเปสํ จกฺขุทฺทฺริยํเปตํ โถโกเปโส ทฺวารวเปสํ
 สํมุกฺโขเปโส ปณฺฑิตฺวเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺตํเปตํ เนตฺตํเปตํ นยฺนํเปตํ

โอรินนคัรวเปตํ สุญโย คาโมเปโส อิทนคั รุมี จกฺขายคณํ ๑
 กตมมคั รุมี จกฺขายคณํ ยํ จกฺขุ จคฺคณํ มหาภูตานิ อฺปาทาย
 ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทตฺสโน สंपฺปฏิโฆ ยมฺหิ จกฺขุมฺหิ
 อนิทตฺสณฺหิ สंपฺปฏิขมฺหิ รุมี สนิทตฺสณํ สंपฺปฏิขิ ปฏฺิหณฺณิ จา
 ปฏฺิหณฺณติ จา ปฏฺิหณฺณิสฺสตี จา ปฏฺิหณฺณเว จา จกฺขุเปตํ
 จกฺขายคณํเปตํ จกฺขุชาคฺุเปสา จกฺขุขุทฺธิยํเปตํ โถโกเปโส ทฺวาราเปสา
 สํมุกฺโทเปโส ปณฺชาทํเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺถุเปตํ เนตฺตํเปตํ นยฺนํเปตํ
 โอรินนคัรวเปตํ สุญโย คาโมเปโส อิทนคั รุมี จกฺขายคณํ ๑
 กตมมคั รุมี จกฺขายคณํ ยํ จกฺขุ จคฺคณํ มหาภูตานิ อฺปาทาย
 ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทตฺสโน สंपฺปฏิโฆ ยํ จกฺขุ
 อนิทตฺสณํ สंपฺปฏิขิ รุพมฺหิ สนิทตฺสณฺหิ สंपฺปฏิขมฺหิ ปฏฺิหณฺณิ
 จา ปฏฺิหณฺณติ จา ปฏฺิหณฺณิสฺสตี จา ปฏฺิหณฺณเว จา จกฺขุเปตํ
 จกฺขายคณํเปตํ จกฺขุชาคฺุเปสา จกฺขุขุทฺธิยํเปตํ โถโกเปโส ทฺวารา-
 เปสา สํมุกฺโทเปโส ปณฺชาทํเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺถุเปตํ เนตฺตํเปตํ นยฺนํ-
 เปตํ โอรินนคัรวเปตํ สุญโย คาโมเปโส อิทนคั รุมี จกฺขายคณํ ๑
 กตมมคั รุมี จกฺขายคณํ ยํ จกฺขุ จคฺคณํ มหาภูตานิ อฺปาทาย
 ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทตฺสโน สंपฺปฏิโฆ ยํ จกฺขุ
 นิสฺสําย รุมี อารพฺภ จกฺขุสํมณฺโส อฺปฺปชฺชิ จา อฺปฺปชฺชติ จา
 อฺปฺปชฺชิสฺสตี จา อฺปฺปชฺเช จา ๑เป ๑ ยํ จกฺขุ นิสฺสําย รุมี อารพฺภ
 จกฺขุสํมณฺโสชา เวทนา ๑เป ๑ สณฺญา ๑เป ๑ เจตนา ๑เป ๑

จกฺขุฉินฺณณานิ อฺปฺปชฺชิตฺติ วา อฺปฺปชฺชิตฺติ วา อฺปฺปชฺชิตฺติสฺสตี วา อฺปฺป-
 ปชฺชเช วา ๑เป ๑ ยํ จกฺขุ นิสฺสําย รุปารมฺมณฺเ จกฺขุสฺสมุสฺสโต
 อฺปฺปชฺชิตฺติ วา อฺปฺปชฺชิตฺติ วา อฺปฺปชฺชิตฺติสฺสตี วา อฺปฺปชฺชเช วา ๑เป ๑
 ยํ จกฺขุ นิสฺสําย รุปารมฺมณา จกฺขุสฺสมุสฺสตา เวทนา ๑ เป ๑
 สฺสณฺณา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑ จกฺขุฉินฺณณานิ อฺปฺปชฺชิตฺติ วา อฺปฺป-
 ปชฺชิตฺติ วา อฺปฺปชฺชิตฺติสฺสตี วา อฺปฺปชฺชเช วา จกฺขุเปตํ จกฺขายตนํเปตํ
 จกฺขุชฺชาตฺตเปตํ จกฺขุทฺทริยํเปตํ โถโกเปโส ทวารวเปตํ สํมุทฺโทเปโส
 ปณฺทรวเปตํ เขตฺตเปตํ วคฺคฺกเปตํ เนตฺตเปตํ นยนํเปตํ โอริมนฺตํร-
 เปตํ สฺสณฺโณ คาโมเปโส อิทนฺตํ รุํ จกฺขายตนํ ๑

[๕๓๗] กตมฺนตํ รุํ โสตฺตายตนํ ยํ โสตํ จกฺขุนํ มหาภูตานิ
 อฺปฺปาทาย ปสาโท อคฺคภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน สํปฺปฏฺธิโย เยน
 โสเตน อนิทฺตฺสเนน สํปฺปฏฺธิเเสน สทฺทํ อนิทฺตฺสนํ สํปฺปฏฺธิสฺสํ สฺสณฺนิ
 วา สฺสณฺนาคี วา สฺสณฺนิสฺสตี วา สฺสณฺเ วา โสตํเปตํ โสตฺตายตนํเปตํ
 โสตฺชฺชาตฺตเปตํ โสตฺทินฺทริยํเปตํ โถโกเปโส ทวารวเปตํ สํมุทฺโทเปโส
 ปณฺทรวเปตํ เขตฺตเปตํ วคฺคฺกเปตํ โอริมนฺตํรเปตํ สฺสณฺโณ คาโมเปโส
 อิทนฺตํ รุํ โสตฺตายตนํ ๑ กตมฺนตํ รุํ โสตฺตายตนํ ยํ โสตํ จกฺขุนํ
 มหาภูตานิ อฺปฺปาทาย ปสาโท อคฺคภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน
 สํปฺปฏฺธิโย ยมฺหิ โสตฺมฺหิ อนิทฺตฺสนฺมฺหิ สํปฺปฏฺธิยมฺหิ สทฺโท
 อนิทฺตฺสโน สํปฺปฏฺธิโย ปฏฺธิหณฺณนิ วา ปฏฺธิหณฺณนิ วา ปฏฺธิหณฺณนิสฺสตี วา
 ปฏฺธิหณฺณเณ วา โสตํเปตํ โสตฺตายตนํเปตํ โสตฺชฺชาตฺตเปตํ โสตฺทินฺทริย-

เปตฺติ โสโกเปโส ทวารวเปสา สมุทฺโทเปโส ปรุฑฺฑเปตฺติ เขตฺตเปตฺติ
 วจฺจฺเปตฺติ โอริมนฺตฺรเปตฺติ สฺสโย คามเปโส อิทฺตํ ฐมฺปี โสตา-
 ยตฺนํ ๑ กตฺมฺนฺตํ ฐมฺปี โสตายตฺนํ ยํ โสตํ จตฺนํ มหาภูตํ ฐปา-
 ทาย ปรุฑฺฑาท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโม สบฺปฏิโฆ ยํ โสตํ
 อนิทฺตฺสโม สบฺปฏิฆํ สทฺทมฺหิ อนิทฺตฺสณฺมฺหิ สบฺปฏิฆมฺหิ ปฏิทณฺนิ
 วา ปฏิทณฺณติ วา ปฏิทณฺณิสฺสติ วา ปฏิทณฺณเว วา โสตํเปตฺติ
 โสตายตฺนํเปตฺติ โสตฺตาทฺตฺเปสํ โสตฺนฺทฺริยเปตฺติ โสโกเปโส ทวารวเปสา
 สมุทฺโทเปโส ปรุฑฺฑเปตฺติ เขตฺตเปตฺติ วจฺจฺเปตฺติ โอริมนฺตฺรเปตฺติ สฺสโย
 คามเปโส อิทฺตํ ฐมฺปี โสตายตฺนํ ๑ กตฺมฺนฺตํ ฐมฺปี โสตายตฺนํ
 ยํ โสตํ จตฺนํ มหาภูตํ ฐปาทาย ปรุฑฺฑาท อตฺตภาวปริยาปนฺโน
 อนิทฺตฺสโม สบฺปฏิโฆ ยํ โสตํ นิสฺสํย สทฺทํ ธารพฺภ โสตฺสมฺมฺสฺโส
 ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺตฺสฺสติ วา ฐปฺปชฺชฺเช วา ๑ เป ๑
 ยํ โสตํ นิสฺสํย สทฺทํ ธารพฺภ โสตฺสมฺมฺสฺสชา เวทฺนา ๑ เป ๑
 สณฺญา ๑ เป ๑ เจตฺนา ๑ เป ๑ โสตฺตวิญฺญาณํ ฐปฺปชฺชฺติ วา
 ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺตฺสฺสติ วา ฐปฺปชฺชฺเช วา ๑ เป ๑ ยํ โสตํ
 นิสฺสํย สทฺทารมฺมฺโน โสตฺสมฺมฺสฺโส ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺติ วา
 ฐปฺปชฺชฺตฺสฺสติ วา ฐปฺปชฺชฺเช วา ๑ เป ๑ ยํ โสตํ นิสฺสํย สทฺทอา-
 รมฺมฺณา โสตฺสมฺมฺสฺสชา เวทฺนา ๑ เป ๑ สณฺญา ๑ เป ๑ เจตฺนา
 ๑ เป ๑ โสตฺตวิญฺญาณํ ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺติ วา ฐปฺปชฺชฺตฺสฺสติ วา
 ฐปฺปชฺชฺเช วา โสตํเปตฺติ โสตายตฺนํเปตฺติ โสตฺตาทฺตฺเปสํ โสตฺนฺทฺริยเปตฺติ

โตโกเปโส ทฺวารวเปสา สฺมฺทฺโทเปโส ปฺณทฺรเปตฺ เชตฺตฺเปตฺ วตฺถุ-
เปตฺ โหริมนฺตฺรเปตฺ สฺญโย คาโมเปโส อิทฺนตฺ รุปฺ โสตายตฺนํ ๑

[๕๓๘] กตฺมนตฺ รุปฺ ฆานายตฺนํ ยํ ฆานํ จตฺนฺนํ มหาภูตฺานํ
อฺปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ เยน
ฆานเนน อนิทฺตฺสเนน สฺปฺปฏิฆเนน คนฺชํ อนิทฺตฺสนํ สฺปฺปฏิฆํ ฆายิ
วา ฆายติ วา ฆายิตฺตฺสติ วา ฆายเ วา ฆานํเปตฺ ฆานายตฺนํเปตฺ
ฆานชาตฺุเปสา ฆานินฺทฺริยํเปตฺ โตโกเปโส ทฺวารวเปสา สฺมฺทฺโทเปโส
ปฺณทฺรเปตฺ เชตฺตฺเปตฺ วตฺถุเปตฺ โหริมนฺตฺรเปตฺ สฺญโย คาโมเปโส
อิทฺนตฺ รุปฺ ฆานายตฺนํ ๑ กตฺมนตฺ รุปฺ ฆานายตฺนํ ยํ ฆานํ
จตฺนฺนํ มหาภูตฺานํ อฺปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน
สฺปฺปฏิโฆ ยมฺหิ ฆานมฺหิ อนิทฺตฺสนมฺหิ สฺปฺปฏิฆมฺหิ คนฺชํ อนิ-
ทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ปฏิหฺณฺณติ วา ปฏิหฺณฺณติ วา ปฏิหฺณฺณิตฺตฺสติ วา
ปฏิหฺณฺณเ วา ฆานํเปตฺ ฆานายตฺนํเปตฺ ฆานชาตฺุเปสา ฆานินฺทฺริย-
เปตฺ โตโกเปโส ทฺวารวเปสา สฺมฺทฺโทเปโส ปฺณทฺรเปตฺ เชตฺตฺเปตฺ
วตฺถุเปตฺ โหริมนฺตฺรเปตฺ สฺญโย คาโมเปโส อิทฺนตฺ รุปฺ ฆานา-
ยตฺนํ ๑ กตฺมนตฺ รุปฺ ฆานายตฺนํ ยํ ฆานํ จตฺนฺนํ มหาภูตฺานํ อฺปา-
ทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ยํ ฆานํ
อนิทฺตฺสนํ สฺปฺปฏิฆํ คนฺชมฺหิ อนิทฺตฺสนมฺหิ สฺปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหฺณฺณ-
ติ วา ปฏิหฺณฺณติ วา ปฏิหฺณฺณิตฺตฺสติ วา ปฏิหฺณฺณเ วา ฆานํเปตฺ
ฆานายตฺนํเปตฺ ฆานชาตฺุเปสา ฆานินฺทฺริยํเปตฺ โตโกเปโส ทฺวารวเปสา

สมุทฺโทเปโส ปณฺฑรฺเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺถุเปตํ โอิรมนฺคฺรฺเปตํ สฺสญฺโฆ
 คาโมเปโส อิทนฺตํ ฐปฺปํ ฆานายคณํ ๑ กตมนฺตํ ฐปฺปํ ฆานายคณํ
 ยํ ฆานํ ๑คฺคณํ มหาภูตานิ อุปาทาย ปตฺธาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺฐิโฆ ยํ ฆานํ นิสฺสําย คนฺหํ อารพฺภ ฆานสฺมมฺสฺสฺโส
 อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ वा อุปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑
 ยํ ฆานํ นิสฺสําย คนฺหํ อารพฺภ ฆานสฺมมฺสฺสฺสฺสา เวทนา ๑ เป ๑
 สฺสญฺญา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑ ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ
 वा อุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ वा อุปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยํ ฆานํ นิสฺสําย
 คนฺหารมฺมโณ ฆานสฺมมฺสฺสฺโส อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ
 वा อุปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยํ ฆานํ นิสฺสําย คนฺหารมฺมณา
 ฆานสฺมมฺสฺสฺสฺสา เวทนา ๑ เป ๑ สฺสญฺญา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑
 ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ वा
 อุปฺปชฺชเช वा ฆานํเปตํ ฆานายคณํเปตํ ฆานธาตฺวเปตํ ฆานินฺทฺริยํเปตํ
 โโตโกเปโส ทฺวารวเปตํ สมุทฺโทเปโส ปณฺฑรฺเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺถุ-
 เปตํ โอิรมนฺคฺรฺเปตํ สฺสญฺโฆ คาโมเปโส อิทนฺตํ ฐปฺปํ ฆานายคณํ ๑

[๕๓๘] กตมนฺตํ ฐปฺปํ ชิฺวฺหายคณํ ยา ชิฺวฺหา ๑คฺคณํ มหาภูตานิ
 อุปาทาย ปตฺธาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺฐิโฆ ยาย
 ชิฺวฺหาย อนิทฺตฺสํนาย สฺปฺปฏฺฐิฆาย วสํ อนิทฺตฺสํนํ สฺปฺปฏฺฐิฆํ สํายิ वा
 สํายติ वा สํายิสฺสฺสฺติ वा สํายเ वा ชิฺวฺหาเปตํ ชิฺวฺหายคณํเปตํ
 ชิฺวฺหาธาตฺวเปตํ ชิฺวฺหินฺทฺริยํเปตํ โโตโกเปโส ทฺวารวเปตํ สมุทฺโท-

เปโส ปณฺฑริเปตฺติ เขตฺตฺเปตฺติ จตุตฺถเปตฺติ โหริมนฺตฺริเปตฺติ สฺสญฺโย
 คาโมเปโส อิทฺนตฺติ รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ฯ กตฺมนตฺติ รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ยา
 ชิฺดูหา จตฺนุณฺํ มหาภูตฺนํ อฺปาทาย ปสฺสาทอ อตฺตภาวปริยาปนฺโน
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ยาย ชิฺดูหาย อนิทฺตฺสนาย สฺปฺปฏิฆาย วโส
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ปฏิหณฺณิ วา ปฏิหณฺณติ วา ปฏิหณฺณิสฺสตี
 วา ปฏิหณฺณเ ว ชิฺดูหาเปสฺสา ชิฺดูหายตฺนํเปตฺติ ชิฺดูหาธาตฺุเปสฺสา
 ชิฺดูหิณฺทฺริยฺเปตฺติ โถโกเปโส ทฺวารวเปสฺสา สฺมกฺุโทเปโส ปณฺฑริเปตฺติ
 เขตฺตฺเปตฺติ จตุตฺถเปตฺติ โหริมนฺตฺริเปตฺติ สฺสญฺโย คาโมเปโส อิทฺนตฺติ
 รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ฯ กตฺมนตฺติ รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ยา ชิฺดูหา จตฺนุณฺํ
 มหาภูตฺนํ อฺปาทาย ปสฺสาทอ อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน
 สฺปฺปฏิโฆ ยา ชิฺดูหา อนิทฺตฺสนา สฺปฺปฏิฆา วตฺมฺหิ อนิทฺตฺสนมฺหิ
 สฺปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหณฺณิ วา ปฏิหณฺณติ วา ปฏิหณฺณิสฺสตี วา
 ปฏิหณฺณเ ว ชิฺดูหาเปสฺสา ชิฺดูหายตฺนํเปตฺติ ชิฺดูหาธาตฺุเปสฺสา ชิฺดูหิ-
 ทฺริยฺเปตฺติ โถโกเปโส ทฺวารวเปสฺสา สฺมกฺุโทเปโส ปณฺฑริเปตฺติ เขตฺตฺเปตฺติ
 จตุตฺถเปตฺติ โหริมนฺตฺริเปตฺติ สฺสญฺโย คาโมเปโส อิทฺนตฺติ รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ฯ
 กตฺมนตฺติ รุมี ชิฺดูหายตฺนํ ยา ชิฺดูหา จตฺนุณฺํ มหาภูตฺนํ อฺปาทาย
 ปสฺสาทอ อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ยํ ชิฺดูหิ
 นิสฺสําย วตฺ อารพฺภ ชิฺดูหาตฺมฺสฺสโส อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติ วา
 อฺปฺปชฺชิสฺสตี วา อฺปฺปชฺชเ ว ฯ เป ฯ ยํ ชิฺดูหิ นิสฺสําย วตฺ อารพฺภ
 ชิฺดูหาตฺมฺสฺสชฺชา เวทฺนา ฯ เป ฯ สฺนฺญา ฯ เป ฯ เจตฺนา ฯ เป ฯ

ชิดุหาวิญญานัง อูปฺปชฺชิตฺติ วา อูปฺปชฺชติ วา อูปฺปชฺชิตฺตํ วา
 อูปฺปชฺชเช วา ๗ เป ๗ ยํ ชิดุหํ นิสฺสําย วธํารมฺมโนน ชิดุหา-
 สฺมฺมสฺสํโส อูปฺปชฺชิตฺติ วา อูปฺปชฺชติ วา อูปฺปชฺชิตฺตํ วา อูปฺปชฺชเช วา
 ยํ ชิดุหํ นิสฺสําย วธํารมฺมณา ชิดุหาสมฺมสฺสํสา เวทนา ๗ เป ๗
 สณฺญา ๗ เป ๗ เจตนา ๗ เป ๗ ชิดุหาวิญญานัง อูปฺปชฺชิตฺติ วา
 อูปฺปชฺชติ วา อูปฺปชฺชิตฺตํ วา อูปฺปชฺชเช วา ชิดุหาเปสํ
 ชิดุหายตณฺเปตํ ชิดุหาธาตูปฺเปสํ ชิดุหิณฺทริยํเปตํ โถโกเปสํ ทวารรา-
 เปสํ สํมุกฺโทเปสํ ปณฺฑรํเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺตํเปตํ โอริมนฺตํรํเปตํ
 สฺสญฺโฆ คาโมเปสํ อิทฺทํ รุขํ ชิดุหายตณฺ ๗

[๕๒๐] กตมฺมตํ รุขํ กายายตณฺ โย กาโย จตฺตุนฺ มหาภูตानํ
 อูปาทาย ปสําทอ อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตํโน สํปฺปฏฺโฆ เยน
 กาเยน อนิทฺตํเนน สํปฺปฏฺเฆน โฉฏฺจพฺพํ อนิทฺตํนํ สํปฺปฏฺฆํ ผุสฺสิ
 วา ผุสฺติ วา ผุสฺสิสฺสํติ วา ผุสฺเส วา กาโยเปสํ กายายตณฺเปตํ
 กายธาตูปฺเปสํ กายิณฺทริยํเปตํ โถโกเปสํ ทวารราเปสํ สํมุกฺโทเปสํ
 ปณฺฑรํเปตํ เขตฺตํเปตํ วตฺตํเปตํ โอริมนฺตํรํเปตํ สฺสญฺโฆ คาโมเปสํ
 อิทฺทํ รุขํ กายายตณฺ ๗ กตมฺมตํ รุขํ กายายตณฺ โย กาโย
 จตฺตุนฺ มหาภูตानํ อูปาทาย ปสําทอ อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทฺตํโน
 สํปฺปฏฺโฆ ยมฺหิ กายมฺหิ อนิทฺตํนฺมฺหิ สํปฺปฏฺฆมฺหิ โฉฏฺจพฺพโ
 อนิทฺตํโน สํปฺปฏฺโฆ ปฏฺธิทฺตณฺนิ วา ปฏฺธิทฺตณฺนิ วา ปฏฺธิทฺตณฺนิสฺสํติ
 วา ปฏฺธิทฺตณฺเน วา กาโยเปสํ กายายตณฺเปตํ กายธาตูปฺเปสํ

กายินุหุริยเปตํ โถโกเปโส ทวารวเปสา สมุทโทเปโส ปณหุรเปตํ
 เขตตเปตํ วตถุเปตํ โอริมนุตฺรเปตํ สญโย คาโมเปโส อิทนุคํ
 ฐมํ กายายตนํ ๑ กตมนุคํ ฐมํ กายายตนํ โย กาโย จตุณํ
 มหาภูตานิ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนโน อนิทสฺสโน
 สบฺปฏิโฆ โย กาโย อนิทสฺสโน สบฺปฏิโฆ โฉฏฺฐพฺพมฺหิ
 อนิทสฺสณมฺหิ สบฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหณฺณิ वा ปฏิหณฺณติ वा ปฏิ-
 หณฺณิสฺสตี वा ปฏิหณฺณเเว वा กาโยเปโส กายายตนํเปตํ กาย-
 ชาติเปสา กายินุหุริยเปตํ โถโกเปโส ทวารวเปสา สมุทโทเปโส
 ปณหุรเปตํ เขตตเปตํ วตถุเปตํ โอริมนุตฺรเปตํ สญโย คาโมเปโส
 อิทนุคํ ฐมํ กายายตนํ ๑ กตมนุคํ ฐมํ กายายตนํ โย กาโย
 จตุณํ มหาภูตานิ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนโน อนิทสฺสโน
 สบฺปฏิโฆ ยํ กายํ นิสฺสาย โฉฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายสมฺมตฺสโต
 อฺปฺปชฺชติ वा อฺปฺปชฺชติ वा อฺปฺปชฺชิสฺสตี वा อฺปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑
 ยํ กายํ นิสฺสาย โฉฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายสมฺมตฺสฺสชา เวทนา ๑ เป ๑
 สณฺณา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑ กายฉินฺนญาณํ อฺปฺปชฺชติ वा
 อฺปฺปชฺชติ वा อฺปฺปชฺชิสฺสตี वा อฺปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยํ กายํ
 นิสฺสาย โฉฏฺฐพฺพารมฺมโน กายสมฺมตฺสโต อฺปฺปชฺชติ वा อฺปฺปชฺชติ
 वा อฺปฺปชฺชิสฺสตี वा อฺปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยํ กายํ นิสฺสาย
 โฉฏฺฐพฺพารมฺมณา กายสมฺมตฺสฺสชา เวทนา ๑ เป ๑ สณฺณา ๑ เป ๑
 เจตนา ๑ เป ๑ กายฉินฺนญาณํ อฺปฺปชฺชติ वा อฺปฺปชฺชติ वा

อุปปชฺชิสฺสตี วา อุปปชฺเช วา กายเปโต กายายตนเปโต กาย-
ชาตุเปเส กายินทฺริยเปโต โถโกเปโต ทวาราเปเส สมฺมุตฺโตเปโต
ปณฺฑิตฺวเปโต เขตฺตเปโต วคฺคฺตฺวเปโต โหริมนุสฺสวเปโต สฺสฺสฺสฺสฺส
อิตฺตฺว รุปี กายายตนํ ฯ

[๕๒๓] กตฺตมนฺตํ รุปี รุปรายตนํ ยํ รุปี จตฺตุนํ มหาภูตานิ
อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทฺตฺตํ สํปฺปฏฺธิ นัตถํ ปิตกํ โถหิตกํ
โธทาทํ กาทกํ มณฺเฑชฺชฺชกํ หริ หริวณฺณํ อมฺพงฺกฺรฺวณฺณํ ทิชฺชํ
รตฺตํ อณฺเฏ ฏฺฐํ ปริมนฺตฺตํ จตฺตฺตํ นพฺตํ อฏฺฐํ สํสฺสฺสํ นินฺนํ
ถตฺตํ ฉายา ชาตโป ชาโตโก อนฺนชกาโร อพฺภา มหิกา ชฺชโม ราช
จนฺตมณฺตฺตตฺตํ วณฺณนิภา สฺส
วณฺณนิภา อาทาสฺมณฺตฺตตฺตํ วณฺณนิภา มณฺตฺตํชฺชฺชฺชฺชฺชฺช
วณฺณนิภา ชาตฺตฺตฺตตฺตตฺตํ วณฺณนิภา ยํ วา ปนฺนณฺณมฺมํ อตฺต
รุปี จตฺตุนํ มหาภูตานิ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทฺตฺตํ สํปฺปฏฺธิ
ยํ รุปี สนิทฺตฺตํ สํปฺปฏฺธิ จตฺตุนา อนิทฺตฺตฺตเนน สํปฺปฏฺธิเชน ปสฺสตี
วา ปสฺสตี วา ปสฺสตีตฺตตี วา ปสฺสเส วา รุปีเปโต รุปรายตนเปโต
รูปฺชาตุเปเส อิตฺตฺว รุปี รุปรายตนํ ฯ กตฺตมนฺตํ รุปี รุปรายตนํ
ยํ รุปี จตฺตุนํ มหาภูตานิ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทฺตฺตํ สํปฺปฏฺธิ
นัตถํ ปิตกํ โถหิตกํ โธทาทํ กาทกํ มณฺเฑชฺชฺชกํ หริ หริวณฺณํ
อมฺพงฺกฺรฺวณฺณํ ทิชฺชํ รตฺตํ อณฺเฏ ฏฺฐํ ปริมนฺตฺตํ จตฺตฺตํ
นพฺตํ อฏฺฐํ สํสฺสฺสํ นินฺนํ ถตฺตํ ฉายา ชาตโป ชาโตโก

อนุชกาโร อพฺภา มหิกา ชฺโม รโห จนฺทมณฺฑลตฺถํ วนฺณนิภา
 สฺริยมณฺฑลตฺถํ วนฺณนิภา ตารกฺรฺพานํ วนฺณนิภา อาทาสฺมณฺฑล
 ตฺถํ วนฺณนิภา มณฺธิสฺงฺฆมฺมุตาเวหฺริยตฺถํ วนฺณนิภา ชาติรฺฐปรชตฺถํ
 วนฺณนิภา ยํ วา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ รฺฐํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ
 อฺปาทาย วนฺณนิภา สฺนิตฺถสฺนํ สฺปฺปฺริขํ ยมฺหิ รฺฐมฺหิ สฺนิตฺถสฺนมฺหิ
 สฺปฺปฺริขมฺหิ จกฺขุ อฺนิตฺถสฺนํ สฺปฺปฺริขํ ปฺริหณฺณิ วา ปฺริหณฺณติ
 วา ปฺริหณฺณิสฺสฺสฺติ วา ปฺริหณฺณเ วา รฺฐํเปตํ รฺฐายคณฺเปตํ
 รฺฐชาติคฺเปตํ อิตฺถํ รฺฐํ รฺฐายคณํ ๑ กตฺมณฺฑํ รฺฐํ รฺฐายคณํ
 ยํ รฺฐํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ อฺปาทาย วนฺณนิภา สฺนิตฺถสฺนํ สฺปฺปฺริขํ
 นฺตี ปฺตีคํ โถหิตคํ โยทาคํ กายคํ มณฺเชชฺฐํ หริ หริวนฺณ
 อมฺพงฺกฺรฺวนฺณํ ทํขํ รตฺถํ อณฺํ ฤตํ ฏฺฐํ ปริมณฺฑลํ จกฺขุ
 ฌฬํ อฏฺฐํ โสฬสํ นินฺนํ ฤตํ ฉายา อาทโป อาลโโก
 อนุชกาโร อพฺภา มหิกา ชฺโม รโห จนฺทมณฺฑลตฺถํ วนฺณนิภา
 สฺริยมณฺฑลตฺถํ วนฺณนิภา ตารกฺรฺพานํ วนฺณนิภา อาทาสฺมณฺฑลตฺถํ
 วนฺณนิภา มณฺธิสฺงฺฆมฺมุตาเวหฺริยตฺถํ วนฺณนิภา ชาติรฺฐปรชตฺถํ
 วนฺณนิภา ยํ วา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ รฺฐํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ
 อฺปาทาย วนฺณนิภา สฺนิตฺถสฺนํ สฺปฺปฺริขํ ยํ รฺฐํ สฺนิตฺถสฺนํ
 สฺปฺปฺริขํ จกฺขุ มฺหิ อฺนิตฺถสฺนมฺหิ สฺปฺปฺริขมฺหิ ปฺริหณฺณิ วา ปฺริ
 หณฺณติ วา ปฺริหณฺณิสฺสฺสฺติ วา ปฺริหณฺณเ วา รฺฐํเปตํ รฺฐายคณฺเปตํ
 รฺฐชาติคฺเปตํ อิตฺถํ รฺฐํ รฺฐายคณํ ๑ กตฺมณฺฑํ รฺฐํ รฺฐายคณํ

ยัม รุมี จตุหนัน มหาภูตานิ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทฺตฺสนัน สปรปฺปฏิขิ
 นิตฺ ปิตกํ โถหิตกํ โธทาคํ กาทกํ มณฺเชฏฺจกํ หริ หริวณฺณ
 อมฺพงฺกฺรวณฺณ ทังขิ รตฺตํ ธนฺนํ ถุตฺตํ วฏฺฐิ ปริมณฺจกํ จตุรฺต
 ฉพฺตํ อฏฺจํตํ โสฬสํตํ นินฺนํ ถตฺตํ ฉายา อาทโป อโถโก อนฺชกาโร
 อพฺภา มหิกา ชฺโม โรโธ จนฺทมนฺจกฺตฺตํ วณฺณนิภา สฺริยมณฺจกฺตฺตํ
 วณฺณนิภา ตารกฺรฺพานํ วณฺณนิภา อาทาสมนฺจกฺตฺตํ วณฺณนิภา
 มณฺสิงฺขมฺมุตาเวฬฺวยิสฺตํ วณฺณนิภา ชาตฺรฺปรชตฺตํ วณฺณนิภา ยัม
 วา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ รุมี จตุหนัน มหาภูตานิ อุปาทาย วณฺณนิภา
 สนิทฺตฺสนัน สปรปฺปฏิขิ ยัม รุมี อารพฺภ จกฺขุ นิสฺสําย จกฺขุสฺสํมฺสฺสํโส
 อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสํติ वा อุปฺปชฺชเช वा
 ๑ เป ๑ ยัม รุมี อารพฺภ จกฺขุ นิสฺสําย จกฺขุสฺสํมฺสฺสํชา เวทนา
 ๑ เป ๑ สณฺญา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ
 वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสํติ वा อุปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยัม
 รุปรามฺมโน จกฺขุ นิสฺสําย จกฺขุสฺสํมฺสฺสํโส อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ
 वा อุปฺปชฺชติสฺสํติ वा อุปฺปชฺชเช वा ๑ เป ๑ ยัม รุปรามฺมณา จกฺขุ
 นิสฺสําย จกฺขุสฺสํมฺสฺสํชา เวทนา ๑ เป ๑ สณฺญา ๑ เป ๑ เจตนา
 ๑ เป ๑ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติ वा อุปฺปชฺชติสฺสํติ
 वा อุปฺปชฺชเช वा รุมีเปตํ รุปรายคณฺเปตํ รุปรายคณฺเปตํ อิทฺถนํ
 รุมี รุปรายคณฺ ๑

[๕๒๒] กตมฺนตํ รุมี สทฺททายคณฺ โย สทฺโท จตุหนัน มหาภูตานิ

อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฺฏิโฆ เภริตฺทโท มุทฺติงฺคตฺทโท สงฺขตฺทโท
 ปณฺวตฺทโท คีตฺตฺทโท วาทิตฺตฺทโท สฺมมฺตฺทโท ปาณิตฺทโท สฺตฺตฺตฺนํ
 นิคฺโขสฺตฺทโท ชาตฺตฺนํ สฺนฺนิฆาตฺตฺทโท วาตฺตฺทโท อฺทกตฺทโท มนุสฺสฺตฺ-
 ตฺทโท อมฺนุสฺสฺตฺทโท โย วา ปนฺณโณมฺบิ อตฺถิ ตฺทโท จตฺตฺนํ
 มหาภูตฺตฺนํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฺฏิโฆ ยํ ตฺททํ อนิทฺตฺสํ
 สฺปฺปฺฏิฆํ โสฺเตน อนิทฺตฺสํเนน สฺปฺปฺฏิฆเนน สฺตฺติ วา สฺตฺตฺตฺติ วา
 สฺตฺตฺตฺตฺติ วา สฺตฺตฺเน วา ตฺทโทเปโส ตฺททฺทายตฺนํเปตํ ตฺททฺทชาตฺตฺตฺเปตํ
 อิทฺนํตํ ฐปฺมํ ตฺททฺทายตฺนํ ๑ กตฺมณฺตํ ฐปฺมํ ตฺททฺทายตฺนํ โย ตฺทโท
 จตฺตฺนํ มหาภูตฺตฺนํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฺฏิโฆ เภริตฺทโท
 มุทฺติงฺคตฺทโท สงฺขตฺทโท ปณฺวตฺทโท คีตฺตฺทโท วาทิตฺตฺทโท สฺมมฺ-
 ตฺทโท ปาณิตฺทโท สฺตฺตฺตฺนํ นิคฺโขสฺตฺทโท ชาตฺตฺนํ สฺนฺนิฆาตฺตฺทโท
 วาตฺตฺทโท อฺทกตฺทโท มนุสฺสฺตฺตฺทโท อมฺนุสฺสฺตฺตฺทโท โย วา
 ปนฺณโณมฺบิ อตฺถิ ตฺทโท จตฺตฺนํ มหาภูตฺตฺนํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน
 สฺปฺปฺฏิโฆ ยมฺหิ ตฺททฺทมฺหิ อนิทฺตฺสํมฺหิ สฺปฺปฺฏิฆมฺหิ โสฺตํ อนิทฺตฺสํ
 สฺปฺปฺฏิฆํ ปฺฏิหณฺณมฺบิ วา ปฺฏิหณฺณมฺบิตฺติ วา ปฺฏิหณฺณมฺบิตฺตฺติ วา
 ปฺฏิหณฺณมฺบิ วา ตฺทโทเปโส ตฺททฺทายตฺนํเปตํ ตฺททฺทชาตฺตฺตฺเปตํ อิทฺนํตํ
 ฐปฺมํ ตฺททฺทายตฺนํ ๑ กตฺมณฺตํ ฐปฺมํ ตฺททฺทายตฺนํ โย ตฺทโท จตฺตฺนํ
 มหาภูตฺตฺนํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฺฏิโฆ เภริตฺทโท มุทฺติงฺคตฺทโท
 สงฺขตฺทโท ปณฺวตฺทโท คีตฺตฺทโท วาทิตฺตฺทโท สฺมมฺตฺทโท ปาณิ-
 ตฺทโท สฺตฺตฺตฺนํ นิคฺโขสฺตฺทโท ชาตฺตฺนํ สฺนฺนิฆาตฺตฺทโท วาตฺตฺทโท

อุกกตฺทโท มนุสฺสตฺทโท อมฺนุสฺสตฺทโท โย วา ปนฺณเณมฺมึ อตฺถิ
 ตฺทโท ๑คฺคฺนํ มหาภูตฺตํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺโฆ โย
 ตฺทโท อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺโฆ โสคฺมฺหิ อนิทฺตฺสณฺมฺหิ สฺปฺปฏฺษมฺหิ
 ปฏฺฐิหณฺณิ วา ปฏฺฐิหณฺณติ วา ปฏฺฐิหณฺณติสฺสตี วา ปฏฺฐิหณฺณเณ วา
 ตฺทโทเปโส ตฺททฺทายคณฺเปคฺติ ตฺททฺทชฺาตฺตฺเปคฺตา อิทฺทํ ฐมฺมึ ตฺททฺทายคณฺ ๑
 คคณฺนํ ฐมฺมึ ตฺททฺทายคณฺ โย ตฺทโท ๑คฺคฺนํ มหาภูตฺตํ อฺปาทาย
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺโฆ เกวีสฺทโท มุทฺทิงคฺตฺทโท สฺงฺชตฺทโท ปณฺว
 ตฺทโท คีคฺตฺทโท วาทิตฺตฺทโท สมฺมตฺทโท ปาณิตฺทโท ตฺตฺคณฺ
 นิคฺคฺโฆตฺตฺทโท ชฺาตฺตํ สมนฺนิชฺาตฺตฺทโท วาตฺตฺทโท อุกกตฺทโท มนุสฺส
 ตฺทโท อมฺนุสฺสตฺทโท โย วา ปนฺณเณมฺมึ อตฺถิ ตฺทโท ๑คฺคฺนํ
 มหาภูตฺตํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏฺโฆ ยํ ตฺททํ อารพฺภ โสคฺ
 นิสฺสําย โสคฺตฺตฺมฺสฺสโส อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติสฺสตี วา
 อฺปฺปชฺชเช วา ๑เป ๑ ยํ ตฺททํ อารพฺภ โสคฺ นิสฺสําย โสคฺตฺตฺมฺสฺสชฺา
 เจทฺนา ๑เป ๑ สณฺณเณ ๑เป ๑ เจคฺนา ๑เป ๑ โสคฺตฺตฺวิญฺญาณํ
 อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติสฺสตี วา อฺปฺปชฺชเช วา ๑เป ๑
 ยํ ตฺททํอารพฺภ โสคฺ นิสฺสําย โสคฺตฺตฺมฺสฺสโส อฺปฺปชฺชติ วา อฺป
 ปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติสฺสตี วา อฺปฺปชฺชเช วา ๑เป ๑ ยํ ตฺททํอารพฺภ
 โสคฺ นิสฺสําย โสคฺตฺตฺมฺสฺสชฺา เจทฺนา ๑เป ๑ สณฺณเณ ๑เป ๑ เจคฺนา
 ๑เป ๑ โสคฺตฺตฺวิญฺญาณํ อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติ วา อฺปฺปชฺชติสฺสตี
 วา อฺปฺปชฺชเช วา ตฺทโทเปโส ตฺททฺทายคณฺเปคฺติ ตฺททฺทชฺาตฺตฺเปคฺตา

อิทฺนํ รุปี สทฺทายตฺนํ ฯ

[๕๒๓] กตฺมณฺติ รุปี คณฺชายตฺนํ โย คนฺโห จตฺนุํ มหาภูตฺตานํ
 อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฺปฺฏิโฆ มฺถคฺนฺโห สํวคฺนฺโห ตจคฺนฺโห
 ปตฺตคฺนฺโห ปฺปฺผคฺนฺโห ผตคฺนฺโห อามคฺนฺโห วิตคฺนฺโห สฺกคฺนฺโห
 ทฺกคฺนฺโห โย วา ปนฺณโณมี อตฺถิ คนฺโห จตฺนุํ มหาภูตฺตานํ
 อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฺปฺฏิโฆ ยํ คนฺชํ อนิทฺตฺสนํ สํปฺปฺฏิฆํ
 ฆาเนน อนิทฺตฺสเนน สํปฺปฺฏิฆेเนน ฆายิ วา ฆายติ วา ฆายิตฺตฺติ
 วา ฆายเ วา คนฺโหเปโส คณฺชายตฺนํเปติ คณฺชชาคฺุเปสา อิทฺนํ
 รุปี คณฺชายตฺนํ ฯ กตฺมณฺติ รุปี คณฺชายตฺนํ โย คนฺโห จตฺนุํ
 มหาภูตฺตานํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฺปฺฏิโฆ มฺถคฺนฺโห สํวคฺนฺโห
 ตจคฺนฺโห ปตฺตคฺนฺโห ปฺปฺผคฺนฺโห ผตคฺนฺโห อามคฺนฺโห วิตคฺนฺโห
 สฺกคฺนฺโห ทฺกคฺนฺโห โย วา ปนฺณโณมี อตฺถิ คนฺโห จตฺนุํ
 มหาภูตฺตานํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฺปฺฏิโฆ ยมฺหิ คณฺชมฺหิ อนิ-
 ทฺตฺสนมฺหิ สํปฺปฺฏิฆมฺหิ ฆานํ อนิทฺตฺสนํ สํปฺปฺฏิฆํ ปฺฏิหณฺณิ วา
 ปฺฏิหณฺณติ วา ปฺฏิหณฺณิตฺตฺติ วา ปฺฏิหณฺณเ วา คนฺโหเปโส
 คณฺชายตฺนํเปติ คณฺชชาคฺุเปสา อิทฺนํ รุปี คณฺชายตฺนํ ฯ กตฺมณฺติ รุปี
 คณฺชายตฺนํ โย คนฺโห จตฺนุํ มหาภูตฺตานํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน
 สํปฺปฺฏิโฆ มฺถคฺนฺโห สํวคฺนฺโห ตจคฺนฺโห ปตฺตคฺนฺโห ปฺปฺผคฺนฺโห
 ผตคฺนฺโห อามคฺนฺโห วิตคฺนฺโห สฺกคฺนฺโห ทฺกคฺนฺโห โย วา ปนฺณโณมี
 อตฺถิ คนฺโห จตฺนุํ มหาภูตฺตานํ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฺปฺฏิโฆ

โย คนฺโห อนิทฺตฺสโน สํปฏฺฐิโฆ ฆานมฺหิ อนิทฺตฺสณฺมฺหิ สํปฏฺฐิฆมฺหิ
 ปฏฺฐิหณฺณฺนิ วา ปฏฺฐิหณฺณฺนฺติ วา ปฏฺฐิหณฺณฺนฺติสฺสฺติ วา ปฏฺฐิหณฺณฺนฺติ วา
 คนฺโหเปโส คนฺชายนฺนํเปตํ คนฺชชาคฺุเปตํ อิทฺนฺตํ ฐมฺปี คนฺชายนฺนํ ฯ
 กตมฺนฺตํ ฐมฺปี คนฺชายนฺนํ โย คนฺโห จตฺตฺนํ มหาภูตानํ อฺุปาทาย
 อนิทฺตฺสโน สํปฏฺฐิโฆ มฺุตคนฺโห สํวคนฺโห ตจคนฺโห ปตฺตคนฺโห
 ปฺุผลคนฺโห ผลคนฺโห อามคนฺโห วิสฺสคนฺโห สฺสคนฺโห ทฺุคคนฺโห โย
 วา ปนฺณฺโณมฺปี อตฺถิ คนฺโห จตฺตฺนํ มหาภูตानํ อฺุปาทาย อนิ-
 ทฺตฺสโน สํปฏฺฐิโฆ ยํ คนฺชํ อวรพฺภ ฆานํ นิสฺสํย ฆานสฺมฺมฺสฺสฺโส
 อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ วา อฺุปฺปชฺชเช วา ฯเปฯ
 ยํ คนฺชํ อวรพฺภ ฆานํ นิสฺสํย ฆานสฺมฺมฺสฺสฺสฺชา เวทนา ฯเปฯ
 สฺณฺณวา ฯเปฯ เจตนา ฯเปฯ ฆานวิญฺญานํ อฺุปฺปชฺชติ วา
 อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ วา อฺุปฺปชฺชเช วา ฯเปฯ ยํคนฺชาร-
 มฺมฺโณ ฆานํ นิสฺสํย ฆานสฺมฺมฺสฺสฺโส อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติ วา
 อฺุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ วา อฺุปฺปชฺชเช วา ฯเปฯ ยํคนฺชารมฺมฺณา ฆานํ
 นิสฺสํย ฆานสฺมฺมฺสฺสฺสฺชา เวทนา ฯเปฯ สฺณฺณวา ฯเปฯ เจตนา
 ฯเปฯ ฆานวิญฺญานํ อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติ วา อฺุปฺปชฺชติสฺสฺสฺติ
 วา อฺุปฺปชฺชเช วา คนฺโหเปโส คนฺชายนฺนํเปตํ คนฺชชาคฺุเปตํ
 อิทฺนฺตํ ฐมฺปี คนฺชายนฺนํ ฯ

[๕๒๔] กตมฺนฺตํ ฐมฺปี รัสายคนฺ โย รัสอ จตฺตฺนํ มหาภูตानํ
 อฺุปาทาย อนิทฺตฺสโน สํปฏฺฐิโฆ มฺุตรรัส อฺุนฺนฺรรัส ตจวรัส ปตฺตรรัส

ปุบุผโรโส ผตโรโส อมฺพิตฺ มชฺฐํ ติตฺตํ กฏฺกํ โถณิกํ ขาริกํ
 ตมฺพิตฺ กถาโว สํทํ อสํทํ โย วา ปนณฺโณมี อตฺถิ โรโส
 จตุณฺนี มหาภูตานิ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ยํ รตฺ
 อนิทฺตฺสนํ สฺปฺปฏิฆํ ชิฺวหา ย อนิทฺตฺสนาย สฺปฺปฏิฆาย สํยิ วา
 สํยติ วา สํยิตฺตฺติ วา สํยเ วา โรโสเปโส รตฺยตนฺเปตฺ
 รตฺชากฺเปเส อิทฺนตฺ ฐมฺปี รตฺยตนํ ฯ กตมฺนตฺ ฐมฺปี รตฺยตนํ
 โย โรโส จตุณฺนี มหาภูตานิ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ
 มฺตรโรโส อฺนชฺโรโส ตจฺรโรโส ปตฺตรโรโส ปุบุผโรโส ผตโรโส อมฺพิตฺ
 มชฺฐํ ติตฺตํ กฏฺกํ โถณิกํ ขาริกํ ตมฺพิตฺ กถาโว สํทํ อสํทํ
 โย วา ปนณฺโณมี อตฺถิ โรโส จตุณฺนี มหาภูตานิ อฺปาทาย
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ยมฺหิ รตฺมฺหิ อนิทฺตฺสนมฺหิ สฺปฺปฏิฆมฺหิ
 ชิฺวหา อนิทฺตฺสนา สฺปฺปฏิฆา ปฏิหณฺณิ วา ปฏิหณฺณติ วา
 ปฏิหณฺณิตฺตฺติ วา ปฏิหณฺณเ วา โรโสเปโส รตฺยตนฺเปตฺ
 รตฺชากฺเปเส อิทฺนตฺ ฐมฺปี รตฺยตนํ ฯ กตมฺนตฺ ฐมฺปี รตฺยตนํ
 โย โรโส จตุณฺนี มหาภูตานิ อฺปาทาย อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ
 มฺตรโรโส อฺนชฺโรโส ตจฺรโรโส ปตฺตรโรโส ปุบุผโรโส ผตโรโส อมฺพิตฺ
 มชฺฐํ ติตฺตํ กฏฺกํ โถณิกํ ขาริกํ ตมฺพิตฺ กถาโว สํทํ อสํทํ
 โย วา ปนณฺโณมี อตฺถิ โรโส จตุณฺนี มหาภูตานิ อฺปาทาย
 อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ โย โรโส อนิทฺตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ ชิฺวหา
 อนิทฺตฺสนาย สฺปฺปฏิฆาย ปฏิหณฺณิ วา ปฏิหณฺณติ วา ปฏิหณฺณิตฺตฺติ

วา ปฏฺิหณฺเณ วา รัสเปโส รัสยคณฺเปตํ รัสชาตุเปสา อิทนฺตํ
 ฐมฺิ รัสยคณฺ ๑ กตมณฺตํ ฐมฺิ รัสยคณฺ โย รัส จตฺนฺนํ
 มหาภูตคณฺ อฺุปราทาย อนิทตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ มฺุตรโส ฐนฺทรโส
 คจฺรโส ปตฺตฺรโส ปฺุปฺมฺรโส ผลรโส อมฺุพิตํ มฺุรฺวิ ติตฺตํ กฏฺุคํ
 โดณิกํ ฆาริกํ ฌมฺุพิตํ กสาโวจ สาทุ อสาทุ โย วา ปนฺณโณปฺิ
 อตฺุติ รัส จตฺนฺนํ มหาภูตคณฺ อฺุปราทาย อนิทตฺสโน สฺปฺปฏิโฆ
 ยํ รัส อารพฺก ฐิฏฺุหํ นิสฺสําย ฐิฏฺุหาตฺมฺุผลโส อฺุปฺปฺชฺฐิ วา อฺุปฺปฺชฺฐติ
 วา อฺุปฺปฺชฺฐิสฺสฺติ วา อฺุปฺปฺชฺฐเ วา ๑ เป ๑ ยํ รัส อารพฺก
 ฐิฏฺุหํ นิสฺสําย ฐิฏฺุหาตฺมฺุผลตฺสา เจตนา ๑ เป ๑ สฺณฺญา ๑ เป ๑
 เจตนา ๑ เป ๑ ฐิฏฺุหาวิญฺญาณํ อฺุปฺปฺชฺฐิ วา อฺุปฺปฺชฺฐติ วา
 อฺุปฺปฺชฺฐิสฺสฺติ วา อฺุปฺปฺชฺฐเ วา ๑ เป ๑ ยํ รัส อารมฺุณ โย ฐิฏฺุหํ
 นิสฺสําย ฐิฏฺุหาตฺมฺุผลโส อฺุปฺปฺชฺฐิ วา อฺุปฺปฺชฺฐติ วา อฺุปฺปฺชฺฐิสฺสฺติ
 วา อฺุปฺปฺชฺฐเ วา ๑ เป ๑ ยํ รัส อารมฺุณ ฐิฏฺุหํ นิสฺสําย ฐิฏฺุหา
 ตฺมฺุผลตฺสา เจตนา ๑ เป ๑ สฺณฺญา ๑ เป ๑ เจตนา ๑ เป ๑
 ฐิฏฺุหาวิญฺญาณํ อฺุปฺปฺชฺฐิ วา อฺุปฺปฺชฺฐติ วา อฺุปฺปฺชฺฐิสฺสฺติ วา
 อฺุปฺปฺชฺฐเ วา รัสเปโส รัสยคณฺเปตํ รัสชาตุเปสา อิทนฺตํ
 ฐมฺิ รัสยคณฺ ๑

[๕๒๕] กตมณฺตํ ฐมฺิ อิตฺุณฺทฺุริยํ ยํ อิตฺุถิยา อิตฺุถฺุคฺคํ
 อิตฺุถฺุณฺนิมิตฺุ อิตฺุถฺุคฺคํ อิตฺุถฺุคฺคํ อิตฺุถฺุคฺคํ อิตฺุถฺุคฺคํ อิตฺุถฺุคฺคํ
 ฐมฺิ อิตฺุณฺทฺุริยํ ๑

[๕๒๖] กตมฺหํ รุํ ปฺริสฺสินฺทฺริยํ ยํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ
ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ
ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ปฺริสฺสํ ๑

[๕๒๗] กตมฺหํ รุํ ชฺวีตฺติณฺทฺริยํ โย เตสํ รุํ นํ ชมฺมานํ
อายุ จิตฺติ ยปฺนา ยปฺนา อธิยนา จตฺตนา ปาตนา ชฺวีตํ ชฺวีตฺติณฺทฺริยํ
อิตฺถํ รุํ ชฺวีตฺติณฺทฺริยํ ๑

[๕๒๘] กตมฺหํ รุํ กายวิญฺเฑตฺติ ยถา กุสฺลจิตฺตํ วา
อกุสฺลจิตฺตํ วา อพฺยาคจิตฺตํ วา อภิกฺกมฺหตฺตํ วา
ปฏิกฺกมฺหตฺตํ วา อาโลเกนฺทํ วา วิโลเกนฺทํ วา สมนฺนิมฺ
เสนฺทํ วา ปสาเรนฺทํ วา กายสฺส กมฺภานา สนฺทกฺกมฺภานา
สนฺทกฺกมฺภิตฺตํ วิญฺเฑตฺติ วิญฺเฑปฺนา วิญฺเฑปฺนํ อิตฺถํ รุํ
กายวิญฺเฑตฺติ ๑

[๕๒๙] กตมฺหํ รุํ วจฺจวิญฺเฑตฺติ ยถา กุสฺลจิตฺตํ วา
อกุสฺลจิตฺตํ วา อพฺยาคจิตฺตํ วา วาจา ทิธา พุชฺชปฺปโล
ชฺฐํ ไรสํ ไรสํ วาจา วจฺจเกโท อญํ วุจฺจติ วาจา ยถา
ตาย วาจา วิญฺเฑตฺติ วิญฺเฑปฺนา วิญฺเฑปฺนํ อิตฺถํ รุํ
วจฺจวิญฺเฑตฺติ ๑

[๕๓๐] กตมฺหํ รุํ อากาธชาตฺตํ โย อากาโส อากาธกฺกํ
อฆํ อฆกํ วิจโร วิจรกํ อสฺมฺมุจฺจํ จตฺตํ มหาภูเตหิ อิตฺถํ
รุํ อากาธชาตฺตํ ๑

[๕๓๓] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ ลหุตา ยา รุปสฺสํ ลหุตา ลหุ-
ปริณามตา อทนฺชนตา อวิตถตฺตนา อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ ลหุตา ฯ

[๕๓๔] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ มุฑฺดา ยา รุปสฺสํ มุฑฺดา
มทฺทวตา อกฺกชฺชตา อภินฺนตา อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ มุฑฺดา ฯ

[๕๓๕] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ กมฺมณฺณตา ยา รุปสฺสํ
กมฺมณฺณตา กมฺมณฺณตํ กมฺมณฺณภาโว อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ
กมฺมณฺณตา ฯ

[๕๓๖] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ อฺปฺจโย โย อายตฺนानํ อายโย
โส รุปสฺสํ อฺปฺจโย อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ อฺปฺจโย ฯ

[๕๓๗] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ สฺนฺตติ โย รุปสฺสํ อฺปฺจโย
สา รุปสฺสํ สฺนฺตติ อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ สฺนฺตติ ฯ

[๕๓๘] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ ชฺรตา ยา รุปสฺสํ ชฺรตา ชฺร์วณตา
ชฺนฺทิจฺจุํ ปาติจฺจุํ วตฺตตฺตตา อายฺุโน สํหานิ อิทฺทฺริยานํ ปริปาโก
อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ ชฺรตา ฯ

[๕๓๙] กตมนฺตํ รุมี รุปสฺสํ อนิจฺจุตา โย รุปสฺสํ อโย
วโย เกโท ปริเกโท อนิจฺจุตา อนฺตรชานํ อิทนฺตํ รุมี รุปสฺสํ
อนิจฺจุตา ฯ

[๕๔๐] กตมนฺตํ รุมี กพฺพิ์ถาโร อาทาโร โอทโน กุมฺมาโส
สฺตฺตฺตุ มจฺุโธ มัสสิ์ ชฺร์ว ทฺธิ สฺปฺปิ นวณฺตํ เตสํ มชฺุ ฉาณิตํ
ยํ วา ปนฺณณฺณมฺปิ อตฺถิ รุมี ยมฺุหิ ยมฺุหิ ชนฺปะเท เตสํ

เตสํ สํคฺคานํ มุขาสึยํ ทนฺตวិชาทนํ คตฺตฺวโฆหรณฺยํ กุญฺฉิวิตฺตมฺภณฺนํ
ยาย โยชยาย สํคฺคตา ยวาเปนฺติ อิทนฺตํ ฐปฺมํ กพฺพิกาโร อาหาโร ฯ

อิทนฺตํ ฐปฺมํ อฺปาทา ฯ

อฺปาทาภาษณฺียํ ฯ

รูปกณฺเฑ ปจฺจมาณวาริํ ฯ

[๕๓๘] กตมณฺตํ ฐปฺมํ โนอฺปาทา โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ อวาปฺชธาตุ ฯ

[๕๕๐] กตมณฺตํ ฐปฺมํ โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ ปจฺจวฺชธาตุ เตชฺชธาตุ
วาโยชธาตุ กกฺขฬํ มุทฺกํ สณฺหํ ฌรุตฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ
ครุทฺกํ ตฺหุทฺกํ ยํ โฉฆุสฺสพฺพิ อณิทฺตฺสโน สํปฺปฺริขฺมิ กายเณ อณิทฺตฺสเนน
สํปฺปฺริขฺเมเนน สฺสตี วา สฺสตี วา สฺสตี สฺสตี วา สฺสเส วา โฉฆุสฺสพฺพิโปเปโส
โฉฆุสฺสพฺพายตฺนเปตฺติ โฉฆุสฺสพฺพชธาตุเปตฺตา อิทนฺตํ ฐปฺมํ โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ ฯ
กตมณฺตํ ฐปฺมํ โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ ปจฺจวฺชธาตุ เตชฺชธาตุ วาโยชธาตุ กกฺขฬํ
มุทฺกํ สณฺหํ ฌรุตฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ ครุทฺกํ ตฺหุทฺกํ ยมฺหิ
โฉฆุสฺสพฺพมฺหิ อณิทฺตฺสนมฺหิ สํปฺปฺริขฺมฺหิ กายเณ อณิทฺตฺสโน สํปฺปฺริขฺไม
ปฺปฺริหณฺณเณ วา ปฺปฺริหณฺณเณติ วา ปฺปฺริหณฺณเณติ สฺสตี วา ปฺปฺริหณฺณเณ วา
โฉฆุสฺสพฺพิโปเปโส โฉฆุสฺสพฺพายตฺนเปตฺติ โฉฆุสฺสพฺพชธาตุเปตฺตา อิทนฺตํ ฐปฺมํ
โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ ฯ กตมณฺตํ ฐปฺมํ โฉฆุสฺสพฺพายตฺนํ ปจฺจวฺชธาตุ เตชฺชธาตุ
วาโยชธาตุ กกฺขฬํ มุทฺกํ สณฺหํ ฌรุตฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ สฺขสฺสมณฺตํ
ครุทฺกํ ตฺหุทฺกํ โย โฉฆุสฺสพฺพิ อณิทฺตฺสโน สํปฺปฺริขฺไม กายมฺหิ

• ปุริบภเววารโธ สมฺพนฺธกณฺนาช สกฺคณฺมํ กวฺคทฺทํ ฯ

อนิทตฺตมฺหิ สंपฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหณฺณิ वा ปฏิहणन्ति वा ปฏิ-
 हणन्तिस्सति वा ปฏิहणन्ते वा โฉฐฺพไฟฺเบโส โฉฐฺพพायคณ-
 पेत्ति โฉฐฺพพชत्ते पेत्ति อิทนत्ति ฐप्ति โฉฐฺพพायคณं १ กตมन्त्ति
 ฐप्ति โฉฐฺพพायคณं ปจฺจวชत्ते เตชชत्ते वाโยชत्ते กกชत्ते มุทฺกํ
 สณฺหํ ฝรุตฺตํ สุตฺตมฺฝรุตฺตํ กุทฺตมฺฝรุตฺตํ คุรฺกํ สหฺกํ ยํ โฉฐฺพพ
 อารพฺภ กายํ นิสฺสําย กายตฺตมฺฝรุตฺตํ อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติ वा
 อฺฐปฺปชฺชติस्सति वा อฺฐปฺปชฺเช वा १ पे १ ยํ โฉฐฺพพ อารพฺภ
 กายํ นิสฺสําย กายตฺตมฺฝรุตฺตชฺชา เวทนา १ पे १ สณฺณวา १ पे १
 เจตนา १ पे १ กายฉินฺณวาณํ อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐ-
 ปฺปชฺชติस्सति वा อฺฐปฺปชฺเช वा १ पे १ ยํ โฉฐฺพพวามฺมณฺโณ กายํ
 นิสฺสําย กายตฺตมฺฝรุตฺตํ อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติस्सति
 वा อฺฐปฺปชฺเช वा १ पे १ ยํ โฉฐฺพพวามฺมณฺนา กายํ นิสฺสําย
 กายตฺตมฺฝรุตฺตชฺชา เวทนา १ पे ๑ สณฺณวา ๑ पे ๑ เจตนา ๑ पे ๑
 กายฉินฺณวาณํ อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติ वा อฺฐปฺปชฺชติस्सति वा อฺฐ-
 ปฺปชฺเช वा โฉฐฺพไฟฺเบโส โฉฐฺพพायคณเปत्ติ โฉฐฺพพชत्ते पेत्ติ
 อิทนत्ติ ฐप्ति โฉฐฺพพायคณं ๑

[๕๔๓] กตมन्त्ติ ฐप्ति อวโปชत्ते ยํ อวโป อวโปคตํ สินฺโห
 สินฺโหคตํ พนฺนคตํ ฐปฺตํ อิทนत्ติ ฐप्ति อวโปชत्ते ๑
 อิทนत्ติ ฐप्ति โนอฺปาทา ๑

[๕๕๒] กตมนุติ รุมี อูปาทินันิ จกุชยคนิ โสไตยคนิ ฆานายคนิ
 ฆิวุหายคนิ กายายคนิ อิตฺติณฺทฺริยํ ปฺริสฺสินฺทฺริยํ ฆีวฺติณฺทฺริยํ- ยํ จา
 ปนณฺณมฺมี อตฺติ รุมี กมฺมุตฺตํ กตฺตฺตา รุปรายคนิ คนฺชยคนิ รตฺตฺายคนิ
 โฉฏฺฐพฺพายคนิ อากาสฺชาตฺตุ อําไปฺชาตฺตุ รุปรตฺตํ อฺปจโย รุปรตฺตํ
 สฺนฺตฺติ กพฺพิทํวโร อํหารํวโร อิทฺนํ รุมี อูปาทินันิ ฯ กตมนุติ
 รุมี อนูปาทินันิ สํทฺทํยคนิ กายวิณฺณตฺติ จจฺวิณฺณตฺติ รุปรตฺตํ
 ลหฺตฺตา รุปรตฺตํ มุทฺตฺตา รุปรตฺตํ กมฺมณฺณตฺตา รุปรตฺตํ ฆรตฺตา รุปรตฺตํ
 อนิจฺจตฺตา ยํ จา ปนณฺณมฺมี อตฺติ รุมี น กมฺมุตฺตํ กตฺตฺตา
 รุปรายคนิ คนฺชยคนิ รตฺตฺายคนิ โฉฏฺฐพฺพายคนิ อากาสฺชาตฺตุ อําไป-
 ชาตฺตุ รุปรตฺตํ อฺปจโย รุปรตฺตํ สฺนฺตฺติ กพฺพิทํวโร อํหารํวโร
 อิทฺนํ รุมี อนูปาทินันิ ฯ

[๕๕๓] กตมนุติ รุมี อูปาทินฺนุปราทานิยํ จกุชยคนิ ฯ เป ฯ
 กายายคนิ อิตฺติณฺทฺริยํ ปฺริสฺสินฺทฺริยํ ฆีวฺติณฺทฺริยํ ยํ จา ปนณฺณมฺมี
 อตฺติ รุมี กมฺมุตฺตํ กตฺตฺตา รุปรายคนิ คนฺชยคนิ รตฺตฺายคนิ
 โฉฏฺฐพฺพายคนิ อากาสฺชาตฺตุ อําไปฺชาตฺตุ รุปรตฺตํ อฺปจโย รุปรตฺตํ
 สฺนฺตฺติ กพฺพิทํวโร อํหารํวโร อิทฺนํ รุมี อูปาทินฺนุปราทานิยํ ฯ
 กตมนุติ รุมี อนูปาทินฺนุปราทานิยํ สํทฺทํยคนิ กายวิณฺณตฺติ จจฺ-
 วิณฺณตฺติ รุปรตฺตํ ลหฺตฺตา รุปรตฺตํ มุทฺตฺตา รุปรตฺตํ กมฺมณฺณตฺตา
 รุปรตฺตํ ฆรตฺตา รุปรตฺตํ อนิจฺจตฺตา ยํ จา ปนณฺณมฺมี อตฺติ รุมี
 น กมฺมุตฺตํ กตฺตฺตา รุปรายคนิ สํทฺทํยคนิ คนฺชยคนิ รตฺตฺายคนิ

โผฏฐัพพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสํส อรูปโย รูปสํส
สํสคฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ อนุปาทินุปาทานีนํ ฯ

[๕๔๕] กตมณฺฑํ รุปํ สนิทสํสํ รุปายตนํ อิทนํ รุปํ
สนิทสํสํ ฯ กตมณฺฑํ รุปํ อนิทสํสํ จกฺขายตนํ ฯ เป ฯ
กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ อนิทสํสํ ฯ

[๕๔๕] กตมณฺฑํ รุปํ สंपฺปฏิฆํ จกฺขายตนํ สํสคฺตํ อานายตนํ
ชีวจฺหายตนํ กายายตนํ รุปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสํสคฺตํ
โผฏฐัพพายตนํ อิทนํ รุปํ สंपฺปฏิฆํ ฯ กตมณฺฑํ รุปํ สंपฺปฏิฆํ
อิตฺถินทฺริยํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ สंपฺปฏิฆํ ฯ

[๕๔๖] กตมณฺฑํ รุปํ อินทฺริยํ จกฺขุทฺทฺริยํ สํสคฺตฺทฺริยํ อานินทฺริยํ
ชีวจฺหินทฺริยํ กายินทฺริยํ อิตฺถินทฺริยํ ปุริสฺสินทฺริยํ ชีวจิตฺนทฺริยํ อิทนํ
รูปํ อินทฺริยํ ฯ กตมณฺฑํ รุปํ นอินทฺริยํ รุปายตนํ ฯ เป ฯ
กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ นอินทฺริยํ ฯ

[๕๔๗] กตมณฺฑํ รุปํ มหาภูตํ โผฏฐัพพายตนํ อาโปธาตุ
อิทนํ รุปํ มหาภูตํ ฯ กตมณฺฑํ รุปํ นมหาภูตํ จกฺขายตนํ
เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ นมหาภูตํ ฯ

[๕๔๘] กตมณฺฑํ รุปํ วิณฺณคฺตํ กายวิณฺณคฺตํ วจฺวิณฺณคฺตํ
อิทนํ รุปํ วิณฺณคฺตํ ฯ กตมณฺฑํ รุปํ นวิณฺณคฺตํ จกฺขายตนํ
เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนํ รุปํ นวิณฺณคฺตํ ฯ

[๕๔๘] กตมณฺฑํ รุปํ จิตฺตสํมุจฺจํ กายวิณฺณคฺตํ วจฺวิณฺณคฺตํ

ยํ จา ปนณฺณมมฺมี อตฺถิ ฐมฺปี จิตฺตํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมฺมุจฺจํ
 ฐปายตฺนํ สํททายตฺนํ คนฺชายตฺนํ ฐธายตฺนํ โฉฏฺฐพฺพายตฺนํ อากาส-
 ชาติ อไปชาติ ฐปฺสํสํ ๑ หุตา ฐปฺสํสํ มุทฺดา ฐปฺสํสํ กมฺมณฺณตา
 ฐปฺสํสํ อฺปจโย ฐปฺสํสํ สฺนฺตติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺนํ
 ฐมฺปี จิตฺตสมฺมุจฺจํ ๑ กตฺมณฺตํ ฐมฺปี นจิตฺตสมฺมุจฺจํ จกฺชายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิตฺถินฺทริยํ ปุริสฺสินฺทริยํ ชฺวีตฺตินฺทริยํ ฐปฺสํสํ
 ๑ ฐรตา ฐปฺสํสํ อนิจฺจตา ยํ จา ปนณฺณมมฺมี อตฺถิ ฐมฺปี น จิตฺตํ
 น จิตฺตเหตุกํ น จิตฺตสมฺมุจฺจํ ฐปายตฺนํ สํททายตฺนํ คนฺชายตฺนํ
 ฐธายตฺนํ โฉฏฺฐพฺพายตฺนํ อากาสชาติ อไปชาติ ฐปฺสํสํ ๑ หุตา
 ฐปฺสํสํ มุทฺดา ฐปฺสํสํ กมฺมณฺณตา ฐปฺสํสํ อฺปจโย ฐปฺสํสํ
 สฺนฺตติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺนํ ฐมฺปี นจิตฺตสมฺมุจฺจํ ๑

[๕๕๐] กตฺมณฺตํ ฐมฺปี จิตฺตสมฺมุจฺจํ กายวิณฺณตฺติ ๑ จฺวีตฺติวิณฺณตฺติ
 อิทฺนํ ฐมฺปี จิตฺตสมฺมุจฺจํ ๑ กตฺมณฺตํ ฐมฺปี นจิตฺตสมฺมุจฺจํ จกฺชายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺนํ ฐมฺปี นจิตฺตสมฺมุจฺจํ ๑

[๕๕๑] กตฺมณฺตํ ฐมฺปี จิตฺตานุปฺวิจฺจติ กายวิณฺณตฺติ ๑ จฺวีตฺติวิณฺณตฺติ
 อิทฺนํ ฐมฺปี จิตฺตานุปฺวิจฺจติ ๑ กตฺมณฺตํ ฐมฺปี นจิตฺตานุปฺวิจฺจติ จกฺชาย-
 ตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺนํ ฐมฺปี นจิตฺตานุปฺวิจฺจติ ๑

[๕๕๒] กตฺมณฺตํ ฐมฺปี อชฺฌตฺติกํ จกฺชายตฺนํ ๑ เป ๑ กายายตฺนํ
 อิทฺนํ ฐมฺปี อชฺฌตฺติกํ ๑ กตฺมณฺตํ ฐมฺปี พาทิโร ฐปายตฺนํ ๑ เป ๑
 กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺนํ ฐมฺปี พาทิโร ๑

[๕๕๓] กตมฺหํ รุํ โยพาริกํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ โผฏฐพฺ-
พายคณํ อิทฺหํ รุํ โยพาริกํ ๑ กตมฺหํ รุํ สฺขมํ อิตฺถินฺทริยํ
๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺหํ รุํ สฺขมํ ๑

[๕๕๔] กตมฺหํ รุํ ทูเร อิตฺถินฺทริยํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร
อาหาโร อิทฺหํ รุํ ทูเร ๑ กตมฺหํ รุํ สฺนฺติเก จกฺขายคณํ
๑ เป ๑ โผฏฐพฺพายคณํ อิทฺหํ รุํ สฺนฺติเก ๑

[๕๕๕] กตมฺหํ รุํ จกฺขุสฺมณฺส
อิตฺหํ รุํ จกฺขุสฺมณฺส
นวตฺถุ โสฺตยคณํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺหํ รุํ
จกฺขุสฺมณฺส ๑

[๕๕๖] กตมฺหํ รุํ จกฺขุสฺมณฺส
๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ จกฺขุวิญฺญาณฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อิทฺหํ รุํ จกฺขุวิญฺญาณฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
นวตฺถุ โสฺตยคณํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺหํ รุํ
จกฺขุวิญฺญาณฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑

[๕๕๗] กตมฺหํ รุํ โสฺตยคณํ ๑ เป ๑ ฆานสฺมณฺสฺสฺส
๑ เป ๑ ชิวกฺหาสฺมณฺสฺสฺส ๑ เป ๑ กายสฺมณฺสฺสฺส ๑ เป ๑
อิทฺหํ รุํ กายสฺมณฺสฺส ๑ กตมฺหํ รุํ กายสฺมณฺสฺส
นวตฺถุ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺหํ รุํ
กายสฺมณฺสฺส ๑

[๕๕๘] กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ กายตฺมฺมฺสฺตฺสฺสชย เวทนาย ๑เป ๑ สญฺญา
 ๑เป ๑ เจตนาย ๑เป ๑ กายวิญฺญาณตฺสฺส วตฺตุ กายายตฺนํ อิทฺทํ
 ฐปฺมํ กายวิญฺญาณตฺสฺส วตฺตุ ๑ กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ กายวิญฺญาณตฺสฺส
 นวตฺตุ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺทํ ฐปฺมํ
 กายวิญฺญาณตฺสฺส นวตฺตุ ๑

[๕๕๙] กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ จกฺขตฺมฺมฺสฺตฺสฺส อารมฺมณํ ฐปายตฺนํ
 อิทฺทํ ฐปฺมํ จกฺขตฺมฺมฺสฺตฺสฺส อารมฺมณํ ๑ กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ จกฺข-
 ตฺมฺมฺสฺตฺสฺส นอวามฺมณํ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร
 อิทฺทํ ฐปฺมํ จกฺขตฺมฺมฺสฺตฺสฺส นอวามฺมณํ ๑

[๕๖๐] กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ จกฺขตฺมฺมฺสฺตฺสชย เวทนาย ๑เป ๑ สญฺญา
 ๑เป ๑ เจตนาย ๑เป ๑ จกฺขวิญฺญาณตฺสฺส อารมฺมณํ ฐปายตฺนํ
 อิทฺทํ ฐปฺมํ จกฺขวิญฺญาณตฺสฺส อารมฺมณํ ๑ กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ จกฺข-
 วิญฺญาณตฺสฺส นอวามฺมณํ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร
 อิทฺทํ ฐปฺมํ จกฺขวิญฺญาณตฺสฺส นอวามฺมณํ ๑

[๕๖๑] กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ โสตฺตฺมฺมฺสฺตฺสฺส ๑เป ๑ ฆานตฺมฺมฺสฺตฺสฺส
 ๑เป ๑ ชิวฺหตฺมฺมฺสฺตฺสฺส ๑เป ๑ กายตฺมฺมฺสฺตฺสฺส อารมฺมณํ
 โฉฏฺฐพฺพายตฺนํ อิทฺทํ ฐปฺมํ กายตฺมฺมฺสฺตฺสฺส อารมฺมณํ ๑ กตฺมฺหฺตํ
 ฐปฺมํ กายตฺมฺมฺสฺตฺสฺส นอวามฺมณํ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทฺทํ ฐปฺมํ กายตฺมฺมฺสฺตฺสฺส นอวามฺมณํ ๑

[๕๖๒] กตฺมฺหฺตํ ฐปฺมํ กายตฺมฺมฺสฺตฺสชย เวทนาย ๑เป ๑ สญฺญา

๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ กายวิญญาณสูงสุด อารมมณิ โฉฏฐัพพ
พายคณิ อิทนุติ รุมี กายวิญญาณสูงสุด อารมมณิ ๑ กตมณฺติ
รุมี กายวิญญาณสูงสุด นอารมมณิ จกฺขายคณิ ๑ เป ๑ กพพิกาโร
อาหาโร อิทนุติ รุมี กายวิญญาณสูงสุด นอารมมณิ ๑

[๕๖๓] กตมณฺติ รุมี จกฺขายคณิ ยํ จกฺขํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ
อุปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สุลโล โคาโมเปโส อิทนุติ รุมี
จกฺขายคณิ ๑ กตมณฺติ รุมี นจกฺขายคณิ โสตายคณิ ๑ เป ๑
กพพิกาโร อาหาโร อิทนุติ รุมี นจกฺขายคณิ ๑

[๕๖๔] กตมณฺติ รุมี โสตายคณิ ๑ เป ๑ ฆานายคณิ ๑ เป ๑
สิวฺหายคณิ ๑ เป ๑ กายายคณิ โย กาโย จตฺตุนํ มหาภูตานิ
อุปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สุลโล โคาโมเปโส อิทนุติ รุมี
กายายคณิ ๑ กตมณฺติ รุมี นกายายคณิ จกฺขายคณิ ๑ เป ๑
กพพิกาโร อาหาโร อิทนุติ รุมี นกายายคณิ ๑

[๕๖๕] กตมณฺติ รุมี รุปรายคณิ ยํ รุมี จตฺตุนํ มหาภูตานิ
อุปาทาย วณฺณนิภา ๑ เป ๑ รุปรธาตุเปสา อิทนุติ รุมี รุปรายคณิ ๑
กตมณฺติ รุมี นรุปรายคณิ จกฺขายคณิ ๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร
อิทนุติ รุมี นรุปรายคณิ ๑

[๕๖๖] กตมณฺติ รุมี สทฺทายคณิ ๑ เป ๑ คณฺธายคณิ ๑ เป ๑
รสายคณิ ๑ เป ๑ โฉฏฐัพพายคณิ ปชวีธาตุ ๑ เป ๑ โฉฏฐัพพธาตุ
เปสา อิทนุติ รุมี โฉฏฐัพพายคณิ ๑ กตมณฺติ รุมี นโฉฏฐัพพา-

ยตนํ จกฺขายตนํ ๑ เป ๑ กพฺพิการโ อหาโร อิทนฺตํ รุํ
นโฆจฺพพายตนํ ๑

[๕๖๗] กตมฺนฺตํ รุํ จกฺขุชฺชาตุ จกฺขายตนํ อิทนฺตํ รุํ
จกฺขุชฺชาตุ ๑ กตมฺนฺตํ รุํ นจกฺขุชฺชาตุ โสฺตายตนํ ๑ เป ๑
กพฺพิการโ อหาโร อิทนฺตํ รุํ นจกฺขุชฺชาตุ ๑

[๕๖๘] กตมฺนฺตํ รุํ โสฺตชฺชาตุ ๑ เป ๑ ฆานชฺชาตุ ๑ เป ๑
สิธุหาชฺชาตุ ๑ เป ๑ กายชฺชาตุ กายายตนํ อิทนฺตํ รุํ กายชฺชาตุ ๑
กตมฺนฺตํ รุํ นกายชฺชาตุ จกฺขายตนํ ๑ เป ๑ กพฺพิการโ อหาโร
อิทนฺตํ รุํ นกายชฺชาตุ ๑

[๕๖๙] กตมฺนฺตํ รุํ รุปชฺชาตุ รุํปายตนํ อิทนฺตํ รุํ รุํ-
ชฺชาตุ ๑ กตมฺนฺตํ รุํ นรูปชฺชาตุ จกฺขายตนํ ๑ เป ๑ กพฺพิการโ
อหาโร อิทนฺตํ รุํ นรูปชฺชาตุ ๑

[๕๗๐] กตมฺนฺตํ รุํ สทฺทชฺชาตุ ๑ เป ๑ คนฺชฺชาตุ ๑ เป ๑
รสชฺชาตุ ๑ เป ๑ โฆจฺพพชฺชาตุ โฆจฺพพายตนํ อิทนฺตํ รุํ
โฆจฺพพชฺชาตุ ๑ กตมฺนฺตํ รุํ นโฆจฺพพชฺชาตุ จกฺขายตนํ ๑ เป ๑
กพฺพิการโ อหาโร อิทนฺตํ รุํ นโฆจฺพพชฺชาตุ ๑

[๕๗๑] กตมฺนฺตํ รุํ จกฺขุชฺชทฺริยํ ยํ จกฺขุ จกฺขุณฺ มหาวุฏฺฏานํ
อุปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สฺสณฺโณ คาโมเบโส อิทนฺตํ รุํ
จกฺขุชฺชทฺริยํ ๑ กตมฺนฺตํ รุํ นจกฺขุชฺชทฺริยํ โสฺตายตนํ ๑ เป ๑
กพฺพิการโ อหาโร อิทนฺตํ รุํ นจกฺขุชฺชทฺริยํ ๑

[๕๗๒] กตมเหตุ รุณี โสติเหตุวิญญู ๑ เป ๑ ฆานินเหตุวิญญู ๑ เป ๑
 ชีวิตินเหตุวิญญู ๑ เป ๑ กายินเหตุวิญญู โย กาโย จตุนัน มหาภูตาทน
 อุปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สุตตโย คาโมเปโส อิทเหตุ รุณี
 กายินเหตุวิญญู ๑ กตมเหตุ รุณี นกายินเหตุวิญญู จกชยตน ๑ เป ๑
 กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุณี นกายินเหตุวิญญู ๑

[๕๗๓] กตมเหตุ รุณี อิตฺติเหตุวิญญู ย อิตฺติยา อิตฺติตฺตังค
 อิตฺตินิมิตฺตํ อิตฺติกุกฺคํ อิตฺติกาปโป อิตฺติตฺตํ อิตฺติภาโว อิทเหตุ
 รุณี อิตฺติเหตุวิญญู ๑ กตมเหตุ รุณี นอิตฺติเหตุวิญญู จกชยตน ๑ เป ๑
 กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุณี นอิตฺติเหตุวิญญู ๑

[๕๗๔] กตมเหตุ รุณี ปุริสเหตุวิญญู ย ปุริสตฺตํ ปุริสตฺตังค
 ปุริสนิมิตฺตํ ปุริสกุกฺคํ ปุริสกาปโป ปุริสตฺตํ ปุริสภาโว อิทเหตุ
 รุณี ปุริสเหตุวิญญู ๑ กตมเหตุ รุณี นปุริสเหตุวิญญู จกชยตน ๑ เป ๑
 กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุณี นปุริสเหตุวิญญู ๑

[๕๗๕] กตมเหตุ รุณี ชีวิตินเหตุวิญญู โย เตส รุณัน ชมฺมานํ
 อายุ จิตฺติ ยปนา ยาบนา อิริยนา จตฺตนา ปาถนา ชีวิตํ ชีวิตินเหตุวิญญู
 อิทเหตุ รุณี ชีวิตินเหตุวิญญู ๑ กตมเหตุ รุณี นชีวิตินเหตุวิญญู จกชยตน
 ๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุณี นชีวิตินเหตุวิญญู ๑

[๕๗๖] กตมเหตุ รุณี กายวิณฺณตฺตติ ยา กุสฺสจิตฺตตฺตํ วา
 อกุสฺสจิตฺตตฺตํ วา อพฺยาคคจิตฺตตฺตํ วา อภิกฺกมเหตุตฺตํ วา
 ปฏิกฺกมเหตุตฺตํ วา อาโตเกเหตุตฺตํ วา วิโลเกเหตุตฺตํ วา สมุมิณ-

เชนตสฺส วา ปสาเวเนตสฺส วา กายสฺส ฅมฺภนา สฺนุฅมฺภนา
สฺนุฅมฺภิตตฺตํ วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญามิตฺตํ อิทนฺตํ รุํ
กายวิญฺญตฺติ ฯ กตมฺนฺตํ รุํ นกายวิญฺญตฺติ จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ
กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ รุํ นกายวิญฺญตฺติ ฯ

[๕๗๗] กตมฺนฺตํ รุํ วจฺวิญฺญตฺติ ยา กุสฺตจฺจิตฺตสฺส วา
อกุสฺตจฺจิตฺตสฺส วา อพฺยาคตฺจฺจิตฺตสฺส วา วาจา ทิรา พฺยปฺโปโต
อฺทฺรณํ โฆโส โฆสฺกมฺมํ วาจา วจฺเภโท อยํ อฺจฺจติ วาจา
ยา ตาย วาจาย วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญามิตฺตํ อิทนฺตํ
รุํ วจฺวิญฺญตฺติ ฯ กตมฺนฺตํ รุํ นวจฺวิญฺญตฺติ จกฺขายตฺนํ
 ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ รุํ นวจฺวิญฺญตฺติ ฯ

[๕๗๘] กตมฺนฺตํ รุํ อากาถฺชาตุ โย อากาโส อากาถฺคตฺ
อฆํ อฆคตฺ วิวโร วิวรคตฺ อสฺมฺมุจฺจํ จตุหิ มหาภูเตหิ อิทนฺตํ
รุํ อากาถฺชาตุ ฯ กตมฺนฺตํ รุํ นอากาถฺชาตุ จกฺขายตฺนํ
 ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ รุํ นอากาถฺชาตุ ฯ

[๕๗๙] กตมฺนฺตํ รุํ อาโปชาตุ ยํ อาโป อาโปคตฺ สีเนโห
สีเนหคตฺ พฺนฺชนตฺ รุปลสฺส อิทนฺตํ รุํ อาโปชาตุ ฯ กตมฺนฺตํ
รุํ นอาโปชาตุ จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ
รุํ นอาโปชาตุ ฯ

[๕๘๐] กตมฺนฺตํ รุํ รุปลสฺส ๓หฺตา ยา รุปลสฺส ๓หฺตา
๓หฺปฺริณามตา อทฺนฺชนตา อวิตฺถนตา อิทนฺตํ รุํ รุปลสฺส

ตหุตา ฯ กตมเหตุ รุมี รูปสัส นตหุตา จกขายคณิ ฯ เป ฯ
กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุมี รูปสัส นตหุตา ฯ

[๕๘๓] กตมเหตุ รุมี รูปสัส มุทุตา ยา รูปสัส มุทุตา
มททวตา ออกุชพตา ออกิตตา อิทเหตุ รุมี รูปสัส มุทุตา ฯ
กตมเหตุ รุมี รูปสัส นมุทุตา จกขายคณิ ฯ เป ฯ กพพิกาโร
อาหาโร อิทเหตุ รุมี รูปสัส นมุทุตา ฯ

[๕๘๔] กตมเหตุ รุมี รูปสัส กมมณฺเฑตา ยา รูปสัส
กมมณฺเฑตา กมมณฺเฑตติ กมมณฺเฑภาโว อิทเหตุ รุมี รูปสัส
กมมณฺเฑตา ฯ กตมเหตุ รุมี รูปสัส นกมมณฺเฑตา จกขายคณิ
ฯ เป ฯ กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ รุมี รูปสัส นกมมณฺเฑตา ฯ

[๕๘๕] กตมเหตุ รุมี รูปสัส อฺปจโย โย อายคณานิ อจโย
โส รูปสัส อฺปจโย อิทเหตุ รุมี รูปสัส อฺปจโย ฯ กตมเหตุ
รุมี รูปสัส นอฺปจโย จกขายคณิ ฯ เป ฯ กพพิกาโร อาหาโร
อิทเหตุ รุมี รูปสัส นอฺปจโย ฯ

[๕๘๖] กตมเหตุ รุมี รูปสัส สนฺตติ โย รูปสัส อฺปจโย
สา รูปสัส สนฺตติ อิทเหตุ รุมี รูปสัส สนฺตติ ฯ กตมเหตุ รุมี
รูปสัส นสนฺตติ จกขายคณิ ฯ เป ฯ กพพิกาโร อาหาโร อิทเหตุ
รุมี รูปสัส นสนฺตติ ฯ

[๕๘๗] กตมเหตุ รุมี รูปสัส ชรตา ยา รูปสัส ชรตา
ชรณตา ชรตฺติจํ ปาติจํ วตฺติจตา อายฺโน สํหานิ อิทฺทฺธิยานิ

ปริปาโก อิทนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ ชรตา ฯ กตมฺนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ
นชรตา จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ
รูปํ รุปสงฺคํ นชรตา ฯ

[๕๘๖] กตมฺนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ อนิจฺจตา โย รุปสงฺคํ อโย
วโย เกโท ปริเกโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ อิทนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ
อนิจฺจตา ฯ กตมฺนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ นอนิจฺจตา จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ
กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ รุปํ รุปสงฺคํ นอนิจฺจตา ฯ

[๕๘๗] กตมฺนฺตํ รุปํ กพฺพิกาโร อาหาโร โอทโน กุมฺมาโส
ตฺตตฺตํ มจฺจโน มํถํ ชฺวี ทธิ สงฺปบี นวณฺตี เตถํ มชฺฐ ฌาณิตฺติ
ยํ วา ปนณฺณมฺมํ อตฺตติ รุปํ ยมฺหิ ยมฺหิ ชนปเท เตถํ เตถํ
ตฺตตฺตํ มุขาสฺสียํ ทนฺตวิชานํ คตฺตชฺโฆหรณฺณํ กุจฺฉิตฺตฺตมฺภณํ ยาย
โธชาย ตฺตตฺตา ยาเปเนติ อิทนฺตํ รุปํ กพฺพิกาโร อาหาโร ฯ
กตมฺนฺตํ รุปํ นกพฺพิกาโร อาหาโร จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ รุปสงฺคํ
อนิจฺจตา อิทนฺตํ รุปํ นกพฺพิกาโร อาหาโร ฯ

เอวํ ทฺวิเรน รุปสงฺคโห ฯ

ทฺกนิตฺเตโส นิฏฺฐิตโ

[๕๘๘] กตมฺนฺตํ รุปํ อชฺชณฺตฺตํ อฺปาทา จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ
กายายตฺนํ อิทนฺตํ รุปํ อชฺชณฺตฺตํ อฺปาทา ฯ กตมฺนฺตํ รุปํ
พาหิโร อฺปาทา รุปรายตฺนํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ
รูปํ พาหิโร อฺปาทา ฯ กตมฺนฺตํ รุปํ พาหิโร โนอฺปาทา โผฏฺฐพฺ-

พายคณํ อโปลาตฺตํ อิทนฺตํ รุมี พาทิริ โนอุปาทา ๑

[๕๘๘] กตมฺนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ อฺปาทินฺนํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑
 กายายคณํ อิทนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ อฺปาทินฺนํ ๑ กตมฺนฺตํ รุมี
 พาทิริ อฺปาทินฺนํ อิตฺถินฺทริยํ ปฺริสฺสินฺทริยํ ชฺวีตฺตินฺทริยํ ยํ ฉา
 ปนฺณณฺมมฺมํ อตฺถิ รุมี กมฺมตฺตํ กตฺตฺตา รุบายคณํ คนฺชายคณํ
 รตฺถายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ อากาสฺชาตฺตํ อโปลาตฺตํ รุปลตฺตํ อฺปาโย
 รุปลตฺตํ ตฺนฺตฺติ กพฺพิทฺทาโร อหาโร อิทนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปา
 ทินฺนํ ๑ กตมฺนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปาทินฺนํ ตฺททฺทายคณํ กาย
 วิญญตฺตํ วจฺวิญญตฺตํ รุปลตฺตํ ตฺททฺทา รุปลตฺตํ มุทฺทา รุปลตฺตํ
 กมฺมณฺณตฺตา รุปลตฺตํ ชรฺตฺตา รุปลตฺตํ อนิจฺจตฺตา ยํ ฉา ปนฺณณฺมมฺมํ
 อตฺถิ รุมี น กมฺมตฺตํ กตฺตฺตา รุบายคณํ ตฺททฺทายคณํ คนฺชายคณํ
 รตฺถายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ อากาสฺชาตฺตํ อโปลาตฺตํ รุปลตฺตํ อฺปาโย
 รุปลตฺตํ ตฺนฺตฺติ กพฺพิทฺทาโร อหาโร อิทนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปาทินฺนํ ๑

[๕๘๙] กตมฺนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ จกฺขายคณํ
 ๑ เป ๑ กายายคณํ อิทนฺตํ รุมี อชฺฌตฺตํ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ ๑
 กตมฺนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ อิตฺถินฺทริยํ ปฺริสฺสินฺทริยํ
 ชฺวีตฺตินฺทริยํ ยํ ฉา ปนฺณณฺมมฺมํ อตฺถิ รุมี กมฺมตฺตํ กตฺตฺตา
 รุบายคณํ คนฺชายคณํ รตฺถายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ อากาสฺชาตฺตํ
 อโปลาตฺตํ รุปลตฺตํ อฺปาโย รุปลตฺตํ ตฺนฺตฺติ กพฺพิทฺทาโร อหาโร
 อิทนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปาทินฺนฺปาทานิยํ ๑ กตมฺนฺตํ รุมี พาทิริ อฺปา

ปาทินุปาทานิยํ สทฺททายคณํ กายวิณฺณคฺติ วจฺวิณฺณคฺติ รุปสฺส
 ลหฺตา รุปสฺส มุทฺตา รุปสฺส กมฺมณฺณคฺตา รุปสฺส ชรตา รุปสฺส
 อนิจุจตา ยํ วา ปนณฺณมฺบิ อคฺติ รุํ น กมฺมสฺส กตฺตา
 รุปรายคณํ คนฺธายคณํ รตฺถายคณํ โฉฏฺฐพฺพายคณํ อากาสธาคฺ อา-
 โปธาคฺ รุปสฺส อฺปจโย รุปสฺส สฺนคฺติ กพฺพิกาโร อาทาโร
 อิทนคฺ รุํ พาทิโร อนุปาทินุปาทานิยํ ฯ

[๕๘๓] กตฺมนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ อนิทสฺสณํ จกฺขายคณํ ฯเปฯ
 กายายคณํ อิทนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ อนิทสฺสณํ ฯ กตฺมนคฺ รุํ
 พาทิโร สฺนิทสฺสณํ รุปรายคณํ อิทนคฺ รุํ พาทิโร สฺนิทสฺสณํ ฯ
 กตฺมนคฺ รุํ พาทิโร อนิทสฺสณํ สทฺททายคณํ ฯเปฯ กพฺพิกาโร
 อาทาโร อิทนคฺ รุํ พาทิโร อนิทสฺสณํ ฯ

[๕๘๔] กตฺมนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ สฺปฺปฏฺธิํ จกฺขายคณํ ฯเปฯ
 กายายคณํ อิทนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ สฺปฺปฏฺธิํ ฯ กตฺมนคฺ รุํ
 พาทิโร สฺปฺปฏฺธิํ รุปรายคณํ ฯเปฯ โฉฏฺฐพฺพายคณํ อิทนคฺ รุํ
 พาทิโร สฺปฺปฏฺธิํ ฯ กตฺมนคฺ รุํ พาทิโร อฺปฺปฏฺธิํ อิตฺถินทฺริยํ
 ฯเปฯ กพฺพิกาโร อาทาโร อิทนคฺ รุํ พาทิโร อฺปฺปฏฺธิํ ฯ

[๕๘๕] กตฺมนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ อินทฺริยํ จกฺขณทฺริยํ ฯเปฯ
 กายินทฺริยํ อิทนคฺ รุํ อชฺฌคฺติกํ อินทฺริยํ ฯ กตฺมนคฺ รุํ
 พาทิโร อินทฺริยํ อิตฺถินทฺริยํ ปฺริสฺนทฺริยํ สฺวีตฺตินทฺริยํ อิทนคฺ รุํ
 พาทิโร อินทฺริยํ ฯ กตฺมนคฺ รุํ พาทิโร นอินทฺริยํ รุปรายคณํ

๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร อิทนุตํ รุมี พาทิรํ นอินทุริยํ ๑

[๕๘๕] กตมนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นมฺหาญตํ จกฺขายตนํ

๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นมฺหาญตํ ๑ กตมนุตํ

รุมี พาทิรํ มฺหาญตํ โฉฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาคฺคํ อิทนุตํ รุมี

พาทิรํ มฺหาญตํ ๑ กตมนุตํ รุมี พาทิรํ นมฺหาญตํ รุปรายตนํ

๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร อิทนุตํ รุมี พาทิรํ นมฺหาญตํ ๑

[๕๘๕] กตมนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นวิณฺณตฺตํ จกฺขายตนํ

๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นวิณฺณตฺตํ ๑ กตมนุตํ

รุมี พาทิรํ วิณฺณตฺตํ กายวิณฺณตฺตํ วจฺฉวิณฺณตฺตํ อิทนุตํ รุมี

พาทิรํ วิณฺณตฺตํ ๑ กตมนุตํ รุมี พาทิรํ นวิณฺณตฺตํ รุปรายตนํ

๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร อิทนุตํ รุมี พาทิรํ นวิณฺณตฺตํ ๑

[๕๘๖] กตมนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นจิตฺตสฺสมุจฺจํ จกฺขายตนํ

๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนุตํ รุมี อชฺฌตฺตํ นจิตฺตสฺสมุจฺจํ ๑

กตมนุตํ รุมี พาทิรํ จิตฺตสฺสมุจฺจํ กายวิณฺณตฺตํ วจฺฉวิณฺณตฺตํ

ยํ ฉา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี จิตฺตชฺชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสฺสมุจฺจํ

รุปรายตนํ สทฺทายตนํ คนฺชายตนํ รัสายตนํ โฉฏฺฐพฺพายตนํ อากาธ-

ธาคฺคํ อาโปธาคฺคํ รูปสฺสํ ๓ หุตา รูปสฺสํ มุฑฺดา รูปสฺสํ กมฺมณฺณตฺตา

รูปสฺสํ อฺปจโย รูปสฺสํ สฺนตฺติ กพพิกาโร อาหาโร อิทนุตํ

รุมี พาทิรํ จิตฺตสฺสมุจฺจํ ๑ กตมนุตํ รุมี พาทิรํ นจิตฺตสฺสมุจฺจํ

อิตฺถินทฺริยํ ปุริสฺสินทฺริยํ ชฺฉวิตฺถินทฺริยํ รูปสฺสํ ๓ ธวตา รูปสฺสํ อนินฺจฺจตา

ยํ วา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ รุปํ น จิตฺตํ น จิตฺตเหตุกํ น จิตฺต-
สฺมฺมุขํ รุปรายตนํ สทฺททายตนํ คนฺธายตนํ รสํายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ
อาภาสํชาตฺตุ อโปลาตฺตุ รุปสํสํ ฅหฺตฺตา รุปสํสํ มุทฺตฺตา รุปสํสํ
กมฺมณฺณตฺตา รุปสํสํ อฺปจโย รุปสํสํ สํหตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร
อิทฺทนต์ รุปํ พาทิโร นจิตฺตสฺมฺมุขํ ๑

[๕๘๘] กตฺมณฺทํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจิตฺตสฺสํ ฅกฺขายตนํ ๑ เป ๑
กายายตนํ อิทฺทนต์ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจิตฺตสฺสํ ๑ กตฺมณฺทํ รุปํ
พาทิโร จิตฺตสฺสํ กายวิณฺณตฺติ วจฺวิณฺณตฺติ อิทฺทนต์ รุปํ พาทิโร
จิตฺตสฺสํ ๑ กตฺมณฺทํ รุปํ พาทิโร นจิตฺตสฺสํ รุปรายตนํ ๑ เป ๑
กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺทนต์ รุปํ พาทิโร นจิตฺตสฺสํ ๑

[๕๘๙] กตฺมณฺทํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจิตฺตานุปริวตฺติ ฅกฺขายตนํ
๑ เป ๑ กายายตนํ อิทฺทนต์ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจิตฺตานุปริวตฺติ ๑
กตฺมณฺทํ รุปํ พาทิโร จิตฺตานุปริวตฺติ กายวิณฺณตฺติ วจฺวิณฺณตฺติ
อิทฺทนต์ รุปํ พาทิโร จิตฺตานุปริวตฺติ ๑ กตฺมณฺทํ รุปํ พาทิโร นจิตฺตา-
नुปริวตฺติ รุปรายตนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺทนต์ รุปํ
พาทิโร นจิตฺตานุปริวตฺติ ๑

[๕๙๐] กตฺมณฺทํ รุปํ อชฺฌตฺตํ โโฮพาทิโร ฅกฺขายตนํ ๑ เป ๑
กายายตนํ อิทฺทนต์ รุปํ อชฺฌตฺตํ โโฮพาทิโร ๑ กตฺมณฺทํ รุปํ
พาทิโร โโฮพาทิโร รุปรายตนํ ๑ เป ๑ โผฏฺฐพฺพายตนํ อิทฺทนต์
รุปํ พาทิโร โโฮพาทิโร ๑ กตฺมณฺทํ รุปํ พาทิโร สฺสุมํ อิตฺถินฺทฺทฺวิย

๑ เป ๑ กพหิกาโร อาหาโร อิทนคํ รุมี พาทิริ สุตุมํ ๑

[๒๐๐] กตมนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ สฺนติเก จกฺขายคณิ ๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ สฺนติเก ๑ กตมนคํ รุมี พาทิริ ทฺูเร อิตฺถินทฺูริยํ ๑ เป ๑ กพหิกาโร อาหาโร อิทนคํ รุมี พาทิริ ทฺูเร ๑ กตมนคํ รุมี พาทิริ สฺนติเก รุปรายคณิ ๑ เป ๑ โฉฏฺฐพฺุพายคณิ อิทนคํ รุมี พาทิริ สฺนติเก ๑

[๒๐๑] กตมนคํ รุมี พาทิริ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ นวตฺถุ รุปรายคณิ ๑ เป ๑ กพหิกาโร อาหาโร อิทนคํ รุมี พาทิริ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ นวตฺถุ ๑ กตมนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ วตฺถุ จกฺขายคณิ อิทนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ วตฺถุ ๑ กตมนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ นวตฺถุ โสฺตฺายคณิ ๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํ นวตฺถุ ๑

[๒๐๒] กตมนคํ รุมี พาทิริ จกฺขุสฺมมฺสฺตฺสฺตํชย เวทนาย ๑ เป ๑ สฺณณาย ๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ นวตฺถุ รุปรายคณิ ๑ เป ๑ กพหิกาโร อาหาโร อิทนคํ รุมี พาทิริ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ นวตฺถุ ๑ กตมนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ วตฺถุ จกฺขายคณิ อิทนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ วตฺถุ ๑ กตมนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ นวตฺถุ โสฺตฺายคณิ ๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺตํ นวตฺถุ ๑

[๖๐๓] กตฺมนฺตํ รุมี พาทิรํ โสคฺตมฺผลฺลํ ๑ เป ๑ ฆาน-
 สฺมฺผลฺลํ ๑ เป ๑ ชิวิหาสฺมฺผลฺลํ ๑ เป ๑ กายสฺมฺผลฺลํ น-
 วตฺตุ รุปรายตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺนํ รุมี พาทิรํ
 กายสฺมฺผลฺลํ นวตฺตุ ๑ กตฺมนฺตํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายสฺมฺผลฺลํ
 นวตฺตุ กายายตฺนํ อิทฺนํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายสฺมฺผลฺลํ นวตฺตุ ๑
 กตฺมนฺตํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายสฺมฺผลฺลํ นวตฺตุ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
 ชิวิหายตฺนํ อิทฺนํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายสฺมฺผลฺลํ นวตฺตุ ๑

[๖๐๔] กตฺมนฺตํ รุมี พาทิรํ กายสฺมฺผลฺลํ ๑ เป ๑
 สณฺณาย ๑ เป ๑ เจตฺนาย ๑ เป ๑ กายวิญฺญาณสฺส นวตฺตุ
 รุปรายตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺนํ รุมี พาทิรํ กาย-
 วิญฺญาณสฺส นวตฺตุ ๑ กตฺมนฺตํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส
 นวตฺตุ กายายตฺนํ อิทฺนํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส นวตฺตุ ๑
 กตฺมนฺตํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส นวตฺตุ จกฺขายตฺนํ
 ๑ เป ๑ ชิวิหายตฺนํ อิทฺนํ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส
 นวตฺตุ ๑

[๖๐๕] กตฺมนฺตํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺขสฺมฺผลฺลํ นวารมฺมณํ
 จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิทฺนํ รุมี อชฺฌตฺติกํ จกฺข-
 สฺมฺผลฺลํ นวารมฺมณํ ๑ กตฺมนฺตํ รุมี พาทิรํ จกฺขสฺมฺผลฺลํ
 นวารมฺมณํ รุปรายตฺนํ อิทฺนํ รุมี พาทิรํ จกฺขสฺมฺผลฺลํ
 นวารมฺมณํ ๑ กตฺมนฺตํ รุมี พาทิรํ จกฺขสฺมฺผลฺลํ นวารมฺมณํ

สังททายตนํ ๑ เป ๑ กพพิกาโร อหาโร อิทนุติ รุปี พาทิริ
จกขุสุมุผลุตตต นอวามุณิ ๑

[๖๐๖] กตมเหตุ รุปี อชฺฌตฺติกํ จกขุสุมุผลุตตชย เวทนาย
๑ เป ๑ สญฺณาย ๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ จกขุวิญญาณุตต น-
อวามุณิ จกขายตนํ ๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนุติ รุปี อชฺฌตฺติกํ
จกขุวิญญาณุตต นอวามุณิ ๑ กตมเหตุ รุปี พาทิริ จกขุ-
วิญญาณุตต อวามุณิ รูปายตนํ อิทนุติ รุปี พาทิริ จกขุ-
วิญญาณุตต อวามุณิ ๑ กตมเหตุ รุปี พาทิริ จกขุวิญญาณุตต
นอวามุณิ สังททายตนํ ๑ เป ๑ กพพิกาโร อหาโร อิทนุติ รุปี
พาทิริ จกขุวิญญาณุตต นอวามุณิ ๑

[๖๐๗] กตมเหตุ รุปี อชฺฌตฺติกํ โสคตมุผลุตตต ๑ เป ๑ ฆาน-
ตมุผลุตตต ๑ เป ๑ ฐิวุทตมุผลุตตต ๑ เป ๑ กายตมุผลุตตต น-
อวามุณิ จกขายตนํ ๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนุติ รุปี อชฺฌตฺติกํ
กายตมุผลุตตต นอวามุณิ ๑ กตมเหตุ รุปี พาทิริ กายตมุผลุตตต
อวามุณิ โผฏฐพฺพายตนํ อิทนุติ รุปี พาทิริ กายตมุผลุตตต
อวามุณิ ๑ กตมเหตุ รุปี พาทิริ กายตมุผลุตตต นอวามุณิ
รูปายตนํ ๑ เป ๑ กพพิกาโร อหาโร อิทนุติ รุปี พาทิริ
กายตมุผลุตตต นอวามุณิ ๑

[๖๐๘] กตมเหตุ รุปี อชฺฌตฺติกํ กายตมุผลุตตชย เวทนาย ๑ เป ๑
สญฺณาย ๑ เป ๑ เจตนาย ๑ เป ๑ กายวิญญาณุตต นอวามุณิ

จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ กายายคณํ อิทนฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ กาย-
 วิญฺญาณสฺส นวามมณฺ ๑ กตมณฺตํ รุปํ พาทิรํ กายวิญฺญาณสฺส
 อวามมณฺ โผฏฺฐพฺพายคณํ อิทนฺตํ รุปํ พาทิรํ กายวิญฺญาณสฺส
 อวามมณฺ ๑ กตมณฺตํ รุปํ พาทิรํ กายวิญฺญาณสฺส นวามมณฺ
 รุปรายคณํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ รุปํ พาทิรํ กาย-
 วิญฺญาณสฺส นวามมณฺ ๑

[๖๐๘] กตมณฺตํ รุปํ พาทิรํ นจกฺขายคณํ รุปรายคณํ ๑ เป ๑
 กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ รุปํ พาทิรํ นจกฺขายคณํ ๑ กตมณฺตํ
 รุปํ อชฺฌตฺตํ จกฺขายคณํ ยํ จกฺขํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ อฺปปาทาย
 ปสาโท ๑ เป ๑ สฺสญฺโฆ คาโมเปโส อิทนฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ
 จกฺขายคณํ ๑ กตมณฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจกฺขายคณํ โสคทายคณํ
 ๑ เป ๑ กายายคณํ อิทนฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นจกฺขายคณํ ๑

[๖๓๐] กตมณฺตํ รุปํ พาทิรํ นโสคทายคณํ ๑ เป ๑ นฆานายคณํ
 ๑ เป ๑ นสิวฺหายคณํ ๑ เป ๑ นกายายคณํ รุปรายคณํ ๑ เป ๑
 กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺตํ รุปํ พาทิรํ นกายายคณํ ๑ กตมณฺตํ
 รุปํ อชฺฌตฺตํ กายายคณํ โย กายํ จตฺตุนํ มหาภูตานิ อฺปปาทาย
 ปสาโท ๑ เป ๑ สฺสญฺโฆ คาโมเปโส อิทนฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ
 กายายคณํ ๑ กตมณฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นกายายคณํ จกฺขายคณํ
 ๑ เป ๑ สิวฺหายคณํ อิทนฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นกายายคณํ ๑

[๖๓๑] กตมณฺตํ รุปํ อชฺฌตฺตํ นรุปรายคณํ จกฺขายคณํ

๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ นรฺุบายตนํ ๑ กตมฺนํ ฐปํ พาทิรํ ฐปายตนํ ยํ ฐปํ จคฺคฺนํ มหาภูตํ อฺุบายทวย
 วจฺฉนนิภา ๑ เป ๑ ฐปชฺาตฺุเปตํ อิทนํ ฐปํ พาทิรํ ฐปาย
 ยตนํ ๑ กตมฺนํ ฐปํ พาทิรํ นรฺุบายตนํ สทฺุททายตนํ ๑ เป ๑
 กพฺพิ์กาโร อหาโร อิทนํ ฐปํ พาทิรํ นรฺุบายตนํ ๑

[๖๓๒] กตมฺนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ สทฺุททายตนํ ๑ เป ๑ นคฺนชฺา
 ยตนํ ๑ เป ๑ นรฺุทายตนํ ๑ เป ๑ นโฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ จคฺคฺชฺายตนํ
 ๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ นโฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ ๑
 กตมฺนํ ฐปํ พาทิรํ โฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ ปจฺุจฺุชฺาตฺุ ๑ เป ๑ โฆฏฺุชฺุพฺุ
 ชฺาตฺุเปตํ อิทนํ ฐปํ พาทิรํ โฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ ๑ กตมฺนํ ฐปํ
 พาทิรํ นโฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ ฐปายตนํ ๑ เป ๑ กพฺพิ์กาโร อหาโร
 อิทนํ ฐปํ พาทิรํ นโฆฏฺุชฺุพฺุทายตนํ ๑

[๖๓๓] กตมฺนํ ฐปํ พาทิรํ นจคฺคฺชฺาตฺุ ฐปายตนํ ๑ เป ๑
 กพฺพิ์กาโร อหาโร อิทนํ ฐปํ พาทิรํ นจคฺคฺชฺาตฺุ ๑ กตมฺนํ
 ฐปํ อชฺฌตฺตํ จคฺคฺชฺาตฺุ จคฺคฺชฺายตนํ อิทนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ
 จคฺคฺชฺาตฺุ ๑ กตมฺนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ นจคฺคฺชฺาตฺุ สโตชฺายตนํ
 ๑ เป ๑ กายายตนํ อิทนํ ฐปํ อชฺฌตฺตํ นจคฺคฺชฺาตฺุ ๑

[๖๓๔] กตมฺนํ ฐปํ พาทิรํ นโสตฺุชฺาตฺุ ๑ เป ๑ นฆานชฺาตฺุ
 ๑ เป ๑ นชฺิวหาชฺาตฺุ ๑ เป ๑ นกายชฺาตฺุ ฐปายตนํ ๑ เป ๑
 กพฺพิ์กาโร อหาโร อิทนํ ฐปํ พาทิรํ นกายชฺาตฺุ ๑ กตมฺนํ

รุมฺปี อชฺฌตฺตํ กายชาตุ กายายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ
กายชาตุ ๑ กตฺมฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นกายชาตุ จกฺขายตฺนํ
๑ เป ๑ ชิดฺุหายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นกายชาตุ ๑

[๒๓๕] กตฺมฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นรฺูปชาตุ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
กายายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นรฺูปชาตุ ๑ กตฺมฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ
รฺูปชาตุ รฺูปรายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ รฺูปชาตุ ๑ กตฺมฺนตฺ รุมฺปี
พาหิรํ นรฺูปชาตุ สทฺุหายตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร
อิทฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ นรฺูปชาตุ ๑

[๒๓๖] กตฺมฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นสทฺุทฺชาตุ ๑ เป ๑ นคฺนุชฺชาตุ
๑ เป ๑ นรฺตฺชาตุ ๑ เป ๑ นโฆฏฺชฺพฺพชาตุ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
กายายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นโฆฏฺชฺพฺพชาตุ ๑ กตฺมฺนตฺ
รุมฺปี พาหิรํ โฆฏฺชฺพฺพชาตุ โฆฏฺชฺพฺพายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ
โฆฏฺชฺพฺพชาตุ ๑ กตฺมฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ นโฆฏฺชฺพฺพชาตุ รฺูปรายตฺนํ
๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ นโฆฏฺชฺพฺพชาตุ ๑

[๒๓๗] กตฺมฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ นจกฺขฺนฺทฺริยํ รฺูปรายตฺนํ ๑ เป ๑
กพฺพิกาโร อาหาโร อิทฺนตฺ รุมฺปี พาหิรํ นจกฺขฺนฺทฺริยํ ๑ กตฺมฺนตฺ
รุมฺปี อชฺฌตฺตํ จกฺขฺนฺทฺริยํ ยํ จกฺขํ จคฺนุณํ มหาภูตํ อฺุปราย
ปสาโท ๑ เป ๑ สฺุญฺโฆ คาโมเปโส อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ
จกฺขฺนฺทฺริยํ ๑ กตฺมฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นจกฺขฺนฺทฺริยํ โสตาบตฺนํ
๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิทฺนตฺ รุมฺปี อชฺฌตฺตํ นจกฺขฺนฺทฺริยํ ๑

[๖๓๘] กตมนุคฺ รุมี พาทิรฺ นโสดินทฺริยํ ๑ เป ๑ นฆานินทฺริยํ ๑ เป ๑ นชิวหินทฺริยํ ๑ เป ๑ นกายินทฺริยํ รุปรายคณํ ๑ เป ๑ กพฬักกาโร อาหาโร อิทนุคฺ รุมี พาทิรฺ นกายินทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายินทฺริยํ โย กายโย จตฺตุนันํ มหาภูตानํ อุปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สฺมุญฺโฆ คามเปโส อิทนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ กายินทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นกายินทฺริยํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ ชิวหายคณํ อิทนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นกายินทฺริยํ ๑

[๖๓๙] กตมนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นอิตฺติณทฺริยํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ กายายคณํ อิทนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นอิตฺติณทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี พาทิรฺ อิตฺติณทฺริยํ ยํ อิตฺติยา อิตฺติลฺลํ อิตฺติณนิมิตฺตํ อิตฺติลฺลํ อิตฺติลฺลํ อิตฺติลฺลํ อิตฺติลฺลํ อิทนุคฺ รุมี พาทิรฺ อิตฺติณทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี พาทิรฺ นอิตฺติณทฺริยํ รุปรายคณํ ๑ เป ๑ กพฬักกาโร อาหาโร อิทนุคฺ รุมี พาทิรฺ นอิตฺติณทฺริยํ ๑

[๖๔๐] กตมนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นปริสฺสินทฺริยํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ กายายคณํ อิทนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นปริสฺสินทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี พาทิรฺ ปริสฺสินทฺริยํ ยํ ปริสฺสํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ ปริสฺลํ อิทนุคฺ รุมี พาทิรฺ ปริสฺสินทฺริยํ ๑ กตมนุคฺ รุมี พาทิรฺ นปริสฺสินทฺริยํ รุปรายคณํ ๑ เป ๑ กพฬักกาโร อาหาโร อิทนุคฺ รุมี พาทิรฺ นปริสฺสินทฺริยํ ๑

[๖๔๑] กตมนุคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นชฺวิตินทฺริยํ จกฺขายคณํ

๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นชฺฌิตินทฺริยํ ๑ กตมฺหคฺ
 รุมี พาทิรํ ชฺฌิตินทฺริยํ โย เตสํ รุมีนํ ชฺฌมานํ อายุ จิติ ยปนา
 ยปนา อิริยนา วตฺตนา ปาถนา ชฺฌิติ ชฺฌิตินทฺริยํ อิทนคฺ รุมี
 พาทิรํ ชฺฌิตินทฺริยํ ๑ กตมฺหคฺ รุมี พาทิรํ นชฺฌิตินทฺริยํ รุปรายคณิ
 ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนคฺ รุมี พาทิรํ นชฺฌิตินทฺริยํ ๑

[๖๒๒] กตมฺหคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นกายวิมฺเบตฺติ จกฺขายคณิ
 ๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นกายวิมฺเบตฺติ ๑
 กตมฺหคฺ รุมี พาทิรํ กายวิมฺเบตฺติ ยา กุสฺลจิตฺตํ ๑ อกุสฺล-
 จิตฺตํ ๑ อพฺยากตจิตฺตํ ๑ อภิกฺกมฺหคฺ ๑ ปฏิกฺกมฺหคฺ ๑
 ๑ อาโลเกนฺทํ ๑ วิโลเกนฺทํ ๑ สมนิมิตฺเตนฺทํ ๑
 ปสาเรนฺทํ ๑ กายํ ๑ กมฺภนา สนฺทกฺกมฺภนา สนฺทกฺกมฺภนา วิมฺเบตฺติ
 วิมฺเบตฺติ วิมฺเบตฺติ อิทนคฺ รุมี พาทิรํ กายวิมฺเบตฺติ ๑
 กตมฺหคฺ รุมี พาทิรํ นกายวิมฺเบตฺติ รุปรายคณิ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร
 อาหาโร อิทนคฺ รุมี พาทิรํ นกายวิมฺเบตฺติ ๑

[๖๒๓] กตมฺหคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นจฺฉวิมฺเบตฺติ จกฺขายคณิ
 ๑ เป ๑ กายายคณิ อิทนคฺ รุมี อชฺฌตฺติกํ นจฺฉวิมฺเบตฺติ ๑
 กตมฺหคฺ รุมี พาทิรํ จฺฉวิมฺเบตฺติ ยา กุสฺลจิตฺตํ ๑ อกุสฺล-
 จิตฺตํ ๑ อพฺยากตจิตฺตํ ๑ วาจา ทิรา พฺยปฺปโล อุตฺถนํ
 โฆโส โฆสํกมฺมิ วาจา จฺฉเวทโท อโย จุจฺจติ วาจา ยา ตาย
 วาจา วิมฺเบตฺติ วิมฺเบตฺติ วิมฺเบตฺติ อิทนคฺ รุมี พาทิรํ

วจีวิณฺญตฺติ ฯ กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺจีวิณฺญตฺติ รุปรายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กพพิทฺทาโร อาหาโร อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺจีวิณฺญตฺติ ฯ

[๖๒๔] กตมฺหตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ นวฺกาถฺชาตฺตุ จกฺขายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิทฺทตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ นวฺกาถฺชาตฺตุ ฯ
 กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ อวฺกาถฺชาตฺตุ โย อวฺกาโส อวฺกาถฺคตฺติ อหฺมํ
 อหฺมคตฺติ วิจฺจโร วิจฺจวคตฺติ อตฺถมฺมุจฺจํ จตฺตฺติ มหาภฺยเตหิ อิทฺทตฺติ รุมี
 พาทิรฺ อวฺกาถฺชาตฺตุ ฯ กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺกาถฺชาตฺตุ รุปรายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กพพิทฺทาโร อาหาโร อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺกาถฺชาตฺตุ ฯ

[๖๒๕] กตมฺหตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ นวฺวาไปชาตฺตุ จกฺขายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิทฺทตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ นวฺวาไปชาตฺตุ ฯ
 กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ อวาไปชาตฺตุ ยํ อวาไป อวาไปคตฺติ สีนฺเนโห
 สีนฺเนหคตฺติ พนฺนตฺติ รุปรตฺตํ อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ อวาไปชาตฺตุ ฯ
 กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺวาไปชาตฺตุ รุปรายตฺนํ ๑ เป ๑ กพพิทฺทาโร
 อาหาโร อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ นวฺวาไปชาตฺตุ ฯ

[๖๒๖] กตมฺหตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ รุปรตฺตํ นตฺตฺตา จกฺขายตฺนํ
 ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิทฺทตฺติ รุมี อชฺฌตฺติกํ รุปรตฺตํ นตฺตฺตา ฯ
 กตมฺหตฺติ รุมี พาทิรฺ รุปรตฺตํ ตฺตฺตา ยา รุปรตฺตํ ตฺตฺตา ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ รุปรตฺตํ ตฺตฺตา ฯ กตมฺหตฺติ
 รุมี พาทิรฺ รุปรตฺตํ นตฺตฺตา รุปรายตฺนํ ๑ เป ๑ กพพิทฺทาโร อาหาโร
 อิทฺทตฺติ รุมี พาทิรฺ รุปรตฺตํ นตฺตฺตา ฯ

[๖๒๗] กตมนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นมุทฺตา จกฺขายตฺนั
 ๑เป ๑ กายายตฺนั อิทฺนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นมุทฺตา ๑
 กตมนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส มุทฺตา ยา รูปัสส มุทฺตา มทฺทวตา
 อกกฺขพตา อกฺกนิตา อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส มุทฺตา ๑ กตมนุติ
 รุมี พาหิรฺ รูปัสส นมุทฺตา รุบายตฺนั ๑เป ๑ กพฺพิ์กาโร อาหาโร
 อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส นมุทฺตา ๑

[๖๒๘] กตมนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นกมฺมณฺณตฺตา จกฺขายตฺนั
 ๑เป ๑ กายายตฺนั อิทฺนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นกมฺมณฺณตฺตา ๑
 กตมนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส กมฺมณฺณตฺตา ยา รูปัสส กมฺมณฺณตฺตา
 กมฺมณฺณตฺตํ กมฺมณฺณภาโว อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส กมฺมณฺณตฺตา ๑
 กตมนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส นกมฺมณฺณตฺตา รุบายตฺนั ๑เป ๑ กพ-
 พ์กาโร อาหาโร อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส นกมฺมณฺณตฺตา ๑

[๖๒๙] กตมนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นอุปฺจโย จกฺขายตฺนั
 ๑เป ๑ กายายตฺนั อิทฺนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นอุปฺจโย ๑
 กตมนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส อุปฺจโย โย ตายตฺนानิ อายโย โส
 รูปัสส อุปฺจโย อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส อุปฺจโย ๑ กตมนุติ
 รุมี พาหิรฺ รูปัสส นอุปฺจโย รุบายตฺนั ๑เป ๑ กพฺพิ์กาโร อาหาโร
 อิทฺนุติ รุมี พาหิรฺ รูปัสส นอุปฺจโย ๑

[๖๓๐] กตมนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นตฺนุติ จกฺขายตฺนั
 ๑เป ๑ กายายตฺนั อิทฺนุติ รุมี อชฺฌตฺติกั รูปัสส นตฺนุติ ๑

กตมเหตุ รุมี พาหิร รุปัสส สนฺตติ โย รุปัสส อฺปจโย ส่า
 รุปัสส สนฺตติ อิทนฺต รุมี พาหิร รุปัสส สนฺตติ ฯ กตมเหตุ
 รุมี พาหิร รุปัสส นฺตฺตติ รุปรายตนํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร
 อาหาโร อิทนฺต รุมี พาหิร รุปัสส นฺตฺตติ ฯ

[๒๓๑] กตมเหตุ รุมี อชฺฌตฺตํ รุปัสส นชฺรตา จกฺขายตนํ
 ฯ เป ฯ กายายตนํ อิทนฺต รุมี รุปัสส นชฺรตา ฯ กตมเหตุ
 รุมี พาหิร รุปัสส ชฺรตา ยา รุปัสส ชฺรตา ชฺรตนา อณฺฑิจฺจุ
 ปาติจฺจุ วตฺติจฺจุตา อายุโน สํหานิ อิทฺทฺวิยานํ ปริปาโก อิทนฺต
 รุมี พาหิร รุปัสส ชฺรตา ฯ กตมเหตุ รุมี พาหิร รุปัสส นชฺรตา
 รุปรายตนํ ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺต รุมี พาหิร รุปัสส
 นชฺรตา ฯ

[๒๓๒] กตมเหตุ รุมี อชฺฌตฺตํ รุปัสส นอนิจฺจุตา จกฺขายตนํ
 ฯ เป ฯ กายายตนํ อิทนฺต รุมี อชฺฌตฺตํ รุปัสส นอนิจฺจุตา ฯ
 กตมเหตุ รุมี พาหิร รุปัสส อนิจฺจุตา โย รุปัสส อโย วโย
 เกโท ปริเกโท อนิจฺจุตา อนนฺตรชานํ อิทนฺต รุมี พาหิร รุปัสส
 อนิจฺจุตา ฯ กตมเหตุ รุมี พาหิร รุปัสส นอนิจฺจุตา รุปรายตนํ
 ฯ เป ฯ กพฺพิกาโร อาหาโร อิทนฺต รุมี พาหิร รุปัสส
 นอนิจฺจุตา ฯ

[๒๓๓] กตมเหตุ รุมี อชฺฌตฺตํ นกพฺพิกาโร อาหาโร จกฺ-
 ขายตนํ ฯ เป ฯ กายายตนํ อิทนฺต รุมี อชฺฌตฺตํ นกพฺพิกาโร-

อาหาโร ๑ กตมฺหุตํ ฐมฺปิ พหิริ กพฺพิกาโร อาหาโร โอทโน
 กุมฺมาโส สฺตฺตฺ มจฺจโน มํสํ ชีวี ทฺธิ สฺปฺมีย์ นวณฺตี เตถํ มชฺ
 ฌานิตํ ยํ วา ปนฺณณมฺมีย์ อตฺถิ ฐมฺปิ ยมฺหิ ยมฺหิ ชนฺปเต เตถํ เตถํ
 สฺตฺตฺตานํ มุชฺชาติยํ ทนฺตฺวิชานํ คตฺชฺโฆทรณฺยํ กุจฺฉิวิคฺตฺมฺภนํ ยาย
 โยชาย สฺตฺตฺตา ยาเปเนติ อิทฺถุตํ ฐมฺปิ พหิริ กพฺพิกาโร อาหาโร ๑
 กตมฺหุตํ ฐมฺปิ พหิริ นกพฺพิกาโร อาหาโร ฐฺปายตฺนํ ๑เป ๑ ฐฺปสฺส
 อนิจฺจตา อิทฺถุตํ ฐมฺปิ พหิริ นกพฺพิกาโร อาหาโร ๑

เอวํ ติวฺเชน รูปสงฺกโห ๑

ติกนิทฺเทโส ๑

[๖๓๕] กตมฺหุตํ ฐมฺปิ อฺปาทา อฺปาตินฺนํ จกฺขายตฺนํ ๑เป ๑
 กายายตฺนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสฺสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ ยํ วา ปนฺณณมฺมีย์
 อตฺถิ ฐมฺปิ กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา ฐฺปายตฺนํ คนฺชายตฺนํ รสํายตฺนํ
 อากาสํชาตฺ ฐฺปสฺสํ อฺปฺจโย ฐฺปสฺสํ สฺนฺคฺติ กพฺพิกาโร อาหาโร
 อิทฺถุตํ ฐมฺปิ อฺปาทา อฺปาตินฺนํ ๑ กตมฺหุตํ ฐมฺปิ อฺปาทา อฺปาตินฺนํ
 สฺทฺทฺทายตฺนํ กายวิญฺญตฺติ วิจฺฉิณฺณตฺติ ฐฺปสฺสํ ตฺถุตา ฐฺปสฺสํ
 มุทฺตฺตา ฐฺปสฺสํ กมฺมณฺณตฺตา ฐฺปสฺสํ ชรตา ฐฺปสฺสํ อนิจฺจตา ยํ
 วา ปนฺณณมฺมีย์ อตฺถิ ฐมฺปิ น กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา ฐฺปายตฺนํ คนฺชายตฺนํ
 รสํายตฺนํ อากาสํชาตฺ ฐฺปสฺสํ อฺปฺจโย ฐฺปสฺสํ สฺนฺคฺติ กพฺพิกาโร
 อาหาโร อิทฺถุตํ ฐมฺปิ อฺปาทา อฺปาตินฺนํ ๑ กตมฺหุตํ ฐมฺปิ โน-
 อฺปาทา อฺปาตินฺนํ กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา ไฉจฺจสฺสพฺพายตฺนํ อาโปชฺาตฺ

อิทนต์ รุมี โนอุปาทา อุปาทีนุนี้ ฯ กตมนต์ รุมี โนอุปาทา
อนุปาทีนุนี้ น กมมุตต กตตุตา โฉฏฐพพายคณ อไปชาตุ
อิทนต์ รุมี โนอุปาทา อนุปาทีนุนี้ ฯ

[๖๓๕] กตมนต์ รุมี อุปาทา อุปาทีนุนี้ อุปาทีนุนี้ จกชายคณ
ฯ เปฯ กายายคณ อิตติณทริย ปริตติณทริย ชีวติณทริย ยี่ ฉา
ปนณณมมี อตติ รุมี กมมุตต กตตุตา รุพายคณ คณชายคณ
รต่ายคณ อากาสชาตุ รุปลุตต อุปจโย รุปลุตต ส่นคติ กพพีกาโร
อาหาโร อิทนต์ รุมี อุปาทา อุปาทีนุนี้ อุปาทีนุนี้ ฯ กตมนต์ รุมี
อุปาทา อนุปาทีนุนี้ สททายคณ กายวิณณคติ จจวิณณคติ
รุปลุตต สหุตา รุปลุตต มุทุตา รุปลุตต กมมณณคตา รุปลุตต ชรตา
รุปลุตต อนิจจคตา ยี่ ฉา ปนณณมมี อตติ รุมี น กมมุตต
กตตุตา รุพายคณ คณชายคณ รต่ายคณ อากาสชาตุ รุปลุตต
อุปจโย รุปลุตต ส่นคติ กพพีกาโร อาหาโร อิทนต์ รุมี อุปาทา
อนุปาทีนุนี้ อุปาทีนุนี้ ฯ กตมนต์ รุมี โนอุปาทา อุปาทีนุนี้
กมมุตต กตตุตา โฉฏฐพพายคณ อไปชาตุ อิทนต์ รุมี โนอุปาทา
อุปาทีนุนี้ อุปาทีนุนี้ ฯ กตมนต์ รุมี โนอุปาทา อนุปาทีนุนี้
น กมมุตต กตตุตา โฉฏฐพพายคณ อไปชาตุ อิทนต์ รุมี
โนอุปาทา อนุปาทีนุนี้ อุปาทีนุนี้ ฯ

[๖๓๖] กตมนต์ รุมี อุปาทา สंपปฏิฆิ จกชายคณ ฯ เปฯ
รต่ายคณ อิทนต์ รุมี อุปาทา สंपปฏิฆิ ฯ กตมนต์ รุมี

อุปาทา อปฺปฏฺฐิํ อิตฺถินฺทฺริยํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถนฺตํ
รฺมํ อุปาทา อปฺปฏฺฐิํ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สปฺปฏฺฐิํ โฉฏฺ-
จฺฟูพฺพายตฺนํ อิทฺถนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สปฺปฏฺฐิํ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ
โนอุปาทา อปฺปฏฺฐิํ อโฆชาตฺถุ อิทฺถนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา อปฺปฏฺฐิํ ๑

[๖๓๘] กตฺมฺนฺตํ รฺมํ อุปาทา โอิฬาริกิ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
รตฺถายตฺนํ อิทฺถนฺตํ รฺมํ อุปาทา โอิฬาริกิ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ อุปาทา
สุตฺถุมํ อิตฺถินฺทฺริยํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถนฺตํ รฺมํ อุปาทา
สุตฺถุมํ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา โอิฬาริกิ โฉฏฺจฺฟูพฺพายตฺนํ อิทฺถนฺตํ
รฺมํ โนอุปาทา โอิฬาริกิ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สุตฺถุมํ อโฆ-
ชาตฺถุ อิทฺถนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สุตฺถุมํ ๑

[๖๓๘] กตฺมฺนฺตํ รฺมํ อุปาทา ทฺุเร อิตฺถินฺทฺริยํ ๑ เป ๑
กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถนฺตํ รฺมํ อุปาทา ทฺุเร ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ
อุปาทา สฺนฺติเก จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑ รตฺถายตฺนํ อิทฺถนฺตํ รฺมํ
อุปาทา สฺนฺติเก ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา ทฺุเร อโฆชาตฺถุ
อิทฺถนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา ทฺุเร ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สฺนฺติเก
โฉฏฺจฺฟูพฺพายตฺนํ อิทฺถนฺตํ รฺมํ โนอุปาทา สฺนฺติเก ๑

[๖๓๘] กตฺมฺนฺตํ รฺมํ อุปาทินฺนํ สฺนฺทิสฺสํ กมฺมฺสฺสํ กตฺตฺตา
รฺูบายตฺนํ อิทฺถนฺตํ รฺมํ อุปาทินฺนํ สฺนฺทิสฺสํ ๑ กตฺมฺนฺตํ รฺมํ
อุปาทินฺนํ สฺนฺทิสฺสํ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑ กายายตฺนํ อิตฺถินฺทฺริยํ
ปรฺิสินฺทฺริยํ สฺวีคินฺทฺริยํ ยํ วา ปนฺณณฺมมฺมํ อตฺถิ รฺมํ กมฺมฺสฺสํ

กตตุตา คนุชยตน์ รส่ายตน์ โฉฏฐัพพายตน์ อากาสชาตุ อา-
 ไปรชาตุ รูปสัส อุปจโย รูปสัส สนตติ กพพิกาโร อาหาโร
 อิทนตํ ฐมํ อุปาทินนํ อนิทสัสนํ ฯ กตมหนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ
 สนิทสัสนํ น กมมสัส กตตุตา ฐปายตน์ อิทนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ
 สนิทสัสนํ ฯ กตมหนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ อนิทสัสนํ สททายตน์
 กายวิณณตติ วจวิณณตติ รูปสัส สหุตา รูปสัส มุฑุตา รูปสัส
 กมมณณตติ รูปสัส ชรตา รูปสัส อนิจจตา ยํ วา ปนณณมมํ
 อตติ ฐมํ น กมมสัส กตตุตา คนุชยตน์ รส่ายตน์ โฉฏฐัพพายตน์
 อากาสชาตุ อาไปรชาตุ รูปสัส อุปจโย รูปสัส สนตติ กพพิกาโร
 อาหาโร อิทนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ อนิทสัสนํ ฯ

[๒๕๐] กตมหนตํ ฐมํ อุปาทินนํ สปปฏฐิมํ จกชยตน์ ฯ เป-
 กายายตน์ ยํ วา ปนณณมมํ อตติ ฐมํ กมมสัส กตตุตา ฐปายตน์
 คนุชยตน์ รส่ายตน์ โฉฏฐัพพายตน์ อิทนตํ ฐมํ อุปาทินนํ สปปฏฐิมํ ฯ
 กตมหนตํ ฐมํ อุปาทินนํ อปปฏฐิมํ อิตติททริยํ ปริสสิททริยํ ชีวิตินททริยํ
 ยํ วา ปนณณมมํ อตติ ฐมํ กมมสัส กตตุตา อากาสชาตุ อาไปรชาตุ
 รูปสัส อุปจโย รูปสัส สนตติ กพพิกาโร อาหาโร อิทนตํ ฐมํ
 อุปาทินนํ อปปฏฐิมํ ฯ กตมหนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ สปปฏฐิมํ สททายตน์
 ยํ วา ปนณณมมํ อตติ ฐมํ น กมมสัส กตตุตา ฐปายตน์
 คนุชยตน์ รส่ายตน์ โฉฏฐัพพายตน์ อิทนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ
 สปปฏฐิมํ ฯ กตมหนตํ ฐมํ อหุปาทินนํ อปปฏฐิมํ กายวิณณตติ

วจีวิณมตฺติ รูปสังคหะ สหุตา รูปสังคหะ มุทุตา รูปสังคหะ กมฺมณฺณตฺตา
 รูปสังคหะ ชรตา รูปสังคหะ อนิจฺจตา ยํ วา ปนณฺณมฺมํ อตฺถิ รูปํ น
 กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา อากาสชาตฺตํ อธิปฺปชาตฺตํ รูปสังคหะ อฺปจโย รูปสังคหะ
 สหุตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ อหฺปปฏิฆํ ฯ

[๖๔๓] กตฺมณฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ มหาภูตํ กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา
 โฉฐฺชพฺพายตฺนํ อธิปฺปชาตฺตํ อิทนฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ มหาภูตํ ฯ
 กตฺมณฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ นมหาภูตํ จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ กายายตฺนํ
 อิตฺถินฺทฺริยํ ปริสฺถินฺทฺริยํ สวีตินฺทฺริยํ ยํ วา ปนณฺณมฺมํ อตฺถิ รูปํ
 กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา รูปายตฺนํ คนฺชายตฺนํ รตฺถายตฺนํ อากาสชาตฺตํ
 รูปสังคหะ อฺปจโย รูปสังคหะ สหุตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนฺตํ
 รูปํ อหฺปาทินฺนํ นมหาภูตํ ฯ กตฺมณฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ มหาภูตํ
 น กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา โฉฐฺชพฺพายตฺนํ อธิปฺปชาตฺตํ อิทนฺตํ รูปํ
 อหฺปาทินฺนํ มหาภูตํ ฯ กตฺมณฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ นมหาภูตํ สทฺททา-
 ยตฺนํ กายวิณมตฺติ วจีวิณมตฺติ รูปสังคหะ สหุตา รูปสังคหะ มุทุตา
 รูปสังคหะ กมฺมณฺณตฺตา รูปสังคหะ ชรตา รูปสังคหะ อนิจฺจตา ยํ วา
 ปนณฺณมฺมํ อตฺถิ รูปํ น กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา รูปายตฺนํ คนฺชายตฺนํ
 รตฺถายตฺนํ อากาสชาตฺตํ รูปสังคหะ อฺปจโย รูปสังคหะ สหุตฺติ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทนฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ นมหาภูตํ ฯ

[๖๔๔] กตฺมณฺตํ รูปํ อหฺปาทินฺนํ โยฬาริกํ จกฺขายตฺนํ ฯ เป ฯ
 กายายตฺนํ ยํ วา ปนณฺณมฺมํ อตฺถิ รูปํ กมฺมณฺณตฺตํ กตฺตฺตา

ฐายคณิ คณฺชยคณิ ฐายคณิ โฉฐุชฺพพายคณิ อิทนคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ
 โอิพาริกํ ๑ กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ สฺฐมฺ อิตฺติทฺทวิยํ ฐริสฺสทฺทวิยํ
 ฐวิตฺติทฺทวิยํ ยํ ฐา ฐนณฺณมฺมํ อคฺติ ฐมฺ กมฺมตฺตํ กตคฺตา
 อากาสชาคฺ อธิปชาคฺ ฐปตฺตํ ฐปจโย ฐปตฺตํ สฺนคฺติ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทนคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ สฺฐมฺ ๑ กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ
 โอิพาริกํ สทฺททายคณิ ยํ ฐา ฐนณฺณมฺมํ อคฺติ ฐมฺ น กมฺมตฺตํ
 กตคฺตา ฐายคณิ คณฺชยคณิ ฐายคณิ โฉฐุชฺพพายคณิ อิทนคฺ
 ฐมฺ ฐปาทินฺนํ โอิพาริกํ ๑ กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ สฺฐมฺ
 กายวิณฺณคฺติ ฐวิตฺติณณคฺติ ฐปตฺตํ สทฺทคฺตา ฐปตฺตํ มุทฺทคฺตา ฐปตฺตํ
 กมฺมณฺณคฺตา ฐปตฺตํ ฐรคฺตา ฐปตฺตํ อนิจฺจคฺตา ยํ ฐา ฐนณฺณมฺมํ
 อคฺติ ฐมฺ น กมฺมตฺตํ กตคฺตา อากาสชาคฺ อธิปชาคฺ ฐปตฺตํ
 ฐปจโย ฐปตฺตํ สฺนคฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทนคฺ ฐมฺ
 ฐปาทินฺนํ สฺฐมฺ ๑

[๒๔๓] กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ ทฺเร อิตฺติทฺทวิยํ ฐริสฺสทฺทวิยํ
 ฐวิตฺติทฺทวิยํ ยํ ฐา ฐนณฺณมฺมํ อคฺติ ฐมฺ กมฺมตฺตํ กตคฺตา อากาส-
 ชาคฺ อธิปชาคฺ ฐปตฺตํ ฐปจโย ฐปตฺตํ สฺนคฺติ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทนคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ ทฺเร ๑ กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ
 สฺนคฺติเก จกฺขายคณิ ๑ ฐา ๑ กายายคณิ ยํ ฐา ฐนณฺณมฺมํ อคฺติ
 ฐมฺ กมฺมตฺตํ กตคฺตา ฐายคณิ คณฺชยคณิ ฐายคณิ โฉฐุชฺพพายคณิ
 อิทนคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ สฺนคฺติเก ๑ กตมคฺ ฐมฺ ฐปาทินฺนํ ทฺเร

กายวิญญตฺติ วจฺวิญญตฺติ รุปตํ ๓ หุตฺตา รุปตํ มุทฺตา รุปตํ
 กมฺมณฺณตฺตา รุปตํ ชรตฺตา รุปตํ อนิจฺจตฺตา ยํ วา ปนฺณณมฺมํ
 อตฺติ รุํ น กมฺมตํ กตฺตฺตา อากาตฺชตฺตฺตา อวโปชตฺตฺตา รุปตํ
 อฺปจโย รุปตํ สฺนตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺตํ รุํ
 อฺนุปาทินฺนํ ทฺเว ๑ กตฺมณฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนํ สฺนตฺติเก สฺทฺทฺทฺทฺทฺ
 ยํ วา ปนฺณณมฺมํ อตฺติ รุํ น กมฺมตํ กตฺตฺตา รุํปายตฺนํ คนฺชชยตฺนํ
 รตฺตฺยตฺนํ โฉฏฺชฺพฺพายตฺนํ อิทฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนํ สฺนตฺติเก ๑

[๖๔๕] กตฺมณฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ สฺนิตฺตํ กมฺมตํ
 กตฺตฺตา รุํปายตฺนํ อิทฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ สฺนิตฺตํ ๑
 กตฺมณฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ อนิทฺตํ จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
 กายายตฺนํ อินฺนิตฺตํ ปริตฺตํ ชีวิตฺตํ ยํ วา ปนฺณณมฺมํ
 อตฺติ รุํ กมฺมตํ กตฺตฺตา คนฺชชยตฺนํ รตฺตฺยตฺนํ โฉฏฺชฺพฺพายตฺนํ
 อากาตฺชตฺตฺตา อวโปชตฺตฺตา รุปตํ อฺปจโย รุปตํ สฺนตฺติ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ อนิทฺตํ ๑ กตฺมณฺตํ
 รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ สฺนิตฺตํ น กมฺมตํ กตฺตฺตา รุํปายตฺนํ
 อิทฺตํ รุํ อฺนุปาทินฺนุปาทานิยํ สฺนิตฺตํ ๑ กตฺมณฺตํ รุํ อฺนุ-
 ปาทินฺนุปาทานิยํ อนิทฺตํ สฺทฺทฺทฺทฺทฺ กายวิญญตฺติ วจฺวิญญตฺติ
 รุปตํ ๓ หุตฺตา รุปตํ มุทฺตา รุปตํ กมฺมณฺณตฺตา รุปตํ ชรตฺตา
 รุปตํ อนิจฺจตฺตา ยํ วา ปนฺณณมฺมํ อตฺติ รุํ น กมฺมตํ
 กตฺตฺตา คนฺชชยตฺนํ รตฺตฺยตฺนํ โฉฏฺชฺพฺพายตฺนํ อากาตฺชตฺตฺตา อวโป-

ธาตุ รูปสัตว์ อุปจโย รูปสัตว์ สันตติ กพพิกาโร อาหาโร
อิทนต์ รุมี อนุภาทินุภาทานิยิ อินทสัตว์ ๑

[๒๕๕] กตมนต์ รุมี อุปาทินุภาทานิยิ สंपฺปฏิมิ จกฺขายตนิ
๑ เป ๑ กายายตนิ ยิ ๑า ปนณณมมิมิ อตฺติ รุมี กมฺมสัตว์
กตฺตฺตา รุปรายตนิ คนฺขายตนิ รสํายตนิ โฉฏฺจพฺพายตนิ อิทนต์
รุมี อุปาทินุภาทานิยิ สंपฺปฏิมิ ๑ กตมนต์ รุมี อุปาทินุภาทานิยิ
อปฺปฏิมิ อิตฺติหนฺทริยิ ปฺริสฺติหนฺทริยิ สํวิตฺติหนฺทริยิ ยิ ๑า ปนณณมมิมิ
อตฺติ รุมี กมฺมสัตว์ กตฺตฺตา อากาสํธาตุ อําโปธาตุ รูปสัตว์
อุปจโย รูปสัตว์ สันตติ กพพิกาโร อาหาโร อิทนต์ รุมี
อุปาทินุภาทานิยิ อปฺปฏิมิ ๑ กตมนต์ รุมี อนุภาทินุภาทานิยิ
สंपฺปฏิมิ สํทฺทายตนิ ยิ ๑า ปนณณมมิมิ อตฺติ รุมี น กมฺมสัตว์
กตฺตฺตา รุปรายตนิ คนฺขายตนิ รสํายตนิ โฉฏฺจพฺพายตนิ อิทนต์
รุมี อนุภาทินุภาทานิยิ สंपฺปฏิมิ ๑ กตมนต์ รุมี อนุภาทินุ-
ภาทานิยิ อปฺปฏิมิ กายวิณฺณตฺติ วจฺวิณฺณตฺติ รูปสัตว์ สทฺตา
รูปสัตว์ มุทฺตา รูปสัตว์ กมฺมณฺณตฺตา รูปสัตว์ ชรตฺตา รูปสัตว์
อนิจฺจตฺตา ยิ ๑า ปนณณมมิมิ อตฺติ รุมี น กมฺมสัตว์ กตฺตฺตา
อากาสํธาตุ อําโปธาตุ รูปสัตว์ อุปจโย รูปสัตว์ สันตติ กพพิ-
กาโร อาหาโร อิทนต์ รุมี อนุภาทินุภาทานิยิ อปฺปฏิมิ ๑

[๒๕๖] กตมนต์ รุมี อุปาทินุภาทานิยิ มหาภูตํ กมฺมสัตว์
กตฺตฺตา โฉฏฺจพฺพายตนิ อําโปธาตุ อิทนต์ รุมี อุปาทินุภาทานิยิ

มหาภูตํ ๑ กตมมุตํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ จกฺกชฺชายตฺถ
 ๑ เป ๑ กายายตฺถ อิตฺถินฺทริยํ ปุริสฺสินฺทริยํ ชฺวีตฺตินฺทริยํ ยํ จา
 ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ ฐมฺปิ กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา ฐฺปายตฺถ คฺนฺชฺชายตฺถ
 ฐฺสฺยตฺถ อากาสฺชาตฺถ ฐฺปสฺสํ อฺปจโย ฐฺปสฺสํ สฺนฺตฺติ กพฺพิกาโร
 อหาโร อิทฺถํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ ๑ กตมมุตํ
 ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ น กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา โฉฐฺชฺพฺพาย
 ยตฺถ อไปฺชฺชาตฺถ อิทฺถํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ ๑
 กตมมุตํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ สฺทฺทฺทฺยตฺถ กาย
 วิณฺณคฺคฺติ จจฺวีณฺณคฺคฺติ ฐฺปสฺสํ ตฺหฺตฺตา ฐฺปสฺสํ มฺทฺทฺตา ฐฺปสฺสํ
 กมฺมณฺณคฺคฺตา ฐฺปสฺสํ ชฺรตฺตา ฐฺปสฺสํ อนิจฺจตฺตา ยํ จา ปนฺณณมฺมํ
 อตฺถิ ฐมฺปิ น กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา ฐฺปายตฺถ คฺนฺชฺชายตฺถ ฐฺสฺยตฺถ
 อากาสฺชาตฺถ ฐฺปสฺสํ อฺปจโย ฐฺปสฺสํ สฺนฺตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร
 อิทฺถํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ นมฺมหาภูตํ ๑

[๖๔๗] กตมมุตํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ โอปาริกํ จกฺกชฺชายตฺถ
 ๑ เป ๑ กายายตฺถ ยํ จา ปนฺณณมฺมํ อตฺถิ ฐมฺปิ กมฺมสฺสํ
 กตฺตฺตา ฐฺปายตฺถ คฺนฺชฺชายตฺถ ฐฺสฺยตฺถ โฉฐฺชฺพฺพายตฺถ อิทฺถํ
 ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ โอปาริกํ ๑ กตมมุตํ ฐมฺปิ อุนฺปาตินฺนุปาทานิยํ
 สฺจฺจมฺมํ อิตฺถินฺทริยํ ปุริสฺสินฺทริยํ ชฺวีตฺตินฺทริยํ ยํ จา ปนฺณณมฺมํ
 อตฺถิ ฐมฺปิ กมฺมสฺสํ กตฺตฺตา อากาสฺชาตฺถ อไปฺชฺชาตฺถ ฐฺปสฺสํ
 อฺปจโย ฐฺปสฺสํ สฺนฺตฺติ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถํ ฐมฺปิ

อุปาทินุปาทานิยํ สุตฺตมํ ฯ กตมเหตุํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ
 โสฬสํ สทฺททายคณํ ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี น กมฺมสฺส
 กตคฺคา รุปรายคณํ คนฺชายคณํ รสํายคณํ โฉฏฺชพฺพายคณํ อิทนฺตํ รุมี
 อนุปาทินุปาทานิยํ โสฬสํ ฯ กตมเหตุํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ
 สุตฺตมํ กายวิณฺณคฺคิ วจฺฉิวิณฺณคฺคิ รุปรสฺสํ สทฺทคฺคา รุปรสฺสํ มุทฺทคฺคา
 รุปรสฺสํ กมฺมณฺณคฺคา รุปรสฺสํ ชรคฺคา รุปรสฺสํ อนิจฺจุคฺคา ยํ วา
 ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี น กมฺมสฺสํ กตคฺคา อากาสชาตฺตุ อวาโปชาตฺตุ
 รุปรสฺสํ อูปลโย รุปรสฺสํ สํหคฺคิ กพฺพิทวโร อหาวโร อิทนฺตํ รุมี
 อนุปาทินุปาทานิยํ สุตฺตมํ ฯ

[๒๕๘] กตมเหตุํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ ทูเร อิตฺถินทฺธิยํ
 ปุริสฺสินทฺธิยํ ชีวิตินทฺธิยํ ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี กมฺมสฺสํ
 กตคฺคา อากาสชาตฺตุ อวาโปชาตฺตุ รุปรสฺสํ อูปลโย รุปรสฺสํ สํหคฺคิ
 กพฺพิทวโร อหาวโร อิทนฺตํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ ทูเร ฯ
 กตมเหตุํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ สํหคฺคิเก จกฺชายคณํ ๑ เป ๑ กายา-
 ยคณํ ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี กมฺมสฺสํ กตคฺคา รุปรายคณํ
 คนฺชายคณํ รสํายคณํ โฉฏฺชพฺพายคณํ อิทนฺตํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ
 สํหคฺคิเก ฯ กตมเหตุํ รุมี อนุปาทินุปาทานิยํ ทูเร กายวิณฺณคฺคิ
 วจฺฉิวิณฺณคฺคิ รุปรสฺสํ สทฺทคฺคา รุปรสฺสํ มุทฺทคฺคา รุปรสฺสํ กมฺมณฺณคฺคา
 รุปรสฺสํ ชรคฺคา รุปรสฺสํ อนิจฺจุคฺคา ยํ วา ปนณฺณมฺมี อตฺถิ รุมี น
 กมฺมสฺสํ กตคฺคา อากาสชาตฺตุ อวาโปชาตฺตุ รุปรสฺสํ อูปลโย รุปรสฺสํ

สังคหิตี กพพิกาโร อาหาโร อิทนัตถํ รูปํ อนุปาทินนุปาทานिय
ทุเร ฯ กตมนัตถํ รูปํ อนุปาทินนุปาทานियํ สังคหิตเก สทททายคณํ ยี
วา ปนณณณมบี อตถิติ รูปํ น กมมุตตส กตตตทา รูปายคณํ คนุชทายคณํ
รสายคณํ โฉฐุชัพพายคณํ อิทนัตถํ รูปํ อนุปาทินนุปาทานियํ สังคหิตเก ฯ

[๖๕๔] กตมนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ อิทนัตถํ จกขุชุนทริยํ ฯ เป ฯ
กายนิทริยํ อิทนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ อิทนัตถํ ฯ กตมนัตถํ รูปํ
สंपปฏิมิ นอิทนัตถํ รูปายคณํ ฯ เป ฯ โฉฐุชัพพายคณํ อิทนัตถํ รูปํ
สंपปฏิมิ นอิทนัตถํ ฯ กตมนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ อิทนัตถํ อิตถิตินทริยํ
ปฐิตินทริยํ ชีวิตินทริยํ อิทนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ อิทนัตถํ ฯ กตมนัตถํ
รูปํ อปပฏิมิ นอิทนัตถํ กายจิลนณคตติ ฯ เป ฯ กพพิกาโร อาหาโร
อิทนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ นอิทนัตถํ ฯ

[๖๕๕] กตมนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ มหาภูตํ โฉฐุชัพพายคณํ
อิทนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ มหาภูตํ ฯ กตมนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ นมหาภูตํ
จกชทายคณํ ฯ เป ฯ รสทายคณํ อิทนัตถํ รูปํ สंपปฏิมิ นมหาภูตํ ฯ
กตมนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ มหาภูตํ อาโปชธาตุ อิทนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ
มหาภูตํ ฯ กตมนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ นมหาภูตํ อิตถิตินทริยํ ฯ เป ฯ
กพพิกาโร อาหาโร อิทนัตถํ รูปํ อปပฏิมิ นมหาภูตํ ฯ

[๖๕๖] กตมนัตถํ รูปํ อิทนัตถํ อโฬวริกํ จกขุชุนทริยํ ฯ เป ฯ
กายนิทริยํ อิทนัตถํ รูปํ อิทนัตถํ อโฬวริกํ ฯ กตมนัตถํ รูปํ
อิทนัตถํ สุตตมํ อิตถิตินทริยํ ปฐิตินทริยํ ชีวิตินทริยํ อิทนัตถํ รูปํ

อินทริย์ สุธัม ๑ กตมเหตุ รุปํ นอินทริย์ โสฬาริกํ รูปายตนํ
 ๑ เป ๑ โผฏฐัพพายตนํ อิทนํ รุปํ นอินทริย์ โสฬาริกํ ๑ กตมเหตุ
 รุปํ นอินทริย์ สุธัม กายวิญญตฺติ ๑ เป ๑ กพพิกาโร อาหาโร
 อิทนํ รุปํ นอินทริย์ สุธัม ๑

[๖๕๒] กตมเหตุ รุปํ อินทริย์ ทูเร อิตฺถินทริย์ ปริสฺสอินทริย์
 ฐิตินทริย์ อิทนํ รุปํ อินทริย์ ทูเร ๑ กตมเหตุ รุปํ อินทริย์
 สฺนฺติเก จกฺขณทริย์ ๑ เป ๑ กายินทริย์ อิทนํ รุปํ อินทริย์
 สฺนฺติเก ๑ กตมเหตุ รุปํ นอินทริย์ ทูเร กายวิญญตฺติ ๑ เป ๑
 กพพิกาโร อาหาโร อิทนํ รุปํ นอินทริย์ ทูเร ๑ กตมเหตุ
 รุปํ นอินทริย์ สฺนฺติเก รูปายตนํ ๑ เป ๑ โผฏฐัพพายตนํ อิทนํ
 รุปํ นอินทริย์ สฺนฺติเก ๑

[๖๕๓] กตมเหตุ รุปํ มหาภูตํ โสฬาริกํ โผฏฐัพพายตนํ
 อิทนํ รุปํ มหาภูตํ โสฬาริกํ ๑ กตมเหตุ รุปํ มหาภูตํ สุธัม
 อาไปชาตุ อิทนํ รุปํ มหาภูตํ สุธัม ๑ กตมเหตุ รุปํ นมหาภูตํ
 โสฬาริกํ จกฺขายตนํ ๑ เป ๑ รสํายตนํ อิทนํ รุปํ นมหาภูตํ
 โสฬาริกํ ๑ กตมเหตุ รุปํ นมหาภูตํ สุธัม อิตฺถินทริย์ ๑ เป ๑
 กพพิกาโร อาหาโร อิทนํ รุปํ นมหาภูตํ สุธัม ๑

[๖๕๔] กตมเหตุ รุปํ มหาภูตํ ทูเร อาไปชาตุ อิทนํ รุปํ
 มหาภูตํ ทูเร ๑ กตมเหตุ รุปํ มหาภูตํ สฺนฺติเก โผฏฐัพพายตนํ
 อิทนํ รุปํ มหาภูตํ สฺนฺติเก ๑ กตมเหตุ รุปํ นมหาภูตํ ทูเร

๖๕๖] อพฺยากเต รุปสงฺกเห ปญฺจกาทินิทฺเตโส ๕๕๕

อิตฺถินุทฺริยํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถนํ รุปํ นมหาภูตํ
ทฺวเร ๑ กตฺตมนฺตํ รุปํ นมหาภูตํ สันตฺติเก จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑
รสายตฺนํ อิทฺถนํ รุปํ นมหาภูตํ สันตฺติเก ๑

[๖๕๕] รุปรายตฺนํ ทิวฺจฺจํ สกฺขทายตฺนํ สุตํ คณฺขายตฺนํ รสายตฺนํ
โมฏฺชพฺพายตฺนํ มุตํ สพฺพิ รุปํ มนสา วิณฺญายตํ รุปํ ๑

เอวํ จตฺตพฺพิเรน รุปสงฺกโห ๑

จตฺตกํ ๑

[๖๕๖] กตฺตมนฺตํ รุปํ ปจฺจวฺชาตฺตํ ยํ กกฺขพฺพิ ฆรคตํ กกฺขพคตํ
กกฺขพภาโว อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา อฺปาทินฺนํ วา อนฺปาทินฺนํ
วา อิทฺถนํ รุปํ ปจฺจวฺชาตฺตํ ๑ กตฺตมนฺตํ รุปํ อวาไปชาตฺตํ ยํ อวาไป
อวาไปคตํ สีนฺโห สีนฺหคตํ พนฺชนตฺตํ รุปสงฺส อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา
วา อฺปาทินฺนํ วา อนฺปาทินฺนํ วา อิทฺถนํ รุปํ อวาไปชาตฺตํ ๑
กตฺตมนฺตํ รุปํ เตโชชาตฺตํ ยํ เตโช เตโชคตํ อฺสุมา อฺสุมาคตํ อฺสุมํ
อฺสุมคตํ อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา อฺปาทินฺนํ วา อนฺปาทินฺนํ วา
อิทฺถนํ รุปํ เตโชชาตฺตํ ๑ กตฺตมนฺตํ รุปํ วาโยชาตฺตํ ยํ วาโย
วาโยคตํ กมฺภิตตฺตํ รุปสงฺส อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา อฺปาทินฺนํ
วา อนฺปาทินฺนํ วา อิทฺถนํ รุปํ วาโยชาตฺตํ ๑ กตฺตมนฺตํ รุปํ
อฺปาทา จกฺขายตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อหาโร อิทฺถนํ รุปํ
อฺปาทา ๑ เอวํ ปญฺจจฺเรน รุปสงฺกโห ๑

ปญฺจกํ ๑

[๖๕๗] รูปายคณิ จกขุวิณเฌยั ฐมึ สททายคณิ โสต-
วิณเฌยั ฐมึ คนุชายคณิ ฆานวิณเฌยั ฐมึ รธายคณิ ชิอุหา-
วิณเฌยั ฐมึ โฉฏฐพพายคณิ กายวิณเฌยั ฐมึ สัพพิ ฐมึ
มโนวิณเฌยั ฐมึ ๑ เหว ฌพิเชน รูปสังคโท ๑

ฌกั ๑

[๖๕๘] รูปายคณิ จกขุวิณเฌยั ฐมึ สททายคณิ โสตวิณเฌยั
ฐมึ คนุชายคณิ ฆานวิณเฌยั ฐมึ รธายคณิ ชิอุหาวิณเฌยั
ฐมึ โฉฏฐพพายคณิ กายวิณเฌยั ฐมึ รูปายคณิ สททายคณิ
คนุชายคณิ รธายคณิ โฉฏฐพพายคณิ มโนชาคุวิณเฌยั ฐมึ สัพพิ
ฐมึ มโนวิณเฌยั ฐมึ ๑ เหว สตตวิเชน รูปสังคโท ๑

สตตกั ๑

[๖๕๙] รูปายคณิ จกขุวิณเฌยั ฐมึ สททายคณิ โสตวิณเฌยั
ฐมึ คนุชายคณิ ฆานวิณเฌยั ฐมึ รธายคณิ ชิอุหาวิณเฌยั ฐมึ
มนามิโย โฉฏฐพโพ สุตสมมสโต กายวิณเฌยั ฐมึ อมนามิโย
โฉฏฐพโพ กุขสมมสโต กายวิณเฌยั ฐมึ รูปายคณิ สททายคณิ
คนุชายคณิ รธายคณิ โฉฏฐพพายคณิ มโนชาคุวิณเฌยั ฐมึ สัพพิ
ฐมึ มโนวิณเฌยั ฐมึ ๑ เหว อฏฐวิเชน รูปสังคโท ๑

อฏฐกั ๑

[๖๖๐] กตมเหตุ ฐมึ จกขุทวิยั ยั จกขุ จคณั มหาภูคานั
อุปาทาย ปธาทอ ๑ เป ๑ สุนโฌ คามิเมโส อิทเหตุ ฐมึ

จกขุทฺธิริยํ ๑ กตมฺหุติ รุํ โสติทฺธิริยํ ๑ เป ๑ ฆานินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑
 ชิวิทฺธิริยํ ๑ เป ๑ กายินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑ อิตฺถินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑
 ปริสฺสินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑ ชฺวีตินฺทฺธิริยํ โย เคถํ รุํนํ ชมฺมานํ อายุ จิตฺติ
 ยปฺนา ยาปนา อิริยนา วคฺคณา ปาถนา ชฺวีตํ ชฺวีตินฺทฺธิริยํ อิทฺถนฺตํ รุํ
 ชฺวีตินฺทฺธิริยํ ๑ กตมฺหุติ รุํ นอินฺทฺธิริยํ รุํปายตฺนํ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร
 อาหาโร อิทฺถนฺตํ รุํ นอินฺทฺธิริยํ ๑ เหวํ นววิเรน รูปสงคโห ๑

นวกํ ๑

[๖๖๓] กตมฺหุติ รุํ จกขุทฺธิริยํ ยํ จกขุํ จกฺขนํ มหาภูตानํ
 อฺปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สฺส
 จกขุทฺธิริยํ ๑ กตมฺหุติ รุํ โสติทฺธิริยํ ๑ เป ๑ ฆานินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑
 ชิวิทฺธิริยํ ๑ เป ๑ กายินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑ อิตฺถินฺทฺธิริยํ ๑ เป ๑ ปริสฺสินฺทฺธิริยํ
 ๑ เป ๑ ชฺวีตินฺทฺธิริยํ โย เคถํ รุํนํ ชมฺมานํ อายุ จิตฺติ ยปฺนา
 ยาปนา อิริยนา วคฺคณา ปาถนา ชฺวีตํ ชฺวีตินฺทฺธิริยํ อิทฺถนฺตํ รุํ
 ชฺวีตินฺทฺธิริยํ ๑ กตมฺหุติ รุํ นอินฺทฺธิริยํ สฺปฺปฏฺธิํ รุํปายตฺนํ ๑ เป ๑
 โสจฺจ
 นอินฺทฺธิริยํ สฺปฺปฏฺธิํ กายวิณฺณคฺคฺติ ๑ เป ๑ กพฺพิกาโร อาหาโร
 อิทฺถนฺตํ รุํ นอินฺทฺธิริยํ สฺปฺปฏฺธิํ ๑ เหวํ ทสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 รูปสงคโห ๑

ทสฺสํ ๑

[๖๖๔] กตมฺหุติ รุํ จกฺขายตฺนํ ยํ จกขุํ จกฺขนํ มหาภูตानํ
 อฺปาทาย ปสาโท ๑ เป ๑ สฺส
 อิทฺถนฺตํ รุํ

จกุชายนัน ๑ กตมหนต์ ฐมึ โสตายนัน ๑ เป ๑ ฆานายคณิ ๑ เป ๑
 ฐิตุชายนัน ๑ เป ๑ กายายคณิ ๑ เป ๑ ฐุปรายคณิ ๑ เป ๑ สทุทชายนัน
 ๑ เป ๑ คณุชายนัน ๑ เป ๑ รัสชายนัน ๑ เป ๑ โฉฏฐัพพชายนัน
 ปจวีชชค ๑ เป ๑ โฉฏฐัพพชชคเปส่า อิทหนต์ ฐมึ โฉฏฐัพพชชค ๑
 กตมหนต์ ฐมึ อนิทสฺสนัน อปปฏิฆมึ ขมฺมชายนนปริยายปนฺนํ อิตฺติณทฺธิยํ
 ๑ เป ๑ กพฺพิการอ อหาโร อิทหนต์ ฐมึ อนิทสฺสนัน อปปฏิฆมึ
 ขมฺมชายนนปริยายปนฺนํ ๑ เขอฺ อิกาทสฺสอเรน ฐปฺสฺสคฺโค ๑

เอกาทสฺสทํ ๑

ฐปฺวิภคฺติ ๑

อฏฐมํ ภาณวารํ ๑

• ฐปฺกณฺเจ ทฺธิยํ ภวิตพฺพํ ๑ อติเรกฉภาณวารํ จิตฺตฺฐปฺปาทกณฺจํ อติเรกทฺธิภาณวารํ
 ฐปฺกณฺจํ คิมคฺตภาณวารํ นิกฺเขปกณฺจํ ทฺวิมคฺตภาณวารํ อตฺถทฺฐารกณฺจํ อติ อติเรกเทรส-
 มคฺตภาณวารํ สกฺลํ ขมฺมสฺสคณิปฺปกรณํ วิตฺถารอฆานํ อนนฺตฺฐปฺปริมาณํ โหคฺติ อฏฐสาลินิยํ
 นโย ๑ อิมินา ปนฺ นเขน กุสฺสธมฺเม เทว อกุสฺสธมฺเม เทว อพฺุยกเต จิตฺตสฺสคฺเก
 เทวติ จิตฺตฺฐปฺปาทกณฺเจ ฉ อธิ เทวติ อฏฐ ภาณวารอ ทฺฐชพฺพา ๑ อติ จิตฺตฺฐปฺปาท-
 กณฺเจ ภาณวารโต สมนฺพนฺธคณฺนช อธิว อฏฐมํ โหติ ๑

นิกฺเขปกณฺท์

[๖๖๓] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา ตึณฺนิ กุสฺสตมฺมุตฺตานิ อโตโก อโทโส
อโมโห ตํสฺมฺปยุตฺโต เวทนาภุชฺชโห สญฺญาภุชฺชโห สงฺขารภุชฺชโห
วิญฺญาณภุชฺชโห ตํสฺมฺมุจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม
شمฺมา กุสฺสตา ฯ กตเม ชมฺมา อกุสฺสตา ตึณฺนิ อกุสฺสตมฺมุตฺตานิ โดโก
โทโส โมโห ตเทกฺขุจฺจา จ กิเลสฺสา ตํสฺมฺปยุตฺโต เวทนาภุชฺชโห
สญฺญาภุชฺชโห สงฺขารภุชฺชโห วิญฺญาณภุชฺชโห ตํสฺมฺมุจฺจํ กาย-
กมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชมฺมา อกุสฺสตา ฯ กตเม ชมฺมา
อพฺยาคตา กุสฺสตากุสฺสตาณํ ชมฺมานํ วิปาคา กามาจฺจเว รุปาจฺจเว
อรุปาจฺจเว อปฺริยาปนฺนา เวทนาภุชฺชโห สญฺญาภุชฺชโห สงฺขาร-
ภุชฺชโห วิญฺญาณภุชฺชโห เอ จ ชมฺมา กิริยา เนว กุสฺสตา
นากุสฺสตา น จ กมฺมวิปาคา สัพฺพญฺเจ รุปํ อสงฺขตา จ ธาตุ
อิเม ชมฺมา อพฺยาคตา ฯ

[๖๖๔] กตเม ชมฺมา สฺุชฺชายเวทนาย สฺมฺปยุตฺตา สฺุชฺชภูมฺมียํ
กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อปฺริยาปนฺเน สฺุชฺชํ เวทนํ จเปตฺวา ตํสฺมฺปยุตฺโต
สญฺญาภุชฺชโห สงฺขารภุชฺชโห วิญฺญาณภุชฺชโห อิเม ชมฺมา สฺุชฺชาย-
เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา ทุชฺชชฺชายเวทนาย สฺมฺปยุตฺตา
ทุชฺชชฺชภูมฺมียํ กามาจฺจเว ทุชฺชํ เวทนํ จเปตฺวา ตํสฺมฺปยุตฺโต สญฺญาภุ-
ชฺชโห สงฺขารภุชฺชโห วิญฺญาณภุชฺชโห อิเม ชมฺมา ทุชฺชชฺชายเวทนาย-

สังขยัตถุตา ๑ กตเม ชมฺมา อทุกขมตฺตชย เวทนาย สังขยัตถุตา
อทุกขมตฺตฐมฺมียิ กามาวจรเว รุปาวจรเว อรูปาวจรเว อปริยาปนฺเน
อทุกขมตฺตํ เวทนี ๑ เปตฺวา ตํสังขยัตถุโต สังขยัตถุชฺโช สังขยัตถุชฺโช
วิญญาณกฺขณฺโช อิม ชมฺมา อทุกขมตฺตชย เวทนาย สังขยัตถุตา ๑

[๒๖๕] กตเม ชมฺมา วิปกา กุตฺตาคุตฺตานิ ชมฺมานิ วิปกา
กามาวจรา รุปาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา เวทนาคฺขณฺโช
สังขยัตถุชฺโช สังขยัตถุชฺโช วิญญาณกฺขณฺโช อิม ชมฺมา
วิปกา ๑ กตเม ชมฺมา วิปกาชฺมฺมชฺมฺมา กุตฺตาคุตฺตา ชมฺมา
กามาวจรา รุปาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา เวทนาคฺขณฺโช
๑ เป ๑ วิญญาณกฺขณฺโช อิม ชมฺมา วิปกาชฺมฺมชฺมฺมา ๑ กตเม
شمฺมา เนววิปกาหวิปกาชฺมฺมชฺมฺมา เย ๑ ชมฺมา กิริยา เนว
กุตฺตา นาคุตฺตา น ๑ กมฺมวิปกา สัพพญฺญ รุมี อตฺตจฺจตา ๑
ชาติ อิม ชมฺมา เนววิปกาหวิปกาชฺมฺมชฺมฺมา ๑

[๒๖๖] กตเม ชมฺมา อฺปาทีนฺนุปาทานิยา สํสฺวา กุตฺตา-
กุตฺตานิ ชมฺมานิ วิปกา กามาวจรา รุปาวจรา อรูปาวจรา
เวทนาคฺขณฺโช ๑ เป ๑ วิญญาณกฺขณฺโช ยญฺญ รุมี กมฺมตฺต
กตคฺคา อิม ชมฺมา อฺปาทีนฺนุปาทานิยา ๑ กตเม ชมฺมา อ-
ปาทีนฺนุปาทานิยา สํสฺวา กุตฺตาคุตฺตา ชมฺมา กามาวจรา รุปาวจรา
อรูปาวจรา เวทนาคฺขณฺโช ๑ เป ๑ วิญญาณกฺขณฺโช เย ๑ ชมฺมา
กิริยา เนว กุตฺตา นาคุตฺตา น ๑ กมฺมวิปกา ยญฺญ รุมี น

กมฺมตฺตํ กตฺตฺตา อึเม ชมฺมา อหุปาทินุปาทานิยา ฯ กตฺเม
 ชมฺมา อหุปาทินุปาทานิยา อปรียาปนฺนา มคฺคา ฯ มคฺคผลฺตานิ ฯ
 อตฺตฺตฺตา ฯ ชาตุ อึเม ชมฺมา อหุปาทินุปาทานิยา ฯ

[๖๖๘] กตฺเม ชมฺมา ตํสํกิตฺติจฺตํกิตฺติกา คีณิ อกฺุสฺตมฺมฺตานิ
 โถโก โทโส โมโห ตเทกฺกฺชา ฯ กิตฺเตสา ตํสํมฺปยุตฺโต เวทนา­
 กฺุชฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺุชฺโ ตํสํมฺกฺุชฺชานํ กายกมฺมํ วจฺกมฺมํ
 มโนกมฺมํ อึเม ชมฺมา ตํสํกิตฺติจฺตํกิตฺติกา ฯ กตฺเม ชมฺมา
 อตฺตํกิตฺติจฺตํกิตฺติกา ตํสํวา กุสฺตาพฺยา­กตา ชมฺมา กามาจฺจเร
 รุปราจฺจเร อรุปราจฺจเร รุปรกฺุชฺโ เวทนา­
 กฺุชฺโ สญฺญา­
 กฺุชฺโ สจฺจารกฺุชฺโ วิญฺญาณกฺุชฺโ อึเม ชมฺมา อตฺตํกิตฺติจฺตํ­
 กิตฺติกา ฯ กตฺเม ชมฺมา อตฺตํกิตฺติจฺตํกิตฺติกา อปรียา­
 ปนฺนา มคฺคา ฯ มคฺคผลฺตานิ ฯ อตฺตฺตฺตา ฯ ชาตุ อึเม ชมฺมา
 อตฺตํกิตฺติจฺตํกิตฺติกา ฯ

[๖๖๙] กตฺเม ชมฺมา สํวิตฺตกฺุสฺตํวิจฺจเร สํวิตฺตกฺุสฺตํวิจฺจเรญฺมึ
 กามาจฺจเร รุปราจฺจเร อปรียา­
 ปนฺเน วิตฺตกฺุสฺตํวิจฺจเร ชฺเปตฺวา ตํสํ­
 มฺปยุตฺโต เวทนา­
 กฺุชฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺุชฺโ อึเม ชมฺมา
 สํวิตฺตกฺุสฺตํวิจฺจเร ฯ กตฺเม ชมฺมา อวิตฺตกฺุสฺตํวิจฺจเร มคฺคา อวิตฺต­
 กฺุสฺตํวิจฺจเร­
 มคฺคญฺมึ รุปราจฺจเร อปรียา­
 ปนฺเน วิจฺจเร ชฺเปตฺวา ตํสํ­
 มฺปยุตฺโต เวทนา­
 กฺุชฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺุชฺโ อึเม ชมฺมา อวิตฺต­
 กฺุสฺตํวิจฺจเร­
 มคฺคา ฯ กตฺเม ชมฺมา อวิตฺต­
 กฺุสฺตํวิจฺจเร อวิตฺต­
 กฺุสฺตํวิจฺจเรญฺมึ กามาจฺจเร

รูปาวจร เว รูปาวจร อุปริยาปนเน เวทนาภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญาณภุชฺโฆ สัพพพะญฺ รุเป อสงฺขตา จ ธาตุ อิเม ชมุมา อวิตกกฺกาจิจาวา ๑

[๒๖๘] กตเม ชมุมา ปิตีตฺทคฺคา ปิตีตฺทมิยํ กามาจฺจเว รูปาวจร อุปริยาปนเน ปิตี จเปตฺวา ตํสํบฺยุตฺโต เวทนาภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญาณภุชฺโฆ อิเม ชมุมา ปิตีตฺทคฺคา ๑ กตเม ชมุมา สฺขตฺทคฺคา สฺขตฺทมิยํ กามาจฺจเว รูปาวจร อุปริยาปนเน สฺข จเปตฺวา ตํสํบฺยุตฺโต สณฺณาภุชฺโฆ สจฺจวาทภุชฺโฆ วิญญาณภุชฺโฆ อิเม ชมุมา สฺขตฺทคฺคา ๑ กตเม ชมุมา อฺเปกฺขาสฺทคฺคา อฺเปกฺขาทฺทมิยํ กามาจฺจเว รูปาวจร อรูปาวจร อุปริยาปนเน อฺเปกฺข จเปตฺวา ตํสํบฺยุตฺโต สณฺณาภุชฺโฆ สจฺจวาทภุชฺโฆ วิญญาณภุชฺโฆ อิเม ชมุมา อฺเปกฺขาสฺทคฺคา ๑

[๒๖๙] กตเม ชมุมา ทสฺสเนน ปหาคฺคฺคา ตํณิ สณฺโณชฺชานานิ สกฺกายทฺธิจฺฉิ วิจิจฺจจฺฉา สฺสทฺทคฺคาปรามาโส ๑

[๒๗๐] ตตฺถ กตมา สกฺกายทฺธิจฺฉิ อธิ อสงฺสฺตวา ปุณฺณชฺชโน อริยานํ อทฺธสํวํ อริยชฺชมฺสฺส อโกวิทฺติ อริยชฺชมฺเม อจินฺนิตฺติ สํปฺปฺริสฺสานํ อทฺธสํวํ สํปฺปฺริสฺสชฺชมฺสฺส อโกวิทฺติ สํปฺปฺริสฺสชฺชมฺเม อจินฺนิตฺติ รุเป อตฺตโต สมนฺุปฺสฺสตี รุปนฺนคฺคา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา รุเป รุปฺสํมิ วา อตฺตทานํ เวทนํ อตฺตโต สมนฺุปฺสฺสตี เวทนาจฺจนคฺคา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา เวทนํ เวทนาย วา อตฺตทานํ สณฺณํ อตฺตโต สมนฺุปฺสฺสตี สณฺณาจฺจนคฺคา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา สณฺณํ

สณฺณาย วา อตฺตานํ สงฺขารे อตฺตโต สมนุสฺสํติ สงฺขารวณฺّتํ
 วา อตฺตานํ อตฺตนิ วา สงฺขารे สงฺขารสฺสุ วา อตฺตานํ วิญฺญาณํ
 อตฺตโต สมนุสฺสํติ วิญฺญาณวณฺّتํ วา อตฺตานํ อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ
 วิญฺญาณสฺมํ วา อตฺตานํ ยา เขวฺรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคํ ทิฏฺฐิคหนํ
 ทิฏฺฐิกนฺตาริ ทิฏฺฐิวิสฺฐกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺพนทิตํ ทิฏฺฐิสณฺโณชนํ คาโห
 ปฏิกฺคาโห อภินเวโส ปฺรามาสฺโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ
 ติตฺถายตนํ วิปริยเสคฺคาโห อยํ อฺจุจฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ ๑

[๖๗๒] ตตฺถ กตฺมา วิจิกฺกฺฉนา สตฺถวิ กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ ชฺมฺเม
 กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ สงฺเข กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ
 ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ ปุพฺพนฺตา-
 ปฺรนฺเต กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ อิทฺตปฺปจฺจยาปฏฺิสงฺสํปฺปนฺเนสฺสุ ชฺมฺเมสฺสุ
 กงฺขติ วิจิกฺกฺฉนติ ยา เขวฺรฺปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตฺตํ วิมตี
 วิจิกฺกฺฉนา เทวพฺหํ เทวธาปโถ สฺสโย อเนกํสฺคาโห อาสํปฺปนา
 ปริสํปฺปนา อปริโยคาหนา ฅมฺภิตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวฺเตโธ อยํ
 อฺจุจฺติ วิจิกฺกฺฉนา ๑

[๖๗๓] ตตฺถ กตฺโม สฺตพฺพตฺปฺรามาสฺโส อิตฺ พหิทฺธา สมน-
 พฺราหฺมณานํ สฺสเณ สฺสุทฺธิ วเตน สฺสุทฺธิ สฺตพฺพเตน สฺสุทฺธิติ ยา
 เขวฺรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาริ ทิฏฺฐิวิสฺฐกายิกํ
 ทิฏฺฐิวิปฺพนทิตํ ทิฏฺฐิสณฺโณชนํ คาโห ปฏิกฺคาโห อภินเวโส ปฺรา-
 มาสฺโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยเสคฺคาโห

อัยฺ อฺจฺจติ สํสพฺพตฺปรามาโส ๑

[๒๗๔] อิมานิ ตังฺนิ สณฺโณชฌานานิ ตเทกฺขุจฺจา ๑ กิเตสฺสา ตํ-
 สํมฺบยุตฺโต เวทนาภฺตฺตฺนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺตฺตฺนฺโธ ตํสฺมฺมุจฺจํ
 ภายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชมฺมา ทสฺสฺสเนน ปหาคพฺพา ๑
 กตเม ชมฺมา ภาวนาย ปหาคพฺพา อวเตโส โลภ โทโส โมโห
 ตเทกฺขุจฺจา ๑ กิเตสฺสา ตํสํมฺบยุตฺโต เวทนาภฺตฺตฺนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญา-
 ณภฺตฺตฺนฺโธ ตํสฺมฺมุจฺจํ ภายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชมฺมา
 ภาวนาย ปหาคพฺพา ๑ กตเม ชมฺมา เหนวทสฺสฺสเนน ภาวนาย ปหาค-
 พฺพา กุสฺสตาพฺยาทตา ชมฺมา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา
 อปรยาปนฺนา เวทนาภฺตฺตฺนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺตฺตฺนฺโธ สพฺพญฺจ
 รูปํ อตฺตฺตฺตฺตา ๑ ธาตุ อิเม ชมฺมา เหนวทสฺสฺสเนน ภาวนาย-
 ปหาคพฺพา ๑

[๒๗๕] กตเม ชมฺมา ทสฺสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา ตังฺนิ สณฺโณช-
 ฌานานิ สกฺกายทฺธิจฺฉิ วิจิจฺจฺจนา สํสพฺพตฺปรามาโส ๑ ตตฺถ กตมา
 สกฺกายทฺธิจฺฉิ ๑ เป ๑ อัยฺ อฺจฺจติ สกฺกายทฺธิจฺฉิ ๑ ตตฺถ กตมา วิจิจฺจฺจนา
 ๑ เป ๑ อัยฺ อฺจฺจติ วิจิจฺจฺจนา ๑ ตตฺถ กตโม สํสพฺพตฺปรามาโส
 ๑ เป ๑ อัยฺ อฺจฺจติ สํสพฺพตฺปรามาโส ๑ อิมานิ ตังฺนิ สณฺโณชฌานานิ
 ตเทกฺขุจฺจา ๑ กิเตสฺสา ตํสํมฺบยุตฺโต เวทนาภฺตฺตฺนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญา-
 ณภฺตฺตฺนฺโธ ตํสฺมฺมุจฺจํ ภายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชมฺมา
 ทสฺสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา ๑ ตังฺนิ สณฺโณชฌานานิ สกฺกายทฺธิจฺฉิ วิจิจฺจฺจนา

สัตัพพตปรามาโส อิมะ ชมฺมา ทสฺสเนน ปหาคัพฺพาทุ คตเทกขุโง
 โถโก โทโส โมโห อิมะ ชมฺมา ทสฺสเนน ปหาคัพฺพเหตุ คตเทกขุจา
 จ กิเตสา คัสสมุပ္ฺยุตฺโต เวทนาภฺขุโง ๑ เป ๑ วิญญานภฺขุโง
 คัสสมุจฺจันํ ภายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมะ ชมฺมา ทสฺสเนน
 ปหาคัพฺพเหตุกา ๑ กตเม ชมฺมา ภาวนาย ปหาคัพฺพเหตุกา อวเสโส
 โถโก โทโส โมโห อิมะ ชมฺมา ภาวนาย ปหาคัพฺพเหตุ คตเทกขุจา
 จ กิเตสา คัสสมุပ္ฺยุตฺโต เวทนาภฺขุโง ๑ เป ๑ วิญญานภฺขุโง
 คัสสมุจฺจันํ ภายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมะ ชมฺมา ภาวนาย
 ปหาคัพฺพเหตุกา ๑ กตเม ชมฺมา เนว ทสฺสเนน ภาวนาย ปหา
 คัพฺพเหตุกา เต ชมฺเม จเปตฺวา อวเสสา กุสฺสตา กุสฺสตา พุยา กตา
 ชมฺมา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา อปฺริยาปนฺนา เวทนาภ
 ขุโง สณฺณภฺขุโง สงฺขารภฺขุโง วิญญานภฺขุโง สัพฺพพญ
 ฐปํ อสงฺขตา จ ธาตุ อิมะ ชมฺมา เนว ทสฺสเนน ภาวนาย
 ปหาคัพฺพเหตุกา ๑

[๒๗๖] กตเม ชมฺมา อาจยคามิโน สาสฺวา กุสฺสตา กุสฺสตา
 ชมฺมา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา เวทนาภฺขุโง ๑ เป ๑
 วิญญานภฺขุโง อิมะ ชมฺมา อาจยคามิโน ๑ กตเม ชมฺมา
 อปฺจยคามิโน จตฺตาโร มคฺคา อปฺริยาปนฺนา อิมะ ชมฺมา
 อปฺจยคามิโน ๑ กตเม ชมฺมา เนว อาจยคามิโน นวาจยคามิโน
 กุสฺสตา กุสฺสตาณํ ชมฺมานํ วิปาทา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา

อปริยาปนฺนา เวทนาภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภุชฺโฆ เย ๑
 ชมฺมา กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น ๑ กมฺมวิปากา สฺพพญฺจ
 ฐมฺปี อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชมฺมา เหนวจยคามิโน นวปจยคามิโน ๑

[๖๗๗] กตเม ชมฺมา เสฏฺฐา จตุตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา
 เหนวจิมานิ ๑ คีณิ สํมณฺณผลถานิ อิมะ ชมฺมา เสฏฺฐา ๑
 กตเม ชมฺมา อเสฏฺฐา อุนฺริฏฺฐิมิ อรหตฺตผลฺลํ อิมะ ชมฺมา
 อเสฏฺฐา ๑ กตเม ชมฺมา เหนวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา เต ชมฺเม
 ๑เปตฺวา อวเสถํ กุสฺสตาภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภุชฺโฆ สฺพพญฺจ ฐมฺปี
 อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชมฺมา เหนวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา ๑

[๖๗๘] กตเม ชมฺมา ปริตฺตา สฺพเพว กามาจจรา กุสฺสตา-
 กุสฺสตาพฺยาภตา ชมฺมา ฐปฺภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภุชฺโฆ อิมะ
 ชมฺมา ปริตฺตา ๑ กตเม ชมฺมา มหคฺคตา ฐปฺภาจจรา อฐปฺภาจจรา
 กุสฺสตาพฺยาภตา ชมฺมา เวทนาภุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภุชฺโฆ
 อิมะ ชมฺมา มหคฺคตา ๑ กตเม ชมฺมา อปฺปมาณา อปริยาปนฺนา
 มคฺคา ๑ มคฺคผลฺถานิ ๑ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชมฺมา
 อปฺปมาณา ๑

[๖๗๙] กตเม ชมฺมา ปริตฺตารมฺมณา ปริตฺเต ชมฺเม อารพฺก
 เย อุนฺปฺชฺชฺนติ จิตฺตเจตฺตีกา ชมฺมา อิมะ ชมฺมา ปริตฺตารมฺมณา ๑
 กตเม ชมฺมา มหคฺคตารมฺมณา มหคฺคเต ชมฺเม อารพฺก เย

อุปปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ฐมา อิม ฐมา มหคฺคตารมฺมณา ๑
 กตเม ฐมา อุปปมาณารมฺมณา อุปปมาเณ ฐเม อารพฺภ เย
 อุปปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ฐมา อิม ฐมา อุปปมาณารมฺมณา ๑

[๖๘๐] กตเม ฐมา ทัฬหา ตัณฺนิ อุกุสฺสธมฺมทานิ โถโก โทโส
 โมโห ตเทกฺขุชา ๑ กิเลสํ ตัสฺมํปยุตฺโต เวทนาถฺชนฺโร ๑ เป ๑
 วิญฺญาณถฺชนฺโร ตัสฺมฺมุจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิม
 ฐมา ทัฬหา ๑ กตเม ฐมา มชฺชณิมา ตํสํวา กุสฺสตาพฺยาทกา
 ฐมา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา รูปถฺชนฺโร ๑ เป ๑
 วิญฺญาณถฺชนฺโร อิม ฐมา มชฺชณิมา ๑ กตเม ฐมา ปณฺตีตา
 อปรียาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลฺทานิ ๑ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิม
 ฐมา ปณฺตีตา ๑

[๖๘๑] กตเม ฐมา มิจฺจตฺตนิยตา ปญฺจ กมฺมานิ อานนฺตริกานิ
 ยา ๑ มิจฺจนาทิจฺจํ นียตา อิม ฐมา มิจฺจตฺตนิยตา ๑ กตเม
 ฐมา สํมมตฺตนิยตา จตฺตารอ มคฺคา อปรียาปนฺนา อิม ฐมา
 สํมมตฺตนิยตา ๑ กตเม ฐมา อนิยตา เต ฐเม ชฺเชตฺตวา อวเสสํ
 กุสฺสตาอุสฺสตาพฺยาทกา ฐมา กามาจฺจรา รูปาจฺจรา อรูปาจฺจรา
 อปรียาปนฺนา เวทนาถฺชนฺโร ๑ เป ๑ วิญฺญาณถฺชนฺโร สํพฺพญฺจ
 รูปิ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิม ฐมา อนิยตา ๑

[๖๘๒] กตเม ฐมา มคฺคตารมฺมณา อริยมคฺคํ อารพฺภ เย
 อุปปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ฐมา อิม ฐมา มคฺคตารมฺมณา ๑

กตเม ชมฺมา มคฺคเหตุกา อริยมคฺคตฺตมฺกิตฺตํ มคฺคกฺคฺคาหิ จเปตฺวา
 ตํสฺมปฺยตฺโต เวทนาทฺทฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณทฺทฺชฺโช อิเม ชมฺมา
 มคฺคเหตุกา ๑ อริยมคฺคตฺตมฺกิตฺตํ สฺมมาทิวฺจฺจํ มคฺโค เจว เหตุ
 ๑ สฺมมาทิวฺจฺจํ จเปตฺวา ตํสฺมปฺยตฺโต เวทนาทฺทฺชฺโช ๑ เป ๑
 วิญฺญาณทฺทฺชฺโช อิเม ชมฺมา มคฺคเหตุกา ๑ อริยมคฺคตฺตมฺกิตฺตํ
 อโตโห อโทโส อโมโห อิเม ชมฺมา มคฺคเหตุ ตํสฺมปฺยตฺโต
 เวทนาทฺทฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณทฺทฺชฺโช อิเม ชมฺมา มคฺคเหตุกา ๑
 กตเม ชมฺมา มคฺคาธิปฺติโน อริยมคฺคํ อธิปฺติ กวิตฺวา เย
 อฺยุปฺชฺชฺนฺติ จิตฺตเจตฺตํชา ชมฺมา อิเม ชมฺมา มคฺคาธิปฺติโน ๑
 อริยมคฺคตฺตมฺกิตฺตํ อิมํสาธิปฺเตยฺยํ มคฺคํ ภาวณฺตฺตํ อิมํสํ จเปตฺวา
 ตํสฺมปฺยตฺโต เวทนาทฺทฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณทฺทฺชฺโช อิเม ชมฺมา
 มคฺคาธิปฺติโน ๑

[๒๘๓] กตเม ชมฺมา อฺยุปฺปฺนฺนา เย ชมฺมา ชาตา ภูตา
 สฺลชฺชาตา นิพฺพุตฺตา อนิพฺพุตฺตา ปาตุภูตา อฺยุปฺปฺนฺนา สฺมฺปุ-
 ปฺนฺนา อฺยุจฺจิตฺตา สฺมฺมุจฺจิตฺตา อฺยุปฺปฺนฺนา อฺยุปฺปฺนฺนํเสณ สํกฺกฺทิตฺตา ฐปา
 เวทนา สฺมฺมฺวา สํขารว วิญฺญาณํ อิเม ชมฺมา อฺยุปฺปฺนฺนา ๑
 กตเม ชมฺมา อฺยุปฺปฺนฺนา เย ชมฺมา อชาตา อภูตา อสฺลชฺชาตา
 อนิพฺพุตฺตา อนิพฺพุตฺตา อปาตุภูตา อฺยุปฺปฺนฺนา อสฺมฺปุปฺปฺนฺนา
 อฺมุจฺจิตฺตา อสฺมฺมุจฺจิตฺตา อฺยุปฺปฺนฺนา อฺยุปฺปฺนฺนํเสณ สํกฺกฺทิตฺตา ฐปา
 เวทนา สฺมฺมฺวา สํขารว วิญฺญาณํ อิเม ชมฺมา อฺยุปฺปฺนฺนา ๑

กตเม ชมฺมา อุปปาติโน กุสตาคุสตานํ ชมฺมานํ อภิปกุกวิปากานํ^๑
วิปากา กามาจจวรา รุปาจจวรา อรุปาจจวรา อปริยาปนฺนา เวทนา-
ชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺเฌานกฺชฺโช ยญฺจ รุมี กมฺมุตฺต กตคฺคา
อุปปชฺชิตฺตติ อิมะ ชมฺมา อุปปาติโน ๑

[๖๘๕] กตเม ชมฺมา อตฺตํตา เย ชมฺมา อตฺตํตา นิรุทฺธา
จิตฺตา วิปริณฺตา อตฺตงฺกคฺคา ขพฺภตฺตงฺกคฺคา อุปปชฺชิตฺตวา จิตฺตา
อตฺตํตา อตฺตํตฺสเนน สงฺกฺกหิตฺตา รุปา เวทนา สญฺเฌา สงฺขารว
วิญฺเฌานํ อิมะ ชมฺมา อตฺตํตา ๑ กตเม ชมฺมา อนาคตา เย
شمฺมา อชาตา อญฺฐา อตฺตญฺชาตา อนิพฺพตฺตา อนภินิพฺพตฺตา
อปาตฺตญฺฐา อหุพฺปนฺนา อตฺตมุพฺปนฺนา อหฺมุจฺจิตฺตา อตฺตมุจฺจิตฺตา
อนาคตา อนาคตฺสเนน สงฺกฺกหิตฺตา รุปา เวทนา สญฺเฌา สงฺขารว
วิญฺเฌานํ อิมะ ชมฺมา อนาคตา ๑ กตเม ชมฺมา ปรจฺจุพฺปนฺนา
เย ชมฺมา ชาตา ญฺฐา สญฺชาตา นิพฺพตฺตา อภินิพฺพตฺตา
ปาตฺตญฺฐา อุพฺปนฺนา ตฺตมุพฺปนฺนา อหฺมุจฺจิตฺตา ตฺตมุจฺจิตฺตา ปรจฺจุพฺปนฺนา
ปรจฺจุพฺปนฺนํสเนน สงฺกฺกหิตฺตา รุปา เวทนา สญฺเฌา สงฺขารว วิญฺเฌานํ
อิมะ ชมฺมา ปรจฺจุพฺปนฺนา ๑

[๖๘๕] กตเม ชมฺมา อตฺตํตารมฺมณา อตฺเต ชมฺเม อารพฺภ
เย อุปปชฺชนฺติ จิตฺตเจตฺตํกกา ชมฺมา อิมะ ชมฺมา อตฺตํตารมฺมณา ๑
กตเม ชมฺมา อนาคตํตารมฺมณา อนาคเต ชมฺเม อารพฺภ เย

๑ ยูโรบียมฺมฺมโปตฺตเกตุ อโย ปาไซ น ทิสฺสตี ๑

อุப்புชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ชมฺมา อิเม ชมฺมา อนาคตารมฺมณา ๑
 กตเม ชมฺมา ปจฺจุப்புณฺนารมฺมณา ปจฺจุப்புณฺเน ชมฺเม อารพฺภ เย
 อุப்புชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ชมฺมา อิเม ชมฺมา ปจฺจุப்புณฺนารมฺมณา ๑

[๒๘๖] กตเม ชมฺมา อชฺฌตฺตา ๑ เย ชมฺมา เตสํ เตสํ สฺตฺตานํ
 อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปุคฺคตีกา อฺปาทีนฺนา รฺฐา เจทนา
 สฺลฺยา สฺงฺขารา วิญฺญาณํ อิเม ชมฺมา อชฺฌตฺตา ๑ กตเม
 ชมฺมา พหิทฺธา ๑ เย ชมฺมา เตสํ เตสํ ปฺรตฺตฺตานํ ปฺรปุคฺคตฺตานํ
 อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ นียกา ปาฏิปุคฺคตีกา อฺปาทีนฺนา รฺฐา เจทนา
 สฺลฺยา สฺงฺขารา วิญฺญาณํ อิเม ชมฺมา พหิทฺธา ๑ กตเม
 ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ตทฺทຍံ อิเม ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ๑

[๒๘๗] กตเม ชมฺมา อชฺฌตฺตารมฺมณา อชฺฌตฺเต ชมฺเม
 อารพฺภ เย อุப்புชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ชมฺมา อิเม ชมฺมา
 อชฺฌตฺตารมฺมณา ๑ กตเม ชมฺมา พหิทฺธารมฺมณา พหิทฺธา
 ชมฺเม อารพฺภ เย อุப்புชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ชมฺมา อิเม
 ชมฺมา พหิทฺธารมฺมณา ๑ กตเม ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา
 อชฺฌตฺตพหิทฺธา ชมฺเม อารพฺภ เย อุப்புชฺชนฺติ จิตฺตเจตสีกา ชมฺมา
 อิเม ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา ๑

[๒๘๘] กตเม ชมฺมา สฺนิตฺตฺตํสฺนปฺปฏิฆา รฺฐายตฺนํ อิเม
 ชมฺมา สฺนิตฺตฺตํสฺนปฺปฏิฆา ๑ กตเม ชมฺมา อนิตฺตฺตํสฺนปฺปฏิฆา
 จกฺขายตฺนํ โสฺคายตฺนํ สฺนายนตฺนํ สฺนิจฺจายตฺนํ กายายตฺนํ สฺนุทฺทายตฺนํ

คนุชายคนั รัสายคนั โมฏซัพพายคนั อิมะ ชมฺมา อนิทฺตฺสน-
 สฺปฺปฏิฆา ฯ กตเม ชมฺมา อนิทฺตฺสนาปฺปฏิฆา เวทนาภฺชฺนโ
 สฺสณฺนาภฺชฺนโ สงฺฆารภฺชฺนโ วิณฺณวณฺณภฺชฺนโ ยญฺจ ฐปฺ
 อนิทฺตฺสนั อปฺปฏิฆั ชมฺมายคนปฺริยาปฺนุนั อสงฺฆตา จ ชาติ อิมะ
 ชมฺมา อนิทฺตฺสนาปฺปฏิฆา ฯ

คิกิ ฯ

[๖๘๘] กตเม ชมฺมา เหตุ ตโย กุสฺสเหตุ ตโย อกุสฺสเหตุ
 ตโย อพฺยาถกเหตุ นว กามาจรเหตุ ๓ ฐฺปาจรเหตุ ๓ อฐฺปาจร-
 เหตุ ๓ อปฺริยาปฺนุนเหตุ ฯ

[๖๘๙] ตตฺถ กตโม ตโย กุสฺสเหตุ อโลโก อโทโส อโมโห ฯ
 ตตฺถ กตโม อโลโก โย อโลโก อตุพฺภนา อตุพฺภิตตฺตํ อสํวราโค
 อสํวรสฺสนา อสํวรสฺสิตตฺตํ อนภิชฺชมา อโลโก กุสฺสมฺมุตฺติ อโย อจฺจุติ
 อโลโก ฯ ตตฺถ กตโม อโทโส โย อโทโส อทฺฐสฺนา อทฺฐิตตฺตํ
 เมตฺติ เมตฺตายนา เมตฺตายิตตฺตํ อนุทฺทา อนุทฺทายนา อนุทฺทายิตตฺตํ
 หิตตฺติตา อนุทฺมปา อพฺยาปาโท อพฺยาปฺชฺชโ อโทโส กุสฺสมฺมุตฺติ
 อโย อจฺจุติ อโทโส ฯ ตตฺถ กตโม อโมโห ทฺถเช ฌาณั
 ทฺถชฺสํมฺมุทฺเต ฌาณั ทฺถชฺนิโรเช ฌาณั ทฺถชฺนิโรชคามินิยา ปฺฏิปฺทาย
 ฌาณั ปุพฺพนฺเต ฌาณั อปฺรนฺเต ฌาณั ปุพฺพนฺตาปฺรนฺเต ฌาณั
 อิทปฺปจฺจุยตาปฺฏิจฺจุสฺมฺมุปฺนฺเนสฺสุ ชมฺเมสฺสุ ฌาณั ยา เอรฐฺปา

ปรณณา ปธานนา วิจโย ปวิจโย ธรรมวิจโย สัตตฤทธณา
 อุตถฤทธณา ปจจุปรถฤทธณา ปณทิจจุโก สัตตฤตฺถิ เหนปรณณิ เวภพุยา
 จินฺดา อุตฺตปริกฺขา ภูริ เมธา ปริณายิกา วิปัสสนา สมฺปชรณณิ
 ปโตโท ปรณณา ปณณินทริยิ ปรณณาพถิ ปรณณาตถุติ ปรณณา-
 ปาสาโท ปรณณาอาโลโก ปรณณาโอภาโส ปรณณาปชฺชโศโต ปรณณา-
 รัตนํ อโมโห ธรรมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ อัยํ อจฺจุจติ อโมโห ฯ
 อิเม ตโย กุสฺสเหตุ ฯ

[๒๘๓] ตตฺถ กตเม ตโย อกุสฺสเหตุ โถโก โทโส โมโห ฯ
 ตตฺถ กตโม โถโก โย ราโค สํวราโค อุนฺนโย อุนฺนโรช
 นนฺทํ นนฺทํราโค จิตฺตสฺส สํวราโค อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺชโลธํ
 เคโช ปตฺติเคโช สจฺจโก ปจฺจโก อेषา มายา สนิกา สณฺขณฺนี
 สัพฺพิณฺนี ชาลนํ สริตา วิสฺสคฺคิกา สุตฺตํ วิสฺสฐา อายฺหณฺนี ทุคฺคิยา
 ปณฺธิชฺชิ ภวเนคฺคิ วณฺํ วณฺโถ สนฺนถโว สินฺเนโห อเปกฺขา ปฏฺธิพนฺช
 อาสา อาสํสํสา อาสํสํสิตฺตํ รุปาสา สทฺทสา คณฺชาสา รัสสา
 โฆฏฺฐพฺพสา ตาภาสา ษนฺสา ปุคฺคตาสา ษวิคฺคสา ษปฺปา ษปฺปนา
 อภิชปฺปา ษปฺปา ษปฺปนา ษปฺปิตฺตํ โถจฺจุปฺปิ โถจฺจุปฺปายนา
 โถจฺจุปฺปายิตฺตํ ปุณฺณจิกฺคา สํชุกฺกมฺยตา อธมฺมราโค วิสฺสมโถโก
 นิกนฺติ นิกามนา ปตฺถนา ปีหนา สมฺปตฺถนา กามตฺถนา
 ภวตฺถนา วิภวตฺถนา รุปรตฺถนา อรุปรตฺถนา นิโรชตฺถนา
 รุปรตฺถนา สทฺทตฺถนา คณฺชตฺถนา รัสตฺถนา โฆฏฺฐพฺพตฺถนา

รมุมตณฺหา โยโฆ โยโค คนฺโถ อฺปาทานํ อวฺรณํ นีวฺรณํ
 ฉาทนํ พนฺชนํ อฺปภฺกิตฺเตโส อนฺตโย ปริยฺยฺจฺจํ ตตา เวจฺจํ
 ทฺกฺขมฺมํ ทฺกฺขนิทานํ ทฺกฺขปฺปภโว มวฺรปฺปาสํ มวฺรพฺตีสํ มวฺรวิสโย
 ตณฺหานทํ ตณฺหาชาตํ ตณฺหาทฺกฺทํ ตณฺหาสมฺกฺโท อภิชฺฌา
 โถโก อกฺุสฺตมฺมํ อยํ อฺจฺจติ โถโก ๑ ตตฺถ กตโม โทโส
 อนตฺถํ เม อจฺริติ อาฆาโต ชายติ อนตฺถํ เม จรฺตฺติ อาฆาโต
 ชายติ อนตฺถํ เม จริสฺสฺตฺติ อาฆาโต ชายติ มียสฺส เม มนาปสฺส
 อนตฺถํ อจฺริ ๑ เป ๑ อนตฺถํ จริติ ๑ เป ๑ อนตฺถํ จริสฺสฺตฺติ
 อาฆาโต ชายติ อปฺมียสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจฺริ ๑ เป ๑
 อตฺถํ จริติ ๑ เป ๑ อตฺถํ จริสฺสฺตฺติ อาฆาโต ชายติ อจฺจฺจเน
 วา ปน อาฆาโต ชายติ โย เหวรูป จิตฺตสฺส อาฆาโต
 ปฏฺิฆาโต ปฏฺิฆํ ปฏฺิวิโรโร โโกโป ปโกโป สฺมฺปโกโป โทโส
 ปโทโส สฺมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปคฺติ มโนปโทโส โโกโร
 กฺุชฌนา กฺุชฌิตคฺติ โทโส ทฺุสนา ทฺุสฺตคฺติ พฺยาปคฺติ พฺยา
 ปชฌนา พฺยาปชฌิตคฺติ วิโรโร ปฏฺิวิโรโร จณฺทิกฺกํ อสฺุโรโป
 อนตฺถมฺนตา จิตฺตสฺส อยํ อฺจฺจติ โทโส ๑ ตตฺถ กตโม โมโห
 ทฺกฺขเว อณฺณานํ ทฺกฺขสฺมฺกฺเข อณฺณานํ ทฺกฺขนิโรเว อณฺณานํ
 ทฺกฺขนิโรชคามินิยา ปฏฺิปรทาย อณฺณานํ ปุพฺพนฺเต อณฺณานํ
 อปรนฺเต อณฺณานํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อณฺณานํ อิทปฺปจฺจตาปฏฺิ
 สฺมฺปฺปนฺเนสฺสุ รมฺเมสฺสุ อณฺณานํ ยํ เหวรูป อณฺณานํ อทสฺสนํ

อนภิสมโย อนนุโพโซ อสมโพโซ อปฺปฏิวโร อสงฺกาหนา อปริ-
 โยคาหนา อสมเปกขนา อปฺปจฺจเวกขณา อปฺปจฺจกฺขมมํ ทุม-
 เมชฺฌํ พาดุโย อสมบฺชณฺณํ โมโห ปโมโห สฺมโมโห อวิชฺชา
 อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยฺยฺจฺจํ อวิชฺชาตฺถกฺคิ
 โมโห อกฺุสฺตมฺมุตํ อโย อฺุจฺจติ โมโห ฯ อิเม ตโย อกฺุสฺตเหตุ ฯ

[๒๘๒] ตตฺถ กตเม ตโย อพฺยากตเหตุ กุสฺตนาํ วา ขมฺมานํ
 วิปาทโต กิริยาพฺยากเตสฺสุ วา ขมฺเมสฺสุ อโตโก อโทโส อโมโห
 อิเม ตโย อพฺยากตเหตุ ฯ

[๒๘๓] ตตฺถ กตเม นว กามาวจรเหตุ ตโย กุสฺตเหตุ ตโย
 อกฺุสฺตเหตุ ตโย อพฺยากตเหตุ อิเม นว กามาวจรเหตุ ฯ ตตฺถ
 กตเม ฉ รุปราวจรเหตุ ตโย กุสฺตเหตุ ตโย อพฺยากตเหตุ อิเม
 ฉ รุปราวจรเหตุ ฯ ตตฺถ กตเม ฉ อรุปราวจรเหตุ ตโย กุสฺตเหตุ
 ตโย อพฺยากตเหตุ อิเม ฉ อรุปราวจรเหตุ ฯ

[๒๘๔] ตตฺถ กตเม ฉ อปริยาปนฺนเหตุ ตโย กุสฺตเหตุ ตโย
 อพฺยากตเหตุ อิเม ฉ อปริยาปนฺนเหตุ ฯ ตตฺถ กตเม ตโย
 กุสฺตเหตุ อโตโก อโทโส อโมโห ฯ ตตฺถ กตโม อโตโก โย
 อโตโก อตุพฺภนา อตุพฺภิตตฺถํ อสํวราโค อสํวรสฺสหนา อสํวรสฺสิตตฺถํ
 อนภิชฺฌมา อโตโก กุสฺตมฺมุตํ อโย อฺุจฺจติ อโตโก ฯ ตตฺถ กตโม
 อโทโส โย อโทโส อทฺุสฺตนา อทฺุสฺสิตตฺถํ ฯ เป ฯ อพฺยาราโท
 อพฺยาราชฺโซ อโทโส กุสฺตมฺมุตํ อโย อฺุจฺจติ อโทโส ฯ ตตฺถ กตโม

อโมโห ทุกเข ฌาณํ ทุกขสมุทเย ฌาณํ ทุกขนิโรธ ฌาณํ
 ทุกขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ฌาณํ ปุพฺพนุเต ฌาณํ อปรนุเต
 ฌาณํ ปุพฺพนุตาปรนุเต ฌาณํ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุทฺตมฺปฺนฺนํ
 สมฺเมตฺต ฌาณํ ยา เอรุรฺปา ปณฺณวา ปชานนา วิจโย ปวิจโย
 สมฺมวิจโย สตฺตกฺขณา อฺปตฺตกฺขณา ปจฺจปตฺตกฺขณา ปณฺทิจฺจํ
 โกสฺตํ เหนฺนุณฺณํ เวทฺตยา จินฺตา อฺปปริกฺขตา ภูริ เมธา
 ปริณายิกา วิปสฺสหา สฺมฺปชฌณฺณํ ปโตโท ปณฺณวา ปณฺณวินิทฺธิยํ
 ปณฺณวาพตํ ปณฺณวาตคฺคํ ปณฺณวาปาสาโท ปณฺณวาฮาโลโก ปณฺณวา-
 โธภาโส ปณฺณวาปชฺชโต ปณฺณวารตฺนํ อโมโห สมฺมวิจโย
 สฺมฺมาทิจฺจํ สมฺมวิจยสฺมฺโพชฺฌนฺจโค มคฺคกฺคํ มคฺคปฺริยาปฺนฺนํ อยํ
 อจฺจติ อโมโห ฯ อิมํ ตโย กุสฺลเหตุ ๑ คคฺค กตเมํ ตโย
 อพฺยาคคเหตุ กุสฺลนํ สมฺมานํ วิปากโต อโลโก อโทโส อโมโห
 อิมํ ตโย อพฺยาคคเหตุ ๑ อิมํ ฉ อปฺริยาปฺนฺนเหตุ ๑

อิมํ สมฺมา เหตุ ๑

[๒๘๕] กตเม สมฺมา นเหตุ เต สมฺเม ๕เปตฺวา อวเสธํ
 กุสฺลตาคุสฺลตาพฺยาคตา สมฺมา กามาจฺจวา รุปาจฺจวา อรุปาจฺจวา
 อปฺริยาปฺนฺนา เวทนาทฺตฺนโร ๑เป ๑ วิญฺญาณทฺตฺนโร สพฺพญจ
 รุปํ อตฺตฺตตา ๑ ธาตุ อิมํ สมฺมา นเหตุ ๑

[๒๘๖] กตเม สมฺมา สเหตุกา เตหิ สมฺเมหิ เย สมฺมา
 สเหตุกา เวทนาทฺตฺนโร ๑เป ๑ วิญฺญาณทฺตฺนโร อิมํ สมฺมา

สเหตุกา ฯ กตเม ชมฺมา อเหตุกา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา
อเหตุกา เวทนาภฺชฺโช ฯ เป ฯ วิญญาณภฺชฺโช สหฺพฺพญฺ รุมี
อสงฺขตา ฯ ธาตุ อิมे ชมฺมา อเหตุกา ฯ

[๒๘๗] กตเม ชมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา
สมฺปยุตฺตา เวทนาภฺชฺโช ฯ เป ฯ วิญญาณภฺชฺโช อิมे ชมฺมา
เหตุสมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ เย
shmama วิปฺปยุตฺตา เวทนาภฺชฺโช ฯ เป ฯ วิญญาณภฺชฺโช สหฺพฺพญฺ
รุมี อสงฺขตา ฯ ธาตุ อิมे ชมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๒๘๘] กตเม ชมฺมา เหตุเจวสเหตุกา ฯ โลโก โมเหน
เหตุ เจว สเหตุโก ฯ โมโห โลเภน เหตุ เจว สเหตุโก ฯ
โทโส โมเหน เหตุ เจว สเหตุโก ฯ โมโห โทเสน เหตุ เจว
สเหตุโก ฯ อโลโก อโทโส อโมโห เต อญฺณมณฺณิ เหตุ
เจว สเหตุกา ฯ อิมे ชมฺมา เหตุเจวสเหตุกา ฯ กตเม
shmama สเหตุกาเจว นจเหตุ เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา สเหตุกา
เต ชมฺเม สเปตฺวา เวทนาภฺชฺโช ฯ เป ฯ วิญญาณภฺชฺโช อิมे
shmama สเหตุกาเจว นจเหตุ ฯ

[๒๘๘] กตเม ชมฺมา เหตุเจวเหตุสมฺปยุตฺตา ฯ โลโก
โมเหน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต ฯ โมโห โลเภน เหตุ เจว
เหตุสมฺปยุตฺโต ฯ โทโส โมเหน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต ฯ
โมโห โทเสน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต ฯ อโลโก อโทโส

อโมโห เต อญญมณฺณํ เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺตา ฯ อิม
 ชมฺมา เหตุเจวเหตุสมฺปยุตฺตา ฯ ๑ กตเม ชมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา-
 เจว นจเหตุ เตหิ ชมฺเมหิ ye ชมฺมา สมฺปยุตฺตา เต ชมฺเม
 จเปตฺวา เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช อิม ชมฺมา
 เหตุสมฺปยุตฺตา เจว นจเหตุ ๑

[๗๐๐] กตเม ชมฺมา นเหตุสเหตุกา เตหิ ชมฺเมหิ ye ชมฺมา
 นเหตุ สเหตุกา เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช อิม
 ชมฺมา นเหตุสเหตุกา ๑ กตเม ชมฺมา นเหตุ อเหตุกา เตหิ
 ชมฺเมหิ ye ชมฺมา นเหตุ อเหตุกา เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญ-
 ญาณภฺชฺโช สัพฺพนฺจ วุํมฺมํ อสงฺขตา ฯ ชาตุ อิม ชมฺมา
 นเหตุ อเหตุกา ๑

[๗๐๑] กตเม ชมฺมา สํปฺปจฺจยา ปญฺจภฺชฺชฺชา วุํมฺมํ
 เวทนาภฺชฺโช สญฺญาภฺชฺโช สงฺขารภฺชฺโช วิญฺญาณภฺชฺโช อิม
 ชมฺมา สํปฺปจฺจยา ๑ กตเม ชมฺมา อปฺปจฺจยา อสงฺขตา ชาตุ
 อิม ชมฺมา อปฺปจฺจยา ๑

[๗๐๒] กตเม ชมฺมา สงฺขตา เขว เต ชมฺมา สํปฺปจฺจยา
 เตว เต ชมฺมา สงฺขตา ๑ กตเม ชมฺมา อสงฺขตา โย เขว
 โส ชมฺโม อปฺปจฺจโย โส เขว โส ชมฺโม อสงฺขโต ๑

[๗๐๓] กตเม ชมฺมา สนิทสฺสนา วุํมฺมํ อิม ชมฺมา

สถิตตฺตํ ๑ กตเม ชมฺมา อนิทตฺตํ จกฺขายคณํ ๑ เป ๑
โณฏฺชพฺพายคณํ เวทนากฺขนฺโห ๑ เป ๑ วิณฺณณากฺขนฺโห ยณฺจ
ฐปฺปํ อนิทตฺตํ อปฺปฏฺธิชฺชํ ชมฺมายคณปฺริยาปฺนํ อตฺตงฺขตา ๑ ชาตุ
อิเม ชมฺมา อนิทตฺตํ ๑

[๗๐๔] กตเม ชมฺมา สปฺปฏฺธิชฺชา จกฺขายคณํ ๑ เป ๑ โณฏ-
ชพฺพายคณํ อิเม ชมฺมา สปฺปฏฺธิชฺชา ๑ กตเม ชมฺมา อปฺปฏฺธิชฺชา
เวทนากฺขนฺโห ๑ เป ๑ วิณฺณณากฺขนฺโห ยณฺจ ฐปฺปํ อนิทตฺตํ อปฺปฏฺธิชฺชํ
شمฺมายคณปฺริยาปฺนํ อตฺตงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา อปฺปฏฺธิชฺชา ๑

[๗๐๕] กตเม ชมฺมา ฐปฺปํโน จตฺตารอ ๑ มหาภูตา จคฺคณํ ๑
มหาภูตานิ อฺปปาทาย ฐปฺปํ อิเม ชมฺมา ฐปฺปํโน ๑ กตเม ชมฺมา
อฐปฺปํโน เวทนากฺขนฺโห ๑ เป ๑ วิณฺณณากฺขนฺโห อตฺตงฺขตา ๑
ชาตุ อิเม ชมฺมา อฐปฺปํโน ๑

[๗๐๖] กตเม ชมฺมา โถกฺกียา ตํสว กุตฺตํกุตฺตํพฺยาจตา
شمฺมา กามาวจฺรา ฐฺปาจฺรา อฐฺปาจฺรา ฐฺปกฺขนฺโห ๑ เป ๑
วิณฺณณากฺขนฺโห อิเม ชมฺมา โถกฺกียา ๑ กตเม ชมฺมา โถกฺกุตฺตรา
อปฺริยาปฺนํ มคฺคา ๑ มคฺคณฺตานิ ๑ อตฺตงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม
شمฺมา โถกฺกุตฺตรา ๑

[๗๐๗] กตเม ชมฺมา เกณฺจวิณฺณณเยยฺยา เกณฺจนิ วิณฺณณเยยฺยา เย
เต ชมฺมา จกฺขวิณฺณณเยยฺยา น เต ชมฺมา สโตวิณฺณณเยยฺยา เย จา
ปฺน เต ชมฺมา สโตวิณฺณณเยยฺยา น เต ชมฺมา จกฺขวิณฺณณเยยฺยา เย

เย เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา จกฺขวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา จกฺขวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา จกฺขวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา จกฺขวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ใต้ตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ฆานวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา
 เย เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา เย
 วา ปน เต ชมฺมา ฐิตฺตวิญญเญยฺยา น เต ชมฺมา ภายวิญญเญยฺยา
 อิม ชมฺมา เกนจวิญญเญยฺยา เกนจวิญญเญยฺยา ฯ

[๗๐๘] กตเม ชมฺมา ชาตฺวา จตฺตาริ ชาตฺวา กามาตฺโถ
ภวาตฺโถ ทิฏฺฐาตฺโถ อวิชฺชาตฺโถ ฯ

[๗๐๙] ตตฺถ กตโม กามาตฺโถ โย กามเสถุ กามจฺจนฺโท
กามราโค กามนฺนํทํ กามตฺนฺหา กามตีเนโห กามปริพาโห กาม-
มุจฺจา กามชฺโฆธานํ อยํ อจฺจุตฺติ กามาตฺโถ ฯ

[๗๑๐] ตตฺถ กตโม ภวาตฺโถ โย ภเวสุ ภวจฺจนฺโท ภว-
ราโค ภวนฺนํทํ ภวตฺนฺหา ภวตีเนโห ภวปริพาโห ภวมุจฺจา
ภวชฺโฆธานํ อยํ อจฺจุตฺติ ภวาตฺโถ ฯ

[๗๑๑] ตตฺถ กตโม ทิฏฺฐาตฺโถ สตฺสโต โถโกติ วา
อตฺสโต โถโกติ วา อนฺตฺวา โถโกติ วา อนฺนฺตฺวา โถโกติ วา
คํ ชิวํ คํ สวีรฺนฺติ วา อญฺณํ ชิวํ อญฺณํ สวีรฺนฺติ วา โหติ
ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา
โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา เหนว โหติ
น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา ยา เอรุรฺปา ทิฏฺฐิ
ทิฏฺฐิคคํ ทิฏฺฐิคคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตฺวาริ ทิฏฺฐิจิวฺสฺสกาภิกํ ทิฏฺฐิจิวฺปฺนฺนํทํ
ทิฏฺฐิสตฺยโฆธนํ คาโห ปฏฺิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามมาโส กุม-
มฺคโค มิจฺจาปโถ มิจฺจคคฺคํ ติตฺถายคนํ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ
อจฺจุตฺติ ทิฏฺฐาตฺโถ ฯ สพฺพาวี มิจฺจาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐาตฺโถ ฯ

[๗๑๒] ตตฺถ กตโม อวิชฺชาตฺโถ ทฺถเช อญฺญาณํ ทฺถชตฺมฺทเย
อญฺญาณํ ทฺถชนิโรเช อญฺญาณํ ทฺถชนิโรชคามินิยา ปฏฺิปรทาย

อณฺเฑาณํ ปุพฺพทฺเต อณฺเฑาณํ อปรทฺเต อณฺเฑาณํ ปุพฺพทฺตา-
 ปรทฺเต อณฺเฑาณํ อิทปฺปจฺจยทาปฏฺฐิจฺจสมฺมุทฺตมฺมเนตฺถุ ชมฺเมตฺถุ อณฺ-
 เฑาณํ ยํ เอวธฺมํ อณฺเฑาณํ อทตฺตํ อทตฺตมฺมโย อทตฺตมฺมโย
 อสมฺมมฺมโย อปฺปฏฺฐิเวโร อตฺตงฺคทาณา อปฺปรีโยคาณา อสมฺมเปกฺขณา
 อปฺปจฺจเวกฺขณา อปฺปจฺจกฺขณมฺมํ ทฺมฺมเมตฺถมฺมํ พาทยํ อสมฺมปชฺชณฺมํ
 โมโห ปโมโห สมฺมโมโห อวิชฺชา อวิชฺชิสฺสอ วิชฺชาโยโค
 อวิชฺชานุสฺสโย อวิชฺชานุสฺสโย อวิชฺชานุสฺสโย โมโห อทตฺตมฺมํ
 อยํ อจฺจุตฺติ อวิชฺชานุสฺสโย ฯ

อิมํ ชมฺมา อานตฺวา ฯ

[๗๑๓] กตเม ชมฺมา โนอานตฺวา เต ชมฺเม ชเปตฺวา อวเสสา
 กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยาทตา ชมฺมา กามาจฺจวา รุปรฺวาจฺจวา อรุปรฺวาจฺจวา
 อปฺปรียาปฺนนา เวทนาทฺตมฺมโย ฯ เป ฯ วิญฺญาณทฺตมฺมโย สทฺพพณฺจ
 ธฺมํ อตฺตงฺคตา ฯ ชาทฺตุ อิมํ ชมฺมา โนอานตฺวา ฯ

[๗๑๔] กตเม ชมฺมา อานตฺวา อานตฺวา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยาทตา
 ชมฺมา กามาจฺจวา รุปรฺวาจฺจวา อรุปรฺวาจฺจวา รุปรฺทฺตมฺมโย ฯ เป ฯ
 วิญฺญาณทฺตมฺมโย อิมํ ชมฺมา อานตฺวา ฯ กตเม ชมฺมา อานตฺวา
 อปฺปรียาปฺนนา มคฺคา ฯ มคฺคณฺณานิ ฯ อตฺตงฺคตา ฯ ชาทฺตุ อิมํ
 ชมฺมา อานตฺวา ฯ

[๗๑๕] กตเม ชมฺมา อานตฺตมฺมปฺยตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ เย
 ชมฺมา สทฺมปฺยตฺตา เวทนาทฺตมฺมโย ฯ เป ฯ วิญฺญาณทฺตมฺมโย อิมํ

ชฺมุมา อาศวกสฺมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชฺมุมา อาศวกวิปฺปยุตฺตา เตหิ
ชฺมุเมหิ ยะ ชฺมุมา วิปฺปยุตฺตา เวทนาภฺขุโธ ฯ เป ฯ วิญฺญาณภฺขุโธ
สฺพฺพพฺพจ ฐปฺปี อสฺงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชฺมุมา อาศวกวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๗๑๖] กตเม ชฺมุมา อาศวกาเจว สํสาธา ๑ เตยฺเว อาศวกา
อาศวกาเจว สํสาธา ๑ กตเม ชฺมุมา สํสาธาเจว โน ๑ อาศวกา
เตหิ ชฺมุเมหิ ยะ ชฺมุมา สํสาธา เต ชฺมุเม ชฺเปตฺตา อวเสธํ
สํสาธา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา ชฺมุมา กามาจรฺวา ฐฺปฺวาจรฺวา อฐฺปฺวา
จรฺวา ฐฺปภฺขุโธ ฯ เป ฯ วิญฺญาณภฺขุโธ อิมะ ชฺมุมา สํสาธา-
เจว โน ๑ อาศวกา ฯ

[๗๑๗] กตเม ชฺมุมา อาศวกาเจว อาศวกสฺมฺปยุตฺตา ๑ กามาสฺโถ
อวิชฺฐาสฺโถ อาศวกา เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ อวิชฺฐาสฺโถ
กามาสฺโถ อาศวกา เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ ภวาสฺโถ อวิชฺฐา-
สฺโถ อาศวกา เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ อวิชฺฐาสฺโถ ภวาสฺโถ
อาศวกา เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ ทิฏฺฐาสฺโถ อวิชฺฐาสฺโถ อา-
ศวกา เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ อวิชฺฐาสฺโถ ทิฏฺฐาสฺโถ อาศวกา
เจว อาศวกสฺมฺปยุตฺโต ๑ อิมะ ชฺมุมา อาศวกาเจว อาศวกสฺมฺ-
ปยุตฺตา ๑ กตเม ชฺมุมา อาศวกสฺมฺปยุตฺตาเจว โน ๑ อาศวกา เตหิ
ชฺมุเมหิ ยะ ชฺมุมา สฺมฺปยุตฺตา เต ชฺมุเม ชฺเปตฺตา เวทนาภฺขุโธ
๑ เป ฯ วิญฺญาณภฺขุโธ อิมะ ชฺมุมา อาศวกสฺมฺปยุตฺตาเจว โน-
๑ อาศวกา ฯ

[๗๑๘] กตเม ชมฺมา ชาตฺววิปฺปยุตฺตา ตํสว เตหิ ชมฺเมหิ
 เย ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา ตํสว กุสฺสากุสฺสตาพฺยาภตา ชมฺมา กวมาจฺจว
 รุปาวจฺจว อรุปาวจฺจว รูปกฺขนฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขนฺโ อิเม
 ชมฺมา ชาตฺววิปฺปยุตฺตา ตํสว ๑ กตเม ชมฺมา ชาตฺววิปฺปยุตฺตา-
 อนาสว อปรียาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคณฺณานิ ๑ อสงฺขตา ๑
 ชาตุ อิเม ชมฺมา ชาตฺววิปฺปยุตฺตา อนาสว ๑

[๗๑๙] กตเม ชมฺมา สณฺโณชนา ทสฺ สณฺโณชนานิ กามราค-
 สณฺโณชนํ ปฏฺิฆสณฺโณชนํ มานสณฺโณชนํ ทิฏฺฐิจิสณฺโณชนํ วิจิ-
 กิจฺจาสณฺโณชนํ สีสพฺพทปรามาตฺสณฺโณชนํ ภวราคสณฺโณชนํ อีสฺสา-
 สณฺโณชนํ มจฺจกรียสณฺโณชนํ อวิชฺชาสณฺโณชนํ ๑

[๗๒๐] ตตฺถ กตมํ กามราคสณฺโณชนํ โย กามเสฺ กามจฺจนฺโท
 กามราโค กามนฺหนฺที กามตฺนฺหา กามสฺนิเนโท กามปริพาโท กาม-
 มจฺจกา กามชฺโฆธํ อิทํ อจฺจติ กามราคสณฺโณชนํ ๑

[๗๒๑] ตตฺถ กตมํ ปฏฺิฆสณฺโณชนํ อนตฺถํ เม อจฺริตี
 อาฆาโต ชายติ. อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ. อนตฺถํ
 เม จริตฺสตีติ อาฆาโต ชายติ. มียสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ.
 อจฺริ ๑ เป ๑. อนตฺถํ จรติ ๑ เป ๑. อนตฺถํ จริตฺสตีติ อาฆาโต
 ชายติ. อปฺมียสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจฺริ ๑ เป ๑. อตฺถํ
 จรติ ๑ เป ๑. อตฺถํ จริตฺสตีติ อาฆาโต ชายติ. อฏฺฐาเน วา

ปน อาฆาโต ชายติ โย เอรุโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏฺฐิฆาโต
 ปฏฺฐิมํ ปฏฺฐิวิโรโห โโกโป ปโกโป สมนฺปโกโป โทโส ปโทโส
 สมนฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปคฺคิ มโนปโทโส โโกโห กุชฺฌณา
 กุชฺฌนิคคฺคํ โทโส ทฺฐณา ทฺฐิตคฺคํ พฺยาปคฺคิ พฺยาปชฺชณา
 พฺยาปชฺชิตคฺคํ วิโรโห ปฏฺฐิวิโรโห จณฺทิกกํ อสุโรโป อนคฺค-
 มนทา จิตฺตสฺส อิทํ อจฺจติ ปฏฺฐิสณฺโณชนํ ๑

[๗๒๒] ตตฺถ กตมํ มานสณฺโณชนํ เสยฺโยหมสฺสมํติ มาโน
 สทิสํหมสฺสมํติ มาโน ทินฺนหมสฺสมํติ มาโน โย เอรุโป มาโน
 มณฺเฒณา มณฺเฒนิคคฺคํ อุนฺณติ อุนฺณาโม ชโย สมนฺปคฺคาโห
 เกคฺคกมฺยตา จิตฺตสฺส อิทํ อจฺจติ มานสณฺโณชนํ ๑

[๗๒๓] ตตฺถ กตมํ ทิฏฺฐิสณฺโณชนํ สสฺสโต โโลโกติ วา
 อสฺสโต โโลโกติ วา อนฺตวา โโลโกติ วา อนฺตวา โโลโกติ
 วา ตํ ชฺวี ตํ สรรนฺติ วา อณฺณํ ชฺวี อณฺณํ สรรนฺติ วา
 โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ
 วา โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา เหว โหติ
 น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺาติ วา ยา เอรุปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิ-
 คคํ ทิฏฺฐิกหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสฺฐกายิกํ ทิฏฺฐิวินฺนทิตํ ทิฏฺฐิ-
 สณฺโณชนํ คาโห ปฏฺฐิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามฺาโส กุมฺมคฺโค
 มิจฺจนาปโก มิจฺจคคฺคํ ติตฺถายตนํ วิปริเยสคฺคาโห อิทํ อจฺจติ
 ทิฏฺฐิสณฺโณชนํ ชเปตฺวา สัสสพฺพตปรามฺาสณฺโณชนํ สพฺพามี

มิจฺจนาทิฏฺฐิจิ ทิฏฺฐิจิตฺถโยชณํ ฯ ๑

[๗๒๔] ตตฺถ กตมํ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ สตฺถริ กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ ชมฺเม กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ สงฺฆเ กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ สิกฺขาย กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ อปรนฺเต กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ อิทฺถปฺปจฺยตาปฺปจฺยสฺสุมุพฺพนฺเต ชมฺเมตฺถ กงฺขติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ ยา เหวรฺฐปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมตฺติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ เทวพฺพทํ เทวธฺวาปโล สัสโย อนนฺตคาโห อตฺตปฺปนา ปริตฺตปฺปนา อปฺริโยคาหนา ตมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวិเตโห อิทํ อจฺจติ วิจิจฺจิสฺสณโยชณํ ฯ ๑

[๗๒๕] ตตฺถ กตมํ สัตฺตพฺพตฺตปฺปมาตฺตณโยชณํ อิติ พหิทฺฐา สมนพฺพรามฺหณานํ สฺสเถน สฺสทฺธิ วเตน สฺสทฺธิ สัตฺตพฺพเตน สฺสทฺธิติ ยา เหวรฺฐปา ทิฏฺฐิจิ ทิฏฺฐิจิตฺตํ ทิฏฺฐิจิหนํ ทิฏฺฐิจิหนฺตาโร ทิฏฺฐิจิวิสุตฺตายิกํ ทิฏฺฐิจิวิปฺสนฺทิตฺตํ ทิฏฺฐิจิตฺถโยชณํ คาโห ปฏฺฐิตฺตคาโห อภินิเวสฺส ปฺปมาตฺตํ กุมฺมคฺโค มิจฺจนปโล มิจฺจนตฺตํ ติตฺถายตฺนํ วิปฺริเยสฺสคฺคาโห อิทํ อจฺจติ สัตฺตพฺพตฺตปฺปมาตฺตณโยชณํ ฯ ๑

[๗๒๖] ตตฺถ กตมํ ภวฺวราตฺตณโยชณํ โย ภเวตฺถ ภวฺวณฺโห ภวฺวราโค ภวฺวณฺทํ ภวฺวตฺตนา ภวฺวตีเนโห ภวฺวปฺริพาโห ภวฺวมุจฺจา ภวฺวโยธานํ อิทํ อจฺจติ ภวฺวราตฺตณโยชณํ ฯ ๑

[๗๒๗] ตตฺถ กตมํ อิตฺตฺตณโยชณํ ยา ปฺรตฺตนา สกฺกาเรทฺตฺตนา มาหนนฺตฺตนา ปุชฺชนาตฺถ อิตฺตฺตนา อิตฺตฺตายนนา อิตฺตฺตนายิตตฺตํ อุตฺตฺตนา

อตุยนา อตุยิตตฺตํ อิทํ อัจฺจติ อิตฺถํสยโลชนํ ฯ

[๗๒๘] ตตฺถ กตมํ มจฺจนฺตยสยโลชนํ ปญฺจ มจฺจนฺตยานิ อาวาสมจฺจนฺตยํ กุตมจฺจนฺตยํ ตาถมจฺจนฺตยํ วนฺณมจฺจนฺตยํ ชมฺมมจฺจนฺตยํ ยํ เหวจฺจํ มจฺจเวรํ มจฺจรายนา มจฺจรายิตตฺตํ เวจฺจจฺจํ กทริยํ กฏฺฏกณฺณกตา อคฺคหิตตฺตํ จิตฺตสฺสํ อิทํ อัจฺจติ มจฺจนฺตยสยโลชนํ ฯ

[๗๒๙] ตตฺถ กตมํ อวิชฺชาสยโลชนํ ทฺวเข อณฺเฏณํ ทฺวเขตฺตมฺทเข อณฺเฏณํ ทฺวเขนิโรเช อณฺเฏณํ ทฺวเขนิโรชคามินิยา ปฏฺธิปทาย อณฺเฏณํ ปุพฺพนฺเต อณฺเฏณํ อปรนฺเต อณฺเฏณํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อณฺเฏณํ อิทปฺปจฺจยตาปฏฺธิจฺจสฺมฺปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ อณฺเฏณํ ยํ เหวจฺจํ อณฺเฏณํ อทสฺสํ อณฺนิสฺมโย อณฺนุโพโช อสฺมฺโพโช อปฺปฏฺธิเวโร อสงฺกาทนา อปฺริยทาหนา อสฺมเปกฺขนา อปฺปจฺจเวกฺขนา อปฺปจฺจกฺขกมฺมํ ทฺวเมชฺฉณํ พาลุยํ อสฺมปฺชณฺณํ โมโห ปโมโห สฺมโมโห อวิชฺชา อวิชฺไชโฆ อวิชฺชايโค อวิชฺชานุสฺโย อวิชฺชาปฺริยฺญฺจํ อวิชฺชาตฺถกํ โมโห อกฺุสฺสํมฺตํ อิทํ อัจฺจติ อวิชฺชาสยโลชนํ ฯ

อิมะ ชมฺมา สยโลชนา ฯ

[๗๓๐] กตเม ชมฺมา โนสยโลชนา เต ชมฺเม จเปตฺวา อวเสตฺวา กุสฺสากุสฺสตาพฺยาภาตา ชมฺมา กามาจฺจวา รูปาจฺจวา อรฺูปาจฺจวา อปฺริยาปฺนฺนา เวทนาทฺวเข ฯ ๑ เป ๑ วิญฺญาณทฺวเข สฺพพญฺจ รฺูเป อสงฺกตา ฯ ๑ ๑ อคฺค อิมะ ชมฺมา โนสยโลชนา ฯ

[๗๓๓] กตเม ชมฺมา สญฺโฆชนิยา ตํสว กุสฺสากุสฺสตา-
 พุยากตา ชมฺมา กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา รูปกฺขนฺโธ
 ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขนฺโธ อิม ชมฺมา สญฺโฆชนิยา ๑ กตเม
 ชมฺมา อสญฺโฆชนิยา อปฺปิยาปฺนฺหา มคฺคา ๑ มคฺคผลตานิ ๑
 อสฺงฺขตา ๑ ธาตุ อิม ชมฺมา อสญฺโฆชนิยา ๑

[๗๓๔] กตเม ชมฺมา สญฺโฆชนสํปฺยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ
 เย ชมฺมา สํปฺยุตฺตา เวทนา กฺขนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขนฺโธ
 อิม ชมฺมา สญฺโฆชนสํปฺยุตฺตา ๑ กตเม ชมฺมา สญฺโฆชน-
 วิปฺยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา วิปฺยุตฺตา เวทนา กฺขนฺโธ
 ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขนฺโธ สํพฺพญ ๑ รุปี อสฺงฺขตา ๑ ธาตุ อิม
 ชมฺมา สญฺโฆชนวิปฺยุตฺตา ๑

[๗๓๕] กตเม ชมฺมา สญฺโฆชนา เจว สญฺโฆชนิยา ๑ ตาเนว
 สญฺโฆชนานิ สญฺโฆชนา เจว สญฺโฆชนิยา ๑ ๑ กตเม ชมฺมา
 สญฺโฆชนิยา เจว โน ๑ สญฺโฆชนา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา สญฺโฆ-
 ชนิยา เต ชมฺเม สเปตฺวา อวเสสา ตํสว กุสฺสากุสฺสตา พุยากตา
 ชมฺมา กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา รูปกฺขนฺโธ ๑ เป ๑
 วิญฺญาณกฺขนฺโธ อิม ชมฺมา สญฺโฆชนิยา เจว โน ๑ สญฺโฆชนา ๑

[๗๓๖] กตเม ชมฺมา สญฺโฆชนา เจว สญฺโฆชนสํปฺยุตฺตา ๑
 กามราคสญฺโฆชนํ อวิชฺชาสญฺโฆชนเนน สญฺโฆชนญฺเจว สญฺโฆชน-
 สํปฺยุตฺตญ ๑ อวิชฺชาสญฺโฆชนํ กามราคสญฺโฆชนเนน สญฺโฆชน-

นนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ ปฏฺฐศตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนํ
 ชนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ
 ปฏฺฐศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ มาน-
 ศตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺ-
 ปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ มานศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว
 ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ ทิฏฺฐิศจิตฺตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศต-
 วรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ ทิฏฺฐิ-
 จิตฺตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ วิจฺฉิโกจฺฉา-
 ศตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺ-
 ปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ วิจฺฉิโกจฺฉาศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุ-
 เจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ สํสํพฺพคฺคปฺปวามาตฺตศตวรรษนํ อวิชฺชา-
 ศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อวิชฺชา-
 ศตวรรษนํ สํสํพฺพคฺคปฺปวามาตฺตศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษน-
 ตมฺปยุตฺตณฺจ ภววาทศตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศตวรรษน-
 นนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ ภววาทศต-
 วรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อิตฺถํศตวรรษน-
 นํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ
 อวิชฺชาศตวรรษนํ อิตฺถํศตวรรษนเนน ศตวรรษนนุเจว ศตวรรษน-
 ตมฺปยุตฺตณฺจ มจฺจนวียศตวรรษนํ อวิชฺชาศตวรรษนเนน ศตวรรษน-
 นนุเจว ศตวรรษนตมฺปยุตฺตณฺจ อวิชฺชาศตวรรษนํ มจฺจนวียศต-

โฌชนเนน ตฺตฺตโฌชนนญฺเจว ตฺตฺตโฌชนตฺตฺตปฺปยุตฺตญฺจ อิม ชมฺมา
 ตฺตฺตโฌชนาเจว ตฺตฺตโฌชนตฺตฺตปฺปยุตฺตาจ ๑ กตเม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชน-
 ตฺตฺตปฺปยุตฺตาเจว โนจ ตฺตฺตโฌชนา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา ตฺต-
 ตฺตปฺปยุตฺตา-เต ชมฺเม ชฺเปตฺวา เวทนาภฺตฺตฺต ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺตฺตฺต
 อิม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชนตฺตฺตปฺปยุตฺตาเจว โนจ ตฺตฺตโฌชนา ๑

[๗๓๕] กตเม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชนวิปฺปยุตฺตา ตฺตฺตโฌชนินฺยา เตหิ
 ชมฺเมหิ เย ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา ตํสฺวา กุสฺสตา กุสฺสตา พุยา กตา ชมฺมา
 กามาจจรา รุปราจจรา อรุปราจจรา รุปรภฺตฺตฺต ๑ เป ๑ วิญฺญา-
 ณภฺตฺตฺต อิม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชนวิปฺปยุตฺตา ตฺตฺตโฌชนินฺยา ๑
 กตเม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชนวิปฺปยุตฺตา อตฺตฺตโฌชนินฺยา อปรียาปนฺนา
 มคฺคาจ มคฺคตฺตณฺนิจ อตฺตฺตจตาจ ชาตุ อิม ชมฺมา ตฺตฺตโฌชน-
 วิปฺปยุตฺตา อตฺตฺตโฌชนินฺยา ๑

[๗๓๖] กตเม ชมฺมา คณฺธา จตฺตาโร คณฺธา อภิชฺฌมา
 กายคณฺโถ พุยาปฺราโถ กายคณฺโถ ตีตฺตพุพฺพตฺตปรามาโส กายคณฺโถ
 อิทฺตฺตจฺจาภินิเวโส กายคณฺโถ ๑

[๗๓๗] คตฺต กตโม อภิชฺฌมา กายคณฺโถ โย ราโค
 ตํราโค อํนฺนโย อํนฺนโร นนฺทํ นนฺทํราโค จิตฺตตฺตํ ตํราโค
 อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺโฌตํ นํ เกโช ปตฺติเกโช ตํโค ปงฺโก
 เอยา มายา ชนิกา ตฺตฺตชนฺนี สิปฺพินฺนี ชาตฺถินฺนี ตฺตฺตริตา วิตฺตฺตติกา

สุกฺคํ วิสฺฐา อายุหนํ ทฺติยา ปณฺธิ ภวเนตฺติ วนํ วนโถ
 สนฺถโว สีนโห อเปกฺขา ปฏฺิพนฺชฺ อาสํ อาสํสํนา อาสํสํตคฺคํ
 รุปรํสา สํททํสา คณฺธาสา รสํสา โสฏฺชฺพพํสา ตาภาสา ฆนาสา
 ปุคฺคตาสา สํวิตาสา ฆปฺปา ปฆปฺปา อภิฆปฺปา ฆปฺปา ฆปฺปนา
 ฆปฺปํตคฺคํ โถลฺลปฺปํ โถลฺลปฺปายนา โถลฺลปฺปายิตคฺคํ ปุณฺณจิกฺกา
 สํรुकฺกมฺยตา อรฺมมฺวราโค วิสฺสมโถโก นิกฺกนฺติ นิกฺกานนา ปคฺคณา
 มีหนนา สํปคฺคณา กามคฺคณา ภวคฺคณา จิภวคฺคณา รุปร-
 คฺคณา อรฺูปคฺคณา นิโรธคฺคณา รุปรคฺคณา สํททคฺคณา คณฺช-
 คฺคณา รสคฺคณา โสฏฺชฺพพคฺคณา ฆมฺมคฺคณา โอโฆ โยโค
 คณฺโถ อฺุปราทานํ อวฺวณํ นํวณํ ฉาทนํ พนฺชนํ อฺุปกฺกิเฏโส
 อนฺุสโย ปรียฺยฺจํ ฌตา เวจฺจํ ทฺกฺกขมฺมํ ทฺกฺกขนิทานํ ทฺกฺกขปฺป-
 ภโว มารปฺปาสํ มารพลิสํ มารวิสโย คณฺหานทํ คณฺหาชาตํ
 คณฺหาคทฺทํ คณฺหาสมฺทฺโท อภิขฺเฌนา โถโก อกฺุสฺตมฺมํ อยํ
 อฺุจฺจติ อภิขฺเฌนา กายคณฺโถ ฯ

[๗๓๘] ตคฺค ภาโต พฺยาปาโท กายคณฺโถ อนคฺคํ เม
 อจฺริตฺติ อาฆาโต ฆายติ อนคฺคํ เม จริตฺติ อาฆาโต ฆายติ
 อนคฺคํ เม จริสฺสํตฺติ อาฆาโต ฆายติ มียสฺส เม มนาปสฺส
 อนคฺคํ อจฺริ ฯ เป ฯ อนคฺคํ จริติ ฯ เป ฯ อนคฺคํ จริสฺสํตฺติ
 อาฆาโต ฆายติ อปฺมียสฺส เม อมนาปสฺส อคฺคํ อจฺริ ฯ เป ฯ
 อคฺคํ จริติ ฯ เป ฯ อคฺคํ จริสฺสํตฺติ อาฆาโต ฆายติ อจฺจํเน

วา ปน อาฆาโต ชายติ โย เหวรูป จิตตุตต อฆาโต
 ปฏิกขาโต ปฏิกขัง ปฏิกขิโรโร โโกโป ปโกโป สัมปะโกโป โทโส
 ปโทโส สัมปะโทโส จิตตุตต พุยาปคฺติ มโนปโทโส โโกโช
 กุขฺณนา กุขฺณิตคฺคํ โทโส ทุสฺนา ทุสฺนคฺคํ พุยาปคฺติ พุยาปชฺชนา
 พุยาปชฺชิตคฺคํ วิโรโร ปฏิกขิโรโร จณฺทิกฺกํ อสุโรโป อนคฺค-
 มนตา จิตตุตต อຍ် อฺจุจติ พุยาปาทอ กายคฺนุโ ๑

[๗๓๘] คคฺก กคโม สัตฺตพฺพคปรามาโส กายคฺนุโ อิต
 พหิทฺธา สฺมณพฺราหฺมณานํ สฺเตน สฺทฺธิ อเตน สฺทฺธิ สัตฺตพฺพเตน
 สฺทฺธิคฺติ ยา เหวรูปา ทฺวิจฺจิ ทฺวิจฺจิตํ ทฺวิจฺจิตหนํ ทฺวิจฺจิกนฺดาโร
 ทฺวิจฺจิวิสฺสุถายิกํ ทฺวิจฺจิวินฺนทิตํ ทฺวิจฺจิสฺสณฺโณชนํ คาโห ปฏิกฺคทาโ
 อภินิเวโส ปรามาสฺส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโ มิจฺฉคฺคํ คิตฺถายคฺนํ
 วิปริเยสฺสคฺคาโ อຍ် อฺจุจติ สัตฺตพฺพคปรามาโส กายคฺนุโ ๑

[๗๔๐] คคฺก กคโม อิทํสฺจจฺจาภินิเวโส กายคฺนุโ สฺสฺสโต
 โถโก อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา อสฺสฺสโต โถโก
 อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา อนฺตวา โถโก อิทเมว สฺจจํ
 โมขมณฺณณฺติ วา อนฺตวา โถโก อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ
 วา คํ ชฺวํ คํ สฺวีวํ อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา อณฺณ
 ชฺวํ อณฺณ สฺวีวํ อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา โหติ ตกา-
 คโต ปรมฺมรณา อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา น โหติ
 ตกาคโต ปรมฺมรณา อิทเมว สฺจจํ โมขมณฺณณฺติ วา โหติ ๑

น จ โหติ ตถาคโต ปรมมรณา อิทเมว สจฺจํ โมจฺจมณฺเฑนฺติ
 ว่า เหว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมมรณา อิทเมว
 สจฺจํ โมจฺจมณฺเฑนฺติ วา ยา เหวรฐา ทิวฺจิจิ ทิวฺจิจคคํ ทิวฺจิจคหํ
 ทิวฺจิจกนฺดาโร ทิวฺจิจวิสุทฺถายกํ ทิวฺจิจวิปฺสนฺทคํ ทิวฺจิจสณฺโฆชนํ คาโ
 ปฏฺฐคฺคาโ อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโก มิจฺฉ
 คคคํ คิตฺถายคณํ วิปริยเสคฺคาโ อยํ อจฺจติ อิทํสจฺจํภินิเวโส
 กายคณฺโถ ๑ ๑ ๑ ๑ สเปตฺวา สํพพตฺปรามาโส กายคณฺถํ สพฺพามิ มิจฺฉา
 ทิวฺจิจิ อิทํสจฺจํภินิเวโส กายคณฺโถ ๑

อิเม ชฺมมา คณฺถา ๑

[๗๕๓] กตเม ชฺมมา โนคณฺถา เต ชฺมเม ๑ ๑ สเปตฺวา อวเสสา
 กุสฺสตาคุสฺสตาพฺพยาถคา ชฺมมา กามาจฺจวา ฐฺปาจฺจวา อฐฺปาจฺจวา
 อปฺริยาปฺนฺนา เวทนาทฺฆนฺโฆ ๑ ๑ ๑ ๑ วิญฺญาณทฺฆนฺโฆ สพฺพมฺจ
 รุปํ อสงฺขตา ๑ ๑ ๑ อิเม ชฺมมา โนคณฺถา ๑

[๗๕๔] กตเม ชฺมมา คณฺถนียา ๑ ๑ สเปตฺวา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺพยาถคา
 ชฺมมา กามาจฺจวา ฐฺปาจฺจวา อฐฺปาจฺจวา ฐฺปกทฺฆนฺโฆ ๑ ๑ ๑ ๑
 วิญฺญาณทฺฆนฺโฆ อิเม ชฺมมา คณฺถนียา ๑ ๑ กตเม ชฺมมา อคณฺถ
 นียา อปฺริยาปฺนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคณฺถานิ ๑ ๑ ๑ ๑ อสงฺขตา ๑ ๑ ๑
 อิเม ชฺมมา อคณฺถนียา ๑

[๗๕๕] กตเม ชฺมมา คณฺถสมฺปยุตฺตา เตหิ ชฺมเมหิ เย
 ชฺมมา สมฺปยุตฺตา เวทนาทฺฆนฺโฆ ๑ ๑ ๑ ๑ วิญฺญาณทฺฆนฺโฆ อิเม

ชมฺมา คนฺถสฺมฺปยุตฺตา ฯ กตฺเม ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา เตหิ
ชมฺเมหิ เย ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนาภฺชฺนุโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺนุโ
สฺสพฺพญฺ ๑ ฐปฺ ๑ อสฺงฺขตา ๑ ธาตุ ๑ อิมฺ ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๗๕๕] กตฺเม ชมฺมา คนฺถา เจว คนฺถนินฺยา ๑ เทว คนฺถา
คนฺถา เจว คนฺถนินฺยา ๑ ๑ กตฺเม ชมฺมา คนฺถนินฺยา เจว โน ๑ คนฺถา
เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา คนฺถนินฺยา เต ชมฺเม ๑ เปตฺวา อวเสสฺสา
สํสฺวา กุสฺสตา กุสฺสตา พฺยากตา ชมฺมา กามา วจฺรา ๑ รูปา วจฺรา ๑ อรูปา
วจฺรา ๑ รูปภฺชฺนุโ ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺนุโ ๑ อิมฺ ชมฺมา คนฺถ-
นินฺยา เจว โน ๑ คนฺถา ๑

[๗๕๕] กตฺเม ชมฺมา คนฺถา เจว คนฺถสฺมฺปยุตฺตา ๑ สีสฺสพฺพต-
ปรามาเส ๑ กายคนฺโถ ๑ อภิสฺสฺมา กายคนฺถนินฺ ๑ คนฺโถ ๑ เจว ๑ คนฺถ-
สฺมฺปยุตฺโต ๑ ๑ อภิสฺสฺมา กายคนฺโถ ๑ สีสฺสพฺพตปรามาเส ๑ กายคนฺถนินฺ
คนฺโถ ๑ เจว ๑ คนฺถสฺมฺปยุตฺโต ๑ ๑ อิทฺสฺจ จาภินิเวเส ๑ กายคนฺโถ
๑ อภิสฺสฺมา กายคนฺถนินฺ ๑ คนฺโถ ๑ เจว ๑ คนฺถสฺมฺปยุตฺโต ๑ ๑ อภิสฺสฺมา
๑ กายคนฺโถ ๑ อิทฺสฺจ จาภินิเวเส ๑ กายคนฺถนินฺ ๑ คนฺโถ ๑ เจว ๑ คนฺถสฺมฺปยุตฺโต ๑
๑ อิมฺ ชมฺมา ๑ คนฺถา ๑ เจว ๑ คนฺถสฺมฺปยุตฺตา ๑ ๑ กตฺเม ชมฺมา ๑ คนฺถ-
สฺมฺปยุตฺตา ๑ เจว ๑ โน ๑ คนฺถา ๑ เตหิ ๑ ชมฺเมหิ ๑ เย ๑ ชมฺมา ๑ สฺมฺปยุตฺตา
๑ เต ๑ ชมฺเม ๑ ๑ เปตฺวา ๑ เวทนาภฺชฺนุโ ๑ ๑ เป ๑ ๑ วิญฺญาณภฺชฺนุโ

๑ อภิสฺสฺมา กายคนฺถนิน ๑ ๒ สีสฺสพฺพตปรามาเส ๑ กายคนฺถนิน ๑
๓ อิทฺสฺจ จาภินิเวเส ๑ กายคนฺถนิน ๑

อิเม ชมฺมา คณฺถสฺมฺปยุตฺตา เจว โน จ คณฺถา ฯ

[๗๕๖] กตเม ชมฺมา คณฺถวิปฺยุตฺตา คณฺถนินฺยา เตหิ ชมฺเมหิ
เย ชมฺมา วิปฺยุตฺตา ตํสฺวา กุสฺสตา กุสฺสตา พุยา กตมา ชมฺมา กามา-
วจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา รุปรกฺขนฺโฆ ฯ เป ฯ วิญฺญาณกฺขนฺโฆ
อิเม ชมฺมา คณฺถวิปฺยุตฺตา คณฺถนินฺยา ฯ กตเม ชมฺมา คณฺถ-
วิปฺยุตฺตา อคณฺถนินฺยา อปฺริยาปฺนฺนา มคฺคา จ มคฺคผลฺถานิ จ
อสงฺฆตา จ ชาตุ อิเม ชมฺมา คณฺถวิปฺยุตฺตา อคณฺถนินฺยา ฯ

[๗๕๗] กตเม ชมฺมา โอฆา ฯ เป ฯ กตเม ชมฺมา โยคา ฯ เป ฯ

[๗๕๘] กตเม ชมฺมา นั้วรณา ถ นั้วรณานิ กามจฺจนฺทนั้วรณั
พุยา ปาทนั้วรณั ถันมิทฺชนั้วรณั อุกฺกุจฺจกุกฺกุจฺจนั้วรณั วิจิกิจฺจา-
นั้วรณั อวิชฺชานั้วรณั ฯ

[๗๕๙] ตตฺถ กตมึ กามจฺจนฺทนั้วรณั โย กามเสฺ กามจฺจนฺโท
กามราโค กามนฺนํทึ กามตณฺหา กามสึเนโห กามปฺริพาโห กาม-
มฺจุลา กามชฺโฆธํสนั อิทึ อฺจฺจติ กามจฺจนฺทนั้วรณั ฯ

[๗๕๐] ตตฺถ กตมึ พุยา ปาทนั้วรณั อนตฺถึ เม อจฺริตฺติ
อาฆาโต ชายติ อนตฺถึ เม จรตฺติ อาฆาโต ชายติ อนตฺถึ
เม จริตฺตํตฺติ อาฆาโต ชายติ มึยฺสํสํ เม มนาปฺสํสํ อนตฺถึ
อจฺริ ฯ เป ฯ อนตฺถึ จรติ ฯ เป ฯ อนตฺถึ จริตฺตํตฺติ อาฆาโต
ชายติ อปฺมึยฺสํสํ เม อมนาปฺสํสํ อตฺถึ อจฺริ ฯ เป ฯ อตฺถึ

จรติ ๑ เป ๑ อตถิ จริตฺตํคิตฺติ อฆาโต ชายติ อฏฺฐาเน วา
 ปน อฆาโต ชายติ โย เอวรูป จิตฺตํคิตฺตํ อฆาโต ปฏฺฐิฆาโต
 ปฏฺฐิฆํ ปฏฺฐิวิโรโห โทโป ปโทโป สมนฺโทโป โทโส ปโทโส
 สมนฺโทโส จิตฺตํคิตฺตํ พยาปตฺติ มโนปฺโทโส โทโห กุชฺฌณา
 กุชฺฌณิตตฺตํ โทโส ทฺฐณา ทฺฐิตตฺตํ พยาปตฺติ พยาปชฺชณา
 พยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโห ปฏฺฐิวิโรโห จณฺทิกกํ อสุโรโป อุนตฺต-
 มนทา จิตฺตํคิตฺตํ อิทํ อุกฺกุจฺติ พยาปาทนํวรณํ ๑

[๗๕๓] ตตฺถ กตมํ ถีนํมิตฺทณฺโณวรณํ อตฺถิ ถีนํ อตฺถิ มิตฺทํ ๑
 ตตฺถ กตมํ ถีนํ ยา จิตฺตํคิตฺตํ อกฺกยตา อกมฺมณฺณตา โธถฺยณา
 สฺถถฺยณา ถีนํ ถฺยณา ถฺยิตตฺตํ ถีนํ ถฺยณา ถฺยิตตฺตํ จิตฺตํคิตฺตํ
 อิทํ อุกฺกุจฺติ ถีนํ ๑ ตตฺถ กตมํ มิตฺทํ ยา กายสฺส อกฺกยตา
 อกมฺมณฺณตา โอนาโห ปริโยนาโห อนฺโตสโมโรโห มิตฺทํ โสปฺมํ
 ปจฺจายิกา โสปฺมํ สฺปนา สฺปิตตฺตํ อิทํ อุกฺกุจฺติ มิตฺทํ ๑ อิติ
 อิทนฺจ ถีนํ อิทนฺจ มิตฺทํ ๑ อิทํ อุกฺกุจฺติ ถีนํมิตฺทณฺโณวรณํ ๑

[๗๕๔] ตตฺถ กตมํ อุกฺกุจฺจกุกฺกุจฺจณฺโณวรณํ อตฺถิ อุกฺกุจฺจํ
 อตฺถิ กุกฺกุจฺจํ ๑ ตตฺถ กตมํ อุกฺกุจฺจํ ยํ จิตฺตํคิตฺตํ อุกฺกุจฺจํ
 อวฺปสโม เจตโส วิกฺเขโป ฆนตฺตํ จิตฺตํคิตฺตํ อิทํ อุกฺกุจฺติ อุกฺกุจฺจํ ๑
 ตตฺถ กตมํ กุกฺกุจฺจํ อกปฺมึเย กปฺมึยสฺสณฺณิตา กปฺมึเย อกปฺมึย-
 สฺสณฺณิตา อวฺชเช วชฺชสฺสณฺณิตา วชฺเช อวชฺชสฺสณฺณิตา ยํ เอวรูปํ
 กุกฺกุจฺจํ กุกฺกุจฺจายนา กุกฺกุจฺจายิตตฺตํ เจตโส วิปฺปฏฺฐิตาโร มโน-

วิเตโธ อิทํ อุกุจติ กุกุกุจํ ๑ อิติ อิทนญจ อุกุจจํ อิทนญจ
กุกุกุจํ ๑ อิทํ อุกุจติ อุกุจจุกุกุกุจันนักรณํ ๑

[๗๕๓] ตตฺถ กตมํ วิจิกิจฺจนันนักรณํ สํคฺคฺตริ กงฺขติ วิจิกิจฺจติ
ชฺมเม กงฺขติ วิจิกิจฺจติ สํเข กงฺขติ วิจิกิจฺจติ สิกฺขาย กงฺขติ
วิจิกิจฺจติ ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺจติ อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺจติ
ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺจติ อิทปฺปจฺจยตาปฺปิจฺจสํมุพฺพนฺเต
ชฺมเมสุ กงฺขติ วิจิกิจฺจติ ยา เอวฺรฺปา กงฺขา กงฺขายนฺนา กงฺขา-
ยิตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺจนา เทวฺพหํ เทวฺชาปโต สํสโย อนนฺทํ-
คาโห อาสํปฺปนา ปริสํปฺปนา อปฺริโยคาหนา กมฺภิตฺตํ จิตฺตสฺส
มโนวิเตโธ อิทํ อุกุจติ วิจิกิจฺจนันนักรณํ ๑

[๗๕๔] ตตฺถ กตมํ อวิชฺชานันนักรณํ ทุกฺเข อณฺณณานํ ทุกฺขสํมุทเย
อณฺณณานํ ทุกฺขนิโรเช อณฺณณานํ ทุกฺขนิโรชคามินิยา ปฺปิปทาย
อณฺณณานํ ปุพฺพนฺเต อณฺณณานํ อปรนฺเต อณฺณณานํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต
อณฺณณานํ อิทปฺปจฺจยตาปฺปิจฺจสํมุพฺพนฺเต ชฺมเมสุ อณฺณณานํ ยี
เอวฺรฺปํ อณฺณณานํ อทสฺสนํ อนนฺทํมโย อนนฺทํโพโห อสํมุโพโห อปฺปฺปฺ-
เวโธ อสํคาหนา อปฺริโยคาหนา อสํมเปกฺขนา อปฺปจฺจเวกฺขณา
อปฺปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฉณํ พาสฺยํ อสํมปฺชฉณํ โมโห ปโมโห
สํโมโห อวิชฺชา อวิชฺชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชา-
ปฺริยฺยฺจฺจานํ อวิชฺชาตฺถกํ โมโห อทสฺสํ อิทํ อุกุจติ อวิชฺชานันนักรณํ ๑

อิเม ชฺมมา นักรณา ๑

[๗๕๕] กตเม ชมฺมา โนนฺหวรณา เต ชมฺเม ๕เปตุวา อวเสสา
กุตฺตาคุตฺตาทุยกตา ชมฺมา กามาวจรา รูปราวจรา อรูปาวจรา
อปปริยาปนฺนา เวทนากุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญานกุชฺโฆ สัพพพญ
รूपํ อสงฺขตา ๑ ธาคู อิมะ ชมฺมา โนนฺหวรณา ๑

[๗๕๖] กตเม ชมฺมา นีวรนียา ตัสสา กุตฺตาคุตฺตาทุยกตา
shm̐ma กามาวจรา รูปราวจรา อรูปาวจรา รูปกุชฺโฆ ๑ เป ๑
วิญญานกุชฺโฆ อิมะ ชมฺมา นีวรนียา ๑ กตเม ชมฺมา อนีวรนียา
อปปริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคสมฺตานิ ๑ อสงฺขตา ๑ ธาคู อิมะ
shm̐ma อนีวรนียา ๑

[๗๕๗] กตเม ชมฺมา นีวรนีสํปยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ ye
shm̐ma สํปยุตฺตา เวทนากุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญานกุชฺโฆ อิมะ
shm̐ma นีวรนีสํปยุตฺตา ๑ กตเม ชมฺมา นีวรนวิปยุตฺตา เตหิ
shm̐meหิ ye shm̐ma วิปยุตฺตา เวทนากุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญานกุชฺโฆ
สัพพพญ รุปํ อสงฺขตา ๑ ธาคู อิมะ ชมฺมา นีวรนวิปยุตฺตา ๑

[๗๕๘] กตเม ชมฺมา นีวรณาเจว นีวรนียา ๑ ตาเนว นีวรนานิ
นีวรณาเจว นีวรนียา ๑ กตเม ชมฺมา นีวรนียาเจว โน ๑ นีวรณา
เตหิ ชมฺเมหิ ye shm̐ma นีวรนียา เต ชมฺเม ๕เปตุวา อวเสสา
ตัสสา กุตฺตาคุตฺตาทุยกตา ชมฺมา กามาวจรา รูปราวจรา อรูปาวจรา
รูปกุชฺโฆ ๑ เป ๑ วิญญานกุชฺโฆ อิมะ ชมฺมา นีวรนียาเจว
โน ๑ นีวรณา ๑

อุกุชฺชุนันฺวณฺณํ อุกุชฺชุนันฺวณฺเนน นันฺวณฺณญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตญฺจ
 วิจิกิฉฺฉานันฺวณฺณํ อุกุชฺชุนันฺวณฺเนน นันฺวณฺณญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตญฺจ
 อุกุชฺชุนันฺวณฺณํ วิจิกิฉฺฉานันฺวณฺเนน นันฺวณฺณญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตญฺจ
 อวิชฺชานันฺวณฺณํ อุกุชฺชุนันฺวณฺเนน นันฺวณฺณญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตญฺจ
 อุกุชฺชุนันฺวณฺณํ อวิชฺชานันฺวณฺเนน นันฺวณฺณญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตญฺจ
 อิมํ ชมฺมา นันฺวณฺณาญฺเจว นันฺวณฺณสํปยุตฺตา จ ๑ กตเม ชมฺมา
 นันฺวณฺณสํปยุตฺตา เจว โน จ นันฺวณฺณา เตหิ ชมฺเมหิ ยํ ชมฺมา
 สํปยุตฺตา เต ชมฺเม จเปตฺวา เวทนา กุชฺชนฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญา-
 ณกฺชฺนฺโ อิมํ ชมฺมา นันฺวณฺณสํปยุตฺตา เจว โน จ นันฺวณฺณา ๑

[๗๖๐] กตเม ชมฺมา นันฺวณฺณวิปฺปยุตฺตานันฺวณฺณิยา เตหิ
 ชมฺเมหิ ยํ ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา ตํสฺวา กุสฺสณฺพฺยา กตา ชมฺมา
 กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา รูปกฺชฺนฺโ ๑ เป ๑ วิญฺญา-
 ณกฺชฺนฺโ อิมํ ชมฺมา นันฺวณฺณวิปฺปยุตฺตานันฺวณฺณิยา ๑ กตเม
 ชมฺมา นันฺวณฺณวิปฺปยุตฺตา อนันฺวณฺณิยา อปรียา ปนฺนา มคฺคา จ
 มคฺคผลตานิ จ อตฺตฺตฺตา จ ชาตุ อิมํ ชมฺมา นันฺวณฺณวิปฺปยุตฺตา-
 อนันฺวณฺณิยา ๑

[๗๖๑] กตเม ชมฺมา ปฺรามาสฺวา ทิฏฺฐิจิปรามาโส ๑ ตตฺถ
 กตโม ทิฏฺฐิจิปรามาโส ตตฺตฺโต โถโกติ วา อตฺตฺตฺโต โถโกติ
 วา อนนฺตฺวา โถโกติ วา อนนฺตฺวา โถโกติ วา ตํ ชฺว

คํ สํวรฺรณฺติ วา อณฺณํ ฐํวํ อณฺณํ สํวรฺรณฺติ วา โหติ ตถาคโค
 ปรมฺมรณฺนาติ วา น โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณฺนาติ วา
 โหติ ๑ น ๑ โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณฺนาติ วา เหนว โหติ
 น น โหติ ตถาคโค ปรมฺมรณฺนาติ วา ยา เอรุรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิ-
 คคํ ทิฏฺฐิ คคํ ทิฏฺฐิ กนฺตาโร . ทิฏฺฐิ วิสฺสุ กายิกํ ทิฏฺฐิ วิปฺสนฺตํ ทิฏฺฐิ-
 สณฺโณ ชนํ กาโห ปฏิกุคฺคาโห อภินฺเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค
 มิจฺจนาปโก มิจฺจคฺคํ ติตฺถายคณํ วิปริเยตฺถคฺคาโห อยํ อจฺจุติ
 ทิฏฺฐิ ปรามาโส ๑ สฬฺพณํ มิจฺจนาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิ ปรามาโส ๑ อิเม
 ชมฺมา ปรามาธา ๑ กตเม ชมฺมา โนปรามาธา เต ชมฺเม
 ชเปตฺวา อวเสธา กุตฺถากุตฺถา พุยาถตา ชมฺมา กามาจฺจรา รูปรา-
 จฺจรา อรูปาจฺจรา อปริยาปนฺนา เวทนา กุชฺชโร ๑ เป ๑ วิณฺญา-
 ณกฺชฺชโร สฬฺพณจ รุปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา
 โนปรามาธา ๑

[๗๖๒] กตเม ชมฺมา ปรามชฺฐชา สํสฺวา กุตฺถากุตฺถา พุยาถตา
 ชมฺมา กามาจฺจรา รูปราจฺจรา อรูปาจฺจรา รูปกฺชฺชโร ๑ เป ๑
 วิณฺญาณกฺชฺชโร อิเม ชมฺมา ปรามชฺฐชา ๑ กตเม ชมฺมา
 อปรามชฺฐชา อปริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลถานิ ๑ อสงฺขตา
 ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา อปรามชฺฐชา ๑

[๗๖๓] กตเม ชมฺมา ปรามาธสํมฺปยุตฺตา เตหิ ชมฺเมหิ เย
 ชมฺมา สํมฺปยุตฺตา เวทนา กุชฺชโร ๑ เป ๑ วิณฺญาณกฺชฺชโร อิเม

ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตา
เตหิ ชฺมฺเมหิ ยะ ชฺมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนาภฺชฺนฺโห ๑ เป ๑
วิญฺญาณภฺชฺนฺโห ตฺพพฺพญฺจ ฐปฺปํ อตฺตงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ชฺมฺมา
ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๗๖๔] กตเม ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตาเจวปฺรามาฏฺฐา ๑ เตจฺจ ปฺรา-
มาตฺโต ปฺรามาตฺโตเจวปฺรามาฏฺฐิ ๑ กตเม ชฺมฺมา ปฺรามาฏฺฐา-
เจว โน ๑ ปฺรามาตฺตา เตหิ ชฺมฺเมหิ ยะ ชฺมฺมา ปฺรามาฏฺฐา เต
ชฺมฺเม ๑ เปตฺวา อวเสตฺตา ตํสฺวา กุตฺตํกุตฺตํทพฺยาภฺกตา ชฺมฺมา
กามาจฺจรา ฐฺปฺราจฺจรา อฐฺปฺราจฺจรา ฐฺปฺภฺชฺนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญา-
ณภฺชฺนฺโห อิมะ ชฺมฺมา ปฺรามาฏฺฐาเจว โน ๑ ปฺรามาตฺตา ฯ

[๗๖๕] กตเม ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตาปฺรามาฏฺฐา เตหิ
ชฺมฺเมหิ ยะ ชฺมฺมา วิปฺปยุตฺตา ตํสฺวา กุตฺตํกุตฺตํทพฺยาภฺกตา ชฺมฺมา
กามาจฺจรา ฐฺปฺราจฺจรา อฐฺปฺราจฺจรา ฐฺปฺภฺชฺนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญา-
ณภฺชฺนฺโห อิมะ ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตาปฺรามาฏฺฐา ๑ กตเม
ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตาอปฺรามาฏฺฐา อปฺริยาปนฺนา มคฺคา ๑
มคฺคตฺตํธาณิ ๑ อตฺตงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ชฺมฺมา ปฺรามาตฺตวิปฺปยุตฺตา-
อปฺรามาฏฺฐา ฯ

[๗๖๖] กตเม ชฺมฺมา ตํรชฺมฺมณา เวทนาภฺชฺนฺโห ตฺถเวทนาภ-
ชฺนฺโห ตฺตงฺขารภฺชฺนฺโห วิญฺญาณภฺชฺนฺโห อิมะ ชฺมฺมา ตํรชฺมฺมณา ฯ

กตเม ชมฺมา อนารมฺมณา สฺพพณฺญ รุปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ
อิเม ชมฺมา อนารมฺมณา ๑

[๗๖๗] กตเม ชมฺมา จิตฺตา จกฺขวิญฺญาณํ โสตฺวิญฺญาณํ
ฆานวิญฺญาณํ ชิฺวหาวิญฺญาณํ กายวิญฺญาณํ มโนชาตุ มโน
วิญฺญาณชาตุ อิเม ชมฺมา จิตฺตา ๑ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตา
เวทนาภฺขนฺโห สญฺญาภฺขนฺโห สงฺขารภฺขนฺโห สฺพพณฺญ รุปฺปํ อสงฺ-
ขตา ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา โนจิตฺตา ๑

[๗๖๘] กตเม ชมฺมา เจตสีกา เวทนาภฺขนฺโห สญฺญาภฺขนฺโห
สงฺขารภฺขนฺโห อิเม ชมฺมา เจตสีกา ๑ กตเม ชมฺมา อเจตสีกา
จิตฺตณฺญ สฺพพณฺญ รุปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา อเจตสีกา ๑

[๗๖๙] กตเม ชมฺมา จิตฺตสํปยุตฺตา เวทนาภฺขนฺโห สญฺญาภฺ-
ขนฺโห สงฺขารภฺขนฺโห อิเม ชมฺมา จิตฺตสํปยุตฺตา ๑ กตเม
شمฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา สฺพพณฺญ รุปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม
شمฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา ๑ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ จิตฺเตน สํปยุตฺตุนฺติมี
จิตฺเตน วิปฺปยุตฺตุนฺติมี ๑

[๗๗๐] กตเม ชมฺมา จิตฺตสังฺขุจฺจา เวทนาภฺขนฺโห สญฺญาภฺ-
ขนฺโห สงฺขารภฺขนฺโห อิเม ชมฺมา จิตฺตสังฺขุจฺจา ๑ กตเม ชมฺมา
จิตฺตวิสังฺขุจฺจา สฺพพณฺญ รุปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิเม ชมฺมา
จิตฺตวิสังฺขุจฺจา ๑ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ จิตฺเตน สังฺขุจฺจนฺติมี จิตฺเตน
วิสังฺขุจฺจนฺติมี ๑

[๗๗๓] กตเม ชมฺมา จิตฺตัสสมุจฺจํชานา เวทนาภุชฺชโ ชณฺณวาท-
 ษฺชโ ชงฺขารภุชฺชโ กายวิณฺณคฺคิ วจฺวิณฺณคฺคิ ยํ วา ปนณ-
 ณมฺมึ อตฺถิ รุํมึ จิตฺตชฺชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตัสสมุจฺจํ รุํปายคณิ
 สทฺทายคณิ คนฺชายคณิ รสํชายคณิ โผลฺลุชฺชพฺพายคณิ อากาสํชาคฺค
 อาโปชาคฺค รุํปัสสํ สทฺทคฺค รุํปัสสํ มุทฺทคฺค รุํปัสสํ กมฺมณฺณคฺค
 รุํปัสสํ อุกฺกโย รุํปัสสํ สนฺคคิ กพฺพิทฺทโร อหาโร อิเม ชมฺมา
 จิตฺตัสสมุจฺจํชานา ฯ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสมุจฺจํชานา จิตฺตณฺจ
 อวเสสฺสณฺจ รุํมึ อสงฺขตา ๑ ชาคฺค อิเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสมุจฺจํชานา ฯ

[๗๗๔] กตเม ชมฺมา จิตฺตัสสทฺทโน เวทนาภุชฺชโ ชณฺณวาท-
 ษฺชโ ชงฺขารภุชฺชโ กายวิณฺณคฺคิ วจฺวิณฺณคฺคิ อิเม ชมฺมา
 จิตฺตัสสทฺทโน ฯ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสทฺทโน จิตฺตณฺจ อวเสสฺสณฺจ
 รุํมึ อสงฺขตา ๑ ชาคฺค อิเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสทฺทโน ฯ

[๗๗๕] กตเม ชมฺมา จิตฺตานุปริวคฺคิโน เวทนาภุชฺชโ ชณฺณวาท-
 ษฺชโ ชงฺขารภุชฺชโ กายวิณฺณคฺคิ วจฺวิณฺณคฺคิ อิเม ชมฺมา
 จิตฺตานุปริวคฺคิโน ฯ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตานุปริวคฺคิโน จิตฺตณฺจ
 อวเสสฺสณฺจ รุํมึ อสงฺขตา ๑ ชาคฺค อิเม ชมฺมา โนจิตฺตานุปริวคฺคิโน ฯ

[๗๗๖] กตเม ชมฺมา จิตฺตัสสจฺจัสสมุจฺจํชานา เวทนาภุชฺชโ
 ชณฺณวาทษฺชโ ชงฺขารภุชฺชโ อิเม ชมฺมา จิตฺตัสสจฺจัสสมุจฺจํชานา ฯ
 กตเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสจฺจัสสมุจฺจํชานา จิตฺตณฺจ สพฺพณฺจ รุํมึ
 อสงฺขตา ๑ ชาคฺค อิเม ชมฺมา โนจิตฺตัสสจฺจัสสมุจฺจํชานา ฯ

[๗๗๕] กตเม ชมฺมา จิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจานสํหฺกฺโก โเวทนาภฺกฺขนฺโ
 สณฺณภาภฺกฺขนฺโ สจฺจวาทภฺกฺขนฺโ อิมे ชมฺมา จิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจาน-
 สํหฺกฺโก ๑ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจานสํหฺกฺโก จิตฺตญฺจ
 สํพฺพญฺจ ฐปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมे ชมฺมา โนจิตฺตตํสฺสจฺจ-
 สํมฺมุจฺจานสํหฺกฺโก ๑

[๗๗๖] กตเม ชมฺมา จิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจานานุปริวตฺติโน เวท-
 นาภฺกฺขนฺโ สณฺณภาภฺกฺขนฺโ สจฺจวาทภฺกฺขนฺโ อิมे ชมฺมา จิตฺต-
 ตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจานานุปริวตฺติโน ๑ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุ-
 จฺจานานุปริวตฺติโน จิตฺตญฺจ สํพฺพญฺจ ฐปฺปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ
 อิมे ชมฺมา โนจิตฺตตํสฺสจฺจสํมฺมุจฺจานานุปริวตฺติโน ๑

[๗๗๗] กตเม ชมฺมา อชฺชณฺตติกา จกฺขายตฺถํ ๑ เป ๑ มนายตฺถํ
 อิมे ชมฺมา อชฺชณฺตติกา ๑ กตเม ชมฺมา พาหิรา ฐปายตฺถํ
 ๑ เป ๑ ชมฺมายตฺถํ อิมे ชมฺมา พาหิรา ๑

[๗๗๘] กตเม ชมฺมา อุปาทา จกฺขายตฺถํ ๑ เป ๑ กพฺพิ์กาโร
 อาทาโร อิมे ชมฺมา อุปาทา ๑ กตเม ชมฺมา โนอุปาทา เวท-
 นาภฺกฺขนฺโ สณฺณภาภฺกฺขนฺโ สจฺจวาทภฺกฺขนฺโ วิญฺญาณภฺกฺขนฺโ จคฺ-
 ตาโร ๑ มหาวฺจฺจตา อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมे ชมฺมา โนอุปาทา ๑

[๗๗๙] กตเม ชมฺมา อุปาทินฺนา สํสจฺจวา กุสฺสตาคุสฺสตาณํ ชมฺมานํ
 วิปาคา กามาจฺจวา ฐปายจฺจวา อฐปายจฺจวา เวทนาภฺกฺขนฺโ ๑ เป ๑
 วิญฺญาณภฺกฺขนฺโ ยญฺจ ฐปฺปํ กมฺมสฺส กตฺตฺตา อิมे ชมฺมา

อุปาทินฺหา ฯ กตเม ชมฺมา อนุปาทินฺหา ต้าตฺวา กุสฺสตากุสฺสตา
 ชมฺมา กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา เวทนาภุชฺโส ฯ เป ฯ
 วิญฺญาณภุชฺโส เย ฯ ชมฺมา กิริยา เหนว กุสฺสตา นากุสฺสตา น
 ๑ กมฺมวิปาภา ยณฺจ รุปรํ น กมฺมุตฺตํ กตฺตฺตา อปฺริยาปนฺนา
 มคฺคฺตา ๑ มคฺคผลานิ ๑ อตฺตฺตฺตา ๑ ธาตุ อิมเ ชมฺมา อนุ-
 ปาทินฺหา ฯ

[๗๘๐] กตเม ชมฺมา อุปาทานา จตุตฺตาริ อุปาทานานิ
 กามุปราทานํ ทิฏฺฐุปราทานํ ตัตฺตพฺพคฺุปราทานํ อตฺตฺตฺวาทฺุปราทานํ ฯ

[๗๘๑] ตตฺถ กตมํ กามุปราทานํ โย กามเมตฺถ กามจฺจนฺโท
 กามราโค กามนฺนุํ กามคณฺหา กามตีเนโห กามปฺริพาโห กาม-
 มุจฺจนา กามชฺโชตฺตานํ อิทํ อจฺจุตฺติ กามุปราทานํ ฯ

[๗๘๒] ตตฺถ กตมํ ทิฏฺฐุปราทานํ นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ ยิฏฺฐิ
 นตฺถิ หุตฺถํ นตฺถิ ตฺถกฺขทฺุภฺกฺขานํ กมฺมานํ ผลวิปาโก นตฺถิ อຍ
 โถโก นตฺถิ ปฺโร โถโก นตฺถิ มาตา นตฺถิ มีตา นตฺถิ
 ตฺตฺตา โยปฺปาทิกฺกา นตฺถิ โถเก ตมณฺพฺราหฺมณา ตมฺมคฺคฺตา
 ตมฺมาปฺฏิปนฺนา เย อิมณฺจ โถกํ ปฺรณฺจ โถกํ ตຍ อภินฺญา
 ตฺจฺจิกคฺุวา ปเวทนฺตฺตฺติ ยา เสวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคคฺํ ทิฏฺฐิ-
 คคฺหนํ ทิฏฺฐิจิกคฺุวาโร ทิฏฺฐิวิตฺถุกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺลนฺทิกคฺํ ทิฏฺฐิฉิณฺโณชฺนํ
 คาโห ปฏิกฺคาโห อภินฺเจโส ปฺรามาโส กุมฺมคฺุโค มิจฺจนาปโค

มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตฺนํ วิปริยเสศฺคฺคาโห อิทํ อุกฺกุจฺติ ทิฏฺฐสุปาทานํ ฯ
ชเปตฺตฺวา สัตฺตพฺพตฺตฺปาทานญฺจ อตฺตตฺตฺวาทฺตฺปาทานญฺจ สทฺทพฺพามิ มิจฺฉา-
ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐสุปาทานํ ฯ

[๗๘๓] ตตฺถ กตฺมํ สัตฺตพฺพตฺตฺปาทานํ อิตฺถ พหิทฺถชา สมณ-
พฺรหฺมาหุมนานํ สํเสณ สฺสทฺธิ วเตน สฺสทฺธิ สัตฺตพฺพเตน สฺสทฺธิติ ยา
เชอวฺรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคฺคํ ทิฏฺฐิคฺคหนํ ทิฏฺฐิคฺคนฺดาโร ทิฏฺฐิวิสุตฺถายิกํ
ทิฏฺฐิวิปฺลนฺทิกํ ทิฏฺฐิสํญฺโยชนํ คาโห ปฏฺฐิคฺคาโห อภินเวโส
ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตฺนํ วิปริ-
ยเสศฺคฺคาโห อิทํ อุกฺกุจฺติ สัตฺตพฺพตฺตฺปาทานํ ฯ

[๗๘๔] ตตฺถ กตฺมํ อตฺตตฺตฺวาทฺตฺปาทานํ อิทฺถ อตฺตฺตฺตฺวา ปุณฺณสุโข
อริยานํ อทฺถสํวํ อริยชฺมมฺมสฺส อโกวฺโถ อริยชฺมฺเม อวิเนฺติ สปุ-
ปุริสํวํ อทฺถสํวํ สปุปุริสชฺมมฺมสฺส อโกวฺโถ สปุปุริสชฺมฺเม อวิเนฺติ
ฐปฺเป อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ ฐปฺพนฺตํ วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา ฐปฺเป
ฐปฺปํ วา อตฺตทานํ เวทนํ อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ เวทนาพนฺตํ
วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา เวทนํ เวทนาย วา อตฺตทานํ สญฺญํ
อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ สญฺญาพนฺตํ วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา สญฺญํ
สญฺญาชฺช วา อตฺตทานํ สงฺฆาเร อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ สงฺฆาเรพนฺตํ
วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา สงฺฆาเร สงฺฆาเรสุ วา อตฺตทานํ วิมฺบฺพาณํ
อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ วิมฺบฺพาณพนฺตํ วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา
วิมฺบฺพาณํ วิมฺบฺพาณสฺมึ วา อตฺตทานํ ยา เชอวฺรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคฺคํ

ทัญจิกหนํ ทัญจิกนุตาโร ทัญจิวิสฺสุกายิกํ ทัญจิวิปฺสนทิตํ ทัญจิสฺ
สณฺโณชฺชนํ คาโห ปฏิกุคาโห อภินิเวโส ปรามาสโต กุมฺ
มคฺโค มิจฺฉาปโก มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยเสศฺคาโห อิทํ
วฺจฺจติ อตฺตวาทุปาทานํ ฯ

อิมे ขมฺมา อุปาทานา ฯ

[๗๘๕] กตเม ขมฺมา โนอุปาทานา เต ขมฺเม ชฺแปตฺวา อว
เสธํ กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา ขมฺมา กามาจฺจรา รุปรฺวาจฺจรา อรุปรฺวา
จฺจรา อปริยาปนฺนา เวทนาคุชฺชโ ๑ เป ๑ วิณฺณณกฺชฺชโ สฬ
พฺพจ รุปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมे ขมฺมา โนอุปาทานา ฯ

[๗๘๖] กตเม ขมฺมา อุปาทานิยา สํสฺวา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา
ขมฺมา กามาจฺจรา รุปรฺวาจฺจรา อรุปรฺวาจฺจรา รุปรฺกฺชฺชโ ๑ เป ๑ วิณฺ
ณณกฺชฺชโ อิมे ขมฺมา อุปาทานิยา ฯ กตเม ขมฺมา อุ
ปาทานิยา อปริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลานิ ๑ อสงฺขตา ๑
ชาตุ อิมे ขมฺมา อุปาทานิยา ฯ

[๗๘๗] กตเม ขมฺมา อุปาทานสํปยุตฺตา เตหิ ขมฺเมหิ เย
ขมฺมา สํปยุตฺตา เวทนาคุชฺชโ ๑ เป ๑ วิณฺณณกฺชฺชโ อิม
ขมฺมา อุปาทานสํปยุตฺตา ฯ กตเม ขมฺมา อุปาทานวิปฺยุตฺตา
เตหิ ขมฺเมหิ เย ขมฺมา วิปฺยุตฺตา เวทนาคุชฺชโ ๑ เป ๑
วิณฺณณกฺชฺชโ สฬพฺพจ รุปํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมे ขมฺมา
อุปาทานวิปฺยุตฺตา ฯ

[๗๘๗] กตเม ชมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานิยา ฯ คาเนว
 อุปาทานานิ อุปาทานา เจว อุปาทานิยา ฯ ๑ กตเม ชมฺมา อุปา-
 ทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานา เตหิ ชมฺเมหิ ye ชมฺมา อุปาทานิยา
 เท ชมฺเม ๑ เปตฺวา อตฺเตสา ตัสสา กุสฺสากุสฺสตา พุยา กตา ชมฺมา
 กามาจจรา รูปาจจรา อรูปาจจรา รูปกฺขันโธ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขันโธ
 อิมะ ชมฺมา อุปาทานิยา เจว โน ๑ อุปาทานา ฯ

[๗๘๘] กตเม ชมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตา ๑
 ทิฏฺฐุปาทานิ กามุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตญฺ
 กามุปาทานิ ทิฏฺฐุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตญฺ
 สฺตีพฺพตฺตา กามุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตญฺ
 กามุปาทานิ สฺตีพฺพตฺตา กามุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตญฺ
 อตฺตฺวาทฺตา กามุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตญฺ
 กามุปาทานิ อตฺตฺวาทฺตา กามุปาทานเน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสฺมฺปยุต-
 ตญฺ อิมะ ชมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสฺมฺปยุตฺตา ๑ กตเม
 ชมฺมา อุปาทานสฺมฺปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานา เตหิ ชมฺเมหิ ye
 ชมฺมา สฺมฺปยุตฺตา เท ชมฺเม ๑ เปตฺวา เวทนา กฺขันโธ ๑ เป ๑
 วิญฺญาณกฺขันโธ อิมะ ชมฺมา อุปาทานสฺมฺปยุตฺตา เจว โน ๑ อุปา-
 ทานา ฯ

[๗๘๙] กตเม ชมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยา เตหิ
 ชมฺเมหิ ye ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา ตัสสา กุสฺสากุสฺสตา พุยา กตา ชมฺมา

กามาจจว รุปาจจว อรูปาจจว รูปกฺขนุโ ๑ เป ๑ วิณฺณณกฺขนุโ
 อิมะ ขมฺมา อฺปาทานวิปฺปยุตฺตา อฺปาทานิยา ๑ กตเม ขมฺมา อฺปาทาน-
 วิปฺปยุตฺตา อฺนุปาทานิยา อปฺริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคณฺณานิ ๑
 อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ขมฺมา อฺปาทานวิปฺปยุตฺตา อฺนุปาทานิยา ๑

[๗๘๓] กตเม ขมฺมา กิเตสา ทส กิเตสวตฺตุนิ โถโก โทโส
 โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิทิจฺฉา ถัน อฺกฺขจฺจํ อหิริกํ อโนตฺตปมฺมํ ๑

[๗๘๒] ตตฺถ กตโม โถโก โย วาโค สํวราโค อฺนุโย
 อฺนุโรโห นนฺทํ นนฺทํวราโค จิตฺตสฺส สํวราโค อิจฺฉา มุจฺฉา
 อชฺโฌตํ นํ เคโห ปถิเคโห สํโโค ปงฺโก อेषา มายา ชนิกา
 สณฺขณฺนี สัพฺพินฺนี ชาตฺนี สริทว วิสฺสฺสติกว สุตฺตํ วิสฺสฺวา อายฺหฺนํ
 ทฺติยา ปณฺธิ ภาวเนตฺติ วนํ วนโล สนฺนโถ สินฺโห อเปกฺขา
 ปฏฺวิพฺนุ อธา อธาสนฺนา อธาสนฺนิตฺตํ รุปาสํ สทฺทาสํ คนฺชาสํ
 รสํสํ โฆฏฺสพฺพาสํ ตวภาสํ ขนาสํ ปฺตฺตาสํ สํวิตาสํ ชปฺปา
 ปชปฺปา อภิชปฺปา ชปฺปา ชปฺปนา ชปฺปิตฺตํ โถลฺลปฺมํ โถลฺลปฺปา-
 ยนา โถลฺลปฺปายิตฺตํ ปุณฺณจิกตา สํรทฺมยฺตา อขมฺมวราโค วิสฺม-
 โถโก นิกฺขติ นิกามนา ปตฺถนา ปีนฺนา สมฺปตฺถนา กามตฺถนา
 ภวตฺถนา วิภวตฺถนา รุปรตฺถนา อรุปรตฺถนา นิโรชตฺถนา
 รุปรตฺถนา สทฺทตฺถนา คนฺชตฺถนา รสตฺถนา โฆฏฺสพฺพตฺถนา
 ขมฺมตฺถนา โอโฆ โยโค คนฺโถ อฺปาทานํ อวฺรณํ นีวฺรณํ

ฉานัน พุชณัน อุกกิตเตโส อหุสโย ปริยญฺชานัน ฤตา เวจฺจัน
ทุกฺขมฺหุตฺตํ ทุกฺขนิทานํ ทุกฺขนฺปรกโว มาราปาสํ มารพตฺตํ มารวีสโย
ตณฺหานทํ ตณฺหาชาตํ ตณฺหาตทฺทนต์ํ ตณฺหาตมฺทโท อภิชฺฌา
โถโก อกฺุตตมฺหุตฺตํ อຍံ อุกฺุจติ โถโก ๑

[๑๘๖] ตตฺถ กตโม โทโส อนตฺถํ เม อจฺริติ อาฆาโต
ชายติ อนตฺถํ เม จรฺตฺติ อาฆาโต ชายติ อนตฺถํ เม จริตฺตํ
อาฆาโต ชายติ บียฺสฺส เม มนาปฺสฺส อนตฺถํ อจฺริ ๑ เป ๑
อนตฺถํ จริติ ๑ เป ๑ อนตฺถํ จริตฺตํ อาฆาโต ชายติ อปฺบียฺสฺส
เม อมนาปฺสฺส อตฺถํ อจฺริ ๑ เป ๑ อตฺถํ จริติ ๑ เป ๑ อตฺถํ
จริตฺตํ อาฆาโต ชายติ อญฺจาเน วา ปน อาฆาโต ชายติ
โย เอวรฺุโป จิตฺตฺสฺส อาฆาโต ปฏฺิฆาโต ปฏฺิฆํ ปฏฺิวิโรโห โถโป
ปโกโป สมนฺปโกโป โทโส ปโทโส สมนฺปโทโส จิตฺตฺสฺส
พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โทโห กุชฺฌนา กุชฺฌิตคฺคํ โทโส
ทฺุสฺนา ทฺุสฺตคฺคํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตคฺคํ วิโรโห
ปฏฺิวิโรโห จณฺทิกกํ อสุโรโป อนตฺตมมฺนา จิตฺตฺสฺส อຍံ
อุกฺุจติ โทโส ๑

[๑๘๗] ตตฺถ กตโม โมโท ทุกฺเช อณฺณานํ ทุกฺชตฺมฺทเย
อณฺณานํ ทุกฺชนิโรเช อณฺณานํ ทุกฺชนิโรชคามินิยา ปฏฺิปรทาย อณฺ-
ณานํ ปุพฺพนฺเต อณฺณานํ อปรนฺเต อณฺณานํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต
อณฺณานํ อิทปฺปจฺจยาตปฏฺิจฺจสฺมฺปนฺนฺเนสุ ฐมฺเมสุ อณฺณานํ ยံ

เหวรูปํ อณฺณวณฺณํ อทตฺตํ อนุภิสฺสโม โอนนุโพโธ อตฺมโพโธ
 อปฺปฏฺิเวโร อตฺตกาหนา อปฺปวฺโยกาหนา อตฺมเปกฺขณา อปฺป-
 ปจฺจเวกฺขณา อปฺปจฺจกฺขณมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาดุຍํ อตฺมปฺรชฺฌณฺนิ
 โมโห ปโมโห ตฺมโมโห อวิชฺชา อวิชฺชโสโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชา-
 นุตฺตโย อวิชฺชาปฺริยฺยฺจฺฉานํ อวิชฺชาตงฺกํ โมโห อกฺุตฺตมฺมุตํ อຍ
 อจฺจติ โมโห ฯ

[๗๘๕] ตตฺถ กตโม มาโน เสຍโยทมตฺมํติ มาโน สทิส-
 ทมตฺมํติ มาโน ทโนทมตฺมํติ มาโน โย เหวรูปํ มาโน
 มณฺณณา มณฺณณิตตฺตํ อุนฺณณติ อุนฺณณาโม อโส ตฺมปฺคฺคาโห
 เกตฺตุมฺยตา จิตฺตตฺตํ อຍ อจฺจติ มาโน ฯ

[๗๘๖] ตตฺถ กตมา ทฺยฺยจฺฉิ สตฺตโต โถโกติ วา อตฺตโต
 โถโกติ วา อนุตฺวา โถโกติ วา อนุตฺวา โถโกติ วา ตํ
 ชฺวีํ ตํ สวฺรณฺติ วา อณฺณํ ชฺวีํ อณฺณํ สวฺรณฺติ วา โหติ
 ตถาคโต ปรมฺมวณฺณาติ วา น โหติ ตถาคโต ปรมฺมวณฺณาติ วา
 โหติ ฯ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมวณฺณาติ วา เหว โหติ น
 น โหติ ตถาคโต ปรมฺมวณฺณาติ วา ยา เหวรูปา ทฺยฺยจฺฉิ ทฺยฺยจฺฉิตํ
 ทฺยฺยจฺฉหนํ ทฺยฺยจฺฉนฺตารอ ทฺยฺยจฺฉิสฺสุทฺถายิกํ ทฺยฺยจฺฉิปฺพณฺทิตํ ทฺยฺยจฺฉิ-
 สณฺโณชฺชนํ คาโห ปฏฺิคฺคาโห อภินฺเวโส ปฺรามาสโส กุมฺมคฺโค
 มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปฺริยตฺตคาโห อຍ อจฺจติ
 ทฺยฺยจฺฉิ ฯ สพฺพามิ มิจฺฉาทฺยฺยจฺฉิ ทฺยฺยจฺฉิ ฯ

[๗๘๗] ตตฺถ กตฺมา วิจิทฺติจฺจนฺตา สํตฺถริ กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ
 ชฺมฺเม กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ ตังฺฆเ กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ สิกฺขาย
 กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ ปุพฺพนุเต กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ อปรนุเต กงฺขติ
 วิจิทฺติจฺจนฺติ ปุพฺพนุตาปรนุเต กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ อิทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปฏฺิจฺจํมฺปฺปนฺเนสุ ชฺมฺเมสุ กงฺขติ วิจิทฺติจฺจนฺติ ยา เอวฺวฺวา กงฺขา
 กงฺขายนา กงฺขายิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต วิมฺติ วิจิทฺติจฺจนฺตา เทวพฺพหํ เทวชาปโถ
 สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสํปฺปนา ปริสํปฺปนา อปริโยคานนา
 ฅมฺภิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต จิตฺตฺตฺตฺต มโนวិเตโธ อโย อจฺจติ วิจิทฺติจฺจนฺตา ฯ

[๗๘๘] ตตฺถ กตฺมํ ถีนํ ยา จิตฺตฺตฺตฺต อกฺกฺยตา อกฺกฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม
 โธตฺตฺตฺตนา สํตฺตฺตฺตนา ถีนํ ตฺตฺตนา ตฺตฺตคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค ถีนํ ถีนนา ถีนิตฺตฺตฺต
 จิตฺตฺตฺตฺต อิทํ อจฺจติ ถีนํ ฯ

[๗๘๙] ตตฺถ กตฺมํ อฺก
 เจตฺโต วิกฺเขโป ฆนฺตคฺค
 อิทํ อจฺจติ อฺก ฯ

[๗๙๐] ตตฺถ กตฺมํ อหิริกํ ยํ น หิริยติ หิริยิตฺตฺตฺตฺตฺต
 หิริยติ ปาปกาณํ อกฺก
 ชฺมฺมานํ สฺมาปฺตฺติยา อิทํ อจฺจติ
 อหิริกํ ฯ

[๗๙๑] ตตฺถ กตฺมํ อโนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ยํ น โธตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต โธตฺตฺตฺตฺตฺต
 ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปาปกาณํ อกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ชฺมฺมานํ สฺมาปฺตฺติยา
 อิทํ อจฺจติ อโนตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ฯ

อิเม ชฺมฺมา กิตฺเตสา ฯ

[๘๐๒] กตเม ขมฺมา โนกิตเตสา เต ขมฺเม ชเปตฺวา อวเสสา
 กุสฺสากุสฺสตาพฺยาถตา ขมฺมา กามาจรรา รูปาจรรา อรูปาจรรา
 อปรียาปนฺนา เวทนาถฺขุโธ ๑ เป ๑ วิณฺญาณถฺขุโธ สํพฺพญจ
 รุปํ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมे ขมฺมา โนกิตเตสา ๑

[๘๐๓] กตเม ขมฺมา สงฺกิตเตสิกา สํสฺวา กุสฺสากุสฺสตาพฺยาถตา
 ขมฺมา กามาจรรา รูปาจรรา อรูปาจรรา รูปถฺขุโธ ๑ เป ๑
 วิณฺญาณถฺขุโธ อิมे ขมฺมา สงฺกิตเตสิกา ๑ กตเม ขมฺมา
 อสงฺกิตเตสิกา อปรียาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลถานิ ๑ อสงฺขตา
 ๑ ธาตุ อิมे ขมฺมา อสงฺกิตเตสิกา ๑

[๘๐๔] กตเม ขมฺมา สงฺกิตฺติจฺจา ตึณิ อกุสฺสตมฺมถานิ โถโก
 โทโส โมโห ตเทถฺจฺจา ๑ กิตเตสา ตํสฺมฺปยุตฺโต เวทนาถฺขุโธ
 ๑ เป ๑ วิณฺญาณถฺขุโธ ตํสฺมฺจฺจานํ กายกมฺมํ จักฺกมฺมํ มโนกมฺมํ
 อิมे ขมฺมา สงฺกิตฺติจฺจา ๑ กตเม ขมฺมา อสงฺกิตฺติจฺจา กุสฺสตา
 พฺยาถตา ขมฺมา กามาจรรา รูปาจรรา อรูปาจรรา อปรียาปนฺนา
 เวทนาถฺขุโธ ๑ เป ๑ วิณฺญาณถฺขุโธ สํพฺพญจ รุปํ อสงฺขตา
 ๑ ธาตุ อิมे ขมฺมา อสงฺกิตฺติจฺจา ๑

[๘๐๕] กตเม ขมฺมา กิตเตสฺสฺมฺปยุตฺตา เตหิ ขมฺเมหิ เย
 ขมฺมา สฺมฺปยุตฺตา เวทนาถฺขุโธ ๑ เป ๑ วิณฺญาณถฺขุโธ อิมे
 ขมฺมา กิตเตสฺสฺมฺปยุตฺตา ๑ กตเม ขมฺมา กิตเตสฺวิปฺปยุตฺตา เตหิ
 ขมฺเมหิ เย ขมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนาถฺขุโธ ๑ เป ๑ วิณฺญา-

ณกฤษโธ สัพพัญญู รุณี อสงฺฆตา ฯ ธาตุ อิม ชมฺมา
กิตติศัพท์นิกาย ฯ

[๘๐๖] กตเม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย ฯ เทว กิตติศัพท์
กิตติศัพท์นิกาย ฯ กตเม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย โน ก-
กิตติศัพท์ เทหิ ชมฺเมหิ ยะ ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย เท ชมฺเม ชฺเปตฺวา
อวเสสา สาสฺวา กุสฺสตา กุสฺสตา พุยาตตา ชมฺมา กามาวจรา รุปราวจรา
อรูปาวจรา รุปรกฤษโธ ฯ เป ฯ วิญญาณกฤษโธ อิม ชมฺมา
กิตติศัพท์นิกาย โน ก กิตติศัพท์ ฯ

[๘๐๗] กตเม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย ฯ เทว กิตติศัพท์
กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย ฯ กตเม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย โน ก กิตติศัพท์
เทหิ ชมฺเมหิ ยะ ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย เท ชมฺเม ชฺเปตฺวา เวทนา ก-
ฤษโธ ฯ เป ฯ วิญญาณกฤษโธ อิม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย
โน ก กิตติศัพท์ ฯ

[๘๐๘] กตเม ชมฺมา กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก
โมเหน กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก กิตติศัพท์
นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์
นิกาย โสโก โสโก โสโก กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก
มาโน โมเหน กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก มาเนน
กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก
กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก
กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก กิตติศัพท์นิกาย กิตติศัพท์นิกาย โสโก โสโก โสโก

๑ วิจิทิจญา โมเหน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตา ๑ โมโท
 วิจิทิจญา ย กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ ถัน โมเหน กิเตโส
 เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ โมโท ถันเนน กิเตโส เจว กิเตตตมฺ-
 พยุตฺโต ๑ อฺทฺทฺจจํ โมเหน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ
 โมโท อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ อหิริกํ โมเหน
 กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ โมโท อหิริเกน กิเตโส เจว
 กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ อโนตฺตปฺปํ โมเหน กิเตโส เจว กิเตต-
 ตมฺพยุตฺตณฺจ โมโท อโนตฺตปฺเปน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต
 ๑ โถโก อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ อฺทฺทฺจจํ
 โถเกน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ โทโส อฺทฺทฺจเจน กิเตโส
 เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ อฺทฺทฺจจํ โทเสน กิเตโส เจว กิเตต-
 ตมฺพยุตฺตณฺจ โมโท อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑
 อฺทฺทฺจจํ โมเหน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ มาโน อฺทฺทฺจเจน
 กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺโต ๑ อฺทฺทฺจจํ มาเนน กิเตโส เจว
 กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ . ทฺวิจฺจํ อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตา
 ๑ อฺทฺทฺจจํ ทฺวิจฺจยา กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ วิจิทิจญา
 อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตา ๑ อฺทฺทฺจจํ วิจิทิจญา
 ย กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ ถัน อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว
 กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ อฺทฺทฺจจํ ถันเนน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ
 อหิริกํ อฺทฺทฺจเจน กิเตโส เจว กิเตตตมฺพยุตฺตณฺจ อฺทฺทฺจจํ

อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา อโนตฺตปมฺปิ อุตฺตจฺเจน
 กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา อุตฺตจฺจํ อโนตฺตปมฺเปเน กิเตโส
 เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา โถโก อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตส-
 สัมปยุตฺโต จ อหิริกํ โถเกเน กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา
 โทโส อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺโต จ อหิริกํ โทเสน
 กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา โมโท อหิริเกณ กิเตโส เจว
 กิตเตสสัมปยุตฺโต จ อหิริกํ โมเทเน กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา
 มาโน อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺโต จ อหิริกํ มาเนเน
 กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา ทิฏฺฐิ อหิริเกณ กิเตโส เจว
 กิตเตสสัมปยุตฺตา จ อหิริกํ ทิฏฺฐิยา กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา
 วิจิกิฉฺฉา อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตา จ อหิริกํ
 วิจิกิฉฺฉาย กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา ถีนํ อหิริเกณ กิเตโส
 เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา อหิริกํ ถีนเนเน กิเตโส เจว กิตเตส-
 สัมปยุตฺตมฺหา อุตฺตจฺจํ อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา
 อหิริกํ อุตฺตจฺเจเน กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา อโนตฺตปมฺปิ
 อหิริเกณ กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา อหิริกํ อโนตฺตปมฺเปเน
 กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา โถโก อโนตฺตปมฺเปเน กิเตโส เจว
 กิตเตสสัมปยุตฺโต จ อโนตฺตปมฺปิ โถเกเน กิเตโส เจว กิตเตส-
 สัมปยุตฺตมฺหา โทโส อโนตฺตปมฺเปเน กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺโต
 จ อโนตฺตปมฺปิ โทเสน กิเตโส เจว กิตเตสสัมปยุตฺตมฺหา โมโท

อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺโต ๑ อโนตฺตปฺเป โมเหเน
 กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ มาโน อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส
 เจว กิเตสฺสํปยุตฺโต ๑ อโนตฺตปฺเป มาเนเน กิเตโส เจว
 กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ ทิฏฺฐิจิ อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส เจว กิเตส-
 สํปยุตฺตา ๑ อโนตฺตปฺเป ทิฏฺฐิจิยา กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ
 วิจิกิฯฉา อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตา ๑ อโนตฺตปฺเป
 วิจิกิฯฉาย กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ ถีนํ อโนตฺตปฺเปเน
 กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ อโนตฺตปฺเป ถีนเน กิเตโส เจว
 กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ อุกฺกชฺจํ อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํ-
 ปยุตฺตญฺจ อโนตฺตปฺเป อุกฺกชฺเจเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ
 อหิริกํ อโนตฺตปฺเปเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ อโนตฺตปฺเป
 อหิริเกเน กิเตโส เจว กิเตสฺสํปยุตฺตญฺจ อิมะ ชมฺมา กิเตสา-
 เจว กิเตสฺสํปยุตฺตา ๑ ๗ กตเม ชมฺมา กิเตสฺสํปยุตฺตา เจว-
 โน ๑ กิเตสา เตหิ ชมฺเมหิ เย ชมฺมา สํปยุตฺตา เต ชมฺเม
 ๕ เปตฺวา เวทนา กฺขนฺโห ๗ เป ๗ วิญฺญาณ กฺขนฺโห อิมะ ชมฺมา
 กิเตสฺสํปยุตฺตา เจว โน ๑ กิเตสา ๗

[๘๐๘] กตเม ชมฺมา กิเตสฺสํปยุตฺตา สงฺกิตฺติกา เตหิ ชมฺเมห
 เย ชมฺมา วิปฺปยุตฺตา สํสวา กุสฺตา พุยา กตา ชมฺมา กามา วจฺวา
 รุปราวจฺวา อรุปราวจฺวา รุปรกฺขนฺโห ๗ เป ๗ วิญฺญาณ กฺขนฺโห อิมะ
 ชมฺมา กิเตสฺสํปยุตฺตา สงฺกิตฺติกา ๗ กตเม ชมฺมา กิเตสฺสํปยุตฺตา-

อสงฺกิตเตสิกา อปริยาปนฺนา มคฺคา ฯ มคฺคผลทานิ ฯ อสงฺขตา ฯ
ชาตุ อิเม ชมฺมา กิเลสฺวิปฺยตฺตา อสงฺกิตเตสิกา ฯ

[๘๓๐] กตเม ชมฺมา ทสฺสเนน ปหาคพฺพา ตํณิ สณฺโณชฌานิ
สํกฺกายทิวฺจิจิ วิจิจิกฺขณา สํตพฺพตปรามาโส ฯ

[๘๓๑] ตตฺถ กตมา สํกฺกายทิวฺจิจิ อธิ อสงฺสฺตฺวา ปุณฺณชฺโช
อริยานํ อทสฺสํวํ อริยชมฺมสฺส อโกวิทฺโถ อริยชมฺเม อวิเนฺโต
สํปริสํธานํ อทสฺสํวํ สํปริสฺตชมฺมสฺส อโกวิทฺโถ สํปริสฺตชมฺเม
อวิเนฺโต รุปํ อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ รุปฉนฺตํ วา อตฺตทานํ อตฺตนิ
วา รุปํ รุปสฺมึ วา อตฺตทานํ เวทนี ฯ เป ฯ สณฺณํ ฯ เป ฯ
สงฺขารํ ฯ เป ฯ วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุสฺสํสฺติ วิญฺญาณฉนฺตํ
วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตทานํ
ยา เอวรฺฐา ทิวฺจิจิ ทิวฺจิคตํ ฯ เป ฯ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ อฺจฺจติ
สํกฺกายทิวฺจิจิ ฯ

[๘๓๒] ตตฺถ กตมา วิจิจิกฺขณา สํตฺถริ กงฺขติ วิจิจิกฺขณฺติ ฯ เป ฯ
กมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิทฺโธ อยํ อฺจฺจติ วิจิจิกฺขณา ฯ

[๘๓๓] ตตฺถ กตโม สํตพฺพตปรามาโส อิติ พหิทฺฐา สมนฺ-
พฺรหฺมณานํ สํเตน สฺสฺหิ ฉเตน สฺสฺหิ สํตพฺพเตน สฺสฺหิตฺติ ยา
เอวรฺฐา ทิวฺจิจิ ทิวฺจิคตํ ฯ เป ฯ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ อฺจฺจติ
สํตพฺพตปรามาโส ฯ

[๘๓๕] อิมานิ ตัณฺหิ สญฺโญชนานิ ตเทกฺกฺขุชา ๑ กิเตสฺสา
 คัมภมฺปยุตฺโต เวทนากฺขฺนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขฺนฺโห คัมภมฺมุจฺจํ
 กายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมเ ชมฺมา ทสฺสเนนปฺหาคพฺพา ๑
 กตเม ชมฺมา นทสฺสเนนปฺหาคพฺพา เต ชมฺเม ๑เปตฺวา อวเสสฺสา
 กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา ชมฺมา กามาจฺจรา รูปฺวาจฺจรา อรูปฺวาจฺจรา
 อปฺริยาปฺนฺนา เวทนากฺขฺนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขฺนฺโห สฺพพฺณฺจ
 รุปฺปี อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมเ ชมฺมา นทสฺสเนนปฺหาคพฺพา ๑

[๘๓๕] กตเม ชมฺมา ภาวนายปฺหาคพฺพา อวเสสฺโส โถโก
 โทโส โมโห ตเทกฺกฺขุชา ๑ กิเตสฺสา คัมภมฺปยุตฺโต เวทนากฺขฺนฺโห
 ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขฺนฺโห คัมภมฺมุจฺจํ กายกมฺมํ วจฺจํกมฺมํ มโนกมฺมํ
 อิมเ ชมฺมา ภาวนายปฺหาคพฺพา ๑ กตเม ชมฺมา นภาวนาย-
 ปฺหาคพฺพา เต ชมฺเม ๑เปตฺวา อวเสสฺสา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา
 ชมฺมา กามาจฺจรา รูปฺวาจฺจรา อรูปฺวาจฺจรา อปฺริยาปฺนฺนา เวทนาก-
 กฺขฺนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺขฺนฺโห สฺพพฺณฺจ รุปฺปี อสงฺขตา ๑ ชาตุ
 อิมเ ชมฺมา นภาวนายปฺหาคพฺพา ๑

[๘๓๖] กตเม ชมฺมา ทสฺสเนนปฺหาคพฺพเหตุกา ตัณฺหิ สญฺโญ-
 ชนानิ สกฺกายทฺธิฏฺฐิ วิจฺจิกฺขณา สีสฺพพตฺปรามาโส ๑

[๘๓๗] ตตฺถ กตมา สกฺกายทฺธิฏฺฐิ อิทฺธ อสฺสํตฺวา ปุทฺทฺชฺชโน
 อธิยานํ อทสฺสํสํวํ อธิยชมฺมสฺสํ อโกวิทฺโห อธิยชมฺเม อวิหนฺโต
 สปฺปริสฺสํสํวํ อทสฺสํสํวํ สปฺปริสฺสชมฺมสฺสํ อโกวิทฺโห สปฺปริสฺสชมฺเม

อวิชฺโศ รุปํ อตฺตโต สมนุสฺสํติ รูปวณฺโถ วา อตฺตทานํ อตฺตนิ วา
 รุปํ รูปสํมํ วา อตฺตทานํ เวทนํ ๑เป ๑ สณฺณํ ๑เป ๑ สงฺฆาเว
 ๑เป ๑ วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุสฺสํติ วิญฺญาณวณฺโถ วา อตฺตทานํ
 อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ วิญฺญาณสํมํ วา อตฺตทานํ ยา เอวฺรฺปา
 ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิศจฺจํ ๑เป ๑ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ อจฺจุจฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ ๑

[๘๑๘] ตตฺถ กตฺมา วิจิกฺกฺขา สตฺถวิ กงฺขติ วิจิกฺกฺขติ
 ๑เป ๑ ฅมฺภิกคฺคํ จิตฺตสฺส มโนวិเตโธ อยํ อจฺจุจฺติ วิจิกฺกฺขา ๑

[๘๑๙] ตตฺถ กตฺโม สํสพฺพตฺปรามาโส อิตฺ พหิทฺธา สมน-
 พฺราหฺมณานํ สฺสเณ สฺสฺช วิเคน สฺสฺช สํสพฺพเคน สฺสฺชติ ยา
 เอวฺรฺปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิศจฺจํ ๑เป ๑ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ อจฺจุจฺติ
 สํสพฺพตฺปรามาโส ๑

[๘๒๐] อิมานิ คฺคณิ สณฺโณชฺชานนํ ตเทกฺกฺจฺจํ ๑ กิเลสฺสา คฺค-
 สฺมฺปยุตฺโต เวทนาภฺชฺชโร ๑เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺชโร คฺคํมฺมุจฺจํ กาย-
 กมฺมํ จจฺจํมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชฺชมา ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา ๑
 คฺคณิ สณฺโณชฺชานนํ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกฺกฺขา สํสพฺพตฺปรามาโส อิเม
 ชฺชมา ทสฺสเนน ปหาคพฺพา ๑ ตเทกฺกฺจฺจํ โถโก โทโส โมโห อิเม
 ชฺชมา ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุ ๑ ตเทกฺกฺจฺจํ ๑ กิเลสฺสา คฺคํมฺปยุตฺโต
 เวทนาภฺชฺชโร ๑เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺชโร คฺคํมฺมุจฺจํ กายกมฺมํ
 จจฺจํมฺมํ มโนกมฺมํ อิเม ชฺชมา ทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา ๑
 กตฺเม ชฺชมา นทสฺสเนน ปหาคพฺพเหตุกา เต ชฺชเม ชฺชเปตฺวา

อวเสธ่า กุสธากุสธาทพฺยาภคตา ชมฺมา กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อรูปา-
จฺจเว อปฺริยาปนฺนา เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช
สฺสพฺพณฺจ รุปี อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชมฺมา นทสฺสเนนปฺหา-
ตพฺพเหตุกา ๑

[๘๒๑] กตเม ชมฺมา ภาวนายปฺหาตพฺพเหตุกา อวเสธสฺ
โถโก โทโส โมโห อิมะ ชมฺมา ภาวนายปฺหาตพฺพเหตุ ๑ ตเท-
กฺขฺจ่า ๑ กิเสธ่า คัสสมฺปยุตฺโต เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญา-
ณภฺชฺโช คัสสมฺมุขานํ กายกมฺมํ วจฺจกมฺมํ มโนกมฺมํ อิมะ ชมฺมา
ภาวนายปฺหาตพฺพเหตุกา ๑ กตเม ชมฺมา นภาวนายปฺหาตพฺพ-
เหตุกา เต ชมฺเม ชเปตฺวา อวเสธ่า กุสธากุสธาทพฺยาภคตา
شمฺมา กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อรูปาจฺจเว อปฺริยาปนฺนา เวทนาภฺ-
ชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช สฺสพฺพณฺจ รุปี อสงฺขตา ๑
ธาตุ อิมะ ชมฺมา นภาวนายปฺหาตพฺพเหตุกา ๑

[๘๒๒] กตเม ชมฺมา สฺวิตกฺกา สฺวิตกฺกภูมิมิ กามาจฺจเว
รูปาจฺจเว อปฺริยาปนฺเน วิตกฺกํ ชเปตฺวา คัสสมฺปยุตฺโต เวทนาภฺ-
ชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช อิมะ ชมฺมา สฺวิตกฺกา ๑ กตเม
شمฺมา อวิตกฺกา อวิตกฺกภูมิมิ กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อรูปาจฺจเว
อปฺริยาปนฺเน เวทนาภฺชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณภฺชฺโช วิตกฺโก ๑
สฺสพฺพณฺจ รุปี อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิมะ ชมฺมา อวิตกฺกา ๑

[๘๒๓] กตเม ชมฺมา สฺวิจฺจเว สฺวิจฺจเวภูมิมิ กามาจฺจเว

รูปาจรเว อปริยาปนเน จิวาโร จเปตวา คัมภะยุตโต เวทนาถุชฺโช
 ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช อิมะ ชุมมา สจิวาโร ๑ กตเม ชุมมา
 อจิวาโร อจิวาโรภูมิมิ กามาจรเว รูปาจรเว อรูปาจรเว อปริยา-
 ปนเน เวทนาถุชฺโช ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช จิวาโร ๑ สัพพะพะ
 ฐนํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ชุมมา อจิวาโร ๑

[๘๒๔] กตเม ชุมมา สปัฏฐิตกา สปัฏฐิตกภูมิมิ กามาจรเว
 รูปาจรเว อปริยาปนเน ปัตติ จเปตวา คัมภะยุตโต เวทนาถุชฺโช
 ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช อิมะ ชุมมา สปัฏฐิตกา ๑ กตเม
 ชุมมา สปัฏฐิตกา สปัฏฐิตกภูมิมิ กามาจรเว รูปาจรเว อรูปาจรเว
 อปริยาปนเน เวทนาถุชฺโช ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช ปัตติ ๑
 สัพพะพะ ฐนํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ชุมมา สปัฏฐิตกา ๑

[๘๒๕] กตเม ชุมมา ปัตติสสทคตา ปัตติกภูมิมิ กามาจรเว รูปา-
 จจรเว อปริยาปนเน ปัตติ จเปตวา คัมภะยุตโต เวทนาถุชฺโช
 ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช อิมะ ชุมมา ปัตติสสทคตา ๑ กตเม ชุมมา
 นปัตติสสทคตา นปัตติกภูมิมิ กามาจรเว รูปาจรเว อรูปาจรเว อปริยา-
 ปนเน เวทนาถุชฺโช ๑ เป ๑ วิญญาณถุชฺโช ปัตติ ๑ สัพพะพะ
 ฐนํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิมะ ชุมมา นปัตติสสทคตา ๑

[๘๒๖] กตเม ชุมมา สุตฺตสทคตา สุตฺตภูมิมิ กามาจรเว รูปา-
 จจรเว อปริยาปนเน สุตฺติ จเปตวา คัมภะยุตโต สุตฺตนาถุชฺโช
 สุตฺตชาวกุชฺโช วิญญาณถุชฺโช อิมะ ชุมมา สุตฺตสทคตา ๑ กตเม

ชมฺมา นตฺถตฺถคคา นตฺถกฺกมฺมึ กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อรูปาจฺจเว
 อปฺปียาปนฺเน เวทนาจฺจนฺโห ๑ เป ๑ วิญฺญาณจฺจนฺโห ตฺถนฺจ
 ตฺพฺพญจ รุปํ อตฺถจฺจตา ๑ ชาตุ อิมे ชมฺมา นตฺถตฺถคคา ๑

[๘๒๗] กตเม ชมฺมา อฺเปกฺขตฺถคคา อฺเปกฺขากฺกมฺมึ กามา-
 จฺจเว รุปาจฺจเว อรูปาจฺจเว อปฺปียาปนฺเน อฺเปกฺขํ ๑ เปตฺวา ตํ-
 สฺมฺปยุตฺโต ตฺถนฺจจฺจนฺโห ตฺถจฺจจฺจนฺโห วิญฺญาณจฺจนฺโห อิมे
 ชมฺมา อฺเปกฺขตฺถคคา ๑ กตเม ชมฺมา นอฺเปกฺขตฺถคคา นอฺเปกฺขาก-
 กฺกมฺมึ กามาจฺจเว รุปาจฺจเว อรูปาจฺจเว อปฺปียาปนฺเน เวทนาจฺจนฺโห
 ๑ เป ๑ วิญฺญาณจฺจนฺโห อฺเปกฺขา ๑ ตฺพฺพญจ รุปํ อตฺถจฺจตา ๑
 ชาตุ อิมे ชมฺมา นอฺเปกฺขตฺถคคา ๑

[๘๒๘] กตเม ชมฺมา กามาจฺจวา เหฏฺฐจฺจโต อจฺฉินฺนรํ ปฺปียนฺตํ
 กวิตฺวา อฺปฺริโต ปฺรนิมฺมิตฺตจฺจจฺจตํ เทเว อนฺโต กวิตฺวา ยํ เอตฺถํ
 อนฺตเว เอตฺถวาจฺจวา เอตฺถ ปฺปียาปนฺนา จฺจจฺจจฺจชฺชชฺชชฺชชฺชชฺชชฺชชฺชชฺชช
 รุปา
 เวทนา ตฺถนฺจ ตฺถจฺจวา วิญฺญาณํ อิมे ชมฺมา กามาจฺจวา ๑
 กตเม ชมฺมา นกามาจฺจวา รุปาจฺจวา อรูปาจฺจวา อปฺปียาปนฺนา
 อิมे ชมฺมา นกามาจฺจวา ๑

[๘๒๘] กตเม ชมฺมา รุปาจฺจวา เหฏฺฐจฺจโต พฺรหฺมโลกํ ปฺปียนฺตํ
 กวิตฺวา อฺปฺริโต อกฺกนิฏฺฐเฐ เทเว อนฺโต กวิตฺวา ยํ เอตฺถํ
 อนฺตเว เอตฺถวาจฺจวา เอตฺถ ปฺปียาปนฺนา ตฺมาปนฺนตฺถ วา อฺปนฺนตฺถ
 วา ทิฏฺฐจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ จิตฺตเจตฺติกา ชมฺมา อิมे ชมฺมา

รูปาวจรฯ ๑ กตฺเม ชฺมุมา นรฺูปาวจรฯ กามาวจรฯ อรูปาวจรฯ
อปริยาปนฺนา อิม ชฺมุมา นรฺูปาวจรฯ ๑

[๘๓๐] กตฺเม ชฺมุมา อรูปาวจรฯ เหฏฺฐโต อากาสาณญฺจา-
ยคฺคฺนฺเปเต เทเว ปริยฺหนฺตํ กิริตฺวา อฺปฺริโต เหนวสฺสณฺณานาสฺสณฺณายคฺคฺนฺเปเต
เทเว อนฺโต กิริตฺวา ยํ เอตฺถมฺมํ อนฺตเร เอตฺถาวจรฯ เอตฺถ ปริ-
ยาปนฺนา สฺมาปนฺนสฺส
วา จิตฺตเจตฺติกา ชฺมุมา อิม ชฺมุมา อรูปาวจรฯ ๑ กตฺเม
ชฺมุมา นรฺูปาวจรฯ กามาวจรฯ รูปาวจรฯ อปริยาปนฺนา อิม
ชฺมุมา นรฺูปาวจรฯ ๑

[๘๓๑] กตฺเม ชฺมุมา ปริยาปนฺนา สํสฺส
ชฺมุมา กามาวจรฯ รูปาวจรฯ อรูปาวจรฯ รูปกฺคฺชนฺโธ ๑ เป ๑
วิญฺญาณกฺคฺชนฺโธ อิม ชฺมุมา ปริยาปนฺนา ๑ กตฺเม ชฺมุมา
อปริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลฺตานิ ๑ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิม
ชฺมุมา อปริยาปนฺนา ๑

[๘๓๒] กตฺเม ชฺมุมา นิยฺยานิกา จคฺคาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา
อิม ชฺมุมา นิยฺยานิกา ๑ กตฺเม ชฺมุมา อนิยฺยานิกา เต ชฺมุเม
สฺเปตฺวา อวเสสฺสา กุสฺส
อรูปาวจรฯ อปริยาปนฺนา เวทฺนากฺคฺชนฺโธ ๑ เป ๑ วิญฺญาณกฺคฺชนฺโธ
สฺพฺพณฺจ รฺุํ อสงฺขตา ๑ ชาตุ อิม ชฺมุมา อนิยฺยานิกา ๑

[๘๓๓] กตฺเม ชฺมุมา นิยฺตา ปณฺจ กมฺมานิ ขานฺนฺตฺริกาณิ

ยา ๑ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิ นียตา จตุตฺตารโ มคฺคา อปฺริยาปนฺนา อิม
 ชมฺมา นียตา ๑ กตฺเม ชมฺมา อนียตา เต ชมฺเม ๑ เปตฺวา
 อวเสธา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา ชมฺมา กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราว
 จฺรา อปฺริยาปนฺนา เวทนาคุชฺโช ๑ เป ๑ วิญฺญาณคุชฺโช ๑ สพฺ
 พญ๑ รุปํ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิม ชมฺมา อนียตา ๑

[๘๓๕] กตฺเม ชมฺมา สจฺจตฺตฺรา สาสฺวา กุสฺสตาคุสฺสตาพฺยากตา
 ชมฺมา กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา รุปรคุชฺโช ๑ เป ๑ วิญ
 ญาณคุชฺโช อิม ชมฺมา สจฺจตฺตฺรา ๑ กตฺเม ชมฺมา อนุคฺตฺตรา
 อปฺริยาปนฺนา มคฺคา ๑ มคฺคผลฺถานิ ๑ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิม
 ชมฺมา อนุคฺตฺตรา ๑

[๘๓๕] กตฺเม ชมฺมา สรณฺา ตัณฺิ อภุสฺสตฺมฺถานิ โถโก โทโส
 โมโท ตเทกฺขุจฺา ๑ กิเลสฺา ตัสมฺบฺยฺตฺโต เวทนาคุชฺโช ๑ เป ๑
 วิญฺญาณคุชฺโช ตัสมฺมุจฺานํ กายกมฺมํ วจฺกมฺมํ มโนกมฺมํ อิม
 ชมฺมา สรณฺา ๑ กตฺเม ชมฺมา อรณฺา กุสฺสตาพฺยากตา ชมฺมา
 กามาวจฺรา รุปราวจฺรา อรุปราวจฺรา อปฺริยาปนฺนา เวทนาคุชฺโช
 ๑ เป ๑ วิญฺญาณคุชฺโช ๑ สพฺพญ๑ รุปํ อสงฺขตา ๑ ธาตุ อิม
 ชมฺมา อรณฺา ๑

[๘๓๖] กตฺเม ชมฺมา วิชฺชาภาคิโน วิชฺชชย สมฺบฺยฺตฺตกา
 ชมฺมา อิม ชมฺมา วิชฺชาภาคิโน ๑ กตฺเม ชมฺมา อวิชฺชาภาคิโน

อวิชชา ย่อมปยุตตกา ฆมา อิม ฆมา อวิชชาภาคิโน ๑

[๘๓๗] กตเม ฆมา อวิชฺฐปมา เหฏฺฐิเมตฺถ์ คีตฺถ์ อวิยมคฺเคตฺถ์
ปณฺณวา อิม ฆมา อวิชฺฐปมา ๑ กตเม ฆมา อวิชฺฐปมา
อุปวิฏฺฐิเม อวทตฺตมคฺเค ปณฺณวา อิม ฆมา อวิชฺฐปมา ๑

[๘๓๘] กตเม ฆมา พาดธา อหิริกณฺญ อโนตฺตปฺปณฺญ อิม
ฆมา พาดธา สฺพเพมี อกฺกตธา ฆมา พาดธา ๑ กตเม ฆมา
ปณฺฑิตธา หิริ ๑ โอตฺตปฺปณฺญ อิม ฆมา ปณฺฑิตธา สฺพเพมี
กฺกตธา ฆมา ปณฺฑิตธา ๑

[๘๓๙] กตเม ฆมา กณฺหา อหิริกณฺญ อโนตฺตปฺปณฺญ
อิม ฆมา กณฺหา สฺพเพมี อกฺกตธา ฆมา กณฺหา ๑ กตเม
ฆมา สฺกุกา หิริ ๑ โอตฺตปฺปณฺญ อิม ฆมา สฺกุกา
สฺพเพมี กฺกตธา ฆมา สฺกุกา ๑

[๘๔๐] กตเม ฆมา ตปฺนียา กายทฺจฺจวิตฺถ์ วจฺจฺจวิตฺถ์
มโนทฺจฺจวิตฺถ์ อิม ฆมา ตปฺนียา สฺพเพมี อกฺกตธา ฆมา
ตปฺนียา ๑ กตเม ฆมา อตปฺนียา กายสฺจฺจวิตฺถ์ วจฺจฺจวิตฺถ์ มโน-
สฺจฺจวิตฺถ์ อิม ฆมา อตปฺนียา สฺพเพมี กฺกตธา ฆมา อตปฺนียา ๑

[๘๔๑] กตเม ฆมา อชิวณฺนา ยา เตตฺถ์ เตตฺถ์ ฆมานัน
สงฺฆา สมนฺณวา ปณฺณตฺติ โวหาโร นามัน นามกมฺมํ นามเชยฺย
นิริตฺติ พุณฺณชฺชนัน อภิตาโป อิม ฆมา อชิวณฺนา ๑ สฺพเพว
ฆมา อชิวณฺนปภา ๑

[๘๕๒] กตเม ชุมมา นิรุตฺติ ยา เตสํ เตสํ ชุมมานํ สงฺฆา
สมณฺญา ปณฺณตฺติ โวหาโร นามํ นามกมฺมํ นามเชยฺยํ นิรุตฺติ
พฺยณฺชนํ อภิตาโป อิเม ชุมมา นิรุตฺติ ฯ สพฺเพว ชุมมา นิรุตฺติปถา ฯ

[๘๕๓] กตเม ชุมมา ปณฺณตฺติ ยา เตสํ เตสํ ชุมมานํ สงฺฆา
สมณฺญา ปณฺณตฺติ โวหาโร นามํ นามกมฺมํ นามเชยฺยํ นิรุตฺติ
พฺยณฺชนํ อภิตาโป อิเม ชุมมา ปณฺณตฺติ ฯ สพฺเพว ชุมมา
ปณฺณตฺติปถา ฯ

[๘๕๔] ตตฺถ กตมํ นามํ เวทนาภฺตฺตํ สงฺฆาภฺตฺตํ
สงฺฆารภฺตฺตํ วิญฺญาณภฺตฺตํ อสงฺฆตา ฯ ชาตุ อิทํ อจฺจุจติ
นามํ ฯ ตตฺถ กตมํ ฐปฺปํ จตฺตาโร ฯ มหาภฺตฺตํ จตฺตุนฺนญฺจ
มหาภฺตฺตานํ อฺปาทาย ฐปฺปํ อิทํ อจฺจุจติ ฐปฺปํ ฯ

[๘๕๕] ตตฺถ กตมา อวิชฺชา ยํ อณฺเณณํ อิทสฺสํ ฯ เป ฯ
อวิชฺชาตฺตํ โมโห อภฺตฺตมฺมํ อยํ อจฺจุจติ อวิชฺชา ฯ ตตฺถ
กตมา ภวตฺตนา โย ภเวสฺส ภวจฺจุนฺโท ฯ เป ฯ ภวชฺโณสํ
อยํ อจฺจุจติ ภวตฺตนา ฯ

[๘๕๖] ตตฺถ กตมา ภวทฺธิจฺจิ ภวิสฺสํ อตฺตา ฯ โลก
จาทิ ยา เอวรฺฐา ทฺธิจฺจิ ทฺธิจฺจคํ ฯ เป ฯ วิปริเยสฺสคฺคาโห อยํ
อจฺจุจติ ภวทฺธิจฺจิ ฯ ตตฺถ กตมา วิภวทฺธิจฺจิ น ภวิสฺสํ อตฺตา ฯ
โลก จาทิ ยา เอวรฺฐา ทฺธิจฺจิ ทฺธิจฺจคํ ฯ เป ฯ วิปริเยสฺสคฺคาโห
อยํ อจฺจุจติ วิภวทฺธิจฺจิ ฯ

[๘๔๗] ตตฺถ กตฺมา ตฺตฺตฺตทฺธิฏฺฐิ ตฺตฺตฺโต อตฺตา ๑ โลก
 ๑ จาติ ยา เหวรฺฐปา ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ
 ๑ อจฺจติ ตฺตฺตฺตทฺธิฏฺฐิ ๑ ตตฺถ กตฺมา อจฺจเนทฺทฺธิฏฺฐิ อจฺจนิชฺชิตฺตฺต
 ๑ อตฺตา ๑ โลก ๑ จาติ ยา เหวรฺฐปา ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑
 ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ ๑ อจฺจติ อจฺจเนทฺทฺธิฏฺฐิ ๑

[๘๔๘] ตตฺถ กตฺมา อนนฺตวาทฺธิฏฺฐิ อนนฺตวา อตฺตา ๑ โลก
 ๑ จาติ ยา เหวรฺฐปา ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ
 ๑ อจฺจติ อนนฺตวาทฺธิฏฺฐิ ๑ ตตฺถ กตฺมา อนนฺตวาทฺธิฏฺฐิ อนนฺตวา
 ๑ อตฺตา ๑ โลก ๑ จาติ ยา เหวรฺฐปา ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑
 ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ ๑ อจฺจติ อนนฺตวาทฺธิฏฺฐิ ๑

[๘๔๙] ตตฺถ กตฺมา ปุพฺพนฺตานุทฺธิฏฺฐิ ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ ยา
 ๑ อจฺจปฺชชฺติ ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ ๑ อจฺจติ
 ๑ ปุพฺพนฺตานุทฺธิฏฺฐิ ๑ ตตฺถ กตฺมา อปรนฺตานุทฺธิฏฺฐิ อปรนฺตํ อารพฺภ
 ๑ ยา อจฺจปฺชชฺติ ทฺธิฏฺฐิ ทฺธิฏฺฐิคตํ ๑ เป ๑ วิปริเยตฺคฺคาโห อยํ
 ๑ อจฺจติ อปรนฺตานุทฺธิฏฺฐิ ๑

[๘๕๐] ตตฺถ กตฺมํ อหิริกํ ยํ น หิริยติ หิริยิตฺถพฺเพน น
 ๑ หิริยติ ปาปกานํ อกฺุสฺถานํ ชฺมฺมานํ สฺมาปตฺติยา อิทํ ๑ อจฺจติ
 ๑ อหิริกํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ อนนฺตคฺคปฺปํ ยํ น โอตฺตคฺคปฺปติ โอตฺตคฺคปฺป
 ๑ ตฺถพฺเพน น โอตฺตคฺคปฺปติ ปาปกานํ อกฺุสฺถานํ ชฺมฺมานํ สฺมาปตฺติยา
 ๑ อิทํ ๑ อจฺจติ อนนฺตคฺคปฺปํ ๑

[๘๕๑] ตตฺถ กตมา หิริ ยํ หิริยติ หิริยิตฺตพฺเพน หิริยติ
 ปาปกาณํ อฏฺฐถานํ ชมฺมานํ สฺมาปคฺติยา อຍံ ဒုจฺจติ หิริ ๑
 ตตฺถ กตมํ โอตฺตปฺปมီ ยํ โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปมီตฺตพฺเพน โอตฺตปฺปติ
 ปาปกาณํ อฏฺฐถานํ ชมฺมานํ สฺมาปคฺติยา อิทํ ဒုจฺจติ โอตฺตปฺปมီ ๑

[๘๕๒] ตตฺถ กตมา โทวจฺจฺจฺจตา สฺหระมฺมิเก ဒုจฺจมาเน
 โทวจฺจฺจฺจยํ โทวจฺจฺจฺจยํ โทวจฺจฺจฺจตา วิปฺปฏฺฐิกฺคาหิตา วิปฺปจฺจนํ-
 สํคตฺตา อนาหริยํ อนาหฺรตา อคารวตา อปฺปฏฺฐิสฺสวตา อຍံ
 ဒုจฺจติ โทวจฺจฺจฺจตา ๑ ตตฺถ กตมา ปาปมิตฺตฺตา เย เต ปุคฺคฺตา
 อสฺสတ္တฺธา ทုสฺสတ္တํ อปฺปสฺสတ္တํ มจฺฉฺฉริโน ทုปฺปญฺจมา ยา เคสံ
 เสวฺนา นิเสวฺนา สံเสวฺนา ภาชฺนา สฺมฺภาชฺนา ภาตฺติ สฺมฺภาตฺติ
 คัมပဝจฺจตา อຍံ ဒုจฺจติ ปาปมิตฺตฺตา ๑

[๘๕๓] ตตฺถ กตมา โสฺวจฺจฺจฺจตา สฺหระมฺมิเก ဒုจฺจมาเน
 โสฺวจฺจฺจฺจยํ โสฺวจฺจฺจฺจยํ โสฺวจฺจฺจฺจตา อปฺปฏฺฐิกฺคาหิตา อวิปฺปจฺจนํ-
 สํคตฺตา สํหริยํ สํหฺรตา สํคารวตา สฺปฺปฏฺฐิสฺสวตา อຍံ
 ဒုจฺจติ โสฺวจฺจฺจฺจตา ๑ ตตฺถ กตมา กถฺยาณมิตฺตฺตา เย เต
 ปุคฺคฺตา สฺทฺธา สံถวฺนฺโต พหุสฺสတ္တํ จาควฺนฺโต ปญฺจวฺนฺโต ยา
 เคสံ เสวฺนา นิเสวฺนา สံเสวฺนา ภาชฺนา สฺมฺภาชฺนา ภาตฺติ สฺมฺภาตฺติ
 คัมပဝจฺจตา อຍံ ဒုจฺจติ กถฺยาณมิตฺตฺตา ๑

[๘๕๔] ตตฺถ กตมา อวปคฺติက္ခန္ဓတာ ပညေဿိ အာပက္ခိက္ခန္ဓာ
 အာပက္ခိယေ နန္ဒတပိ အာပက္ခိက္ခန္ဓာ အာပက္ခိယေ ယာ တာနံ အာပက္ခိတံ

อาปตฺติกฺุสฺสตา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมฺมวិโย
 สฺมฺมาทิฏฺฐิ อโย อฺุจฺจติ อาปตฺติกฺุสฺสตา ฯ ตตฺถ กตฺมา อาปตฺติ-
 อฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ยา ตาหิ อาปตฺติกฺุสฺสตา อฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ปญฺญา
 ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมฺมวิโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อโย อฺุจฺจติ
 อาปตฺติอฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ฯ

[๘๕๕] ตตฺถ กตฺมา สฺมาปตฺติกฺุสฺสตา อตฺถิ อฺุจฺจกฺุสฺสวิจารวา
 สฺมาปตฺติ อตฺถิ อฺุจฺจกฺุสฺสวิจารมตฺตา สฺมาปตฺติ อตฺถิ อฺุจฺจกฺุสฺส-
 อฺุจฺจวาระ สฺมาปตฺติ ยา ตาสํ สฺมาปตฺตินํ สฺมาปตฺติกฺุสฺสตา ปญฺญา
 ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมฺมวิโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อโย อฺุจฺจติ
 สฺมาปตฺติกฺุสฺสตา ฯ ตตฺถ กตฺมา สฺมาปตฺติอฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ยา ตาหิ
 สฺมาปตฺติกฺุสฺสตา อฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห
 ชฺมฺมวิโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อโย อฺุจฺจติ สฺมาปตฺติอฺุจฺจชานกฺุสฺสตา ฯ

[๘๕๖] ตตฺถ กตฺมา ชาตฺกฺุสฺสตา อจฺจวาระชาตฺโย จกฺุชฺชาตฺ
 รูปชาตฺ จกฺุชฺชวิญฺญาณชาตฺ โสคชาตฺ สทฺทชาตฺ โสควิญฺญาณชาตฺ
 ฆานชาตฺ คนฺธชาตฺ ฆานวิญฺญาณชาตฺ ชิฺวหาชาตฺ วสฺชาตฺ ชิฺวหา-
 วิญฺญาณชาตฺ กายชาตฺ โผจฺจพฺพชาตฺ กายวิญฺญาณชาตฺ มโน-
 ชาตฺ ชฺมฺมชาตฺ มโนวิญฺญาณชาตฺ ยา ตาสํ ชาตฺนํ ชาตฺกฺุสฺสตา
 ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมฺมวิโย สฺมฺมาทิฏฺฐิ อโย
 อฺุจฺจติ ชาตฺกฺุสฺสตา ฯ ตตฺถ กตฺมา มนฺสิการกฺุสฺสตา ยา ตาสํ
 ชาตฺนํ มนฺสิการกฺุสฺสตา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมฺม-

วิจโย สมนุมาทิฏฐิจิ อยัม อัจฉติ มนสิการกุตตคา ฯ

[๘๕๗] ตตฺถ กตฺมา อายตฺนกุตฺตคา ทฺวาทสํยตฺนานิ จกฺขฺชา-
 ยตฺนํ รูปายตฺนํ โสภิตายตฺนํ สกฺกทายตฺนํ ฆานายตฺนํ คนฺธชಾಯตฺนํ
 สีลฺลชಾಯตฺนํ รสํยตฺนํ กายายตฺนํ โฉฏฺฐพฺพชಾಯตฺนํ มนํยตฺนํ รรมฺมา-
 ยตฺนํ ยํ เตสํ อายตฺนํ อายตฺนกุตฺตคา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ
 อโมโห รรมฺมวิจโย สมนุมาทิฏฐิจิ อยัม อัจฉติ อายตฺนกุตฺตคา ฯ
 ตตฺถ กตฺมา ปฏิจฺจสฺมุปฺปาตกุตฺตคา อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารํ
 สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ วิญฺญาณปจฺจยา นามรूपํ นามรูป-
 ปจฺจยา สฬายตฺนํ สฬายตฺนปจฺจยา ผสฺสํ ผสฺสปจฺจยา เวทนา
 เวทนาปจฺจยา ตณฺหา ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา
 ภโว ภวปจฺจยา ชาติ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสภปฺริเทวทฺทฺช-
 โทมนสฺสํปายาสํ สมนฺวตฺติ เหวเมตฺสํสํ เกวตฺสํสํ ทฺทฺชทฺทฺชนฺตฺสํ
 สมนฺทโย โหตีติ ยํ ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห
 รรมฺมวิจโย สมนุมาทิฏฐิจิ อยัม อัจฉติ ปฏิจฺจสฺมุปฺปาตกุตฺตคา ฯ

[๘๕๘] ตตฺถ กตฺมา จ्ञานกุตฺตคา เย เย รรมฺมา เยสํ เยสํ
 รรมฺมานํ เหตุ ปจฺจยา อุปฺปาทาย ตํ ตํ จ्ञานนฺติ ยํ ตตฺถ
 ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห รรมฺมวิจโย สมนุมาทิฏฐิจิ อยัม
 อัจฉติ จ्ञานกุตฺตคา ฯ ตตฺถ กตฺมา อฏฺฐจ্ঞานกุตฺตคา เย เย
 รรมฺมา เยสํ เยสํ รรมฺมานํ น เหตุ น ปจฺจยา อุปฺปาทาย ตํ ตํ
 อฏฺฐจ্ঞานนฺติ ยํ ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห รรมฺมวิจโย

ธมฺมาทิจฺฉิ อโย อรุจติ อฏฺฐานกุตตตา ฯ

[๘๕๘] ตตฺถ กตโม อายฺสโว ยา อายฺสวตา อธิมฺหตา
อวฺกตฺตา อภฺยฺยิตฺตา อโย อรุจติ อายฺสโว ฯ ตตฺถ กตโม มทฺทโว
ยา มุทฺทตา มทฺทวตา อภฺกฺทฺทวตา อภฺกิตฺตา นิจฺจิตฺตตา อโย
อรุจติ มทฺทโว ฯ

[๘๖๐] ตตฺถ กตมา ฆนฺติ ยา ฆนฺติ ฆมนตา อธิวาทฺนตา
อจฺญฺยฺยิตฺกํ อนฺสุโรโป อตฺตมฺนตา จิตฺตตฺตํ อโย อรุจติ ฆนฺติ ฯ
ตตฺถ กตมํ โสฺรจฺจํ โย กายิกอ อวิตฺติกโม วาจสฺสโก อวิตฺติกโม
กายิกวาจสฺสโก อวิตฺติกโม อิทํ อรุจติ โสฺรจฺจํ ฯ สพุโหมยฺ สัต-
ถวโร โสฺรจฺจํ ฯ

[๘๖๑] ตตฺถ กตมํ สวชฺชโย ยา สว วาจ อญฺจกฺกา กภฺกสฺสา
ปรกฏฺฐกา ปรวาทิสฺสชฺชนิ โภธสฺสมนฺตา อสฺมาจิสฺสวตฺตนิกา ตถารุมี
วาชํ ปหาย ยา สว วาจ เนพา กณฺณสฺสุชา เปมฺนิยา หทยจฺจมา
โปรี พุชฺชนกฺนฺตา พุชฺชนมนฺปา ตถารุมี วาชํ ภาสิตา โหติ
ยา ตตฺถ สฺนฺหววจฺจตา สฺชิตววจฺจตา อมฺรุตววจฺจตา อิทํ อรุจติ
สวชฺชโย ฯ ตตฺถ กตโม ปฏฺฐิสฺสฺสวโร เทว ปฏฺฐิสฺสฺสวรา อามิสฺ-
ปฏฺฐิสฺสฺสวโร จ สมฺมปฏฺฐิสฺสฺสวโร จ อธิเรกฺจฺจโย ปฏฺฐิสฺสฺสวโรโก
โหติ อามิสฺปฏฺฐิสฺสฺสวเรน วา สมฺมปฏฺฐิสฺสฺสวเรน วา อโย อรุจติ
ปฏฺฐิสฺสฺสวโร ฯ

[๘๖๒] ตตฺถ กตมา อิมฺทฺวิเยสุ อคฺคฺตทฺวารตา อธิเรกฺจฺจโย

จกขุณา ฐมี ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคาหิ โหติ อนุพฺยุฉนคฺคาหิ ยตฺวา
 ธิกรณเมเน จกขุณฺทฺริยํ อสฺสวฺตํ วิหรนฺตํ อภิษฺฎมาโทมนสฺสํ ปาปกา
 อกฺุสฺตา ฆมฺมา อนุวาสฺสเวยฺยํ ๓สฺสํ สํวราย น ปฏิปชฺชติ น
 รกฺุชฺติ จกขุณฺทฺริยํ จกขุณฺทฺริเย น สํวริ อปชฺชติ โสฺเตน สทฺทํ
 สฺสวฺตา ๑ เป ๑ ฆาเนน ๓นฺธิ ฆายิตฺวา ๑ เป ๑ ธิวฺหาย ๓สฺ
 สํยิตฺวา ๑ เป ๑ กาเยน โฉฐฺสพฺพํ ๓สฺสวฺตา ๑ เป ๑ มนฺสา ฆมฺมิ
 วิณฺณาย นิมิตฺตคฺคาหิ โหติ อนุพฺยุฉนคฺคาหิ ยตฺวาธิกรณเมเน
 มนินฺทฺริยํ อสฺสวฺตํ วิหรนฺตํ อภิษฺฎมาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺุสฺตา
 ฆมฺมา อนุวาสฺสเวยฺยํ ๓สฺสํ สํวราย น ปฏิปชฺชติ น รกฺุชฺติ
 มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย น สํวริ อปชฺชติ ๓ยา ๓ิเมสฺ ๓นฺนํ
 ๓นฺทฺริยานํ อคฺคตฺ อโคปนํ ๓นารกฺุชฺ ๓สํวโร ๓ยํ ๓จฺจติ
 ๓นฺทฺริเยสฺ อคฺคตฺทวฺรตา ๑ ตคฺคตฺ กตมา โภชเน ๓มคฺคตฺตฺตฺตฺ
 ๓ิเชกฺุจฺ ๓ปฺปฏิสฺงฺฆา ๓โยนิโส อหารํ ๓าหารเวติ ทวฺย มทวฺย
 มนฺทนาย วิณฺสฺนาย ๓ยา ตคฺคตฺ ๓สฺนคฺคฺจฺจิตา ๓มคฺคตฺตฺตฺตฺ ๓ปฺ
 ปฏิสฺงฺฆา โภชเน ๓ยํ ๓จฺจติ โภชเน ๓มคฺคตฺตฺตฺตฺ ๑

[๘๖๓] ตคฺคตฺ กตมา ๓นฺทฺริเยสฺ อคฺคตฺทวฺรตา ๓ิเชกฺุจฺ
 จกขุณา ฐมี ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหิ โหติ ๓นอนุพฺยุฉนคฺคาหิ
 ยตฺวาธิกรณเมเน จกขุณฺทฺริยํ อสฺสวฺตํ วิหรนฺตํ อภิษฺฎมาโทมนสฺสํ
 ปาปกา อกฺุสฺตา ฆมฺมา อนุวาสฺสเวยฺยํ ๓สฺสํ สํวราย ปฏิปชฺชติ
 รกฺุชฺติ จกขุณฺทฺริยํ จกขุณฺทฺริเย สํวริ อปชฺชติ โสฺเตน สทฺทํ

สุตฺตวา ๑ เป ๑ ขาเนน คนฺธิ์ ขายิตฺตวา ๑ เป ๑ ขิตฺตหาย รตฺ
 ๑ เป ๑ กาเยน โฉฏฺฐัพพํ สุตฺตวา ๑ เป ๑ มนสา ชมมํ
 วิญญาณ น นิमितฺตคฺคาคาหิ โหติ นานุพฺพยญฺชนคฺคาคาหิ ยตฺตวาจกรณเมนํ
 มนินฺทริยํ อตฺตํวํ วิหรนฺตี อภิษฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺขตฺตา
 ชมฺมา อนฺวตฺตํเวยฺยํ คตฺตํ สํวราย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ มนินฺทริยํ
 มนินฺทริเย สํวริ อปชฺชติ ยา อิมตฺสํ ฌนฺนํ อินฺทริยานํ กุตฺติ
 โคปนวา อารกฺโข สํวโร อยํ อจฺจุจติ อินฺทริเยสุ กุตฺตทวารตา ๑
 ตตฺถ กตฺมา โภชเน มตฺตตฺตณฺฑตา อิคฺเชจฺจุจ ปฏฺิสงฺขา โยนิโส
 ออาหารํ ออาหารเวติ เหนว ทวายน น มทายน น มนฺทนาย น วิญฺสํนาย
 ยาวเทว อิมตฺสํ กายตฺสํ จิตฺตยา ยานนาย วิหิตฺตฺปรตฺติยา พุทฺหม-
 จริยานํคฺคหาย อิติ ปุราณญจ เวทนํ ปฏิหังขามิ นวญจ เวทนํ
 น อปฺปาทสฺสํตํมิมิ ยาทฺวา จ เม ภวิสฺสํติ อนนฺทชฺชตา จ มาตฺตฺวิหาโร
 จาติ ยา ตตฺถ สํคฺคจฺจุจิตฺตา มตฺตตฺตณฺฑตา ปฏฺิสงฺขา โภชเน อยํ
 อจฺจุจติ โภชเน มตฺตตฺตณฺฑตา ๑

[๘๖๕] ตตฺถ กตฺมํ มุจฺจุสฺสจฺจํ ยา อตฺติ อนนฺทตฺตติ อปฺปฏฺิสงฺสํติ
 อตฺติ อตฺตรณฺตา อชารณฺตา มีถาปนตา สํมมฺสํนตา อิทํ อจฺจุจติ
 มุจฺจุสฺสจฺจํ ๑ ตตฺถ กตฺมํ อตฺตมฺปชฺชณฺณํ ยํ อณฺฑาณํ อทตฺสํ
 ๑ เป ๑ อวิชฺชาตฺตํคฺคิ โมโห อกฺขตฺตมฺมตฺตํ อิทํ อจฺจุจติ อตฺตมฺปชฺชณฺณํ ๑

[๘๖๕] ตตฺถ กตฺมา ตฺติ ยา ตฺติ อนนฺทตฺตติ ปฏฺิสงฺสํติ ตฺติ
 ตฺตรณฺตา อชารณฺตา อปฺปาทปนตา อตฺตมฺมฺสํนตา ตฺติ ตฺตินฺทริยํ

สติพถัง สมนุสาธติ อयं อุกุจติ สติ ฯ ตตฺถ กตมํ สมนุชฌณเณ
ยา ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมมวិชาโย สมนุมาทิกฺขิ
อิทํ อุกุจติ สมนุชฌณเณ ฯ

[๘๖๖] ตตฺถ กตมํ ปฏิสงฺฆานพถัง ยา ปญฺญา ปชานนา
ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมมวิชาโย สมนุมาทิกฺขิ อิทํ อุกุจติ ปฏิสงฺฆานพถัง ฯ
ตตฺถ กตมํ ภาวนาพถัง ยา กุสฺสธานํ ชฺมมานํ ธาเสวณา ภาวนา
พหุตฺถกมมํ อิทํ อุกุจติ ภาวนาพถัง สคฺคมี โพรตฺตงฺกา ภาวนาพถัง ฯ

[๘๖๗] ตตฺถ กตโม สมนโถ ยา จิตฺตตฺถัง จีติ ฯ เป ฯ
สมนุสาธมาธิ อयं อุกุจติ สมนโถ ฯ ตตฺถ กตมา วิปสฺสธนา ยา
ปญฺญา ปชานนา ฯ เป ฯ อโมโห ชฺมมวิชาโย สมนุมาทิกฺขิ อयं
อุกุจติ วิปสฺสธนา ฯ

[๘๖๘] ตตฺถ กตมํ สมนถนิมิตฺตํ ยา จิตฺตตฺถัง จีติ ฯ เป ฯ
สมนุสาธมาธิ อิทํ อุกุจติ สมนถนิมิตฺตํ ฯ ตตฺถ กตมํ ปคฺคาหนิมิตฺตํ
โย เจตฺตโก วิริยารมฺโห ฯ เป ฯ สมนุมาจายาโม อิทํ อุกุจติ
ปคฺคาหนิมิตฺตํ ฯ

[๘๖๙] ตตฺถ กตโม ปคฺคาโท โย เจตฺตโก วิริยารมฺโห
ฯ เป ฯ สมนุมาจายาโม อयं อุกุจติ ปคฺคาโท ฯ ตตฺถ กตโม
อวิกฺเขโป ยา จิตฺตตฺถัง จีติ ฯ เป ฯ สมนุสาธมาธิ อयं อุกุจติ
อวิกฺเขโป ฯ

[๘๗๐] ตตฺถ กตมา สัตตวิปคฺติ โย กายิโก วัตติกฺกโม วาจฺตโก

วัตฺตีกุโม กายิกวาทฺสโก วัตฺตีกุโม อยํ ธุจฺจติ สัตฺตวิปตฺติ สํพพมฺมี
 ทุตฺถสํถํ สัตฺตวิปตฺติ ฯ ตตฺถ กตฺมา ทิวฺจิวิปตฺติ นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ
 ยิวฺจํ นตฺถิ ทุคฺคํ นตฺถิ สุกฺกฏทกฺกฏานํ กมฺมานํ ฝตฺติปาโก นตฺถิ
 อยํ โถโก นตฺถิ ปโร โถโก นตฺถิ มาตา นตฺถิ มิตฺตา นตฺถิ
 สฺตฺตา โอปปาทิกา นตฺถิ โถเก สมนฺพฺราหฺมณา สมนฺคฺคตา สมนฺมา
 ปฏฺธิปฺนฺนา เย อิมญฺจ โถกํ ปรญฺจ โถกํ สยํ อภิณฺเฒา สจฺจติคฺคา
 ปเวเทนฺคฺคิตฺติ ยา เอวฺรฺปา ทิวฺจํ ทิวฺจิคคํ ฯเป ฯ วิปริเยสฺสคฺคาโ
 อยํ ธุจฺจติ ทิวฺจิวิปตฺติ สํพพามิ มิจฺฉาทิวฺจํ ทิวฺจิวิปตฺติ ฯ

[๘๗๓] ตตฺถ กตฺมา สัตฺตสฺมปฺทา กายิก วัตฺตีกุโม วาทฺสโก
 วัตฺตีกุโม กายิกวาทฺสโก วัตฺตีกุโม อยํ ธุจฺจติ สัตฺตสฺมปฺทา
 สํพพมฺมี สัตฺตสฺวโร สัตฺตสฺมปฺทา ฯ ตตฺถ กตฺมา ทิวฺจิสฺมปฺทา นตฺถิ
 ทินฺนํ นตฺถิ ยิวฺจํ นตฺถิ ทุคฺคํ นตฺถิ สุกฺกฏทกฺกฏานํ กมฺมานํ
 ฝตฺติปาโก นตฺถิ อยํ โถโก นตฺถิ ปโร โถโก นตฺถิ มาตา
 นตฺถิ มิตฺตา นตฺถิ สฺตฺตา โอปปาทิกา นตฺถิ โถเก สมนฺพฺราหฺมณา
 สมนฺคฺคตา สมนฺมาปฏฺธิปฺนฺนา เย อิมญฺจ โถกํ ปรญฺจ โถกํ สยํ
 อภิณฺเฒา สจฺจติคฺคา ปเวเทนฺคฺคิตฺติ ยา เอวฺรฺปา ปญฺเฒา ปชานนา
 ฯเป ฯ อโมโห ขมฺมวิชฺโช สมนฺมาทิวฺจํ อยํ ธุจฺจติ ทิวฺจิสฺมปฺทา
 สํพพามิ สมนฺมาทิวฺจํ ทิวฺจิสฺมปฺทา ฯ

[๘๗๔] ตตฺถ กตฺมา สัตฺตวิสุทฺธิ กายิก วัตฺตีกุโม วาทฺสโก
 วัตฺตีกุโม กายิกวาทฺสโก วัตฺตีกุโม อยํ ธุจฺจติ สัตฺตวิสุทฺธิ

สพฺโพบี สัตตํวโร สัตตวิสุตฺติ ๑ ศคฺค กตมา ทิฏฺฐิวิสุตฺติ กมุสฺส-
กตฉานํ สจฺจานุโลมิกฉานํ มคฺคตมฺงคิสุตฺต ฉานํ ผลตมฺงคิสุตฺต
ฉานํ ๑

[๘๗๓] ทิฏฺฐิวิสุตฺติ โส ปนาคิ ยา ปณฺณวา ปชานฺนา ๑ เป ๑
อโมโห รมฺมวโจโย สฺมมาทิฏฺฐิ ๑ ยถาทิฏฺฐิสุตฺต ๑ ปชานนฺติ โย
เจตฺสีโก วิริยารมฺโภ ๑ เป ๑ สฺมมาวายาโม ๑

[๘๗๔] ตํเวโคติ ชาติภยํ ชราภยํ พฺยาธิภยํ มรณภยํ ๑ ตํเวชนียํ
จฺานนฺติ ชาติ ชรา พฺยาธิ มรณํ ๑ สํวิคฺคสุตฺต ๑ โยนิโส ปชานนฺติ
อิธ ภิกฺขุ อปฺปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกฺุสฺถานํ รมฺมานํ อปฺปฺปาทาย
ฉนฺทํ ชเนติ วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ
อฺปฺปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกฺุสฺถานํ รมฺมานํ ปทานาย ฉนฺทํ ชเนติ
วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อปฺปฺปนฺนํ
กฺุสฺถานํ รมฺมานํ อปฺปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ
จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ อปฺปฺปนฺนํ กฺุสฺถานํ รมฺมานํ จิตฺตยา
อตฺมโมสําย ภฺยโยภาวาย เวปฺตุถาย ภาวนาย ปาวิปริยา ฉนฺทํ
ชเนติ วายมฺติ วิริยํ อารภฺติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ ๑

[๘๗๕] อตฺนฺตฺตฺตฺตฺต ๑ กฺุสฺเสตฺต รมฺเมตฺตฺติ ยา กฺุสฺถานํ รมฺมานํ
ภาวนาย อตฺนฺตฺตฺตฺตฺต ภฺยโยภมฺยตา ๑ อปฺปฺปฺปฺปฺปฺปฺป ๑ ปชานสฺมฺมฺมฺมฺม
ยา กฺุสฺถานํ รมฺมานํ ภาวนาย ตํกฺุจฺจกิริยตา ตํคฺุจฺจกิริยตา
อฏฺฐิตกิริยตา อนตฺนฺตฺตฺตฺตฺต อนิกฺุจฺจคฺุจฺจฉนฺทตา อนิกฺุจฺจคฺุจฺจรฺรตา

อาเสวณา ภาจนา พหุตั้งมมัม ๑

[๘๗๖] วิชชาติ ติสโส วิชชา ปุพเพนิวาธานุสสติฅาณัม วิชชา
 สัจจตถานัม จุคฺคปฺปาเต ฅาณัม วิชชา อาสวณัม ฅเย ฅาณัม วิชชา ๑
 วิมุตฺตํติ เทว วิมุตฺตํติโย จิตฺตํสํส ๑ อธิมุตฺตํติ นิพฺพานญจ ๑

[๘๗๗] ฅเย ฅาณนุติ มคฺคตํมจฺจํสํส ฅาณัม ๑ ฅนุปฺปาเต
 ฅาณนุติ ฅตตํมจฺจํสํส ฅาณัม ๑

นิกุเขปกณฺฑํ นินฺนุจิติ ๑

เขตอุทฺตวรรคณฺหิ

[๘๗๘] กตเม ชมฺมา กุสฺสตา จตุสฺส ฐมฺมึสฺส กุสฺสตี อิมเ ชมฺมา
 กุสฺสตา ฯ กตเม ชมฺมา อกุสฺสตา ทฺวาทส อกุสฺสจจิตฺตบุปฺปาทา อิมเ
 ชมฺมา อกุสฺสตา ฯ กตเม ชมฺมา อพฺยากตา จตุสฺส ฐมฺมึสฺส วิปาโก
 ตึสฺส ฐมฺมึสฺส กิริยาพฺยากตํ รูปญฺจ นิตฺพพานญฺจ อิมเ ชมฺมา อพฺยากตา ฯ

[๘๗๙] กตเม ชมฺมา สฺสฺชาย เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา กามา
 วจรกุสฺสโต จตฺตารो โสมนสฺสสฺสทคตา จิตฺตบุปฺปาทา อกุสฺสโต
 จตฺตารो กามาจรกุสฺสตสฺส วิปากโต จ กิริยโต จ ปญฺจ
 รูปาวจรติกจตุกกฺขณานา กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ
 โถกฺกุตฺตติกจตุกกฺขณานา กุสฺสโต จ วิปากโต จ เขตฺตบุปฺพนฺหิ
 สฺสฺช เวทนํ จเปตฺวา อิมเ ชมฺมา สฺสฺชาย เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา ฯ
 กตเม ชมฺมา ทฺกฺชาย เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา เทว โทมนสฺสสฺสทคตา
 จิตฺตบุปฺปาทา ทฺกฺชสฺสทคตํ กายวิญฺญาณํ เขตฺตบุปฺพนฺหิ ทฺกฺช
 เวทนํ จเปตฺวา อิมเ ชมฺมา ทฺกฺชาย เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา ฯ
 กตเม ชมฺมา อทุกฺชสมฺสฺชาย เวทนาย สฺมฺปยุตฺตา กามาจรกุสฺสโต
 จตฺตารो อฺเปกฺชสฺสทคตา จิตฺตบุปฺปาทา อกุสฺสโต ฉ กามาจร
 กุสฺสตสฺส วิปากโต ทส อกุสฺสตสฺส วิปากโต ฉ กิริยโต ฉ
 รูปาวจโร จตุตฺถิ ฉานํ กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ
 จตฺตารो อารุบุปฺปา กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โถกฺกุตฺตริ

จตุตฺถํ ฌานํ กุสฺลโต จ อปาทโต จ เขตฺตญฺปนฺนํ อทุกฺขมตฺตํ
 เวทนํ ชเปตฺตวา อิเม ฌมฺมา อทุกฺขมตฺตํชยเวทนายตฺมปฺยตฺตทา ๑
 ติสฺสโล จ เวทนา รุปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิเม ฌมฺมา น อตฺตทฺธา
 ตฺตํชยเวทนายตฺมปฺยตฺตาทิมี ๑ อทุกฺขม
 ตฺตํชยเวทนายตฺมปฺยตฺตาทิมี ๑

[๘๘๐] กตเม ฌมฺมา อิปากา จตุตฺตํ ภูมฺมฺตํ อิปาโก อิเม
 ฌมฺมา อิปากา ๑ กตเม ฌมฺมา อิปากมฺมมฺมา จตุตฺตํ ภูมฺมฺตํ
 กุสฺลํ อกุสฺลํ อิเม ฌมฺมา อิปากมฺมมฺมา ๑ กตเม ฌมฺมา
 เหนวอิปาก นอิปากมฺมมฺมา ตฺตํ ภูมฺมฺตํ ทิริยาพฺยาทคฺติ รุปญฺจ
 นิพฺพานญฺจ อิเม ฌมฺมา เหนวอิปาก นอิปากมฺมมฺมา ๑

[๘๘๑] กตเม ฌมฺมา อูปาทินฺนูปาทานิยา ตฺตํ ภูมฺมฺตํ อิปาโก
 ยญฺจ รุปํ กมฺมตฺตํ กตตฺตวา อิเม ฌมฺมา อูปาทินฺนูปาทานิยา ๑
 กตเม ฌมฺมา อุนูปาทินฺนูปาทานิยา ตฺตํ ภูมฺมฺตํ กุสฺลํ อกุสฺลํ
 ตฺตํ ภูมฺมฺตํ ทิริยาพฺยาทคฺติ ยญฺจ รุปํ น กมฺมตฺตํ กตตฺตวา อิเม
 ฌมฺมา อุนูปาทินฺนูปาทานิยา ๑ กตเม ฌมฺมา อุนูปาทินฺนูปาทานิยา
 จตฺตทฺธาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา จตฺตทฺธาโร จ ตฺมณฺณเสถานิ นิพฺพานญฺจ
 อิเม ฌมฺมา อุนูปาทินฺนูปาทานิยา ๑

[๘๘๒] กตเม ฌมฺมา ตํกิตฺติจฺจตํกิตฺเตตฺติกา ทฺวาทศ อกุสฺล-
 จิตฺตฺตฺตฺตา อิเม ฌมฺมา ตํกิตฺติจฺจตํกิตฺเตตฺติกา ๑ กตเม ฌมฺมา
 อตํกิตฺติจฺจตํกิตฺเตตฺติกา ตฺตํ ภูมฺมฺตํ กุสฺลํ ตฺตํ ภูมฺมฺตํ อิปาโก

คัสสุ ภูมัสสุ กิริยาพฺยาการคิ สํพฺพณฺจ รุขํ อิมะ ชมฺมา อสงฺกิตฺติช-
 สงฺกิตฺเตสิกา ฯ กตเม ชมฺมา อสงฺกิตฺติชฺชาสงฺกิตฺเตสิกา จตฺตารโ
 มคฺคา อปรียาปนฺนา จตฺตาริ ฯ สํมณฺณณณณานิ นิพฺพานณฺจ อิมะ
 ชมฺมา อสงฺกิตฺติชฺชาสงฺกิตฺเตสิกา ฯ

[๘๘๓] กตเม ชมฺมา สํวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา กามาจฺจรกุกฺกตํ อกุกฺกตํ
 กามาจฺจรกุกฺกตตสฺส วิปากรโต เอกาทสํ จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ
 วิปากรโต เทว กิริยโต เอกาทสํ รุปราจฺจรํ ปจฺจํ ฉานํ กุกฺกตโต ฯ
 วิปากรโต ฯ กิริยโต ฯ โลกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตํ ปจฺจํ ฉานํ กุกฺกตโต ฯ
 วิปากรโต ฯ เอกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ สํเปตฺตฺตฺตํ อิมะ ชมฺมา
 สํวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา ฯ กตเม ชมฺมา อวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา รุปราจฺจ-
 รปณฺจกนเย ทฺตฺตฺตํ ฉานํ กุกฺกตโต ฯ วิปากรโต ฯ กิริยโต ฯ
 โลกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ทฺตฺตฺตํ ฉานํ กุกฺกตโต ฯ วิปากรโต ฯ เอกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ
 วิจฺจารํ สํเปตฺตฺตํ อิมะ ชมฺมา อวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา ฯ กตเม ชมฺมา
 อวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา เทว ปณฺจจฺจณฺณณณณณานิ รุปราจฺจรตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ
 กุกฺกตโต ฯ วิปากรโต ฯ กิริยโต ฯ จตฺตารโ อารุปรุปรุ กุกฺกตโต
 ฯ วิปากรโต ฯ กิริยโต ฯ โลกฺกตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ กุกฺกตโต ฯ
 วิปากรโต ฯ ปณฺจกนเย ทฺตฺตฺตํ ฉานํ อฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ ฯ วิจฺจารโ
 รุปรณฺจ นิพฺพานณฺจ อิมะ ชมฺมา อวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวา ฯ วิตกุกฺก-
 ชาโต วิจฺจารโ น วตฺตฺตฺตฺตฺตํ สํวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวาโรตีมี อวิตกุกฺก-
 สงฺกิตฺติชฺชาวาโรตีมี อวิตกุกฺกสงฺกิตฺติชฺชาวาโรตีมี ฯ

[๘๘๕] กตเม ชมฺมา ปัติสงฺหคคา กามาวจรกฺุสฺสโต จตฺตารโ
 ไสมนฺสูตฺสฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อกฺุสฺสโต จตฺตารโ กามาวจร-
 กฺุสฺสตฺตํ วิปาทโต ปณฺจ กิริยโต ปณฺจ รุปาวจรกฺุสฺสติกฺุชฌานา
 กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ กิริยโต จ โสกฺุสฺสตรกฺุสฺสติกฺุชฌานา
 กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ เอตฺตฺบุปฺปนฺนํ ปัติ สงฺเปตฺตวา อิเม
 ชมฺมา ปัติสงฺหคคา ฯ กตเม ชมฺมา สูขฺสฺสหคคา กามาวจรกฺุสฺสโต
 จตฺตารโ ไสมนฺสูตฺสฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อกฺุสฺสโต จตฺตารโ
 กามาวจรกฺุสฺสตฺตํ วิปาทโต ฉ กิริยโต ปณฺจ รุปาวจรติก-
 กฺุสฺสติกฺุชฌานา กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ กิริยโต จ โสกฺุสฺสตร-
 ติกฺุชฌานา กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ เอตฺตฺบุปฺปนฺนํ สูขํ
 สงฺเปตฺตวา อิเม ชมฺมา สูขฺสฺสหคคา ฯ กตเม ชมฺมา อฺุเปกฺุชฌานฺนํ
 กามาวจรกฺุสฺสโต จตฺตารโ อฺุเปกฺุชฌานฺนํ จิตฺตฺบุปฺปาทา อกฺุสฺสโต
 ฉ กามาวจรกฺุสฺสตฺตํ วิปาทโต ทสฺส อกฺุสฺสตฺตํ วิปาทโต ฉ
 กิริยโต ฉ รุปาวจโร จตฺตฺตํ ฉานํ กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ
 กิริยโต จ จตฺตารโ อารุบุปฺปา กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ กิริยโต
 จ โสกฺุสฺสตรํ จตฺตฺตํ ฉานํ กฺุสฺสโต จ วิปาทโต จ เอตฺตฺบุปฺปนฺนํ
 อฺุเปกฺุชํ สงฺเปตฺตวา อิเม ชมฺมา อฺุเปกฺุชฌานฺนํ ฯ ปัติ น ปัติสงฺหคคา
 สูขฺสฺสหคคา น อฺุเปกฺุชฌานฺนํ สูขํ น สูขฺสฺสหคคํ สียา ปัติสงฺหคคํ
 น อฺุเปกฺุชฌานฺนํ สียา น อตฺตทฺพิ ปัติสงฺหคคณฺติ ฯ เทโว โทมมนฺสูต-
 สหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา ทุกฺุชฌานฺนํ กายวิญญานานํ ยา จ เวทนา

อุเปกฺขชา รูปญฯ นิพฺพานญฯ อิมะ ชมฺมา น วตฺตพฺพชา ปิตี-
สฺสหคคาติมิ สฺสวสฺสหคคาติมิ อุเปกฺขชาสฺสหคคาติมิ ฯ

[๔๘๕] กตเม ชมฺมา ทสฺสเนนปหาคพฺพชา จตฺตาวโร ทิฏฺฐิจิ-
กตสฺสมฺปยุตฺตา จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิจิจฺจนาสฺสหคโต จิตฺตฺบุปฺปาโท อิมะ
ชมฺมา ทสฺสเนนปหาคพฺพชา ฯ กตเม ชมฺมา ภาวนายปหาคพฺพชา
อุทฺทจฺจสฺสหคโต จิตฺตฺบุปฺปาโท อิมะ ชมฺมา ภาวนายปหาคพฺพชา ฯ
จตฺตาวโร ทิฏฺฐิจิกตฺวิปฺยุตฺตโถภสฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมนสฺส-
สฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อิมะ ชมฺมา สฺยิยา ทสฺสเนนปหาคพฺพชา
สฺยิยา ภาวนายปหาคพฺพชา ฯ กตเม ชมฺมา เหนวทสฺสเนน นภาว-
นายปหาคพฺพชา จตฺตฺ ญฺมึสฺส กุสฺสตี จตฺตฺ ญฺมึสฺส วิปาโก คีสฺส
ญฺมึสฺส กิริยาพฺยาภคฺติ รูปญฯ นิพฺพานญฯ อิมะ ชมฺมา เหนว-
ทสฺสเนน นภาวนายปหาคพฺพชา ฯ

[๔๘๖] กตเม ชมฺมา ทสฺสเนนปหาคพฺพเหตุกา จตฺตาวโร
ทิฏฺฐิจิกตฺสฺมฺปยุตฺตา จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิจิจฺจนาสฺสหคโต จิตฺตฺบุปฺปาโท
เอตฺตฺบุปฺปนฺนํ โมหิ สฺเปตฺตวา อิมะ ชมฺมา ทสฺสเนนปหาคพฺพเหตุกา ฯ
กตเม ชมฺมา ภาวนายปหาคพฺพเหตุกา อุทฺทจฺจสฺสหคโต จิตฺตฺบุปฺปาโท
เอตฺตฺบุปฺปนฺนํ โมหิ สฺเปตฺตวา อิมะ ชมฺมา ภาวนายปหาคพฺพเหตุกา ฯ
จตฺตาวโร ทิฏฺฐิจิกตฺวิปฺยุตฺตโถภสฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมนสฺส-
สฺสหคคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อิมะ ชมฺมา สฺยิยา ทสฺสเนนปหาคพฺพเหตุกา
สฺยิยา ภาวนายปหาคพฺพเหตุกา ฯ กตเม ชมฺมา เหนวทสฺสเนน-

นภาวนายปหาดพฺพเหตุกา วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห อุตฺตจฺจ-
สหคโต โมโห จตุสฺส ญฺมึสฺส กุสฺสํ จตุสฺส ญฺมึสฺส วิปาทโก ตึสฺส
ญฺมึสฺส กิริยาพฺยาคคํ รูปญฺจ นิตฺถานญฺจ อิมะ ชมฺมา เหนว-
ทสฺสํเนน นภาวนายปหาดพฺพเหตุกา ฯ

[๘๘๗] กตเม ชมฺมา อาจยคามิโน ตึสฺส ญฺมึสฺส กุสฺสํ อกุสฺสํ
อิมะ ชมฺมา อาจยคามิโน ฯ กตเม ชมฺมา อปจยคามิโน จตฺตารो
มคฺคา อปริยาปนฺนา อิมะ ชมฺมา อปจยคามิโน ฯ กตเม ชมฺมา
เนวอาจยคามิโน นวาปจยคามิโน จตุสฺส ญฺมึสฺส วิปาทโก ตึสฺส ญฺมึสฺส
กิริยาพฺยาคคํ รูปญฺจ นิตฺถานญฺจ อิมะ ชมฺมา เนวอาจยคามิโน-
นวาปจยคามิโน ฯ

[๘๘๘] กตเม ชมฺมา เสฏฺฐา จตฺตารอ มคฺคา อปริยาปนฺนา
เหตุจฺฉิมาณี จ ตึณิ สํมณฺณผลธานี อิมะ ชมฺมา เสฏฺฐา ฯ กตเม
شمฺมา อเสฏฺฐา อูปริมิ อรหตฺตผลํ อิมะ ชมฺมา อเสฏฺฐา ฯ
กตเม ชมฺมา เหนวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา ตึสฺส ญฺมึสฺส กุสฺสํ อกุสฺสํ
ตึสฺส ญฺมึสฺส วิปาทโก ตึสฺส ญฺมึสฺส กิริยาพฺยาคคํ รูปญฺจ นิตฺถานญฺจ
อิมะ ชมฺมา เหนวเสฏฺฐานาเสฏฺฐา ฯ

[๘๘๙] กตเม ชมฺมา ปรีตฺตา กามาวจรกุสฺสํ อกุสฺสํ สพฺโพ
กามาวจรสฺสํ วิปาทโก กามาวจรกิริยาพฺยาคคํ สพฺพญฺจ ฐึมิ อิมะ
شمฺมา ปรีตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา มหคฺคตา รูปาวจรา อรูปาวจรา
กุสฺสตาพฺยาคคตา อิมะ ชมฺมา มหคฺคตา ฯ กตเม ชมฺมา อปฺปมาณา

จตุตฺตาริ มคฺคา อปริยาปนฺนา จตุตฺตาริ จ สามณฺณตฺตานิ นิพ-
พานญฺจ อิม ชมฺมา อปฺปมาณา ฯ

[๘๘๐] กตฺเม ชมฺมา ปรีตฺตารมฺมณา สฺพฺโพ กามาจฺรสุตฺต
วิปาโก กิริยา มโนธาคฺ กิริยาเหตุกา มโนวิญฺญาณธาคฺ โสมนสุตฺต-
สังฺกตฺตา อิม ชมฺมา ปรีตฺตารมฺมณา ฯ กตฺเม ชมฺมา มหคฺคตฺตาร-
มฺมณา วิญฺญาณญฺจายคฺนํ เหนตฺตณฺณานตฺตณฺณายคฺนํ อิม
شمฺมา มหคฺคตฺตารมฺมณา ฯ กตฺเม ชมฺมา อปฺปมาณารมฺมณา
จตุตฺตาริ มคฺคา อปริยาปนฺนา จตุตฺตาริ จ สามณฺณตฺตานิ อิม
شمฺมา อปฺปมาณารมฺมณา ฯ กามาจฺรสุตฺตโต จตุตฺตาริ ฅาณ-
วิปฺปยุตฺตา จิตฺตฺตฺตฺตา กิริยโต จตุตฺตาริ ฅาณวิปฺปยุตฺตา
จิตฺตฺตฺตฺตา สฺพฺพิ อสุตฺตํ อิม ชมฺมา สฺยา ปรีตฺตารมฺมณา
สฺยา มหคฺคตฺตารมฺมณา น อปฺปมาณารมฺมณา สฺยา น จตฺตพฺพา
ปรีตฺตารมฺมณาติมี มหคฺคตฺตารมฺมณาติมี ฯ กามาจฺรสุตฺตโต จตุตฺตาริ
ฅาณวิปฺปยุตฺตา จิตฺตฺตฺตฺตา กิริยโต จตุตฺตาริ ฅาณวิปฺปยุตฺตา
จิตฺตฺตฺตฺตา รูปาจฺร จตฺตฺตฺตํ ฅานํ กุสฺลโต จ กิริยโต จ
กิริยาเหตุกา มโนวิญฺญาณธาคฺ อฺเปกฺขาสฺกตฺตา อิม ชมฺมา
สฺยา ปรีตฺตารมฺมณา สฺยา มหคฺคตฺตารมฺมณา สฺยา อปฺปมาณา-
รมฺมณา สฺยา น จตฺตพฺพา ปรีตฺตารมฺมณาติมี มหคฺคตฺตารมฺมณาติมี
อปฺปมาณารมฺมณาติมี ฯ รูปาจฺรตฺตฺกจตฺตฺกชฺฅานา กุสฺลโต จ
วิปากโต จ กิริยโต จ จตฺตฺตฺตฺตํ ฅานตฺตฺตํ วิปาโก อากาส-

นฏจายคณิ อากิณฺจณฺณายคณิ อิเม ชฺมุมา น วตุตพฺพา ปริคฺคา-
รฺมฺมณฺนาติปฺปี มหฺกคฺคาารมฺมณฺนาติปฺปี อปฺปมาณารมฺมณฺนาติปฺปี ฯ ๑ ฐฺปนฺจ
นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณฺนา ฯ

[๘๘๓] กตเม ชฺมุมา หีนา ทฺวาทถฺ อกฺุสฺสจฺจิตฺตฺตฺปฺปาทา อิเม
ชฺมุมา หีนา ฯ กตเม ชฺมุมา มชฺฌิมา คีสุ ภูมฺิสฺสุ กุสฺสํ คีสุ
ภูมฺิสฺสุ วิปาโก คีสุ ภูมฺิสฺสุ กิริยาพฺุยาถคํ สฺพฺพญฺจ ฐฺปิ อิเม ชฺมุมา
มชฺฌิมา ฯ กตเม ชฺมุมา ปณฺเฑตา จตุตฺตารโ มคฺคา อปฺริยาปนฺหา
จตุตฺตาริ จ สํมณฺณสฺตานิ นิพฺพานญฺจ อิเม ชฺมุมา ปณฺเฑตา ฯ

[๘๘๔] กตเม ชฺมุมา มิจฺจตุตฺตนิยฺตา จตุตฺตารโ ทฺิฏฺฐิจฺจิตฺตฺส-
มฺปยุตฺตา จิตฺตฺตฺปฺปาทา เทว โทมนสฺสสฺส
ชฺมุมา สฺชียา มิจฺจตุตฺตนิยฺตา สฺชียา อนิยฺตา ฯ กตเม ชฺมุมา สํมฺมตฺต-
นิยฺตา จตุตฺตารโ มคฺคา อปฺริยาปนฺหา อิเม ชฺมุมา สํมฺมตฺตนิยฺตา ฯ
กตเม ชฺมุมา อนิยฺตา จตุตฺตารโ ทฺิฏฺฐิจฺจิตฺตฺวิมฺบฺยุตฺตโถภฺสฺสฺสฺสฺส
จิตฺตฺตฺปฺปาทา วิจฺจิจฺจ
จิตฺตฺตฺปฺปาโท คีสุ ภูมฺิสฺสุ กุสฺสํ จตุสฺสุ ภูมฺิสฺสุ วิปาโก คีสุ ภูมฺิสฺสุ
กิริยาพฺุยาถคํ ฐฺปนฺจ นิพฺพานญฺจ อิเม ชฺมุมา อนิยฺตา ฯ

[๘๘๕] กตเม ชฺมุมา มคฺคาารมฺมณฺนา กามาจฺจรฺกฺุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ณฺณาสํมฺปยุตฺตา จิตฺตฺตฺปฺปาทา กิริยฺโต จตุตฺตารโ ณฺณาสํมฺปยุตฺตา
จิตฺตฺตฺปฺปาทา อิเม ชฺมุมา สฺชียา มคฺคาารมฺมณฺนา น มคฺคฺทฺเตคฺคา
สฺชียา มคฺคาธิปฺติโน สฺชียา น วตุตพฺพา มคฺคาารมฺมณฺนาติปฺปี มคฺคา-

ธิปติโนคิมี ๑ จตุตถาโร อริยมคฺคา น มคฺคารมฺมณา มคฺคเหตุกา
 ธิยา มคฺคาธิปติโน ธิยา น วตฺตพฺพา มคฺคาธิปติโนติ ๑ ฐฺปาจร
 จตุตฺถํ ฌานํ กุสฺสโต ๑ กิริยโต ๑ กิริยาเหตุกา มโนวิญฺญาณชาตุ
 อุปกฺขาสทฺทกา อิเม ฐฺมา ธิยา มคฺคารมฺมณา น มคฺคเหตุกา
 น มคฺคาธิปติโน ธิยา น วตฺตพฺพา มคฺคารมฺมณาติ ๑ กามา
 วจรกุสฺสโต จตุตถาโร ฌานวิปฺปยุตฺตา จิตฺตูปฺปาทา สฺพํ อกุสฺสํ
 สฺพโพ กามาจรสฺส วิปาโก กิริยโต ๑ จิตฺตูปฺปาทา ฐฺปาจร
 ติกจตุกฺกษฺฌานา กุสฺสโต ๑ วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ จตุตฺถสฺส
 ฌานสฺส วิปาโก จตุตถาโร อารูปฺปา กุสฺสโต ๑ วิปากโต ๑
 กิริยโต ๑ จตุตถาริ ๑ สํมณฺณผลาณิ อิเม ฐฺมา น วตฺตพฺพา
 มคฺคารมฺมณาคิมี มคฺคเหตุกาคิมี มคฺคาธิปติโนคิมี ๑ ฐฺปญฺจ
 นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณา ๑

[๘๘๕] กตเม ฐฺมา อุปฺปนฺนา จตุสฺส ญฺมึสฺส วิปาโก ยญฺจ
 ฐฺมึ กมฺมสฺส กตฺตฺตา อิเม ฐฺมา ธิยา อุปฺปนฺนา ธิยา อุปฺปาติโน
 น วตฺตพฺพา อนุปฺปนฺนาติ ๑ จตุสฺส ญฺมึสฺส กุสฺสํ อกุสฺสํ คีสฺส
 ญฺมึสฺส กิริยาพฺยากตํ ยญฺจ ฐฺมึ น กมฺมสฺส กตฺตฺตา อิเม ฐฺมา
 ธิยา อุปฺปนฺนา ธิยา อนุปฺปนฺนา น วตฺตพฺพา อุปฺปาติโนติ ๑
 นิพฺพานํ น วตฺตพฺพํ อุปฺปนฺนคิมี อนุปฺปนฺนคิมี อุปฺปาตคิมี ๑

[๘๘๕] นิพฺพานํ ๗เปตฺวา สฺพเพ ฐฺมา ธิยา อตฺถา ธิยา
 อนาคตา ธิยา ปจฺจอุปฺปนฺนา ๑ นิพฺพานํ น วตฺตพฺพํ อตฺถคฺคิมี

อนาคตนุติมี ปจฺจุปปนฺนุติมี ฯ

[๘๘๖] กตเม ชฺมฺมา อตฺตารมฺมณา วิญฺญาณญฺายคณฺ
 เวนสณฺณานาสณฺณายคณฺ อิเม ชฺมฺมา อตฺตารมฺมณา ฯ นีโยคา
 อนาคตารมฺมณา นตฺถิ ฯ กตเม ชฺมฺมา ปจฺจุปปนฺนารมฺมณา เทว
 ปญฺจวิญฺญาณานิ ติสฺโส ๑ มโนชาตฺโย อิเม ชฺมฺมา ปจฺจุปปนฺนา
 รมฺมณา ฯ กามาจฺจรกฺุสฺสสฺส วิปากโต ทสฺ จิตฺตฺบุปฺปาทา อกฺุสฺสสฺส
 วิปากโต มโนวิญฺญาณชาตฺถุ อฺุเปกฺขาสฺสทคฺคา กิริยาเหตุกา มโน
 วิญฺญาณชาตฺถุ สฺสเมนฺสฺสสฺสทคฺคา อิเม ชฺมฺมา สฺยา อตฺตารมฺมณา
 สฺยา อนาคตารมฺมณา สฺยา ปจฺจุปปนฺนารมฺมณา ฯ กามาจฺจรกฺุสฺส
 อกฺุสฺสสฺส กิริยโต นว จิตฺตฺบุปฺปาทา รูปาจฺจวฺ จตฺตฺถิ ฉานํ กุสฺสโต
 ๑ กิริยโต ๑ อิเม ชฺมฺมา สฺยา อตฺตารมฺมณา สฺยา อนาคตา
 รมฺมณา สฺยา ปจฺจุปปนฺนารมฺมณา สฺยา น วตฺตพฺพา อตฺตาร
 มฺมณาติมี อนาคตารมฺมณาติมี ปจฺจุปปนฺนารมฺมณาติมี ฯ รูปา
 จฺจวฺตฺถิกจฺจกฺุชฺชณฺนา กุสฺสโต ๑ วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ จตฺตฺถสฺส
 ฉานสฺส วิปากโต อากาสานญฺายคณฺ อากิณฺญจญฺายคณฺ จตฺตฺวาร
 มคฺคา อปรียาปฺนฺนา จตฺตฺวาริ ๑ สํมญฺณณฺณานิ อิเม ชฺมฺมา น
 วตฺตพฺพา อตฺตารมฺมณาติมี อนาคตารมฺมณาติมี ปจฺจุปปนฺนา
 รมฺมณาติมี ฯ รูปญฺจ นีพฺพานญฺจ อนารมฺมณา ฯ

[๘๘๗] อนินฺทฺริยพฺทฺชรูปญฺจ นีพฺพานญฺจ จเปตฺวา สฺเพเพ ชฺมฺมา
 สฺยา อชฺฌตฺตฺตา สฺยา พหิทฺฐา สฺยา อชฺฌตฺตฺพหิทฺฐา ฯ อนินฺทฺริย-

พทฺฐรูปญจ นิพฺพานญจ พหิทฺธา ๑

[๘๘๘] กตเม ชฺมฺมา อชฺฌตฺตคารมฺมณา วิญฺญาถญฺเจจายตฺถ
 เหนวตฺถญฺยานาสฺสญฺายตฺถ อิม ชฺมฺมา อชฺฌตฺตคารมฺมณา ๑ กตเม
 ชฺมฺมา พหิทฺธารมฺมณา รุปราจจเรตฺถจตฺถกฺกชฺฌณา กุตฺถโต ๑
 วิปាកโต ๑ กิริยโต ๑ จตฺถตฺถตฺถ ฌานตฺถ วิปាក อากาสา-
 นญฺจายตฺถ จตฺตาวโร มคฺคา อปริยาปนฺนา จตฺตาวโร ๑ สํมณฺเณ-
 ผตฺถานิ อิม ชฺมฺมา พหิทฺธารมฺมณา ๑ รุปรํ จเปตฺวา สฺพเพว
 กามาจจวรา กุตฺตากุตฺตาทฺถายากตฺตา ชฺมฺมา รุปราจจโร จตฺถตฺถ ฌานํ
 กุตฺถโต ๑ กิริยโต ๑ อิม ชฺมฺมา สฺยา อชฺฌตฺตคารมฺมณา สฺยา
 พหิทฺธารมฺมณา สฺยา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา อากิณฺญจญฺายตฺถ
 น จตฺตพฺพํ อชฺฌตฺตคารมฺมณฺหิตฺถิ พหิทฺธารมฺมณฺหิตฺถิ อชฺฌตฺต-
 พหิทฺธารมฺมณฺหิตฺถิ ๑ รูปญจ นิพฺพานญจ อนารมฺมณา ๑

[๘๘๘] กตเม ชฺมฺมา สฺนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา รุปรายตฺถ อิม ชฺมฺมา
 สฺนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา ๑ กตเม ชฺมฺมา อนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา จกฺขายตฺถ
 ๑ เป ๑ โฉนฺจสฺพฺพายตฺถ อิม ชฺมฺมา อนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา ๑ กตเม
 ชฺมฺมา อนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา จตฺถตฺถ ฐมฺมตฺถ กุตฺถตฺถ อกุตฺถตฺถ จตฺถตฺถ ฐมฺมตฺถ
 วิปាកโต ตฺถตฺถ ฐมฺมตฺถ กิริยาพฺพายากตฺถ ยญฺจ รุปรํ อนิตฺตฺตฺถนตฺถ อปฺปฏิชฺชํ
 ชฺมฺมายตฺถนปริยาปนฺนํ นิพฺพานญจ อิม ชฺมฺมา อนิตฺตฺตฺถนตฺถปฺปฏิชฺชา ๑
 ติกํ ๑

[๘๐๐] กตเม ชมฺมา เหตุ ตโย กุสฺสเหตุ ตโย อกุสฺสเหตุ
 ตโย อพฺยาคเหตุ อโลโก กุสฺสเหตุ อโทโส กุสฺสเหตุ จตุสฺ
 ฐมฺมํสฺ กุสฺสเหตุ อฺปฺปชฺชนฺติ อโมโห กุสฺสเหตุ กามาวจรกุสฺสโต
 จตฺตารโ ฌาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตฺปฺปาทे ชฺเปตฺวา จตุสฺ ฐมฺมํสฺ กุสฺสเหตุ
 อฺปฺปชฺชนฺติ โสโก อจฺจสฺ โสภสฺหคเหตุ จิตฺตฺปฺปาทสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ
 โทโส ทฺวีสฺ โทมนสฺสสฺหคเหตุ จิตฺตฺปฺปาทสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ โมโห
 สฺพฺพากุสฺสเหตุ อฺปฺปชฺชนฺติ อโลโก วิปាកเหตุ อโทโส วิปាកเหตุ
 กามาวจรสฺส วิปាកโต อเหตุเก จิตฺตฺปฺปาทे ชฺเปตฺวา จตุสฺ ฐมฺมํสฺ
 วิปាកสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ อโมโห วิปាកเหตุ กามาวจรสฺส วิปាកโต
 อเหตุเก จิตฺตฺปฺปาทे ชฺเปตฺวา จตฺตารโ ฌาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตฺปฺปาทे
 ชฺเปตฺวา จตุสฺ ฐมฺมํสฺ วิปាកสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ อโลโก กิริยเหตุ
 อโทโส กิริยเหตุ กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตฺปฺปาทे ชฺเปตฺวา
 ตฺสฺ ฐมฺมํสฺ กิริยสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ อโมโห กิริยเหตุ กามาวจรกิริยโต
 อเหตุเก จิตฺตฺปฺปาทे ชฺเปตฺวา จตฺตารโ ฌาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตฺปฺป-
 ปาทे ชฺเปตฺวา ตฺสฺ ฐมฺมํสฺ กิริยสฺ อฺปฺปชฺชนฺติ อิมे ชมฺมา เหตุ ฯ
 กตเม ชมฺมา นเหตุ ชฺเปตฺวา เหตุ จตุสฺ ฐมฺมํสฺ กุสฺสํ อกุสฺสํ
 จตุสฺ ฐมฺมํสฺ วิปាកิ ตฺสฺ ฐมฺมํสฺ กิริยาพฺยาคํ ฐฺปนฺจ นีพฺพานณฺจ
 อิมे ชมฺมา นเหตุ ฯ

[๘๐๑] กตเม ชมฺมา สเหตุกา วิจิกิณฺณสฺหคํ อฺกฺขชฺช-
 สหคํ โมหํ ชฺเปตฺวา อวสฺสํ อกุสฺสํ จตุสฺ ฐมฺมํสฺ กุสฺสํ

กามาวจรตัส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท จเปตฺวา จตฺตัส
 ญฺมิตฺตัส วิปากโต กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท จเปตฺวา
 ตัส ญฺมิตฺตัส กิริยาพฺยาภตฺติ อิมํ ชมฺมา ตเหตุกา ฯ กตเม
 ชมฺมา อเหตุกา วิจิกิฉฺฉาสทฺทโต โมโห อุตฺตฺตฺตฺททโต โมโห
 เทว ปญฺจวิญฺญาณานิ ติสฺโส ฯ มโนธาคฺโข ปญฺจ ฯ
 อเหตุกา มโนวิญฺญาณธาคฺโข รุปญฺจ นิปฺพานญฺจ อิมํ ชมฺมา
 อเหตุกา ฯ

[๘๐๒] กตเม ชมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา วิจิกิฉฺฉาสทฺทตฺตํ อุตฺ-
 ตฺตฺตฺททตฺตํ โมหํ จเปตฺวา อวเสสฺสํ อกฺขตฺตํ จตฺตัส ญฺมิตฺตัส กฺขตฺตํ
 กามาวจรตัส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท จเปตฺวา จตฺตัส ญฺมิตฺตัส
 วิปากโต กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท จเปตฺวา ตัส ญฺมิตฺตัส
 กิริยาพฺยาภตฺติ อิมํ ชมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา
 เหตุวิปฺปยุตฺตา วิจิกิฉฺฉาสทฺทโต โมโห อุตฺตฺตฺตฺททโต โมโห
 เทว ปญฺจวิญฺญาณานิ ติสฺโส ฯ มโนธาคฺโข ปญฺจ ฯ อเหตุกา
 มโนวิญฺญาณธาคฺโข รุปญฺจ นิปฺพานญฺจ อิมํ ชมฺมา เหตุ-
 วิปฺปยุตฺตา ฯ

[๘๐๓] กตเม ชมฺมา เหตุเจวสเหตุกาจ ยตฺถ เทว ตโย
 เหตุ เอกโต อฺปฺปชฺชนฺติ อิมํ ชมฺมา เหตุเจวสเหตุกาจ ฯ
 กตเม ชมฺมา ตเหตุกาเจวณจเหตุ จตฺตัส ญฺมิตฺตัส กฺขตฺตํ อกฺขตฺตํ
 กามาวจรตัส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท จเปตฺวา จตฺตัส

ภูมัสสุ วิปាកโก กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท ชเปตฺวา
 ตัสสุ ภูมัสสุ กิริยาพฺยาภตฺติ เขตฺตูปฺปนฺเน เหตุ ชเปตฺวา อิม
 สมฺมา สเหตุกา เจว นจ เหตุ ๑ อเหตุกา สมฺมา น อตฺตพฺพา
 เหตุ เจว สเหตุกา จาตีมี สเหตุกา เจว นจ เหตุตีมี ๑

[๘๐๔] กตเม สมฺมา เหตุ เจว เหตุ สมฺปยุตฺตาจ ยตฺถ เทว
 ตโย เหตุ เอกโต อูปฺปชฺชนติ อิม สมฺมา เหตุ เจว เหตุ
 สมฺปยุตฺตาจ ๑ กตเม สมฺมา เหตุ สมฺปยุตฺตา เจว นจ เหตุ จตฺตัสสุ
 ภูมัสสุ กุสฺสํ อกุสฺสํ กามาวจรสฺส วิปាកโต อเหตุเก จิตฺตูปฺ-
 ปาเท ชเปตฺวา จตฺตัสสุ ภูมัสสุ วิปាកโก กามาวจรกิริยโต อเหตุเก
 จิตฺตูปฺปาเท ชเปตฺวา ตัสสุ ภูมัสสุ กิริยาพฺยาภตฺติ เขตฺตูปฺปนฺเน
 เหตุ ชเปตฺวา อิม สมฺมา เหตุ สมฺปยุตฺตา เจว นจ เหตุ ๑ เหตุ
 วิปฺปยุตฺตา สมฺมา น อตฺตพฺพา เหตุ เจว เหตุ สมฺปยุตฺตา จาตีมี
 เหตุ สมฺปยุตฺตา เจว นจ เหตุตีมี ๑

[๘๐๕] กตเม สมฺมา นเหตุ สเหตุกา จตฺตัสสุ ภูมัสสุ กุสฺสํ
 อกุสฺสํ กามาวจรสฺส วิปាកโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท ชเปตฺวา
 จตฺตัสสุ ภูมัสสุ วิปាកโก กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตูปฺปาเท
 ชเปตฺวา ตัสสุ ภูมัสสุ กิริยาพฺยาภตฺติ เขตฺตูปฺปนฺเน เหตุ ชเปตฺวา
 อิม สมฺมา นเหตุ สเหตุกา ๑ กตเม สมฺมา นเหตุ อเหตุกา เทว
 ปญฺจวิญฺญาณานิ ติสฺโส จ มโนชาคุโย ปญฺจ จ อเหตุกา
 มโนวิญฺญาณชาคุโย รูปญฺจ นิตฺถานญฺจ อิม สมฺมา นเหตุ

อเหตุกา ๖ เหตุ ฐมา น วตฺตพฺพา นเหตุสเหตุกาติมี นเหตุ-
อเหตุกาติมี ๖

[๕๐๖] กตเม ฐมา สंपฺปจฺยา จตุสฺ ฐมฺสฺ ภูสฺ อกุสฺ
จตุสฺ ฐมฺสฺ วิปาโก ตฺสฺ ฐมฺสฺ กิริยาพฺยากตฺ สพฺพญจ ฐมฺ
อิเม ฐมา สंपฺปจฺยา ๖ กตเม ฐมา อปฺปจฺยา นิพฺพานํ
อิเม ฐมา อปฺปจฺยา ๖

[๕๐๗] กตเม ฐมา สงฺขตา จตุสฺ ฐมฺสฺ ภูสฺ อกุสฺ
จตุสฺ ฐมฺสฺ วิปาโก ตฺสฺ ฐมฺสฺ กิริยาพฺยากตฺ สพฺพญจ ฐมฺ
อิเม ฐมา สงฺขตา ๖ กตเม ฐมา อสงฺขตา นิพฺพานํ อิเม
ฐมา อสงฺขตา ๖

[๕๐๘] กตเม ฐมา สนิทฺสฺสนา ฐฺปายคณํ อิเม ฐมา
สนิทฺสฺสนา ๖ กตเม ฐมา อนิทฺสฺสนา จกฺขายคณํ ๖ เป ๖
โผฏฺฐพฺพายคณํ จตุสฺ ฐมฺสฺ ภูสฺ อกุสฺ จตุสฺ ฐมฺสฺ วิปาโก
ตฺสฺ ฐมฺสฺ กิริยาพฺยากตฺ ยญจ ฐมฺ อนิทฺสฺสนํ อปฺปฏฺธิมฺ ฐมา-
ยคณปฺริยาปนฺนํ นิพฺพานญจ อิเม ฐมา อนิทฺสฺสนา ๖

[๕๐๙] กตเม ฐมา สंपฺปฏฺฐิมา จกฺขายคณํ ๖ เป ๖ โผฏฺฐพฺพาย-
คณํ อิเม ฐมา สंपฺปฏฺฐิมา ๖ กตเม ฐมา อปฺปฏฺฐิมา จตุสฺ
ฐมฺสฺ ภูสฺ อกุสฺ จตุสฺ ฐมฺสฺ วิปาโก ตฺสฺ ฐมฺสฺ กิริยา-
พฺยากตฺ ยญจ ฐมฺ อนิทฺสฺสนํ อปฺปฏฺฐิมฺ ฐมา ยคณปฺริยาปนฺนํ

นิพพานญจ อิเม ชมฺมา อปฺปฏีฆา ฯ

[๘๓๐] กตเม ชมฺมา ฐมฺบิโน จตฺตารโ จ มหาภูตา จตฺตุนญจ
มหาภูตานํ อฺปปาทาย ฐมฺบิ อิเม ชมฺมา ฐมฺบิโน ฯ กตเม ชมฺมา
อฐมฺบิโน จตฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กุสฺตํ อกุสฺตํ จตฺตฺ ฐมฺมฺตฺ วิปาโก
คฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กิริยาพฺยาถคํ นิพพานญจ อิเม ชมฺมา อฐมฺบิโน ฯ

[๘๓๑] กตเม ชมฺมา โถกฺกียา คฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กุสฺตํ อกุสฺตํ
คฺตฺ ฐมฺมฺตฺ วิปาโก คฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กิริยาพฺยาถคํ สฺพพญจ ฐมฺบิ อิเม
ชมฺมา โถกฺกียา ฯ กตเม ชมฺมา โถกฺกุตฺตรา จตฺตารโ มคฺคา
อปริยาปนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺณผลตานิ นิพพานญจ อิเม ชมฺมา
โถกฺกุตฺตรา ฯ

[๘๓๒] สฺพเพว ชมฺมา เกณจิวิญฺเญยฺยา เกณจินวิญฺเญยฺยา ฯ

[๘๓๓] กตเม ชมฺมา ชาตฺวา จตฺตารโ ชาตฺวา กามาตฺโว
ภวตฺโว ทิฏฺฐชาตฺโว อวิชฺชาตฺโว กามาตฺโว อฏฺฐตฺ โถภตฺทคฺเตตฺ
จิตฺตฺคฺคฺปาเทตฺ อฺปฺปชฺชติ ภวตฺโว จตฺตฺ ทิฏฺฐจิตฺตฺวิปฺปยุตฺตฺโถภ-
ตฺทคฺเตตฺ จิตฺตฺคฺคฺปาเทตฺ อฺปฺปชฺชติ ทิฏฺฐชาตฺโว จตฺตฺ ทิฏฺฐจิตฺต-
ตฺมฺบฺยุตฺตฺ จิตฺตฺคฺคฺปาเทตฺ อฺปฺปชฺชติ อวิชฺชาตฺโว สฺพพากุสฺสฺเตตฺ
อฺปฺปชฺชติ อิเม ชมฺมา ชาตฺวา ฯ กตเม ชมฺมา โนชาตฺวา
จฺเปตฺวา ชาตฺเว อวตฺเตตฺ อกุสฺตํ จตฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กุสฺตํ จตฺตฺ
ฐมฺมฺตฺ วิปาโก คฺตฺ ฐมฺมฺตฺ กิริยาพฺยาถคํ ฐมฺบิ นิพพานญจ

อิเม ชมฺมา โนธาสฺวา ฯ

[๘๓๕] กตเม ชมฺมา ธาสฺวา ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ กุสฺลํ อกุสฺลํ
 ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ วิปาโก ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ กิริยาพฺยากตํ สํพฺพญฺจ ฐมฺมํ
 อิเม ชมฺมา ธาสฺวา ฯ กตเม ชมฺมา ธนาธฺวา จตฺตารโ มคฺคา
 อปริยาปนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺณผลาณี นิพฺพานญฺจ อิเม ชมฺมา
 ธนาธฺวา ฯ

[๘๓๕] กตเม ชมฺมา ธาสฺวธฺมฺมฺปยุตฺตา เทว โทมนธฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 จิตฺต
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจฺจฺจ
 อเหตุจฺจฺจ
 อเหตุจ
 อเหตุ

[๘๓๖] กตเม ชมฺมา ธาสฺวาเจวธาสฺวาจ เทว ธาสฺวา
 ธาสฺวาเจวธาสฺวาจ ฯ กตเม ชมฺมา ธาสฺวาเจว โนจธาสฺวา
 ชฺเปตฺตฺวา ธาสฺวาเจว อวเสธํ อกุสฺลํ ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ กุสฺลํ ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ
 วิปาโก ตัสฺสุ ฐมฺมัสฺสุ กิริยาพฺยากตํ สํพฺพญฺจ ฐมฺมํ อิเม ชมฺมา
 ธาสฺวาเจว โนจธาสฺวา ฯ ธนาธฺวา ชมฺมา น อตฺตคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 เจวธาสฺวาจาทิมิ ธาสฺวาเจว โนจธาสฺวาจาทิมิ ฯ

[๘๓๗] กตเม ฆมา อาธวา เจวอาธวธมฺปยุตฺตาจ ยตุ
 เทว ทโย อาธวา เอกโต อฺปฺปชฺชนติ อิม ฆมา อาธวา-
 เจวอาธวธมฺปยุตฺตาจ ๑ กตเม ฆมา อาธวธมฺปยุตฺตาเจว-
 โนจ อาธวา จเปตฺวา อาธเว อวเสถํ อกุสฺสํ อิม ฆมา
 อาธวธมฺปยุตฺตาเจวโนจ อาธวา ๑ อาธววิปฺยุตฺตา ฆมา น
 วตฺตพฺพา อาธวาเจวอาธวธมฺปยุตฺตาจาทิมิ อาธวธมฺปยุตฺตาเจว-
 โนจ อาธวาทิมิ ๑

[๘๓๘] กตเม ฆมา อาธววิปฺยุตฺตาธวา ทวฺสํ โทมณฺส-
 สหคเตสฺ จิตฺตฺปฺปาเทสฺ อฺปฺปนฺโน โมโฮ วิจิกฺกฺกฺกาธคโต โมโฮ
 อฺทฺธจฺจสฺหคโต โมโฮ ตฺสํ ฆมฺสํ กุสฺสํ ตฺสํ ฆมฺสํ วิปาโก ตฺสํ
 ฆมฺสํ กิริยาพฺยาถคํ สพฺพณฺจ ฐมฺ อิม ฆมา อาธววิปฺยุตฺตา-
 ธวา ๑ กตเม ฆมา อาธววิปฺยุตฺตาธนาธวา จตุตฺตาโร มคฺคา
 กปริยาปฺนฺนา จตุตฺตาริ จ ตํมณฺณณณณนิ นินฺพฺพานณฺจ อิม ฆมา
 อาธววิปฺยุตฺตาธนาธวา ๑ อาธวธมฺปยุตฺตา ฆมา น วตฺตพฺพา
 อาธววิปฺยุตฺตาธนาธวาทิมิ อาธววิปฺยุตฺตาธนาธวาทิมิ ๑

[๘๓๙] กตเม ฆมา สัญฺโนชฺนา ทสฺ สัญฺโนชฺนานิ กามราค-
 สัญฺโนชฺนํ ปฏฺธิชฺสัญฺโนชฺนํ มานสัญฺโนชฺนํ ทิจฺฉินฺสัญฺโนชฺนํ วิจิกฺกฺกฺกา-
 สัญฺโนชฺนํ สีสพฺพตฺปรามาธสัญฺโนชฺนํ ภวราคสัญฺโนชฺนํ อีสฺสา-
 สัญฺโนชฺนํ มจฺฉริยสัญฺโนชฺนํ ทวิชฺชาสัญฺโนชฺนํ กามราคสัญฺโนชฺนํ

อฏฐัสสุ โถภัสสหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ ปฏิฆสฺสณฺโณชนํ ทฺวํสุ
 โทมนสฺสสฺสหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ มาณสฺสณฺโณชนํ จตฺตฺ
 ทิฏฺฐิจิตฺตฺวิปฺปยุตฺตโถภัสสหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐิ-
 สฺสณฺโณชนํ จตฺตฺ ทิฏฺฐิจิตฺตฺมฺปฺยุตฺเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ วิจิ-
 ทิจฺจนาสฺสณฺโณชนํ วิจิตฺตฺจฺจนาสฺสหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ สํสพฺพค-
 ปฺรามาสฺสณฺโณชนํ จตฺตฺ ทิฏฺฐิจิตฺตฺมฺปฺยุตฺเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ
 ภววราคฺสณฺโณชนํ จตฺตฺ ทิฏฺฐิจิตฺตฺวิปฺปยุตฺตโถภัสสหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ
 อฺบุปฺปชฺชติ อิตฺตฺตฺสณฺโณชนนฺนญฺ มจฺจฺฉริยสฺสณฺโณชนนฺนญฺ ทฺวํสุ โทมนสฺส-
 สหคเตสุ จิตฺตฺบุปฺปาเทสุ อฺบุปฺปชฺชติ อวิชฺชาสฺสณฺโณชนํ สพฺพากุสฺสเถสุ
 อฺบุปฺปชฺชติ อิมํ ชมฺมา สณฺโณชฺชนา ฯ กตเม ชมฺมา โหนฺสณฺโณชฺชนา
 จเปตฺตฺวา สณฺโณชฺชเน อวเสถํ อกฺกฺสํ จตฺตฺ ฐมฺมํ กฺกฺสํ จตฺตฺ
 ฐมฺมํ วิปฺวาโก ตํสุ ฐมฺมํ กิริยาพฺยาการํ ฐมฺมํ นินฺนพฺพานนฺนญฺ
 อิมํ ชมฺมา โหนฺสณฺโณชฺชนา ฯ

[๘๒๐] กตเม ชมฺมา สณฺโณชฺชนินฺนยา ตํสุ ฐมฺมํ กฺกฺสํ อกฺกฺสํ
 ตํสุ ฐมฺมํ วิปฺวาโก ตํสุ ฐมฺมํ กิริยาพฺยาการํ สพฺพนฺนญฺ ฐมฺมํ
 อิมํ ชมฺมา สณฺโณชฺชนินฺนยา ฯ กตเม ชมฺมา อสฺสณฺโณชฺชนินฺนยา จตฺตฺวาโร
 มคฺคา อปฺริยาปฺนฺนา จตฺตฺวาโร จ สํมณฺณนฺนญฺ นินฺนพฺพานนฺนญฺ อิมํ
 ชมฺมา อสฺสณฺโณชฺชนินฺนยา ฯ

[๘๒๑] กตเม ชมฺมา สณฺโณชฺชนสฺสณฺนญฺคฺคา อุกฺกฺจฺจสฺสคคฺค
 โมนํ จเปตฺตฺวา อวเสถํ อกฺกฺสํ อิมํ ชมฺมา สณฺโณชฺชนสฺสณฺนญฺคฺคา ฯ

กตเม ชมฺมา สยโลชนวิปฺปยุตฺตา อุกฺขจฺสทฺทโค โมนโห จตุสฺสุ
ภุมฺมัสฺสุ กุสฺสํ จตุสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ วิปาโก ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ กิริยาพฺยาทํ
รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิมํ ชมฺมา สยโลชนวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๘๒๖] กตเม ชมฺมา สยโลชนาเจว สยโลชนินา จ ตาเนว
สยโลชนานิ สยโลชนาเจว สยโลชนินา จ ฯ กตเม ชมฺมา
สยโลชนินาเจว โน จ สยโลชนา จเปตฺวา สยโลชนเน อวเสสํ
อกุสฺสํ ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ กุสฺสํ ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ วิปาโก ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ กิริยา-
พฺยาทํ สพฺพญฺจ รูปํ อิมํ ชมฺมา สยโลชนินาเจว โน จ-
สยโลชนา ฯ อสยโลชนินา ชมฺมา น วตฺตพฺพา สยโลชนาเจว-
สยโลชนินา จาติมี สยโลชนินาเจว โน จ สยโลชนาติมี ฯ

[๘๒๗] กตเม ชมฺมา สยโลชนาเจว สยโลชนสฺมฺปยุตฺตา จ
ยตฺถ เทว ตัสฺมิ สยโลชนานิ เอกโค อปฺปชฺชนติ อิมํ
شمฺมา สยโลชนาเจว สยโลชนสฺมฺปยุตฺตา จ ฯ กตเม ชมฺมา
สยโลชนสฺมฺปยุตฺตาเจว โน จ สยโลชนา จเปตฺวา สยโลชนเน
อวเสสํ อกุสฺสํ อิมํ ชมฺมา สยโลชนสฺมฺปยุตฺตาเจว โน จ สย-
โลชนา ฯ สยโลชนวิปฺปยุตฺตา ชมฺมา น วตฺตพฺพา สยโลชนา-
เจว สยโลชนสฺมฺปยุตฺตา จาติมี สยโลชนสฺมฺปยุตฺตาเจว โน จ สย-
โลชนาติมี ฯ

[๘๒๘] กตเม ชมฺมา สยโลชนวิปฺปยุตฺตา สยโลชนินา อุกฺ-
ขจฺสทฺทโค โมนโห ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ กุสฺสํ ตัสฺสุ ภุมฺมัสฺสุ วิปาโก

คี่สุ ฐมึสุ กิริยาพฺยาภคิ สฬพณฺจ ฐมึ อิเม ฐมา สณฺโณชน-
 วิปฺปยุตฺตา สณฺโณชนินฺยา ฯ กตเม ฐมา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตา-
 อสณฺโณชนินฺยา จตุตฺตาริ มคฺคา อปริยาปฺนฺนา จตุตฺตาริ จ สํมณฺณ-
 ฆตฺตานิ นีพฺพานณฺจ อิเม ฐมา สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตา อสณฺโณ-
 ชนินฺยา ฯ สณฺโณชนสํปยุตฺตา ฐมา น วตฺตพฺพา สณฺโณชน-
 วิปฺปยุตฺตา สณฺโณชนินฺยาคิมิ สณฺโณชนวิปฺปยุตฺตา อสณฺโณชนินฺยาคิมิ ฯ

[๘๒๕] กตเม ฐมา คนฺธา จตุตฺตาริ คนฺธา อภิขฺเฌา
 กายคนฺโถ พฺยาปาทิ กายคนฺโถ สัตฺตพฺพตฺตปฺรามาโส กายคนฺโถ
 อิทฺตจฺจาภินฺเวโส กายคนฺโถ อภิขฺเฌา กายคนฺโถ อฏฺฐสุ โถภ-
 สหคเตสุ จิตฺตฺตฺปฺปาเทสุ อฺปฺปชฺชติ พฺยาปาทิ กายคนฺโถ ทฺวุสุ
 โทมนสฺสสฺสหคเตสุ จิตฺตฺตฺปฺปาเทสุ อฺปฺปชฺชติ สัตฺตพฺพตฺตปฺรามาโส
 กายคนฺโถ จ อิทฺตจฺจาภินฺเวโส กายคนฺโถ จ จตุสุ ทิฏฺฐิจิต-
 ตฺสํปยุตฺเตสุ จิตฺตฺตฺปฺปาเทสุ อฺปฺปชฺชนฺติ อิเม ฐมา คนฺธา ฯ
 กตเม ฐมา โนคนฺธา ชฺเปตฺวา คนฺเถ อจฺเจสฺส อกฺกตฺถิ จตุสุ
 ฐมึสุ กฺกตฺถิ จตุสุ ฐมึสุ วิปฺวาโก คี่สุ ฐมึสุ กิริยาพฺยาภคิ
 ฐมึ นีพฺพานณฺจ อิเม ฐมา โนคนฺธา ฯ

[๘๒๖] กตเม ฐมา คนฺถนินฺยา คี่สุ ฐมึสุ กฺกตฺถิ อกฺกตฺถิ
 คี่สุ ฐมึสุ วิปฺวาโก คี่สุ ฐมึสุ กิริยาพฺยาภคิ สฬพณฺจ ฐมึ
 อิเม ฐมา คนฺถนินฺยา ฯ กตเม ฐมา อคนฺถนินฺยา จตุตฺตาริ

มคฺคา อปฺริยาปฺนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺณผลฺลานิ นีพฺพานณฺจ อีเม
ชฺมมา อคฺคณฺณิยา ฯ

[๘๒๗] กตเม ชฺมมา คณฺถสฺมปฺยตฺตา จตฺตาริ ทิวฺจิจฺค-
สฺมปฺยตฺตา จิตฺตฺปฺปาทา จตฺตาริ ทิวฺจิจฺคตฺวิปฺยตฺตโถภสฺสทคฺคา
จิตฺตฺปฺปาทา เอตฺตฺตฺปฺนฺนํ โถภํ ชฺเปตฺวา เทว โทมนฺตฺสสฺสทคฺคา
จิตฺตฺปฺปาทา เอตฺตฺตฺปฺนฺนํ ปฺริชฺฉิ ชฺเปตฺวา อีเม ชฺมมา คณฺถ-
สฺมปฺยตฺตา ฯ กตเม ชฺมมา คณฺถวิปฺยตฺตา จตฺตฺสฺ ทิวฺจิจฺค-
ตฺวิปฺยตฺตโถภสฺสทคฺเตสฺ จิตฺตฺปฺปาเทสฺ อฺปฺนฺนํ โถภํ ทฺวีสฺ
โทมนฺตฺสสฺสทคฺเตสฺ จิตฺตฺปฺปาเทสฺ อฺปฺนฺนํ ปฺริชฺฉิ วิจิจฺจฺจฺฉสฺสทคฺโค
จิตฺตฺปฺปาโท อฺทฺตฺจฺจสฺสทคฺโค จิตฺตฺปฺปาโท จตฺตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กุสฺลํ
จตฺตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ วิปฺวาโก ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กิริยาพฺยาทํ รุพฺพณฺจ นีพฺพานณฺจ
อีเม ชฺมมา คณฺถวิปฺยตฺตา ฯ

[๘๒๘] กตเม ชฺมมา คณฺถาเจวคฺคณฺณิยาจ เตว คณฺถา
คณฺถาเจวคฺคณฺณิยาจ ฯ กตเม ชฺมมา คณฺถนฺนิยาเจว โนจคณฺถา
ชฺเปตฺวา คณฺถे อวเสสฺสํ อกฺุสฺลํ ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กุสฺลํ ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ
วิปฺวาโก ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กิริยาพฺยาทํ สฺพพณฺจ รุพฺํ อีเม ชฺมมา
คณฺถนฺนิยาเจว โนจคณฺถา ฯ อคฺคณฺณิยา ชฺมมา น อตฺตทฺฐพฺพา คณฺถา-
เจว คณฺถนฺนิยาจาทิมี คณฺถนฺนิยาเจว โนจคณฺถาติมี ฯ

[๘๒๙] กตเม ชฺมมา คณฺถาเจวคณฺถสฺมปฺยตฺตาจ ยตฺถ
ทิวฺจิจิ จ โถภํ จ เอกโค อฺปฺนฺนชฺชนฺติ อีเม ชฺมมา คณฺถาเจว-

คนุตถัมมปุญฺจตา จ ๑ กตเม ชมฺมา คนุตถัมมปุญฺจตา เจว โน ๑ คนฺธา
 อฏฺฐ โถภสฺสทคฺคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมนสฺสสฺสทคฺคา จิตฺตฺบุ-
 ปฺปาทา เอตฺตฺบุปฺปนฺเน คนฺเถ จเปตฺวา อิมे ชมฺมา คนุตถัม-
 มปุญฺจตา เจว โน ๑ คนฺธา ๑ คนฺถวิปฺปยุตฺตา ชมฺมา น วตฺตพฺพา
 คนฺธา เจว คนุตถัมมปุญฺจตา จาติมี คนุตถัมมปุญฺจตา เจว โน ๑ คนฺธาติมี ๑

[๘๓๐] กตเม ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตาคนฺถนิยา จตุสฺส ทิฏฺฐิ-
 คตฺถวิปฺปยุตฺโตโถภสฺสทคฺคเตสฺส จิตฺตฺบุปฺปาเทสฺส อฺบุปฺปนฺโน โถโก ทิวสฺส
 โทมนสฺสสฺสทคฺคเตสฺส จิตฺตฺบุปฺปาเทสฺส อฺบุปฺปนฺนํ ปฏฺธิมฺหิ วิจิจฺจิจฺจาตฺสทคฺโค
 จิตฺตฺบุปฺปาโท อุกฺขรจฺจสฺสทคฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท ตัสฺส ญฺมสฺส กุสฺส
 ตัสฺส ญฺมสฺส วิปาโก ตัสฺส ญฺมสฺส กิริยาพฺยาगतํ สพฺพณฺจ รุปํ อิม
 ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตาคนฺถนิยา ๑ กตเม ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา-
 อคนฺถนิยา จตฺตาวโร มคฺคา อปรียาปฺนฺนา จตฺตาวโร จ สํมณฺณ-
 ฌตฺตานิ นิพฺพานณฺจ อิมे ชมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตาอคนฺถนิยา ๑
 คนุตถัมมปุญฺจตา ชมฺมา น วตฺตพฺพา คนฺถวิปฺปยุตฺตาคนฺถนิยาติมี
 คนฺถวิปฺปยุตฺตาอคนฺถนิยาติมี ๑

[๘๓๑] กตเม ชมฺมา โอชา ๑ เป ๑ กตเม ชมฺมา โยคา
 ๑ เป ๑ กตเม ชมฺมา นีวรณฺา น นีวรณฺานิ กามจฺจนฺทนีวรณฺิ
 พฺยาปาทนีวรณฺิ ถีนมิทฺชนีวรณฺิ อุกฺขรจฺจกุกฺขรจฺจนีวรณฺิ วิจิจฺจิจฺจา-
 นีวรณฺิ อวิชฺขานีวรณฺิ กามจฺจนฺทนีวรณฺิ อฏฺฐสฺส โถภสฺสทคฺคเตสฺส

จิตตุปปาทะสุ ออุปชชติ พุยาปาทนักรณิ ทิวัสสุ โทมณัสสัศหคเตสุ
 จิตตุปปาทะสุ ออุปชชติ ถันมิทฐนักรณิ สัณขาริเกตุ อกุตเตตุ
 ออุปชชติ อุตฐจจันกรณิ อุตฐจจัสสหคเตสุ จิตตุปปาทะสุ ออุปชชติ
 กุกกุจจันกรณิ ทิวัสสุ โทมณัสสัศหคเตสุ จิตตุปปาทะสุ ออุปชชติ
 วิจิกิฉนักรณิ วิจิกิฉนัสสหคเตสุ จิตตุปปาทะสุ ออุปชชติ อวิชชา-
 นักรณิ สัพพากุตเตตุ ออุปชชติ อิเม ชมมา นักรณา ฯ กตเม
 ชมมา โนนักรณา ชเปตวา นักรणे . อวเสสั อกุตถิ จตุสุ
 ฐมัสสุ กุตถิ จตุสุ ฐมัสสุ วิปาโก ตัสสุ ฐมัสสุ กิริยาพุกกั
 รูปญจ นีพพานญจ อิเม ชมมา โนนักรณา ฯ

[๘๓๖] กตเม ชมมา นักรณิยา ตัสสุ ฐมัสสุ กุตถิ อกุตถิ
 ตัสสุ ฐมัสสุ วิปาโก ตัสสุ ฐมัสสุ กิริยาพุกกั สัพพญจ รูป
 อิเม ชมมา นักรณิยา ฯ กตเม ชมมา อนักรณิยา จตุคาโร
 มคคา อปริยาปนุณา จตุตาริ จ สามญญผลานิ นีพพานญจ อิเม
 ชมมา อนักรณิยา ฯ

[๘๓๗] กตเม ชมมา นักรณัสสมปยุตฺตา ทวาทส อกุตถ-
 จิตตุปปาทา อิเม ชมมา นักรณัสสมปยุตฺตา ฯ กตเม ชมมา
 นักรณวิปยุตฺตา จตุสุ ฐมัสสุ กุตถิ จตุสุ ฐมัสสุ วิปาโก
 ตัสสุ ฐมัสสุ กิริยาพุกกั รูปญจ นีพพานญจ อิเม ชมมา
 นักรณวิปยุตฺตา ฯ

[๘๓๘] กตเม ชมมา นักรณา เจว นักรณิยา จ คาเนว

นั้วรณานิ นั้วรณาเจว นั้วรณิยาจ ๑ กตเม ชมฺมา นั้วรณิยา-
 เจว โนจ นั้วรณา ๑ เปตฺวา นั้วรเณ อวเสถ์ อกฺุสถ์ คั้สุ
 ภูมึ้สุ กุสถ์ คั้สุ ภูมึ้สุ วิปาโก คั้สุ ภูมึ้สุ กิริยาพฺยากคั้
 สฺพพฺพญจ ฐึบิ อิเม ชมฺมา นั้วรณิยาเจว โนจ นั้วรณา ๑ อ-
 นั้วรณิยา ชมฺมา น วตฺตพฺพา นั้วรณาเจว นั้วรณิยาจาทึบิ นั้ว-
 รณิยาเจว โนจ นั้วรณาตึบิ ๑

[๘๓๕] กตเม ชมฺมา นั้วรณาเจว นั้วรณสฺมฺปยุตฺตาจ ยตฺถ
 เทว คั้ณิ นั้วรณานิ เอกโต อฺุปฺปชฺชนติ อิเม ชมฺมา นั้วรณา-
 เจว นั้วรณสฺมฺปยุตฺตาจ ๑ กตเม ชมฺมา นั้วรณสฺมฺปยุตฺตาเจว-
 โนจ นั้วรณา ๑ เปตฺวา นั้วรเณ อวเสถ์ อกฺุสถ์ อิเม ชมฺมา
 นั้วรณสฺมฺปยุตฺตาเจว โนจ นั้วรณา ๑ นั้วรณวิปฺปยุตฺตา ชมฺมา น
 วตฺตพฺพา นั้วรณาเจว นั้วรณสฺมฺปยุตฺตาจาทึบิ นั้วรณสฺมฺปยุตฺตา-
 เจว โนจ นั้วรณาตึบิ ๑

[๘๓๖] กตเม ชมฺมา นั้วรณวิปฺปยุตฺตานั้วรณิยา คั้สุ ภูมึ้สุ
 กุสถ์ คั้สุ ภูมึ้สุ วิปาโก คั้สุ ภูมึ้สุ กิริยาพฺยากคั้ สฺพพฺพญจ
 ฐึบิ อิเม ชมฺมา นั้วรณวิปฺปยุตฺตานั้วรณิยา ๑ กตเม ชมฺมา
 นั้วรณวิปฺปยุตฺตา อนั้วรณิยา จตฺตาโร มคฺคา อปฺริยาปฺนฺหา
 จตฺตาริ จ สํมณฺณผลถานิ นิพฺพานญจ อิเม ชมฺมา นั้วรณ-
 วิปฺปยุตฺตา อนั้วรณิยา ๑ นั้วรณสฺมฺปยุตฺตา ชมฺมา น วตฺตพฺพา
 นั้วรณวิปฺปยุตฺตา นั้วรณิยาตึบิ นั้วรณวิปฺปยุตฺตา อนั้วรณิยาตึบิ ๑

[๘๓๗] กตเม ชมฺมา ปรามาธา ทิฏฺฐิปรามาโส จตุสฺส ทิฏฺฐิ-
 คตตมฺปยุตฺเตสฺส จิตฺตฺตฺปฺปาเทสฺส อฺปฺปชฺชติ อิมเ ชมฺมา ปรามาธา ฯ
 กตเม ชมฺมา โนปรามาธา จเปตฺวา ปรามาธํ อวเสถํ อกฺขตํ
 จตุสฺส ญฺมํสฺส กฺขตํ จตุสฺส ญฺมํสฺส วิปาโก ตํสฺส ญฺมํสฺส กิริยาพฺยาทํ
 รุปรณฺจ นิพฺพานณฺจ อิมเ ชมฺมา โนปรามาธา ฯ

[๘๓๘] กตเม ชมฺมา ปรามญฺจํ ตํสฺส ญฺมํสฺส กฺขตํ อกฺขตํ
 ตํสฺส ญฺมํสฺส วิปาโก ตํสฺส ญฺมํสฺส กิริยาพฺยาทํ สพฺพณฺจ รุปํ
 อิมเ ชมฺมา ปรามญฺจํ ฯ กตเม ชมฺมา อปรามญฺจํ จตฺตารโ
 มคฺคา อปรียาปนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺณตฺตานิ นิพฺพานณฺจ อิมเ
 ชมฺมา อปรามญฺจํ ฯ

[๘๓๙] กตเม ชมฺมา ปรามาธตมฺปยุตฺตา จตฺตารโ ทิฏฺฐิ-
 คตตมฺปยุตฺตา จิตฺตฺตฺปฺปาทา เขตฺตฺตฺปฺปนฺนํ ปรามาธํ จเปตฺวา อิมเ
 ชมฺมา ปรามาธตมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา ปรามาธวิปฺยุตฺตา
 จตฺตารโ ทิฏฺฐิคตฺตวิปฺยุตฺตโตภตฺตคฺคา จิตฺตฺตฺปฺปาทา เทว โทมนตฺต-
 ตฺตคฺคา จิตฺตฺตฺปฺปาทา วิจิจฺจตฺตคฺคาโต จิตฺตฺตฺปฺปาโท อุกฺกจ-
 ตฺตคฺคาโต จิตฺตฺตฺปฺปาโท จตุสฺส ญฺมํสฺส กฺขตํ จตุสฺส ญฺมํสฺส วิปาโก
 ตํสฺส ญฺมํสฺส กิริยาพฺยาทํ รุปรณฺจ นิพฺพานณฺจ อิมเ ชมฺมา
 ปรามาธวิปฺยุตฺตา ฯ ปรามาโส น จตฺตพฺโพ ปรามาธตมฺปยุ-
 ตฺตตีปํ ปรามาธวิปฺยุตฺตตีปํ ฯ

[๘๔๐] กตเม ชมฺมา ปรามาธา เจวปรามญฺจํจ โสเฮว

ปรามาโส ปรามาโสเจวปรามฏุไซฺจ ๑ กตเม ชมฺมา ปราม
 มฏุชาเจว โนจปรามาสา ชเปตฺวา ปรามาถํ อวเตตํ อกฺุตํ
 ตํสุ ฐมฺมํสุ กุสํถํ ตํสุ ฐมฺมํสุ วิปาโก ตํสุ ฐมฺมํสุ กิริยาพฺยากตํ
 สํพฺพญฺจ ฐมฺมํ อิมํ ชมฺมา ปรามมฏุชาเจว โนจปรามาสา ๑
 อปรามมฏุชา ชมฺมา น วตฺตพฺพา ปรามาสาเจวปรามมฏุชาจาทิมิ
 ปรามมฏุชาเจว โนจปรามาสาติมิ ๑

[๘๕๓] กตเม ชมฺมา ปรามาถํวิปฺยยุตฺตา ปรามมฏุชา จตฺตารโ
 ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺยยุตฺตโตภตฺตหคฺคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมนสฺสํสํหคฺคา
 จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิจฺจฺจาสํหคฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท อุกฺุทฺทํสํหคฺโค
 จิตฺตฺบุปฺปาโท ตํสุ ฐมฺมํสุ กุสํถํ ตํสุ ฐมฺมํสุ วิปาโก ตํสุ ฐมฺมํสุ
 กิริยาพฺยากตํ สํพฺพญฺจ ฐมฺมํ อิมํ ชมฺมา ปรามาถํวิปฺยยุตฺตา-
 ปรามมฏุชา ๑ กตเม ชมฺมา ปรามาถํวิปฺยยุตฺตาอปรามมฏุชา จตฺ-
 ตารโ มคฺคา อปริยาปนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺณณณณานิ นีพฺพานญฺจ
 อิมํ ชมฺมา ปรามาถํวิปฺยยุตฺตาอปรามมฏุชา ๑ ปรามาสาจปราม-
 มาถํมฺยยุตฺตาจ ชมฺมา น วตฺตพฺพา ปรามาถํวิปฺยยุตฺตา ปรามม-
 ฏุชาติมิ ปรามาถํวิปฺยยุตฺตาอปรามมฏุชาติมิ ๑

[๘๕๔] กตเม ชมฺมา สํวรมมฺณา จตฺตํ ฐมฺมํสุ กุสํถํ อกุสํถํ
 จตฺตํ ฐมฺมํสุ วิปาโก ตํสุ ฐมฺมํสุ กิริยาพฺยากตํ อิมํ ชมฺมา
 สํวรมมฺณา ๑ กตเม ชมฺมา อนาวรมมฺณา ฐฺรปญฺจ นีพฺพานญฺจ

อิมะ ชมฺมา อทวรมฺมณา ฯ

[๘๔๓] กตเม ชมฺมา จิตฺตา จกฺขวิญฺญาณํ โสทวิญฺญาณํ
ฆานวิญฺเฌาณํ ชิเวหวิญฺญาณํ กายวิญฺเฌาณํ มโนธาตุ มโน-
วิญฺญาณธาตุ อิมะ ชมฺมา จิตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตา
เวทนากุชฺชโร สลฺลวากุชฺชโร สงฺขารกุชฺชโร รูปญฺจ นิสฺสํพฺพานญฺจ
อิมะ ชมฺมา โนจิตฺตา ฯ

[๘๔๔] กตเม ชมฺมา เจตสีกา เวทนากุชฺชโร สลฺลวากุชฺชโร
สงฺขารกุชฺชโร อิมะ ชมฺมา เจตสีกา ฯ กตเม ชมฺมา อเจตสีกา
จิตฺตญฺจ รูปญฺจ นิสฺสํพฺพานญฺจ อิมะ ชมฺมา อเจตสีกา ฯ

[๘๔๕] กตเม ชมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตา เวทนากุชฺชโร สลฺลวากุ-
ชฺชโร สงฺขารกุชฺชโร อิมะ ชมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา
จิตฺตวิปฺปยุตฺตา รูปญฺจ นิสฺสํพฺพานญฺจ อิมะ ชมฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา ฯ
จิตฺตํ น อตฺตพฺพํ จิตฺเตน สมฺปยุตฺตนฺติมี จิตฺเตน วิปฺปยุตฺตนฺติมี ฯ

[๘๔๖] กตเม ชมฺมา จิตฺตตํสฺสฺฐชา เวทนากุชฺชโร สลฺลวากุชฺชโร
สงฺขารกุชฺชโร อิมะ ชมฺมา จิตฺตตํสฺสฺฐชา ฯ กตเม ชมฺมา จิตฺต-
วิตํสฺสฺฐชา รูปญฺจ นิสฺสํพฺพานญฺจ อิมะ ชมฺมา จิตฺตวิตํสฺสฺฐชา ฯ
จิตฺตํ น อตฺตพฺพํ จิตฺเตน ตํสฺสฺฐชนฺติมี จิตฺเตน วิตํสฺสฺฐชนฺติมี ฯ

[๘๔๗] กตเม ชมฺมา จิตฺตสมฺมุจฺจานา เวทนากุชฺชโร สลฺลวากุ-
ชฺชโร สงฺขารกุชฺชโร กายวิญฺเฌคฺติ จจฺจวิญฺเฌคฺติ ยํ วา ปนญฺญมฺมึ
อตฺถิ รูปํ จิตฺตชฺชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมฺมุจฺจานํ รูปายคณํ สทฺทายคณํ

คนุชายตน์ รต่ายตน์ โฉฏฐัพพายตน์ อากาสธาตุ อายุปธาตุ รูปสัตว์
 สหุตา รูปสัตว์ มุทฺธา รูปสัตว์ กมฺมฉนฺดา รูปสัตว์ อฺปฺปโย รูปสัตว์
 สันตติ กพฺพิกาโร อาหาโร อิเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานา ฯ
 กตเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา จิตฺตฉนฺจ อวเสตฉนฺจ ฐปฺปี นิพฺพ
 พานฉนฺจ อิเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา ฯ

[๘๕๘] กตเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานา เวทนาทฺชนฺโช สฉนฺฉนฺโช
 สฉนฺฉนฺโช กายฉนฺฉนฺโช อจฺฉนฺฉนฺโช อิเม ธรรมมา จิตฺต
 ตมฺมุขฺจํชานา ฯ กตเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา จิตฺตฉนฺจ อวเสตฉนฺจ
 ฐปฺปี นิพฺพพานฉนฺจ อิเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา ฯ

[๘๕๙] กตเม ธรรมมา จิตฺตานุปริวตฺติโน เวทนาทฺชนฺโช สฉนฺฉนฺโช
 สฉนฺฉนฺโช กายฉนฺฉนฺโช อจฺฉนฺฉนฺโช อิเม ธรรมมา
 จิตฺตานุปริวตฺติโน ฯ กตเม ธรรมมา โนจิตฺตานุปริวตฺติโน จิตฺตฉนฺจ
 อวเสตฉนฺจ ฐปฺปี นิพฺพพานฉนฺจ อิเม ธรรมมา โนจิตฺตานุปริวตฺติโน ฯ

[๘๖๐] กตเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานา เวทนาทฺชนฺโช
 สฉนฺฉนฺโช สฉนฺฉนฺโช อิเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานา ฯ
 กตเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา จิตฺตฉนฺจ ฐปฺปฉนฺจ นิพฺพพานฉนฺจ
 อิเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานา ฯ

[๘๖๑] กตเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานาเวทนาทฺชนฺโช เวทนาทฺชนฺโช
 สฉนฺฉนฺโช สฉนฺฉนฺโช อิเม ธรรมมา จิตฺตตมฺมุขฺจํชานา
 เวทนาทฺชนฺโช ฯ กตเม ธรรมมา โนจิตฺตตมฺมุขฺจํชานาเวทนาทฺชนฺโช จิตฺตฉนฺจ

รูปนฺจ นิพฺพานนฺจ อิมํ ชมฺมา โนจิตฺตํตฺถุสฺสํมฺมุจฺจํชานสฺสทฺทโน ๑

[๔๕๖] กตเม ชมฺมา จิตฺตํตฺถุสฺสํมฺมุจฺจํชานนุปริวตฺติโน เวทนากุ-
ชนฺโซ สณฺณวากุชนฺโซ สงฺขารกุชนฺโซ อิมํ ชมฺมา จิตฺตํตฺถุสฺส-
สํมฺมุจฺจํชานนุปริวตฺติโน ๑ กตเม ชมฺมา โนจิตฺตํตฺถุสฺสํมฺมุจฺจํชานา-
นุปริวตฺติโน จิตฺตนฺจ รูปนฺจ นิพฺพานนฺจ อิมํ ชมฺมา โน-
จิตฺตํตฺถุสฺสํมฺมุจฺจํชานนุปริวตฺติโน ๑

[๔๕๗] กตเม ชมฺมา อชฺฌตฺตติกา จกฺขายตฺถํ ๑ เป ๑ มนฺยตฺถํ
อิมํ ชมฺมา อชฺฌตฺตติกา ๑ กตเม ชมฺมา พาหิรา รุปรายตฺถํ
๑ เป ๑ ชมฺมายตฺถํ อิมํ ชมฺมา พาหิรา ๑

[๔๕๘] กตเม ชมฺมา อุปาทา จกฺขายตฺถํ ๑ เป ๑ กพฺพีกาโร
อาหาโร อิมํ ชมฺมา อุปาทา ๑ กตเม ชมฺมา โนอุปาทา จตฺตํ
ภุมฺมํสํ กุสฺสํ อกุสฺสํ จตฺตํ ภุมฺมํสํ วิปาโก ตํสํ ภุมฺมํสํ กิริยาพฺยาकर्ตํ
จตฺตารो จ มหาภูตา นิพฺพานนฺจ อิมํ ชมฺมา โนอุปาทา ๑

[๔๕๙] กตเม ชมฺมา อุปาทินฺหา ตํสํ ภุมฺมํสํ วิปาโก ยนฺจ
รฺมฺมํ กมฺมํสํสํ กตฺตคา อิมํ ชมฺมา อุปาทินฺหา ๑ กตเม ชมฺมา
อนุปาทินฺหา ตํสํ ภุมฺมํสํ กุสฺสํ อกุสฺสํ ตํสํ ภุมฺมํสํ กิริยาพฺยาकर्ตํ
ยนฺจ รฺมฺมํ น กมฺมํสํสํ กตฺตคา จตฺตารो มคฺคา อปฺริยาปนฺหา
จตฺตาริ จ สํมณฺณผลฺถานิ นิพฺพานนฺจ อิมํ ชมฺมา อนุปาทินฺหา ๑

[๔๕๖] กตเม ชมฺมา อุปาทานา จตฺตาริ อุปาทานานิ กามุ-

ปาทานิ ทิฏฐุปาทานิ สัตถัพพตูปาทานิ อตตวาทูปาทานิ กามูปาทานิ
 อฏฐัสสุ โลภัสสทกเตสสุ จิตตูปปาเทสสุ ออุปฺปชฺชติ ทิฏฐุปาทานญฺจ
 สัตถัพพตูปาทานญฺจ อตตวาทูปาทานญฺจ จตุสสุ ทิฏฐิจิตตัสสมุปฺปยุตเตสสุ
 จิตตูปปาเทสสุ ออุปฺปชฺชติ อิมเม ชมฺมา อูปาทานา ฯ กตเม ชมฺมา
 โนอูปาทานา สเปตฺตวา อูปาทานเ อวเสถํ อกฺขณํ จตุสสุ ภูมึสสุ
 กฺขณํ จตุสสุ ภูมึสสุ วิปาทโก ตึสสุ ภูมึสสุ กิริยาพฺยาकर्ตํ รุปญฺจ
 นิพฺพานญฺจ อิมเม ชมฺมา โนอูปาทานา ฯ

[๘๕๗] กตเม ชมฺมา อูปาทานิยา ตึสสุ ภูมึสสุ กฺขณํ อกฺขณํ
 ตึสสุ ภูมึสสุ วิปาทโก ตึสสุ ภูมึสสุ กิริยาพฺยาकर्ตํ สพฺพญฺจ รุปํ
 อิมเม ชมฺมา อูปาทานิยา ฯ กตเม ชมฺมา อูปาทานิยา จตุตาโร
 มคฺคา อปฺริยาปนฺนา จตุตาริ จ ตํมณฺณณณานิ นิพฺพานญฺจ อิม
 เม ชมฺมา อูปาทานิยา ฯ

[๘๕๘] กตเม ชมฺมา อูปาทานัสสมุปฺปยุตฺตา จตุตาโร ทิฏฐิจิ-
 ตตัสสมุปฺปยุตฺตโลภัสสทกตา จิตตูปปาทา จตุตาโร ทิฏฐิจิตตวิปฺปยุตฺต-
 โลภัสสทกตา จิตตูปปาทา เอตฺถุปฺปนฺนํ โลภํ สเปตฺตวา อิม
 เม ชมฺมา อูปาทานัสสมุปฺปยุตฺตา ฯ กตเม ชมฺมา อูปาทานวิปฺปยุตฺตา
 จตุสสุ ทิฏฐิจิตตวิปฺปยุตฺตโลภัสสทกเตสสุ จิตตูปปาเทสสุ ออุปฺปนฺโน โลภโก
 เทว โทมนัสสสทกตา จิตตูปปาทา วิจิกิฉฺฉนัสสทกโต จิตตูปปาโท
 อุกฺขจฺฉนัสสทกโต จิตตูปปาโท จตุสสุ ภูมึสสุ กฺขณํ จตุสสุ ภูมึสสุ
 วิปาทโก ตึสสุ ภูมึสสุ กิริยาพฺยาकर्ตํ รุปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิม

ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ฯ

[๘๕๘] กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานินฺนํ ๑ ตาเนว
อุปาทานานิ อุปาทานา เจว อุปาทานินฺนํ ๑ กตเม ธมฺมา อุปา-
ทานินฺนํ เวน โน ๑ อุปาทานา ๑ เปตฺวา อุปาทานเ อวเสถํ อกฺุสฺสํ
คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ กฺุสฺสํ คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ วิปาโก คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ กิริยาพฺยา กคฺิ
สพฺพณฺ ๑ ฐมฺมํ อิมเ ธมฺมา อุปาทานินฺนํ เวน โน ๑ อุปาทานา ๑
อนุปาทานินฺนํ ธมฺมา น อตุฏฐพฺวา อุปาทานา เจว อุปาทานินฺนํ ๑
อุปาทานินฺนํ เวน โน ๑ อุปาทานา คิมิ ๑

[๘๖๐] กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสํมฺยุตฺตา ๑ ยตุถ
ทิจฺจํ ๑ โถโก ๑ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อิมเ ธมฺมา อุปาทานา เจว-
อุปาทานสํมฺยุตฺตา ๑ กตเม ธมฺมา อุปาทานสํมฺยุตฺตา เจว โน ๑
อุปาทานา ๑ อฏฺฐํ โถภสฺสทคฺตา จิตฺตฺตฺตฺตา เฑตฺตฺตฺตฺตฺตา อุปาทานเ
๑ เปตฺวา อิมเ ธมฺมา อุปาทานสํมฺยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานา ๑
อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น อตุฏฐพฺวา อุปาทานา เจว อุปาทาน-
สํมฺยุตฺตา ๑ คิมิ ๑ อุปาทานสํมฺยุตฺตา เจว โน ๑ อุปาทานา คิมิ ๑

[๘๖๑] กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานินฺนํ ๑ กุสฺสํ
ทิจฺจํ คคฺิ วิปฺปยุตฺตา โถภสฺสทคฺเตสฺส จิตฺตฺตฺตฺตา เฑตฺตฺตฺตฺตา อุปฺปนฺโน โถโก เฑ
โถมนสฺสทคฺตา จิตฺตฺตฺตฺตา วิจิกฺกฉาสฺสทคฺโต จิตฺตฺตฺตฺตา โถ อฏ-
ฐํ ๑ สทคฺโต จิตฺตฺตฺตฺตา โถ คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ กฺุสฺสํ คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ วิปาโก
คฺุสฺสํ ฐมฺมํ ๑ กิริยาพฺยา กคฺิ สพฺพณฺ ๑ ฐมฺมํ อิมเ ธมฺมา อุปาทาน-

วิบุปยุตฺตา อุปาทานิยา ฯ กตเม ชมฺมา อุปาทานวิบุปยุตฺตา อุ-
 ปาทานิยา จตุตฺตาริ มคฺคา อปฺริยาปนฺนา จตุตฺตาริ จ สํมณฺเณ-
 ฆตานิ นิพฺพานญฺจ อิมे ชมฺมา อุปาทานวิบุปยุตฺตา อุปาทานิยา ฯ
 อุปาทานตฺมบุปยุตฺตา ชมฺมา น จตฺตพฺพา อุปาทานวิบุปยุตฺตา อุปา-
 ทานิยาติมี อุปาทานวิบุปยุตฺตา อุปาทานิยาติมี ฯ

[๘๖๒] กตเม ชมฺมา กิเลสํ ทสฺส กิเลสจตฺตนิ โถโก โทโส
 โมโห มาโน ทิฏฺฐิ จิจฺจิจฺจฺจา ถันํ อุกฺกขจฺจํ อหิริกํ อนินฺตฺตบุปฺ
 โถโก อฏฺฐสฺส โสภนฺตฺตคฺเคตฺส จิตฺตฺตบุปฺปาเทสฺส อุปฺปชฺชติ โทโส ทฺวีสฺส
 โทมนฺตฺตคฺเคตฺส จิตฺตฺตบุปฺปาเทสฺส อุปฺปชฺชติ โมโห สํพฺพากุสฺสเลตฺส
 อุปฺปชฺชติ มาโน จตฺตสฺส ทิฏฺฐิจิตฺตวิบุปยุตฺตโสภนฺตฺตคฺเคตฺส จิตฺตฺต-
 บุปฺปาเทสฺส อุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐิ จตฺตสฺส ทิฏฺฐิจิตฺตตฺมบุปยุตฺตคฺเคตฺส จิตฺตฺต-
 บุปฺปาเทสฺส อุปฺปชฺชติ จิจฺจิจฺจฺจา จิจฺจิจฺจฺจาตฺตคฺเคตฺส จิตฺตฺตบุปฺปาเทสฺส อุปฺปชฺชติ
 ถันํ ตตฺตจฺจวริเกตฺส อกฺกสฺสเลตฺส อุปฺปชฺชติ อุกฺกขจฺจญฺจ อหิริกญฺจ
 อนินฺตฺตบุปฺปญฺจ สํพฺพากุสฺสเลตฺส อุปฺปชฺชติ อิมे ชมฺมา กิเลสํ ฯ
 กตเม ชมฺมา โนกิเลสํ จเปตฺวา กิเลสํ อจฺเจตฺสํ อกฺกสฺสํ จตฺต-
 ญฺมึตฺสํ กุสฺสํ จตฺต- ญฺมึตฺสํ วิปาโก ตัสฺส ญฺมึตฺสํ กิริยาพฺยาगतํ
 รุปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิมे ชมฺมา โนกิเลสํ ฯ

[๘๖๓] กตเม ชมฺมา สํกิเลสํ กิเลสํ ตัสฺส ญฺมึตฺสํ กุสฺสํ อกฺกสฺสํ
 ตัสฺส ญฺมึตฺสํ วิปาโก ตัสฺส ญฺมึตฺสํ กิริยาพฺยาगतํ สํพฺพญฺจ รุปํ

อิมะ ชมฺมา สงฺกิตฺติกา ฯ กตเม ชมฺมา อสงฺกิตฺติกา จตุตฺตารโ
มคฺคา อปริยาปนฺนา จตุตฺตาริ ฯ สํมณฺณณฺณนิ นินฺพพฺพานณฺจ อิมะ
ชมฺมา อสงฺกิตฺติกา ฯ

[๘๖๘] กตเม ชมฺมา สงฺกิตฺติจฺจา ทฺวาทฺส อกฺุสฺตจฺจิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
อิมะ ชมฺมา สงฺกิตฺติจฺจา ฯ กตเม ชมฺมา อสงฺกิตฺติจฺจา จตุสฺ
ฐมฺมฺสฺ กุสฺตํ จตุสฺ ฐมฺมฺสฺ วิปฺวาโก ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กิริยาพฺยากตฺ
ฐฺปนฺจ นินฺพพฺพานณฺจ อิมะ ชมฺมา อสงฺกิตฺติจฺจา ฯ

[๘๖๙] กตเม ชมฺมา กิตฺเตสํมฺปฺยคฺคา ทฺวาทฺส อกฺุสฺตจฺจิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
ปาทา อิมะ ชมฺมา กิตฺเตสํมฺปฺยคฺคา ฯ กตเม ชมฺมา กิตฺเตสฺวิปฺ
ปฺยคฺคา จตุสฺ ฐมฺมฺสฺ กุสฺตํ จตุสฺ ฐมฺมฺสฺ วิปฺวาโก ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ
กิริยาพฺยากตฺ ฐฺปนฺจ นินฺพพฺพานณฺจ อิมะ ชมฺมา กิตฺเตสฺวิปฺยคฺคา ฯ

[๘๗๐] กตเม ชมฺมา กิตฺเตสํจฺเวสงฺกิตฺติกาจฺ เจว กิตฺเตสํ
กิตฺเตสํจฺเวสงฺกิตฺติกาจฺ ฯ กตเม ชมฺมา สงฺกิตฺติกาจฺเว โนจฺ กิตฺเตสํ
จฺเปตฺตฺวา กิตฺเตสํ อวเสสํ อกฺุสฺตํ ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กุสฺตํ ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ วิปฺวาโก
ตฺสฺ ฐมฺมฺสฺ กิริยาพฺยากตฺ สฺพฺพณฺจ ฐฺปนํ อิมะ ชมฺมา สงฺกิตฺติกา
จฺเว โนจฺ กิตฺเตสํ ฯ อสงฺกิตฺติกา ชมฺมา น อตฺตฺตฺตฺตฺตฺ กิตฺเตสํจฺเว
สงฺกิตฺติกาจฺวาติมฺ กิตฺเตสํจฺเว โนจฺ กิตฺเตสํจฺวาติมฺ ฯ

[๘๗๑] กตเม ชมฺมา กิตฺเตสํจฺเวสงฺกิตฺติจฺจาจฺ เจว กิตฺเตสํ
กิตฺเตสํจฺเวสงฺกิตฺติจฺจาจฺ ฯ กตเม ชมฺมา สงฺกิตฺติจฺจาจฺเว โนจฺ กิตฺเตสํ
จฺเปตฺตฺวา กิตฺเตสํ อวเสสํ อกฺุสฺตํ อิมะ ชมฺมา สงฺกิตฺติจฺจาจฺเว โนจ-

กิตเตสา ๑ อสงกิตติขุชา ชุมมา น วตฺตพฺพทา กิตเตสา เจว สงกิตติขุชา-
จาทิมิ สงกิตติขุชา เจว โน จ กิตเตสาทิมิ ๑

[๘๖๘] กตเม ชุมมา กิตเตสา เจว กิตเตสสมฺปยุตฺตา จ ยตฺถ
เทว ตโย กิตเตสา เขกโต อฺปฺปชฺชชฺชติ อิม ชุมมา กิตเตสา เจว-
กิตเตสสมฺปยุตฺตา จ ๑ กตเม ชุมมา กิตเตสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิตเตสา
ชฺเปตฺวา กิตเตเส อวเสสํ อกฺุสสํ อิม ชุมมา กิตเตสสมฺปยุตฺตา เจว-
โน จ กิตเตสา ๑ กิตเตสวิปฺปยุตฺตา ชุมมา น วตฺตพฺพทา กิตเตสา เจว-
กิตเตสสมฺปยุตฺตา จาทิมิ กิตเตสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิตเตสาทิมิ ๑

[๘๖๘] กตเม ชุมมา กิตเตสวิปฺปยุตฺตา สงกิตเตสิกา ตัสฺส ฐุมิสฺส
กฺุสสํ ตัสฺส ฐุมิสฺส วิปาโก ตัสฺส ฐุมิสฺส กิริยาพฺพากตํ สฺพพณฺจ
ฐุมิ อิม ชุมมา กิตเตสวิปฺปยุตฺตา สงกิตเตสิกา ๑ กตเม ชุมมา
กิตเตสวิปฺปยุตฺตา อสงกิตเตสิกา จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา จตฺ-
ตาริ จ สํมณฺณณณณนิ นินฺพพานณฺจ อิม ชุมมา กิตเตสวิปฺปยุตฺตา-
อสงกิตเตสิกา ๑ กิตเตสสมฺปยุตฺตา ชุมมา น วตฺตพฺพทา กิตเตสวิปฺ-
ปยุตฺตา สงกิตเตสิกาติมิ กิตเตสวิปฺปยุตฺตา อสงกิตเตสิกาติมิ ๑

[๘๖๙] กตเม ชุมมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพทา จตฺตาโร ทิฏฺฐิจิ-
คตสมฺปยุตฺตา จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิจิฉฺฉณาสทฺทโคติ จิตฺตฺบุปฺปาโท อิม
ชุมมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพทา ๑ จตฺตาโร ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺปยุตฺตโคโณ-
สทฺทคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมณฺสฺสสทฺทคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อิม

ขมฺมา สฺยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา สฺยา นทสฺสเนน ปหาตพฺพา ฯ
 กตเม ขมฺมา นทสฺสเนน ปหาตพฺพา อุตฺตจฺจสฺสทกฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท
 จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ กุสฺสํ จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ วิปาทโก ตํสฺสํ ภูมฺมํสฺสํ กิริยาพฺยาगतํ
 รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิมํ ขมฺมา นทสฺสเนน ปหาตพฺพา ฯ

[๘๗๓] กตเม ขมฺมา ภาวนายปหาตพฺพา อุตฺตจฺจสฺสทกฺโค
 จิตฺตฺบุปฺปาโท อิมํ ขมฺมา ภาวนายปหาตพฺพา ฯ จตฺตารो
 ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺยตฺตโตภสฺสทกฺคา จิตฺตฺบุปฺปาทา เทว โทมนสฺสสฺสทกฺคา
 จิตฺตฺบุปฺปาทา อิมํ ขมฺมา สฺยา ภาวนายปหาตพฺพา สฺยา นภาว
 นายปหาตพฺพา ฯ กตเม ขมฺมา นภาวนายปหาตพฺพา จตฺตารो
 ทิฏฺฐิจิตฺตสฺมฺปยฺตฺตคา จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิกฺกฉาสฺสทกฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท
 จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ กุสฺสํ จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ วิปาทโก ตํสฺสํ ภูมฺมํสฺสํ กิริยาพฺยาगतํ
 รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อิมํ ขมฺมา นภาวนายปหาตพฺพา ฯ

[๘๗๔] กตเม ขมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา จตฺตารो
 ทิฏฺฐิจิตฺตสฺมฺปยฺตฺตคา จิตฺตฺบุปฺปาทา วิจิกฺกฉาสฺสทกฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท
 เอกุฏฺตฺตฺตํ โมหํ สฺเปตฺตวา อิมํ ขมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพ
 เหตุกา ฯ จตฺตารอ ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺยตฺตโตภสฺสทกฺคา จิตฺตฺบุปฺปาทา
 เทว โทมนสฺสสฺสทกฺคา จิตฺตฺบุปฺปาทา อิมํ ขมฺมา สฺยา ทสฺสเนน
 ปหาตพฺพเหตุกา สฺยา นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ฯ กตเม ขมฺมา
 นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา วิจิกฺกฉาสฺสทกฺโค โมโห อุตฺตจฺจสฺสท
 กฺโค จิตฺตฺบุปฺปาโท จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ กุสฺสํ จตฺตํ ภูมฺมํสฺสํ วิปาทโก

คัสสุ ฐัมมัสสุ กิริยาพฺยาภคํ รูปญจ นิตฺพพานญจ อิม ชมฺมา
นทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ฯ

[๘๗๓] กตเม ชมฺมา ภาวนายปหาตพฺพเหตุกา อุกฺกุชฺสจสฺสทคโต
จิตฺตูปฺปาโท เขตฺตูปฺปन्नํ โมหํ ชเปตฺวา อิม ชมฺมา ภาวนาย-
ปหาตพฺพเหตุกา ฯ จตฺตารโ ทิฏฺฐิจิตฺตวิปฺปยุตฺตโลภสฺสทคตา จิตฺตูป-
ปาทา เทว โทมนสฺสสฺสทคตา จิตฺตูปฺปาทา อิม ชมฺมา สฺยยา
ภาวนายปหาตพฺพเหตุกา สฺยยา นภาวนายปหาตพฺพเหตุกา ฯ กตเม
shmama นภาวนายปหาตพฺพเหตุกา จตฺตารโ ทิฏฺฐิจิตฺตมฺปยุตฺตา
จิตฺตูปฺปาทา วิจิกฺกขณสฺสทคโต จิตฺตูปฺปาโท อุกฺกุชฺสจสฺสทคโต
โมโห จตฺตัสสุ ฐัมมัสสุ กุสฺสํ จตฺตัสสุ ฐัมมัสสุ วิปาโก คัสสุ ฐัมมัสสุ
กิริยาพฺยาภคํ รูปญจ นิตฺพพานญจ อิม ชมฺมา นภาวนาย-
ปหาตพฺพเหตุกา ฯ

[๘๗๔] กตเม ชมฺมา สฺวิตฺตกา กามาวจรกุสฺสํ อกุสฺสํ กามาว-
จรกุสฺสสฺส วิปากโต เอกาทส จิตฺตูปฺปาทา อกุสฺสสฺส วิปากโต
เทว กิริยโต เอกาทส รูปาวจรํ ปจฺฉมํ ฉานํ กุสฺสโต จ
วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรํ ปจฺฉมํ ฉานํ กุสฺสโต จ
วิปากโต จ เขตฺตูปฺปन्नํ จิตฺตํ ชเปตฺวา อิม ชมฺมา สฺวิตฺตกา ฯ
กตเม ชมฺมา อวิตฺตกา เทว ปญฺจวิญฺญาณานิ รูปาวจรตฺติ-
จตฺตกุชฺชฌานา กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ จตฺตารโ
ชารูปฺปา กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรตฺติ-

จตุกฺกชฺฌานา กุสลโต ๑ วิปากโต ๑ วิตกฺโก ๑ ฐปนฺจ
นิพฺพานญฺจ อิม ฐมฺมา อตฺตกฺกา ฯ

[๔๗๕] กตเม ฐมฺมา ตฺวจิยาวา กามาวจรกุสลํ อกุสลํ กามา-
วจรกุสลํ วิปากโต เอกาทส จิตฺตบุปฺบาทา อกุสลํ วิปากโต
เทว กิริยโต เอกาทส ฐปาจรเอกกฺกชฺฌานา กุสลโต ๑
วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ โลกุตฺตรเอกกฺกชฺฌานา กุสลโต ๑
วิปากโต ๑ เขตฺตบุปฺปนฺนํ จิยาวํ สเปตฺวา อิม ฐมฺมา ตฺวจิยาวา ฯ
กตเม ฐมฺมา อตฺตจิวา เทว ปญฺจวิญฺญาณานิ ฐปาจรตฺติ-
กชฺฌานา กุสลโต ๑ วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ จตฺตารอ อารุปฺปา
กุสลโต ๑ วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ โลกุตฺตรตฺติกชฺฌานา
กุสลโต ๑ วิปากโต ๑ จิยาวโร ๑ ฐปนฺจ นิพฺพานญฺจ อิม
ฐมฺมา อตฺตจิวา ฯ

[๔๗๖] กตเม ฐมฺมา ตฺบมฺมิตฺติกา กามาวจรกุสลโต จตฺตารอ
โสมนตฺตสฺสทคฺคา จิตฺตบุปฺบาทา อกุสลโต จตฺตารอ กามาวจร-
กุสลํ วิปากโต ปญฺจ กิริยโต ปญฺจ ฐปาจรตฺติกชฺฌานา
กุสลโต ๑ วิปากโต ๑ กิริยโต ๑ โลกุตฺตรตฺติกชฺฌานา กุสลโต ๑
วิปากโต ๑ เขตฺตบุปฺปนฺนํ มฺมิตฺติ สเปตฺวา อิม ฐมฺมา ตฺบมฺมิตฺติกา ฯ
กตเม ฐมฺมา อตฺตมฺมิตฺติกา กามาวจรกุสลโต จตฺตารอ อุตฺตชฺฌานสฺสทคฺคา
จิตฺตบุปฺบาทา อกุสลโต อฏฺฐํ กามาวจรกุสลํ วิปากโต เอกาทส
อกุสลํ วิปากโต สตฺต กิริยโต ๘ ฐปาจรตฺติกชฺฌานา

กุตโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ จตุตถาโร อารุปรุภา กุตโต
จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตตฺรทุกทุกขุณฺณา กุตโต จ
วิปากโต จ มิตฺติ จ รูปญจ นิพฺพานญจ อิมะ ชมฺมา อပ္ปิตฺติกา ฯ

[๔๗๗] กตเม ชมฺมา มิตฺติสํหคฺคา กามาวจรกุตโต จตุตถาโร
โสมนสฺสสํหคฺคา จิตฺตูปฺปาธา อกุตโต จตุตถาโร กามาวจร-
กุตตสฺส วิปากโต ปญจ กิริยโต ปญจ รูปาวจรทุกติกขุณฺณา
กุตโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตตฺรทุกติกขุณฺณา กุตโต จ
วิปากโต จ เอตฺตูปฺปนฺนํ มิตฺติ จเปตฺตวา อิมะ ชมฺมา มิตฺติสํหคฺคา ฯ
กตเม ชมฺมา นมิตฺติสํหคฺคา กามาวจรกุตโต จตุตถาโร อูปฺเปกฺขา-
สํหคฺคา จิตฺตูปฺปาธา อกุตโต อญฺจ กามาวจรกุตตสฺส วิปากโต
เอกาหส อกุตตสฺส วิปากโต สํคฺค กิริยโต ฉ รูปาวจร-
ทุกทุกขุณฺณา กุตโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ จตุตถาโร
อารุปรุภา กุตโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตตฺรทุกทุกขุ-
ณฺณา กุตโต จ วิปากโต จ มิตฺติ จ รูปญจ นิพฺพานญจ
อิมะ ชมฺมา นมิตฺติสํหคฺคา ฯ

[๔๗๘] กตเม ชมฺมา สฺสขสํหคฺคา กามาวจรกุตโต จตุตถาโร
โสมนสฺสสํหคฺคา จิตฺตูปฺปาธา อกุตโต จตุตถาโร กามาวจร-
กุตตสฺส วิปากโต ฉ กิริยโต ปญจ รูปาวจรติกจตุกกขุณฺณา
กุตโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตตฺรติกจตุกกขุณฺณา
กุตโต จ วิปากโต จ เอตฺตูปฺปนฺนํ สฺสขํ จเปตฺตวา อิมะ

รมุมา ๕ขสฺหคตา ๗ กตเม รมุมา นสฺขสฺหคตา กามาจรร
 กุสฺสโต จตุตฺตาริ อูเปกฺขาสฺหคตา จิตฺตูปฺปาทา อกุสฺสโต อขฺย
 กามาจรรกุสฺสสฺส วิปាកโต ทสฺ อกุสฺสสฺส วิปាកโต สฺคต
 กิริยโต ฌ รุปาวจรี จตุตฺถิ ฌานํ กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑
 กิริยโต ๑ จตุตฺตาริ อารุปฺปา กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑ กิริยโต ๑
 โถกฺกตฺตริ จตุตฺถิ ฌานํ กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑ ๕ขณฺจ รุปณฺจ
 นิพฺพานณฺจ อิม รมุมา นสฺขสฺหคตา ๗

[๔๗๕] กตเม รมุมา อูเปกฺขาสฺหคตา กามาจรรกุสฺสโต จตุตฺตาริ
 อูเปกฺขาสฺหคตา จิตฺตูปฺปาทา อกุสฺสโต ฌ กามาจรรกุสฺสสฺส
 วิปាកโต ทสฺ อกุสฺสสฺส วิปាកโต ฌ กิริยโต ฌ รุปาวจรี
 จตุตฺถิ ฌานํ กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑ กิริยโต ๑ จตุตฺตาริ
 อารุปฺปา กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑ กิริยโต ๑ โถกฺกตฺตริ จตุตฺถิ
 ฌานํ กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑ เอตฺถูปฺปนฺนํ อูเปกฺขํ ๕เปตฺถวา
 อิม รมุมา อูเปกฺขาสฺหคตา ๗ กตเม รมุมา นอูเปกฺขาสฺหคตา
 กามาจรรกุสฺสโต จตุตฺตาริ โสมนสฺสสฺหคตา จิตฺตูปฺปาทา อกุสฺสโต
 ฌ กามาจรรกุสฺสสฺส วิปាកโต ฌ อกุสฺสสฺส วิปាកโต เถโก
 กิริยโต ปณฺจ รุปาวจรรตฺติกจตุกฺกชฺฌานา กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑
 กิริยโต ๑ โถกฺกตฺตริจตุกฺกชฺฌานา กุสฺสโต ๑ วิปាកโต ๑
 อูเปกฺขา ๑ รุปณฺจ นิพฺพานณฺจ อิม รมุมา นอูเปกฺขาสฺหคตา ๗

[๔๘๐] กตเม รมุมา กามาจรร กามาจรรกุสฺสโต อกุสฺสโต

สังขโย กามาวจรตฺส วิปาโก กามาวจรกิริยาพฺยาकर्ตํ สังขณฺเญจ
ฐมฺภี อิมเ ชมฺมา กามาวจรา ฯ กตเม ชมฺมา นกามาวจรา
รูปาวจรา อรูปาวจรา อปฺริยาปนฺนา อิมเ ชมฺมา นกามาวจรา ฯ

[๘๘๓] กตเม ชมฺมา รูปาวจรา รูปาวจรสตฺถกฺกปณฺจกษฺณาณา
กุสฺสโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ อิมเ ชมฺมา รูปาวจรา ฯ
กตเม ชมฺมา นรูปาวจรา กามาวจรา อรูปาวจรา อปฺริยาปนฺนา
อิมเ ชมฺมา นรูปาวจรา ฯ

[๘๘๔] กตเม ชมฺมา อรูปาวจรา จตฺตารโ อารูปปา กุสฺสโต
จ วิปากโต จ กิริยโต จ อิมเ ชมฺมา อรูปาวจรา ฯ กตเม
شمฺมา นอรูปาวจรา กามาวจรา รูปาวจรา อปฺริยาปนฺนา อิมเ
شمฺมา นอรูปาวจรา ฯ

[๘๘๕] กตเม ชมฺมา ปฺริยาปนฺนา คีสุ ฐมฺมึสุ กุสฺสํ อกุสฺสํ
คีสุ ฐมฺมึสุ วิปาโก คีสุ ฐมฺมึสุ กิริยาพฺยาकर्ตํ สังขณฺเญจ ฐมฺภี อิมเ
شمฺมา ปฺริยาปนฺนา ฯ กตเม ชมฺมา อปฺริยาปนฺนา จตฺตารโ
มคฺคา อปฺริยาปนฺนา จตฺตาริ จ สํมณฺเณตฺตานิ นินฺพฺพานณฺเญจ อิมเ
شمฺมา อปฺริยาปนฺนา ฯ

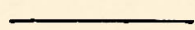
[๘๘๖] กตเม ชมฺมา นินฺยฺยานิกา จตฺตารโ มคฺคา อปฺริยาปนฺนา
อิมเ ชมฺมา นินฺยฺยานิกา ฯ กตเม ชมฺมา อนินฺยฺยานิกา คีสุ ฐมฺมึสุ
กุสฺสํ อกุสฺสํ จตฺตสุ ฐมฺมึสุ วิปาโก คีสุ ฐมฺมึสุ กิริยาพฺยาकर्ตํ
รูปณฺเญจ นินฺพฺพานณฺเญจ อิมเ ชมฺมา อนินฺยฺยานิกา ฯ

[๔๘๕] กตเม ชมฺมา นียตา จตฺตารโ ทิฏฺฐิจิตฺตสมฺปยุตฺตา
 จิตฺตบุปฺปาทา เทว โทมนนฺตฺตสฺสทคฺคา จิตฺตบุปฺปาทา อิเม ชมฺมา
 สียา นียตา สียา อนียตา จตฺตารโ มคฺคา อปรียาปนฺนา อิเม
 ชมฺมา นียตา ฯ กตเม ชมฺมา อนียตา จตฺตารโ ทิฏฺฐิจิต-
 ติปฺยุตฺตโตภตฺสทคฺคา จิตฺตบุปฺปาทา วิจิกฺกฉนฺตสฺสทคฺโค จิตฺตบุปฺปาโท
 อุตฺตจฺจสฺสทคฺโค จิตฺตบุปฺปาโท คีสุ ภูมฺมฺสุ กุสฺสํ จตฺตสุ ภูมฺมฺสุ
 วิปาโก คีสุ ภูมฺมฺสุ กิริยาพฺยาगतํ รูปญฺจ นีพฺพานญฺจ อิเม
 ชมฺมา อนียตา ฯ

[๔๘๖] กตเม ชมฺมา สฺสอฺตฺตฺตรา คีสุ ภูมฺมฺสุ กุสฺสํ อกุสฺสํ
 คีสุ ภูมฺมฺสุ วิปาโก คีสุ ภูมฺมฺสุ กิริยาพฺยาगतํ สฺสพฺพญฺจ รูปํ
 อิเม ชมฺมา สฺสอฺตฺตฺตรา ฯ กตเม ชมฺมา อนฺนฺตฺตฺตรา จตฺตารโ
 มคฺคา อปรียาปนฺนา จตฺตารโ จ สํมณฺณผลาณี นีพฺพานญฺจ
 อิเม ชมฺมา อนฺนฺตฺตฺตรา ฯ

[๔๘๗] กตเม ชมฺมา สฺสรณา ทฺวาทสฺ อกุสฺสจิตฺตบุปฺปาทา
 อิเม ชมฺมา สฺสรณา ฯ กตเม ชมฺมา อรณา จตฺตสุ ภูมฺมฺสุ กุสฺสํ
 จตฺตสุ ภูมฺมฺสุ วิปาโก คีสุ ภูมฺมฺสุ กิริยาพฺยาगतํ รูปญฺจ นีพฺพานญฺจ
 อิเม ชมฺมา อรณาติ ฯ

ชมฺมสํกคฺคินิปปกฺรณํ. นิฏฺฐิจิตฺตํ ฯ

ปทภาษณีนานุกรโม

อภกฤษพตา	๕๘. ๖๐. ๒๔๓	อโคปนา	๘๖๒
	๕๓๒. ๕๘๓. ๖๒๗. ๘๕๘	อคุคหิตตุต	๗๒๘
อภกนิคตา	๕๘. ๖๐. ๒๔๓	อฆ	๕๓๐. ๕๗๘
	๕๓๒. ๕๘๓. ๖๒๗. ๘๕๘	อฆคค	๕๓๐. ๕๗๘
อภนิฐุ์ เทว	๘๒๘	อชญุทธิกุก	๘๖๐
อภบมฺบิย	๗๕๒	อเจตสิก	๓๓. ๕๐๓. ๗๖๘. ๘๔๔
อภมฺมณฺณต	๗๕๓. ๗๘๘	อชาติ	๖๘๓
อภรณ	๒๓๘	อชมิหต	๖๕. ๖๖. ๘๕๘
อภตฺยต	๗๕๓. ๗๘๘	อชฺณตฺต	๓. ๓๔๐ ๓๗๘. ๖๘๖
อภิริยา	๒๓๘	อชฺณตฺตพหิทฺฐารมฺมณ	๓. ๖๘๗
อภฺฐิตต	๖๖. ๘๕๘	อชฺณตฺตารมฺมณ	๓. ๖๘๗
อภฺถต	๓. ๔๕. ๘๒. ๓๓๘	อชฺณตฺตติก	๓๓. ๕๕๒. ๕๘๓. ๘๕๓
	๒๗๕. ๔๘๒. ๖๖๓. นกาวล	อชฺโณธาน	๖๘๓. ๗๓๗
อภโวิท	๖๗๓	อณฺณาตจฺฉินฺทฺริย	๔๗๐
อภนฺณนิย	๖. ๗๔๒. ๘๒๘	อณฺณาตจฺฉ	๔๗๓
อภารวต	๘๕๒	อณฺณณ	๓๐๐. ๖๘๓
อภคฺคฺตพฺวารต	๓๕. ๘๖๒	อณฺณินฺทฺริย	๒๗๓. ๔๒๒
อภคฺคฺติ	๘๖๒	อฏฺฐิ์	๕๒๓

อฏฐังคิย	๖๕๘	อฏฐมุตต	๓. ๓๓๓. ๓๔๖. ๖๖๔
อฏฐังคิย	๖๘๓	อฏฐังคิย	๔๘. ๒๓๒
อฏฐังคิย	๓๕. ๘๕๘	อฏฐังคิย	๔๘. ๒๓๒
อฏฐังคิย	๓๘๓	อฏฐังคิย	๔๘. ๒๓๒. ๔๘๓
อฏฐังคิย	๘๗๕	อฏฐังคิย	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒
อฏฐังคิย	๗๔. ๓๔๓	อฏฐังคิย	๘๖๔
อฏฐังคิย	๕๒๓	อฏฐังคิย	๓๕. ๘๔๓
อฏฐังคิย	๘๖๓	อฏฐังคิย	๓๕. ๘๔๓
อฏฐังคิย	๓๕. ๘๔๐	อฏฐังคิย	๘๖๐
อฏฐังคิย	๓. ๖๘๔. ๘๘๕	อฏฐังคิย	๒๓๘
อฏฐังคิย	๓. ๖๘๕. ๘๘๖	อฏฐังคิย	๒๓๕
อฏฐังคิย	๕๓๖	อฏฐังคิย	๓๒๖. ๖๘๓
อฏฐังคิย	๒๔. ๘๐	อฏฐังคิย	๖๘๓. ๗๘๓
	๒๐๔. ๒๘๓. ๘๖๐	อฏฐังคิย	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๔
อฏฐังคิย	๗๘๔. ๘๕๖	อฏฐังคิย	๘๖๔
อฏฐังคิย	๖๘๔	อฏฐังคิย	๗๓๓. ๗๒๓
อฏฐังคิย	๓๔๖. ๓๘๒. ๔๓๘. ๔๘๖	อฏฐังคิย	๓๕
อฏฐังคิย	๕๗. ๒๔๓. ๕๓๓. ๕๘๐	อฏฐังคิย	๔๗. ๕๐. ๓๘๖
อฏฐังคิย	๓๐๐. ๖๘๓	อฏฐังคิย	๖๘๓
อฏฐังคิย	๖๗๓. ๗๘๔	อฏฐังคิย	๓๐๑. ๖๘๓. ๗๕๔

ปทภาษณียานุกถโม

๓๘๕

อนวชฺชตา	๘๖๓	อนันฺวณฺณิย	๘. ๗๕๖. ๘๓๒
อนวเสตฺตปฺปทาน	๒๗๒. ๔๗๐	อนุกมฺปา	๖๘๐
อนตฺสโรป	๘๖๐	อนุกตฺตร	๓๕. ๘๓๕
อนาคต	๓. ๖๘๕. ๘๘๕	อนุกฺทา	๖๘๐
อนาคตารมฺมณ	๓. ๘๘๖	อนุกฺทายนา	๖๘๐
อนาทรรตา	๘๕๒	อนุกฺทายิตฺต	๖๘๐
อนาทริย	๘๕๒	อนุนย	๖๘๓. ๗๓๗
อนารกฺข	๘๖๒	อนุปาทานิย	๓. ๓๒. ๗๘๖. ๘๕๗
อนารมฺมณ	๓๓. ๕๐๓. ๗๖๖. ๘๕๒	อนุปาทินฺน	๓. ๓๓. ๕๐๕
อนาสว	๕. ๗๓๕. ๘๓๕		๖๖๖. ๗๗๘. ๘๕๕
อนิกฺขิตฺตจฺจนฺทตา	๒๘. ๓๗	อนุปฺเปกฺขณฺตา	๒๓. ๘๐. ๒๐๓. ๒๘๒
	๒๐๘. ๔๘๖	อนุปฺปนฺน	๓. ๖๘๓
อนิกฺขิตฺตจฺจฺรตา	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖	อนุปฺปาท	๓๕. ๘๗๗
อนิจฺจตา	๕๓๕. ๕๓๗. ๕๘๖. ๖๓๒	อนุโรช	๖๘๓. ๗๓๗
อนิทตฺตํ	๓. ๓. ๕๓๓. ๕๓๖. ๕๕๐. ๗๐๓	อนุวิจฺจ	๒๓. ๘๐
อนินฺทริยพทฺตรูป	๘๘๗	อนุตฺตมฺมณฺตา	๒๓. ๘๐. ๒๐๓. ๒๘๒
อนินฺพทฺต	๖๘๓	อนุตฺตติ	๒๘. ๓๘. ๘๖๕
อนิมิตฺต	๕๒๓. ๕๕๒	อนเกตฺตคาห	๓๓๓. ๖๗๒. ๗๒๕. ๗๘๗
อนินยต	๓๕. ๕๐๓. ๘๘๒. ๘๘๕	อนโชนฺนีย	๗
อนินฺยยานิก	๓๕. ๕๐๓. ๘๘๕	อนโชนฺนคฺคฺคฺค	๓๕. ๘๓๘. ๘๓๘. ๘๕๐

อนินตบุพพต	๒๗๕	อบุปฏิภูตคาหิตา	๘๕๓
อนินตัตถุคคิตา	๘๗๕	อบุปฏิฆ	๓. ๓. ๕๕๕. ๗๐๔. ๘๐๘
อนุตตรฐาน	๕๓๗. ๕๘๖. ๖๓๒	อบุปฏิจวนิตา	๓๕. ๘๗๕
อนุตตวา	๗๓๓. ๗๓๓. ๗๖๓	อบุปฏิเวช	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๕
อนุตตวาทิจฺฉิ	๓๕	อบุปฏิสงฺฆา	๘๖๒
อนุตตโมโรช	๗๕๓	อบุปฏิตฺตติ	๘๖๔
อนุชการ	๕๒๓	อบุปฏิตฺตวตา	๘๕๒
อปลายคามิ	๓. ๓๘๖. ๒๖๐	อบุปนนิหิต	๒๖๗. ๔๒๕. ๔๖๘
	๔๒๒. ๕๐๓. ๖๗๖. ๘๘๗	อบุปนา	๒๒. ๓๖. ๒๓๗
อปรนตานุทิจฺฉิ	๓๕. ๘๔๘	อบุปมาณ	๓. ๓๖๘. ๖๗๘. ๘๘๘
อปรามฐฺจ	๓๐. ๗๖๒. ๘๓๘	อบุปมาณารมฺมณ	๓. ๓๖๘. ๖๗๘
อปริยาปนฺน	๓๕. ๖๖๔. ๖๗๖. ๘๘๓	อบุปตฺตต	๘๕๒
อปริโยคาหนา	๓๐๐. ๖๗๒. ๖๘๓	อบุปตฺติก	๓๕. ๘๖๔
	๗๒๔. ๗๕๕. ๗๘๗	อปรตฺตวาทา	๘๖๓
อปาตุฏฺฐ	๖๘๓	อพภา	๕๒๓
อปีตاپนตา	๒๘. ๓๘. ๒๐๘. ๘๖๕	อพุกตฺตจฺจกต	๖๘๔
อเปกฺขา	๖๘๓. ๗๓๗	อพฺยากต (อิหิ เขภฺยฺยิถิ)	
อบุปฺจฺจกฺกมฺม	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๕	อพฺยากตมฺมุต	๔๓๘
อบุปฺจฺจย	๓. ๗๐๓. ๘๐๖	อพฺยาบชฺช	๔๘. ๕๓. ๒๓๒. ๖๘๐
อบุปฺจฺจเวกฺขณา	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๕	อพฺยาบาท	๔๘. ๕๓. ๓๘๖. ๒๓๒. ๖๘๐

ปทภาษณีนยานุกกโม

๓๘๗

อภิขบปา	๖๘๓. ๗๓๗	อวิยธมม	๖๗๓
อภิขุณา กายกนถ	๗๓๗	อวิยมคฺคตมฺกฺ	๖๘๒
อภินิพฺพคฺต	๖๘๓	อรูปสณฺณ	๓๗๘
อภินิโรปนฺนา	๒๒. ๓๖. ๒๓๗	อรูปาวจร	๓๔. ๔๓๘. ๘๘๒
อภินิเวส	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓	อรูปชฺฌาน	๓๘๒
อภินุปฺปสํทา	๒๗. ๔๐. ๘๒. ๒๐๗	อรูป ^๕	๓. ๓๔. ๓๒๖
อภิกายตน	๓๘๘		๓๒๘. ๗๐๕. ๘๓๐
อภิตาป	๘๔๓	อรูปฺปคฺติ	๔๓๘
อมตฺตณฺณคฺตา	๓๕. ๘๖๒	อรุพฺภนา	๔๗. ๒๓๓
อมนสํการ	๓๘๒. ๔๓๘. ๔๘๖	อรุพฺภทคฺต	๔๗. ๒๓๓
อมนามิย	๖๕๘	อโถภ	๔๗. ๒๓๓. ๔๘๓
อมนุสฺตสํทท	๕๒๒	อวงฺกตา	๖๕. ๖๖. นแกวล
อโมห	๓๓. ๔๘๒๓๓	อวชฺช	๗๕๒
	๔๗๓. ๔๘๓. นแกวล	อวชฺชสณฺณคฺตา	๗๕๒
อมฺพงฺกุรวณฺณ	๕๒๓	อวฺฐจฺติ	๔๘๖
อมฺพิต	๕๒๔	อวิกฺเขป	๓๕. ๒๖. ๓๐. ๔๘๖
อโยคณิย	๘	อวิจฺจาร	๓๔. ๓๔๐. ๗๒๓
อรณ	๓๔. ๘๓๕. ๘๘๗	อวิจฺจชา	๓๕. ๓๐๐. ๖๘๓. ๗๓๒. ๗๕๔
อรทตฺตผล	๖๗๗. ๘๘๘	อวิจฺจชานํวรณ	๗๕๔. ๕๓๓
อริย	๓๔๓. ๗๘๔	อวิจฺจชานุสฺย	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๓๒. ๗๕๔

ปทภาษณียานุกถโม

อวิชฺชาปริยฺยฐาน	๓๐๐. ๖๘๓	อตั้งคาหนา	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๔
	๗๓๒. ๗๕๔	อตั้งโณชนีย	๕. ๗๓๓. ๘๒๐
อวิชฺชาภาคิ	๓๕. ๘๓๖	อตั้งนุคฺฉิจิตา	๓๕. ๘๖๒
อวิชฺชาโยค	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๓๒. ๗๕๔	อตั้งมเปกฺขนา	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๔
อวิชฺชาตณฺโณชน	๗๓๔. ๘๓๘	อตั้งมาริจิตฺวคฺคตนิค	๘๖๓
อวิชฺชาตถ	๗๓๒. ๗๓๗	อตั้งมฺปฺปนฺน	๖๘๓
อวิชฺโชฆ	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๓๒. ๗๕๔	อตั้งมฺปฺชณฺณ	๓๕. ๓๐๐
อวิตถก	๓. ๓๔. ๓๔๐. ๔๓๗. นกวางิ		๖๘๓. ๗๕๔. ๘๖๔
อวิตถนตา	๕๗. ๕๘	อตั้งมฺมุจฺจ	๕๓๐. ๕๗๘
	๒๔๓. ๕๓๓. ๕๘๐	อตั้งมฺโพช	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๕๔
อวิฬ		อตั้งมฺมุตฺนตา	๒๘. ๓๘. ๒๐๘. ๘๖๕
อวิฬน	๖๗๓. ๗๘๔	อตั้งมฺไมต	๘๗๔
อวิฬาหฺมมานตฺตา	๒๖. ๓๐	อตั้งมฺวร	๘๔๒
	๓๘. ๒๐๖. ๔๘๖	อตั้งมฺจฺต	๘๖๒
อวิฬาหาร	๒๖. ๓๐. ๓๘. ๒๐๖. ๔๘๖	อตั้งมฺรณตา	๘๖๔
อวิฬินิรย	๘๒๘	อตั้งมฺตฺต	๗๓๓. ๗๒๓
อฏฺฐปฺถม	๓๓๕. ๗๕๒	อตั้งมฺต	๓๓๓
อตั้งมฺกิตฺติจ	๓๓. ๘๖๔	อตั้งมฺท	๕๒๔
อตั้งมฺกิตฺติจตฺถกิตฺติ	๓. ๕๐๓. ๖๖๗	อตั้งมฺรชฺชนา	๔๗. ๒๓๓. ๒๓๔
อตั้งมฺกิตฺติ	๓๓. ๘๐๓. ๘๖๓	อตั้งมฺรชฺชิตฺต	๔๗. ๒๓๓. ๒๓๔
อตั้งมฺชต	๓. ๖๖๖. ๗๐๒. ๘๔๔. ๘๐๗		

ปทภาษณีนยานุกถโม

๓๘๘

อสงาราค	๔๗. ๒๓๑. ๒๓๔	อาทาสมณฑุท	๕๒๓
อสังกิตปรกฏมตา	๒๘. ๓๗	อาทตติกริก	๖๘๑. ๘๓๓
	๒๐๘. ๔๘๖	อาทตติกรุสตะดา	๓๕. ๘๕๔
อสุโรป	๓๒๖. ๖๘๓. ๗๒๓	อาทตติกรุช	๘๕๔
อเสกข	๓. ๕๐๓. ๖๗๗. ๘๘๘	อาทตติกรุจจันนุสตะดา	๓๕. ๘๕๔
อสุสัทท	๘๕๒	อาโป	๕๔๓. ๕๗๘
อสุสัททวา	๖๗๓. ๗๘๔	อาโปกสิณ	๓๗๗
อหิริก	๓๕. ๘๓๘. ๘๓๘. ๘๕๐	อาโปชาตุ	๕๐๔
อหิริกพต	๒๗๕	อาหมคณ	๕๒๓
อเหตุก	๒. ๕๐๓. ๘๐๐	อาหมิสปฏิสันถาร	๘๖๓
อาภาสชาตุ	๕๓๐	อาโมทนา	๘๐. ๒๐๕
อาภาสจันญายตน	๓๘๒. ๔๓๘	อายตนนุสตะดา	๓๕. ๘๕๗
	๔๘๖. ๘๘๖	อายุ	๓๕. ๗๘. ๒๓๔. ๒๘๐
อาภินญจณญายตน	๓๘๒. ๔๒๐. ๔๘๘		๓๘๘. ๕๓๖. ๕๗๕. ๕๘๕
อาฆาต	๖๘๓. ๗๘๓	อายุหน	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒
อาชย	๕๓๔. ๕๘๓. ๖๒๘	อาวตี	๒๓๘
อาชยคามิ	๓. ๕๐๓. ๖๗๖. ๘๘๗	อาวมุณ	๓๗๓. ๕๐๔
อาชชว	๓๕	อาวรูป	๘๘๓. ๘๘๓. ๘๗๕
อาชชวตา	๘๕๘	อาโถก	๕๒๓
อาตป	๕๒๓	อาวรณ	๖๘๓. ๗๓๗

อาวาสมจฺฉริย	๗๒๘	อิทฺตฺยปรุจฺยตาปฏิจฺจ-	
อาตฺตฺตฺตฺต	๖๗๒. ๗๒๘. ๗๗๗	ตฺตฺตฺตฺต	๖๗๒. ๖๘๓
อาตฺต	๘. ๘๓๓	อิทฺตฺตฺต	๒๖๘. ๔๔๕. ๔๖๘
อาตฺตฺตฺตฺต	๘. ๗๓๕. ๘๓๕	อิทฺตฺตฺต	๓๕. ๗๕. ๘๘. ๒๖๘
อาตฺตฺตฺตฺต	๘. ๗๓๕. ๘๓๕		๔๔๕. ๔๖๘. ๕๓๖. ๕๘๕
อาตฺต	๖๘๓. ๗๓๗	อิทฺตฺต	๓๔. ๗๘. ๒๓๔
อาตฺต	๖๘๓. ๗๓๗		๒๘๐. ๓๔๘. ๕๗๕
อาตฺต	๖๘๓. ๗๓๗	อิทฺต	๗๒๗
อาตฺต	๘๗๕	อิทฺต	๗๒๗
อาตฺต	๗๔. ๘๘	อิทฺต	๗๒๗
	๒๖๘. ๔๔๕. ๔๖๘	อิทฺต	๗๒๗. ๗๓๔. ๘๓๘
อิทฺต	๖๘๓. ๗๓๗	อิทฺต	๓๕. ๘๔๗
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๖๕. ๖๖
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๖๕. ๖๖
อิทฺต	๕๐๘. ๕๒๕ .	อิทฺต	๖๘๓
	๕๔๒. ๕๗๓ ๖๓๘. ๖๖๐	อิทฺต	๗๒๒. ๗๘๕
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๗๒๒. ๗๘๕
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๕๒๒
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๕๒๘. ๕๗๗
อิทฺต	๕๒๕. ๕๗๓. ๖๓๘	อิทฺต	๓๓๔. ๓๓๕. ๗๕๒. ๗๘๓

ปทภาษีนียานุกุมโ

๓๘๓

อุทฺธจฺจกุกฺกจฺจนักรณ	๘๓๓	อุเปกฺขาส์หคต	๓. ๓๔. ๓๓๔
อุทฺธจฺจส์หคต	๘๐๓. ๘๓๐		๓๘๐. ๔๗๒. ๖๖๘. ๘๗๘
อุทฺธจฺจมาตกสณฺณาส์หคต	๓๘๓	อุปฺปนฺน	๓. ๖๘๓. ๘๘๔
อุปฺกุกิเตส	๖๘๓. ๗๓๗	อุปฺปนฺนส	๖๘๓
อุปฺจย	๕๐๔. ๕๓๔. ๖๒๘	อุปฺปาท	๓. ๖๘๓. ๘๘๔
อุปฺจิตตฺต	๓๓๘	อุยฺยาม	๒๗. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖
อุปฺปริกฺขา.	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	อุสฺสม	๖๕๖
อุปฺริฏฺฐิม	๖๗๗. ๘๓๗	อุสฺสมคต	๖๕๖
อุปฺวิม	๘๘๘	อุสฺสุยา	๗๒๗
อุปฺตกฺขณา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	อุสฺสุยนา	๗๒๗
อุปฺวิจยว	๒๓. ๘๐. ๒๐๓	อุสฺสุยคตฺต	๗๒๗
อุปฺปาทา	๓๓. ๕๐๔. ๖๓๔. ๗๗๘. ๘๕๔	อุสฺสุมา	๖๕๖
อุปฺปาทาน	๓๒. ๖๘๓	อุสฺสุมาคต	๖๕๖
	๗๓๗. ๗๘๐. ๘๕๖	อุสฺสุสาห	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖
อุปฺปาทานวิปฺปยุตฺต	๓๒. ๘๕๘	อุสฺสุโสฬส	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖
อุปฺปาทานสมฺปยุตฺต	๓๒. ๘๕๘	เฮกฺกฺข	๖๖๓
อุปฺปาทานนิย	๓. ๓๒. ๕๐๓. ๗๗๖. ๘๕๗	เฮโกทิกาว	๓๔๐
อุปฺปาทินฺน	๓. ๓๓. ๕๐๔. ๗๗๘. ๘๕๕	เฮชา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒
อุเปกฺขา	๓๓๐. ๓๔๖. ๖๖๘	โสกฺกฺปนฺนา	๒๗. ๔๐. ๘๒. ๒๐๗
อุเปกฺขาส์ติปาริสฺสฺสฺส	๓๔๖	โสม	๗. ๖๘๓. ๗๔๗. ๘๓๓

โฆณิน	๗. ๕๐๓	กฏชายิตคุด	๓๓๓. ๖๗๒. ๗๒๔
โฆณินปยุคุด	๗	กฏก	๕๒๔
โฆณินสมปยุคุด	๗	กฏกณจุคุด	๗๒๘
โฆชา	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	กณณสุช	๘๖๓
โฆคุดปยุ	๓๕. ๓๒๖. ๓๒๘. ๓๘๖	กณนุ	๓๕. ๘๓๘
โฆคุดปยุพต	๔๖. ๘๒	กตคุดตา	๓๓๘. ๕๔๒
โฆทคุด	๒๔. ๘๐. ๒๐๔. ๒๘๓. ๓๘๐	กทวิย	๗๒๘
โฆทน	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	กปมีย	๗๕๒
โฆทาท	๕๒๓	กพพิการ อาหาร	๕๐๔. ๕๓๘
โฆทาทกถิน	๓๗๗		๖๓๒. นกวล
โฆทาทนิตสุต	๓๘๘	กมุณณต	๖๓. ๒๔๕
โฆทาทนินาถ	๓๘๘		๕๐๔. ๕๓๓. ๕๘๒
โฆทาทวณณ	๓๘๘	กมุณณคุด	๖๓. ๒๔๕. ๕๓๓. ๕๘๒
โฆวิม	๕๓๖	กมุณณภาว	๖๓. ๒๔๕. ๕๓๓. ๕๘๒
โฆถียนา	๗๕๓. ๗๘๘	กรุณาสหคต	๓๘๐
โฆพาวิก	๕๐๔. ๕๕๓. ๕๘๘. ๖๓๗	กถยานมิตคุดตา	๓๕. ๘๕๓
กฏกถ	๘๖๓	กถาว	๕๒๔
กฏชพ	๕๔๐. ๖๕๖	กาม	๓๓๘
กฏชา	๓๓๓. ๖๗๒. ๗๒๔	กามจุนนุ	๗๒๐. ๗๘๘
กฏชายนา	๓๓๓. ๖๗๒. ๗๒๔	กามจุนนุนิวน	๗๘๘. ๗๕๘. ๘๓๓

ปทภาษ่นิยานุกถโม

๓๘๓

กามชฺโฆธาน	๗๐๘. ๗๒๐. ๗๔๘	กายวิญญาน	๔๗๒. ๕๔๐
กามคณฺหา	๗๐๘. ๖๘๓. ๗๒๐. ๗๓๗		๕๕๘. ๖๐๘
กามนฺนํ	๗๐๘. ๗๒๐. ๗๔๘	กายวิญญานชาตุ	๓๕๔
กามปริพาท	๗๐๘. ๗๒๐. ๗๔๘	กายวิญญेขย	๕๐๘. ๖๕๗. ๗๐๗
กามมุจฺฉา	๗๐๘. ๗๒๐. ๗๔๘	กายตมฺผตฺต	๕๐๔. ๕๒๐. ๕๔๐. ๕๕๗
กามวากพฺยาปาท	๒๗๓	กายตมฺผตฺตช	๓๕๔. ๔๗๓
กามวากตฺตณฺโณชน	๗๒๐. ๗๓๔. ๘๑๘	กายตฺจฺจิต	๘๔๓
กามตีเนท	๗๐๘. ๗๒๐. ๗๔๘	กายายคณ	๕๐๔. ๕๒๐. ๕๔๒. ๖๐๓
กามาจฺจ	๓๔. ๓๓๘. ๕๐๓	กายินฺหฺทฺริย	๕๐๔. ๕๒๐. ๖๖๐
กามาตฺถ	๗๐๘. ๘๓๓	กายชฺชุกตา	๖๕. ๓๘๖. ๒๔๘
กายกมฺม	๖๖๓. ๖๗๔	กาพก	๕๒๓
กายกมฺมมฺมณฺดา	๖๓. ๓๘๖. ๒๔๕	กิริยเหตุ	๘๐๐. นกาวถิ
กายคณฺถ	๗๓๖	กิริยา	๔๘๒. ๖๖๕. นกาวถิ
กายทฺจฺจฺจิต	๒๓๘. ๘๔๐	กิเตต	๓๓. ๖๖๓ ๖๗๔. ๘๖๒
กายชาตุ	๕๒๐	กิเตตฺถตฺถ	๗๘๓. ๘๖๒
กายปาคฺคณฺดา	๖๓. ๓๘๖. ๒๔๗	กิเตตฺถปฺปยุตฺต	๓๓. ๘๖๕
กายปฺปตฺตํทฺธิ	๕๕. ๓๘๖. ๒๓๘	กิเตตฺถมฺปยุตฺต	๓๓. ๘๖๕
กายมฺหฺทฺตา	๕๘. ๓๘๖. ๒๔๓	กุกฺกฺจ	๗๕๒
กายถฺทฺตา	๕๗. ๓๘๖. ๒๔๓	กุกฺกฺจายนา	๗๕๒
กายวิญญตฺติ	๕๐๔. ๕๒๘. ๕๔๒. ๖๒๒	กุกฺกฺจายิตฺต	๗๕๒

กฤษณินิวิตุกมฺภณ	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	ชรกต	๖๕๖
กฤษณนา	๖๘๓	ชาริก	๕๒๔
กฤษณินิคคฺต	๖๘๓	ชิปฺปาภินฺณ	๓๖๓
กฤษณมคฺค	๒๘๓. ๖๗๓	ชิว	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓
กฤษณมาต	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	เชคฺต	๕๓๖
กฤษณมจฺฉนฺน	๗๒๘	คณฺถ	๖. ๖๘๓. ๗๓๗. ๘๕๒
กฤษณ (อิทฺ ฆะภฺยธิก)		คณฺถนฺน	๖. ๕๐๓. ๗๔๒. ๘๒๘
กฤษณมฺถ	๔๗. ๒๓๒. ๖๓๓	คณฺถวิปฺปยุคฺต	๖. ๗๔๓. ๘๓๐
กฤษณวิปาก	๓๖๕	คณฺถมฺปยุคฺต	๖. ๗๔๓. ๘๒๘
เกตุกมฺยตา	๗๒๒. ๗๘๕	คณฺช	๕๓๘
โกช	๖๘๓	คณฺชชาตฺ	๕๐๔. ๕๒๓. ๕๗๐
โกป	๖๘๓	คณฺชายน	๕๐๔. ๕๒๓. ๕๔๓
โกตฺถต	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	คณฺชารมฺมณ	๓๒๕. ๓๓๕. ๒๗๕
ฉนฺนทิจฺจ	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓		๓๒๓. ๔๗๒. ๕๓๘
ฉนฺนติ	๓๕. ๘๖๐	คณฺชาต	๖๘๓
ฉนฺน	๗๖. ๘๘. ๒๖๘	ครุก	๕๔๐
	๔๔๕. ๔๖๘. นแกวถิ	ครุกการ	๗๒๗
ฉนฺนจรต	๕๒๔	คตฺชโฆหรณฺน	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓
ฉนฺนตา	๘๖๐	คาม	๕๓๖. ๕๖๔
ชย	๓๕. ๕๓๗. ๕๘๖. ๖๓๒. ๘๗๗	กาห	๒๘๓. ๖๗๓

ปทภาษนียานุกรโม

๓๘๕

คิรา	๕๒๘. ๕๗๗	จากขุวิญญานชาตุ	๓๘๐
คัตตทุท	๕๒๒	จากขุวิญญเมยยุ	๕๐๘. ๖๕๗. ๗๐๗
คุดตทวารตา	๓๕. ๘๖๓	จณฺทิกุก	๓๒๖. ๖๘๓. ๗๒๓. ๗๘๓
คุดฺติ	๘๖๓	จตุรฺต	๕๒๓
เคช	๖๘๓. ๗๓๗	จตุรฺจติก	๓๒๗. ๓๓๖. ๓๐๘
โคปนา	๘๖๓	จันทมณฺท	๕๒๓
ฆานชาตุ	๕๐๘. ๕๓๘	จาว	๒๓. ๘๐. ๒๐๓
ฆานวิญญาน	๓๕๒. ๕๓๘. ๕๒๓	จิตฺต	๓๓. ๒๓. ๒๓. ๓๒. ๗๘. ๘๘
ฆานวิญญเมยยุ	๕๐๘. ๖๕๗. ๗๐๗	จิตฺตคมฺมวณฺตา	๓๘๖. ๒๘๖
ฆานตฺมมฺต	๕๐๘. ๕๓๘	จิตฺตเจตฺตีก	๖๗๘. ๘๒๘
ฆานายตน	๕๐๘. ๕๓๘	จิตฺตช	๕๘๘
ฆานินฺทริย	๕๐๘. ๕๓๘. ๖๖๐	จิตฺตปาคฺคณฺตา	๓๘๖. ๒๘๘
ฆเฬ	๕๒๘. ๕๗๗	จิตฺตปฺปตฺตํทฺธิ	๕๖. ๓๘๖. ๒๘๐
ฆเฬกมฺม	๕๒๘. ๕๗๗	จิตฺตมฺมุกฺตา	๖๐. ๓๘๖. ๒๘๘
จกฺขายตน	๕๐๘. ๕๘๒	จิตฺตคหฺนฺตา	๕๘. ๓๘๖. ๒๘๒
จกฺขุชาตุ	๕๓๖. ๕๖๗ ๖๓๓	จิตฺตวิปฺปยุคฺต	๓๓. ๕๐๓
จกฺขุนฺทริย	๕๐๘. ๕๘๓. ๕๘๖		๗๖๘. ๘๘๕
	๖๗๓. ๖๖๐	จิตฺตวิตฺตํชฺช	๓๓. ๗๗๐. ๘๘๖
จกฺขุวิญญาน	๘๗๒. ๕๐๘	จิตฺตตฺมฺชฺชาน	๓๓. ๕๐๘
	๕๓๖. ๕๒๓		๕๘๘. ๕๘๖. ๗๗๓. ๘๘๗

จิตตตั้งฐ	๓๓. ๗๗๐	ฉายา	๕๒๓
จิตตตั้งฐสัมมุขาน	๓๓. ๘๕๐	ชนบท	๕๓๘
จิตตตั้งฐสัมมุขานต์หญ	๓๓. ๘๕๓	ชนิกา	๖๘๓. ๗๓๗
จิตตสัมปยุต	๓๓. ๗๖๘. ๘๔๕	ชนปา	๖๘๓
จิตตต์หญ	๓๓. ๕๐๔. ๕๕๐. ๕๘๗. ๘๔๘	ชรดา	๕๐๔. ๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
จิตตต์เสถกคุดา	๒๖. ๗๕. นกาวถิ	ชรา	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
จิตตเหตุก	๕๔๘. ๕๘๖	ชาครูปรชต	๕๒๓
จิตตารชปเตย	๓๘๓. ๒๗๐	ชาติถิ	๖๘๓. ๗๓๗
จิตตานุปรวิคติ	๓๓. ๕๐๔	ชิวหาธาตุ	๕๐๔. ๕๓๘
	๕๕๓. ๕๘๘. ๘๔๘	ชิวหายคน	๕๐๔. ๕๓๘. ๕๔๒
จิตตชุกดา	๖๖. ๓๘๖. ๒๕๐	ชิวหาวิณณาน	๔๗๒. ๕๓๘. ๕๒๔
จิตตบุปาท	๘๘๖	ชิวหาวิณณเยย	๕๐๘. ๖๕๗. ๗๐๗
จินดา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	ชิวหาตัมมุตต์	๕๐๔. ๕๓๘. ๕๒๔. ๖๐๓
เจต	๒๒	ชิวหินุทริย	๕๐๔. ๕๓๘. ๖๖๐
เจตนา	๒๐. ๗๔. ๗๘. ๘๗	ชิวรณา	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
เจตติก	๓๓. ๓๗. ๓๓. ๓๓๐. ๗๖๘. ๘๔๔	ชิว	๗๓๓
เจโตตัมมุตต์ช	๓๘. ๒๕. ๓๓	ชิวค	๓๔. ๒๓๔
ฉนทารชปเตย	๓๘๓. ๒๗๐. ๔๔๖	ชิวคินุทริย	๓๔. ๗๘. ๒๓๔
ฉพัต	๕๒๓		๒๗๕. ๔๗๒. ๕๔๒. ๕๗๕
ฉาทน	๖๘๓. ๗๓๗	ฉาน	๓๘๓. ๓๐๖. ๓๓๖

ปทภาษณยานุกถโม

๓๘๗

ฉาณวิปยุต	๓๒๖. ๓๓๕	คิตต	๕๒๕
	๓๘๓. ๔๘๒	คิตตถายตน	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓
ฉาณตมยุต	๓๒๕. ๓๓๕	คิตตจิก	๓๕๓
	๓๘๓. ๔๘๒	คิต	๕๓๖
ฉานกุตตา	๓๕: ๘๕๘	เตโชกตฉิน	๓๗๗
ฉิต	๒๖. ๓๕. ๗๗	เตโชธาต	๕๐๗. ๕๕๐. ๖๕๖
	๒๓๕. ๓๕๘. ๔๗๖. ๕๗๕	เตช	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓
คก	๒๒. ๓๖. ๒๓๗	คณภนา	๕๒๘. ๕๗๖
คคณช	๕๒๓	คณภคิต	๖๕๖. ๗๒๕
คจวธ	๕๒๕	คณ	๕๒๓
คชช	๓๘. ๒๓	คณโม	๒๘. ๓๗
คณหาคทก	๖๘๓. ๗๓๗	คณ	๗๕๓. ๗๘๓
คณหชาต	๖๘๓. ๗๓๗	คณมิตทชนวณ	๗๕๓. ๘๓๓
คณหามท	๖๘๓. ๗๓๗	คณนา	๗๕๓. ๗๘๘
คณหามุท	๖๘๓. ๗๓๗	คณคิต	๗๕๓. ๗๘๘
คตย	๓๕๓	คณ	๕๒๓
คถากต	๗๓๓. ๗๒๓. ๗๘๖	คณจาด	๗๓๓. ๘๓๓
คณภาว	๒๗๓. ๔๗๐	คณจ	๓๐๒. ๖๗๓
คณนย	๓๕. ๘๕๐	คณจิกนคาร	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓
คณกรร	๕๒๓	คณจิกค	๓๘๖. ๒๖๐. ๒๘๓. ๓๐๒. ๔๒๒

ปทภาษณีนยานุกถโม

ทิฏฐิจิกहन	๒๘๓. ๒๗๓. ๗๓๓	ทุมเมชฌ	๓๐๐. ๒๘๓. ๗๓๒. ๗๕๕
ทิฏฐิจิปรามาต	๘๓๗	ทุงจุกิก	๓๕๕
ทิฏฐิจิวิปฺสนุทิก	๒๘๓. ๒๗๓. ๗๓๓	ทุงตฺต	๘๕๒
ทิฏฐิจิวิตฺตทฺธิ	๓๕. ๘๗๒. ๘๗๓	ทุงตนา	๓๒๖. ๒๘๓
ทิฏฐิจิวิตฺตทฺทายิก	๒๘๓. ๒๗๓. ๗๓๓	ทุงตคตฺต	๓๒๖. ๒๘๓
ทิฏฐิจิตฺตมฺโชน	๒๘๓. ๗๒๓	โทมนตฺตตฺตคคต	๓๒๕. ๓๒๘. ๘๘๕
	๗๓๕. ๘๓๘	โทจตฺตตทา	๓๕. ๘๕๒
ทิฏฐิจิตฺตมฺปทา	๓๕. ๘๗๓	โทต	๓๒๖. ๒๖๓. ๒๘๓
ทิฏฐิจุปาทาน	๗๗๒. ๘๕๖	ทฺวาร	๕๓๗
ทฆ	๕๒๓	ทฺเวชฌ	๖๗๒. ๗๒๕
ทฺกฺชฌนิทาน	๖๘๓. ๗๓๗.	ทฺเวชฺช	๖๗๒. ๗๒๕
ทฺกฺชฌนิโรช	๖๘๐	ทฺช	๗๒๒. ๗๘๕
ทฺกฺชฌภูมิ	๖๖๕	ทฺชฌาต	๖๘๓
ทฺกฺชฌมฺถ	๖๘๓. ๗๓๗	ทฺชฌชฌ	๗๕. ๗๗. ๓๒๗. ๓๐๘. ๕๗๕
ทฺกฺชฌตฺตมฺท	๖๘๐	ทฺชฌมฺปฐิตฺตมฺถาร	๘๖๓
ทฺกฺชฌตฺตมฺตฺต	๕๕๐	ทฺชฌมฺมจฺจฌ	๗๒๘
ทฺกฺชฌชฌปฐิททา	๓๖๒	ทฺชฌมฺวิจย	๓๓. ๓๕. ๘๓
ทฺกฺชฌชฌทฺวิย	๕๗๒. ๕๗๓		๒๓๓. ๒๗๕. ๕๗๓
ทฺกฺชฌชฌนุช	๕๒๓	ทฺชฌมฺวิจยตฺตมฺโพชฌจฺจ	๒๒๘. ๒๕๒
ทฺชฌปฺปณฺณ	๘๕๒		๒๗๕. ๕๗๓

ปทภาษนียานุกถโม

๓๘๘

ชมฺมายตน	๗๕. ๗๖. ๓๒๗	นิกฺโขฆตฺตทฺท	๕๒๒
	๓๐๘. ๔๘๗. ๕๓๓	นินฺน	๕๒๓
ชมฺมารมฺมณ	๓๒๕. ๓๒๖. ๓๓๕. ๕๗๕	นินฺนพฺพตฺต	๖๘๓
ชากุ	๗๕. ๗๗. ๘๘. ๘๕๖	นินฺนพฺพาน	๘๘๓. นกเวถิ
ชากุฏฺถตฺตา	๓๕. ๘๕๖	นินฺนิตฺตคฺคฺคาหิ	๘๖๒
ชากุฏฺถนุญฺญ	๕๐๘	นินฺนิต	๓๕. ๖๘๓. ๘๘๕
ชารณฺตา	๒๘. ๓๘. ๒๐๘	นินฺนโยค	๘๖๖
ชิตฺติ	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖	นินฺนียฺยานิก	๓๕. ๓๘๖. ๒๖๐. ๔๒๒. ๘๘๕
ชุตฺตมฺปคฺคฺคาท	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖	นินฺนิตฺต	๓๕. ๘๘๒
ชุม	๕๒๓	นินฺนิตฺตปิถ	๓๕. ๘๘๒
ชนฺท	๖๘๓	นินฺนิตฺตช	๖๘๕
ชนฺทวาท	๖๘๓. ๗๓๗	นินฺนิตฺตคฺคฺคา	๘๕๘
ชนฺน	๕๓๖	นินฺนิต	๕๒๓
ชนฺนิต	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	นินฺนิตฺตฉิน	๓๗๗
ชาน	๓๕. ๘๕๓. ๘๕๕	นินฺนิตฺตฉุตฺต	๓๘๘
ชานกมฺม	๘๕๒	นินฺนิตฺตฉาถ	๓๘๘
ชานเชยฺย	๘๕๒	นินฺนิตฺตฉนฺน	๓๘๘
ชนฺนิตฺติ	๖๘๓. ๗๓๗	นินฺนิตฺตฉน	๘. ๖๘๓. ๗๓๗. ๗๕๘. ๘๓๓
ชนฺนิกามนา	๖๘๓. ๗๓๗	นินฺนิตฺตฉนฺนินฺนปฺพตฺต	๘. ๘๓๓
ชนฺนิกุม	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖	นินฺนิตฺตฉนฺนินฺนปฺพตฺต	๘. ๘๓๓

นักรณีย	๘. ๕๐๓. ๗๕๖. ๘๓๒	ปญจกนย	๘๘๓
เนตุค	๕๓๖	ปญจจุคิก	๗๔. ๘๐. ๓๒๗. ๓๐๘
เนปฺพญ	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	ปญฺจคฺคิ	๓๕. ๘๔๓
เนววิปากนวิปากมฺมมฺม	๓. ๘๗๐	ปญฺจคฺคิปล	๓๕. ๘๔๓
เนวตฺตญฺยานาตฺตญฺยวตฺน	๓๘๒	ปญฺญา	๓๓. ๓๕. ๔๗๓
	๔๘๘. ๘๘๖	ปญฺญาธาโตก	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
เนพ	๘๖๓	ปญฺญาโฆภาต	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
ปะโกป	๖๘๓	ปญฺญาปชฺโชต	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
ปะคฺคณตา	๖๓. ๖๔	ปญฺญาปาสาท	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
ปะคฺคณคฺค	๖๓. ๖๔	ปญฺญาพต	๓๓. ๓๕. ๔๗๓
ปะคฺคณภาว	๖๓. ๖๔	ปญฺญาวตฺน	๓๓. ๓๕. ๔๗๓
ปะคฺคภาห	๓๕. ๓๘๖. ๒๕๕	ปญฺญาตฺคฺค	๓๓. ๓๕. ๔๗๓
ปะคฺคภาหนิมิตฺค	๓๕. ๘๖๗	ปญฺณินทฺริย	๓๓. ๓๕. ๗๔๓
ปะกฺก	๖๘๓. ๗๓๗	ปฏิกฺคภาห	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓
ปะจฺจคฺค	๖๘๖	ปฏิกฺค	๖๘๓. ๘๓๐
ปะจฺจปฺตกฺคชฺณา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	ปฏิกฺคตฺตญฺญา	๓๘๒. ๔๓๘. ๔๘๖
ปะจฺจปฺปนฺน	๓. ๖๘๔	ปฏิกฺคญฺโยชน	๗๒๓. ๗๓๔. ๘๓๘
ปะจฺจปฺปนฺนารมฺมณ	๓. ๖๘๕	ปฏิกฺคตฺตมฺปยฺคฺค	๓๒๕. ๓๒๘
ปะชปฺปา	๖๘๓. ๗๓๗	ปฏิกฺคภาค	๖๘๓
ปะชานนา	๓๓. ๓๕. ๔๗๓	ปฏิกฺคจฺจตฺตมฺปฺปาทกฺคตฺตตา	๓๕. ๘๕๗

ปทภาษณีนยานุกกโม

๕๐๓

ปฏิปทา	๖๘๐	ปณทิต	๓๕. ๘๓๘
ปฏิปุสฺสฺสทฺธิ	๕๕. ๕๖. ๒๓๘	ปโตท	๓๓. ๓๕. ๒๓๓
ปฏิปุสฺสฺสมุภนา	๕๕. ๕๖. ๒๓๘	ปตฺตคณฺฐ	๕๒๓
ปฏิปุสฺสฺสมุภิตตฺต	๕๕. ๕๖. ๒๓๘	ปตฺตทรฺส	๕๒๔
ปฏีพฺนุชฺช	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ปตฺติ	๓๘๖. ๒๖๐
ปฏีวริทฺติ	๒๓๘	ปตฺถนา	๖๘๓
ปฏีวิโรช	๓๒๖. ๖๘๓	ปโทส	๖๘๓
ปฏิสงฺขา	๘๖๓	ปธาน	๓๕. ๘๗๓. ๘๗๔
ปฏิสงฺขานพฺล	๓๕. ๘๖๖	ปโมทนา	๒๔. ๘๐. ๒๐๔
ปฏิสนฺถาร	๓๕. ๘๖๓	ปโมท	๓๐๐. ๖๘๓
ปฏิสฺสเวเทติ	๓๔๓	ปรกฏก	๘๖๓
ปฏิสฺสตี	๓๘	ปรกฏม	๒๘. ๓๗. ๒๐๘. ๔๘๖
ปจฺจมคฺคฺคิปาก	๔๖๘	ปรนินิมิตฺตวสฺสวตฺตี เทว	๘๒๘
ปจฺจวักกฺคิณ	๓๓๘. ๓๔๓. ๓๘๔. ๕๓๗	ปรามิตฺตฺตฺตฺต	๘๖๓
ปจฺจวฺธาตุ	๕๐๗. ๕๔๐. ๖๕๖	ปรามฏฺช	๓๐. ๕๐๓. ๗๖๒. ๘๓๘
ปณวสฺสทฺท	๕๒๒	ปรามาต	๓๐. ๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓
ปณฺธิ	๖๘๓. ๗๓๗	ปรามาตฺวิปฺยฺยฺย	๓๐. ๘๓๘
ปณฺตี	๓. ๓๘๓. ๖๘๐. ๘๘๓	ปรามาตฺสฺมฺมฺยฺย	๓๐. ๘๓๘
ปณฺฑาร	๒๓. ๓๒. ๒๓๒. ๕๓๖	ปริตฺต	๓. ๓๖๗. ๕๐๓. ๖๗๘. ๘๘๘
ปณฺฑิกฺกา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	ปริตฺตารมฺมณ	๓. ๓๖๗. ๖๗๘. ๘๘๐

ปรีณายิกา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓	ปาปก	๔๕. ๘๒
ปรีปาก	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓	ปาปมิตฺตตา	๓๕. ๘๕๒
ปรีเภท	๕๘๖. ๖๓๒	ปาโมชฺช	๒๔. ๗๘
ปรีมณฑล	๕๒๓	ปารีปริ	๘๗๔
ปรียาปนฺน	๓๔. ๕๐๓. ๘๘๓	ปาธนา	๓๔. ๗๘. ๒๓๔
ปรียฺยฺชาน	๖๘๓. ๗๓๗	ปาติจฺจ	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
ปรีโยนาท	๗๕๓	ปิต	๓๘๘
ปรีตฺตปฺปนา	๖๗๒. ๗๒๔	ปิตก	๕๒๓
ปรีติเคช	๖๘๓. ๗๓๗	ปิตกสถิน	๓๗๗
ปรีวิจย	๓๓. ๒๓๓	ปิตินทตฺตฺน	๓๘๘
ปรีสาท	๕๓๖. ๕๖๔	ปิตินภาต	๓๘๘
ปรีตฺตฺทฺธิ	๕๕. ๕๖. ๒๓๘	ปิตวณฺณ	๓๘๘
ปรีตฺตฺมฺภนา	๕๕. ๕๖. ๒๓๘	ปิตฺติ	๒๔. ๗๕. ๘๐. ๓๕๖. ๕๐๓. ๖๖๘
ปรีหาคพฺพ	๓. ๓๔. ๕๐๓. ๖๗๕. ๘๓๐	ปิตฺตฺทกต	๓. ๓๔. ๘๗๗
ปรีหาคพฺพเหตุก	๓. ๓๔. ๕๐๓. ๘๗๒	ปิตฺตฺต	๓๓๘
ปรีทาน	๓๔๖. ๓๕๘. ๒๖๐	ปฺยฺจิกตา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒
ปรีหาต	๒๔. ๗๘. ๒๐๔. ๒๘๓	ปฺยฺจตาตฺตา	๖๘๓
ปรีฏิปฺยฺยฺกตฺติ	๖๘๖	ปฺยฺยฺชน	๖๗๓
ปรีณิตฺตฺท	๕๒๒	ปฺยฺยฺคณฺช	๕๒๓
ปรีคฺกฺก	๖๘๓	ปฺยฺยฺวต	๕๒๔

ปทภาษณียานุกถโม

๕๐๓

บุพพนุตทานุทธิจิ	๓๕. ๘๔๘	บุตฺตนา	๓๗. ๗๘. ๓๘๗
บุพพนุตาปรนุต	๖๗๒	โผฏฐัพพ	๕๔๐
บุพพเพนิวาสาณุตฺตติฌาณ	๘๗๖	โผฏฐัพพธาตุ	๕๐๔. ๕๖๖. ๕๗๐
บุริตฺตกุกฺค	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐	โผฏฐัพพายตน	๕๐๔. ๕๔๐. ๕๔๒
บุริตฺตคฺค	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐	โผฏฐัพพารมฺมณ	๓๒๕. ๓๓๕
บุริตฺตนิมิตฺต	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐		๒๗๕. ๔๗๒
บุริตฺตภาว	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐	โผฏฐัพพาสา	๖๘๓. ๗๓๗
บุริตฺตลึงฺค	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐	พนฺธน	๖๘๓. ๗๓๗
บุริตฺตักปฺป	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐	พนฺธนคฺค	๕๔๓. ๕๗๘. ๖๕๖
บุริตฺตินุทฺริย	๕๒๖. ๕๗๔. ๖๒๐. ๖๖๐	พถ	๗๔. ๘๘. ๒๖๘
บุพฺพกถณฺณวาทสทค	๓๘๓	พหิทฺฐา	๓. ๓๗๘. ๖๘๖
บุชฺชนา	๗๒๗	พหิทฺฐารมฺมณ	๓. ๖๘๗
โบริ	๘๖๓	พหุตฺถกมฺม	๘๖๖. ๘๗๕
มรุต	๕๔๐	พหุตฺตค	๘๕๓
มถคนฺธ	๕๒๓	พาด	๓๕. ๘๓๘
มถวต	๕๒๔	พาดฺย	๓๐๐. ๖๘๓. ๗๓๒. ๗๕๔
มถตฺตมฺงค	๘๗๗	พาทิร	๓๓. ๕๕๒. ๘๕๓.
มถต	๓๗. ๗๔. ๘๔	โพชฺฌนฺค	๒๖๘. ๔๔๕. ๘๖๖
ผาณิต	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	พฺยณฺชน	๘๔๒
ผาตฺตวิหาร	๘๖๓	พฺยปฺปถ	๕๒๘. ๕๗๗

ปทภาษณยานุกถโม

พยุบุปนา	๒๒. ๓๖. ๒๓๗	ภวราก	๗๒๖
พยุชาติ	๘๗๔	ภวรากตณฺเฏโยชน	๗๒๖. ๗๓๔. ๘๓๘
พยุขาปชชนา	๓๒๖	ภวาตถ	๗๓๐. ๘๓๓
พยุขาปคฺติ	๓๒๖	ภาวนา	๓. ๓๔. ๕๐๓. ๖๗๔. ๘๓๕. ๘๗๓
พยุขาปาท	๓๒๖. ๗๓๘	ภาวนาพต	๓๕. ๘๖๖
พยุขาปาทนีวรณ	๗๕๐. ๘๓๓	ภียโยกมฺยตา	๘๗๕
พฺรหฺมจฺรียานุกฺคห	๘๖๓	ภียโยภาว	๘๗๔
พฺรหฺมโลก	๘๒๘	ภุมิ	๓๘๖. ๒๖๐
พฺรหฺมฉิหารชฺฌาน	๓๘๐	ภุท	๖๘๓
ภคฺติ	๘๕๓	ภูว	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
ภนคฺคฺต	๓๓๕. ๗๕๒	เภท	๕๓๗. ๕๘๖. ๖๓๒
ภว	๗๒๖	เภทตฺทท	๕๒๒
ภวจุณฺท	๗๒๖	มต	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓
ภวชฺโฆตฺถาน	๗๒๖	มคฺค	๘๘. ๓๐๗. ๓๒๗. ๖๖๖. ๗๓๔
ภวตณฺหา	๓๕. ๗๒๖. ๘๔๕	มคฺคจฺก	๒๐๒. ๔๗๓
ภวทฺธิ	๓๕. ๘๔๖	มคฺคปริยาปนฺน	๒๐๒. ๔๗๓
ภวนนฺท	๗๒๖	มคฺคผล	๖๖๖. ๗๓๔
ภวเนคฺติ	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	มคฺคตมฺจฺก	๘๗๗
ภวปริพาห	๗๒๖	มคฺคเหตุก	๓. ๖๘๒. ๘๘๓
ภวมุจฺฉา	๗๒๖	มคฺคาธิปติ	๓. ๖๘๒. ๘๘๓

ปทภาษณียานุกถโม

๔๐๕

มคฺคาทรมฺมณ	๓. ๖๘๒. ๘๘๓	มณามิย	๖๕๘
มจฺฉ	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	มณายตน	๒๓. ๓๒. ๗๔. ๗๖. ๘๓
มจฺฉรายนา	๗๒๘	มณินทฺธิย	๒๓. ๓๒. ๗๔
มจฺฉรายิตคฺคต	๗๒๘	๘๔. ๓๓๕. ๔๗๒. ๔๘๕	
มจฺฉริยสฺสณฺโณชน	๗๒๘. ๗๓๔. ๘๓๘	มณฺตุสฺสทฺท	๕๒๒
มจฺฉริ	๘๕๒	มโน	๒๓. ๓๒
มจฺฉเร	๗๒๘	มโนกมฺม	๖๖๓. ๖๗๔
มจฺฉิม	๓. ๓๘๓. ๖๘๐. ๘๘๓	มโนชาตฺ	๓๖๖. ๘๘๖
มณฺเชฏฺจก	๕๒๓	มโนฉิเตช	๖๗๒. ๗๒๔. ๗๘๗
มณฺณนา	๗๒๒. ๗๘๕	มโนฉินฺณนาณชาตฺ	๓๘. ๓๒. ๗๖
มณฺณิตคฺคต	๗๒๒. ๗๘๕	๔๗๘. ๔๘๐. ๖๕๘	
มณฺนิสฺสงฺขมฺคฺคตเวฬฺหิย	๕๒๓	มโนฉินฺณณเยชฺช	๕๐๘. ๖๕๗
มณฺจทน	๘๖๓	มโนสฺสณฺเจตนาหาร	๗๘. ๓๐๓
มคฺคตณฺณตฺตา	๓๕. ๘๖๓	มโนสฺสจฺริต	๘๔๐
มท	๘๖๓	มรณ	๗๓๓. ๗๒๓
มทฺทว	๓๕	มทคฺคต	๓. ๖๗๘. ๘๘๘
มทฺทวตฺตา	๕๘. ๒๔๓. ๕๓๒. ๘๕๘	มทคฺคตารมฺมณ	๓. ๖๗๘
มชฺช	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	มหาภฺฏ	๕๐๒. ๕๖๔. ๕๗๘. ๖๕๐
มชฺชร	๕๒๔	มหิกฺกา	๕๒๓
มนฺตฺติการกฺุสฺสตา	๓๕. ๘๕๖	มาน	๗๒๒. ๗๘๓

มานน	๗๒๗	มุกฺกคฺคํ	๕๒๒
มานถ	๒๓. ๓๒	มุกฺกคฺคํ	๓๘๐
มานถณฺโณ	๗๒๒. ๗๓๔. ๘๓๘	มุกฺก	๕๔๐
มายา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	มุตฺตคฺค	๕๒๓
มารปาส	๖๘๓. ๗๓๗	มุตฺตค	๕๒๔
มารพตฺถ	๖๘๓. ๗๓๗	เมตฺตคฺค	๓๘๐
มารวตฺถ	๖๘๓. ๗๓๗	เมธา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
มิจฺจคฺค	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓. ๗๘๖	โมฆ	๗๔๐
มิจฺจคฺคณฺน	๓. ๖๘๓. ๘๘๒	โมห	๖๖๓. ๖๘๓
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๒๐	ยคฺคชาตฺถ	๘๖๒
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๗๕. ๒๘๓. ๖๘๓. ๗๘๒	ยปฺนา	๓๔. ๗๘. ๒๓๔
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓. ๗๘๖		๒๘๐. ๓๔๘. ๕๗๕
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๗๕. ๒๘๓	ยคฺคชา	๘๖๓
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๗๕. ๒๘๒. ๓๒๓	ยปฺนา	๓๔. ๗๘. ๒๓๔
มิจฺจคฺคชาตฺถ	๒๗๕. ๒๘๔. ๓๒๕		๒๘๐. ๓๔๘. ๕๗๕
มิทฺถ	๗๕๓	ยิฏฺฐ	๗๘๒. ๘๗๐. ๘๗๓
มฺุชาตฺถ	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	โยค	๘. ๖๘๓. ๗๘๗. ๘๓๓
มฺุชา	๖๘๓. ๗๓๗	โยคณฺน	๘. ๕๐๓
มฺุชาตฺถ	๓๕. ๘๖๔	รท	๕๒๓
มฺุชา	๖๕๕	รท	๕๓๘

ปทภาษณียานุกถโม

๔๐๗

รสชาต	๕๐๔	ตหุค	๕๔๐
รสายตน	๕๒๔. ๕๔๒	ตหุคตา	๕๗. ๒๔๓. ๕๐๔. ๕๔๒
รสารมมณ	๓๒๔. ๓๒๕. ๓๓๐. ๔๗๒	ตหุปริณามตา	๕๗. ๒๔๓. ๕๓๓. ๕๘๐
รสาด้า	๖๘๓. ๗๓๗	ตาทมจุนริย	๗๒๘
รสุต	๕๒๓	ตาทาด้า	๖๘๓
รูป	๓๕. ๕๐๓	ตั้น	๗๕๓. ๗๘๘
รูปชาต	๕๐๔. ๕๖๕. ๕๖๘	ตยนา	๗๕๓. ๗๘๘
รูปราค อรูปราค มาน-		ตยตคต	๗๕๓. ๗๘๘
อุทฺทจจ อวิชฺชา	๒๗๓. ๔๗๐	โตก	๕๓๖. ๗๒๓
รูปวา	๖๗๓	โตกีย	๓. ๕๐๓. ๗๐๖. ๘๓๓
รูปสงฺคห	๕๐๓	โตกุตฺตร	๓. ๔๒๒. ๗๐๖. ๘๓๓
รูปสงฺญา	๓๘๒. ๔๘๖	โตณิก	๕๒๔
รูปายตน	๕๒๓. ๕๔๒. ๖๓๔	โตภ	๖๖๓
รูปารมมณ	๓๒๕. ๓๒๖. ๒๗๕. ๔๗๒	โตลุป	๖๘๓. ๗๓๗
รูปาวจร	๓๔. ๔๓๗. ๔๘๔	โตลุปายนา	๖๘๓. ๗๓๗
รูปาด้า	๖๘๓. ๗๓๗	โตลุปายิตคต	๖๘๓. ๗๓๗
รูป	๓. ๕๒๗. ๗๐๕. ๘๓๐	โตหิตก	๓๘๘. ๕๒๓
รูปุปปตฺติ	๓๓๘. ๓๔๓.	โตหิตกนิตฺตฺสน	๓๘๘
ตตา	๖๘๓. ๗๓๗	โตหิตกนิตฺต	๓๘๘
ตมฺพิต	๕๒๔	โตหิตกวณฺณ	๓๘๘

โถหิตกถฉญาสหคค	๓๘๓	วณณ	๖๘๓. ๗๓๗
โถหิตกถฉฉ	๓๗๗	วณทณ	๗๒๗
วจักรมม	๖๖๓. ๖๗๔	วโย	๕๓๗. ๕๘๖. ๖๓๒
วจักรุจจวิต	๒๓๘. ๘๔๐	วติตฺตจจตา	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
วจักรเกท	๕๒๘. ๕๗๗	วจา	๕๒๘. ๕๗๗
วจักรฉฉคฺติ	๕๐๔. ๕๒๘	วตสฺทท	๕๒๒
	๕๔๒. ๕๗๗. ๖๓๕	วาทิสฺทท	๕๒๒
วจักรุจจวิต	๘๔๐	วยาม	๒๘. ๓๗. ๔๘๖
วชรูปม	๓๕. ๘๓๗	วโย	๖๕๖
วชช	๗๕๒	วโยกถฉฉ	๓๗๗
วชชฉฉฉฉฉฉฉ	๗๕๒	วโยคค	๖๕๖
วชชฉ	๕๒๓	วโยชชค	๕๐๗. ๕๔๐. ๖๕๖
วณณฉฉฉ	๕๒๓. ๕๖๕. ๖๓๓	วิจชฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	๓๘๓
วณณฉฉฉฉฉ	๗๒๘	วิจฉฉฉฉฉฉฉฉฉ	๓๘๓
วต	๖๗๓. ๗๒๕	วิจฉฉ	๓๓๕. ๗๕๒
วตตฉฉ	๓๕. ๗๘. ๒๓๔	วิจคค	๖๘๔
	๒๘๐. ๓๔๘. ๕๗๕	วิจฉ	๓๓. ๒๓๓
วตตคคคค	๘๘๔	วิจฉฉ	๒๓. ๘๐. ๘๗๕
วตคค	๕๐๔. ๕๓๖	วิจฉฉฉฉ	๓๓๐. ๖๗๐. ๖๗๕
วณ	๖๘๓. ๗๓๗	วิจฉฉฉฉฉฉฉฉ	๗๕๓. ๘๓๓

ปทภาษนียานุกถโม

๔๐๘

วิจิกิจุณาสถโยชน	๗๒๔. ๘๓๘	วิปยุจันถกตาคทา	๘๕๒
วิจิกิจุณาสถหคต	๘๐๓	วิปริณต	๖๘๔
วิจิณิฑุทกถสญญาสถหคต	๓๘๓	วิปริยตคุดาห	๒๘๓. ๖๗๓. ๗๓๓
วิชชา	๓๕. ๘๗๖	วิปัสสนา	๓๕. ๓๓. ๓๕
วิชชาภาคิ	๓๕. ๘๓๖		๓๘๖. ๒๓๓. ๒๕๔. ๔๗๓
วิชชูปม	๓๕. ๘๓๗	วิปาก	๓. ๓๓๘. ๓๖๖. ๖๖๓
วิมุตตติ	๕๐๔. ๕๒๘. ๕๗๖. ๕๘๕	วิปากขมมขมม	๓. ๕๐๓. ๖๖๕
วิมุตตนา	๒๓. ๓๒. ๒๓๒	วิปากเหตุ	๘๐๐
วิมุตตนาถุชช	๒๓. ๓๒	วิปยุพกถสญญาสถหคต	๓๘๓
	๕๖. ๗๔. ๘๓	วิปยุปฏิกฐคาคาหิตา	๘๕๒
วิมุตตนาญายตน	๓๘๒. ๔๓๘	วิปยุปฏิสาร์	๗๕๒
	๔๘๗. ๘๘๖	วิภาวทัญจิ	๓๕. ๘๔๖
วิมุตตนาจ	๖๗๓	วิภังน	๘๖๓
วิมุตตนาหาร	๗๘. ๓๐๔	วิมตติ	๓๓๓. ๖๗๒
วิมุตตนาปนา	๕๒๘. ๕๗๖	วิมุตตติ	๓๕. ๘๗๖
วิมุตตนาปิตต	๕๒๘. ๕๗๖	วิโมกข	๓๘๘
วิตถก	๒๒. ๓๖. ๘๐. ๒๓๗. ๘๗๔	วิรติ	๒๓๘
วิตถกวิจาร์	๓๔๐. ๓๕๓. ๔๒๕	วิราก	๓๔๓. ๓๕๖. ๓๘๐
วิตติ	๒๔. ๘๐. ๒๐๔	วิริย	๒๘. ๓๗
วิณตกถสญญาสถหคต	๓๘๓	วิริยพถ	๒๘. ๓๗. ๔๓. ๒๒๕. ๒๗๕

ปทภาษณยานุกถโม

วิริยสัมโพชฌงฺค	๒๐๘. ๒๒๓. ๒๕๕	เวทยิต	๓๘. ๒๕. ๓๓
วิริยาธิปไตยย	๓๘๓. ๒๗๐	เวปฺตุต	๘๗๔
วิริยารมฺภ	๒๘. ๓๗. ๔๓. ๒๐๘. ๔๘๖	เวภพฺยุยา	๓๓. ๓๕. ๒๓๓. ๔๗๓
วิริยนิทฺุริย	๒๘. ๓๗. ๗๕. ๔๘๕	เวรมณฺ์	๒๓๘
วิโรธ	๓๒๖	เวธานนคิกฺกม	๒๓๘
วิวร	๕๓๐. ๕๗๘	เววิจฺฉ	๖๘๓. ๗๒๘. ๗๓๗
วิวรคค	๕๓๐. ๕๗๘	ตฺถุคฺคต	๓๔. ๘๓๔
วิวิจฺฉ	๓๓๘. ๓๔๘	ตฺถุจฺจกิริยตา	๘๗๕
วิตคณฺุช	๕๒๓	ตฺถุกายทิจฺฉิ	๖๗๐. ๖๗๕. ๘๓๓
วิตฺฐา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ตฺถุการ	๗๒๗
วิตคฺคติกา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ตฺถิตวาทา	๘๖๓
วิตสมโถภ	๖๘๓. ๗๓๗	ตฺถุภุပ္	๒๒. ๓๖
วิหิตฺุปรติ	๘๖๓	ตฺถุกิตฺติจฺฉิ	๓๓. ๖๖๗. ๘๐๔. ๘๘๒. ๘๖๔
วิมฺ์ดาธิปไตยย	๓๘๓. ๒๗๐	ตฺถุกิตฺเตตฺถิ	๓๓. ๕๐๓
	๔๖๘. ๖๘๒		๖๖๗. ๘๐๓. ๘๖๓
วิจฺฉานกฺุสฺสตา	๘๕๕	ตฺถุชต	๓. ๕๐๓. ๗๐๒. ๘๐๗
วิปฺตม	๓๔๐. ๓๕๓	ตฺถุชตฺทท	๕๒๒
เวทนา	๓๘. ๒๕. ๓๓. ๗๕. ๘๕	ตฺถุชา	๘๔๒
เวทนาภฺุชฺช	๕๕. ๗๕. ๘๘. ๖๖๓	ตฺถุชาว	๘๕๗
เวทนาภา	๖๗๓	ตฺถุชาวภฺุชฺช	๕๕. ๗๕. ๗๕. ๘๓. ๒๕๘

ปทภาษณยานุกถโม

๕๓๓

ตุงขารวา	๖๗๓	ตุงจิติ	๒๖. ๓๘. ๕๘๖
ตุงค	๖๘๓. ๗๓๗	ตุงท	๕๕๐
ตุงฆ	๖๗๒. ๗๒๕	ตุงทวารวตา	๘๖๓
ตุงจ	๒๖๘. ๕๕๕. ๕๖๘	ตุงต	๓๕๓
ตุงจามุโตมิกฉาณ	๘๗๒	ตุงติ	๓๕. ๒๘. ๓๘. ๒๕๓
ตุงจามินิเวศ	๗๓๖. ๗๕๐	ตุงทินทุวิย	๒๘. ๓๘. ๗๕
ตุงฉิกริยา	๒๓๕. ๒๗๕	ตุงติปฏุจัน	๒๖๘. ๕๕๕. ๕๖๘
ตุงเจตนา	๒๐. ๗๘	ตุงติพถ	๒๘. ๓๘. ๗๕
ตุงเจตยิตตุง	๒๐. ๗๘	ตุงติมา	๓๕๓
ตุงชนัน	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ตุงติสมุโพชฌงค	๒๒๒
ตุงชราต	๖๘๓	ตุงตุง	๕๒๒. ๕๘๗. ๖๓๓
ตุงชราณนา	๓๘	ตุงตุง	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓
ตุงชราณิตตุง	๓๘	ตุงตุง	๖๗๒
ตุงฉา	๓๘. ๗๕. ๘๖	ตุงทิส	๗๒๒
ตุงฉากุชฌ	๕๕. ๗๕. ๗๕. ๘๐	ตุงททชากุ	๕๐๕. ๕๗๐
ตุงฉาวา	๖๗๓	ตุงททหนา	๒๗. ๕๐. ๘๒. ๒๐๗
ตุงฉาโยชน ๕.๖๗๐.๖๗๕.๗๓๘.๘๓๘		ตุงททายคน	๕๐๕. ๕๒๒. ๖๐๖
ตุงฉาโยชนวิปยุตุง ๕.๗๓๒. ๘๒๓		ตุงททารมมณ	๓๒๕. ๓๓๕
ตุงฉาโยชนสมยุตุง ๕.๗๓๒. ๘๒๓			๒๗๕. ๔๗๒. ๕๓๗
ตุงฉาโยชนิย ๕. ๕๐๓. ๗๓๓. ๘๒๐		ตุงททาด	๖๘๓. ๗๓๗

ปทภาษณีนยานุกกโม

ศัพท์ฐา	๒๗. ๘๒. ๘๕๓	ศัพท์ฐา	๓๔๐. ๓๕๐
ศัพท์ฐาพถ	๒๗. ๔๐. ๘๒. ๒๒๔	ศัพท์ฐาวิทริย	๒๖. ๗๕. ๔๘๖
ศัพท์ฐินทริย	๒๗. ๗๘. ๘๒	ศัพท์ฐิพถ	๒๖. ๓๐. ๒๗๕. ๔๘๖
ศัพท์ฐัตถน	๓. ๕๐๔. ๗๐๓	ศัพท์ฐาปคฺติ	๔๕. ๘๒
ศัพท์ฐัตถนตฺปฺปฏิม	๓. ๖๘๘. ๘๘๘	ศัพท์ฐาปคฺติกุตฺตกา	๓๕. ๘๕๕
ศัพท์ฐคฺติ	๕๐๔. ๕๓๕. ๕๘๔. ๖๓๐	ศัพท์ฐาปคฺติจฺจุจฺฉานกุตฺตกา	๓๕. ๘๕๕
ศัพท์ฐคฺติเก	๕๐๔. ๕๕๔. ๖๐๐	ศัพท์ฐจฺฉาน	๖๖๓
ศัพท์ฐมฺภนา	๕๒๘. ๕๗๖	ศัพท์ฐจฺจิต	๖๘๓
ศัพท์ฐมฺภคฺตคฺต	๕๒๘. ๕๗๖	ศัพท์ฐท	๕๓๖
ศัพท์ฐว	๖๘๓. ๗๓๗	ศัพท์ฐปฺปนฺน	๖๘๓
ศัพท์ฐวิฆาตศัพท์ฐ	๕๒๒	ศัพท์ฐปฺโกป	๖๘๓
ศัพท์ฐปฺจาย	๓. ๕๐๓	ศัพท์ฐปฺคฺคาท	๗๒๒. ๗๘๕
ศัพท์ฐปฺฏิม	๓. ๕๐๔. ๕๓๖	ศัพท์ฐปฺชณฺณ	๓๕. ๓๓. ๓๕. ๒๓๓
	๕๔๑. ๗๐๔. ๘๐๘	ศัพท์ฐปฺชาน	๓๔๓
ศัพท์ฐปฺบี	๕๓๘. ๕๘๗. ๖๓๓	ศัพท์ฐปฺคฺถนา	๖๘๓. ๗๓๗
ศัพท์ฐปฺบีคฺก	๓๔. ๘๒๔	ศัพท์ฐปฺโทส	๖๘๓
ศัพท์ฐปฺปริส	๖๗๓	ศัพท์ฐปฺจกฺกตา	๘๕๓
ศัพท์ฐมณฺณา	๘๔๒	ศัพท์ฐปฺถาทน	๓๔๐
ศัพท์ฐมถ	๓๕. ๒๖. ๓๐. ๓๘๖. ๔๔๕	ศัพท์ฐมตฺถส	๓๘. ๓๓๐
ศัพท์ฐมถนมิคฺต	๓๕. ๘๖๘	ศัพท์ฐมตฺถนา	๗๘

ปทภาษณียานุกถโม

๔๓๓

ศัพท์สุตติตต	๗๘	ศัพท์กฤชณา	๒๓๓. ๔๗๓
ศัพท์ภษา	๘๕๓	ศัพท์ถัยนา	๗๕๓. ๗๘๘
ศัพท์ภคฺติ	๘๕๓	ศัพท์จาร	๓. ๓๔. ๓๓๘. ๕๐๓
ศัพท์มคฺตนิยต	๓. ๖๘๓		๖๖๘. ๘๒๓. ๘๕๕. ๘๗๕
ศัพท์มบฺปฺรชาน	๒๖๘. ๔๔๕. ๔๖๘	ศัพท์ตฤก	๓. ๓๔. ๓๓๘. ๕๐๓
ศัพท์มตฺทท	๕๒๒		๖๖๘. ๘๒๒. ๘๕๕. ๘๗๔
ศัพท์มมากมฺมฺนต	๒๓๘	ศัพท์เวก	๓๕. ๘๗๔
ศัพท์มมาทฺฏฺจี	๓๓. ๓๕. ๗๕. ๘๓ ๒๓๖. ๒๗๔. ๔๗๓	ศัพท์ตฺงฺขาร	๓๒๕. ๓๓๔. ๓๓๘. ๓๘๓
ศัพท์มมาจฺจา	๒๓๘	ศัพท์ตฺย	๓๓๓. ๖๗๒. ๗๒๔. ๗๘๗
ศัพท์มมาจฺยาม	๒๘. ๓๗. ๗๕. ๘๓. ๒๒๓	ศัพท์ตฺเณนา	๘๕๓
ศัพท์มาตฺงฺกบฺป	๒๒. ๓๖. ๗๕. ๘๓. ๒๓๗	ศัพท์ตฺต	๗๓๓. ๗๒๓. ๗๖๓
ศัพท์มาตฺติ	๒๘. ๓๘. ๗๕. ๘๓. ๒๒๒	ศัพท์ตฺตทฺฏฺจี	๓๕. ๘๔๗
ศัพท์มาตฺมาธิ	๒๖. ๓๐. ๓๘ ๗๕. ๘๓. ๒๒๓	ศัพท์ทมฺมิก	๘๕๒
ศัพท์โมห	๓๐๐. ๖๘๓	ศัพท์ทานิ	๕๓๖. ๕๘๕. ๖๓๓
ศัพท์ณ	๓๔. ๘๓๕. ๘๘๗	ศัพท์เทคฺก	๒. ๖๘๖. ๘๐๓
ศัพท์ณตา	๒๘. ๓๘	ศัพท์พายตฺน	๘๕๗
ศัพท์ธา	๖๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ศัพท์ชลฺย	๓๕. ๘๖๓
ศัพท์ท	๗๓๓. ๗๒๓. ๗๖๓. ๗๘๖	ศัพท์ชค	๓๘. ๒๕. ๓๓
		ศัพท์ชคจฺจกิริยตา	๘๗๕
		ศัพท์ชท	๕๒๔

ปทภาษณียานุกรโม

ถ้ำอุกมฤต	๖๘๓. ๗๓๗	ถ้ำอุกมฤต	๓๕. ๘๗๓
ถ้ำมณเฑียร	๖๗๗. ๘๘๘	ถ้ำก	๓๕. ๘๓๘
	๘๘๘. ๘๘๙. ๘๘๙	ถ้ำ	๓. ๓๘. ๒๕. ๓๓. ๓๔๐
ถ้ำกน	๕๒๓	ถ้ำกมิ	๖๖๔
ถ้ำมณ	๓๓. ๗๖๖. ๘๔๒	ถ้ำวิหาร	๓๔๓
ถ้ำราก	๖๘๓. ๗๘๒	ถ้ำมณ	๕๕๐
ถ้ำว ๕. ๕๐๓. ๖๖๖. ๗๓๔. ๘๓๔		ถ้ำค	๓. ๓๔. ๘๗๘
ถ้ำ	๖๗๒. ๗๒๔. ๗๘๗	ถ้ำปฏิ	๓๖๔
ถ้ำ	๕๔๓. ๕๗๘	ถ้ำ	๓๖๓
ถ้ำ	๕๔๓. ๕๗๘	ถ้ำ	๕๐๔. ๕๕๓. ๕๘๘. ๖๓๗
ถ้ำ	๓๘๓. ๗๓๗. ๗๘๒	ถ้ำ	๕๒๓
ถ้ำ	๖๗๓. ๗๒๕	ถ้ำ	๕๓๖. ๕๖๔
ถ้ำ	๖๗๓. ๗๒๕	ถ้ำ	๔๒๒. ๔๕๓
ถ้ำ	๖๗๐. ๖๗๕	ถ้ำ	๖๘๓. ๗๓๗
	๗๒๕. ๗๓๔. ๘๓๘	ถ้ำ	๖๗๓. ๗๒๕
ถ้ำ	๗๘๓. ๘๕๖	ถ้ำ	๓๘๘
ถ้ำ	๘๕๓	ถ้ำ	๕๒๓
ถ้ำ	๓๕. ๘๗๐	ถ้ำ	๓๘๒
ถ้ำ	๓๕. ๘๗๒	ถ้ำ	๓. ๕๐๓. ๖๗๗. ๘๘๘
ถ้ำ	๘๖๐	ถ้ำ	๒๓๘

ปทภาษณีนยานุกถโม

๔๓๕

เสยฺย	๗๒๒	หตฺถิกฺขิตฺตฺกถณฺณวาทฺสํหคฺค	๓๘๓
เสวณา	๘๕๓	หทย	๒๓. ๓๒
โสภ ปริเทว ทฺถุช โทมนตฺตฺ-		หทยงฺกม	๘๖๓
ปายาส	๘๕๗	หริวณฺณ	๕๒๓
โสถ	๕๓๗	หาถ	๒๔. ๘๐. ๒๐๔. ๒๘๓
โสถชาตุ	๕๐๔. ๕๓๗	หิเตตฺตีตา	๖๘๐
โสถวิญฺญาณ	๓๕๒. ๔๗๒	หิร	๓๕. ๓๒๕. ๓๘๖
	๕๓๗. ๕๒๒	หิรพถ	๔๕. ๘๒
โสถวิญฺเวยฺย	๕๐๘. ๖๕๗. ๗๐๗	หิริยิตฺพุพ	๔๕. ๘๒
โสตายตน	๕๐๔. ๕๓๗	หีน	๓. ๓๘๓. ๖๘๐. ๗๒๒. ๗๘๕. ๘๘๓
โสถินฺทฺริย	๕๓๗. ๖๖๐	หุค	๗๘๒. ๘๗๐. ๘๗๓
โสฏป	๗๕๓	เหฏฺฐิต	๘๒๘. ๘๒๘
โสมนตฺตฺโทมนตฺต	๓๔๖	เหฏฺฐิม	๖๗๗. ๘๓๗. ๘๘๘
โสมนตฺตฺสํหคฺค	๓๒๕. ๔๘๕. ๘๘๔	เหตุ	๒. ๗๔. ๘๓. ๘๘
โสมนตฺตฺสินฺทฺริย	๓๓. ๒๗๕. ๔๘๕		๕๐๓. ๖๘๘. ๖๘๕. ๘๐๐
โสทรจฺจ	๓๕. ๘๖๐	เหตุจฺจปฺปยุคฺค	๒. ๕๐๓. ๖๘๗. ๘๐๒
โสทรจฺจตฺตา	๓๕. ๘๕๓	เหตุสมฺปยุคฺค	๒. ๖๘๗. ๘๐๒

ชมนมแปลไทย

	เอกกั		ตัก
ฐฐ	๕๐๓. ๕๓๔	กุดตมฺถานี	๖๖๓
	ทุกั	กุดตเหตุ	๖๘๐
อายนานี	๗๖	ตปนิยา ชมฺมา	๘๔๐
อารมฺมณานี	๓๘๐. ๓๘๕	ฐฐ	๕๐๕. ๕๘๘
กณฺหา ชมฺมา	๘๓๘	วิชฺชา	๘๗๖
ชาตุโย	๗๗	วิโมกฺขานี	๓๘๘
ปฐิสนฺถารว	๘๖๓	สณฺโณชนานี	๖๗๐. ๖๗๕. ๘๓๐
ปณฺทิตา ชมฺมา	๘๓๘	เหตุ	๘๓
พวตา ชมฺมา	๘๓๘	จตุกกั	
ฐฐ	๕๐๔. ๕๓๕	อชิปติ	๒๗๐
วิมฺตฺติโย	๘๗๖	อรุปรชฺฌานานี	๓๘๒
สฺกฺกา ชมฺมา	๘๓๘	อรุปรจฺจกริเวีย	๔๘๖ ๑ เปฯ ๕๐๐
	ตัก	อรุปรจฺจกริเปากา	๔๘๘ ๑ เปฯ ๔๒๓
อกุสฺตมฺถานี	๖๖๓. ๖๖๗. ๖๘๐. ๘๔๐	อารมฺมณานี	๓๖๗ ๑ เปฯ ๓๗๓
อกุสฺตเหตุ	๖๘๓	อาสว	๗๐๘. ๘๓๓
อตปนิยา ชมฺมา	๘๔๐	อุปาทานานี	๗๘๐. ๘๕๖
อพฺยาคตเหตุ	๖๘๒	โอสฆ	๗๔๗. ๘๓๓
อาหารว	๗๘	ชนฺชา	๗๕

ชุมนุมแปลไทย

๔๓๗

จตุรฤกษ์		ฉกฤกษ์	
คณฤกษ์	๗๓๖. ๘๒๕	อาศัรฤกษ์	๕. ๗๐๘. ๘๓๓
ปฏิปทา	๓๖๒ ๑ เปฯ ๓๖๖	อูบาทานฤกษ์	๓๒. ๗๘๐. ๘๕๖
พฤษภวิหารขุณานานิ	๓๘๐	โฆษฤกษ์	๗. ๗๕๗. ๘๓๓
โยคา	๗๕๗. ๘๓๓	คณฤกษ์	๖. ๗๓๖. ๘๒๕
รฐิ	๕๐๖. ๖๓๕	นีวรณฤกษ์	๘. ๗๕๘. ๘๓๓
โถกฤตตรมฤคคา	๓๘๖ ๑ เปฯ ๒๗๕	นีวรณานิ	๗๕๘. ๘๓๓
โถกฤตตรวิปากา	๕๒๒ ๑ เปฯ ๕๗๓	โยคฤกษ์	๘. ๗๕๗. ๘๓๓
ปณจฤกษ์		รฐิ	๕๐๘. ๖๕๗
ขมูชา	๗๐๓	รฐิภาวจรเหตุ	๖๘๓
ฉานงคานิ	๘๐	สถโยชนฤกษ์	๕. ๗๓๘. ๘๓๘
ปวามาตฤกษ์	๓๐. ๗๖๓. ๘๓๗	เหตุฤกษ์	๒. ๖๘๘. ๘๐๐
มคคฤคานิ	๘๓	ศฤตฤกษ์	
รฐิ	๕๐๗. ๖๕๖	อฤตฤตวิปากา	๕๗๒ ๑ เปฯ ๕๘๓
รฐิภาวจรทริยา	๕๘๕. ๕๘๕	ฐพนฤตฤกษ์	๓. ๗๐๓. ๘๐๖
รฐิภาวจรฤตฤตฤคานิ	๓๓๘ ๑ เปฯ ๓๘๓	พถานิ	๘๒
รฐิภาวจรวิปากา	๕๓๗	รฐิ	๕๐๘. ๖๕๘
ฉกฤกษ์		อฤจฤกษ์	
อปริยาปนเหตุ	๖๘๕	อภิกายคณานิ	๓๗๘ ๑ เปฯ ๓๘๘
อฐิภาวจรเหตุ	๖๘๓	อินทฤยานิ	๗๘

	อังกฤษ		ทวารวดี
ภคินชฎานานิ	๓๓๘ ๑ เป ๑ ๓๗๗	อภุสฺสจิตฺตานิ	๒๗๕ ๑ เป ๑ ๓๓๗
ภิกเณสฺสทฺถิ	๓๓๓. ๗๘๓. ๘๖๒	อายนคานานิ	๘๕๗
ภุสฺสทวิปากา	๓๓๘ ๑ เป ๑ ๔๓๔	จุกุทงก	
มหาภุสฺสทจิตฺตานิ	๓๖ ๑ เป ๑ ๓๓๘	มหนฺตรทฺถิ	๓๓. ๗๖๖. ๘๔๒
มหาทวิปากา	๔๓๕	อฏฺฐซารงก	
ฐึ	๕๓๐. ๖๕๘	ชาตฺตโย	๘๕๖
นวก		ปฏิจฺจทฺถิ	๓๔. ๘๓๐. ๘๗๐
ภามาจฺจเรทฺฐ	๖๘๓	วีสฺตติ	
ฐึ	๕๓๓. ๖๖๐	มทานยา	๓๘๖ ๑ เป ๑ ๒๖๘
ทงก		พาวีสฺตติ	
อฏฺฐชฎานานิ	๓๘๓	ติกมาติกา	๓
ภิกเณสฺสทฺถุณิ	๗๘๓. ๘๖๒	เทวตฺตตาดีสฺก	
ฐึ	๕๓๒. ๖๖๓	ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๓๕. ๘๓๖
สณฺโณชฎานานิ	๗๓๘. ๘๓๘	ตงก	
เขกาทงก		อภิชฺมมฺทฺถิ	๒ ๑ เป ๑ ๓๔
ภามาจฺจรทฺธิยา	๔๘๒ ๑ เป ๑ ๔๘๓	เทวตฺตตาดีสฺตฺตฺตฺต	
ฐึ	๕๓๓. ๖๖๒	ทฺตมาติกา	๒ ๑ เป ๑ ๓๕

